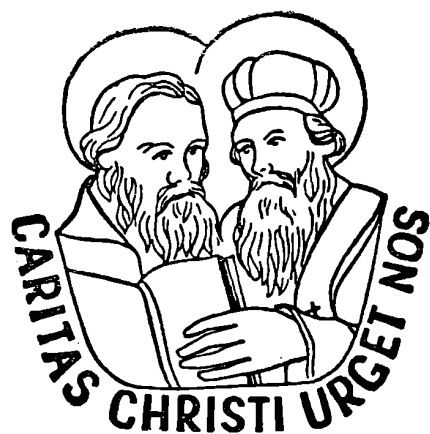

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK
KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

ROČNÍK DRUHÝ

1952

OBSAH DRUHÉHO ROČNÍKU

A. THEOLOGIE.

<i>Dr I. Březina:</i> Požár Říma	102
<i>Dr F. Falkenauer:</i> Objektivní platnost páté cesty	134
<i>Dr J. Hronek:</i> Pedagogika přítomnosti	58
<i>Dr J. Kasan:</i> Dějinný vývoj církevního práva	5, 22, 38, 56, 73, 104, 120, 137, 155
<i>Dr F. Kotlík:</i> Pád prvních lidí	3
<i>Dr F. Kotlík:</i> Předvánoční	153
<i>Dr F. Kotlík:</i> Vizte lépe nohy	151
<i>Dr Jan Merell:</i> Archeologie a bible	2, 18, 34, 50
<i>Dr Jan Merell:</i> Dětství Ježíšovo v apokr. evangeliu Tomášově	8
<i>Dr Jan Merell:</i> Sinajský kodex	152
Nový ritus obřadů Bílé soboty	118
<i>Dr A. Salajka:</i> Panna Maria, prostřednice milosti	20, 37

<i>Dr A. Salajka:</i> Apologetické a dogmatické pojednání o církvi Kristově	87
<i>Dr V. Šanda:</i> Flavius Josephus o Ježiši Kristu	53, 71
<i>P. V. Šebek:</i> Eucharistický půst	90
—rtk: Materiálle pro farní a obecní kroniky	23, 39, 116

B. ŽIVOT VEŘEJNÝ.

1. Články:

<i>Dr Antonín Podlaha:</i> Jak přispějeme k splnění úkolu (<i>Dr F. Drábek</i>)	25
<i>J. M. velmistr Dr Vlasák:</i>	49
<i>Křesťan a vlastnictví (K. H.):</i>	83
<i>Na prahu nového školního roku (Mgr. Dr J. Hronek):</i>	27
<i>Padesát let ministra Dr Plojgara</i>	101
	33

Péče o zdraví v lid. dem. státě (F. Brodský)	165
Pomoc Boží zůstaň s námi vždycky (A. Stehlík)	1
Přidu národy... (Dr A. Horák)	149
Proste tedy Pána žně (J. B.)	93
Reflexe říjnová (Msgr K. Reban)	117
Sovětský svaz a my (J. B.)	133
Věk rozumu a srdce (K. H.)	43
Vikáři v kněžské práci pro mír (V. Šebek)	17
Za Kristem-dělníkem (V. Šebek)	69

2. Reportáže:

Byl to den krásný, veliký... (Dr J. Hronek)	25
Instalace v Olomouci	75
Jednoroční přípravný kurs na bohosloví (Dr J. Hronek)	8
Mariánské poutní svatyně (Dr J. N.)	80
Naše hřbitovy (Dr J. N.)	141
Nový kap. vikář v Českých Budějovicích	78
Ohlas článků u našich čtenářů	161
Pražské kostely (Dr J. N.)	64

C. ŽIVOT NÁBOŽENSKÝ.

1. Asketika:

Ač mnozí jedním tělem jsou (P. K. Sahan)	140
Age, quod agis (P. K. Sahan)	108
B. S. P. a kněz (P. A. Daňha)	85
Gavisi sunt discipuli (P. K. Sahan)	61
Matka Boží (P. K. Sahan)	74
Meditace (P. K. Sahan)	24
Memento mori, memento vivere (P. K. Sahan)	158
Sacerdotes Dei sancti estote (P. K. Sahan)	6
Serva ordinem et ordo servabit te (P. K. Sahan)	123
Srdce Ježíšovo, plné dobroty a lásky (P. K. Sahan)	92
Troji memento svatopostní doby (P. K. Sahan)	40

2. Duchovní správa:

Eucharistie a život (P. V. Šebek)	10
Hospodářské záležitosti duchovní správy (P. V. Šebek)	124
Nový ritus obřadů Bílé soboty	118
Péče o svaté pole (P. V. Šebek)	141
Poznámkový sešit náboženský (P. I. Kukla)	107
Smlouva faráře s kaplanem (P. V. Šebek)	108
Věk rozumu a srdce (Lan, Prchala, Toman)	63, 78
Velikonoční pastorec (P. V. Šebek)	62
Vikariátní duchovenstvo v práci pro mír (P. V. Šebek)	41
Využití vánoční pastorec v boji za mír (P. V. Šebek)	159

D. RŮZNÉ.

1. Galerie vlasteneckých kněží:

Kamarýt	81
Kamenický	44
Kynský	97
Nejedlý	147
Rautenkranz	13
Sedláček	128
Sychra	112
Zahradník	65
Ziegler	29

2. Básně:

Jindřich Hauft: Kam?	40
Jindřich Hauft: Život	41
František Kašpar: Mešní píseň	158
Roman Petrovický: Modlitba	41
R. F. Šimek: Božskému Srdci Páně	92
R. F. Šimek: Matičce míru	74
R. F. Šimek: Pokorná modlitba	40
R. F. Šimek: Rozjímání velikonoční	61
Jar. Vrchlický: Balada k chvále Královny nebes	123
Václav Zima: Koleda	157

3. Fejeton:

K otázce dělnické (P. Rejmon)	124
Lidové hry pastýřské (Dr J. Port)	159
Na pensl (J. Klempera)	64

4. Umění:

Credo Antonína Dvořáka (Dr R. Fikerle)	95
Ikonografie vánoční (Dr J. Port)	162
Lidové umění českých betlemářů (J. B.)	12
Náboženské motivy v operní tvorbě (M. Pilát)	145
V čem tkví největší půvab geniality L. da Vinci	94
Z díla dřevorytce Arnošta Hrabala (P. Franta)	VIII/2

5. Věda profánní:

Farní zahrady (J. Rublič)	110
Ovoce ve farní zahradě (J. Rublič)	127
Rakovina (MUDr M. Ort)	167

6. Z katolického světa:

14, 46, 66, V/3, 98, 114, 130, IX/3, 168

7. Náš zápisník:

14, 31, 47, 67, 83, 99, 114, 130, 148, 169

8. Nové knihy:

I/3, II/3, III/3, IV/3, V/3, VI/3, VII/4, VIII/4, X/3

E. HOMILETICKÁ PŘÍLOHA.

Neděle adventní (Kliment)	135
Před Štědrým dnem (Šanda)	145
Hod Boží vánoční (Dr Kovařík)	146
Svatého Štěpána (Šanda)	148
Neděle v oktávě Hodu Božího vánočního (Šanda)	151
Te Deum na konci roku (Dr Kasan)	1
Konec roku (Dr Kasan)	152
Nový rok (J. D.)	3
Nový rok (Dr Kasan)	155
Zjevení Páně (Dr Březina)	6
Zjevení Páně (Zima)	157
II. neděle po Zjevení Páně (Foral)	10
III. neděle po Zjevení Páně (Franta)	14
IV. neděle po Zjevení Páně (Václavský)	17
Neděle devítník (Dr Šmíd)	19
Hod Boží velikonoční (Beneš)	49
Hod Boží velikonoční (Dr Březina)	52
Pondělí velikonoční (Dr Březina)	55
1. neděle po velikonočních (Dr Březina)	59
2. neděle po velikonočních (Dr Březina)	62
Nanebevstoupení Páně (Dr Kasan)	73
3. neděle po velikonočních (Dr Kovařík)	65
4. neděle po velikonočních (Dr Kasan)	67
5. neděle po velikonočních (Dr Kovařík)	70
6. neděle po velikonočních (Dr Kovařík)	75
3. neděle po sv. Duchu (Sahan)	81
4. neděle po sv. Duchu (Koza)	83
5. neděle po sv. Duchu (A. L.)	85
6. neděle po sv. Duchu (Dr Kasan)	87
7. neděle po sv. Duchu (Sahan)	90
13. neděle po sv. Duchu (Beneš)	97
14. neděle po sv. Duchu (Šanda)	100
15. neděle po sv. Duchu (Zima)	102
16. neděle po sv. Duchu (Zima)	104
18. neděle po sv. Duchu (Dr Kovařík)	108
19. neděle po sv. Duchu (Dr Kovařík)	113
20. neděle po sv. Duchu (Šanda)	115
21. neděle po sv. Duchu (Zima)	117
22. neděle po sv. Duchu (Dr Březina)	122
23. neděle po sv. Duchu (Hájek)	129
24. neděle po sv. Duchu (Sahan)	131
Poslední neděle po sv. Duchu (Dr Kovařík)	133
Postní kázání (In cruce salus - P. Černý)	21
Blahoslavená Přibyslava (Dr Falkenauer)	77
Božské Srdce Páně (Panuška)	93
Posvěcení chrámu Páně (Dr Kasan)	110
Svatého Václava (Šanda)	106
Svátek svaté rodiny (Horký)	12
Všech svatých (Dr Kasan)	120

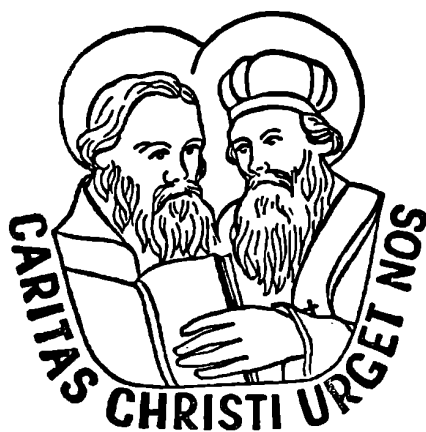
F. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA.

v každém čísle II. ročníku.

G. ZVLÁŠTNÍ PŘÍLOHA.

Osnovy vyučování řím.-katol. náboženství na školách.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

Kapitulní vikář pražský Antonín Stehlík uvádí nový ročník časopisu

Prof. ThDr Jan Merell začíná serii článků o nejnovějších archeologických výzkumech biblických

Prof. ThDr František Kotalík vysvětluje 1.-24. verš třetí kapitoly Genese

Prof. Ph & JUDr Josef Kasan uvádí své články z církevního práva

P. Karel Sahan promlouvá ke kněžím u příležitosti nového občanského roku

P. Václav Šebek píše o častém sv. přijímání v pastorači

ČÍSLO **1** ROČNÍK DRUHÝ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA
CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNĚŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358

ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815 22168 2552

ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENEŠ

S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČÁST VĚDECKOU

Univ. prof. ThDr Jaroslav Beneš
Univ. prof. ThDr Václav Bartůněk
Univ. prof. ThDr Antonín Hrdý
Univ. prof. ThDr Josef Hronek
Univ. prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.
Univ. prof. ThDr František Kotlík
Univ. prof. ThDr Josef Kubalík
Univ. prof. ThDr Jan Merell
Univ. prof. P. František Panuška CSSR
ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka
Univ. prof. ThDr Vojtěch Šanda

PRO ČÁST PRAKTICKOU

P. Josef Buchta
P. Jan Dočekal
P. Ladislav Hronek
P. Dominik Jirků OFM
P. Jan Mára OCr.
Msgr PhMg Eduard Oliva
ThDr P. Josef Plojhar
P. Karel Sahan CSSR
Prelát Ph a ThDr Jan Sobota
P. Karel Tomíček
P. František Tripský OMConv.

VZPOMÍNÁME

jubilea velikého vlasteneckého kněze-buditele a obránce jazykového.

Je to slavný královéhradecký rodák P. Bohuslav Balbín, horlivý misionář tohoto kraje, v prosinci před 330 lety narozený (1621), svým jezuitským řádem určený k učitelství. Jeho velmi neklidný život, osobním nepřátelstvím vzrušovaný, statečně snášel i útlaky vyhnanství; ale i veliká rozmanitost jeho pobytů (Kladsko, Krumlov, Brno, Jindř. Hradec, Klatovy, Jičín...) jako by byla přispívala k významu jeho slavné práce: odevšad si přinášel do Prahy množství archiválních zápisů. V klatovském exilu vyrostla dokonce jeho proslulá »Obrana jazyka českého« (Dissertatů apologetica...), vydaná Pelclem a často překládaná, která v době obrození vyvolala různé obrany jiné. Balbín je také vzorem slavných vlasteneckých zápisů (Miscellanea historica...) rozvržených do 20 knih, z nichž však za života vydal osobně jen osm, ostatní zpracovali následovníci (Ungar, Riegger a j.). Balbín byl vysoce vzdělaný, vlastenecky horlivý, pokrokový a k jiným vyznáním tolerantní. Jeho bystrý, vznešeně jasný duch je zřejmý i z učebnic, některých životopisů svatých a světic, jakož i z příkladné monografie o životě a významu Arnošta z Pardubic (Vita venerabilis Arnesti, 1664).

Nezapomínejme ani na skromného poblanického faráře
Ant. Norberta Vlasáka,

o jehož pilné práci topografické se může směle říci, že dějepisně i místopisně přiblížila národu středočeské a zejména poblanické kraje v oblasti Benešovska a Vlašimska. Vlašimský rodák a dlouholetý hradecký farář a milovaný poutní kazatel, zemřel ve svém rodném kraji zrovna před 50 lety (v prosinci 1901). Zasloužil se oň přístupnými a poutavě obsažnými popisy okresů (votický, vlašimský, benešovský, sedlčanský, uhliřskojanovický, neveklovský, sedlecký a dolnokralovický), jimiž založil významnou Bibliotéku místních dějepisů. Vyznamenan titulem arcib. notáře (1886), věnoval se později výhradně literatuře, především v Mikovcově »Lumíru« (Mikovcův Lumír vycházel v letech 1851-1860, kdy jej převzal V. Válek a udělal z něj Zlatou Prahu), stále blízek svému lidu, z něhož vyšel a s nímž se přátelsky sžil. Na osl. jeho 100. narozenin (1912) vyšel bohatý ilustrovaný Památník péči spisovatele dr. M. Navrátila.

Duchovní PASTÝŘ

POMOC BOŽÍ ZŮSTAŇ S NÁMI VŽDYCKY

ANTONÍN STEHLÍK,

kapitulní vikář pražský

Církev končívá obvykle každou prosbu i dík, kterými se obrací k Bohu, modlitbou: Pomoc Boží zůstaň s námi vždycky. — Tato slova jistě právem patří i na první stranu nového ročníku Duchovního pastýře. Zamyslíme-li se nad rokem minulým, brzy poznáme, jak štědrá a hojná milost Boží provázela život Církve v naší vlasti. Neboť rok 1951 znamenal mnoho v dějinách Církve v našich zemích. Od památné únorové porady kapitulních a generálních vikářů v Praze následovala jedna důležitá událost za druhou. Stanovila-li zmíněná porada nejdůležitější body rozvoje církevního života u nás, znamenalo vše další jen jejich potvrzení a naplnění. Sledujeme, jak jsou ožiovány kapituly u biskupských sídel, obnovena činnost biskupských konsistoří. Březem přináší událost nesmírného dosahu, neboť přicházejí do Prahy četní ordináři, aby slíbili věrnost svému státu, lidově demokratické republice a jejímu pracujícímu lidu. Aby potvrdili své pevné rozhodnutí pracovat pro spásu duší i časné blaho občanstva, vydávají již k velikonočním pastýřské listy, v kterých nabádají k usilovné práci pro jeden z nejdůležitějších statků přítomné chvíle — mír! A tento zápas o mír, klidný život člověka a světa, táhne se pak celou další prací našeho duchovenstva. Na manifestačním zasedání ústř. akčního výboru NF v květnu v Bratislavě je to J. E. nřdp. biskup Dr. Lazík, který volá všechno duchovenstvo i věřící do gigantického zápasu o udržení míru a zajištění pokojného budování lepší budoucnosti. Kněží se na mnohých místech zařazují do agitačních mírových dvojic, zúčastňují se pochodů míru a nakonec přímo žádají, aby mírové úsilí duchovenstva našlo sjednocení a jasný výraz v ústředním výboru, který by celou mírovou práci řídil. A tak dochází v Praze 21. června k utvoření zatímního Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva, který pak ihned dává popud k tvoření výborů diecésních. A na těchto diecésních poradách kněžstva vzniká myšlenka uspořádati veliký mírový sjezd katolického duchovenstva v Praze v předvečer svátku knížete sv. Václava. Tímto sjezdem vyvrcholilo v r. 1951 konsolidační a tvůrčí úsilí duchovenstva v naší vlasti. Stojíme na prahu roku nového, a jistě se všichni tážeme, co nám přinese. My kněží známe dobrý způsob, kterým i člověk může působit na Prozřetelnost Boží a tak do jisté míry připravovati budoucnost. Je to modlitba, řádné plnění povinností a zdokonalování se v ctnosti. Jistě si všichni upřímně přejeme, aby další rok byl nejen pokračováním, ale přímo umocněním roku minulého ve všem tom, co bylo dobré a spasitelné. Všichni víme, že v novém roce bude ještě houževnatěji pokračovat boj o mír, boj proti největšímu zlu a nejstrašnější metle, která by mohla lidstvo stihnout — válce. Proto tím vroucněji musíme prositi, aby pomoc Boží byla s námi vždycky a umožnila nám, aby »všechny končiny země uviděly spásu Boha našeho« (Ž. 97, 3), jak se modlíme právě na Nový rok po sv. přijímání.

ARCHEOLOGIE A BIBLE

Ve druhé polovině minulého století vydal F. Vigouroux dílo »Bible a nejnovější objevy v Palestině, Egyptě a Assyrii«, které vyvolalo mimořádný ohlas. Do české bohovědné literatury bylo uvedeno v r. 1896—1902 překladem nezapomenutelného dr. Ant. Podlahy. Dílo vzniklo v době největšího náporu racionalismu proti biblí, v době, kdy vykopávky v Palestině a biblickém Orientě byly teprve v počátcích. Od té doby se mnoho změnilo. V uplynulých padesáti letech Palestina a místa mající vztah k biblí byla tak prozkoumána, že i t. zv. »vyšší kritika«, rozleptávající biblické zprávy, musela velmi mnoho slevit se svého negativního postoje k biblí. Škoda, že ani ve světové katol. literatuře neexistuje moderní dílo, které by pokračovalo v práci, kterou započal Vigouroux a které pro bohatost nového materiálu by bylo tak zajímavé a průkazné. I dnes platí slova, která napsal Vigouroux v závěru úvodní kapitoly: »Jest svatou povinností nynějších theologů, aby obhajovali biblí a zjevení a aby ukázali, že pravá věda, daleko jsouc toho, aby víře odporovala, jí poskytuje vydatnou pomoc.« (Str. XCIII v českém překladu.) Doufám, že čtenáře DP bude zajímat článek o tom, co za posledních padesát let v archeologii bylo vykonáno a kterak tato se stala největší obhájky biblí. Materiál je nesmírně obsáhlý, je mi však vyměřen jen omezený počet stránek, a proto se musí čtenář spokojit jen s pouhým nástinem, rozvrženým do čtyř statí. V první podám stručný přehled nejdůležitějších vykopávek a archeologických objevů v tomto století. Ve statí druhé seznámím čtenáře s nejdůležitějšími objevy rukopisnými, jež jsou přímo sensationálního významu. Ve třetí statí na několika příkladech ukážu, kterak archeologie potvrzuje zprávy Starého Zákona a konečně v poslední statí se zastavíme u Zákona Nového.

I. Archeologické vykopávky a objevy v Palestině a v Orientě.

Vykopávky jednotlivců a hlavně expedice učenných společností přispěly v posledních desetiletích netušenou měrou k lepšímu poznání politického, duchovního, náboženského i kulturního života Palestiny i zemí a národů, o nichž pojednávají biblické zprávy. V Palestině byly koncem minulého století zahájeny vykopávky společností The Palestine exploration fund za spolupráce s Fl. Petrie v Tell el-Hesi, za kterými následovaly vykopávky další, zvl. v Tel Džezzer (Gezer). Vykopávkami byly zjištěny kulturní vrstvy mezi dobou eneolitickou až byzantskou, pohřebiště z doby kananejské, hradby ze 4. tisíciletí př. Kr., pevnost z doby makabejské, lázně z doby helenistické, známý gezerský kalendář ze 6. stol. př. Kr. a jiné epigrafické nálezy. Bohaté na objevy byly vykopávky v Tel-es-Sultán (Jericho) v letech 1908-9 a 1930-36, kde byly odkryty zříceniny kananejského města opevněného hradbami a četná keramika. Vykopávkami byly potvrzeny — jak bude popsáno ve třetí statí — zprávy knihy Josue o pádu Jericha (obr. I.).

Neméně bohaté byly výsledky průzkumu Sebastije, bývalého hlavního města severní říše (Samař). Od r. 1908—1910 konala zde vykopávky The Harvard university a byly odkryty zbytky královského paláce a ostraka z doby krále Achaba. Vykopávky byly obnoveny r. 1931 Growfootem a Sukenikem, při nichž bylo objeveno izraelské město s palácem (1 Král 15, 25), kruhovitá věž (Jeroboam II.?), předměty ze slonové

kosti (3 Král 22, 39; Am 3, 15), četná ostraka a mnoho jiných památek. Z dob římského města, založeného r. 57 př. Kr. a vybudovaného z velké části Herodem Vel., byly objeveny hradby, kolonáda, Augustův chrám a vodovody. Z doby byzantské byl odkryt kostel sv. Jana Kř.

V letech 1903—1905 německými archeology (Schumacher) a od r. 1925 Orientálním institutem v Chicagu byly konány průzkumy v Tell el-Muttesseli (Megiddo). Bylo objeveno sedm vrstev kultury od třetího tisíciletí, šperky a zvláště t. zv. stáje Šalamounovy (3 Král 4, 26; 16, 26n.), chrám Astarty, vodní zařízení a mnoho vzácné keramiky.

Zvláště významné byly vykopávky v Tell Duweir (biblický Lachiš, započaté v zimě 1932/33 a přerušené v r. 1938 vraždou ředitele vykopávek archeologa J. L. Starkeye. Bohaté vykopávky potvrzují věrohodnost zpráv knih Královských. Byly zde odhaleny zbytky egyptského chrámu ze 16. stol. př. Kr. (obr. II.) zbytky opevnění z 10. stol., pečetítko se jménem Šebna (Is. 22, 15) a hlavně pověstná ostraka z Lachiš (obr. III.). Jsou to zbytky korespondence velitele pevnosti v Lachiš Ja'oše, mající velký význam ortho- a paleografický, protože ukazují vývoj a formu starohebrejského písma z poč. 6. stol. Po stránce nábožensko-historické je zajímavé, že se v nich vyskytují četná vlastní jména, složeniny z Jahu.

Netřeba ani podotýkat, že mimořádná pozornost byla archeology věnována Jerusalemu a okolí. Zvláště pahorek Ofel, kam jsou kladeny počátky Jerusalema, byl předmětem pozornosti archeologů. Byly objeveny hradby z doby kananejské a pozdější, hroby z doby předhistorické a izraelské, vodní zařízení, kanály a j. Byly studovány jerusalemské hradby, jež vznikaly postupně, jak se město k severu a západu rozšiřovalo, a před druhou světovou válkou byla věnována zvláštní pozornost tvrzi Antoniově a problému lokalizace praetoria Pilátova. Objevy mají mimořádný význam pro Nový Zákon, pro východisko křížové cesty. Více o těchto objevech bude psáno ve statí čtvrté.

Neméně důležitým pro poznání bible jsou i archeologické průzkumy mimo Palestinu: v Syrii, Mezopotamii, Egyptě, Malé Asii i Řecku. Lepší poznání kultury a historie národů sousedících se zemí vyvoleného národa značně přispělo k porozumění Písma svatého a osvětlilo nejednu otázku výkladu bible. Pro nedostatek místa se omezují na nejdůležitější. V Syrii jsou významné vykopávky v Byblos (Gabal Ez 27, 9). Pro biblické studium je cenný objev sarkofagu krále Ahirama (13. stol.). Na sarkofagu se totiž zachoval fenický nápis, který dokazuje, že v době, kdy Mojžíš vyvedl Izraelity z Egypta a psal svoje knihy, bylo již v užívání fenické písmo. Ale nejdůležitější ze všech objevů v Syrii jsou nálezy v Ras

Šamra-Ugaritu, které možno nazvat vědeckou sensací. R. 1928 byly objeveny u přístavu Minet el-Bejde staré zříceniny, z nichž zříceniny na návrší Ras Šamra (Fenyklový mys) byly identifikovány s kdysi kvetoucím fenickým městem Ugarit, které bylo již dříve známo na př. z egyptských pramenů (El Amarna). Byly zde nalezeny starožitné a umělecké předměty, jež dávají vzhled do zajímavé historie Ugaritu, ale ještě důležitější byly dokumenty písemné. Byly nalezeny klínopisné tabulky většinou ze 14., některé až 15. stol. př. Kr. (obr. IV.). Po jejich dešifraci se ukázalo, že řeč tabulek je starokananejské nářečí, z něhož se vyvinula feničtina i hebrejšťina. Mimořádný význam textů je v tom, že ugaritská řeč, která se zachovala ve formě, kterou měla v době Mojžíšově a která je příbuzná s hebrejštinou, nám může osvětlit, v jakém stupni vývoje byla hebrejšťina, když jí bylo po prvé použito k sepsání Pisma sv. Objevy v Ras Šamra přispěly k vyvrácení kdysi módní theorie Wellhausenovy, podle níž knihy Mojžíšovy byly napsány až v době královské podle pověstí a legend, jež se dochovaly ústním podáním a jsou proto věrohodné.

Dík bohatým vykopávkám v *Mesopotamii* si můžeme učinit dnes celkem spolehlivý obraz o kultuře a obyvatelích tohoto území. Zvláště významný byl průzkum území Sumerů, který na př. potvrdil zprávy bible o potopě světa (tabulky z Nippur). Více ve stati třetí. Vykopávky v Muqayyar (1922), bývalém Ur, přiblížily nám politický, architektonický i náboženský život otčiny praotce Abrahama. V letech 1899—1917 bylo pátráno na zříceninách Babylonu. Byly objeveny zbytky paláce z novobabylonské doby, kde byli věznění judští králové a byla konána Baltazarova hostina. Z doby Hammurapiho, současníka Abrahamova, vzbudil mimořádný zájem jeho zákoník, nalezený r. 1902 (obr. V.). Bohaté nálezy byly vykopávky v Dura-Europos, započaté r. 1922. Město bylo založeno ve 3. st. př. Kr. na západním břehu Eufratu. Když ve 3. stol. po Kr. bylo město dobýváno Saporem I., učinili Římané bezpečnostní opatření a domy nacházející se u hradeb zasypali. Zde bylo pátráno a objevy, jak se dá předpokládati u obchodního města s barvi-

tou řeckou, semitskou i perskou kulturou, jsou velmi různorodé. Nás zajímá kultura náboženská, zvláště týkající se židovství a křesťanství. Byla na př. objevena synagoga, kde překvapují četné dosti dobře zachované malby (na př. obětování Izákovo, východ z Egypta, zachránění Mojžíšovo a j. (obr. VI.). O nalezeném zde zlomku Tatiano-va Diatessara bude psáno příště.

Po velkých objevech minulého stol. v *Assyrii*, zvl. města Ninive, v r. 1927 Camabell Thomson zjistil pět prehistorických vrstev a historické fragmenty (Assarhadon I; viz Is. 37, 37n.). Při vykopávkách v Assuru (1904—14) byly odkryty mohutné hradby, četné chrámy a hrob Sennacheribův. Neméně bohaté jsou i výzkumy o Hettitech (Dr Hrozný), kteří v 19.—17. stol. př. Kr. a po druhé v 15. stol. př. Kr. ovládali Malou Asii a Syrii s hlavním městem Boghazköi, kde byl nalezen (1906) bohatý královský archiv.

Vedle egyptských papyrů i *egyptské vykopávky* mnoho přispěly k objasnění bible a biblické historie. V deltě Nilu byla odkryta města, o nichž se zmiňuje bible (Tanis, Pi-Ramses, Pi-Tum, Soccoth, Taphnes) a hlavně v r. 1905 Tell-Jehudieh (Leontopolis) se zbytky chrámu, který kolem r. 160 př. Kr. zbudoval Oniáš IV. podle vzoru jerusalemského chrámu. Vedle klínopisných tabulek z Tell el-Amarna jsou důležité araméjské papyry z Elefantiny, dokazující existenci židovské vojenské kolonie, která zde byla v době perské a měla svůj vlastní chrám.

Tento nástin nejdůležitějších vykopávek a archeologických objevů v Palestině a biblickém Orientě, i když neúplný a letmý, ukazuje, co nového světla bylo vrženo na Knihu knih. Vykopávky potvrdily topografická udání bible. Stavby, hradby, hroby, šperky, keramika, zbraně a jiné potřeby denního života oživily zprávy bible a přispěly k poznání kultury, života i biblické chronologie. Tyto objevy — jak bude ukázáno ještě v dalších statích — částečně potvrdily, částečně osvětlily biblické zprávy a vřadily události líčené v bibli do velkého světového dění starého Orientu.

Pokračování příště.

Prof. Dr Jan Merell

PÁD PRVNÍCH LIDÍ - GEN. 3, 1-24

Nástrojem zlého ducha při pokušení Evy byl had — wehannáchaš — 3, 1 — s určitým členem více označuje živočicha již známého, skutečného, nikoliv snad jen v představě a obraznosti Evině podle Hummelauera a Hoberga. Tentýž živočich je i výslovně počítán mezi zvířaty, stvořenými Bohem — ... jsi zlořečený mezi všemi zvířaty a polní zvířenou — 3, 14. Vyniká nad všechny úskočností a lstivostí; viz Kristovy rady učedníkům u Mat. 10, 16 — prudentes sicut serpentes-fronimoi. Sv. Augustin odůvodňuje onu úskočnost — propter astutiam diaboli, quae in illo et de illo agebat dolum. V evangeliu sv. Jana jako

bychom četli úvodní exegesi k nástroji pokušení — Vos ex patre diabolo estis et desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio et in veritate non stetit, quia non est veritas in eo; cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est et pater eius — 8, 44.

Had nyní promlouvá k Evě, buď mocí zlého ducha utváří srozumitelné zvuky, či snad pouze Eva ve svém nitru chápe poslání pokušitele. Jak promyšlený úvod k řeči — aph kí ámar... skutečně, opravdu vám zakázal Bůh jísti...? Hebrejský text mnohem lépe než LXX a Vulgata vystihuje obratný a jemný nástin k pochybno-

stem o Božím rozhodnutí. Eva pak není překvapena, hned odpovídá. Nebojí se hada, protože první lidé žili v přátelském poměru se zvířaty a byli též přesvědčeni, že vše, co Bůh stvořil, bylo dobré! První žena opakuje hadu Boží příkaz o stromě uprostřed ráje. Ve slovech — ano i dotýkati se jej... 3, 3 — sv. Ambrož — De Paradiso, 56—57 — vidí úmyslné zesílení Evino Božího zákazu jako důkazu úcty prvních lidí k Tvůrci. Již zde poznejme hlubokou úvahu, jež Mariana pouká k počátečním slovům hadovým — vocem infautam, et vere a daemone profectam, qua summissima omni tempore confunderet!

Žena tedy odpověděla a tím byla již chycena d'áblovou léčkou. Proto had dále a rozhodně navazuje — ló móth temuthún! — Nikterak, zcela bezpečně, určitě nezemřete! Typická hebr. vazba plného zdůraznění, vyjádřená infin. a určitým slovesem téhož základu a téže základní zde formy. V 5. verši již rozděluje v Evě touhu po naprosto neobmezené svobodě a hlavně po dokonalém, úplném poznání — ... budete jako bozi — kélohím. Místo to poskytuje exegetům mnohý způsob výkladu. Buď jako bozi pozemští, žijící na zemi, nebo totožní samému Bohu v poznávacím úkonu, či jako andělé. Poznávající dobro i zlo — 3, 5 — Alph. Tostatus vysvětluje — omnia quaecumque sunt, sive bona sive mala, sive vera sive falsa, sive necessaria, sive contingentia. Zdá se, že věrnější výklad nalezneme u současných exegetů — yodh'é tóbh wárá' se dotýká přímo podstatného rozdílu mezi dobrem a zlem, ukazuje na následky poddanosti nebo odporu Božím zákonům. Nyní se prvotní hřích dovršuje. Eva poznává, že zapověděný strom a jeho ovoce je chutné k požívání, očím lahodný a žádoucí pro vědění, které poskytuje. Ve Vulgátě je nadbytečné — aspectuque delectabile — v hebrejštině pouze — wekí thaawáh hú lá'énaím — et quia pulchrum est oculis. Vzala tedy ovoce a jedla, dala též svému muži, který byl s ní — hebr. 'immáh — a jedl. Pent. Samar. a LXX předpokládají hebr. text — wajjókhélú — a jedli. Tato úprava by téměř zdůrazňovala dvojí požití ovoce Evou, po prvé sama, po druhé společně s Adamem. Když Eva podala zapověděný plod svému muži, sv. Augustín doplňuje stručnou, úsečnou biblickou zprávu — fortassis etiam cum verbo suasio.

Jak velice se mylí ti, kdož vidí v pádu našich prarodičů peccatum contra castitatem. S pečlivým rozbořem vyvracejí takové mínění — K. Fruhstorfer, Wieder die sexuelle Deutung der Ursünde, Theol. prakt. Quart. 1925, 56—62; J. Miklák, Biblica, 1939, 387—396; proti P. Mayrhofer, Th. u. Gl. 1936, 133—162; M. Jugie, Dict. de Théol. Cath. 101—102, 1933, 275—287.

Se značným výsměchem popisuje svatopisec bezprostřední následek hadem slíbeného nejdokonalejšího poznání — a otevřely se oběma očima a poznali, že jsou nazi... 3, 7. Hle, první následek dědičného hříchu — porušení prvotní do-

konale nadřaděnosti duchovní stránky lidské nad tělesnou!

Od 9. verše se připravuje Hospodinův rozsudek nad svedenými prarodiči. Je pozoruhodné si připomenouti dobu slyšitelného příchodu Božího v raji — leruach hayyóm — za odpoledního, po večerního vánku. Ve východních krajinách mnohdy po denním parnu se dostavuje odpoledne mírný občerstvující vánek, tak kolem 3. hodiny odpolední. Mnozí theologové uvádějí v soulad hodinu smrti Ježíšovy na kříži o 3. hodině.

Trest stihne na prvním místě hada, nástroje to pokušení — ... po hrudi se budeš plaziti a prach země jisti... 3, 14 b. Josef Flavii i Luther pokládali plazivý pohyb hada za přímý trest svedení prarodičů. Přetím had podle slov Lutherových — die Schlange muss aufrechtgestanden haben wie ein Hahn. Toto ojedinělé mínění zůstává stranou proti běžnému výkladu exegetů. Plaziti se po hrudi bylo i před hříchem přirozenou vlastností hadů, po hříchu však táž vlastnost se stává vzhledem k člověku trestem — Bonfretius. Ratio poenae in eo erat, ut modus incedenti et cibus huius animalis hominibus iam esset indicium vilitatis et contemptibilitatis eius — Bea, Pent. Rčení — jisti prach — je též v listech El-Amarna znakem nejhlubšího ponížení a pokoření — dum inimici nostri videant et comedant pulverem — J. A. Knudtzon, Die El-Amarna-Tafeln, Leipzig 1915, 100, 35—36.

Příští verš je protoevangeliem, prvním mesiánským místem Starého Zákona. K textu nutno připomenouti, že hebr. čtení masoretické má ve verši 15 b. zájmeno 3. osoby masc. — hú-ono ve vztahu k semeni — zéra'. I sloveso hebr. — yešúphekhá — je ve 3. osobě masc. a má svůj podmět v zájmenu — hú-ipsu (semen). Totéž čtení má i starolatiný překlad i LXX-autos, jak i Jeronym uvádí v Quaest. hebr. in Gen. ML 23, 991. Proč ovšem ve Vulgátě položil zájmeno — ipsa — (mulier) podle předních rukopisů proti kodexu Ottobonianum, zdá se, že učinil pod vlivem nejstarší církevní tradice o vítězství ženy, Marie, nad hadem, d'áblem — H. Quentin, Scuol. catt. S. 6, 3, 1924, 448—50.

Kdo je onou ženou protoevangelia knihy Gen.? Reinke, Himpel, Hummelauer, Crelier, Hoberg, Engelkemper, Heinisch ji ztotožňují s Evou. Jejich důvody jsou — v celé této stati vystupuje jedině Eva a k ní se pojí celá obsahová náplň. Hebr. výraz se členem — háiššáh — označuje bezprostředně jen Evu, jak patrně z oslovení i ze vztahu v Hospodinově výroku k hadu a první ženě. Křesťanská tradice viděla v protoevangelii Pannu Marii. Již od dob Ireneje, Epifana, Procla, Isidora z Pelusie, Pseudo-Jeronyma až po Pasaglia, Patrizi, Terrien, Flunck a jiné. Vzpomeňme na známou homilii sv. Bernarda — Etsi adhuc dubites quod de Maria non dixerit, audi quod sequitur: Ipsa conteret caput tuum. Cui haec servata victoria est nisi Mariae? — Hom. 2 sup. Missus, 4, ML 183, 63.

Dnes snad nejpříznivější se zdá třetí řešení,

kteřé je spojením prvního i druhého výkladu. Že-na protoevangelia je Eva i Maria společně. Přepisují velmi jasné a přesné vysvětlení Hetzenauerovo — verba vaticinii, quatenus serpente naturalium respiciunt, de Eva et hominibus ab ea descenditibus; quatenus vero ad diabolum respiciunt, imperfecte quidem de Eva et genere humano, perfecte autem de Christo et Matre eius intelligenda sunt. Téměř totožného názoru je Ch. Pesch a Bea. Řešení to se opírá o přímý literární význam textu protoevangelia, odkud není možno zcela vyloučiti osobu Evy, k níž se jistě nejprve a bezprostředně váže Hospodinův výrok; ale též jde věrně ve šlépějích církevní převážné tradice i okružního listu Pia IX. — Ineffabilis Deus.

I na otázku, jak rozumět Evině potomstvu — zéra' — semen mulieris — nalézáme trojí možnost odpovědi. Celé lidské pokolení podle přímého smyslu slova — zéra', i ze souvislosti 16. verše — s bolestí budeš roditi děti. M. Flunk a Hummelauer obhajují toto mínění s tvrzením — in hanc collectivam interpretationem conspirant nostri temporis exegetae fere omnes — Flunk ap. Hum. 162. Irenej, Cyprián a Lev Veliký vidí v potomstvu Evině jedině Mesiáše, který smrtí na kříži dokonale rozdrtil hlavu hada, zlého ducha. Poslední výklad je opět spojením prvních dvou, jistější a úplnější. Semen mulieris je především Kristus, ale též i lidé spravedliví, v posvěcující milosti.

Sémě hadí je physice — omne serpentinum genus —, moraliter — caterva daemonum, quorum tentator sit quodammodo pater et princeps — Corluy 1, 349..., tedy všeobecně zlí lidé, či spojení zlých duchů s nespravedlivými jedinci. Od verše 16. do 19. jsou vypočteny tresty Boží první ženě i mužům. Text je zde značně jasný a názorný a nepotřebuje, myslím, podrobnějšího výkladu. Jen malíčkost bych doplnil — práce jako taková není následkem dědičného hříchu, spíše

práce se svými průvodními zjevy, totiž s úsilím, starostí, námahou, vysílením, mnohdy i s nezdary a neúspěchy. Verš 17. a 18. označuje zhoršení přírodních podmínek, které budou klásti těžké překážky práci lidské. Tato okolnost je jistě podle biblického podání i znakem trestu za pád prarodičů.

A pravil Hospodin Bůh (podle textu hebr.): »Hle, Adam stal se jako jeden z nás — keachadh mimmennu — ...3, 22 a. Někteří theologové zde čerpají zastřený náznak tajemství Trojice — J. Lebreton, Hist. du dogme de la Trinité, Paris 1927, 1, 552—558. P. Heinisch opět rozhodně odmítá možnost náznaku tohoto tajemství — an die Trinität ist nicht zu denken — ale vysvětluje onen plurál osob. zájmena u předložky — min — ve vztahu k vyšším stvořeným mocnostem, cherubům, snad i andělům. Zdá se mi, že i zde máme obdobný příklad Gen. 1, 26 — viz Stvoření prarodičů — Duch. Past. 1951, 11—12, str. 21, — předchází totiž jméno Boží v gram. plurálu, nikoliv podle smyslu — elóhím; snad proto i v přímé řeči pisatel položil u předložky v úzkém vztahu k elóhím suffix zájm. v 1. osobě plurálu, místo očekávané a samozřejmé 1. osoby jedn. čísla — dopisy Tell-el-Amarna.

Důvod, proč Bůh vykázal Adama z ráje, je dán ve verši 22 b— a nyní, aby nevztáhli své ruky, nebral také se stromu života, nejedl a nezůstal žijícím na věky (podle hebr.). Poslyšme k tomuto textu výklad ze židovského prostředí od profesora F. K. Rosemüllera v jeho Scholia in Penta-teuchum, vydaná v Lipsku roku 1828 — Videtur ex mente scriptoris arbor vitae ad id destinata fuisse, ut homines, si interdictum de non gustandis fructibus arboris prudentiae servassent, exacto longiore vitae spatio debilitatas vires esu fructuum illius arboris subinde recrearent, et sic vitam in perpetuum conservarent —.

Prof. Dr František Kotlík

DĚJINNÝ VÝVOJ CÍRKEVNÍHO PRÁVA

Prameny poznání církevního práva nazýváme takové památky, kde účelem jejich pořízení byla přímo snaha platné právo sebrati, zaznamenati, před zapomenutím zachovati a jeho další používání a znalost usnadniti.

Již v dobách nejstarších vznikla potřeba sebrati platné právo církevní.

Vedle sbírek soukromých, které sestavil soukromník, jsou sbírky úřední, autentické, oficiální, které byly sestaveny a uveřejněny církevní vrchností, nebo byly sestaveny a uveřejněny soukromníkem, avšak úředně schváleny.

Rozeznáváme sbírky:

- a) *nahodile uspořádané*, bez určité metody;
- b) *chronologické*, sestavené podle časového pořadí a
- c) *systematické*, seřazené v určitý systém podle hledisek věcných.

Dále sbírky:

obecného práva a práva partikulárního.

Velikou úlohu v dějinách církve hrály *nepravé sbírky* práva církevního (apokryfy), které obsahovaly právní předpisy falešné, nikdy neplatící.

Výlučným a jediným zákoníkem církevním je dnes »*Codex iuris canonici, Pii X. Pontificis maximi iussu digestus Benedicti XV. auctoritate promulgatus*«, 27. V. 1917 a s malými výjimkami od 19. V. 1918 platící. Před Kodexem hlavním pramenem poznání práva církevního bylo »*Corpus iuris canonici*«.

Mnohé předpisy práva předkodexového zůstaly však i podle Kodexu v platnosti (can. 6), jiné zase slouží k interpretaci platného práva (can. 6, n. 2—4).

Před vydáním Kodexu bylo zvykem dělit právo

meny církevního práva na několik větších skupin:

1. *ius antiquum*, do vydání Dekretu Gratiano-va cca 1140;
2. *ius novum*, od Gratiana do koncilu trident-ského 1545—63;
3. *ius novissimum*, až do vydání Kodexu 1917.

Od vzniku církve až do Gratiana

Prvotní církev, budující na nezměnitelných základech božského práva přirozeného a pozitivního (*ius divinum naturale*) svou organizaci, jest již v době apoštolské nucena sama upravovati své poměry, tvoříc tak lidské právo církevní (*ius humanum*) v celé církvi zachovávané, dávané především apoštoly a jejich nejbližšími zástupci za vedení prvotních obcí církevních (*ius apostolicum*, *quasi apostolicum*).

Právo božské.

Objektivní právo církevní prýští:

- a) z *nařízení božských*;
- b) z *nařízení církevních*, která se zakládají buď na zákonech a předpisech, vydaných církevní mocí zákonodárnou, buď na obyčeji.

Nařízení božská tvoří *ius divinum*. Toto *ius* je podle can. 6, bod 6 a can. 27 buď *naturale*, buď *positivum*. Rozdíl mezi *ius divinum naturale* a *positivum* je ten, že článek *iuris positivi* musí být opřen buď o Písmo svaté, buď o božskou tradici; toto se nevyžaduje u *ius naturale*. Ale jak *ius naturale*, tak i *positivum* je právo dané, a to samým Bohem. Celé *ius divinum* je vzhledem ke svému božskému původu základem církevním, odtud se nazývá také *ius fundamentale*. Žádný lidský zákon nesmí se přičítati božskému právu; i nej-

vyšší zákonodárné právo papežské je vázáno právem božským (can. 6, bod 6). Nastane-li pochybnost o dosahu a obsahu práva božského, musí je vymeziti nejvyšší autorita církevní, t. j. papež sám (bezprostředně a nezávisle), buď sbor ekle-menický (prostředně a závisle na papeži). Papež je neomylný, učiní-li rozhodnutí jako nejvyšší učitel všeho křesťanstva (*ex cathedra*) v otázce víry nebo mravů (*Constitutio dogmatica I. de ecclesia Christi*, concilii Vatic. sessio IV., cap. 4 a CIC can. 1328, §§ 1—5). Rozhodnutí papežské, resp. sborové nestanoví tudíž vlastním obsahem svým něčeho nového, dříve nebývalého, nýbrž jen neodvolatelně zjišťuje, co v předpisech božských třeba jen klíčilo nebo bylo nepřímo obsaženo.

Božské právo přirozené poznává rozum lidský z povahy věcí. Obsah práva přirozeného možno stručně vystihnouti slovy: »*sum cuique*«. Římské právo udává: »*Iuris praecepta sunt haec: honeste vivere, alterum non laedere, suum cuique tribuere*«. I Kodex odvozuje z práva přirozeného manželskou překážku tělesné neschopnosti (can. 1068, § 1), nepřímo manželský souhlas (can. 1081, § 1), v právu majetkovém je řeč o něm v can. 1499, § 1, 1509, bod 1, 1513.

Vlastnosti práva přirozeného jsou:

- a) *božský původ* (*participatio legis divinae*);
- b) *obecnost* (*lex communis*);
- c) *nezměnitelnost* (*lex immutabilis*) a
- d) *nezrušitelnost* (*lex indelebilis*).

Závaznost práva přirozeného jest tak obecná, že nepřipouští výjimek ani věcných ani osobních. I nekrtění a dítky jsou podrobeni v té míře, že hřeší, kdo je k porušení práva svedl (can. 2230).

Pokračování příště.

Prof. JUDr. & PhDr. Josef Kasan

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

SACERDOTES DEI, SANCTI ESTOTE!

Úvaha k »Novému roku«

Každý Nový rok nám připomíná stále znovu naše staré a přece zase nové naše kněžské povinnosti.

Když jsme před týdnem s nadšením o půlnoční mši svaté intonovali své »Gloria in excelsis Deo«, zamysleli jsme se zajisté, zatím co chrámem Božím, zaplněným věřícím lidem, zaznívaly mohutné a dojemné liturgické melodie o »Slávě na výsostech Bohu a o pokoji na zemi lidu dobré vůle« — nad onou svatou skutečností historickou: »Dum medium silentium tenerent omnia...« »Zatím co všechno v hlubokém mlčení trvalo a noc ve svém běhu k polovici cesty dospěla, všemohoucí Slovo tvé, Pane, s nebe přišlo do královských sídel.« Moudr. 18, 14-15. Syn Boží, Ježíš Kristus, přišel na svět, aby se obětoval Otci svému nebeskému — ad Gloriam in excelsis Deo — a pro nás ubohé syny Evry, v tomto slzavém údolí, ut et in terra pax sit hominibus bonae voluntatis.

»Ukázala se milost Spasitele našeho všem lidem — omnibus hominibus.« Tit. 2, 11 — ale zcela zvláštní milost nám, které již tenkrát ve svém úřadku předurčil jako své kněze!

Uvažujme, jak velká je naše Božská důstojnost, kterou nás obdaril. Ve své podstatě spočívá naše kněžská důstojnost v tom, že máme účast na věčném kněžství Kristově. Pán Ježíš je knězem od prvního okamžiku vtělení svého a zůstal knězem po celý svůj život a je knězem i po své oběti

katexochén na kříži, sacerdos in aeternum, až na konec všech dnů tohoto světa a až na věky. I my všichni jsme včleněni ve věčné kněžství Kristovo. Všechny své kněžské funkce konáme jménem, z nejvyššího rozkazu a moci Pána našeho Ježíše Krista! — Božská je proto naše důstojnost a Božská je proto také naše moc in Corpus Christi mysticum.

Svou moc in Corpus Christi verum uvádíme ve skutek při každé oběti mše svaté, když za posvátného ticha voláme v nejvznešenějším okamžiku proměňování Pána Ježíše na obětní oltář Boží. V tomto vznešeném a posvátném okamžiku stojíme jako prostředníci mezi Bohem a mezi lidstvem, mezi nebem a mezi zemí. Oběť, kterou přinášíme, je oběť neskonale, neposkvrněná, čistá. Větší oběť není vůbec možná, ani ne myslitelná. Oběť mše svaté je tak neskonale dokonalá, že vzdává Pánu Bohu neskonale větší čest a slávu než všichni andělé a archandělé, cherubíni a serafíni, než všichni svatí a světice Boží na nebi i na zemi dohromady. Oběť mše svaté je tak neskonale dokonalá, že vzdává Bohu díky — vere dignas et veras gratias, které přesahují všechna dobrodiní, vyjma milosti Ducha svatého, která nám Bůh prokazuje. — Oběť mše svaté je tak neskonale dokonalá, že vysílá k Pánu Bohu prosbu tak silnou, že prorazí nebesa. Tak velikou a tak dokonalou cenu má každá mše svatá a tak velká je naše Božská moc, kterou svoláváme Syna Božího na oltář!

A kdyby se nás dnes Pán Ježíš tázal: »Sacerdos Dei, credis hoc?« — zdali by každý z nás z plna srdce a z hloubi duše a s vírou živou, silnou a velkou mu odpověděl: »Credo, Domine, quia Tu es Filius Dei — pod způsobou té malé svaté hostie.«

S vírou v toto dogma stojí a padá naše víra ve vánoční mysterium incarnationis, stojí a padá naše víra ve velikonoční mysterium redemptionis a ve svatodušní mysterium Corporis Christi Mystici! Tím padá též naše víra in unum Deum et verum a ztrácí se v mlhavém nihilismu.

My všichni zajisté věříme v toto hluboké tajemství naší víry — ale odkud ta naše nedůstojná netečnost, ten ledový chlad našeho srdce, ta naše mdlá lhostejnost a neláska, se kterou chováme to Božské Dítě v té malé hostii a consecratione usque ad cum ipso communionem? — Kéž bychom poznali i my, a to v tento den svůj, neskonale cenu mše svaté a svou Božskou důstojnost! Jak kněz slouží mši svatou, s jakou láskou, s jakou vroucností, s jakou zbožností, to je pro něho otázka, na jejíž řešení závisí celá věčnost! Proto sancta sancte tractare! Digne, devote et attente každý den Pánu Bohu hostiám sanctam, hostiám immaculatam offere ad gloriam in excelsis Deo et ut in terra pax sit hominibus bonae voluntatis! A náš katolický lid poučovat v duchu svatováclavském o tomto hlubokém zdroji milosti naší svaté víry. Vánoce nám přinesly radostnou zvěst o Boží slávě a o lidském pokoji. — To jest naše první Božská moc, která vypěrá z naší Božské důstojnosti: moc in Corpus Christi verum!

A naše druhá moc se vztahuje in Corpus Christi Mysticum, na církev svatou katolickou. Tuto svou moc konáme hlásáním slova Božího a udělováním sv. svátostí. Na nás záleží, jak této své moci užíváme, jak slovo Boží hlásáme, s jakou horlivostí zpovídáme, blaho naši církve a naši vlasti.

Milujeme svou církev! Kde láska, tam horlivost a tam věrnost až ke hrobu!

Nezapomínejme na známá a stále pravdivá slova sv. Cypriána: »Jen ten může mít Boha za otce, kdo má církev svatou za matku.« A kdo by nemiloval svou vlastní matku, i kdyby měla sebe větší chyby na sobě? Církev katarů, církev čistých, bezhříšných je herese a utopie! Vzpomeňme jen na podobenství Pána Ježíše o koukolu! A v církvi svaté byl vždycky koukol a bude koukol až do konce světa podle předpovědi Pána Ježíše! Ale to je právě důkaz jejího Božského poslání! Nebýt Boha v církvi, dávno již by ji byli sami křesťané a kněží, špatní biskupové, ano i papežové svým křesťanův nedůstojným životem zničili.

Milujeme svou církev a milujeme svůj katolický lid! Až doposud jsme byli namnoze k tomuto dobrému lidu příliš úřední v kanceláři, v sakristii, ve škole, ano i na kazatelně! Pryč s touto chladnou a vypočítavou byrokracií z našich far a z našich chrámů! Pána Ježíše následovat v jeho lásce k lidu! Jaká láska k lidu mluví jen z jeho láskyplných slov: »Důvěřuj, synu, důvěřuj, dcero!« Mt. 9, 2, 22, a z jeho volání: »Lito jest mi zástupu« — Mat. 15, 32. A Pán Ježíš nezůstává u slova, hned přechází od slova k činu! A pomáhá! A nasycuje! Mt. 14, 21. Všude a všem se zjevuje Pán Ježíš jako člověk a pak teprve jako hlasatel slova Božího a zprostředkovatel milosti Božích. První jeho zázrak byl zázrak rázu pozemského, tělesného; ze soucitu proměnil vodu ve víno. Svatí apoštolé a všichni, kteří to viděli, byli přesvědčeni: »To je On, který nám rozumí!«, a následovali ho a naslouchali nadšeně jeho horskému kázání o království Božím. Co byli apoštolové a učedníci Páně, to jsou pro nás ve škole děti a naši věřící. Chceme-li je získat, pak se musíme dovést radovat s radujícími, a truchlit s truchlícími, pak musíme býti i my všem vším! A pomáhat, kde pomoci naši je třeba! A při tom si zůstat vždy vědomi své Božské důstojnosti a svého Božského poslání a své Božské moci in Corpus Christi Mysticum! I ten náš katolický lid žádá od nás v první řadě pomoc v duševních záležitostech, pomoc v budování vnitřního života, lásku a poučení, otevřené slovo, žádné nadávání, spílání a moralisování, ale konkrétní a moudrou a jasnou nauku křesťanskou; Slovo Boží v moderním hávu!

Platí-li o Dítě Božské slova, která se tak často při oběti mše svaté modlíme: »Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de coelis« — pak platí tato slova v jistém smyslu

také o nás, jeho kněžích. Propter homines — pro lid a propter eorum salutem — a pro spásu jejich duší nesmrtelných jsme se stali kněžími. Abychom duše zachránili, to je dílo, ke kterému jsme byli vyzbrojeni Božskou mocí; duše zbavovat zla, duše vést k dobru, duše vést k nebesům cestami Božími, je slíbit Milostmi Božími, je nadchnout pravdami Božími je opus divinorum divinissimum! Tato naše Božská práce má větší cenu, než kdybychom se svatým Řehořem dovedli hory překládat, se svatým Františkem Xaverským mrtvé k životu křisit, ano, kdyby myslitelné bylo, kdybychom s Pánem Bohem dovedli nový celý svět tvořit!

P. Karel Sahan CSSR

JEDNOROČNÍ PŘÍPRAVNÝ KURS NA BOHOSLOVÍ

Na zasedání Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva dne 5. listopadu t. r. oznámil předseda ministr ThDr Josef Plojhar, že od 1. ledna 1952 bude zřízen *Jednoroční přípravný kurs na římskokatolické Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Praze*, jímž se dává možnost mladým mužům od 18 let, pokud jsou schopni ke kněžskému povolání, získat kvalifikaci pro vstup do bohosloví.

Tento kurs není v dnešní pedagogické praxi u nás nějaké novum nebo nové, pokusné zařízení. Náš kurs se opírá o cenné poznatky z nabytých zkušeností státních krátkodobých kursů na přípravu pracujících na vysokou školu, jak jsou u nás v provozu již od ledna 1949. Ani v Církvi sv. není toto opatření novum, neboť téměř každý řád, zvláště pak salesiáni měli pamatováno pro t. zv. »pozdní povolání«. Není tudíž třeba obávat se nějaké nivelisace vzdělání. Plně věříme, že

v našem kurse při cílevědomé a poctivé práci posluchačů a profesorského sboru, skládajícího se z osvědčených pedagogů gymnasijských, kteří se již starají o kvalitu vyučování, jako zase duchovní vedení kursu bude v rukou seminárních představených.

Úkolu kursu je na prospěch internátní bydlení všech posluchačů.

Skutečnost, že kursisté budou hmotně zajištěni stipendii, budou společně bydlet a řídit se společným pracovním programem, umožňuje, že se budou moci plně soustředit na práci a věnovat se pouze studiu.

Studijní plán je velmi pečlivě promyšlen a zaměřen ke studiu bohosloví, proto mezi základními učebními předměty je zvláštní pozornost věnována latině a řečtině. Latině bude vyučováno v 6 hodinách týdně a náboženství ve 4 hodinách. Jednotlivé předměty jsou posluchačům podává-

DĚTSTVÍ JEŽÍŠOVO V APOKRYFNÍM EVANGELIU TOMÁŠOVĚ

Když jsem v redakci DP uviděl Murillův obrázek Dítka Ježíše pro titulní stránku obrázkové přílohy, uklouzla mi maně poznámka: „To je Ježíšek apokryfního evangelia Tomášova. Tak trochu rozpustilý.“ A to jsem již byl v pasti a musel slíbit redaktorovi kursivku o tomto apokryfu.

Vznik apokryfů je znám. Důstojná střizlivost kanonických evangelií již od nejstarších dob vzbudila zvědavost východních křesťanů. Protože události dětství Ježíšova nepatřily k prvotní apoštolské katechesi — kanonická evangelia jsou obrazem této katechese — jsou naše evangelia v líčení těchto událostí velmi skoupá. Mimo obšírnější vyličení narození Ježíše Krista zaznamenávají pouze ztrátu dvanáctiletého Ježíška v chrámě. Celé dětství Ježíšovo shrnuje sv. Lukáš ve slova: „Ježíš sestoupil s nimi, přišel do Nazareta a byl jim poddán... A Ježíš prospíval moudrostí, věkem a přízní u Boha i u lidí“ (2, 51—52).

Mezery v kanonických evangeliích se snažila vyplnit evangelia apokryfní, podvržená, nepřijatá Církví do kánonu novozákonních knih. Zvláště četné byly apokryfy líčící život P. Marie a sv. Josefa před narozením Páně a apokryfy líčící Ježíšovo dětství. První apokryfy jsou velmi starého data, již z počátku 2. stol. Záhy však zanikly, protože k nim nebylo důvěry již v době jejich

vzniku, a zvláště když jich bylo užíváno v kruzích podezřelých z bludařství. Po těchto prvotních spisech jsou dnes jen nepatrné stopy a jejich rekonstrukce je velmi obtížná. Na kmenu prvotních děl vyrůstaly později rozšířené legendy, z nichž se zachovalo nejvíce legend o Ježíšově dětství, v nichž nebylo tolik heretických prvků, a proto nebylo proti těmto apokryfům církevní autoritou postupováno tak přísně jako proti apokryfům ostatním.

Jedním z těchto apokryfů je evangelium líčící dětství Ježíšovo od 5. do 12. roku, zachované v několika recensích (2 řecké, latinská, syráská, arabská, staroslovanská) a pocházejí ve své prvotní formě asi ze 4. stol. Apokryf zachází do naivnosti, někdy až triviálnosti a jeho hlavní snahou je spíše pobavit než poučit a čtenář má někdy dojem, že Ježíšek apokryfu je spíše malým darebáčkem a chlapcem, jemuž šibalství kouká z očí.

A nyní několik ukázek. Již první větou, po příkladu podvržených evangelií, si chce neznámý autor získat vážnost a přijetí u čtenářů, když se označuje za apoštola Tomáše: „Považoval jsem za nutné, já Tomáš Izraelita, oznámiti všem bratřím z pohanů veliké činy dětských let Pána našeho Ježíše Krista, které vykonal v naší zemi, kde se narodil.“

Když pacholík Ježíš dospěl pěti let, hrál si kdysi po dešti u přechodu přes potok, zastavoval tekoucí vodu stávkem, čistil ji od kalu a pouhým slovem ji přikazoval.

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA
K ČÍSLO PRVNÍMU
ROČNÍK II.

Bartolomé Estéban Murillo (1617-1682)

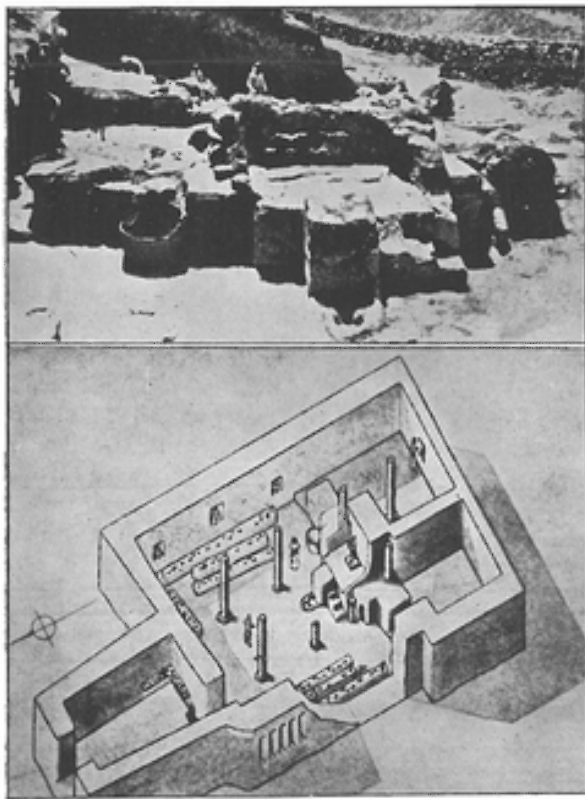
Božský pastýř.

*Ó krásné Dítě, rosou býti,
na čele Tvém bych perlou plál,
květ hlouhu hned bych zanechal,
i v plotu všechno bílé kvítí.
Tě krásy nemá celý luh
co Ty, můj Bůh!*

P. Sigismund Bouška

I. Mapa hlavních vykopávek v Palestině a biblickém Orientě.

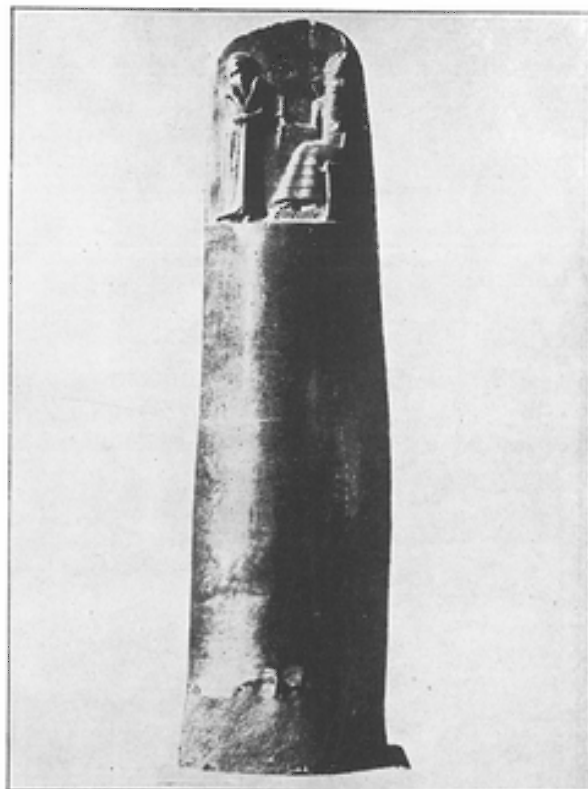
II. Zříceniny a rekonstrukce chrámu v Tell Duweir (Lachiš).

III. Ostraka z Lachiš.

IV. Klinopisné tabulky z Ras Šamra.

V. Zákoník Hammurapiho.
(2 a půl metru vysoký monolit s babylonskými právními předpisy.)

VI. Malba ze synagogy v Dura-Europos: Pomazání Davida Samuelem za krále.

Chrám sv. Gotharda v Praze-Bubenči, který byl postaven před 150 lety.

Vzácný květ bavlníku, který na děkanské zahradě v Sadské vypěstoval s učitelským sborem tamních škol vldp. děkan Josef Pokorný. Tuto vzácnost v našem podnebí umožnily zvláště příznivé klimatické podmínky roku 1951.

Kurs laických učitelů náboženství v Praze dal duchovní správě a vinici Páně 50 dalších pomocníků.

ny ve správném výběru a tak, aby zvládli nejpodstatnější vědomosti.

Účelem kursu je získat větší počet kandidátů kněžství. I když letošního roku můžeme být spokojeni s nábořem nových posluchačů jak co do počtu, tak zejména velmi příznivou kvalifikací jejich, přece jen zůstává nadále naléhavá potřeba dorostu kněžského, aby byl odstraněn po léta již trvající nedostatek kněžstva.

Nový způsob náboru jest jen dočasným opatřením se zřetelem na nynější stav a doplňuje dosavadní praxi, založenou na výběru vhodných uchazečů z řad absolvovaných gymnasistů.

Příhlášky do jednorocního přípravného kursu budtež zasílány přímo děkanství Římskokatolické Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze XIX-Dejvicích, Kolejní 4 (tel. 739-52/5, linka 582). O přijetí do kursu rozhodne přijímací komise s uvážením všech okolností, zda kandidát vyhovuje.

Kněžské povolání probouzí a posilňuje vedle nadpřirozené milosti především dobrá matka, zbožná rodina a horlivý kněz. Proto, drazí spolubratři na vinici Páně, přičiňte se o zvýšení kněžského dorostu takovou měrou, jak toho církev a spása nesmrtelných duší potřebuje. Čiňte tak radou, otcovským slovem, rozptylováním obav a ovzduší nedůvěry, utvrzováním ve volbě svatého povolání, jež je nejkrásnější náplní života. Upozorněte na tuto přípravku rodiče, aby

svým vlivem umožnili svým synům, kteří v sobě cítí schopnost a nadání k vznešenému poslání kněžskému, a nekladli jim překážky, když se chtějí věnovat těžkému, ale krásnému povolání — státí se kněžími Kristovými.

Nechť není ztraceno ani jediné kněžské povolání. Je to životní otázka církve u nás, je to i vůle nejdůstojnějších pánů biskupů a ordinářů, abychom na fakultě a v semináři měli takový počet bohoslovců, který i v budoucnu zaručí rozvoj duchovního, církevního života.

Dnes je docela jinak hodnocena práce kněze. President republiky Klement Gottwald zdůraznil v dopise Celostátnímu mírovému sjezdu katolického duchovenstva dosavadní činnost katolického duchovenstva, nazvav ji významným přínosem k mírovému a budovatelskému úsilí našeho pracujícího lidu.

Potřebujeme kněze vzdělané, na výši doby stojící, uvědomělé a zbožné, obětavé duchovní pastýře a dělníky na vinici Páně v krásné, milované zemi České, kteří v plné míře přijímají aktivní úkol pomoci nově budovanému řádu pro blaho národa, pro světový mír.

Velmi mnoho si slibujeme od tohoto pedagogického opatření pro kněžský dorost a s pevnou důvěrou očekáváme, že v tomto dobrém díle nalezneme plnou podporu.

Mons. Prof. ThDr Josef Hronek

Udělal z vlhké hlíny kaši a vytvořil z ní dvanáct vrabců. Byla pak sobota, když to učinil. Bylo tu však také mnoho jiných dětí a hrály si s ním. Tu jakýsi žid zpozoroval, co Ježíš učinil — že si totiž hrál v sobotu — šel ihned a žaloval jeho otci Josefovi: „Podívej se, tvůj synek je u potoka, vzal hlínu a uplácal dvanáct ptáků znesvětil sobotu.“ Když Josef přišel k tomu místu a to uviděl, zavolal na něj: „Proč děláš v sobotu, co se dělají nesmí?“ Ježíš však zatleskal rukama, zavolal na vrabce a pravil jim: „Odleťte!“ A ptáci křičíce vzletěli a odletěli. Když to viděli židé, ulekli se, odešli a oznámili svým představeným, co viděli Ježíše činiti.

Ale syn zákoníka Hanase stál vedle Ježíše, vzal vrbový prut a propustil vodu, kterou Ježíš zastavil. Když Ježíš uviděl, co se stalo, pravil mu hněvivě: „Nespravedlivý, bezbožný hlupáku, co ti udělal stávek a voda? Hle, nyní také ty jako strom uschneš, nebudeš mít listů, kořenů ani plodů.“ A ihned uschl onen hoch docela. Ježíš pak odešel a přišel do Josefova domu. Ale rodiče vzali uschlého hochu, oplakali jeho mladost, donesli ho k Josefovi a činili mu výčitky: „Podívej se, takového máš syna a tohleto dělá.“

Po několika dnech si Ježíš hrál na ploché střeše a jeden z hochů, kteří si s ním hráli, spadl se střechy a zabil se. Když to spatřili ostatní hoši, utekli, jenom Ježíš zůstal. I přišli rodiče zemřelého a nařkli Ježíše, jako by on jej byl shodil. Ježíš pravil: „Já jsem ho neshodil.“ I chtěli ho zbiti. Ježíš seskočil se střechy a stanuv u mrtvolky hochovy, hlasitě zvolal: „Zenone, —

tak se totiž jmenoval — vstaň a řekni mi, zda jsem tě shodil!“ I vstal a pravil: „Ne, pane, neshodil jsi mě, nýbrž vzkřísil.“ A když to uviděli, ulekli se. Rodiče však chlapcovi velebili Boha pro zázrak, jenž se stal, a klaněli se Ježíšovi...“

Když mu bylo šest let, dala mu matka džbán, aby načerpal vodu a donesl ji domů. V tlačeni však narazil a džbán rozbil. Rozestřel tedy svrchní oděv, který měl na sobě, naplnil jej vodou a donesl ji své matce. Když matka spatřila znamení, které se stalo, políbila ho a všípila si do paměti tajemné příběhy, jež se udály...“

V tomto duchu pokračují i ostatní kapitoly evangelia, připomínající tolik „Mariánskou zahradu“ Julia Zeyera. I přes podružný, naivní a legendární charakter apokryfů není četba těchto úplně bez užítku. Někdy není bez zajímavosti i jistého půvabu. Poskytují vzhled do náboženských idejí a věroučných sporů své doby. Jsou na příklad dokladem mariánské úcty v prvních křesťanských stoletích. Nejcenější poznatek z četby apokryfů je však jejich srovnání s evangelií kanonickými. Jak na př. vynikne posvátná důstojnost evangelních zpráv o narození Páně a Ježíšově dětství, když je srovnáme s apokryfy. Přečteme-li jen jednou apokryfní evangelium Tomášovo, nepocítíme potřeby je přečísti ještě někdy znovu. Jak jinak je tomu u evangelií kanonických! Rok co rok o vánočních svátcích se k nim vracíme a vždy v nich nalezneme novou krásu a útěchu.

Dr Jan Merell

EUCCHARISTIE A ŽIVOT

Pastorační činnost kněžstva má být vždy obehledně zaměřena k potřebám doby. V dnešních časech nejzávažnější záležitostí všeho lidstva na celém světě je otázka pokoje a míru, k níž patří také napomáhání úsilí o hospodářské a sociální zlepšení úrovně našeho lidu, kde může kněz ve vhodné chvíli a vhodným způsobem mnoho vykonati, jak jsme to slyšeli na celostátním sjezdu duchovenstva od zástupce nejvyššího episkopátu.

Války způsobily velikou spoušť mravní i hmotnou. Znovubudování vyžaduje často mimořádného vypětí sil tělesných i duševních, nejednou přímo hrdinské práce a oběti.

Věřící člověk cítí potřebu nadpřirozené síly a pomoci k povinnosti a obětím denního života práce a oběti v rodině, ve škole, na pracovišti a vůbec.

Naši pastorační povinnosti je dodávat sílu našemu lidu v každé době v jeho denním životním boji. V řádu přirozeném i nadpřirozeném zdrojem síly je hlavně chléb, pokrm.

Chlebem slova Božího a hlavně svátostným Chlebem, eucharistickým pokrmem máme sytit a silit lid nám svěřený.

Církev, dobrá Matka, usnadňuje podle potřeb doby podmínky předepsané k přijímání svátostí. Často lidé — a dokonce osoby řeholní — o nich vůbec nevědí anebo protože nemají o nich přesných vědomostí, nepoužívají jich, a tak vzdor často veliké touze čerpat sílu ve svátostech, neodvažují se k nim přistupovati.

Po celý advent v době přípravy na příchod vytouženého Mesiáše a knížete pokoje, který se obnovuje nejskutečněji právě ve sv. přijímání, dokud nenastane poslední příchod Páně, zpíváme radostně o rorátech slova, která vytryskla před tisíci lety ze srdce a úst starozákonního evangelisty proroka Isaiáše: »Rosu dejte, nebesa, s hůry a oblakové dštěte Spravedlivého, otevři se země a vypuť nám Spasitele.« Proč jenom si tak málo uvědomujeme, že rosa nebeská padá ustavičně na naše oltáře a že svatostánek hostí vytouženého Spasitele? Ne pro svatostánek mrtvý, ale pro živý svatostánek, jímž je každá polovina naší duše, přichází Kristus mezi nás a k nám, v našem nitru je pole jeho působnosti. Sv. přijímání, Chléb silných, je tajemství úspěchů života, vítězství nad zlem. Je nesmírnou škodou, když se člověk nemůže z jakýchkoli důvodů odhodlati ke sblížení se svátostným Ježíšem, třebaš jej miluje, jak říkáme, nadevšecko. Pracujeme do úmoru, ale práce naše je někdy tak mdlá a bezúspěšná, ba marná, že nás vůbec netěší a neuspokojuje, a to nás vede k nechuti a malomyslnosti. Zlý duch nepřekáží ničemu tolik jako našemu spřátelení se sv. Hostií, živým Kristem, po ničem tak netouží, než aby zbavil Ježíše jeho zamilovaného příbýtku našeho srdce a nemůže-li satan sám vstoupit do našich srdcí, tak se aspoň snaží, aby ta srdce zůstala prázdná a bez božského Přitele duší. Když se podařilo satanovi vzdáliti duše pod ja-

koukoli záminkou od sv. přijímání, získal vše, to ostatní už je jenom otázkou času. On nás nechá i radostně zpívat »Rosu dejte, nebesa,« je však spokojen, když ta rosa se nedotkne našich duší. Zpívejme a učme zpívat náš lid o rosu s nebe, avšak zároveň je nutno otvírat jí srdce.

O vánocích, které jsou svátky pokoje a míru, jsou srdce lidská ochotnější ke smírnému sv. přijímání za splnění hlubokého obsahu andělského zpěvu nad Betlemem: »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!« Advent a vánoce odjakživa v Církvi byly po velikonoční době nejkrásnější příležitostí k přijetí Těla Páně. Připomínejme pak vytrvale velikonoční povinnost všem bez rozdílu a těm horlivějším nově devíti pátků ke cti B. Srdce, kněžskou sobotu, co nejčastěji smírná sv. přijímání za mír a pokoj, za vítězství pravdy, spravedlnosti, lásky, pokoje a míru.

Je nutno prakticky lidem vysvětlit, a to častěji, jak je přítomnost na mši sv. a přijímání svátostí usnadněna. A vím ze zkušenosti, že i kněží je dobře to připomenout přesně a jasně, neboť někdy kněz, než by to hledal ve starších spisech, když to neví správně, raději o tom nemluví.

Předně je dovolena binace i ve všední dny »occasione funerum, nuptiarum, solemnitatum liturgicarum etc. necnon diebus festis suppressis... ob bonum fidelium et magnam sacerdotum penuriam«. Snadno se povoluje večerní nebo odpolední mše sv. a doporučuje se využití této příležitosti obzvláště o prvních pátcích měsíce, kněžských sobotách, v poslední dny masopustu, při májových a červnových pobožnostech a i při pobožnostech říjnových, které letos měly na zřeteli především úmysl světového míru. Tyto pobožnosti by přinesly i na venkově větší užitek ve spojení s večerní mší sv. a sv. přijímáním, kde to lidem, zejména pracujícím, lépe vyhovuje. Také mnohem více lidí by přijalo svatoblažské požehnání, popelec die cadente a prožívalo by vůbec lépe církevní rok ve spojení s večerní mší sv. Při odpoledním nebo večerním sv. přijímání jak u celebujícího kněze, tak u přijímajících se vyžaduje euch. půst 3 hodiny předem od jídla a aspoň 1 hodinu od nápoje, ovšem alkoholické nápoje jsou zásadně naprosto vyloučeny.

Dne 25. 11. 1948 pak povolila Sv. stolice, jak už zveřejněno nejvyšší ordinariáty, se zřetelem na poválečné potíže, zvláště na oslabené zdraví věřících i kněží, na veliký nedostatek kněžstva, které těžko stačí obstarat řádně péči o duše a ve snaze vyhověti touze mnoha věřících přijímati často Svátost oltářní velké zmírnění euch. postu v Čechách a na Moravě: kněžími celebujícími a věřícími přijímajícími *po deváté hodině* se dovozuje požití nealkoholický nápoj ještě *hodinu před mší sv. nebo před sv. přijímáním*. Táž výsada platí věřícím, kteří přijímají po osmé hodině, ale mají do nejbližšího kostela dlouhou cestu anebo

musí před sv. přijímáním delší dobu konat těžší práci.

Stále jsou různé dohady a pochybnosti ve výkladu těchto výsad. A pro pochybnosti a nejistotu, zejména u lidí a kněží úzkostlivějších, zůstávají nepoužívány ke škodě duší. Proto jsem považoval už dříve za povinnost dát odpověď na různé dotazy a pochybnosti a to proto, že jsem sám dal pražskému arcib. ordinariátu podnět k žádosti o tuto výsadu, opravdu potřebnou pro mne i jiné kněze.

Působím blízko Prahy a trinuji každou neděli a zasvěcený svátek a přitom, ač mám kaplana a ve farnosti jsou 4 kostely a veřejná kaple, nestačíme na přífařené obce bez kostela, odkud lidé málo do kostela chodí, tím méně, že administrujeme ještě druhou farnost s dvěma kostely. A což naši spolubratři v pokročilém věku a špatném zdravotním stavu, kteří se musejí nadlidsky namáhat, zejména v pohraničí, kde je třeba překonávat velké vzdálenosti.

Měl jsem na mysli při podávání žádosti a návrhu žádost pařížského arcibiskupa v říjnu 1947 pro celou Francii (viz ČKD roč. 88, sešit 7—8).

Indult třeba vykládat »in forma gratiosa«, neboť Sv. stolice měla na mysli, jak výslovně v něm uvedeno, zdraví kněžstva, jeho veliký nedostatek a chtěla ulehčit věřícím sv. přijímání. Směrodatným je především úmysl toho, kdo indult žádá a povoluje, smysl indultu spíše než litera. S tohoto hlediska nutno uvažovat o pochybnostech a dotazech, které jsem se pokusil vyřešit při nedostatku autentického výkladu a prohlášení církevních představených.

Indult platí pro sváteční i všední dny a týká se zajisté mše sv. začínající v 9 hodin, protože jdeme k oltáři po odbítí deváté hodiny, tedy po deváté hodině. To platí tím více, je-li přede mší sv. v 9 h. kázání nebo exhorta, neboť pak mše sv. začíná dosti pozdě po deváté.

Binuje-li kněz nebo dokonce trinuje a má-li první mši sv. třeba v 6.30 h. a druhou v 9 h. a třetí ještě později, pak jistě lze se domnívat, že hodinu před první mší sv. může výsady používat, zejména když po první mši sv. není na to času ani možnosti. Anebo hodinu před každou mší sv., i když slouží dvě nebo tři, je-li z nich jedna až po 9. hodině. Prakticky k tomu však nebývá ani kdy, ani možnosti. Kněz může v tomto případě při binaci a trinaci přijmouti abluci, ač je to tekutina alkoholická (A. A. S. XV. 1923, str. 585).

Lze se právem rovněž domnívat, že táž výsada, daná věřícím, přijímajícím po osmé hodině, když mají dalekou cestu do kostela anebo přede mší sv. mají těžkou práci, se vztahuje i na kněze, kteří musejí do kostela konat takovou cestu anebo přede mší sv. namáhavou práci svého úřadu, k níž patří konání bohoslužeb, příprava a přednes kázání, katechese, udílení svátostí, zejména zpovídání (někde už od 5. h. a i dříve). Někdy kněz musí také kromě toho i ručně pracovat na přípravě kněžských funkcí, ukliditi kostel a pod.

Podle pařížského výkladu indultu prý dalekou cestou do kostela se rozumí aspoň 1 a půl km cesty a těžkou práci práce zemědělská nebo ře-

meslnická po 2—3 hodiny. Také jízda na kole, na motorce, i autem, zejména za nepříznivého počasí, v zimě a pod. je jistě nemalou obtíží a námahou, která často je zdraví škodlivější než sama dlouhá chůze. Za těchto okolností zajisté může kněz používat výsady podobně jako věřící, i když celebruje už po 8. hodině.

Nutno také zdůraznit, že indult povolen přímo kněžím a věřícím a jeho ordinariátním uveřejněním nabývá platnosti pro všechny. Tedy není tomu jako při indultu týkajícím se mše sv. a sv. přijímání odpoledne nebo večer, který zmocňuje ordináře povolovati tuto výsadu. Nelze tudíž schvalovati jednání duch. správců, kteří pro různé obavy z té veliké změny věřícím neuvedou výsadu vůbec ve známost v domnění, že je to tuze veliký průlom do dosavadní praxe a že toho není aspoň u nich třeba. Tím více je to chybný názor, protože znění dekretu praví, že se chce úlevou euch. postu usnadniti věřícím časté sv. přijímání. Pastorační zkušenosti svědčí, že mnozí, zejména z přespolejších obcí, nejdou často ke stolu Páně právě v důsledku potíží, plynoucích z úplného postu od půlnoci. Kdo snad by chtěl překročovati euch. půst, spíše ho překročí dříve než hodinu před sv. přijímáním, zvláště trvá-li od půlnoci. Avšak takové případy jsou dnes řídké, jako řidnou případy přijímání svátostí z lidských ohledů, existují-li ještě vůbec vyjma případy snoubenců před svatbou. Kdo nemá patřičné úcty k Eucharistii a nejde s čistým úmyslem k svátostem, nezachová euch. postu za žádných podmínek. Považoval bych za nesprávnost a velkou duchovní škodu tajit věřícím tuto výsadu, na kterou jim dává Církev sv. plné právo. Stačí věřícím vše řádně vysvětlit v intencích sv. Církve. Můžeme snad dodat, že kdo nechce, nemusí výsady užívat. Ale bylo by velkou škodou, aby někdo sv. přijímání omezoval, protože nechce používat úlevy euch. postu pro nezvyklou dosavadní praxe. Zdá se, že výsada, udělená tenkrát zatím na jeden rok, potrvá delší dobu, neboť patrně potrvají ještě důvody, pro které byla poskytnuta. Ale i kdyby snad byla odvolána, snadno ji lze u věřících rovněž odvolati, na kazatelně, ve zpovědnici, při katechesi, kdy je dobře upozorňovat, že se jedná o výsadu a že všeobecný zákon církevní ukládá úplný půst od půlnoci.

Podotýkám, že tento výklad byl mi schválen příslušnými činiteli až na slova, že bych považoval za »hřích a nespravedlnost« tajit lidem tuto výsadu. Prý někdo by měl výčitky z nějakého těžkého hříchu. Proto jsem to dnes nazval už jen nesprávností a duchovní škodou. Avšak já bych si považoval za hřích a nespravedlnost neuvěsti to ve známost, když Eucharistie je naší životní silou.

Máme být vděční Církvi sv. za veliké úlevy a užívat jich tak, jak nám je její dobrota skýtá k co největšímu užítku svěřeného nám věřícího lidu, tím více, že je to zdrojem síly k rozmnožení pokoje a života podle křesťanské zásady »Modli se a pracuj.«

P. Václav Šebek

LIDOVÉ UMĚNÍ ČESKÝCH BETLEMÁŘŮ

V druhé polovině 18. století začalo u nás, zvláště v Podkrkonoší a v Orlických horách, lidové umění malovaných betlemů, z nichž zajímavou skupinu tvoří betlemy, které jsou malovány na papíře, podlepeny a potom jednotlivé figurky vyřezávány.

Jsou známy takové betlemy ve Vysokém nad Jizerou, v Turnově, v Křinci, historie připomíná, že v Lázních Bělohradě býval kdysi nad svatostánkem takový betlem s figurkami 30 cm vysokými, ale nejznámější jsou dvě města na pomezí Orlických hor, a to Ústí nad Orlicí a Česká Třebová. V tomto kraji, nejen v kostele, nýbrž i po četných domácnostech stavějí se betlemy a jeden předstihuje druhého v jedinečné kráse, živosti barev a originalitě nápadů.

Jak vznikly tyto betlemy?

Kraj byl sídlem chudých tkalců, pro které vánoční zjevení Božského dítěte bylo účinnou potěchou jejich srdcí a v stávající chudobě posílením naděje v lepší budoucnost. Betlemskou idylu viděli sice znázorněnou v kostele, ale to jim nestačilo; snažili se tento utěšený obraz přenést do svých chudých chaloupek.

Někteří výtvarně nadaní jednotlivci počali ve volných chvílích tvořit betlemské figurky po svém. Tvořili je na lehce dostupném materiálu, papíru, který škrobem slepovali ve slabou lepenku. Na takto připraveném papíru betlemské figurky kreslili, vyřezávali a konečně malovali. Stačily jim k tomu velmi jednoduché technické prostředky. Práškové barvy si třeli na ploché kamenné desce a k zpevnění barvy přidávali nějaké lepidlo, ponejvíce zestárlý kliš, později arabskou gumu. Utřené barvy dávali do rybníčních škeblí a suché barvy rozdělávali.

Malovali trpělivě rok co rok, všechny volné chvíle tomu věnovali, až skutečně někteří z nich dosáhli v této práci značné dokonalosti a originality.

Za několik generací vytvořili tito lidoví umělci sta a sta originálů, darovníků, pastýřů, skupinových motivů, oveček, stromů, dálnů a všech těch součástek, které k betlemu přináležejí. Kdybychom sestavili všechny tyto typy pastýřů a j., které se za dlouhou dobu v domácnostech nashromáždily, žasli bychom nad mnohotvárnou výtvarnou originalitou a vynalézavostí.

Zvláště nutno zdůraznit, že během tak dlouhého osamoceného vývinu ústeckého betlemářství vytvořil se určitý betlemářský sloh, který se značně liší od běžných pojmů betlemů dřevěných. Liší se hlavně tím, že ústečtí malíři betlemů ve své prostoduchosti přenesli si zrození Spasitele do své blízkosti. Pastýřům s dary - darákům dali svoje zjevy. Pastýřské zvyky znázornili podle zvyků svého kraje. Pastýřům vložili do rukou dary ze svého chudého prostředí a stromovou vegetaci tvořili ze svého okolí. Jedině figurky sv. Josefa s Marií a tříkrálový průvod zobrazili podle podání bible. Pozadí (tak zvané dálniny) malovali po-

dle hornatého okolí a podle tehdejších romantických zvyklostí umisťovali na nich zříceniny hradů. Tím pro dnešního pozorovatele bylo dosaženo velmi zajímavého starobylého účinku, který hodně upomíná na lidový, český barok, čemuž nasvědčuje také široký pohyb všech namalovaných postavíček. Jedině okolky, kryjící hranu desky jsou v bohaté rozmanitosti malovány ve slohu empirovém.

Velmi důležitá byla samotná stavba betlemů a betlemář musel vynaložit mnoho dovednosti k tomu, aby terén stavěného betlemu byl zajímavý. Libovali si v terénu hodně vlnitém a skalnatém, v dálnině silně stoupajícím, aby se každá figurka zřetelně uplatnila. Tím každý betlemář, i nemalíř, se snažil výtvarně uplatnit a po delší zkušenosti skutečně se zdarem. Dále snahou předstihnouti druhé, bylo docíleno velmi ušlechtilého soutěžení.

Nejznámější malíři betlemů v kraji Ústí nad Orlicí, Česká Třebová a Litomyšl jsou Bartoníček, Štantejský, bratři Müllerové, otec a syn Jankelové a mnoho drobných, z nichž až dosud žije František Štancl, narozený 1885.

Zajímavým malířem betlemů byl obuvník Antonín Kellner, člověk tichý, dobrého srdce a obětavý do krajnosti. Celá dlouhá léta neděli co neděli, v létě v zimě, chodil na ranní mši sv. a hned po návratu z kostela zasedl za svou lavici na nízkou stoličku, rozložil si škeble s barvami a maloval figurky k betlemu. Maloval přímo s vášní a malba betlemu mu byla nejlepším odpočinkem po celotýdenní práci.

Počítá se, že město Ústí nad Orlicí má celkem 46 skutečně cenných betlemů malovaných lidovými umělci, Česká Třebová vystavuje 24 velké a 22 malých a veliký počet drobných betlemů.

Je opravdu velmi zajímavé navštívit betlemáře těchto krajů v době vánoční: všude budete uctivě přivítáni, všude vám ochotně zodpoví každou otázku, a nejenže vám poví celou historii jejich betlemu, ale leckde dovedou ke svému vyprávění i zazpívat krásné koledy a přednést přiléhavé básně. A betlemáci sami? Také se navštěvují, také si sousedsky dovedou povykládat, ale při tom nezapomenou i „očima ukrást“ nějakého toho „daráka“ nebo ovečku, strom nebo chaloupku - a když se přijdete za rok podívat na jeho betlem, už tam stojí v plné slávě a ještě voní čerstvou barvou...
J. B.

K naší obrázkové příloze

Farní kostel sv. Gotharda v Praze-Bubenči je jedinou stavbou v Praze z přelomu 18. a 19. století a proto je pro svou historickou vzácnost chráněn Památkovým úřadem. Byl postaven r. 1801 nákladem zemských stavů od Matěje Šmahy z Podbabý. Stavba ukazuje zbytky baroka, vnitřek je však čistě empirový. Letos slavila farnost bubenečská se svým duchovním správcem arciděkanem J. Petráskem památku 150letého trvání kostela při pouti 6. května a 4. listopadu.

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

P. JOSEF MILOSLAV RAUTENKRANZ, VLASTENECKÝ KNĚZ A PEDAGOG

Jako první z pěti dětí krupaře Františka a Doroty Rautenkranzových se narodil 2. března 1776 syn Josef, aby jako druhý ze slavného trojhvězdi královéhradeckého zazářil na nebi českého obrozeneckého Sionu a Parnasu. Základ jeho charakteru a životního směru položili bohabojní starostliví rodiče. Již v deseti letech se s ním na tamním gymnasiu, jež zásluhou svého nadání a pile opouští už roku 1790 a odchází do Prahy na filosofii, kde o jeho další vzdělání pečují vynikající vědci Seibt, Meissner, Strnad, Cornova a zejména — *verbo vitae Jesu deditus regiohradecensis Archimedes* — St. Vydra, který vida neobyčejné schopnosti a ušlechtilé vlastnosti jinochovy hledí ho získat pro české vlastenecké snahy a přesvědčivě mu domlouvá, aby se hleďl dokonale přiučit mateřskému jazyku a mohl pomáhat při zúrodnění suchopáru domácí literární tvorby. Mladý Rautenkranz totiž, byť i byl z české rodiny, český vychován a český na gymnasiu veršoval, začal v Praze propadatí tehdejšímu společenskému nevkusu a poněkud se poněmčoval, zejména vlivem německých spisovatelů Kleista, Bürgera, Höltého, Kanta, Herdera a Lessinga. Ale začal navštěvovat Pelclovy přednášky o češtině a brzo se seznámil s celým tehdejším — nepočteným — literárním českým světem Dobrovským, Krameriusem, Dlabáčem, Thámem, Nejedlým, Hněvkovským... Vedle češtiny pilně pěstuje italštinu, francouzštinu, polštinu a ruštinu. Po filosofii odešel na teologii a po obdržení věkové dispense byl vysvěcen na kněze roku 1798.

Avšak již na druhém kaplanském místě v Církvici, onemocněl plicní chorobou a dostal r. 1802 dovolenou. Bylo to v době, kdy hradecký biskup hrabě Trautmansdorff založil seminář. Mladý kněz cítí už tak uvědoměle česky, že se svému biskupu nabídně, že bude zdarma vyučovat theologii češtině a českému písemnictví. Jeho podnět má nečekaný výsledek: osvěcený biskup nařídí obligatorní účast na přednáškách všem theologům bez rozdílu národnosti. Rautenkranz v zahajovací řeči (otištěné v Hlasateli I, 485 násl.) vyslovuje lítost, že se v Čechách neučí mateřštině spolu s literárním uměním „k zármutku a bolesti každého vlastence“. Dokazuje, že právě duchovní má dokonale znát jazyk lidu, mezi nímž působí, a má mluvit k němu nejen srozumitelně, nýbrž i ozdobně. Jako vzory kazatelů uvádí muže, kteří v české minulosti vynikli řečnickým uměním, bez ohledu na jejich náboženská vyznání: Jana Milíče, Jana z Husince, Jana Amose Komenského, Jana Augustu, Samuele z Dražova, Jana Rokycanu, Jiřího Plachého. Z celé řeči je patrné, že Rautenkranz je si plně vědom, že lidová řeč je v té době ještě ryzí a neporušená. Po vzoru Rautenkranzovu a v jeho duchu vyučuje češtině litoměřické seminaristy sám Jungmann. Přednášky Rautenkranzovy trvaly jen jeden semestr, potom byl poslán do Jaroměře a postupně do Nových Dvůrů a do Sedlce, kde setrval až do smrti.

Literárně náležel Rautenkranz k redakčnímu kruhu Nejedlého Hlasatele, k Jungmannovi, Krameriusovi, Zieglerovi, Myslivečkovi a asi dvaceti jiným, jejichž program byl výrazně buditelský a nesmlouvavě vlastenecký. V Hlasateli také uveřejňoval valnou část své původní a přeložené tvorby, jež od ostatních příspěvků si liší jasnou, jadrnou, neumělkovanou mluvou a je skvělým dokladem tehdejší literární díkce. Rozsah jeho tvorby je neobyčejně široký, neboť původní a přeložené zahrnuje básně, povídky, písně lidové, dětské i náboženské, články poučné a vzdělávací a dokonce i praktické učebnice jazykové. Liberalistická literární historie (Jakubec) přišla mu. polo opovrhlivě, polo posměšně epitheton „anakreontik“, protože si z řecké poesie k překládům volil Anakreonta a jeho epigony Biona, Mimnerma, Sappho, Moscha a ve své původní básnické tvor-

bě je napodobil. To však byla choroba doby, na niž „stonala“ celá Puchmajerova družina s J. Nejedlým, Dlabáčem a jinými. Jinému takovému „požadavku“ doby — tolerantismu — vzdal patřičný hold v povídce „Veliký muž“, v níž líčí Gustava Adolfa jako vzor panovníka; trochu nekriticky, jak bychom dnes řekli. — Ale Rautenkranz, jakožto duch universální překládal také z Horáce, Martiala, z Lessinga *Bajky*, z Němčeviče *Bělu*, z Karamzina *Holoubka*. Přesto však hodnotit Rautenkranze jenom po stránce literární bylo by jednostranné a nespravedlivé. Vždyť jeho význam netkví v básničkách, nebo lépe řečeno rýmovačkách, protože neměl hlubokého básnického posvěcení, ve skladbičkách jako: *Poupě, Toužení po Katince, Oučinkování lásky, List Nyně, Motýl, Růže, Smíření, Dlouhý a krátký čas atd.*, které vydával často pod pseudonymem Miloslav Routovský, nýbrž v jeho uvědomělé celoživotní snaze, aby mládeži od nejútlejšího věku byla vštěpována láska k vlasti a národnímu uvědomění.

V témž Hlasateli se projevuje jako nejprřednější a nejuvědomělejší pěstitel literatury pro mládež. Svou vytříbenou mluvou překládá pro potřebu gymnasiů některé životopisy z Cornelia Nepota, v nichž vykládá i pojmy nejběžnější jako Athény, Pythia, Apollo a j. Měl to být pro české žáky vzor, jak překládat klasiky do češtiny a zároveň si osvojovat svůj český jazyk, k čemuž jim škola příležitost neposkytovala.

Již jako katecheta a potomní ředitel školy v Nových Dvorech poznal, jakým zanedbaným úhorem je výchova mládeže a hned se dal do díla, aby její nedostatky co nejdříve odstranil. Počínal se při tom jako rozený pedagog. Chtěje dosáhnout, aby se děti přestaly bezmyšlenkovitě učit nazpaměť, požadoval, aby svými slovy uloženou látku reprodukovaly a tím dokázaly, že ji pochopily. Zavedl názorné vyučování, ukazuje dětem předměty, o nichž se ve škole mluvilo buď ve skutečnosti, nebo aspoň na obrazech. Jako ředitel si vyhradil vyučování češtině a písemnictví ve všech třídách a vedle toho denně cvičil mládež po škole ve zpěvu písní nábožných a příležitostných. Ježto českých písní nebylo, skládal sám písně, s úmyslem vytlačit ze škol německé písně. Sem patří: *Na vlastenectví, O dobrém Karličku, Zpěv českých vojáků 1813, Povzbuzení obránců českých, Zpěv osady vojenské, Píseň dítěte veselého, Žáků raní modlitba, Budička, Píseň před školou a po škole, Píseň školní*. Není bez zajímavosti, že r. 1835, když šlo o souborné vydání Rautenkranzových písní, křížovnícký kněz P. Zimmermann ve funkci censors všechny vlastenecké písně co by buřičské vyloučil a teprve české gubernium jejich vydání povolilo.

Rautenkranz je předchůdcem nejmodernějších výchovatských metod. Pořádá s žáky výlety do přírody spojené s provozováním her míčem, během o závod, šplháním, hudebními a pěveckými produkcemi, jichž se neškaredohlásky osobně zúčastní. Zavedl slavnosti podle ročních dob: májovou, třešňovou, sklizně ovoce a brambor, při nichž celá škola s praporečkem a hudbou vycházela do přírody, kde za zpěvu veselých rozmarných písní Rautenkranzem *ad hoc* složených byla častována ovocem, mlékem a jinými zákusky — jak by se dnes řeklo — které věnoval obyčejně majitel panství. Uvedme z nich: *Píseň májová, Píseň dítěte před česáním ovoce, Po česání, O bramborách*. — Vyloučení z těchto výletů bylo trestem pro žáky liné — ne nenadané — a zlomyslné. Aby upevnil smysl pro slušnost a čest, zavedl známky pilnosti na způsob čestných peněz a knihu odměn a trestu — zlatou a černou. — Zkoušky pololetní a celoroční se konaly v neděli, aby se mohli rodiče zúčastnit, a slavnostně v přítomnosti významných hostů. Pilným žákům byly rozdávány dárky: oděv, knihy didaktické a vzdělávací Rautenkranzem sepsané:

*Muž veliký, Sofronym, Uzbek, Attila, Franklin, O Mor-
taších, Lazaronové,* nebo dával svým nákladem vy-
tisknout vhodné spisy jiných autorů. Šířil české knihy
mezi lidem tím prostým způsobem, že je sám kupoval
a rozdával.

Jeho činnost kněžská nebyla jeho buditelským úsi-
lím nijak zatlačena do pozadí. Byl nejen upřímným
rádcem, ale vždy ochotným pomocníkem a přítelem
osadníků. Rautenkranz je první, kdo nedostatku modli-
tebních knih odpomáhal vydáváním vlastních. Tak se-
psal *Pokrm duše aneb cvičení se v pobožnosti*, jež v mno-
ha tisících výtiscích a mnoha vydáních se rychle roz-
šířila. Stejný úspěch měly další knihy: *Pobožné pře-
myšlování na křížové cestě* a z němčiny přeložené J.
Herrmanna *Modlitby pro mladé lidi* a J. Jaisy *Knihy
ke čtení a modlení pro malé děti*. Církevní obřady, po-
kud to bylo dovoleno, konal česky, ježto poznal, že srd-
ce jinak dojímají, když jsou zpívány v řeči srozumitel-
né. Když si v Hromádkových Prvotinách Kynský po-
steskne o písni „*Pange lingua*“: „Nebylo-li by lépe, kdy-
bychom místo té zmochlaniny (t. j. jak sprostní zpíva-
jí písně po latinsku) v českých chrámech Páně česky
ji zpívali,“ Rautenkranz ji přeložil; následují překlady
Te Deum laudamus a *Lauda Sion*, k nimž připojí své
vlastní skladby *Píseň před kázáním*, *Píseň po kázání*,
*Zpěv sv. Ambrože a jiné písně k rozličným slavnostem
církevním*. Poněvadž byl dobrý hudebník, komponoval
si k některým písním sám nápěvy. Z popudu zemské
vlády sepsal *Rukověť náboženství pro křesťansko-ka-
tolický lid*, jež měla být rozdávána ve východních Če-
chách, ohrožených sektářstvím.

Jeho politické projevy nesou se týmž směrem: posílit
český jazyk, rozdmýchat vlastenecké uvědomění v srd-
cích Čechů. Prvním z nich je list Nejedlému (Hlasatel
I, 316), v němž mimo jiné píše: „Jsemť dávno již toho
přesvědčení, že dokud učení šlechticové a učenci na vy-
sokých a latinských školách na nevlastenecký předsu-
dek stonají, vše jen v cizích jazycích psáti a za vše to,
co česky vyhlíží, se hanbiti budou, darmo na sprostý,
obecný lid tlačiti budeme, aby on sám české knihy ku-
poval...“ A v jiném listě témuž (Hlasatel III, 7) stě-
žuje si na vlažnost „české“ šlechty vůči češtině:
„... Polští a uherští vladkové tak horlivě jazyk své-
ho národa milují... majíce za to, že by jméno národa
jejich poslo, kdyby jazyku svému zajíti dali. A naši
vladykové hledají v opovržení svého českého jazyka cti
a slávy, kdežto jinde šlechta hanby a opovržení v tom
hledá a o zaniknutí národa svého se strachuje... Ať
se o to postarají, aby jazyk náš český opět do všech
škol byl uveden a aspoň stejného, ne-li většího práva
účasten...“ Jeho pojednání o nutnosti zavedení vy-
učování češtiny do všech škol vyšlo až po jeho smrti.

Velikou vášní Rautenkranzovou bylo cestování pěš-
ky — s deštníkem v ruce a několika zlatkami v kapse.
Prošel tak české země, Rakousko a část Německa. Při
jedné takové cestě ze Sedlce do Hradce se jeho choro-
ba prudce objevila a on zemřel 22. července 1817 časně
ráno v neděli osmou po svatém Duchu, ježž graduale
žalmem 70, 1 ujišťovalo jeho spravedlivou, ve shodě
s Duchem Božím žijící duši:

*Deus, in te speravi: Domine, non confundar in aeter-
num.*
J. B.

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

ŘÍM

V lateránském paláci byly odkryty cenné fresky.
Pod omítkou byl nalezen obraz svátce provedený ve
slohu byzantském. Freska pochází pravděpodobně ze 6.
století.

Známý biblický jazykozpytec a odborník v sanskrtu
P. Guiseppe Messina zemřel v Římě.

Nový kostel zasvěcený sv. Lvu Velikému byl posta-
ven v Římě u příležitosti výročí chalcedonského sněmu.

BRAZILIE

Mnoho známých osobností podepsalo mírovou výzvu;
jsou mezi nimi i de Sales, význačný katolický spiso-
vatel, de Aranjó, rionský vikář, Palascello, náměstek
představeného řádu kapucínů a více než 100 členů par-
lamentu z nejrůznějších politických stran. Rovněž prv-
ní ženský kongres brazilský přijal berlínskou výzvu
míru.

HOLANDSKO

V Haagu se konal mírový sjezd, na němž promluvi-
lo několik katolických kněží. Účastníci sjezdu se obra-
tili k holandským katolíkům s výzvou, aby se připojili
k úsilí zachovati světový mír.

ITALIE

Na universitě v Bologni se konala slavnost 800. vý-
ročí Dekretu kanonického práva.

KANADA

V Kanadě byl v těchto dnech ustaven nový spolek,
který se staví proti použití atomové bomby k váleč-
ným účelům. Spolek nese jméno: „Křesťanská mírová
fronta“.

BELGIE

„Cité“, list belgických křesťanských odborářů, kon-
statuje, že utvoření paktu pěti velmocí by usnadnilo
napravit důvěru v mezinárodních stycích.

NÁŠ ZÁPISNÍK

ŘÍMSKOKATOLICKÁ CYRILOMETODĚJSKÁ BOHO- SLOVECKÁ FAKULTA V PRAZE

má v letošním školním roce 121 posluchačů, a to 83
seminaristů a 38 externistů, z nichž někteří mají pouze
dočasně povoleno bydlení mimo seminář z důvodů rod-
inných, zdravotních a pod. V prvním ročníku se letos
také sešli dva alumni se svým profesorem, který je na
konci jejich gymnasiálních studií zkoušel u „zelené-

ho stolu“ maturitního a nyní se stal jejich kolegou, ne-
boť vstoupil spolu s nimi do semináře, aby se stal kně-
zem. Tento bohoslovec je stár 29 let a je doktorem filo-
sofie. — Dne 16. listopadu t. r. byl slavnostně zakončen
maturitní kurs na theologické fakultě. Kursem prošlo
20 kandidátů, z nichž 3 byli maturanty škol jiných typů,
takže vykonali pouze doplňovací zkoušku z latiny. Cel-
kem prospělo 14 kursistů, 5 dostalo odklad zkoušky

z jednoho předmětu, 1 neprospěl. Při zakončení kursu ocenil poctivou práci profesorského sboru a snahu všech kursistů předseda maturitního kursu prof. J. Otl, slovo povzbuzení řekl proděkan fakulty Dr. Jan Merell, asistent katedry společ. věd prof. J. Hána a předseda samosprávy V. Maryška přečetl pozdravné telegramy místopředsedovi vlády min. Zd. Fierlingrovi, min. Dr. Josefu Plojharovi, min. Dr. Z. Nejedlému, kap. vikáři A. Stehlíkovi a j. Za studenty poděkoval J. Huml.

ZEMŘEL UMĚLEC.

V sobotu dne 10. listopadu 1951 uložen byl k poslednímu odpočinku na posv. Vyšehradě jeden z nejlepších našich varhaníků, Mistr Bedřich Antonín Wiedermann. Zatím co se v Domě umělců se zesnulým kolegou rozloučili představitelé veřejného života a AMU, ocenil nad hrobem vřelými slovy zásluhu Mistrovy vsdp. kanovník dr. Stříž, jenž za přítomnosti četných duchovních vykonal nad rakví církevní obřady. Tisíce věřících, mezi nimi i delegace z Mistrovy rodné Hané, se slzami v očích a s vděčností v srdci vzpomínaly na ony krásné chvíle, kdy Bohem nadaný umělec, jenž po celý svůj život Bohu vrátil to, co od něho obdržel, svou hrou v různých pražských kostelích povznášel jejich mysl k Nejvyššímu.

J. L. HROMÁDKA

v 7. čísle Křesťanské revue píše o Celostátním mírovém sjezdu katolického duchovenstva v Praze a říká:

Velice záleží na tom, aby zejména katoličtí kněží našli theologicky, církevně i politicky jasnou linii v dnešním převratném dění světovém. Není to snadné, protože — jak jsme psali už několikrát — katolicství je spojeno nejen svou dějinnou stavbou, nýbrž svou nejvyšší církevní autoritou se společenskými a mezinárodními mocnostmi, které brání katolickým kněžím i laikům, aby se ve svrchovanosti víry dobrali správného vztahu k úkolům a problémům soudobým. Negace je neplodná, ale stejně jest theologicky nesprávné utéci se do apolitičnosti. Církev zajisté musí být vnitřně svobodná, ale musí také jednat. A jednat musí statečně, ať se při tom lámou staleté tradiční formy a návyky, ať se to lidem líbí nebo nelíbí. Jalová negace svádí ku prázdnému oportunismu. Apolitičnost pak vede do pohodlí a do vnitřní nejistoty, která právě v rozhodujících chvílích může končit ve zkáze. Statečné víry jest třeba, neboť jenom v ní může křesťan jasně vidět, co se děje, rozumět svému místu a stát na místě, které mu Pán Bůh určuje, někdy proti jeho vlastním plánům, zálibám a ilusím. Jestli velký počet katolických kněží na sjezdu 27. září znamená růst v této svrchovanosti víry, pak může být jednou označován za důležitý mezník v životě katolické církve u nás.

Druhým důležitým zjevem na sjezdu byla účast biskupů (Ambrože Lazíka z Trnavy, Štěpána Trochty z Litoměřic a dr. Eltschknera z Prahy), jakož i jiných ordinářů, kanovníků a bohosloveckých profesorů. Pro katolickou církev je přítomnost a jednání biskupů rozhodující. Nejen formálně, nýbrž i vnitřně. Zajisté, také protestantské církve jednají svými nejvyššími úřady o všech důležitých a rozhodujících úkolech uvnitř i navenek. Ale reformační duchovní nepotřebuje církevních

úřadů, aby se vnitřně cítil doma, když je postaven do proudu pozemského dění. Zato katolický kněz, jde-li světem bez biskupa, bez jeho souhlasu, anebo dokonce proti němu, jest vnitřně oslaben a zemdlen. Proto odpovědnost katolických biskupů jest právě dnes tak veliká, proto katoličtí biskupové potřebují jasného vidění a odvahy činit nová a nová rozhodnutí, která by zvládla situaci a která by církev nezaháněla do zátočiny historického dění. Jest to vždycky žalostný pohled, když biskupové promeškají čas a jsou dodatečně taženi událostmi na místa, na kterých měli státi už dávno. Zameškaný čas se dá těžko nahradit. A pravá autorita se snadno utratí potácením, otálením, nerozhodností anebo zase tvrdohlavostí. Biskup, vědomý si své odpovědnosti, musí stále bdít a zejména v dobách těžkých být na pozoru, aby nevyplýval své energie paličatou neústupností ve věcech podřadných a aby zůstal věrným svědkem na místech nejvysunutějších. Účast biskupů na sjezdu duchovních byla projevem jejich rozhodnutí zúčtovat s minulostí a dát se na pochod v čele duchovenstva do nových poměrů a úkolů. Jejich přítomnost jevila se uprostřed kněžstva náznakem velkých možností.

Zahraniční rozhlas, zejména vatikánský, šířil dohady o tom, že snad na sjezdu dojde ke schismatu, to jest k odtržení československých katolických kněží od papežské autority. Naši kněží však snad právě proto chtěli se vším důrazem manifestovat před celým národem i světem, urbi et orbi, že zůstávají ve věcech víry a církevního řádu věrní Svaté stolici, i když protestují proti vatikánské politice. Vatikánská politika, která je součástí světské politiky a světského politikaření, není totožná s dogmatickou a kanonickou autoritou papeže jako biskupa římského, tedy — po názoru římském — nástupce Petrova a náměstka Kristova. Není pochyby o tom, že jest mnoho takových, u nás i za hranicemi, kdo do své věrnosti papeži vkládají i názory, plány a naděje politické, kdo v duchu tleskají i vatikánské politice. Ale důležité je, že biskupové a kněží, kteří se upřímně vyrovnali s politickou situací u nás, dovedou táhnout čáru mezi papežem jako neomylným učitelem církve a universálním biskupem na straně jedné a vatikánským církevním státem a jeho politikou na straně druhé. Pius XII. jako biskup římský je pro katolíka neomylným učitelem a vykladačem víry. Ale jako hlava vatikánského státu má sice právo na politické názory, dobré i bludné, ale nemá práva je vnucovat kněžím a laikům své církve. Pokud je představitelem vatikánské politiky, zůstává nositelem jména Eugenio Paccelli. Manifestace katolického duchovenstva, na které byl přítomen zástupce vlády Zd. Fierlinger a předsedkyně Čs. výboru obránců míru A. Hodinová-Spurná a kterou pozdravil i prezident republiky Klement Gottwald zvláštním listem, rozlišila mezi papežem jako hlavou církve a vatikánskou politikou. Jestliže naše katolické kněžstvo dobře promyslí také theologicky tento problém, jestli se s vnitřní svobodou a s opravdovostí víry vyrovná správně a tvořivě s dnešní dějinnou situací, může vykonat mnoho pro zdoání krise, ve které se zmítají římstí katolíci nejen u nás. Kroky dějin jsou rychlé a je možno promarnit velké statky, jestliže z nedbalosti, tvrdohlavosti, z falešné spekulace a kalkulace zmeškáme pravou chvíli.

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

Пражский капитульный викарий Антон Стеглик в своей передовой статье оценивает до сих пор выполненную работу и рисует перспективы будущности. В богословской части проф. доктор Иван Мерель помещает свою первую статью из серии „Археология и библия“, сопровождаемую рядом иллюстрированных картин. Проф. доктор Франц Коталик излагает Ген. 3, 1-24 и проф. доктор Иосиф Касан пишет об историческом развитии церковного права. Вторая часть журнала, „Религия и жизнь“, начинается новаторской медитацией патера Карла Сагана. Проф. доктор Иосиф Гронец излагает значение подготовительного курса для богословия, патер Вячеслав Шебек делает предложение относительно использования частого святого причастия в пасторации и следующая статья показывает нам народное искусство чешского изделия Вифлеемов. В галерее патриотических священников помещен портрет педагога и патриота священника Раутенкранца. Обыкновенные рубрики из католического мира и наша записная книжка приносит заграничные и домашние сведения. Гомилетическое приложение предлагает проповеди для января месяца.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

Vicar-capitular of Prague Antonín Stehlík, in his leading article, estimates the existing work and traces out the prospect for the future. In the theological part, Prof. ThDr Jan Merell presents his first article about Archeology and the Bible, which is accompanied with a number of illustrations in the illustrated supplement. Prof. ThDr Fr. Kotalík explains the Book of Genesis (3, 1—24) and Prof. Dr Josef Kasan deals with Canon law and its historical evolution. In the second part of the copy, Religion and Life, there is a meditation for the new year by the Rev. Father Karel Sahan, Prof. ThDr Josef Hronek explains the significance of the preparatory courses for the future students of theology, the Rev. Father Václav Šebek, in his article about the pastorate, suggests the possibility of making full use of the frequent Holy Communion, the next article is about the popular art of the makers of Christmas-crib. In the gallery of patriotic priests there is the portrait of the patriotic priest and pedagogue Rautenkranc. The usual reviews from the catholic world, and our Note-book brings the news from home and abroad. In the homiletic supplement there are suggestions for sermons for the month of January.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Le vicaire capitulaire Antonín Stehlík, dans l'article d'introduction, apprécie le travail accompli jusqu' à présent et esquisse les perspectives pour l'avenir. Dans la partie théologique le professeur Dr Jan Merell introduit son premier article sur l'archéologie et la bible. Le professeur Fr. Kotalík explique la Genèse (3, 1—24) et le professeur Josef Kasan écrit sur l'évolution historique du droit canon. Dans la seconde partie du journal »La religion et la vie« on trouve une méditation pour la nouvelle année par le Père Karel Sahan. Le professeur Dr Josef Hronek explique l'importance des cours préparatoires pour les futures étudiants en théologie. Le Père Václav Šebek, dans un article sur le pastorat, nous fait entendre comment on pourrait utiliser la fréquente communion dans le pastorat et dans l'article suivant on trouve quelques remarques sur l'art populaire des faiseurs de la crèche de l'enfant Jésus. Dans la galerie des prêtres patriotes il y a le portrait du Père Rautenkranc, pédagogue et patriote. Notre Carnet apporte les faits-divers du monde catholique, de notre pays et de l'étranger. Le supplément homilétique nous présente les suggestions pour les sermons du mois de janvier.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Der Prager Kapitular-Vikar Anton Stehlík wertet in seiner Einleitung die bisherige Arbeit und zeichnet die Perspektiven der Zukunft. Im theologischen Teile führt Prof. Dr Johann Merell das erste Kapitel seiner Serie »Archeologie und Bibel« aus, welches von einer Reihe von Bildern aus der Bildbeilage begleitet ist. Prof. Dr Franz Kotalík erläutert Gen 3, 1—24 und Prof. Dr Josef Kasan schreibt über die geschichtliche Entwicklung des Kirchenrechtes. Der zweite Teil der Zeitschrift »Religion und Leben« ist durch eine Meditation zum neuen Jahre von P. Karl Sahan eingeleitet, Prof. Dr Josef Hronek erläutert die Bedeutung des theologischen Vorbereitungskurses, P. Wenzel Šebek stellt in einem Pastoralartikel den Antrag auf Ausnützung des häufigen Empfanges der hl. Komunion in der Pastoralisation und ein weiterer Artikel zeigt die Volkskunst der tschechischen Erbauer von Weihnachtskrippen. In der Galerie väterländischer Priester ist das Profil des Priesters Rautenkranc, des Pädagogen und Patrioten, reproduziert. Die usuellen Rubriken aus der katholischen Welt und unser Merkblatt enthalten Berichte aus der Welt und aus der Heimat. Die homiletische Beilage bringt einen Predigtentwurf für den Monat Januar.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník II. - Číslo 1. - V Praze dne 1. ledna 1952.

Vydávateľ: Hnutí vlasteneckých kněží, Praha II, Ječná č. 2 (Kněžský domov) - Administrace: Praha I, ulice 28. Hřna č. 3 - Šéfredaktor: Prof. P. Jos. Benes - Tiskne Svoboda, nár. podnik, závod 4, Praha II, Václavská 12. - Vychází měsíčně mimo prázdniny (10 čísel) předplatné ročně Kčs 50.- - Povolovací výměr č. 79.220 - Novinové výplatné povoleno okrskovým poštovním úřadem Praha 022 - Dohledací úřad Praha 022

NOVÉ KNIHY

v ZEMI STALINOVĚ. (Nakl. Vyšehrad, Praha, Str. 102 a 16 stran obrázkové přílohy Kčs. 30.—.)

Velmi zajímavá kniha, v níž o svých dojmech z návštěvy Sovětského svazu vypravují ministr Dr. Josef Plojhar, gen. taj. ČSL posl. Ant. Pospíšil, K. Štastný, Fr. Ovesný a A. Robenek. Kniha vyšla jako 15. svazek Politické knihovny ČSL za redakce R. Petery.

IVAN FRANKO, BORYSLAV. (Nakl. Práce, vyd. ROH, Str. 378. Kčs 59.—.)

Ukrajinský spisovatel Franko, od jehož smrti uplynulo letos 35 let, je po Ševčenkovi největším ukrajinským spisovatelem a svými pracemi zasáhl hluboko do srdce lidu, zvláště náměty, které čerpal z prostředí dělnického hnutí a boje petrolejářských dělníků v býv. Haliči. Tato kniha obsahuje dvě povídky, a to: Hroznýš královský a Boryslav se směje.

A. MÁLEK, LIDOVÉ POLSKO. Sbírka: Časové otázky, stran 264, 34 stran obrazových příloh na křídě, 12 písní, 15 diagramů a mapek, brož. Kčs. 95.—.

Adolf Málek, dlouholetý pracovník na poli čs.-polského přátelství a význačný znalec lidového Polska, dává svou knihou našemu čtenáři po prvé jasný a ucelený obraz cesty, vývoje a budovatelských úspěchů naší velké bratrské sousední země. Ukazuje, jak s důvěrou v nová vítězství buduje polský lid základy socialismu, jak z předválečného imperialistického a buržoasně velkostatkářského státu, nástupního prostoru proti SSSR, se stala země, kde vláda pracujícího lidu v čele s dělnickou třídou, přátelství a bratrství se Sovětským svazem zabezpečily vynikající vnitřní a mezinárodní úspěchy.

MAĎARSKO - ZEMĚPISNÝ, HOSPODÁŘSKÝ A POLITICKÝ PŘEHLED. Sbírka: Časové otázky, stran 40, 51 fotografií na křídě, 2 mapky, brož. Kčs 25.—.

Naše literatura o lidové demokratických zemích je obohacena knihou, která v 19 kapitolách vypráví o novém Maďarsku, o životě a lidu, který pod vedením Maďarské strany pracujících a Matyáse Rákosiho s nadšením buduje svou šťastnou socialistickou budoucnost a v neochvějném boji s nepřáteli míru a pokroku hájí svobodu a nezávislost své vlasti.

HELA VOLANSKÁ, NÁŠ PRIATEL PAVLENKO. Vydal Čs. spisovatel s kresbou Maria Stretti, 64 stran, kart. brož. 18 Kčs.

Slovenská autorka Hela Volanská vzpomíná na Pavlenkovu cestu do ČSR a zvláště na jeho pobyt mezi slovenským lidem v drobné knížce, kterou nazvala „Náš priateľ Pavlenko“. Ve svých črtách, prochnutých vroucím citem k tomuto upřímnému příteli našeho lidu, ožívuje autorka dojmy z poznání Pavlenkovy velké osobnosti a výrazně kreslí jeho zářivou lidskost, jak ji poznávala za jeho pobytu na různých místech Slovenska mezi lidmi, jimž byl příkladem i učitelem.

JIRÍ BINEK, KALENÍ. Vydal Čs. spisovatel jako 1. svazek prozaické řady edice Nová směna, 132 stran, brož. 28 Kčs.

Základním rysem Binkovy tvorby je pozornost a láska k novému našemu životu, k životu našich dnů a především k novému člověku dnešní doby, budovateli a bojovníku za lidské štěstí. Hrdiny Binkových povídek jsou lidé práce, kteří ukazují svou tvář a charakter při řešení nejpálčivějších problémů našeho dnešního života.

V. JERMILOV, DRAMATIK A. P. ČECHOV. Nakl. Čs. spisovatel, str. 280, 52 Kčs.

Tato kniha přináší podrobný rozbor čtyř nejvýznamnějších dramát A. P. Čechova: „Racka“, „Strýčka Vá-

ni“, „Tři sester“, „Višňového sadu“ a učí nás lépe a hlouběji poznávat velkého kritika předrevoluční ruské společnosti, osvětluje nám hlavní postavy jeho dramát i jejich pravý smysl a představuje nám Čechova jako tvůrce nového typu hry, lyrické komedie.

MARIETTA ŠAGIŇANOVÁ, GOETHE. Nakl. Čs. spisovatel, str. 264, 49 Kčs.

Autorka se zabývala studiem Goethova díla již v letech před první světovou válkou. V deseti kapitolách všimá si nejpálčivějších problémů Goethova života i díla, hodnotí jeho tvůrčí ideový rozvoj a zdůrazňuje v něm především básníka revolučních veršů — s hlediska konkrétních historických podmínek Goethovy doby.

JOSEF DOBROVSKÝ, DĚJINY ČESKÉ ŘEČI A LITERATURY. Nakl. Čs. spisovatel, str. 192, 74 Kčs.

Vrcholné dílo Josefa Dobrovského (1753—1829) je základním a průkopnickým dílem české literární historie a vychází nyní po prvé v českém znění, které přeložil a kriticky uspořádal dr. B. Jedlička. Význam těchto Dějin přesahuje hranice literární vědy a s užitekem si je přečte i dnešní čtenář, který se z nich poučí o minulých zápasech o udržení a rozvoj českého jazyka. Jsme upřímně vděční nakladatelství Čs. spisovatel, že sáhl k dílu významného vlasteneckého kněze-buditelů a naši spolubratři jistě rádi obohatí svou knihovnu tímto významným spisem.

WILLIAM GALLACHER, DĚLNICKÉ BOJE V CLYDE. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, str. 250, Kčs 70.—.

Oblast Clyde jest nejprůmyslovější částí Skotska. Proto v tomto kraji vyrůstali první bojovníci dělnického hnutí. Autor knihy ukazuje Anglii zcela jinou, než nám ji líčí anglická měšťácká literatura. Časově kniha zahrnuje dobu mezi lety 1890 až 1935. Zvláště je v ní podrobně probrána doba první světové války a akce dělníků v boji za mír.

REDAKCI DOŠLO:

Ladislav Štoll: *Veliký člověk Maxim Gorkij* (Nakl. Čs. spisovatel, str. 44, Kčs 10.—).

Zdeněk Nejedlý: *Komunisté a český národ*. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 108, Kčs 24.—).

České tance. Nakl. Práce, vyd. ROH, str. 42 a notová příloha.

N. Ropyrev: *Dělnický klub*. Nakl. Práce, vyd. ROH, str. 70, Kčs 11.

I. P. Kopalin: *Sovětský dokumentární film*. Sbírka: Filmové publikace, stran 40, 8 stran obrazových příloh na křídě, brož. Kčs 20.50.

Stefan Czarny: *Trumanův „Čtvrtý bod“ - nástroj amerického imperialismu*. Sbírka Časové otázky, stran 40, Kčs 7.50.

Antonín Zápotocký: *Nebudeme-li více a lépe vyrábět, nebudeme lépe žít*. Stran 32, Kčs 3.

C. A. Stěpaňan: *J. V. Stalin o výstavbě komunismu v SSSR*. Sbírka: Časové otázky, stran 48, Kčs 6.

R. Varfolomejeva: *Reakční zahraniční politika francouzských pravicových socialistů (1936—39)*. Sbírka: Časové otázky, stran 144, Kčs 19.50.

P. F. Judin: *Světodělné vítězství komunismu*. Sbírka: Politické aktuality, stran 40, Kčs 6.20.

P. Pavelkin: *Sovětská moc — nejvyšší forma demokracie*.

M. G. KIRIČENKO, NEJVYŠŠÍ ORGÁNY STÁTNÍ MOCI SSSR. Nakl. Orbis, str. 48, Kčs. 7.50.

A. P. KOSULNIKOV, V. I. LENIN — ZAKLADATEL SOVĚTSKÉHO SOCIALISTICKÉHO STÁTU. Nakl. Orbis, str. 76, 8 Kčs.

KNIHKUPECTVÍ ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

PRODEJNY: PRAHA II, JINDŘIŠSKÁ ULICE 23
HRADEC KRÁLOVÉ, TR. NÁR. VOJSKA 300
BRNO, KAPUCÍNSKÉ NÁMĚSTÍ 14
LITOMĚŘICE, KONĚVOVA UL. 7

VÁM NABÍZÍ

UPOMÍNKY NA PRVNÍ SV. PŘIJÍMÁNÍ A OBRÁZKY NA ROZDÁVÁNÍ V RŮZNÉM PROVEDENÍ - VZORKY NA POŽÁDÁNÍ ZDARMA - DÁLE MODLITEBNÍ KNÍŽKY V DÁRKOVÝCH VAZBÁCH A OCHRANNÝCH KRABIČKÁCH

RAJSKÉ KVÍTKY v černé vazbě Kčs 65.—, v bílé vazbě Kčs 93.—, v lepší vazbě Kčs 100.—
NEBESKÉ ZVONKY v černé vazbě Kčs 67.—, v bílé vazbě Kčs 90.—, v lepší vazbě Kčs 99.—
ANEŽKA v bílé vazbě Kčs 139.50. POMNĚNKY V. B. Třebízského v bílé vazbě Kčs 80.—
v lepší vazbě Kčs 90.—

NÁBOŽENSKÁ LITERATURA ČESKÁ I SLOVENSKÁ A OSTATNÍ LITERATURA ZE VŠECH OBORŮ STÁLE NA SKLADĚ - ZÁSILKY POŠTOU DO VŠECH MÍST

SKVOST VAŠÍ KNIHOVNY

ČESKÉ LEGENDY

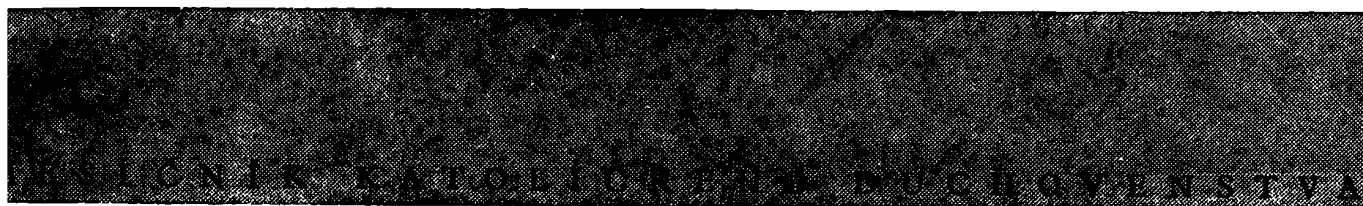
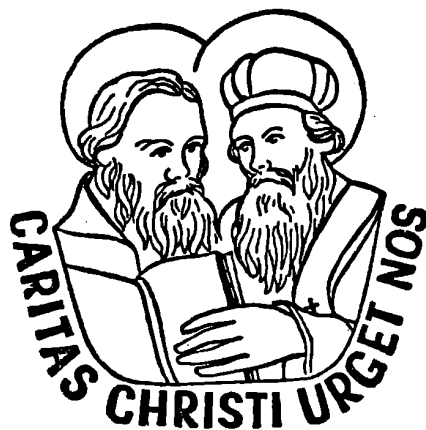
keré tu podáváme ve výběru doprovázeném kritickými a výkladovými poznámkami lidovědného badatele univ. profesora Jiřího Horáka, jsou po mnoha stránkách zajímavou ukázkou z doposud málo známého a tím méně probádaného bohatství písňové skladby 17. a 18. století. Až na několik čísel, jde tu o tvorbu lidovou nebo anonymní, jejímž námětem jsou látky legendární nebo podání apokryfní. Ačkoliv vydavatel neuvádí notace, jde tu o skladby vsutku zpívané, které se většinou udržovaly v písňovém lidovém repertoáru hluboko do minulého století a některé se místy zpívají až dosud. Proto valnou většinu z nich sběratelé lidových písní, jako zejména Sušil, Erben

a Bartoš, pojali do svých sbírek, odkud je náš vydavatel přejímá, některé zvláště zajímavé otiskuje ze vzácných špalíčkových tisků, které jako „kramářská píseň“ se rozcházely z tržišť a zejména z poutních míst. K obsahu se organicky váže i vnější výzdoba. Legendy mají 250 stran, jsou tištěny na překrásném papíru, formátu 34,5 × 25 cm, mají na 60 černých ilustrací prof. K. Svolinského, 16 osmibarevných celostránkových příloh - sv. Jiří, sv. Jan Nepomucký, sv. Lukáš, Ukřižování, Archanděl Michael a j. Cena brož. výtisku 400 Kčs, vázaného v celoplátěné zlatené vazbě 485 Kčs.

Ve všech knihkupectvích

Nakladatelství VYŠEHRADEK, Praha II, Karlovo náměstí 5

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

*O odpovědných úkolech vikářů (děkanů) promlouvá
úvodník*

*Prof. ThDr Jan Merell vykládá o nálezech rukopisů
a jiných písemných památkách*

*Prof. ThDr Antonín Salajka vysvětluje z mariologie
nauku o Panně Marii, prostřednici milosti*

*Prof. Ph & JUDr Josef Kasan pokračuje v serii
článků o církevním právu*

*Z arcibiskupského archivu přinášíme materiále pro
kroniky*

ÍSLO **2** ROČNÍK DRUHÝ

P. Karel Sahan CSsR medituje o kněžské moci

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA
CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNĚŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358
ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815 22168 2552
ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENEŠ
S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČÁST VĚDECKOU

Univ. prof. ThDr Jaroslav Beneš
Univ. prof. ThDr Václav Bartůněk
Univ. prof. ThDr Antonín Hrdý
Univ. prof. ThDr Josef Hronek
Univ. prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.
Univ. prof. ThDr František Kotalík
Univ. prof. ThDr Josef Kubalík
Univ. prof. ThDr Jan Merell
Univ. prof. P. František Panuška CSSR
ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka
Univ. prof. ThDr Vojtěch Šanda

PRO ČÁST PRAKTICKOU

P. Josef Buchta
P. Jan Dočekal
P. Ladislav Hronek
P. Dominik Jirků OFM
P. Jan Mára OGr.
Msgre PhMg Eduard Oliva
ThDr P. Josef Plojhar
P. Karel Sahan CSSR
Prelát Ph a ThDr Jan Sobota
P. Karel Tomlíček
P. František Tripský OMConv.

VZPOMÍNÁME

V jubilejním roce 100. narozenin našeho velikého spisovatele Aloise Jiráska nemůžeme nevzpomenout blízcího se 100. výročí smrti jedné z nejvelebnějších jeho kněžských postav — kronovského («podolského») faráře a náhodského děkana P. Jos. Regnera-Havlovického, kterého nám ve slavném vzpomínkovém románě »U nás« úchvatně vykreslil jako vzor duchovního pastýře a osvíceného apoštola Kristovy víry a lásky. P. Havlovický je hořící maják, jenž uměl svému lidu svítit nejenom jako jasná pochodně duchovního prohloubení, zbaveného plevele pověr a protikřesťanských nectností, nýbrž i jako neúnavný apoštol hospodářského povznesení z tradiční tkalcovské bídy a hladu. Svým vlastním osobním vzorem i výchovou pozvedl svůj rodný kraj k radostné výši hmotné i duševní, na niž se i po 100 letech vzpomíná vroucně.

Románově prokrášlil Jirásek tuto vznešenou kněžskou postavu jímavým romaneskním zákulisím (pohnuté mládí spanilé Justýnky Lewitové, provdané Kalinové; milostný román krásné paní důchodňové z Náchoda; svěží idyla boušinského faráře Ondráčka »včeličky-dušičky« a j. v.).

Farář Havlovický zemřel jako děkan, pověřen jsa za své zásluhy úřadem biskupského vikáře.

skn.

Duchovní PASTÝŘ

VIKÁŘI (DĚKANI) V KNĚŽSKÉ PRÁCI PRO MÍR

V přítomné době v souvislosti s reorganizací vikariátů se mluví více o odpovědných úkolech vikářů.

Z církevního práva víme, že povšechný ráz vikářovy činnosti je dozor na život a působnost farního duchovenstva jeho obvodu, na posvátná místa a liturgické obřady, na bohoslužebná roucha a na církevní majetek. I dnes, když stát u nás převzal péči o hospodářské potřeby církvi, tyto úkoly vikářovy zůstávají zřejmě nedotčeny a mají se svědomitě a věrně konati.

Častěji do roka podle pokynů ordináře svolává vikář kněze svého vikariátu k poradám, jimž předsedá a řídí je. Jsou to **konference kleru**, jichž se mají povinně zúčastňovat všichni kněží z duchovní správy. Předmětem těchto porad jsou podle kodexu otázky mravoučné a liturgické. Debaty mohou být rozšířeny na jiné obory bohovědné nebo na askesi. Jinou závažnou povinností vikářovou je konání roční kanonické **visitace**. Jako představený vikariátu má také příležitost k soukromým stykům s kněžími. Hlavním předmětem porad kleru a kan. visitace je **pastorační činnost ve farnostech**. Tato pastorační činnost má být vždy obezřetně zaměřena k potřebám doby. V dnešních časech nejzávažnější záležitostí všeho lidstva na celém světě, a tedy i v naší vlasti, je **otázka míru a poválečné výstavby země, s níž souvisí duchovní i časné blaho lidí**.

Správně bylo řečeno, že věc míru je především otázkou rázu ethického, mravního a náboženského. A tu spadá zřejmě do oboru kněžské a vikářské působnosti, tím více, že církev sv. výslovně od nás žádá nejen **mír hlásat**, ale i **snahu a úsilí — modlitbou a obětmi — za jeho dosažení pracovat**.

Vikář tudíž použije své otcovské duchovní autority mezi svým kněžstvem a věřícími, aby je vedl **slovem i příkladem** v pastorační práci pro lásku, mír, pokoj a sociální spravedlnost, které jsou základem křesťanské morálky. Právě pastorační rady, kan. visitace a osobní styk s kněžími i věřícími skýtají vikářům tolik vhodných příležitostí přesvědčiti se, zda a jak se plní tento pastorační úkol. Bude **dobrym rádcem**, jak v naprosté věrnosti církvi i vlasti se může a má pracovat kněžsky a křesťansky v duchu církve sv. pro tyto hodnoty lidstva, jak vychováváti věřící lid, aby uměl dávat, co je císařovo, císaři, a co je Božího, Bohu, řádným plněním povinností křesťanských a občanských.

První podmínkou úspěšné snahy vikářovy je vlastní jeho **hluboké přesvědčení o významu, hodnotě, ceně a blahých účincích spravedlivého míru, poctivé práce, sociální spravedlnosti a mravního života jedinců i celku, které jsou předpokladem duchovního i časného blaha lidského**. Válka přináší jen spoušť mravní i hmotnou. Nic není ztraceno mírem, vše může být **ztraceno válkou**. Správně řečeno v Manifestu národům, že každý myslící člověk ví, že říci, že válka je nevyhnutelná, znamená urážku lidstva. K tomu my duchovní a věřící dodáváme, že tvrzení o nevyhnutelnosti války je dokonce urážkou Boha. Kdo by nechtěl modlitbou, v myšlení, ve slovech i v jednání upřímně usilovat o pravý spravedlivý světový mír? Kdo říká, že světová situace se může rozřešit jedině válkou, dopouští se nejen urážky lidstva, ale též přímé urážky samého Boha. Bůh si války nepřeje, jen zloba lidská může chtít nebo vyvolat válku. Bůh však je zdrojem a dárcem pokoje.

Vikář musí být přesvědčen, že se nemluví o míru nikdy **prespříliš**, jak to vyjádřil ndp. biskup Dr. Štěpán Trochta, neboť naše generace má ještě v živé paměti poslední dvě ničivé světové války a všem je známa mravní i hmotná spoušť, již způsobily v míře tak hrozné. A mezi těmito válkami ani po nich se stále netěšíme pravému míru ani klidu před novou válkou.

Věříme ve vítězství míru. To však neznamenal, že bychom přehlíželi vážnost hrozby války. Naopak, jsme si plně vědomi toho, že je třeba opravdového a vroucného úsilí, aby mír zvítězil. V této chvíli, kdy pro každého z nás zaznívá hodina rozhodování, nelze stát stranou. Nám kněžím byla Bohem svěřena duchovní autorita, abychom vedli lidi na cesty spravedlnosti a míru. Této povinnosti a odpovědnosti nelze se vyhnout. My, nejsouce ozbrojeni než slovem Pravdy, povznesení nad veřejné spory a vášně, mluvíme k lidem ve jménu Boha, který chce, aby všichni lidé byli bratři, aby, odloživše obviňování a hrozby, příčiny vzájemné nedůvěry, pokusili se řešiti nynější neshody jediným prostředkem k tomu vhodným, to jest **společnými a loyálními dohodami**.

Silou rozumu, ne silou zbraní si spravedlnost razí cestu. A řeše nezaložené na spravedlnosti, řeše založené na vykořisťování člověka člověkem nejsou Bohem požehnány. Politika násilí, založená na utlačování pracujícího lidu hrstkou cizopasných boháčů, tato politika zbavená morálky zrazuje právě ty, kdož ji takovou chtějí míti. Nebezpečí je hrozné, je však dosud čas. Nic není ztraceno

mírem, vše může býti ztraceno válkou. Kéž lidé najdou cestu zpět k vzájemnému porozumění! Budou-li jednati s dobrou vůlí a v úctě k vzájemným právům, poznají, že upřímným a účinným vyjednáváním nikdy není odepřen čestný úspěch. Ponechají-li rozumu jeho vládu, ušetří krev bratří a vlasti zkázu.

Když takto voláme a zapřísaháme, víme a cítíme, že máme na své straně všechny lidi poctivého srdce, všechny, kteří lační a žízní po spravedlnosti, všechny, kteří touží po opravdovém míru ve světě. Máme na své straně srdce matek, jež bije naším srdcem; otce a jinochy, kteří by měli opustit své rodiny; prostě všechny, kteří pracují a touží po klidu a míru, všechny nevinné, na něž doléhá strašlivá hrozba zbrojení a strach před novou válkou, strašnější všech válek předešlých. Na naší straně je celé lidstvo, které očekává spravedlnost, chléb, svobodu, ne však železo, které zabíjí a ničí. Na naší straně je sám Kristus, který z bliženské lásky učinil ze základního přikázání podstatu svého náboženství.

Bude-li vikář (děkan) těmito myšlenkami lidskými a křesťanskými duchovně oživován, nebude mít přednost jen v úřadě, ale v srdcích všech kněží i věřících a lidí dobré vůle podle slov kodexu: »Praecedit omnibus parochis aliisque sacerdotibus sui districtus.« (Can. 450, § 2.)

Děkan P. Václav Šebek

THEOLOGIE

ARCHEOLOGIE A BIBLE

(Pokračování)

II. Nálezy biblických rukopisů a jiných písemných památek.

Důležitost archeologických výzkumů a nálezů jest ještě zvyšována četnými *památkami písemnými*, jež podstatně přispěly k poznání nejstarších řečí, literatur, událostí, mravů a způsobů bohohocty. Jako doklad tohoto tvrzení možno uvést první kapitoly Genese a zprávy sumerské a asyrsko-babylonské o stvoření a potopě, zákonodárství mojžišské a zákoníky orientální (Hammurappi), žalmy bible a žalmy asyrsko-babylonské a sumerské, všeobecná udání bible a nalezené datované dokumenty, víru a náboženská zřízení Izraele a paralely v orientálních kultech a j.

Mimořádný je ovšem význam rukopisů s vlastním *textem bible*. Nálezy a pečlivé publikace starých rukopisů posvátných knih nesmírně přispěly k poznání původních biblických textů a textová kritika se stala díky těmto nálezům nástrojem, aby Písmo svaté bylo čistější a přesněji vydáno.

Nejdůležitější biblické rukopisy, objevené od konce minulého století, jsou v časovém pořadí hlavně tyto: R. 1894 vydal G. Mercati kodex ambrosiánský, minuskulní palimpsest, který obsahuje texty žaltáře (Hexapla) a je velmi cenný pro řeckou transkripci Origenova hebrejského textu. R. 1896 nález 30 listů (Mrs Lewis a Mrs Gibson) hebrejského textu knihy Ježíše Siracha. Téhož roku po otevření rukopisného archivu synagogy v Káhiře bylo nalezeno na 100 starozákonních fragmentů, uložených dnes hlavně v Oxfordě, Cambridge a New Yorku. R. 1899 arabský text Skutků apošt. a listů katol. z 8. až 9. stol. (M. D. Gibson). R. 1903 hebrejský papyrus Nash z Fayumu s modlitbou Šema, datovaný dnes do 2. stol. př. Kr. (W. I. Albright). R. 1904 papyrusový fragment listu k Židům, obsahující téměř jednu třetinu této

epistol. R. 1906 kodex W z 5/6. stol. obsahující evangelia (charakteristický klausulí evangelia Mr 16. 14), který získal Ch. L. Freer v Egyptě. Kodex I (Freer) z 5. stol. s fragmenty listů Pavlových, který rovněž Freer získal v Egyptě. R. 1913 G. Beermannem a C. R. Gregorym publikovaný kodex Koridethi ze 7/9. stol. R. 1924 nejstarší koptický překlad evangelia sv. Jana ze 4. stol. Při vykopávkách v Dura Europos byl objeven zlomek Tatianovy harmonie (Diatessaron). Nic více než kousek pergamenu 9,5×10,5 cm, a přece je to po zlomku evangelia sv. Jana, o němž bude psáno ještě později, nejstarší novozákonní rukopis. Protože se nalezl v blízkosti křesťanského kostela, který byl zasypán v polovině 3. stol., jistě fragment pochází z první poloviny 3. stol. Podle písma a ostatních známek asi z 200—250 po Kr., tedy doby velmi blízké vzniku harmonie. Fragment je psán řecky a obsahuje konec historie Umučení podle kanonických evangelií.

Všechny tyto nálezy byly překonány objevy biblických rukopisů v posledních dvaceti letech, hlavně nálezem papyrů Chester Beatty, zlomku evangelia sv. Jana z poloviny druhého století a nálezem hebrejských rukopisů od Mrtvého moře.

R. 1930 koupil v Káhiře známý soukromý sběratel *Chester Beatty* vzácné biblické papyry, jejichž publikací byl pověřen ředitel a první knihovník Britského musea F. Kenyon. Další část tohoto vzácného objevu se dostala do majetku university michiganské a zlomek z evangelia sv. Matouše do Vídně. Bylo nalezeno celkem jedenáct kodexů s biblickými texty. Osm s texty starozákonními, tři s textem Zákona Nového. Fragmenty kodexů s texty starozákonními jsou z druhého až čtvrtého století a mají zvláštní význam pro textovou kritiku, protože obsahují části nedochované v rukopise Va-

tikánském a Sinajském. Zvláště cenné jsou zbytky kodexů novozákonních. První, označený jako P 45, obsahuje Evangelia a Skutky apoštolské a je podle úsudku Kenyonova již z první pol. třetího století. Kodex druhý (P 46) měl původně podle stránkování 104 listy, z nichž se zachovalo 86 listů Pavlových epištol. Pochází pravděpodobně z téže doby jako kodex předcházející. Třetí novozákonní kodex P 47, rovněž ze 3. stol., obsahuje 10 listů z Apokalypse sv. Jana. Papyry Chester Beatty mají nesmírný význam jak pro kánon, tak pro text Nového Zákona. Ukázaly velmi rané spojení čtyř kanonických evangelií v jeden celek, dokázaly věrnost a spolehlivost novozákonního textu a zmenšily časovou vzdálenost mezi originálem a první kopii o celé století.

Nejvzácnější památkou mezi novozákonními papyry je *fragment evangelia sv. Jana* (18, 31 až 33; 37—38), publikovaný 1935 C. H. Robertsem. Největší cena papyru spočívá v jeho stáří. Podle písma položili nejlepší papyrologové (F. Kenyon, W. Schubart, H. I. Bell) fragment do první poloviny druhého století, takže je tento papyrus nejstarším novozák. textem. Fragment má nesmírný význam pro původ a autoritu čtvrtého evangelia, neboť potvrzuje svědectví tradice, že evangelium vzniklo koncem prvního století. Uplynulo pouze několik desetiletí a evangelium, které vzniklo v Malé Asii jako jedna z nejposlednějších kanonických knih, jest již čteno, uznáváno a přepisováno v Egyptě. Textově i tento nejstarší fragment znovu potvrzuje věrnost a spolehlivost našeho dnešního textu. (Obr. č. 3.)

Nejstarším papyrusovým fragmentem bible je zlomek Deuteronomia z 2. stol. př. Kr., rovněž publikovaný v Manchesteru C. H. Robertsem (1936). Nejnovější větší novozákonní papyrus, který byl publikován, je papyrus obsahující prvních šest kapitol evangelia sv. Lukáše a který byl rozluštěn a uveřejněn autorem této studie v *Revue biblique* 47, str. 1—22 (1938).

Poslední větší objev biblických rukopisů je z r. 1947. Tentokrát jsou to *rukopisy hebrejské* a význam nálezů je přímo sensační pro stáří manuskriptů. Rukopisy byly nalezeny v jeskyni u Mrtvého moře a k nálezům došlo čirou náhodou. (Obr. č. 1.) Beduin z kmene Ta'amir vezl zboží od Jordánu do Betlema. Cestou se uchýlil do jedné z četných jeskyň - zuřila válka - a tam našel rukopisy. Beduin chtěl nález zpeněžit u muslimského antikváře v Betlemě za 20 £. Ten byl obchodníkem, ale ne učencem. »V každé synagoze dostanu za levnější cenu svitky nové.« A v domnění, že jde o rukopisy syrské, poradil nálezcí, aby je prodal Syrům v Betlemě. Syrský metropolita Athanáš skutečně nejlépe zachované rukopisy zakoupil pro klášter sv. Marka v Jerusalemě. Zbýlé svitky zakoupil prof. E. L. Sukenik pro židovskou universitu v Jerusalemě. Nejvýznamnější z těchto rukopisů je svitek s textem proroka Isaiáše. Je to svitek dlouhý

7,15 m. Písmo tohoto rukopisu se podobá písmu papyrů a ostrak nalezených v Edfu (3. stol. př. Kr.). Rukopis je kladen do 2. stol. př. Kr. a podrobné studium textu opět potvrdilo spolehlivost našeho kritického biblického textu. Rukopis se podstatně shoduje se Septuagintou a textem masoretským. Další rukopis, kožený svitek (1,55 m), obsahující citace z Habakuka s krátkým výkladem, je cenným přínosem pro poznání textu a exegese této knihy. Vedle těchto biblických rukopisů bylo nalezeno ještě několik malých svitků příručného rituálu nějaké židovské sekty, děkovné zpěvy, podobné žalmům, apokalyptická komposice o boji mezi syny světla a tmy a různé menší zlomky. Učenci, kteří rukopisy studují, nepochybuji většinou o jejich autenticitě a datují je vesměs do doby před pádem Jerusalema (E. Sukenik, W. F. Albright). Z tohoto předpokladu bychom měli hebrejský text alespoň jedné knihy Starého Zákona (Is) o celé tisíciletí starší než nejstarší dosud a neúplný rukopis masoretského textu, který je teprve z počátku 10. stol. po Kr. Na kongresu Amer. Oriental Society v dubnu 1949 na universitě Yale, New Haven, vznesl sice H. M. Orlinski námitky proti autenticitě a stáří rukopisů, ale to ještě nebyl znám výsledek průzkumu jeskyně, který téhož roku v únoru a březnu učinil profesor dominikánské biblické školy v Jerusalemě P. de Vaux. (Obr. č. 2.) Tento sebral pečlivě zbytky nádob a pláten, v nichž byly rukopisy uloženy. Odborné studium nádob ukázalo, že materiál a technika nádob nasvědčuje dobré hrnčířské práci, běžné ve 2. stol. př. Kr. Nádob bylo asi padesát a všechny sloužily k uložení rukopisů, takže rukopisů bylo původně více a pravděpodobně již dříve byly z jeskyně odneseny. Snad se tak stalo již na poč. 3. stol., kdy je známo, že za Karacally byly v jeskyni u Jericha nalezeny hebrejské a řecké rukopisy. Ze stejné techniky a formy nádob činí P. de Vaux závěr, že byly zhotoveny ve stejné době a v téže dílně. Ba dokonce byly snad zhotoveny k ukrytí těchto svitků v této jeskyni. Z toho by se dalo usuzovat, že komunita, která ukrývala rukopisy, jednála s klidem a rozvahou. Tento závěr by také potvrzoval dohady odborníků, že rukopisy zde byly uloženy v neklidných dobách nějakou židovskou sektou. Vedle Isaiáše byly zde i jiné rukopisy s hebrejským biblickým textem. Byl s jistotou identifikován zlomek Genese, dva fragmenty knihy Soudců a Deuteronomia a čtyři zbytky knihy Leviticus. Teprve až bude celý nález publikován, bude možno zhodnotit jeho význam pro text Starého Zákona a ten nebude jistě malý.

I *nebiblická křesťanská literatura* byla značně obohacena nálezy rukopisů, zvláště papyrusových, za posledních padesát let, jež nejsou ovšem bez významu i pro studium Písma sv. Jsou to hlavně apokryfy a apokryfní výroky Ježíšovy (Logia Jesu). Nejen apokryf, který byl po staletí znám pouze podle jména (na př. apokryfní evangelium Petrovo), byl objeven díky těmto svědkům antické i starokřesťanské kultu-

ry. Tak r. 1900 P. B. Grenfell-A. S. Hunt publikovali řecký fragment o smrti Isaiášově, v papýrech Chester-Beatty se zachoval konec řeckého apokryfu Knihy Henochovy. C. Schmidt uveřejnil koptická Acta Pauli z heidelberské sbírky papýrů a r. 1919 Rozhovory Ježíše s učedníky rovněž podle koptického textu. Zbytečnou sensaci vzbudil r. 1935 zlomek tak zvaného neznámého, podle některých dokonce pátého evangelia. Je to několik papyrusových fragmentů dnes uložených v Britském muzeu a datovaných asi do r. 150 po Kr. Z apokryfických výroků Ježíšových způsobila rozruch v r. 1897 a 1903 v Behnesu, v bývalém to Oxyrhynchu, nalezená Logia. Bylo mnoho psáno o původu a charakteru těchto zlomků a původní názor vydatelů, že jsou zbytkem nějakého předkanonického evangelia, které obsahovalo pouze řeči, nikoli také skutky Kristovy, je dnes opuštěn a většina kritiků zastává názor, že autor těchto zlomků byl inspirován pravými výroky Kristo-

vými, jež rozšířil, nebo v jejich duchu složil nové.

Pro biblistiku nemají význam pouze texty biblické, anebo apokryfní, ale zvláště pro studium Nového Zákona mají nesmírnou důležitost i texty profánní. Tisíce textů osvětlily gramatické i stylistické zvláštnosti Koiné, a tak přispěly k lepšímu porozumění řeči LXX a řeckého Nového Zákona. Jak tyto texty přispěly k poznání Koiné, nejlépe ukáže srovnání gramatik, na př. prvního vydání Blassovy gramatiky (1896) s jejím vydáním šestým. I neliterární, dokladové papýry, týkající se denního života malého člověka řeckořímského světa, nejsou bez významu zvláště pro novozákonní exegesi. Nejedno těžké místo, na př. Pavlových epístol, bylo objasněno papýry nalezenými v posledních desetiletích. Několik ukázek uvedu ve stati: Archeologie a Nový Zákon.

Prof. ThDr Jan Marel

PANNA MARIA, PROSTŘEDNICE MILOSTÍ

Všechny nadpřirozené výsady bl. Panny Marie se zakládají na jejím božském Mateřství: Neposkvrněné Početí, t. j., že byla uchráněna hříchu dědičného, ustavičné panenství, plnost milostí, jimiž převyšuje všechny ostatní tvory, Nanebevzetí podle těla (prohlášené článkem víry od papeže Pia XII. dne 1. listopadu 1950 apošt. konstitucí „Munificentissimus Deus“¹⁾). Při tom nechceme zkoumati, zdali důstojnost Panny Marie jakožto Matky Boží si nutně žádala všechny tyto výsady, nebo zdali jí byly uděleny božskou dobrotou nad tuto nutnost.

Z důstojnosti Panny Marie jakožto Matky Boží plynou také její vztahy k tvorům: andělům a lidem. Panna Maria jest duchovní matkou lidí, t. j. údů mystického těla Církve (Panna Maria jest Matkou Kristovou, který jest hlavou mystického těla Církve), má spoluúčast na vykoupení Kristově, jest Královnou lidí a všech tvorů, jest *Prostřednicí milostí* (Mediatrix gratiarum).

V článku o Nanebevzetí Panny Marie jsme napsali, že tento nový článek víry bude pro bohoslovce podnětem, aby blíže zkoumali a objasňovali i další důsledky z dosavadních článků víry a Panně Marii plynoucí, k nimž patří i to, že jest *Prostřednicí milostí*²⁾. Uvedená výsada jest předmětem této úvahy.

1. Především nutno uvážiti, že *jedním*, hlavním, nutným, všeobecným a dostatečným *Prostředníkem* mezi Bohem a lidmi jest a zůstane *Ježíš Kristus*, Syn Boží a Vykupitel lidského pokolení. Panna Maria měla však spoluúčast na vykoupení Kristově (bohoslovci ji proto nazývají *Corredemptrix*; o vhodnosti nebo nevhodnosti tohoto názvu se zmíníme jindy), ne snad jako by doplnila zadostučinění a zásluhy Kristovy, nýbrž proto, že podle úradku božského jako *služebná příčina* (causa ministerialis) spolupracovala na díle, které Kristus vykonal. Služebná příčina je ta, která poskytne nebo při-

praví to, co je k vykonání díla od druhého buď nutné nebo vhodné, ať už z povahy věci samé nebo z pozitivního zřízení.

Panna Maria není *Prostřednicí* v tom smyslu, jako by nezávisle na Kristu spolupracovala na díle našeho vykoupění, vždyť sama byla Kristem vykoupěna. *Prostřednictvím* Panny Marie se tedy zcela opírá o zásluhy Kristovy a na nich jest závislá. Panna Maria jest *Prostřednicí* mezi lidmi a Kristem, skrze Krista a s Kristem jest pak *Prostřednicí* mezi lidmi a Bohem.

K vykupitelskému dílu Kristovu, kterým plně zadostučinil za naše hříchy, s Bohem nás smířil a všelikou milost nám zasloužil, nemohla Panna Maria ani ničeho přidati ani je nějakým způsobem zdokonaliti. Panna Maria dala Synu Božímu člověčenství, pokolení lidskému pak Spasitele, má tedy nepřímý vztah k našemu vykoupění, na němž spolupracovala jako služebná, nikoliv nástrojná příčina (causa instrumentalis).

K vykoupění lidstva bylo třeba, aby vykupitelské dílo Kristovo bylo především zadostučinící spravedlnosti Boží (satisfactorium) a záslužné (meritorium), a za druhé, aby ovoce vykoupění Kristova, t. j. milosti, byly lidem přivlastňovány (applicatio redemptionis). První se nazývá vykoupěním v objektivním, druhé pak v subjektivním smyslu. Objektivní vykoupění, které je základem všeliké milosti i milosti Panny Marie, nemohla tato ani způsobiti, ani svým spolupůsobením zasloužiti. To je zcela zřejmé. Na obojím díle Kristově Panna Maria pouze svým způsobem spolupracovala a spolupracuje. Na prvním různými úkony fysicky a mravně, na druhém svou přímlovou a prostřednictvím.

Prostřednictvím Panny Marie v nebesích jest mnohem mocnější než přímlova ostatních svatých a andělů, a to proto, že jest Matkou Vykupitele, a tedy její přímlova založena na titulu

¹⁾ Srv. Acta Apostolicae Sedis vol. XXXXII. 4. Novembris 1950, n. 15.753—773. Srv. též náš článek: Nový článek víry o Nanebevzetí Panny Marie. Duchovní pastýř I, č. 2, 2—4, č. 3, 3—6.

²⁾ Srv. uv. čl. D. p., č. 3, 6.

podstatně vyšším; jest všeobecná, vztahující se na všechny lidi a všechny záležitosti spásy.

Nauku, která připisuje Panně Marii všeobecně titul Prostřednice, pokládají bohoslovci za theologicky jistou (thesis theologice certa), nauka pak, podle které jest Panna Maria Prostřednicí všech milostí, t. j. jako by všechny milosti byly udělovány pouze na její spolupřímluvu, vyjadřuje všeobecné přesvědčení Církve, založené v povaze věci a doporučené apoštolským Stolicem.

2. Zkoumejme za druhé, jaké jsou *důkazy* pro učení, že Panna Maria jest Prostřednicí milostí. Ukážeme především, že Panna Maria spolupracovala na zadostčinicím a záslužném vykupitelském díle Kristově, a za druhé, že svým přímluvním v nebesích má spoluúčast na rozdělování všech milostí.

A. Panna Maria spolupracovala na zadostčinicím a záslužném vykupitelském díle Kristově.

a) *Před vtělením* Syna Božího Maria Panna vynikala v nejvyšší dokonalosti všemi ctnostmi, kterými se lidé měli na příchod Spasitelův připravit. Jakožto nejvznešenější květ pokolení lidského mnohými vroucími tužbami a modlitbami vyprošovala na Bohu příchod Vykupitele a nejsvětějším životem se sama stala vhodným příbytkem Slova vtěleného. A tak Panna Maria, s pomocí milostí, které jí byly uděleny pro předvídané zásluhy Kristovy (intuitu meritorum Christi), spolupracovala k tomu, aby slíbený Vykupitel na svět přišel.

Při zvěstování andělském (Luk. 1, 26 dd.) Panna Maria svolila státi se Matkou Vykupitele, jenž měl být nazván »Ježíš«, protože »spasí svůj lid od hříchů jejich« (Luk. 1, 31). A tak Panna Maria v *samém okamžiku vtělení* poskytla své tělo a krev, aby Syn Boží působením Ducha Svatého se stal člověkem. Takovým způsobem nepřímou spolupůsobila k našemu vykoupění.

V době *po vtělení* Panna Maria byla co nejtěsněji spojena s Kristem živou vírou, ustavičnou modlitbou a utrpením. Když se Panna Maria dostavila čtyřicátého dne po narození Spasitele do chrámu jerusalemského, aby se podrobila starozákonnímu obřadu očišťování, předepsanému zákonem Mojžišovým (Num. 12, 2—8) a přinesla Bohu předepsanou oběť, obětovala dítě Ježíše Bohu na vykoupění lidstva. Po mnoho let o Spasitele mateřsky pečovala a tak jej připravovala k jeho poslání a velké oběti. Když stála na Kalvarii pod křížem, byla naší Prostřednicí, neboť svého milovaného Syna za naši spásu v duchu obětovala a s jeho obětí úmyslem i svůj vlastní spojila.³⁾

Z dosud řečeného plyne závěr, že Panna Maria, Matka Spasitele, po celý svůj život různými úkony fyzicky a mravně spolupracovala jako služebná příčina na zadostčinicím a záslužném vykupitelském díle Kristově.

b) Na *Kalvarii* se stala Panna Maria královnou mučedníků a *matkou křesťanů* (mater chri-

stianorum). Tento poslední název, který se vyskytuje o Panně Marii ve středověku, jest jí dáván proto, že byla *opakem Evy*, matky všech živých, podobně jako byl podle sv. Pavla Kristus opakem, druhým Adamem. Kdežto Eva porodila dítě hněvu Božího, býváme my skrze milost Kristovu, kterého Maria porodila, duchovně znovuzrozeni a stáváme se dětmi Božími. Byla-li Eva branou smrti, stala se Maria branou života (ianua vitae).

Panna Maria jest matkou křesťanů dále proto, že Kristus, její Syn, přijal nás za bratry a údy, kteří jsou s ním v jednom mystickém těle, jehož on jest hlavou. Jsou-li tedy křesťané jedním tělem v Kristu, nazývají právem jeho přesvatou Matku svou matkou. Krásně praví sv. Augustin: »Maria jest matkou jeho údů, poněvadž přispěla láskou, aby se věřící v Církvě zrodili.«⁴⁾

Maria jest matkou křesťanů, protože Kristus s kříže jí nás všechny poručil, když pravil sv. Janovi: »Hle, matka tvá« (Jan 19, 27).

V *nebesích*, kam byla Panna Maria brzy po své smrti vzata i podle těla, jest její přímluva daleko účinnější a širší. Patří tam ustavičně na podstatu Boží, proto poznává naše všechny potřeby a přimlouvá se za nás. Její přímluva jest nejen všeobecná, nýbrž i mnohem mocnější než svatých a andělů, které jakožto Matka Boží převyšuje důstojností a svatostí.

c) *Sv. Otcové* stavějí často Marii s Kristem proti Evě a Adamovi a dovozují z tohoto protikladu podíl, který má Panna Maria na naší spásě. Tak na př. sv. Justin píše: »Věříme, že Syn Boží se z Panny stal člověkem, aby neposlušnost týž způsobem, kterým od hada vzala počátek, byla také shlazená. Neboť Eva davši jako neporušená panna sluchu řeči hadově, zrodila neposlušnost a smrt, Maria Panna však přijavši s radostnou vírou zvěst andělskou, že Duch Páně v ni sestoupí... odpověděla: Staniž mi se podle slova tvého. A z Marie Panny narodil se onen, skrze něhož Bůh potřel hada a anděly a lidi mu podobné.«⁵⁾ Podobně praví sv. Irenej: »Maria Panna byla Boha poslušná, a proto pravila: Hle, dívka tvá. Eva byla však neposlušná, a to již tehdy, když byla ještě pannou. A jako Eva jsouc ještě pannou, ačkoli mě-

³⁾ Papež Pius X. praví v enc. „Ad diem illum“ (Denz. - Bannw., Enchir. symbol. n. 1978 a): Maria „a Christo adscita in humanae salutis opus, de congruo promeretur nobis, quae Christus de condigno promeruit, estque princeps largiendarum gratiarum ministra“. Tato slova vykládá Scheeben takto: K vykupitelskému dílu Kristovu bylo třeba, aby též se strany lidského pokolení, t. j. lidské přirozenosti, byla nějaká dispositio. A právě tuto dispositio poskytla Panna Maria na místě celé lidské přirozenosti ve svém nejčistším srdci, stojíc pod křížem, vírou, nadějí a láskou (Dogmatik, 282 c, p. 503). Připomínáme zde, že podobné úvahy o Panně Marii podává též ruský pravoslavný theolog S. N. Bulgakov (ve svých spisech o Panně Marii a o Kristu), který je však vyvozuje ze svého sofistického systému theologického.

⁴⁾ De virginit. c. 6, n. 6.

⁵⁾ Dial. cum Tryph. c. 100.

la muže Adama, dopustila se neposlušnosti, podobně i Maria, ačkoliv měla počati a porodit Syna a Pannou při tom zůstala, stala se svou poslušností sobě i veškerému pokolení lidskému příčinou spásy.«⁶⁾ V stejném smyslu mluví sv. Epifanius⁷⁾ a sv. Jan Zlatoústý.⁸⁾ Uvedeme ještě slova sv. Augustina: »K tomu přistupuje veliké tajemství, které záleží v tom, že jako skrze ženu přišla na nás smrt, tak skrze ženu se nám zrodil život. A poněvadž ďábel se těšil z vítězství nad obojím pokolením, ženským i mužským, bylo třeba, aby též vítězstvím obého pokolení byl ztrestán. A k tomu trestu nestačilo, aby oboje pokolení bylo v nás vykoupeno, pak-

⁶⁾ Adv. haer. III, c. 22, n. 4.

⁷⁾ Haer. 78, n. 18.

⁸⁾ V. Hom. in S. Pascha n. 2.

⁹⁾ De agone Christi 24.

li jsme skrze obě nedosáhli tohoto vykoupení.«⁹⁾

Sv. Otcové a theologové praví o způsobu, kterým nás Kristus vykoupil a kterým k našemu vykoupení jeho Matka spolupůsobila, že Kristus nás vykoupil »per effusionem sanguinis Agni quasi immaculati«, prolitím krve Beránka jakožto neposkvrněného, Panna Maria však měla na vykoupení účast »per gemitum columbae«, úpěním holubice, kterým jako přirozená Matka Syna Božího a duchovní matka pokolení lidského prosila Boha za přijetí výkupné ceny za naši spásu jemu Kristem vyplacené. Z toho je patrné, že Kristus obětoval na kříži Otci nebeskému za naše hříchy sebe sama jako oběť vnější a tělesnou, kdežto Panna Maria měla na této oběti účast jen citem svého srdce, kterým oběť Kristovu doprovázela.

Dokončení příště.

ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka

DĚJINNÝ VÝVOJ CÍRKEVNÍHO PRÁVA

(Pokračování)

Božské právo pozitivní je uloženo v Písmu svatém, a to ve Starém Zákoně, v Novém Zákoně a v božské tradici.

Toto bylo kdysi promulgováno Mojžíšem lidu hebrejskému (Starý Zákon); potom zdokonalené a oduševnělé Kristem hlásali apoštolové všem národům (Nový Zákon). Okolnost, že zákonodárcem je Bůh sám, je rozhodující jak v otázce, kdo je subiectum iuris, tak i v praxi dispensační.

Starý Zákon obsahuje předpisy: *mravní, disciplinární a liturgické*.

Mravní předpisy Starého Zákona platí vzhledem k tomu, že se shodují s předpisy božského práva přirozeného, i pro křesťany, ovšem bez dispensí, které v nich Bůh ve Starém Zákoně povolil národu židovskému.

Předpisy disciplinární a liturgické, které vytvořily partikulární právo židovské, smrtí Kristovou přestaly platit. Některé však z nich byly recipovány církví a jako lidské právo církevní dosud platí.

Nový Zákon obsahuje: *božské právo* Kristem, zákonodárcem vyhlášené, *příkazy božského práva*, které apoštolové přímo od Krista přijali a *příkazy práva božského*, které apoštolové sami z vnuknutí Ducha sv. stanovili, a které jsou zachovány v Listech a Skutcích apoštolských. Písmo Nového Zákona je v plném smyslu církevním zákoníkem, obsahujícím v podstatě ústavní právo církve Kristovy, její Magnu chartu, její bulae foundationis. Zde nastíněn společenský ráz církve, hierarchický řád božského původu, Petrův primát, svrchovaná, na lidském právu nezávislá vládní moc v církvi, stanoveny zdroje milosti, svátosti i bohoslužby.

Nový Zákon (novum testamentum) zavazuje všeobecně; *Zákon Starý* (vetus testamentum) uznán jako pramen potud, pokud obsahuje základní mravouku božskou, kdežto jsou nezávisly předpisy obřadní a soudní. Koncil Tridentský

ustanovil, které části Písma svatého sluší pokládati za autentické (Concilii Trid. sessio IV; decretum de canonicis scripturis). Latinský překlad sv. Jeronyma z poslední třetiny IV. století prohlášen Tridentinem za autentický; je to versio nebo translatio Vulgata (Conc. Trid. sessio IV; decretum de editione et usu sacrorum librorum a Conc. Vatic. sessio III., constitutio dogmatica de fide cath. c. 2).

Roku 1909 zřízeno v Římě zvláštní *Pontificium institutum biblicum*, jež blíže upravil papež Benedikt XV. 15. srpna 1916. Od r. 1902 působí zvláštní komise Consilium seu Commissio studiis Sacrae Scripturae provehendis, již je podřízeno Pontificium Consilium Vulgatae restituendae, pro stanovení původního textu Vulgáty.

Tradice čili ústní podání je:

a) *Traditio divina*, to jsou ústní nařízení Krista, která nejsou obsažena v Písmu svatém, ale jsou dosvědčena podáním sv. Otců. Tato tradice je nezměnitelná. Zachovala až po naše časy (quasi per manus), příkazy božského práva pozitivního, které apoštolové buď sami přímo z úst Kristových (traditio mere divina), nebo z vnuknutí Ducha sv. převzali (traditio divino apostolica).

b) *Traditio humana*, to jsou ústní nařízení apoštolů (traditio apostolica) a jich bezprostředních a nejstarších nástupců (traditio ecclesiastica) jsouce dosvědčena sv. Otcí, nebo obecnými sněmy; tato tradice je změnitelná. *Lidské právo církevní* prvotní církve je uloženo v Novém Zákoně a v lidské tradici.

Pramenem poznání tradice božské i lidské jsou různé památky jako: usnesení a akta koncilů, spisy církevních spisovatelů a sv. Otců, symboly víry, knihy liturgické, církevní historie a archeologie, praxe církevní a jiné památky.

Pokračování příště.

Prof. PhDr. & JUDr. Josef Kasan

MATERIÁLIE PRO FARNÍ A OBEČNÍ KRONIKY

*Vycházejíce vstříc potřebám dp. farářů ve funkci kronikářů far a ev. i často písemně pro-
jeveným přáním kronikářů MNV, kteří v době ny-
nější plně zaměstnanosti na výstavbě republiky
nemohou sami bádát v ústředních archivech, za-
vádíme pro ně pravidelnou archivní hlídku. Bude
přinášet dosud neznámé zprávy, hlavně z církev-
ních archivů o jednotlivých osadách, kterými
kronikář doplní dosavadní znalosti o historii far-
nosti i míst přífařených, svěřených jeho péči, při-
čemž někdy zjistí i vítané podrobnosti o svatý-
ních, které se v dnešní době s takovým úsilím
opravují. Při tom chceme samozřejmě respektovat
podle možnosti i zvláštní přání zájemců uve-
řejňováním takových materiálů, které pro jejich
případy přicházejí zvlášť v úvahu.*

*Začínáme hradeckou diecési, podávajíce její
popis z roku 1650 (Arc. archiv v Praze, D 143,
2). Z něho je patrný nábožensky smutný stav
farnosti těsně po třicetileté válce, jména duchov-
ních často nečeského původu, jména většinou ci-
záckých majitelů panství, poměrně řídké osídle-
ní válkami těžce zkoušené země. Z toho důvodu
je možné, že jediný kněz spravuje větší počet
far teritoriálně velmi odlehklých. Referát je psán
latinsky, útržkovitě, patrně některým ze spolu-
pracovníků kardinála Harracha. Český překlad
bylo třeba stylisticky upravit a některými vsuv-
kami doplnit také proto, že je na horním okraji
stářím porušený. Stalo si tak hlavně při charak-
teristice kněží, o nichž se v arcibiskupském ar-
chivu zachovaly jinde zprávy.*

Albertus Losius (byl r. 1638 farářem v Třeběchovi-
cích, kde žádal, aby si mohl volit katolické školní správ-
ce [Arc. arch. Rec. 1638], r. 1644 se za něho přimlouvá
cisterciák Benedikt Moravský, farář v Choceň, aby byl
potvrzen na faru do Dvora Králové [Arc. arch. Rec.
1644], r. 1648 je mezi 25 faráři královéhradeckého
distriktu jako děkan ve Dvoře Králové [A. a. Rec.
1648]); polské národnosti, řádu cisterciáckého, je stár
48 let, učený a trpělivý (in plerisque vicis vicarii fo-
ranei [munus?] obiens); podal zprávu velmi obsírnou.
Je děkanem v Králově Dvoře n. Lab., kteréžto benefi-
cium podává arcibiskup. V místě působí již šest let.
Město má 1076 obyvatel, z těch je dětí neschopných
přijímati svátosti 346, současně se připravuje na příje-
tí svátosti 127, starších katolíků nebo těch, kteří byli
získáni víře v posledních letech, je 603. Kromě toho
žije v městě 36 služebných lidí, kteří přišli z okolí. Před-
pokládá o nich, jako nekatolících, že prý se do šesti
neděl vrátí do církve. Obec řídí čtrnáct konšelů, kteří
se svými ženami, dětmi a služebnictvem čítají dohro-
mady 88 duší. K farnosti náleží tyto vesnice (v závor-
kách počet obyvatelstva!): Verdek (72), Lipnice (35),
Záboří [Zaháj ?] (46), Podstřáň [Šcorchense ?] (75),
Podháj (29), celkem 322 obyvatel (mnozí z nich se stali
katolíky teprve r. 1650).

Děkan spravuje současně kostely v Kocléřově [Ko-
derzan ?], který je vzdálen míli od Králového Dvora.
Patrony jeho jsou společně katolík Jan Rozenhain a ne-
katolík baron Vojtěch Rychnovský, osmdesátiletý v mís-

tě bydlící. Vesnice má přes 100 obyvatel. K tomuto kos-
telu je připojena obec Záboří a Bukovina, které jsou
částečně majetkem Lamboye a částečně jesuitů, oby-
vatelstvo je většinou katolické. Kostel v Třeběšné (Bí-
lé) je vzdálen čtvrt míle od města, má asi 100 obyvatel,
kteří se nezpovídali. Úředníci jsou s ohledem na patrona
katolíci, ostatní obyvatelé nikoli. Kaple je také v Liti-
cích (dnes Litič u Jaroměře), kterážto ves je majetkem
Magdaleny Milčanové, nekatolíčky; v obci má dvůr Ha-
nibal Litický, praví se, že je katolík, nepodal však po-
tvrzení o zpovědi. Ves je vzdálena asi půl míle od města.
Kostelík nebo kaple je i ve Vřešově (dnes Vřeštov u Ho-
řic), která patří Leuxovi z Luxenštejna. Obyvatel je
málo a jsou zatvrzelí nekatolíci. Ani rychtář, ani zá-
dušníci nechtěli faráři udati počet obyvatel. Nikdo se
ve vesnici nezpovídá, podobně jako ve Vilanticích (dnes
farnost Chotěborky). V Hustiřanech se vyzpovídali tři
obyvatelé, nevyzpovídáných však bylo 80. Z Lužan neka-
jících 54, zpovídali se jen 2. Z děkanství v Králově
Dvoře má farář ročně 120 kop, 13 sudů piva, 15 měřic
mouky, měřici pšenice, džber kaprů, jednu louku. Ze tří
vesnic 8 měřic pšenice, měřici prosa. Z Kocléřova má
dostávat 18 měřic, avšak posledních šest let nedostal
ani zrna. Z ostatních vyjmenovaných vesnic nedostává
nic, toliko když tam přisluhuje, obdrží „floreulum“. V
poznámce dodává, že má mnoho vydání se stra-
vováním kantorů a s hosty, kteří přicházejí na faru.
To vše ho ročně stojí přes 100 kop. Mnozí faráři prý
soudí, že z toho důvodu by měl mít královédvorský
děkan lepší příjmy. Stěžuje si, že pan Pironius mu
odňal ves Lanžov (dnes ve vikariátě hořickém), která
byla dříve také v farnosti královédvorské. Protože ne-
může rozsáhlé území pastoračně zvládnout, prosí, aby
mu byli přiděleni řeholníci.

Daniel Karminský, farář v Dubenci a Lanžově [po-
tvrzen na faru v Dubenci 26. IV. 1650, zaplatil 6 zl.
(Arc. ar. B 10, 8b), v roce 1652 vypomáhá nemocnému
děkanovi v Náchodě Raimundu Preislovi a funguje při
jeho pozůstalosti (A. a. C 109 č. 61)]. Jeho kolátor se
jmenuje Jan Pieroni de Gagliano (z Florencie), je ka-
tolík. K dubenecké faře náleží vesnice Lobotov (dnes
Libotov) a Hřibojedy, které jsou majetkem jesuitů.
Z Dubence se zpovídalo, počítaje v to rodinu kolátorovu,
jen 15 osob; „zatvrzelých“ (nekatolíků) napočítal 207.
V Libotově se vyzpovídali všichni (37), také z Hřibojed
(51). Ve farnosti lanžovské (Poličany podle Sedláčka,
Místop. hist. slovník, 714) byl kostel často vyloupen a
zbaven všeho liturgického náčiní, protože osada je po-
ložena v lesích a obyvatelé divocí (homines silvestres
et barbari). K farnosti je připojeno asi 8 nebo 9 malých
vesniček a jejich obyvatelé jsou poddanými Jana Pie-
rona a Karla Harčinského. Celkem čítají tyto vesničky
asi 47 domků. Z farnosti se vyzpovídali jen 4 lidi, 174
je nekatolíci. Farář se s pomocí kolátorů snaží poučo-
váním a napomináním pohnout lid ke zbožnosti, daří se
mu to však jen v malé míře. Očekává v té příčině přís-
nější rozkazy. Z Dubence dostává 35 a ½ měřice ječme-
ne a stejné množství ovsa, z Lanžova 17 a ¼ měřice
ječmene, 11 měřic ovsa a ¾ měřice žita. K tomu ne-
patrně desátky.

*Pokračování příště.
-rtk.*

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

MEDITACE

V minulé meditaci jsme si ukázali, jak velikou Božskou moc máme všichni, kdož jsme *sacerdotes Dei*! Nenechávejme ji ležet ladem a buďme si vždy a všude vědomi své Božské důstojnosti! Radujme se z našeho povolání a plňme věrně svou trojí svatou povinnost:

a) Opakovat každý den stále a znovu s Božským Dítěm své radostné: *Ecce venio! Hle, přicházím, hle, vstávám, abych plnil své Božské poslání ad gloriam in excelsis Deo a pro duše nesmrtelné mého lidu. Znal jsem kněze, který každý den, v zimě v létě, za každého počasí a za každé nálady radostně volal, když ho budil ráno v 5 hodin nemilosrdnou rukou, ale milosrdným voláním: »Tu autem, Domine, miserere nobis!«, budil: »Deo gratias et Mariae! Ecce venio!« - Když ho volali do zpovědnice v jakoukoliv minutu dne, s radostným: *Ecce venio* běžel, aby zachránil, aby povzbudil, aby získal Bohu duše! Když ho volali k nemocnému, všeho nechal a s nadšeným *Ecce venio* šel, aby podal tělo Páně duši na její cestu na věčnost. Svou jedinou touhu vyjádřil se svatým Janem z Kříže modlitbou: »Domine, da mihi animas!« A neviděl jsem věru člověka duševně tak vyrovnaného, tak šťastného, tak radostného jako jeho! Stále a všude samá radost, samý úsměv, samý humor! — Kam přišel, tam přinesl život, tam přinesl radost!*

b) A naše druhá povinnost, která plyne z naší Božské důstojnosti: *conformari cum Christo*! Formovat svou duši podle duše Pána našeho Ježíše Krista! My jsme nejen chrámem Božím, jako každý křesťan v milosti posvěcující — my jsme *Deo consecrati sacerdotes in aeternum*. Nezapomínejme proto na své »*Promitto*«, které jsme kdysi v posvátné hodině života svého vyslovili s radostí a odhodlaností: *promitto castitatem, reverentiam, oboedientiam!* — S Pánem Ježíšem zůstat poslušným a věrným svému kněžskému, svému Božskému poslání *usque ad mortem*. — A konečně naše

c) třetí povinnost! Podobovat se Pánu i v jeho činnosti! Pán Ježíš hledal ve své činnosti jen *maiozem Patris gloriam*! Jeho pokrmem bylo plnit vůli Toho, jenž ho poslal *ad salvandas animas*! A proto nesmí být u nás to naše »já« směrodatné, nýbrž též »*maior Patris gloria*« čest a chvála Boží! — a modlitba vroucí a vřelá: »*Da mihi animas, cetera tolle!*« — Nehledat sebe, nehledat svou čest, »*lidská sláva polní tráva!*«. Člověk klame, Pán Bůh neklame — a odplata naše bude veliká v nebesích! *Dominus nobiscum*! Pomoc Boží zůstane vždycky s námi, zůstaneme-li my vždy jeho věrnými sluhy!

Prostředky naše jsou velké a bohaté! Jsme i jako kněží nakloněni ke zlému, jako každý jiný člověk! I nám je často, jako kdyby byly dvě duše v našem nitru, ta jedna, ta dobrá, která touží po životě dobrém a bohumilém, a ta druhá, ta zlá, která nás táhne po tom, co se přiči zákonu Božímu; i nám je často, jako kdyby byly dvě vůle v naší duši, ta jedna, ta dobrá, která směřuje k dobrému a ideálnímu životu, a ta druhá, ta zlá, která směřuje k životu hříšnému a špatnému! I nám platí proto výstražná a povzbuzující slova Pána našeho Ježíše Krista: »*Vigilate et orate!*« Dávejte pozor na sebe: na každou myšlenku, na každé hnutí svého srdce, na své oči, na každého člověka, s kterým se stýkáte — a opírejte se o milost Boží, abyste neupadli do těžkých hříchů — pro svou náklonnost ke zlému! Svatá Terezie praví: »*Terezie sama není nic, ale Terezie a Bůh je všechno!*« A svatý Filip Nerejský se modlil: »*Pane, drž svou mocnou ruku nad Filipem, jinak Tě Filip ještě dnes zradí!*« A Pán Bůh vyslyšel jeho pokorné a vroucí volání o pomoc a dal mu milost, takže ho Filip nezradil ani sebemenším dobrovolným hříchem!

Modlitbou, meditací, duchovní četbou zásobovat duši svou nesmrtelnou stále novými milostmi Božími! A úctou Mariánskou! Růženec! »*Kdo Pannu Marii uctívá,*« praví svatý Alfons, »*ten zajisté spasen bude!*«

Před několika lety umíral jeden z mých spolubratrů. Páteru, který ho zaopatřoval, pravil krátce před svou smrtí: »*Jak jsem teď rád!*« Chtěl tím říci: »*Jak jsem teď rád, že jsem zůstal vždy věrným své kněžské, své Božské důstojnosti, že jsem konal věrně svou svatou povinnost a vždy čerpal milost Boží z bohatých zdrojů milosti.*«

Chceme-li také my jedenkrát tak klidně, tak radostně, tak svatě umírat — přinášeje i my každý den po celý rok své radostné:

»*Ecce, Domine, quia vocasti me. Loquere, Domine, quia audit servus Tuus.*« - I Reg. 3-10.

P. Karel S a h a n CSsR.

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA
K ČÍSLO DRUHÉMU
ROČNÍKU II.

*Matka Boží s Dítětkem od neznámého českého mistra 18. století.
Kroměříž. Arcibiskupská obrazárna.*

*Matičko Boží, obětuj milosti své mně zář!
Zbožně chci vzdát život svůj lásce Tvé na oltář.
Když se mé cíle zaseří, v temnu mne hrůzy jmou,
obejmi v lokry mateří, opatruj duši mou!*
Eliška Krásnohorská

Ain Fešča - jeskyně u Mrtvého moře, kde byly nalezeny r. 1947 vzácné rukopisy.

a) Dr W. Brownlee a arcibiskup A. Y. Samuel před jedním z rukopisů.

b) Dominikán P. de Vaux se svými spolupracovníky při průzkumu jeskyně.

Nejstarší novozákonní rukopis (Papyrus Ryl 457) z 1. poloviny 2. století.

Výroba sádrových soch. - Liti do formy.

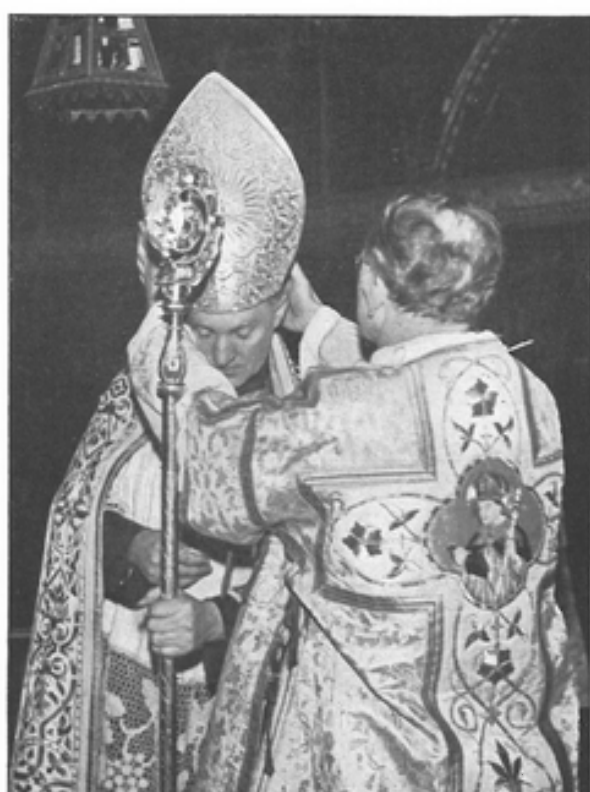
Hrubý odlitek se čistí a zušlechťuje.

Poslední práce: polychromování sochy.

J. M. njdp. kapitulní vikář Antonín Stehlík instaluje nového kapitulního děkana karlístejského.

J. M. vsdp. kapitulní děkan karlístejský P. Jan Dočekal udělil v kapli sv. Kříže své první pontifikální požehnání.

Nové jesličky v kostele u sv. Ignáce v Praze na Karlově náměstí. - Z uměleckého atelieru Františka Charvát z Kutné Hory.

BYL TO DEN KRÁSNÝ, VELIKÝ...

Radostná glosa k otevření přípravného kursu na bohosloví

V anály našeho náboženského života vkládáme nový skvělý list s radostnou apostrofou ke dni 7. ledna 1952, kdy jménem náměstka předsedy vlády a ministra pověřeného řízením Státního úřadu církevního *Zdeňka Fierlingra*, v přítomnosti státních a církevních představitelů slavnostně otevřel odborový přednosta *Jan Dolák* přípravný kurs na bohosloví.

Bylo radostno pohleděti na rozzářené tváře prvních kursistů, které po mši sv. uvedl do refektáře rektor arcib. kněžského semináře *P. Tripský*.

Z veliké a příznivé odezvy, s jakou se kurs setkal, je zřejmé, že je to opatření správné a šťastné.

Rád bych všem, kdož nemohli býti přítomni zahájení, aspoň parafrází tohoto krásného dne transponoval zvlášť ona výrazná místa projevů, jimiž se nesporně projevuje nový duch, nový, vyšší klad náboženského života u nás s tichou radostností a jistotou kněžské duše. Při slavnosti nebylo tu slyšet patheticky bouřlivých projevů a hyperbolicky ražených výrazů, nýbrž zaznívaly jemné kadence slavnostního vzruchu, nebylo tu překotných předpovědí a tuch, ale hřejivě milá atmosféra jednomyslnosti, provázená jednou provždy neúchylně stanovenou věrností Bohu, církvi a vlasti v duchu odkazu probuzenských kněží-bohatýrů. A do toho důvěrným akordem souzněla krásná, jasná skutečnost konsolidace poměru církve a státu, kterou manifestovala tak zjitřená a živá slova J. M. ndp. vikáře *Antonína Stehlíka* jménem ndp. or-

dinářů a se strany státní potvrdila souhlasně jímavým a plně přesvědčujícím přednesem řeč odborového přednosty *Jana Dolka*, jenž nadto vzdal jak vůni vavřínu sasafratského prochvělým holdem poctu vlasteneckým kněžím za fašistické okupace. Celou slavností se vracelo a potvrzovalo přesvědčení konsolidace náboženských poměrů u nás.

Slavnost zahájil úvodním projevem Spectabilis děkan ThDr *Vojtěch Šanda*, zmíniv se o tom, že kandidáti, které ndp. biskupové sami vybrali a doporučili, prokázali před komisí sestavenou z profesorského sboru Cyrilometodějské fakulty bezpředsudečně, spravedlivě, s nejlepším prospěchem potřebné schopnosti ke studiu a kněžskému povolání. Nato pak zasloužilý obroditel theologického studia u nás v řeči klidnými, vědeckými důkazy tak přesvědčující zasvěceně a po zásluze hodnotil klasické vzdělání, zvláště vystihoval přednosti a význam latiny pro bohovědu a liturgii. Náboženstvím rozumíme účinné provádění vztahu člověka k Bohu. Podstatou tohoto vztahu je dáno, že se povznášej nad všechno efemérní, stává se člověku životní basí. Latinskou liturgií vzniká očistění od všednosti. Latina nepůsobí na lid svým pojmovým obsahem, nýbrž svým citovým přízvukem, lid sám cítí tuto potřebu nevšednosti v úkonech bohopocty. Vědění nespadlo uzrálé s nebe, nýbrž rostlo, vyvíjelo se, sílilo, překonávajíc překážky. A tak tomu je i dnes, proto p. děkan nabádá kandidáty, aby se věnovali studiu houževnatou, cílevědomou a poctivou prací.

DR ANTONÍN PODLAHA

Dne 14. února připadá 20. výročí smrti nezdolného pracovníka a vlasteneckého biskupa dr. A. Podlahy.

Nazývali jej „moderním českým balbínovcem“ — a jistě se nemohlo nalézt výstižnějšího a krásnějšího epitheta pro náboženskou horlivost, mnohotvárnost a uměleckou vznešenost tohoto pražského rodáka, místokanceláře bohoslovecké fakulty university Karlovy, papežského domácího preláta a gener. vikáře, děkana metropolitní kapituly svatovítské, jehož 20. výročí smrti ve věku právě dokonaných 67 let připadá na tyto dni. A jistě též nemohlo být pro tohoto zaníceného theologa a vlastence, historika uměleckých dějin, bibliografa i archeologa svatovítské katedrály většího významání, než že jej právem r. 1929 povolali, aby symbolicky otevřel hlavní bránu dostavěného chrámu sv. Víta a že tři léta poté, v únoru 1932, mrtvé tělo tohoto sídelního biskupa a děkana metropolitní kapituly uložili v jeho posvátnou prst. Spočívá poblíže hrobů českých knížat a králů a svých nejvýznačnějších duchovních hodnostářů, kteří naši velebnou katedrálu na věky posvětili svou historií a prací.

Velmi rozsáhlá činnost biskupa Antonína Podlahy

týká se mnoha oborů. Student práv, jenž z vlastní náklonnosti brzy přešel na fakultu theologickou, stal se jedním z nejobětavějších sběratelů v oboru dějin umění a opravdovým mecenášem umění a věd; vášnivým organizátorem vědeckého písemnictví katolického, které (jako kdysi královéhradecký Balbín) snažil se organicky shromáždit a jasnovidně prozářit co viditelný klenot náboženského vzeplání národního v Čechách a na Moravě.

Již jako kněžský novosvěcenec (1888) a hlavně od nabytí doktorátu theologie (1894) počal si všimati neprobádaných pokladů archivů kapitulního a především arcibiskupského, z nichž nám rok co rok mravenčí plíť a vědeckým zanícením snášel nepřeborné bohatství medových snůšek pro své budoucí veliké dílo života („Editiones archivili...“, „Sbírka pramenů...“ atd.). Již od roku 1909 vydával v oboru bohoslovném „Český slovník bohovědný“ (celkem 4 svazky), zprvu s kanovníkem dr. J. Tumpachem, po jehož smrti vedl redakci sám. Stejně sám se ujal redakce „Vzdělávací knihovny katolické“ a řídil „Dědictví svatojanské“, kde už předtím s Tumpachem dali podnět k uveřejnění nového překladu „Pisma sv.“ (Hejčlova) a redigoval „Časopis katolického duchovenstva“. Jen zlomku jeho nezdolné píle děkují velké 5svazkové „Dějiny a bibliografie české ka-

Po tomto úvodě vyřizuje odborový přednosta Státního úřadu pro věci církevní *Jan Dolek* pozdrav náměstka předsedy vlády *Zdeňka Fierlingra* a promlouvá o přípravném kursu na bohosloví dokládaje, že jeho zřízení neznamena, že by na bohosloví nebyli přijímáni absolventi škol třetího stupně, ale naopak: základna kněžského dorostu se touto přípravkou, která za hospodářské pomoci státu umožňuje mladým lidem dosažení maturity, podstatně rozšiřuje, tím přijde do bohosloví každoročně značný počet kandidátů a tak se odstraní po léta trvající známý nedostatek kněžského dorostu. Nato přechází řečník k rozboru současného života a poměru církve a státu, který spěje stále víc a více ke konsolidaci. Jaký jasný, spravedlivý, nestraný, nekřivdící byl jeho rozbor. Základní důležitosti byl jeho výklad očisty od nezdravých vlivů. Jak konkrétně, v jaké syté určitosti zachytil přítomný stav! Závěrem světle tryská jeho řeč krásná, jasná víra v české vlastenecké duchovenstvo, jemuž vzdává čest. Není naprosto zdvořilostní nadsázkou, prohlašujeme-li, že skvělá řeč odborového přednosty J. Dolka s duchaplností vypracovaná přinesla mnoho nového.

Navazuje na nedostatek kněžstva J. M. ndp. kapitulní vikář *Ant. Stehlík* zdůrazňuje, že první starostí všech našich ndp. biskupů je péče o dorost kněžský a jménem jich vzdává dík našemu lidově demokratickému státu, že tento ne snadný úkol pomáhá církvi svou hmotnou podporou úspěšně plnit. Prelát Stehlík je znám jako orator v nejvyšší potenci toho slova i smyslu, potvrdil to i při této příležitosti, kdy jímavým způsobem jako arcipastýř doporučuje svým svěřencům napodobení živého vzoru, který nám zanechal Kristus. Sacerdos — alter Christus!

tolické literatury náboženské“, dále vydávání katechismů a biblických dějeprov pro školy a lid.

Zlatým hřebem a sváteční korunou velkého životního díla světicího biskupa dr. Ant. Podlahy navždy však zůstanou bohaté svazky *topografických soupisů památek*, které nám nashromáždil z přemnoha okresů českých, a jež nám pramenně přiblížil na základě přísných heuristických studií archiválních; dále i *svazky otiskovaných pramenů církevně náboženských*, k nimž patří i knihy z dějin pobělohorských a z dob dovršované protireformace („Dějiny jezuitských kolejí“). Byl také čelným spolupracovníkem „Památek archeologických“, při čemž jeho činnost církevně vzdělavatelná rovnala se historicky horlivému působení na poli dějin umění. Po těchto stránkách byl už za života krásně oceněn a hlavně brzy po smrti v samostatných jemu věnovaných sbornících, při čemž um. historik J. Cibulka obrazně nazval biskupa Podlahu „člověkem svátečním“. Přitom byla zvlášť zdůrazněna i jeho zásluha o bohaté kolekce grafiky a plastiky náboženské, jakož i soustavné uctívání památky sv. Václava a sv. patronů českých. Při svých sběratelských a pramenných soupisech zvlášť mistrně nám popsal církevní poklad loreťanský a svatovítský, jakož i mimořádně zdůraznil výtvarné památky

Tím víc je každý z nás knězem, čím více v něm mizí nedokonalost lidská a čím více v něm roste Kristus. Nejlepší přípravou pro povolání kněžské je podle hesla: Ora et labora — modlitba a studium, to jsou ony virtutes jasné, slunné a odhodlané, budující nový, vyšší klad života. Duch modlitby je nejpodstatnější složkou vnitřního života víry.

Poté představil se jako starostlivý otec kandidátů jejich spirituál *P. B. Jirků*, jemuž svěřen úkol utváření jejich duší v nadpřirozeném životě milosti a vypojuje u profesorského sboru kursu trpělivost pro své svěřence a bohoslovcům kladé na srdce, aby ve styku s kursisty byli jim pochodní příkladem, který má tak veliký výchovný význam.

S vlastním programem pedagogické práce předstupuje ředitel kursu prof. *Heřman Novák* a šťastnou zkratkou formulací výchovných a vyučovacích maxim uvedl generální linii s užitím těch forem, které mohou zabezpečiti racionální využití času a intenzivní práci posluchačů. Přesvědčivě dovedl, že konkrétní úkoly, které má kurs před sebou, jsou splnitelné při správné organizaci studia. S oprávněnou hrdostí představuje ředitel Novák své spolupracovníky-profesory z řad osvědčených středoškolských pedagogů v čele s profesorem náboženství *Jos. Benešem*. Klademe obzvláštní váhu na náboženskou výchovu v kursu, přitom naprosto nepodeceňujeme ostatní předměty. Náboženská výchova je činná, aktivní síla v přetváření člověka; aby se touto silou skutečně stala, je přímo v procesu vyučovacím dbát organického spojení theorie a praxe. Tu je třeba náboženského pedagoga zvláště zkušeného, protože posluchači kursu nejsou v náboženství autonomní, potřebují vedení a co nejvíce praktického uplat-

kultu českých patronů zemských. Zde zvláště zazářilo vlastenecké bohatství Podlahovo a jeho přehlboký cit národní.

Vynikajícím dílem Podlahovým je také 7 dílů „*Památných míst království Českého*“ z 16 vikariátů pražské arcidiecése, kde rovněž autor dbá co nejpřesnějších vědeckých požadavků a kde shromážděno je vzácné bohatství látkové, bedlivě dbáno pramenného materiálu a přesné nomenklatury.

Světicí biskup Podlaha pohybuje se tu vůbec na výši jako člověk i jako vědec. Dbalý vždy nejpřísnější akribie, svědomitosti a přesnosti, k níž jej už nutilo zbožné vědomí práce, za kterou v církevním poslání krácel, nikdy se ani o vlásek jako člověk neuchýlil za hranici důstojenství taktu a vkusu. Nábožensky svrchované tolerantní a kritický, hluboce zbožný, vždy uměl na pravou výši povznést spanilý románský češství svatovávské ze století desátého...

Jeho pracovitost byla neúmorná: jeho dílo rovná se výkonu několika badatelů. Napsal 110 knih, nehledě k mnoha článkům časopiseckým. Osobně vynikal ušlechtilostí, vroucím vlastenectvím a obětavou dobročinností, o níž uměli hymny pět zejména mrzáčkové v Růžencové výrobě i všichni, kdož se k němu utkali.

ňování pedagogiky hodnot. Proto vítáme, že náboženská výchova ve 4 hod. týdně svěřena pedagogu, jenž má za sebou skvělou didakticko-výchovnou zkušenost.

Projevy uzavřel milou slovenštinou pronesený pozdrav bohoslovec *Em. Korba*, jenž vítal kuristy do pospolitosti bohoslovců s upřímnou prostosrdečností.

Na závěr slavnosti zaznívají státní hymny a účastníci se potom rozcházejí, vděční Státnímu úřadu pro věci církevní, že věnuje potřebám církve tak velikou pozornost a podporu, která zavazuje nás přispět k velkolepé výstavbě naší

milované vlasti, aby byla šťastným domovem našeho lidu, v níž »mír bude výtěžek spravedlnosti, plod práva pokoj a na věky klid« (Is. 32, 17).

Slavnost otevření kursu byla dnem setby dobrých myšlenek, která vydá bohaté plody v duších těch mladých lidí, ještě do nedávna životem za ekonomického liberalismu podceňovaných a zraňovaných a dnes v lidově demokratickém státu vítězů nad ním.

Vpravdě byl to den krásný, velký!

Prof. ThDr Josef Hronek

KŘEŠŤAN A VLASTNICTVÍ

Nová převratná doba zastihla katolíky v zajetí liberalistických názorů. Proto ty obtíže, které musí překonávat nejen u nás, ale i jinde ve světě při provádění velkých sociálních reforem.

Každý katolík musí odmítnout liberalistické pojetí vlastnictví. Vždyť je to v podstatě pojetí pohanské. Římský právník Ulpianus podává výměr vlastnictví jako právo užívat i zneužívat své věci, pokud to dovozuje lidský rozum. Tedy podle římského práva může člověk nakládat svou věcí, jak chce, a nikdo nemá práva mu v jeho libovolném nakládání věcí zabraňovat. A náš slavný právník liberalistické éry prof. Randa definuje vlastnictví jako neomezení právních panství nad věcí. Liší se tento výměr nějakým způsobem od názoru pohanského právníka Ulpiana? Liberalistické pojetí vlastnictví z uvedeného se nám jeví jako právo absolutní, naprosté.

Avšak takové pojetí vlastnictví, zneužívání vlastnictví k dosažení moci nad jinými, zneužívání vlastnictví k přepychu, příživnictví, bezpracné důchody, nemravné zisky, nabývané kořistnickými metodami musí každý katolík odmítnouti jako nemravné a příčící se katolické mravouce. Vlastnické právo podle zásad katolické mravouky není právem absolutním, naprostým. Vlastnictví, majetek je jen prostředkem k blahu celku u jednotlivce. Není nejvyšším právem, neboť kdykoliv by toto právo bylo na závalu, že by nebylo možno dosáhnouti vyšších cílů, musí toto právo soukromého vlastnictví ustoupiti. Vždyť i náš starý občanský zákon, převzatý z Rakousko-Uherska, který platil v první republice, znal vyvlastnění pozemkového vlastnictví k obecně užitečným zařízením, jako na př. k stavbě železnice, nezbytné cesty, letiště a podobně. Kdyby soukromé vlastnictví bylo naprosté, neomezené, nebylo by možno soukromý majetek vyvlastnit.

Majetek podle katolických nauk může býti vyvlastněn, žádá-li toho obecné blaho, neboť blaho obecní má přednost podle katolické mravouky před blahem soukromým.

Bůh stvořil zemi a předal ji celému lidstvu k užívání jakožto celku a nikomu nedal tu či onu část země, aby ji vzdělával, z ní sám čerpal své zisky a jí neome-

zeně vládl. Ale bylo to lidské sobectví, ona „sacra cupiditas habendi“, jak ji nazval římský básník, když píše o konci zlatého věku lidstva, která stanovila dříve zemi všem společné hranice, meze.

Kristus, nad jehož kolébkou se klenul kamenný strop klenutí jeskyně, ne egyptští a řečtí lékaři, nás učí správnému nazírání na majetek, vlastnictví. Žije v rodině chudého řemeslníka, zná pot a únavu práce, již si dobýval do svého učitelského vystoupení svůj chléb. A když nastupuje dráhu mesiánského učitele, volí si za své učedníky a nástupce v hlásání evangelia chudé galilejské rybáře, ne učené farizeje a bohaté saduceje.

A prvotní církev zachovávala odkaz svého božského zakladatele. Tak ve Skutcích apoštolů v kapitole 2, ve verších 44 až 46 čteme: „Všichni věřící drželi při sobě a měli vše společné. I prodávali statky a majetek a rozdělovali to mezi všechny, jak kdo potřeboval.“

Sv. Jakub vidí již naplněn soud nad nemilosrdnými boháči a zánik všeho, več doufali. Píše ve svém listě v kapitole 5, ve verši 1 až 6: „Nuže tedy, boháči, plačte a naříkejte nad strastmi, které na vás přijdou. Vaše bohatství shnilo a vaše šatstvo je prožráno od molů. Vaše zlato i stříbro zrezavělo a rez na nich bude svědčit proti vám a stráví vám tělo jako oheň. Nahromadili jste si pokladů ještě v posledních dnech. Hle, zadržaná mzda dělníků, kteří vám požali pole, křičí a křik vašich ženců pronikl k sluchu Pána zástupů. Na zemi jste hýřili a žili v rozkoších, vykrmili jste si srdce ke dni pobíjení.“

Hle, slova o bohatství a bohatých jednoho z učedníků Kristových, „služebníka Boha a Pána Ježíše Krista“, jak se sám sv. Jakub na počátku listu nazývá.

A svatí Otcové, kteří v prvních dobách křesťanských viděli, jak otrokářský, kořistnický systém vlastnictví velkostatků upadajícího římského imperia přerůstá do křesťanské obce, ostře kritisovali tento zjev a zdůrazňovali Kristovo: „Běda bohatým!“

Tak sv. Jan Zlatoústý píše: „Nevidíš, jak Bůh všechno nám přenechal jako věc společnou? Neboť dopustíš-li, aby existovali chudí, pak to učinil pro bohaté, aby mohli almužnou shladiti své hříchy.“ (In Joan. homilia.) A jinde: „Bůh od počátku neučinil onoho bohatým, onoho chudým..., ale ponechal všem

touž zemi, aby ji obdělávali. Jak to tedy, když je společná, že ty máš tak mnoho jiter, tvůj bližní však ani hroudy? Není to zlem, když někdo drží Boží statky ve vlastnictví sám, sám užívá společných statků? Je-li tedy náš majetek vlastnictvím společného Pána, pak jest i vlastnictvím našich spoluslužebníků.“ (In I. epistolam ad Timotheum, homilia 12.)

Sv. Ambrož napsal: „Příroda všechno všem k společnému použití dala. Neboť Bůh nařídil, aby se všechno rodilo tak, aby potrava všem byla společná a země aby byla jakýmsi společným majetkem všech. Příroda tedy zplodila právo společné, uchvácení vytvořilo právo soukromé.“ (De officiis ministrarum.)

A jinde opět píše: „Až kam rozpínáte, boháči, svou chorobnou chťivost? Zdaž sami obýváte zemi? Když vyháníte spoludílníka nad přírodou a přisvojujete si vlastnictví nad přírodou? Ke společnému vlastnictví země všem náleží, bohatým i chudým. Proč strhujete na sebe, boháči, vlastnické právo nad půdou? Příroda, která všechny rodí v chudobě, nezná boháčů. Nerodíme se se šatem, ani nepřicházíme na svět se zlatem nebo stříbrem.“

Sv. Jeronym v 120. listě k Hebidii píše: „Všechno bohatství pochází z nepravosti, a když jeden neztratí, druhý nemůže nalézt. Proto se mi zdá velmi pravdivým běžné rčení: „Boháč buď je člověk nespravedlivý, nebo dědicem nespravedlivého.““

Sv. Augustin ve výkladu žalmu 127 napsal: „Vyšetř, kolik ti (Bůh) dal a z toho si vezmi, co ti stačí. Ostatní, co leží jako přebytek, je potřebou pro jiné. Nadbytečné statky bohatých jsou nezbytnými statky chudiny. Vlastníš cizí věci, když vlastníš nadbytečné.“

Sv. Řehoř Veliký napsal o bohatých: „Země, z níž jsou vzati, je všem lidem společná, a proto také skýtá potraviny všem lidem společně. Marně si tedy ti, kteří si společný Boží dar přisvojují jako soukromé vlastnictví, namlouvají, že jsou bez viny, když nerozdílí, co přijali, vraždíce své bližní. Neboť tolik takřka denně hubí lidi, kolika umírajícím chudáčkům životní prostředky u sebe ukrývají. Neboť když jakékoliv nezbytnosti poskytujeme těm, kdo jich potřebují, vracíme jim jejich majetek, neuštedřujeme jim ze svého. Spíše splácíme závazek spravedlnosti, než konáme skutky milosrdenství.“ (Liber regulae pastoralis.)

Z uvedených citátů svatých Otců je jasné, že pro věřícího křesťana není vlastnictví právem neomezeným. Svatí Otcové zdůrazňují povinnosti vlastníka k bližnímu, k celku a ostře kritisují bezohledné užívání majetku jen k vlastnímu prospěchu, bez ohledu na bližní.

Pozemský život křesťana má být cestou k Bohu,

jak ji naznačují zásady evangelia. Víra křesťana má být provázena skutky z víry. Je to na prvním místě zachovávání přikázání desatera a největšího přikázání křesťanské lásky k bližnímu. Mají-li všechny skutky křesťana nésti pečeť jako zaměření k Bohu, pak tuto pečeť musí nésti především i užívání vlastnictví a nakládání s majetkem.

Křesťanští moralisté proto definují vlastnické právo jako svěřenství od Boha. Bohem ti byl svěřen majetek do správy, a proto je tvou povinností ho užívat a nakládat s ním podle Božích přikázání a především podle základního přikázání křesťanské lásky k bližnímu. Jednou ti bude skládat před soudnou stolicí Boží počet ze správy svěřeného majetku. Proto ho musíš užívat a nakládat s ním podle zákonů Božích a základních zákonů lidských.

Řekli jsme, že podle katolické morálky není absolutního, naprostého, neomezeného práva vlastnického, že vlastnictví je omezitelné ohledy na blaho celku. Celek je více než jeho část a v sociální oblasti je člověk sám o sobě nedokonalý, pokud nezapadne do společenského celku jako jeho část. Uvědomění si této společnosti vyvolává u křesťana vědomí pečovat o společné blaho. Tedy dobro společné, obecné blaho je vyšší než blaho, dobro soukromé. Proto povinností křesťana je na prvním místě sloužit obecnému blahu.

Křesťan musí v sobě překonávat nízké sklony, sobectví, neboť sledováním společného dobra sleduje i své dobro vlastní. Máme-li na mysli toto postavení křesťana ve společnosti a jeho práci pro celek, vidíme, že vlastnictví křesťanský pojmá není naprosté, nýbrž že je zatíženo a omezeno jeho úkoly, které má ve skutečnosti ke společnosti. Do příkazu povinnosti služby pro dobro celku patří tedy i vlastnictví, majetek křesťana. Křesťan nesmí utíkat od této povinnosti a musí i svým majetkem sloužit, pracovat pro dobro celku a tím i pro dobro své. A jestliže by majetek neplnil tuto svoji základní funkci, má společnost právo a povinnost učiniti všechna zákonná opatření, aby se majetek této funkci, kterou má ve společnosti, nevymykal.

Společnost má právo položit meze neukázněné vůli jednotlivce, omezit jeho libovůli v nakládání s majetkem a soukromý majetek přinutit, aby plnil své povinnosti ke společnosti, aby plnil svoji společenskou funkci.

Všechny tyto skutečnosti nebyly věřícím, bohužel, hlášány, nebo byly-li hlášány, nebyly hlášány důrazně, a proto dnes věřící často nechápu opatření, jež nejsou ničím jiným než znemožněním toho, aby jedinec nezneužíval majetku proti lidem. K. H.

VÝROBA SÁDROVÝCH SOCH

Napoprvé sotva kdo pozná, co se za těmi obyčejnými vraty závodu skrývá. Ale sotva návštěvník vejde, otevře se mu docela jiný a neznámý svět před očima: dílna lijců, hromady pytlů se sádrou a želatinou, hromo-

tlucké obrysy kapes, věnce drátů, dílna retušerů a modelářů, balírna rozjásaná zpěvem baliček a dílna, kde sochy dostávají svůj konečný kolorit. Ano, uhodli jste. Jsme v závodě, v němž se vyrábějí sochy pro naše

chrámy, kaple, domovy a poutní místa. A nad tímto osobitým světem od skladiště přes úzký dvorek a dílny tancuje sněžný poprašek sádry a je cítit nezvyklý pach barev.

A povězte si tedy, jak se takové sochy dělají. Nejprve originál. Kdysi se používalo ve výrobě soch pařížských modelů, starých více méně kolem osmdesáti let. Toť se ví, že za tu dobu modely ztratily svého autora. Ale přesto skutečnost zůstává, že Paříž byla prvá, která vyráběla sádrové sochy. Protože chceme, aby naše sochy světců byly po každé stránce umělecky hodnotné, aby byl vymýcen jakýkoliv škvár, byla vytvořena u Chrámového družstva pelhřimovského ediční rada, v níž zasedají význační naši umělci a kněží, která si předsevzala vyhledat pro naše potřeby nové české originály světců, plně odpovídající našemu uměleckému chápání a naší české hluboce věřící duši. Zajiště úkol nemalý, ale o to záslušnější. A ediční rada šla ještě dál. A jako materiál proti dřívějšímu způsobu používání sádry navrhla terrakotu, jež je rozhodně trvanlivější a vyrábí se z tuzemské hlíny. Konečně, a to je velmi záslužné, zavrhl a lacinému vkusu odpovídající kolorit, který je srdci věřících cizí.

A nyní se vraťme do dílny, kde stojí originál. Na

něm za pomoci želatiny a drátů utvoří dělník kapsu, jež se skládá z několika dílců (viz obrazovou část). Kapsa se sejme, rozloží, opět vytře vrstvou želatiny, složí se a takto připravena jde do dílny lijců, kde ji podle velikosti buď jeden či dva lijci položí na polštář (je to podlouhlé prkno) a otvorem do duté kapsy na to lijí dovnitř řídkou sádro za stálého válení kapsy po polštáři. Toto vylití kapsy se provede na každé větší soše dvakrát. Nutné je přitom vytrvale kapsou otáčet — „valit“ tomu říkají, aby odlitek zůstal dutý. Je k tomu třeba dostatek citu a zručnosti. Po proschnutí se kapsa odejme tak, aby mohla být znovu použita a odlitek putuje k retušérům, kteří špachtlí zručně opraví nedostatky, potom skelným papírem sochu vybrousí a odlitek putuje ke koloritu, kde přes základní barvy stříkané pistolemi až po jemné odstíny dotahované štětci se odlitek stává tou sochou, kterou známe. Má-li být sádrová socha vystavena nepřízni počasí, musí se tak dlouho napouštět horkou fermežovou lázní, až sádra přestane pít a pak nejméně týden musí být ponechána, aby ztvrdla.

Nic v tomto závodě nepříjde nazmar. Želatina, kterou je opatřen vnitřek kapsy, vydrží asi na dvacet vylitků. A potom se opět rozřeže a znovu zpracuje. JVS

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

P. JOSEF LIBOSLAV ZIEGLER, VLASTENECKÝ KNĚZ A SPISOVATEL

Ke královéhradeckým rodákům — kněžím Stan. Vydry a Jos. Mil. Rautenkrancovi, kteří se v době probuzení o národ český tak vzácně zasloužili, čestně se druží Josef Liboslav Ziegler, který se narodil 10. července 1782 v rodině rakouského poddůstojníka. Symfonie jeho života se započala v předznamenání chudoby. Jeho matka brzo ovdověla, vdala se po druhé za hrnčířského mistra Stiglitze a odstěhovala se s ním do Chrudimě. Když její synek ve dvanácti letech vychodil tamní školu, na níž projevil mimořádné duševní schopnosti, šla se jeho matka s ním poděkovat k jeho bývalému katechetovi exkapucínu P. Donulovi a trpce si stěžovala na zlou paní chudobu, jež ji nedovoluje, aby chlapec dala na studie. Ale kněz řádu svatého Františka očima zakladatele svého řádu viděl nikoli zlou paní chudobu, nýbrž svatou sestřičku chudobu, kterou Stigmatizovaný tolik miloval, a podle toho se hned zachoval: slíbil, že hoch vezme k sobě a soukromě ho bude vyučovat látce prvních dvou tříd gymnasijských. To se také stalo. Hoch složil s úspěchem zkoušky a svatá chudoba mu otevřela druhé kněžské srdce prefekta královéhradeckého gymnasia, který mu umožnil další studium, opatřiv mu kondice a zaměstnání v biskupském semináři. Josífek byl stále *inter praemio donatos* a po absolvování humanitních tříd roku 1799 odešel do Prahy na filosofii, kde caritas Christi v osobě profesora Stan. Vydry vyšla vstříc nadání a dala jinochovi přístřeší, stravu a ideální podporu v bytě samého profesora, jehož pravou rukou a miláčkem se stal, zejména po jeho oslepnutí. Vedle Stan. Vydry byli jeho učitelé

Meissner, Poklet, Smidt, Cornova, Mikan. Po skončení filosofických studií — rovněž s výborným prospěchem — rozhodl se pro teologii, kterou studoval dále v Praze v letech 1803 až 1806. V těchto letech složil také tři theologická rigorosa. Na kněze ho vysvětil 30. srpna 1806 jeho štědrý příznivec, královéhradecký biskup Maria Tadeáš hrabě z Trautmannsdorfu. V září téhož roku byl poslán za kaplana do Dobrušky, kde působil až do roku 1809, kdy byl jmenován administrátorem v Meziríčí na Opočensku, ale ještě v témž roce byl určen za lokalistu do Dobřan na témže panství, kde setrval až do října 1817. Nabyv po složení čtvrtého rigorosa z morálky a pastorálky 12. prosince 1814 hodnost bakaláře theologie, ucházel se několikrát o profesuru pastorálky, kterou *post tot discrimina rerum* obdržel spolu se stolicí české literatury na theologickém ústavu v Hradci Králové dvorským dekretem z 20. prosince 1816 a 1. listopadu 1817 začal vyučovat. Svůj úřad konal tak horlivě, že na př. roku 1818 vedle svých dvou zastával ještě stolicí Starého Zákona, biblické archeologie a všech orientálních řečí. V témž roce 10. listopadu dosáhl cíle svých tužeb, totiž theologického doktorátu ve velké aule Karlova učení. Ziegler se ucházel roku 1822 o místo kanovníka a českého kazatele u svatovítské katedrály a roku 1824 o kanonikát u kapituly vyšehradské, avšak bezvýsledně, ježto při obsazování těchto míst nepřihlíželo se ani tak ke způsobilosti jako spíše k věku pokud možno kmetskému. Teprve roku 1825 byl poněkud odměněn za své práce, když ho císařovna Karolina Augusta, jakožto paní českých věnných

měst, jmenovala 23. listopadu chrudimským děkanem, čímž jeho kněžská kariéra byla prakticky dovršena a skončena.

Jakmile se dostal do duchovní správy, plně ho zaujala *cura animarum*: všemi prostředky pečuje o vzdělání a zvýšení mravní úrovně svěcených osadníků. Vydává: *Církevní pobožnost na křížové dni* (1812), *Píseň ke mši svaté, Křížová cesta* (1816), *Církevní pobožnost na slavnost Božího Těla* (1817), *Církevní modlitby při zaopatřování nemocných* (1817), *Agenda seu Rituale minus bohemicum et germanicum* a *Kniha modlitební ku potřebě panen* tiskem nevyšly. Měl v úmyslu přeložit celý Nový Zákon do hebrejštiny, ale profesor Jahn mu jeho záměr rozmluvil, hlavně poukazem na překlady již existující, „jichž si však židé vůbec nevšímají“. Podle německých a francouzských příkladů chtěl vydat sbírků kázání a řečí duchovních a sestavil již za tím účelem redakční radu, jejíž členové, hlavně A. Marek a M. Sychrava, již příspěvky zasílali, avšak jeho záměr byl překažen osobami, které by byly měly jeho uskutečnění co nejvíce podporovat. Vydáním Komenského *Umění kazatelského* — s povolením samé dvorské censury — osvědčil Ziegler svou náboženskou snášlivost, což vděčně kvitovali četní evangelici ústně i písemně.

Dlouholetá katechese na školách poučila Zieglera o bedném stavu školství i učitelských sil: nebylo totiž vůbec ústavu pro vzdělání učitelů ani řádného časopisu. Ziegler prosadil u českého gubernia povolení, jež bylo uděleno s tím doložením, že Ziegler sám bude redaktorem. Časopis, nazvaný *Přítel mládeže aneb zázoba spisů ku prospěchu a potěšení učitelů a vychovatelů duchovních a světských* (1823–1837) sledoval účel informativní, výchovně náboženský a buditelský, přinášející od Zieglera a jeho přátel M. J. Sychry, Patrčky, Nejedlého, M. D. Rettigové a jiných příspěvky k didaktice, k povznesení mravní kázně, poučení a zábavě dětí v próze i ve verši. K témuž cíli směřoval dvousvazkový spis naučného a humoristického obsahu *Věrný rádce rodičů, dětí, pěstounů a učitelů* (1824), sestavený za pomoci téže redakční rady.

Když se Ziegler stal r. 1832 vikářem a vrchním školním dozorcem v rozsáhlém chrudimském okrese, projev svou iniciativu k povznesení zanedbaného školství ještě naléhavěji; začal s městskou školou chrudimskou. Bidné placení tamní učitelé přivydělávali si kondicemi a ve škole se zabývali ořezáváním per z husích brků, diktováním „Redeübungů“ a podobným mařením času. Ziegler je hleděl domluvy napravit, ale učitelé si na něho stěžovali, že „neslýchané a nepotřebné novoty zavádí a ve svém novotářství tak dalece se opovažuje, že zapověděl, aby školní mládež chrudimská na budoucno při službách Božích, jak se dosud dalo, německé písně zpívala, anobrž i nařídil, aby se tu pak *naskrz jenom českých zpěvů užívalo!*“ Ziegler však nepovolil: zavedl učitelské porady, na nichž ukládal učitelům úkoly vztahující se k domácí historii, pedagogice, české mluvnici atd., přinášel jim české knihy a časopisy a nutil je tak, aby přemýšleli a pečovali o své vzdělání. Výsledky hlavně u mladších učitelů byly potěšující.

Podle svého hesla „Boha, vlast a národnost milovat jest povinnost“ věnoval Ziegler po Bohu všechn svůj

čas a práci národu, jeho probuzení a vzdělání. V prvé řadě mu šlo o to, aby každý Čech a zvláště kněží mezi lidem působící byli vzděláni v českém jazyku. Při svém působení v duchovní správě utvrzoval národní cítění u svých spolubratrů i osadníků poukazem na slavnou českou minulost, vybízel k čtení a kupování českých knih a časopisů a sám je nemajetným zdarma rozdával. Jeho vlastenecká horlivost brzy byla všeobecně uznávána a chválena. Doklady toho jsou v tehdejších časopisech a soukromých listech. Sám Dobrovský, posílaje mu svého Slavína, Glagolitu a Ludmilu, píše (1808), „že u jeho (Zieglerova) užitečného, chvalitebného, mnohonásobného působení pro obecný užitek se velice těší a jemu chuti a času i příležitosti k tomu přeje“. Když se Ziegler dostal do Dobřan, vykouzil přitažlivostí své osobnosti ze své farky české kulturní Tusculum, opravdové středisko tehdejšího literárního snažení, jež závodilo s Prahou, Litoměřicemi, Brnem i Prešpurkem.

Těžiště jeho literární činnosti spočívá v překladech spíše než v původních pracích. Patřil k nejpilnějším přispěvatelům Hromádkových *Prvotín*, v nichž uveřejnil tolik prací, že by naplnily dvě obsáhlé knihy. Byly to Horácovy Satiry, jež začal uveřejňovat už ve *Vídeňských Novinách*, překlady církevních písní Lauda Sion, Pange lingua, Dies irae a samostatné odborné práce z oborů astronomie, geologie, praehistorie, anthropologie. První z Čechů se pokouší o „předmět z praktické filosofie“ *O mravní citlivosti*.

Do Krameriusových *Vlastenských Novin* přispěl překladem Fénelonových Příběhů Telemacha. Od r. 1820 řídil samostatné vlastní časopisy *Dobroslava*, *Milozor* aneb *rozičné spisy poučujícího a obveselujícího obsahu v řeči vázané i nevázané* a almanach *Milina aneb novoroční čtení*. Jeho spolupracovníky jsou M. Z. Polák, manželé Rettigovi, M. J. Sychra, J. M. Ludvik, V. Vl. Klicpera. Sám se omezoval na příspěvky z české literární historie o Václavu Plácelovi z Elbingu, Viktorinu Kornelu ze Všehrd, Vilému Slavatovi z Chlumu, Tomáši Pešínovi z Čechorodu, Václavu Budovci z Budova, Fort. Durychovi. Za zmínku stojí, že Ziegler k vlasteneckým tematům přihlédl i ve svých disputačních thesích: *Ritus Slavognaecus in confinibus Bohemiae Bavarum versus nunquam introductus est. Et post Bořivogii baptismum in meditatio regni nunquam fuit dioecesanus. Rex Georgius Podebradius etsi calicis usum conservare studuerit, professus ante fata poenitentiam in communione ecclesiae catholicae obiit*. Je zbytečno zdůrazňovat, že taková temata vzbudila velikou pozornost v kruzích vlastenců i nevlastenců.

Ziegler ve své buditelské činnosti pokračoval i jako děkan chrudimský, považuje ji za svou povinnost kněžskou, po službě Boží nejpřednější. Možno doslovně říci, že padl na poli cti jako voják, neboť uprostřed práce byl stížen nevolností, a ač těžce nemocen šel sloužit slavné služby Boží na den patrona země České sv. Jana Nepomuckého, při nichž naposled přistoupil *ad altare Dei* a jako by potvrzoval svůj vlastní dobře prožitý život, recitoval slova modlitby: *Betaus... qui non servivit, indignis est*. Již 23. května 1846 odebral se na věčnost, aby došel odměny za vše, co vykonal pro Boha, vlast a národnost.

J. B.

NÁŠ ZÁPISNÍK

CELOSTÁTNÍ MÍROVÝ VÝBOR KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

ve své pravidelné měsíční schůzi konané dne 4. ledna t. r. vyslechl církevně politický referát viceministra ing. Jos. Plíhala, referát ministra zdravotnictví br. dr. Jos. Plojgara, zprávy z ČKCh, Chrámového družstva a plán hospodářských opatření v roce 1952. Usnesení k těmto referátům budou naplní k jednání na schůzích DMV a vikariátních poradách.

INSTALACE

Dne 13. prosince m. r. byl instalován na nesídelního kanovníka kolegi. kapituly sv. Petra a Pavla na Vyšehradě šéfredaktor DP prof. P. Josef Beneš. Instalace se zúčastnili ministři dr. Jos. Plojhar, G. Kliment a A. Pospíšil, zástupci SÚC a j. — Dne 20. prosince m. r. byl instalován na kapitul. děkana na Karlštejně gen. tajemník CMV P. Jan Dočekal. Z instalace přinášíme záběry v obrázkové příloze. — Dne 18. prosince m. r. instaloval Msgre E. Oliva na kanovníky v Litoměřicích P. Kamila Filipce, konsist. radu v Rychnově nad Nisou a P. Ferdinanda Kraupnera, konsist. radu v Letově u Podbořan.

JUBILEA

Dne 17. prosince m. r. se dožil v plné svěžesti a síle 60 let vsdp. kanovník Josef Glogar z Olomouce. Diecéšní výbor ČKCh a četní osobní přátelé oslavili jeho narozeniny domácí slavností, k níž zaslal i svůj osobní dopis ministr dr. Jos. Plojhar. — Dne 9. února 1952 se dožívá 70 let vsdp. prelát dr. Jan Sobota, probošt v Poděbradech a předseda Chrámového družstva ČSR. Jubilant má za sebou vynikající dráhu charitativní v královéhradecké diecési a dlouhou řadu četných svých žáků, kteří na něho s vděčností vzpomínají. Ad multos annos!

BOHOSLOVECKÁ FAKULTA

O vánočních svátcích asistovali ctihodní páni bohoslovci v katedrálních chrámech svých diecézí při slavných bohoslužbách. — Na fakultě právě skončila soutěž o nejlepšího bohoslovce. SÚC daroval této soutěži 20.000 Kčs. Deset nejlepších obdrželo po 2.000 Kčs.

ÚMRTÍ

Děkan a vikář kladenský vsdp. Josef Klouček zemřel dne 28. XII. 1951 a byl pochován za četné účasti kněží i věřících J. M. nřdp. kapitulním vikářem pražským A. Stehlikem. Zesnulý byl jedním z prvních kněží, kteří poznali tvrdost nacistického koncentračního tábora. — V neděli dne 6. ledna t. r. zemřel Msgre dr. Josef Heger, prof. bohosl. fakulty v Praze. Zesnulý byl vynikajícím znalcem hebrejštiny, přední náš biblista a autor nedostupných básnických překladů starozákonních textů do češtiny. Za bohosl. fakultu se zúčastnil pohřbu proděkan dr. Jan Merell a dr. J. Cibulka.

CHRÁMOVÉ DRUŽSTVO

Po sloučení dvou sesterských složek došlo 1. ledna t. r. k vytvoření dnešního Chrámového družstva v Pelhřimově se sídlem v Praze, které je jediným církevně-hos-

podářským orgánem výroby a distribuce kultových předmětů s úkoly rozšířenými na celou ČSR. V čele družstva stojí předseda představenstva prelát dr. Jan Sobota spolu s dalšími členy představenstva a dozorcí rady převážně z řad katolického duchovenstva.

Chrámové družstvo má jednak oddělení keramiky, sádry, biscuitových výrobků, výrobu dřevozpracujících závodů, kde se provádějí chrámové interiéry, výrobu paramentální, kovovýrobu, výrobu hostií atd. Není zapomenuto ani na odborné porady pro duchovenstvo, na kolaudace zvonů, návrhy na přestavbu chrámů, kaplí, návrhy na náhrobky a j. Ve svých prodejnách, které jsou rozmístěny ve všech větších městech, přináší duchovenstvu i věřící veřejnosti drobné předměty náboženského charakteru.

Tak pro blížící se velikonoce připravuje CHDP umělecky hodnotné křížové cesty od ak. soch. Kalvody, dále křížové cesty od ak. sochaře Čermáka — prováděné ve dřevě i v keramice, sochy Vzkříšení a j.

V renovačních atelierech se provádějí přípravy na jaro pro renovaci starých památek našich chrámů, aby za úzké spolupráce s předními výtvarníky byly zachovány umělecké hodnoty mnoha staletí.

ČESKÁ KATOLICKÁ CHARITA

Nakladatelství ČKCh vydalo Kubánkova Preludia, Händlovu Vánoční mši a Blechovy Vánoční koledy. Rybova Česká mše pastorální a Führerova Missa pastoralis budou během roku 1952 nově vydány.

KALENDÁŘE

Počátkem ledna vyšly dva kalendáře ČKCh, a to: stolní, který má obrázky zachycující vývoj církevního umění stavitelského u nás a lidový kalendář Cyrilo-metodějský, jenž uvádí liturgický kalendář a mnoho krásných povídek našich českých klasiků.

UPOZORŇUJEME

na nové vyhlášky a nařízení. V poslední době zvláště vyhláška M B z 31. 10. 1951, která stanoví pravidla silničního provozu, vyhláška ministerstva zemědělství a lesů a dřevařského průmyslu z 5. 11. 1951 o ochraně stromů rostoucích mimo les a o hospodaření dřívím z nich vyrobeným a vyhláška ministerstva dopravy z 22. 10. 51 o způsobilosti vozidel k provozu na veřejných silnicích, o způsobilosti k jejich řízení a o péči o rozvoj motorismu. (Řidičské průkazy budou nové od 1. 1. 1953, nutno žádat o výměnu do 31. 10. 1952.) Upozorňujeme také na „Smlouvu o pojištění majetku církví a náboženských společností“ vydané ministerstvem financí 7. 6. 1951 č. 109 c (53.288/51).

PROSBA

Prosíme vsdpp., aby hlásili změnu své adresy na administraci Praha I, ul. 28. října 3, a současně nechť uvedou i starou adresu. Děkuje.

KDO PRODÁ

knihy L. Burgerová, Die Ehen des Pastor Mauerberg a Lienert, Christ werden und Mensch bleiben (2 svazky) dp., který je nutně potřebuje ke studiu. Lask. nabídky do redakce t. 1.

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

Передовая статья определяет основные задачи викариев (декаиов) в их духовном труде для мира. В богословской части журнала помещены следующие научные статьи: „Архиология и библия от проф. доктора Ивана Мерелла,“ „Дева Мария, посредница милости“ от проф. доктора Антона Салаека, „Историческое развитие церковного права“ и „Материал для приходской и общественной хроники“ от проф. доктора Иосифа Хасана. В практической части журнала находится на первом месте обыкновенная медитация от патера Карла Сахана. Фельетон к двадцатилетию смерти епископа доктора Антона Подлаги и радостная заметка к открытию школы для лиц старшего возраста желающих сделаться священниками, которую написал проф. доктор Гронек. Ис светской области приносит статью „Христианин и собственность принципа католической морали о имуществе“ и репортаж занимается производством литургических сох. Журнал снабжен двумя приложениями т. е. иллюстрированным со снимками религиозными, богословскими и касающимися современной церковной жизни в Чехословацкой республике и гомилетической частью, которая приносит сюжеты для проповедывания в пост, написанные приходским священником-поэтом М. Ш. Черным.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

The leading article deals with the fundamental tasks of vicars (deans) in their sacerdotal work for peace. The theological part of the copy brings the scientific articles: Prof. Dr Jan Merrell, Archeology and the Bible; Prof. Dr A. Salajka, The Virgin Mary, Mediator of the Grace; Prof. Dr Josef Kasan, Historical Evolution of the Canon Law; matter for parish and distric chronicle. In the partical part of the copy there are the usual meditations by the Rev. Father K. Sahan CSSR, a feuilleton as a commemoration of the death, twenty years ago, of the bishop Antonín Podlaha, and a joyous comment on the occasion of the opening of the school for those coming late to sacerdotal calling by Prof. Dr Josef Hronek. From the wordly sphere there is an article The Christian and Property, the principles of catholic moral concerning property, and a report about the production of liturgical statues. The copy has two supplements: the illustrated supplement bringing the snap-shots from the religious, theological and actual Church life in Czechoslovakia and the homiletic supplement with suggestions for sermons in Lent by the Rev. Father M. Š. Černý, parish-priest and poet.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

L'article d'introduction s'occupe des tâches principales des vicaires (doyens) dans leur travail sacerdotal pour la paix. La partie théologique nous apporte les articles suivants: l'Archéologie et la Bible, par Prof. Dr Jan Merell; la Sainte Vierge, médiatrice de la grâce, par Prof. Dr A. Salajka; l'Evolution historique du droit canon, par Prof. Dr Josef Kasan; la matière pour les chroniques paroissiales et communales. Dans la partie pratique il y a les méditations habituelles par le Père K. Sahan CSSR, un feuilleton nous rappelle le vingtième anniversaire de la mort de l'évêque Antonín Podlaha, et un commentaire joyeux sur l'ouverture de l'école pour ceux qui viennent tard à la vocation de la prêtrise par le professeur Josef Hronek. De la sphère temporelle on trouve l'article »le Chrétien et la Propriété«, les principes de la morale catholique sur la propriété et un reportage sur la fabrication des statues liturgiques. Il y a deux suppléments: le supplément illustré avec les photographies de la vie actuelle de l'Eglise en Tchécoslovaquie et le supplément homilétique apporte les suggestions pour les sermons de carême par le Père M. Š. Černý, curé-poète.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Der einleitende Artikel stellt die grundsätzlichen Aufgaben der Vikäre (Dekane) in ihrem priesterlichen Wirken für den Frieden fest. Der theologische Teil der Zeitschrift enthält nachstehende wissenschaftliche Artikel: Prof. Dr. Johann Merell »Archäologie und Bibel«, Prof. Dr. Anton Salajka »Jungfrau Maria, Mittlerin der Gnade«, Prof. Dr. Josef Kasan »Geschichtliche Entwicklung des Kirchenrechtes«, »Materialien für Pfarr- und Gemeindechroniken«. Der praktische Teil der Zeitschrift enthält vor allem die übliche Meditation von P. Karl Sahan CSSR, ein Feuilleton zum 20. Jahrestage des Ablebens des Bischof Dr. Anton Podlaha und eine freudige Glosse zur Eröffnung der Schule für späten Priesterberuf aus der Feder des Prof. Dr. Josef Hronek. Aus den profanen Gebieten bringt der Artikel »Christ und Eigentum« die Grundsätze der katholischen Moral über Besitz und eine Reportage befasst sich mit der Erzeugung liturgischer Statuen. Die Zeitschrift umfasst zwei Beilagen: eine Bildbeilage mit religiösen und theologischen Aufnahmen und solchen aus dem aktuellen kirchlichen Leben in der CSR, sowie eine homiletische, welche bereits Anregungen zu Fastenpredigten aus der Feder des Pfarrers-Dichters M. Š. Černý bringt.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník II. - Číslo 2. - V Praze dne 1. února 1952.

Vydavatel: Hnutí vlasteneckých kněží, Praha II, Ječná č. 2 (Kněžský domov) - Administrace: Praha I, ulice 28. Hlína č. 3 - Šéfredaktor: Prof. P. Jos. Beněš - Tiskne Svoboda, nár. podnik, závod 4, Praha II, Václavská 12. - Vychází měsíčně mimo prázdniny (10 čísel) předplatné ročně Kčs 50.- - Povolovací výměr č. 79.220 - Novinové výplatné povoleno okrskovým poštovním úřadem Praha 022 - Dohledací úřad Praha 022

NOVÉ KNIHY

KLEMENT GOTTWALD, NA PRAHU ROKU 1952. (Nakl. Orbis, str. 22, Kčs 2.—.)

Novoroční přání našeho presidenta má tak závažné myšlenky, že by se s nimi měli seznámit všichni. V denním tisku sice jsme mohli projev hlavy státu znovu přečíst, ale tato samostatná knížka nám dává možnost, abychom i později mohli kontrolovat svou práci podle námětů novoročního přání.

ANTONÍN ZÁPOTOCKÝ VE FOTOGRAFIÍ. (Nakl. Orbis, str. 105, Kčs 71.—.)

K 67. narozeninám předsedy vlády Antonína Zápotockého vychází kniha, která zobrazuje revoluční činnost i osobní profil jednoho z předních bojovníků za práva dělnické třídy a lepší život všech pracujících.

JAN NERUDA, KNIHA BÁSNÍ. (Nakl. Orbis, str. 570, Kčs 60.—.)

Národní knihovna přináší čtenářské obci nový dar v knize básní našeho velikého národního pěvce Jana Nerudy. Tento soubor básnického díla Nerudova obsahuje vše, co z jeho pera vyšlo, tedy nejen básnické sbírky, nýbrž i samostatné básně. Doslov Felixe Vodíčky a poznámky s vysvětlivkami činí z knihy vzácné dílo, které by nemělo chybět v žádné knihovně.

MŠE SVATÁ, od *prof. Josefa Beneše*, je informativní brožurka o smyslu a významu novozákonní oběti. Obsahuje celý mešní formulář s textem *mše svaté za mír* z římského misálu, k němuž jsou připojeny různé modlitby. 36 stran, 4 Kčs. Vydala Česká katolická Charita v nakladatelství Vyšehrad, Praha II, Karlovo nám. 5.

NIKOLAJ ZADORNOV, K TICHÉMU OCEÁNU. (Nakladatelství Práce, vyd. ROH, str. 284, Kčs 47.—.)

Historický cestopis Zadornovův živě a bohatě popisuje cestu kapitána G. S. Něvelskoje do Ochotského moře a na Daleký Východ, ukazuje život tamějších obyvatelů a metlu pirátství, která je sužovala. Kniha si zaslouží, aby byla čtena; zvláště milovníci cestopisů po ní jistě rádi sahají.

ČESKÁ POESIE. Výbor básní XIX. a XX. století. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 540, Kčs 97.—.)

Tento výbor poesie přináší na 300 českých básní od Jana Kollára, Čelakovského, Máchy, Erbena až k Nezvalovi, k Bieblvi, Závadovi, Pujmanové a nejmladším představitelům našeho dnešního básnictví. Nejde tu o dějiny českého verše, ale o obraz živého odkazu naší poesie v celém jejím ideovém, námětovém, citovém i výrazovém bohatství. Výbor ukazuje lásku k rodné zemi, k tvořivé lidské práci, vřelé vlastenectví a hluboký cit solidarity s pokrokovými silami celého světa, bratrskou lásku a úctu k našemu osvoboditeli Sovětskému svazu a velikému Stalinovi.

SPISOVATELÉ 30 LET POD PRÁPEM KŘE. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 500, Kčs 93.—.)

Tuto knihu, která je kusem našich dějin a živou školou pro naši přítomnost i budoucnost, je nutno číst a studovat. Každý čtenář v ní najde zdroj poučení, který mu umožní lépe pochopit minulost hrdinských bojů za svobodu našeho lidu i jeho dnešní úsilí na všech frontách současného zápasu o vítězství socialismu.

M. SAYERS - A. KAHN, VELKÉ SPIKNUTÍ. (Nakl. Práce, Kčs 53.—.) V. vydání.

Kniha odhaluje pikle imperialistických agentů, špiónů, sabotérů, vrahů — a vítězný boj Sovětského svazu proti nim. Přeložila M. Svatošová.

MAXIM GORKIJ, O LITERATUŘE. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 652, Kčs 89.—.)

Obsáhlým souborem, který shrnuje Gorkého statě o literatuře z let 1928 až 1936, se uzavírá letošní rok Maxima Gorkého, rok velkých oslav zakladatele socialistického realismu, velkého bojovníka a prvního klasika sovětské literatury. Význam těchto statí je nedocenitelný pro každého čtenáře: jsou živým pohledem do nejpálčivějších otázek nové, socialistické tvorby, jsou skvělou školou spisovatelů a čtenářů, ale především plamenným projevem víry ve věc lidu, který je dárce nových talentů a inspirátorem nové literatury.

GEORG WEERTH, VESELÉ ČRTY ZE ŽIVOTA MĚŠTÁKŮ. (Nakl. Práce, Kčs 47.—.)

První část knihy „Humoristické skizzy z německého obchodního života“ je společenskou satirou, která znamenitě karikuje kupecký život, jak jej mladý Weerth poznal u svého bonnského strýce. Další protiměšťácká satira „Bavlnářský lord“ líčí cestu anglického kapitalisty k úspěchu. V satirě nazvané „Deník reakcionáře“ odhaluje autor ledví německých maloměšťáků, poděšených ohlasem francouzské revoluce.

HEINRICH HEINE, O NĚMECKU. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 436, Kčs 91.—.)

Heine hodnotí historický vývoj německé filosofie a literatury a objasňuje své vlastní politické a filosofické názory. S předmluvou P. Reima přináší svazek O Německu tyto práce: Studii „K dějinám náboženství a filosofie v Německu“, dopis Heinrichu Laubemu, první dopis z „Listů o Německu“, studii „Romantická škola“, „Konfesi“, předmluvu k francouzskému vydání knihy „Lutetia“ a dokumenty o vzájemném vztahu Heina, Marxe a Engelse.

K. RADDATZ, HROBAŘI NĚMECKA. (Nakl. Orbis, str. 115, Kčs 20.50.—.)

Kniha podává výstižné portréty jednotlivých válečných zločinců, nacistických propagandistů a diplomatů, kteří unikli odsouzení a připravují dnes novou válku.

BOHUSLAV HAVRÁNEK, STALINOVY PRÁCE O JAZYCE A JAZYK LITERÁRNÍHO DÍLA I PŘEKLADU. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 50, Kčs 12.—.)

Studie významného českého jazykovědce pojednává o důsledcích proslulých prací J. V. Stalina o marxismu v jazykovědě.

PROBUZENÍ. (Nakl. Melantrich, str. 70, Kčs 47.—.)

Je to sbírka poesie současných pokrokových bengálských básníků ve velmi úhledně upravené knize s předmluvou Dušana Zbavitele.

HUMPLÍK, KRÁL, ROHLENA, V NĚMECKU JDE O SVĚTOVÝ MÍR. (Nakl. Melantrich, str. 230, Kčs 50.—.)

Kniha ukazuje, jak západní Německo ohrožuje svou politikou mír ve světě a zvyšuje nebezpečí pro nás. Rozebírá otázku poválečného Německa a zachycuje celý vývoj od postupimské konference až k vytvoření bonnského státu.

REDAKCI DOŠLO:

Ženy nové Číny (Nakl. Melantrich, str. 82, Kčs 20.—.)

Vítězství Číny na poli hospodářském. (Nakl. Melantrich, str. 70, Kčs 20.—.)

Kalendář kalendářů na rok 1952. (Nakl. MIO, str. 264, Kčs 35.—.)

SKVOST VAŠÍ KNIHOVNY

ČESKÉ LEGENDY

kteří tu podáváme ve výběru doprovázeném kritickými a výkladovými poznámkami lidovědného badatele univ. profesora Jiřího Horáka, jsou po mnoha stránkách zajímavou ukázkou z doposud málo známého a tím méně probádaného bohatství písňové skladby 17. a 18. století. Až na několik čísel jde tu o tvorbu lidovou nebo anonymní, jejímž námětem jsou látky legendární nebo podání apokryfní. Ačkoliv vydavatel neuvádí notace, jde tu o skladby vskutku zpívané, které se většinou udržovaly v písňovém lidovém repertoáru hluboko do minulého století a některé se místy zpívají až dosud. Proto valnou většinu z nich sběratelé lidových písní, jako ze-

jména Sušil, Erben a Bartoš, pojali do svých sbírek, odkud je náš vydavatel přejímá, některé zvláště zajímavé otiskuje ze vzácných špalíčkových tisků, které jako „kramářská píseň“ se rozcházely z tržišť a zejména z poutních míst. K obsahu se organicky váže i vnější výzdoba. Legendy mají 250 stran, jsou tištěny na překrásném papíru, formátu 34,5 × 25 cm, mají na 60 černých ilustrací prof. K. Svolinského, 16 osmibarevných celostránkových příloh - sv. Jiří, sv. Jan Nepomucký, sv. Lukáš, Ukřižování, Archanděl Michael a j. Cena brož. výtisku 400 Kčs, vázaného v celoplátěné zlatené vazbě 485 Kčs.

DOBŘÁ JAK POHÁREK POCTIVÉHO MORAVSKÉHO VÍNA

je *Sušilova* sbírka MORAVSKÝCH NÁRODNÍCH PÍSNÍ, vydaná naposledy před deseti lety, vyhledávaná na knižních aukcích, vyrostla ze stejné půdy jako moravské víno a je živena stejným sluncem, které dává lidem radost a bodrou povahu. Sušilova sbírka bude brzy 100 let mladá - mladá říkáme záměrně, protože pro ni neplatí neúprosný čas, ničitel mládí. A že o toto věčné mládí moravské písně má nemalou zásluhu její pečlivý uchovatel *F. Sušil*, není třeba ani zvlášť dokazovat. Svědčí o tom nejlépe slova předmluvy k II. vydání roku 1859: „Při textu rovně jako při nápěvích *věrnosti* šetřeno, aby nic nepřimudrováno, nic proměněno, nic vynecháno nebylo. Tudy každá píseň v tom podřecí napsána, v němž zpívána byla.“ Tedy o věrnost zápisu textového i notového šlo Sušilovi především. A poněvadž lid na Moravě dosud zpívá písně zaznamenané Sušilem, je ještě dnes jeho sbírka zcela živá a tím nesmrtelná. Nepřehlédneme-li k bohatství obsahu Sušilovy sbírky - má na 200 zpívaných legend a posvátných písní lyrických, přes 200 písní s historickým podkladem, přes 700 písní milostných, skoro půl třetího sta písní svatebních, na stovku písní vřící se k rodině, skoro stejně tolik písní o zaměstnání - polovina toho jsou písně o žních - 120 písní o vojanštině, přes 200 „písní hospodních“ a rovněž tolik písní žertovných a obřadných - obsahuje celkem na *dva a půl tisíce* notových písňových záznamů, zasvěceně komentovaných, doplněných rejstříky, obsáhlou srovnávací studií B. Václavka a R. Smetany. O toto nové vydání měla péči J. Václavková. Domníváme se,

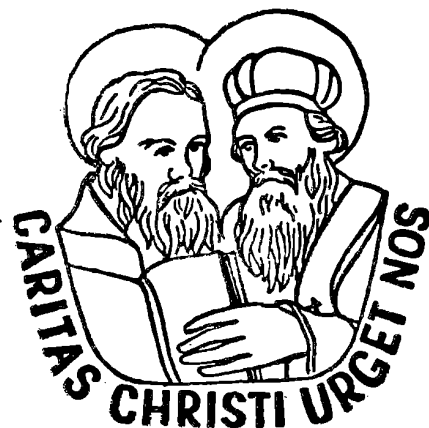
že ani po tomto suchém výčtu - naprosto nedostatečném pro vyličení krásy a bohatství lidové písně - není třeba zdůrazňovat, že *Sušilovým* NÁRODNÍM PÍSNÍM MORAVSKÝM patří čestné místo v každé naší rodině, ve škole, v kulturních kroužcích mládeže, v osvětových kroužcích a vůbec všude, kde se zpívá. A kde se zpívá, jsou dobří lidé. Udělejte svým milým radost a darujte jim Sušila. Mohutný, 28 × 21,5 cm veliký svazek o 800 stranách, se 16 stranami hlubotiskových příloh je brož. za 382 Kčs, váz. v celoplátěné vazbě za 434 Kčs.

Aby byla radost obdarovaného úplná, přidejte mu *Alšem* bohatě ilustrovaný doplněk k Moravským písním NAŠE DĚTI od Sušilova následovníka *F. Bartoše*. NAŠE DĚTI, které vyšly knižně po prvé v roce 1888, obsahují záznam pověr a pranostik při narození dítěte, ukolébavky, hry s nemluvnětem, dětskou řeč, modlitbičky, dětské pohádky, záznamy ptačí řeči, mluvu čtvernožců, zvonů, cepů, společenská a satirická říkadla, dětské hry a hádanky, popis nejrůznějších dětských her, dívčí hry, hry na pastvě a zvyky během celého roku - vánoční, velikonoční, královničky - i s množstvím notových záznamů. Kterýsi kritik výstižně nazval NAŠE DĚTI „zázračným hrnečkem, který tím více vaří, čím více se z něho jí“. A nemusíme snad ani říkat, že se tímto dárkem stejně zavděčíte dětem jako maminkám a vychovatelům mládeže, neboť v nich každý, podle své vyspělosti a moudrosti, najde krásu živého slova, ryzí poesii. 360 stran, brož. 88 Kčs, váz. 116 Kčs.

Ve všech knihkupectvích

Nakladatelství VYŠEHRAD, Praha II, Karlovo náměstí 5

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

M Ě S Í Č N Í K K A T O L I C K É H O D U C H O V E N S T V A

*Padesátiny předsedy Celostátního mírového výboru
katolického duchovenstva ČSR ministra
ThDr Josefa Plojgara*

*Prof. ThDr Jan Merell pokračuje ve výkladu o nových
objevech archeologických*

*Prof. ThDr Antonín Salajka vykládá o Panně Marii,
prostřednici milostí*

*Prof. Ph et JUDr Josef Kasan pokračuje v serii článků
o kanonickém právu*

*P. Václav Šebek podává náměty pro práci v duchovní
správě*

*Galerie vlasteneckých kněží přináší portrét buditelského
kněze Václava Kamenického*

ČÍSLO **3** ROČNÍK DRUHÝ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNEŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358

ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815, 22168, 25522

ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENEŠ

S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČÁST VĚDECKOU

Univ. prof. ThDr Jaroslav Beneš
Univ. prof. ThDr Václav Bartůněk
Univ. prof. ThDr Antonín Hrdý
Univ. prof. ThDr Josef Hronek
Univ. prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.
Univ. prof. ThDr František Kotlík
Univ. prof. ThDr Josef Kubalík
Univ. prof. ThDr Jan Merell
Univ. prof. P. František Panuška CSSR
ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka
Univ. prof. ThDr Vojtěch Šanda

PRO ČÁST PRAKTICKOU

P. Josef Buchta
P. Jan Dočekal
P. Ladislav Hronek
P. Dominik Jirků OFM
P. Jan Mára OCr.
Msgre PhMg Eduard Oliva
ThDr P. Josef Plojhar
P. Karel Sahan CSSR
Prelát Ph a ThDr Jan Sobota
P. Karel Tomíček
P. František Tripský OMConv.

V MĚSÍCI BŘEZNU VDĚČNĚ VZPOMÍNÁME

života i památky milované skupinky lidí zvláště vynikajících a zasloužilých, ať již obohatili nějak náš národ, aneb se proslavili za hranicemi.

Dne 2. března uplynulo 40 let od tragické smrti velkého moravského spisovatele Viléma Mrštíka, autora rušně útočného a slovácky rozjásaného dramatu »Maryša«, milostné románové idylky »Pohádka máje« a pražskou vůni prosyceného studentského románu »Santa Lucia«. Vilém Mrštík, mladší bratr stejně zasloužilého Aloisa Mrštíka, autora »Roku na vsi«, napsal i značné množství povídek a něžně i citově podbarvených obrázků, bohatě vyšperkovaných malebnými obrazy a náladovým symbolismem. Překypoval-li Vilém hromaděním zrakových zázraků krásy, překypoval Alois více po stránce sluchové. V prvním tvůrčím období spíše zolovský naturalista, holdoval později více drobnokresebnému realismu ruskému, jehož se stal vášnivým apoštolem, stejně jako bojovníkem pro záchranu starých památek pražských.

Téhož 2. března před sto lety zemřel i slavný Nikolaj Vasiljevič Gogol, autor proslulé hist. povídky »Taras Bulba« a komedie »Revisor«, po celém světě známé politické satiry na ruské provinciální poměry, jakož i stejné slavného románu »Mrtvých duší«. Veliký malíř velkoměsta, geniální básník velkých i malých lidí, toužících po ideálu, předchůdce Dostojevského. V mladých letech prodělával plno nesnází, zejména s prosazením svého »Revisora«, jemuž hrozilo úplné potlačení. Ale v konečných letech měl na ruskou prózu přímo obrovský vliv.

Vzpomínáme i nejslavnějšího skladatele 18. věku Josefa Myslivečka, rodáka z »Dubového mlýna« v Šárce u Prahy, jemuž v cizině obdivně říkali „Il divino Boemo“ („božský Čech“), a který se narodil 9. března před 115 lety. Zemřel v Římě v bídě (1781), ačkoliv svými operami vydělal si ve světě ohromné jmění. Složil jich na 30 (nejúspěšnější »Bellerofonte«, »Ipermestra«, »Antigone«), slavné oratorium »Passio Jesu Christi« a mnoho kvartet, arií i sonát, vokálních rond i koncertů.

Duchovní PASTÝŘ

Typ kněze vlastence razila nám obrozenecká doba. Tito buditelé byli hlasateli lásky k Bohu, ale současně i lásky k národu, byli šířiteli českého jazyka a literatury proti odnárodnování. A byl to právě duchovní úřad, jenž dával těmto buditelům možnost proniknouti do nejširších vrstev, umožňoval jim úzký styk se všemi věřícími a dal jim možnost přenášet nové myšlenky rodícího se národního uvědomění mezi lid.

Dnešní doba vytvořila nám nový typ kněze vlastence. Dnes již není problémů národnostních a jazykových. Dnes u nás není také zápasu pracujícího člověka o pouhou existenci. Odstranění vykořisťování člověka člověkem v našem lidově demokratickém zřízení dalo našemu lidu nové možnosti rozmachu. V této nové době vyrostl nám také nový typ kněží-vlastenců — budovatelů šťastnějšího a spravedlivějšího života, jehož nejvýznačnějším představitelem je ministr zdravotnictví ThDr Josef Plojhar, který se 2. března t. r. dožívá 50 let.

Jeho mládí dalo mu již záhy poznat sociální nespravedlnost a rozpory, a tak dalo i jeho kněžskému působení směr služby Bohu a lidu. Lidu v nejširším slova smyslu, lidu představovanému těmi sociálně nejslabšími, pracujícími z továren, dílen a polí. Právě proto zahořelo jeho srdce pro myšlenky, které přinášelo našemu národu hnutí křesťansko-socialistické. Jeho socialistické přesvědčení, formulované na zásadách křesťanství, učinilo z něj novodobého kněze vlastence, který v období velkého zápasu dvou světů, dvou společenských řádů, zanikajícího kapitalismu a rodícího se socialismu, se postavil — podobně jako probuzeneční kněží — na stranu utiskovaných, na stranu pracujícího lidu.

Jeho touha prospěti co nejvíce lidu vedla ho do politického života, protože si byl vědom, že velké otázky, které řešilo křesťanství po tisíciletí, mohou být rozřešeny v dnešní době jen na poli politickém.

Historie postupem času lépe zhodnotí zásluhy ministra Dr J. Plojhara o rozvoj našeho církev-

ního života. Jeho nesmlouvavé a rozhodující stanovisko kněze-vlastence vedlo ho v době, kdy vzal lid vládu do svých rukou, plně do služeb lidu. Uvědomoval si, že kněz nesmí opustit lid v rozhodující chvíli, že nesmí zradit svůj původ, a že křesťanství nalezne splnění svých ideálů v praktickém socialismu. V této době velkého společenského zápasu přichází ministr Dr J. Plojhar, aby svým vlasteneckým zanícením strhl ostatní kněze a umožnil jim nejen správnou orientaci v naší době, ale i podíl na rodícím se životě národa v novém společenském řádu.

Hnutí vlasteneckých kněží, mírové výbory kněžstva, kněžské mírové konference, to vše jsou projevy Plojharova tvůrčího vlastenectví a kněžství. V době, kdy církevní hierarchie stojí pevně stranou nebo dokonce odmítá jednat o dohodu se státem, je to ministr Dr J. Plojhar, který jako prostý kněz, mající životní zkušenosti ve styku s lidem, vidí nebezpečí v izolovanosti, do které by se církev dostala, vidí škody, které by dlouhotrvající nesoulad vyvolal nejen v životě jedinců, ale v životě celé církve. Neuplynuly ani dva roky a slib biskupů ukázal, že cesta, kterou šel od počátku ministr Dr J. Plojhar, byla cestou jediné správnou, jak ve smyslu kněžském, tak i vlasteneckém.

V Plojharově kněžství a vlastenectví koření i jeho boj za mír. Jako kněz zná příkazy Písma, ví, co znamená láska k bližnímu, jako vlastenec umí si představit, co by znamenala válka pro náš národ. Z těchto dvou pramenů vyvěrá jeho horoucí boj za mír. Jeho snahou je, aby všichni věřící pochopili nezbytnost tohoto boje, aby příkazy víry a lásky byly i náplní života. Obranu míru chápe jako nezbytný projev a základní otázku všeho křesťanstva. Je organisátorem kněžského pracovního sjezdu na Velehradě roku 1950, kde na půl tisíce kněží ze všech krajů naší vlasti ukázalo jasně nejen svou věrnost církvi svaté, nýbrž i také před celým světem křesťanskou lásku a touhu po míru, která je základem myšlení celého křesťanského světa, a svou rozhodnou vůli jíti s lidem a býti uvědomělými občany lidové demokratického státu.

Z této křesťanské lásky, kterou nelze utajovat, která v dnešních zmatecích musí vyzařovat a jako maják ukazovat lidu cestu ke štěstí, vyrostl i Celostátní sjezd katolického duchovenstva, na němž více než 1.700 kněží se rozhodlo jíti v mírové spolupráci s lidem tak, jak již od počátku šel ministr Dr J. Plojhar.

Z 50 let života ministra Dr J. Plojgara tvoří jeho práce pro kněžstvo a pro mír jednu z nejvýznačnějších kapitol. Jeho péči vznikl v Praze Kněžský domov, jako útulek všech kněží, přicházejících do Prahy. Jeho zásluhou vznikl i tento časopis. Právě proto v den jeho 50. narozenin přicházejí katoličtí kněží, aby vyjádřili své poděkování spolubratru, který je vedl ve zmatecích doby a ukázal jim cestu novodobého kněze-vlastence, a prosili Boha, aby svým požehnáním provázel všechny jeho další práce pro Něho, církev sv., vlast a náš milovaný lid.

THEOLOGIE

ARCHEOLOGIE A BIBLE

(Pokračování)

III. Archeologie a Starý Zákon.

Na přelomu tohoto století se zdálo, že Wellhausenova škola řekla své poslední slovo o Starém Zákoně. Wellhausen a jeho stoupenci se stavěli naprosto skepticky k Písmu sv. jako historickému dokumentu. Knihy Mojžišovy byly prý napsány až v době královské, podle pověstí a legend a nezasluhují proto víry.

Vykopávky, nálezy textů a rukopisů, studium starého Orientu, to vše vneslo tolik nového světla na řadu biblických otázek, že pod tíhou důkazů je poznenáhlu kdysi vševládnoucí Wellhausenova theorie opouštěna. Vybírám alespoň několik dokladů, o nichž se domnívám, že nebudou bez užitku i pro naši kněžskou praxi.

Písmo před Mojžišem: Jeden z nejvýznamnějších přínosů archeologie pro Starý Zákon je důkaz starobylosti a rozšířenosti písma. Ještě před padesáti lety se učilo, že do 9. stol. bylo Hebreům písmo neznámé a že proto všechny zprávy před touto dobou se zachovaly pouze ústním podáním. R. 1887 byly nalezeny klínopisné tabulky z Tell-Amarna ze 14. stol. př. Kr., obsahují-

cí korespondenci vlády faraona Amenofise IV. s knížaty a králi v Palestině a Syrii, jež byly pod nadvládou egyptskou. Než síla předsudků byla ještě tak silná, že tento objev měl jen malý vliv na biblickou kritiku. Když r. 1902 byl objeven zákoník Hamurappiho, bylo zřejmo, že lid nebyl tak negramotný, když zákoník byl postaven na náměstí, aby občané mohli vzít zákony na vědomí. I po tomto objevu, dokazujícím existenci přesného zákonodárství v rané době a v sousední zemi, t. zv. vyšší kritika považovala mosaické právo za příliš pokročilé pro dobu Mojžišovu. V r. 1904/5 Flinders Petrie objevil na Sinajském poloostrově — dokonce v území, kterým se ubírali Židé z Egypta — chrám Sera-bitův a sfingu s nápisem v alfabetském kursivním písmě z doby pravděpodobně ještě před-mojžišské. (Obr. 1.) Mojžiš tedy mohl znát alfabetské písmo. Všechny tyto (a jiné) písemné památky byly překonány objevy v Ras Šamra (viz DP II/1). V r. 1929/30 byly zde nalezeny klínopisné tabulky ze 14.—15. stol., napsané ve starokananejské řeči, blízké staré hebrejštině a pozdějšímu nářečí fenickému. Rozluštění těch-

to tabulek bylo triumfem moderní archeologické vědy. Když Ch. Viroilleaud zjistil, že klínopisných značek je jen 28, dospěl k závěru, že písmo není syllabární, jako asyrské, nýbrž abecední. Rozluštění textů bylo usnadněno tím, že jednotlivá slova byla od sebe oddělena malou kolmou čárkou. Slova byla krátká, což vedlo k domněnce, že byly psány jen souhlásky, bez samohlásek, jak je tomu ve většině semitských písem. Tedy řeč ugaritských nápisů je asi semitská. A předpoklad se ukázal správný. Pak došlo záhy k určení ugaritské abecedy, k přepisu a četbě ugaritských textů. Ugaritská abeceda má 28 znaků, slova se píší zleva doprava a řeč je starokananejské nářečí, z něhož se vyvinula hebrejšтина i feničtina. I když ugaritské texty se stále ještě studují, je dnes zřejmo, že význam těchto textů bude veliký nejen pro historii Feničanů a jejich náboženství, ale i pro předmožjišskou historii Izraelitů a pro starozákonní studium vůbec. Kdyby nepřinesly nic jiného pro Starý Zákon než důkaz, že už v době před Mojžíšem Kananejci měli písmo a zapisovali své náboženské pověsti a rituální předpisy, dosti přinesly. Není tedy důvodu připisovat Mojžíšovy knihy pozdějším dobám a odpovídá skutečným tehdejším poměrům naše tvrzení, že to byl sám Mojžíš, který sepsal své historické a liturgické knihy.

Potopa: Je dobře známo, že tradice o velké potopě, která se udála na úsvitu historie, je rozšířena v celém světě, v Indii, Burmě, Číně, Polynésii i v Americe. Tato všeobecnost tradice ovšem není ještě důkazem universální potopy, spíše dokazuje universální roztroušení zachráněných rodin. A co je zvláště charakteristické, je skutečnost, že tyto zkazky se velmi podobají zprávě bible. Tak na př. v malajské zkazce bylo zachráněno osm lidí. Ve zprávě o potopě u Čiňanů Fuh-he, Noah z bible, unikl před potopou se svou ženou, třemi syny a třemi dcerami. Jak je známo z klínopisných tabulek babylonských, tradice u Babyloňanů se neobvykle i v podrobnostech shodují se zprávou Genese. I předchůdci Babyloňanů — Sumerové — zanechali po sobě v Nippur hliněné tabulky o potopě (z doby 2.000 př. Kr.). Tyto písemné zprávy byly přímo sensačně potvrzeny — a to právě na území Sumerů — vykopávkami v Ur Chaldeů v jižní Mesopotamii (L. Wolley) a v Kiš (S. Langton). Sir Wolley jako ředitel expedice Britského muzea a University of Pennsylvania kopal roku 1928/29 v Abrahamově městě a ve své knize »Ur of the Chaldees« píše o svém vzrušujícím objevu: »Náhle se charakter hlíny změnil. Místo nahromaděných střepů a kamení měli jsme pod sebou dokonale čistou hlínu, vesměs jednotného složení. Toto složení nasvědčovalo tomu, že sem byla naplavena vodou. Čistá hlína pokračovala beze změny, až dosáhla hloubky něco málo přes osm stop. Potom, jak se náhle objevila, tak zase přestala, a my jsme byli opět v hmotě složené z kamení, kamenných náradí a střepů.« Co bylo

toto veliké ložisko čisté hlíny, náhle a dramaticky prerusující pokračování historie odhalené vrstvou střepů a kamení? »Žádná obyčejná záplava,« říká Wolley, »by nezanechala za sebou neco, co by se podobalo tomuto velikému ložisku čisté hlíny. Osm stop zemního usazení potřebuje veliké množství vody a záplava, která toto způsobila, nemá obdoby v historii.« Takřka shodně s vykopávkami v Ur našel S. Langton alluvialní vrstvu probíhající skrz Kiš, bázko starého Babylonu, kde vedl vykopavky. Tyto objevy přivedly archeology k závěru, že v Mesopotamii, někdy v době předpokládané biblí, byla potopa mimořádného rozsahu. »Nikdo by byl nesnil o tom,« píše v knize New Light of Hebrew Origins (str. 22) archeolog J. Garron, »že se biblické historii dostane jednoho dne potvrzení tak obdivuhodného.«

Babylonská věž a Ur Chaldeů: Ur Chaldeů (Ur kasdim), město a domovina Abrahamova (Gen. 11, 28, 3; 15, 7), bylo objeveno v r. 1834 britským konsulem Taylorem. Soustavné vykopávky započal zde v r. 1922 C. L. Wolley. Bylo objeveno mnoho památek, zvláště v královských hrobech, jež osvětlily starou kulturu sumerskou, překvapující svou vyspělostí. Památky sahají až do 4. tisíciletí př. Kr., tedy půl druhého tisíciletí před Abrahamem. Bylo odkryto město z doby patriarchů s úzkými uličkami, chrámy a knihovny. Ve svém v r. 1935 vydaném díle: Abraham, recent discoveries and hebrew origins, Wolley konstatuje, že biblické zprávy, týkající se předků Izraelitů, jsou zaznamenány na základě současných aneb alespoň ličeným událostem blízkých svědectví. Přesnost lokálního koloritu je tak věrná, že se nedá naprosto vysvětlit fantasií pozdějších pisatelů. V Ur byla nalezena i věž, při jejíž stavbě — podle mesopotamského zvyku — místo kamene bylo použito cihel a místo malty asfaltu (srv. Gen. 11, 3). Věž v Ur byla stavba o několika poschodích se svatyní na vrcholku věže (srv. obr. 2).

Historie Josefa Egyptského: K nejkrásnějším stránkám Genese patří historie Josefova, zvláště líčení jeho pobytu v Egyptě. Nové objevy potvrzují věrnost egyptského koloritu, jak je podáván v biblí. Uvádím alespoň několik detailů. Jméno Putifar bylo nalezeno Champolionem (který rozluštil hieroglyfy) v egyptském papyru.

Josefovo povýšení: Souhlasí se životem ve starém Egyptě. Vyskytuje se často zobrazování správce statku s psací tabulkou a stylem, kterak řídí práce personálu, sám jsa otrokem. Takový muž byl v Egyptě nazýván »pán domu«.

Josef a Putifarova manželka: Kritikové minulé generace tvrdili, že Josef nikdy nemohl vidět Putifarovu ženu (zvláštní oddělení pro ženy v egyptských domech). To je posuzování Egypta podle pozdějších zvyklostí. Památky dokazují, že na př. při hostinách a na tržištích byly ženy společně s muži. Pravdivost Genese 39, 11 dokazuje kresba v náhrobku kněze MERY-RA,

kteřá umožnila archeologům udělat plán egyptského domu a ukazuje, že ve velkém egyptském domě místnosti pro spižírny (které byly předmětem Josefových péčí), byly v zadní části domu. Proto Josef musel projít domem a mohl se setkat se ženou Putifarovou.

Vrchní stolník a pekař (Gen. kap. 40): Zvláště vrchní stolník kdysi strašil hyperkritiku. Podle Herodota prý Egyptané nepěstovali vinnou révu a vína neznali. Herodot se mýlil. Egyptologové došli k závěru, že víno bylo známo Egyptanům od nejstarších dob. Podle egyptských tradic bůh Osiris znal vinnou révu a sám lisoval víno z hroznů. Našly se obrazy, pocházející z dob před Josefem (náhrobek v Beni Hassan, chrám v Edfu), z nichž je zřejmo, že staří Egyptané víno pěstovali, lisovali a připravovali. Rovněž hlavní pekař odpovídá skutečnosti staroegyptského života. Byl nalezen obraz pekárny Ramsesa III., kde jeden z pekařů nese chléb v koši na hlavě (Gen. 40, 16 n.). Rovněž smrt hlavního pekaře odpovídá skutečnosti a je dokladem pisatelovy znalosti egyptských zvyků a přesnosti jeho líčení. Egyptské památky dosvědčují, že Egyptané popravené zločince (bez hlavy) věšeli na koly (šibenice). Žádný Žid by stěti neuvěd, neboť to nebylo židovským trestem.

Josef a faraó (Gen. 41): Uspořádání faraonových snů je čistě egyptské. Proti bibli bývá opět uváděn Herodot, podle něhož nebylo prý čestné se živit obilím. Egyptolog Maspero dokazuje, že obilí byla obvyklá strava Egyptanů a že tohoto byl v Egyptě přebytek. Též malby v egyptských chrámech jsou toho dokladem. Než Josef předstoupil před faraona, byl ostříhán a převlečen (Gen. 41). U Semitů a ostatních starosemitských národů byl vous a vlas v úctě. Na asyrských skulpturách jsou zobrazováni mužové s dlouhými vlasy a vousy. Ne tak na památkách egyptských. Svobodní Egyptané považovali vlas a vous za něco nečistého, a proto bylo nutné, aby se Josef objevil před faraonem oholený a ostříhaný. Rovněž tak pocty, prokázané Josefovi a věnované mu dary odpovídají egyptským zvyklostem.

Pohřeb Jakubův (Gen. 50): Také líčení obřadů Jakubova pohřbu souhlasí s egyptskými zvyky. Když uplynula doba smutku, žádal Josef faraonovy dvůrany, aby mu obstarali faraonovo svolení pochovat otce v Palestině. Proč nepředstoupil Josef, tento »druhý muž v Egyptě«, sám před faraona a nežádal ho osobně o svolení? Dnes je známo, že egyptské zvyky zakazovaly truchlícím, i vysocepostaveným, přiblížit se k faraonovi, dokud mrtvý nebyl pohřben.

Tak v celém líčení Josefových historie se dokonale odrážejí zvyky a mravy starého Egypta, jak je dnes, po bohatých egyptologických studiích, známe z přímých pramenů. Jak by mohl palestinský Žid, žijící o celé tisíciletí později (jak tvrdila »vyšší kritika«), tak věrně vyličit

události? Není jednodušší připustit autorství Mojžíšovo, který byl vychován na dvoře faraonů, mohl mít přístup k dokumentům a znát Egypt Josefových dob?

Jericho a jeho pád: K nejzajímavějším archeologickým průzkumům tohoto století patří průzkum kanaanského Jericha, konaný v r. 1930 až 1934 prof. Garstangem z liverpoolské university. Výsledky svého studia a vykopávek vyličil v zajímavé knize: *The Foundation of Bible History — Joshua Judges*. Vykopávky obdivuhodně potvrdily zprávy knihy Josue. Vykopávky ukázaly, že město bylo obklopeno dvojí paralelní zdí, vysokou asi 9 m. Prostor mezi obojí zdí byl asi 4,50 m. Tato dvojí zeď byla zbudována z nepálených cihel různé velikosti. Vlastní město bylo malé, obvod vnitřního města byl asi jen 600 m (obr. 3). Již při objevech řecké Troje v r. 1873 byl nápadný malý rozsah tohoto města. Zřejmě tato stará města byla spíše hradem a útulkem ve válečných dobách. Bible mluví pouze o jedné bráně v městském opevnění. O domě Rahabině, kde se ukryli vyzvědači, praví Písmo, že se opíral o městskou zeď (Jos. 2, 15). Všechny tyto detaily byly do podrobností potvrzeny vykopávkami.

Podle biblické zprávy »zdi se hned sesuly« (Jos. 6, 20). Vykopávky dokázaly, že zdi, které vypadaly hrozivě, byly ze špatného materiálu a sesuly se vně z města i s domy vestavenými do prostoru obojí hradby, takže je vyloučeno nějaké podminování, jak chtěli někteří vykládat biblickou zprávu. Garstang spojuje sesutí se zemětřesením. Bylo zde zemětřesení na př. v r. 1927 a způsobilo velké škody v moderním Jerichu. Svatopisec se sice o žádné přirozené síle nezmiňuje, ale i v zemětřesení, které se stalo přesně v době rozezvučení trub, se mohla projevit Boží moc.

Průzkum zřícenin ukázal zajímavou skutečnost: domy v Jerichu nebyly před zapálením vyplněny. Ve spáleništi se našly zuhelnatělé chleby, datle, čočka a jiné potraviny. Proč Židé, proti všem válečným zvykům své doby, město před zapálením nevyplenili a potraviny neodnesli? Vysvětlení podává bible. Josue řekl lidu: »... všechno, co v něm je, buď Hospodinovo... Vy tedy strážte se dotknouti se něčeho z toho, co je zakázáno...« (Jos. 6, 17—18). Ve v. 19. pak čteme: »Cokoli bude ze zlata, stříbra a náradí měděného i železného, Hospodinu budiž zasvěceno a uloženo mezi jeho poklady.« Jak dále čteme ve v. 24, rozkaz byl vyplněn: »Město však a všechno, co v něm bylo, spálili kromě zlata, stříbra a měděného i železného náradí, což zasvětili pokladu Hospodinovu.« I tento verš potvrdily vykopávky. Byla nalezena spousta nádob a různého hrnčířského zboží, ale ani jediný předmět z kovu.

(Dokončení příště)

Prof. Dr. Jan Merell

B. Panna Maria svým přimluvnictvím v nebesích má spoluúčast na rozdělování všech milostí.

Se zřetelem na všeobecnou přimluvu Panny Marie zastávají theologové zbožné a pravděpodobné mínění, že všechny milosti, kterých se věřícím dostává, procházejí rukama Panny Marie, t. j., že ona jest *rozdatelkou všech milostí* (dispensatrix omnium gratiarum).

Toto mínění nechce ovšem říci, že o každou milost musíme prosit Matku Boží, anebo že bez této prosby se nám vůbec žádné milosti nedostane. Mínění vyjadřuje, že se nám od Krista žádné milosti bez přimluvy Panny Marie nedostává, ať ji o tuto milost prosíme anebo neprosíme. Mínění také nechce tvrdit, že přimluva Panny Marie jest tak všeobecně nutná, jako by bez ní Kristus nemohl žádné milosti udělit. O Panně Marii se pouze praví, že tak jako byla za svého pozemského života fysicky a mravně účastna na vykupitelském díle Kristově, tak i nyní v nebesích Kristus nám žádné milosti neuděluje bez její přimluvy.

Posledně uvedený důvod nám zbožné mínění o Panně Marii jako rozdatelce všech milostí toliko doporučuje, dogmaticky však ještě nedokazuje. Přesto však je zřejmé, že přimluva Panny Marie při udělování milostí se strany Syna Božího souvisí těsně s její důstojností jakožto Matky Boží a s jejím postavením v díle našeho vykoupění. V organické souvislosti jejího života by povstala vlastně mezera, kdyby na udělení milostí Kristem nám zaslouženým neměla vůbec žádného podílu.

a) Je zcela vhodné, aby ten, kdo svým dílem získal poklad, měl právo s tímto pokladem disponovati. A podobně, aby ten, kdo k získání tohoto pokladu spolupracoval, měl také možnost podle míry své spolupráce s pokladem disponovati. Nuže, Kristus svým záslužným vykupitelským dílem získal *nekonečný poklad milostí*, Maria pak, jak bylo ukázáno, jakožto služebná příčina mnohým způsobem k získání tohoto pokladu spolupracovala. Je tedy vhodné, aby s pokladem milostí také disponovala, t. j. měla účast na rozdělování těchto milostí.

b) Kristus jest hlavou a pramenem, z něhož se roní všechny milosti a vlévají se jednotlivým údům jeho *mystického těla*, t. j. *Církve*. Panna Maria jest Matkou nejen hlavy, nýbrž i jejího těla. Je tedy zcela přirozené, že Kristus pouze na přimluvu své božské Matky nám uděluje svých milostí, a to i tenkrát, když ji o tuto přimluvu výslovně neprosíme.

Poměr Krista a Panny Marie k mystickému tělu Kristovu, t. j. Církvi, si představují sv. Otcové a theologové většinou jako poměr hlavy a srdce k lidskému organismu. Hlava řídí celé lidské tělo, jeho život však udržuje krev, která se soustřeďuje v srdci a odtud se rozlévá do všech jeho údů. Podobně je tomu s Církví v jejím poměru ke Kristu a k Matce Boží. Zdrojem veškerého nadpřirozeného života Církve

jest Kristus, jenž ji svými milostmi k své vlastní boholidské důstojnosti povznáší a v ní udržuje, Panna Maria pak tyto nadpřirozené milosti od Krista přijímá, v sobě soustřeďuje a jednotlivým údům Církve přivlastňuje.

c) Jakým způsobem má Panna Maria účast na rozdělování pokladu milostí Kristem získaných? Kristus milosti, získané utrpením a smrtí na kříži, lidem přivtěluje svou přimluvou velekněžskou (interpellatione sacerdotali) u Boha, »jsa vždycky živ, aby se za ně přimlouval« (Žid. 7, 25). Představuje Otci své člověčenství a tajemství, která v něm byla vykonána a dovolává se svého zadostčinícího a záslužného díla, které mělo nekonečnou cenu.¹⁰⁾ Je tedy vhodné, aby Panna Maria vzhledem k své spolupráci na Kristově vykupitelském díle měla také účast na Kristově přimluvě, t. j. aby žádná milost nebyla lidem udělena, leč nejdříve na přimluvu (interpellatione) Krista Bohočlověka a potom na spoluřimluvu Marie Panny.

d) Mínění o Panně Marii jakožto rozdatelce všech milostí není sice potvrzeno slavnými výroky sv. *Otců*, avšak vyskytují se pro ně výslovná svědectví, na př. u sv. Germana Cařihr., který praví: »Žádný, leč skrze tebe, ó nejsvětější, dosáhne spásy. Žádný, leč skrze tebe, ó neposkvrněná, bude osvobozen od zla. Žádný, leč skrze tebe, ó nejčistší, obdrží dar. Žádnému, leč skrze tebe, ó nejvznešenější, skrze milost, se dostane milosrdenství.«¹¹⁾ Je to mínění sv. Alberta Velikého, Gersona, hlavně pak sv. Bernarda.¹²⁾ Totéž mínění zastávají: Suarez, sv. Alfons Lig., papežové Lev XIII.¹³⁾ a Pius X.¹⁴⁾ Církev vyjadřuje toto mínění názvy, jichž užívá o Panně Marii: matka božské milostí, brána nebeská, život sladkosti a naděje naše (srv. litanii loretánskou a modlitbu »Zdravas Královno«.¹⁵⁾

Papež Benedikt XV. dovolil pro Belgie a pro diecése, které o to požádají (na žádost kard. D. Merciera), zvláštní svátek Panny Marie, Prostřednice všech milostí (B. M. V. omnium gratiarum Mediatricis), v jehož officiu a mešním formuláři jest všeobecné prostřednictví Panny Marie zřetelně vyjádřeno. Tak na př. v Invitatoriu se praví: »Christum Redemptorem, qui

¹⁰⁾ Srv. s. Thomas, In Hebr. 7, num. 25, lect. 4.

¹¹⁾ In Mariae zonam, P. G. 98, 379.

¹²⁾ In nativ. B. Mariae, n. 6 ss.

¹³⁾ Enc. „Octobris mensis“ z 20. září 1891, enc. „Iucunda semper“ z 8. září 1894.

¹⁴⁾ Enc. „Ad diem illum“ z 2. února 1904.

¹⁵⁾ Učení o Panně Marii, Prostřednici milostí, obšírně vykládá a též svědectví ústního podání uvádí J. Bittremieux, De mediatione universalis B. M. Virginis quoad gratias. Brugis (Belgie) 1926, srv. zvl. str. 134 dd., 194 dd.) Z jiných spisů uvádíme: R. M. dela Broise et J. V. Bainvel, Marie Mère de grâces. Paris 1921, Chr. Pesch, Die Selige Jungfrau Maria, die Vermittlerin aller Gnaben. Freiburg i. Br. 1923, A. Campanale, La Mediatrice universale di tutte le grazie. Venezia 1933, Le Rohellec, Marie, dispensatrice des grâces divines. Paris 1926, G. M. Roschini, Compendium mariologiae. Romae 1946, 290 dd.

bona omnia nos habere voluit per Maria...», v hymnu k Matut.: »Cuncta quae nobis meruit Redemptor, Dona partitur genitrix Maria«, v mešní kolektě: »Domine... qui Beatissimam Virginem matrem tuam, matrem quoque nostram, et apud te Mediatricem constituere dignatus es, concede ut quisquis ad te beneficia petiturus accesserit, cuncta se per eam impetrasse laetetur.«

Nelze *namítati*, že vzývání Panny Marie o přimluvu a její účast na rozdělování milostí jest na úkor prostřednictví Ježíše Krista. Vždyť všichni, kdož Pannu Marii vzývají, jsou pevně přesvědčeni, že Panna Maria, začkoli prosí a cokoliv nám vyprosí, dosáhne pro zásluhy Ježíše Krista. Prostřednictvím Mariiným se nezmění ani úkol hlavního Prostředníka, Krista Bohočlověka, ani Boží moc. Při rozdělování milostí se harmonicky sbíhá trojí vůle: vůle Boží, kte-

rá jest prvotní, nejvyšší a nezávislou příčinou udělení milostí, vůle Kristova, který jakožto první a nutný Prostředník v přesném smyslu slova tyto milosti zasloužil a jejich rozdělování obdržel, a konečně vůle Marie Panny, která jakožto druhotná Prostřednice obdržela tyto milosti od Krista k rozdělování. Je tedy Panna Maria prostřednicí k Prostředníkovi.¹⁶⁾

Z učení o Panně Marii jakožto Prostřednici milostí plyne *závěr*, že jest vpravdě *duchovní matkou* všech lidí, zvláště věřících, kterým na její přimluvu se dostává potřebných milostí, a dále *Královnou nebeskou*, přidruženou Kristu, Králi všech králů.¹⁷⁾

¹⁶⁾ Srv. R. M. de la Broise et J. V. Bainvel, uv. kn. 23—24.

¹⁷⁾ Žalm 44, 7, 10.

ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka

DĚJINNÝ VÝVOJ CÍRKEVNÍHO PRÁVA

(Pokračování)

Pseudoapoštolské sbírky kanonické

Od konce I. století jsou z praktických potřeb pořizovány v církvi východní dosti obšírné spisy, upravující řád bohoslužebný, církevní kázeň i soukromý život křesťanský. Ačkoli se svou formou vydávají za díla sestavená samými apoštolý, jde zřejmě o apokryfy. Jsou to:

1. *Doctrina duodecim apostolorum* (Didaché tón dódeca apostolón). Vznikla koncem I. století po Kristu, nebo začátkem II. století. Jeví se jako křesťanské zpracování starožidovské instrukce pro proselyty, t. j. pohany, přestoupivší k židovství. Dělí se na 16 kapitol. První část obsahuje předpisy mravní, druhá disciplinární.

2. *Didascalia apostolorum*, vznikla v I. polovici III. století v Syrii nebo v Palestině. Autor neznám, text řecký, později překlady do syrštiny a latiny. Má 16 kapitol a obsahuje předpisy disciplinární. Text původní se nezachoval.

3. *Canones ecclesiastici sanctorum apostolorum*, neboli Canones Apostolici Aegyptiaci, tak zv. Apoštolské církevní zřízení. Vznikla v Egyptě nebo v Syrii kol r. 300. Obsahuje 50 kánonů různých apoštolů. V první části se jeví jako přepracování »dvou cest« (života a smrti) z Didaché, ve druhé části obsahuje předpisy disciplinární. Přeloženo bylo též do syrštiny, kopštiny a aetiopštiny.

4. *Konstituce apoštolské* (Diatáxeis tón hagión apostolón), vznikla v V. století v Syrii a je připisována sv. Klimentu. Obsahuje 8 knih, z nichž 1—6 jsou přepracovaná Didascalia, 7 je přepracovaná Didaché. K tomu je připojena 8. kniha, vzniklá patrně od téhož autora, přepracováním některých starších sbírek východních, zvláště tak zvaná Traditio Apostolica. Synoda milánská (672) prohlásila sbírku za padělek.

5. *Canones apostolorum*, je přepracování některých usnesení Apoštolských konstitucí a usne-

sení koncilů ze IV. století. Autor je neznám, někdy připisována též sv. Klimentu. Obsahuje 85 kánonů. Prvých 50 přeložil Dionysius Exiguus do latiny. Ujaly se však i v církvi latinské a bývají uváděny mezi přídatky starého zákoníku kanonického práva. Na západě nacházíme ve IV. a V. století v některých církevních obcích sbírky Dekretálů biskupů římských a usnesení konciliárních. Nejvýznačnější je sbírka užívání v Římě. Z východních koncilů byly přejaty a rozmnožovány usnesení koncilu Nicejského a spojována s usnesením koncilu Sardického (343).

6. *Canones 9. synodi Antiochenae apostolorum*, jsou již jen menšího významu.

7. *Canones poenitentiales apostolorum*, ličí praxi pokání IV. století, zvláště sv. Vasila.

Po vydání ediktu milánského (313) rozvíjí se život církevní víc a více. Církevní kruhy se zabývají sociálními poměry na tak zvaných církevních sněmech, na kterých jsou všemi biskupy vydávány leges pro veškeré křesťanstvo. Jsou to sněmy *všeobecné, oekumenické*. V té době jich bylo celkem 5: Nicejský (325), Cařihradský (381), Efezský (431), Chalcedonský (451), a Cařihradský (451).

Vedle těchto sněmů požívaly značné autority provinciální synody, jich se zúčastní pouze církevní hodnostáři z těch kterých zemí, a jichž zákony platily pouze pro křesťany sídlící v tom kterém teritoriu.

Na východě: v Ankýře pontské (314), v Neocesarei pontské (314—325), v Gangře paflagonské (340—370), v Antiochei (341), v Laodicei frigijské (343—381) a v Sardice mösijské (347). Též kánony sněmů afrických, konaných hlavně v Kartagu, byly užívány i u samé kurie římské.

Na západě: v Elvíře v Hispanii (306), v Arelatum ve Francii (314).

V západní Evropě: ve Valencii a Nomes.

Východní sbírky kánonů

Na místo nejstarších sbírek chronologických nastoupily v VI. století sbírky systematické po vzoru justiniánských systematických sbírek.

Sbírka o 60 titulech, asi z r. 535, se ztratila a zachovala se jen připojená: *Collectio XXV. capitulorum*, výtah z konstitucí císaře Justiniána. Po jejím vzoru sestavil na pokyn Justiniána asi r. 550 patriarcha Jan Scholasticus *sbírku o 50 titulech*, k níž připojil asi r. 570 výtah, 87 kapitol z *Novell Justiniána*, z nichž mnohé se rušivě vměšují do práv biskupských (byzantismus, caesaropapismus). Koncem VI. století sestavena ze všech sbírek justiniánských a u komentářů Athanasia Scholastica k *Novellám »Collectio tripartita«*, k níž pak připojeny čtyři novely císaře Heraclia (610—642).

Velký význam mají na východě sbírky, zvané od IX. století *»Nomokanony«*, do nichž jsou vedle synodálních statut též pojata císařská nařízení v náboženských věcech. Sem patří: *Nomokanon o 50 titulech*, z konce VI. století, neprávem přičítaný Janu Scholasticovi. Tu vyniká práce Fotia, který asi r. 883 vydal sbírku, jejíž první část slula: *Syntagma canonum*. Tam zařadil i nemálo norem Římem výslovně odmítaných, na př. kánony synody trulské. Druhá část nese název: *Nomokanon*. Avšak i tento nomokanon se neprávem připisuje Fotiovi; tento jej asi roku 883 jen přepracoval.

Mnozí jiní snesli císařská nařízení o církevních záležitostech zvaná povšechně: *Basilikalia*, na př. Lva filosofa r. 911, Konstantina Porfyrogeneta r. 961, Alexia Komena r. 1118.

Sbírky východoslovanské

Také zde se setkáváme velice záhy s překlady řeckých sbírek práva kanonického. Již sv. Cyril

a Metoděj pořídili překlad nomokanonu Jana Scholastica zároveň s překladem Písma sv. pro církev velkomoravskou, nebo snad jejich žáci, vypuzení r. 886 do Bulharska.

Brzo po obrácení Rusů ke křesťanství r. 989 byla přeložena sbírka o 50 titulech a nomokanon o 14 titulech. R. 1274 vyhlásil kyjevský metropolita Cyril II. na synodě vladiměrské sbírku kánonů, přeloženou do ruštiny, kterou mu daroval bulharský car Sviatislav. R. 1551 prohlásil sněm, konaný v Moskvě, *100 disciplinárních článků*, zvaných jako celek Stoglava. Poslední ruský patriarcha, cílý Nikon, dal r. 1650 tisknouti sbírku kánonů, složenou podle starých vzorů, zvanou: *Kormčaja kniga*.

Srbové si pořídili výtah z Blastarisova spisu *Syntagma*, zvaný: *»Zakonnik«*, v rumunském Valašsku i Bulharsku vešla v užívání: *»Pravidla«*, dosti obšírná sbírka kánonů.

Západní sbírky

V církvi latinské objevily se rovněž záhy sbírky kánonů větším dílem v překladech. Jsou to: *Collectio Hispanica*, v Itálii *Versio Prisca*, sbírky africké a jiné.

Collectio Isidoriana neboli *Hispanica* vznikla v V. století v Římě. Neprávem byl její vznik, a proto i název, kladen do Španělska. Později však přešla do sbírky španělské, též neprávem přičítané Isidorovi Sevilskému. Obsahuje latinské překlady kánonů koncilů východních.

Collectio Itala neboli *Prisca*, vznikla také v V. století v Římě. Poněvadž Dionysius Exiguus v předmluvě ke své sbírce překladu kánonů východních se zmiňuje o jakési starší sbírce, které použil, nazývala se tato sbírka, která však nebyla Dionysiovi předlohou, *Prisca starší*.

(Pokračování příště)

Prof. Dr. Jos. Kasan

MATERIÁLIE PRO FARNÍ A OBECNÍ KRONIKY (Pokračování)

Václav Alexander Kopidlanský je děkanem v Chlumci a spravuje současně Žiželice, Žehuň, Lužec a Vápno. [V r. 1639 byl potvrzen do Jaroměře a zaplatil 6 zl. (Arc. a. B 10, 8a)]. Je stár 42 roky. V těchto pěti farnostech má sedm kostelů, jichž patronem je hr. Kinský, katolík. Chválí jeho horlivost v získávání poddaných katolicismu, slibuje si mnoho od činnosti řeholníků (misiónářů). Na území těchto farností se nalézá 1202 až 1422 nekatolíků a jen 140 katolíků, počítajíc v to rodiny patrona a úředníků. Konšelé v Chlumci jsou také katolíci. K vyjmenovaným farám přísluší asi 36 vesnic, v nichž (vyjma Žiželice, kde se zpovídalo 14 lidí) není ani jeden katolík. V Chlumci samém se vyzpovídalo (z onoho počtu 140) 119 lidí, nekajících zůstává 229. Ze všech pěti farností dostává kněz Kopidlanský dříve 80 zl., nyní vůbec nic, v naturáliích dříve 393 měřice, nyní 154, jinak dosud pobírá 7 sudů piva, nádobu soli, džber kaprů, půl džberu letníků.

Kostelec n. Orlicí (okraj porušen, takže jméno faráře se nedochovalo); v r. 1641 tam byl na presentaci praž-

ské jezuitské koleje Václav Celestin (Arc. a. Confirmationes ab a. 1637). Přímou v Kostelci všichni přijali svátosti, podobně i v Chlenech, které spravuje také farář z Kostelce. Ve vesnici Slemenu na panství Kolovratově se vyzpovídaly ze 47 dosud 33 osoby, ostatní se teprve vyzpovídají. Ze dvou vesnic na panství hr. Bubny, kde se odhaduje asi 102 obyvatel, se zpovídali skoro všichni, v Račicích 57 a zbylých 23 ještě přijdou do zpovědnice. Na jiných nejmenovaných osadách ze 182 bylo dosud 140 kajcníků. Ve Lhotě, která je majetkem maďarského p. Khireina, je 33 osob, které se nedbalo (v náboženských věcech) podobají svému pánovi. Ten přichází jen asi jednou ročně do kostela. Praví o sobě, že je katolík, ale dosud se nezpovídá. Poddaných má málo a nejsou to usedlíci (vagantní). Těm věnuje farář zvláštní péči. Příjmy kněze jsou daleko menší než kdysi. Celkem pobírá asi 50 měřic obilí z Kostelce a z Chlen také tolík.

Bedřich Vilém Klusius pochází z Kladska a je čtyřlčetiletý. Od r. 1636 spravuje fary v Žamberce, Něm.

Rybné a Českém Bacadorfě s filiálkami v Kunvaldě, Klášteře, Slatinách a Pičíně; patronem má hr. Bubnu. Tohoto roku měl celkem 1500 kajcníků. Zůstává asi 100 osob nekajících, z nichž jen 8 je zatvrzelých. Ti pak svádějí v zapadlých vesnicích ostatní, zvláště švec Jan Brázda a jakýsi Křištof Krofta, který přišel do farnosti z cizího panství. Patron je dal konečně zatknout. O ostatních možno doufat, že se zachrání. Klusius má příjmy skutečně nedostatečné, celkem 65 měřic desátků, na penězích asi 6 zl., několik málo slepic a neúrodná políčka. Lepší louky, pole, lesíky, které tvořily část farního benefícia, obdělává patron a jiní. Prosí, aby se v té příčině v jeho prospěch něco podniklo. Káže česky a německy. Úředníci žambereckého pána jsou dobří katolíci. — Referent se pozastavuje nad tím, že Klusius „na způsob doplňku“ jmenuje ještě jiné osady a sice na panství p. Vitanovského, totiž Lukavici a Petrovice s filiálními kostely, ačkoli mu nejsou duchovní správou přiděleny. Stalo se tak asi proto, že také obyvatelé těchto vesnic se u něho v počtu asi 150 osob zpovídali.

František Vodička, stár 46 let, české národnosti, příslušník řádu minoritů, je farářem v Novém Městě nad Metují a má přiděleny také kostely v Krčíně, v Bohuslavicích s filiálkou v Černčicích, v Přepýších s filiál-

kami v Opočně a v Křivici. Ze všech těchto osad napočítal jen 49 katolíků, z nichž se ještě 10 vůbec nezpovídalo. Rekatolisace prý pokračuje pomalu proto, že opočenští i novoměstští poddaní ukrývají mezi sebou predikanty a panští úředníci nepoužívají proti nim bez rozkazu majitelů panství žádných prostředků. Ostatně tito úředníci jsou sami nekatolíci. Na Opočensku je jediný hejtman Račín s manželkou katolíkem. V nedostatku katolických učitelů působí na školách nekatolíci (opovrhující farní kuchyní), kteří však vyučují mládež podle Kanisiova katechismu. Kromě účasti na mešních bohoslužbách se obyvatelé účastní náboženských cvičení a obřadů jen nedostatečně. Z lesliovského panství dostává farář Vodička na penězích 22 zl., 56 měřic ječmene a tolikéž ovsa. Z Kolovratových majetků na penězích 3 zl. jako náhradu za pole, které nechtějí úředníci farářů vrátit, ječmene 70 měřic a tolik ovsa. Tyto dávky však po několik let se mu nedodávaly, když je dříve dostával, bývaly neúplné a špatné jakosti. Poddaní jsou válkami velmi vyčerpáni a nuceni pracovat pro pány. Proto se jim nedostává pro kostel a faráře. Ten byl sám několikrát oloupen do naha. Je vyloučeno, že by jim spravovaná oblast mohla uživit více kněží.

(Pokračování příště)

-rtk

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

R. F. Šimek:

POKORNÁ MODLITBA

*Pokorná modlitba dá tvoji duši lék,
pokorná modlitba je klid, je políbek,
a nová radost v tvé srdce zaletí,
a sladký Kristus Pán zve tebe v objetí!*

*Pokorná modlitba je plsní radostnou,
pokorná modlitba s touhou svátostnou
přinese užitek tvé duši, srdci tvému,
tak blízce v modlitbě jsi okamžiku
svátostnému!*

*Pokorná modlitba a jaké štěstí v duši,
pokorná modlitba, v níž nový den se tuší,
den slavný, přejasný, den plničky krás,
kdy kolem klid je a mír a slunce jas.*

*Pokorná modlitba a v ní je celý svět,
pokornou modlitbu šeptá srdce i ret,
úskalt obejdeš, vyhneš se vtrům všem;
staneš na vrcholu, svůj zcela; neznaven!*

Jindřich Hauff:

KAM?

*Myšlenky mě táhnou
tak rychle jak mrak,
již záhy vždy zrána,
kam chvátají tak?*

*Ku matčině srdci,
ó, blaha to květ,
a proto jdou večer
tak radostně zpět.*

MEDITACE

TROJÍ MEMENTO SVATOPOSTNÍ DOBY

1. *Memento, quia pulvis es! Kolikrát toto slovo připomínáme na Popeleční středu věřícím, tolikrát si připomínáme i sobě tuto vážnou skutečnost naši. A máme si ji připomínat každý den! Memorare novissima tua... et in aeternum non peccabis. Bůh tak mluví, a proto to musí být pravda. Hřešíme-li, pak zajisté také proto, poněvadž zanedbáváme meditaci de novissimis nostris!*

Papež Marcel II. měl v předání své pracovní státi svou rakev, do které měl být položen po své smrti. Před každým důležitým rozhodnutím odebral se do této své předsině, postavil se k rakvi, poklekl na kolena a setrval delší dobu na modlitbách. Pak ale vstal a pravil: »Marcelle, jak si jednou budeš přát, aby ses byl rozhodl v této chvíli!« A pak se teprve rozhodl a — a rozhodl se vždy tak, že toho nikdy želeť nemusel v životě svém! —

Qualis vita, mors est ita. Žijme tak, mluvíme tak, kažme tak a jednejme s každým tak, jak si jednou budeme přát in memento, ubi pendet aeternitas!

2. *Memento, quia filius Dei es! »Ipse enim Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filii Dei. Si autem filii, et heredes: heredes quidem Dei, coheredes autem Christi.« (Rom. 8, 16, 17.)*

Milosti posvěcující jsme dítkami Božími! Střezme ji jako posvátný grál ve své kněžské duši! Nezapomínejme, že i nám platí šestá základní pravda křesťanská: Milosti Boží je k spasení a k uchování milosti posvěcující nevyhnutelně třeba! A právě proto »adeamus cum fiducia ad thronum gratiae!« Pro věřící platí zákon semel saltem in anno — pro nás však, kteří máme vynikat životem svatým a dokonalým, platí »semel vel bis saltem in mense« k svatě zpovědi! Nezapomínejme na vážná slova vzác-

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA
K ČÍSLO TŘETÍMU
ROČNÍK II.

B. E. Murillo (1617—1682) Svatý Josef s Ježíškem.

*Bud' pamětliv, svatý Josefe, a svou
mocnou přimluvou oroduj za nás u toho,
který chtěl být pokládán za syna svého,
učiň nám milostivou a nejbлагосlavenější Pannu,
snoubenku svou a Matku Toho, jenž
s Otcem a Duchem svatým žije a kraluje
po všechny věky věkův. Amen.*

Bernardin Sienský

„Vlastenečtí kněží slučují ve své práci ideály křesťanské a lidu Kristových nalézají kladný p

*Josef Plojhar
se svou sestrou Marií u prvního svatého přijímání.*

*Kaplan P. Josef Plojhar světl nové zvony v Dušném
u Českých Budějovic.*

Primice novokněze P. Josefa Plojhara v Českých Budějovicích semkla kolem primicianta všechny jeho příbuzné.

své příslušnosti ke katolické církvi a z poslušnosti slov
státu, k národu a lidu.“

Josef Plojhar

Dachovský vězeň P. Josef Plojhar
po osvobození koncentračního tábora
v roce 1945.

Na dobrovolné brigádě při výstavbě stadionu.

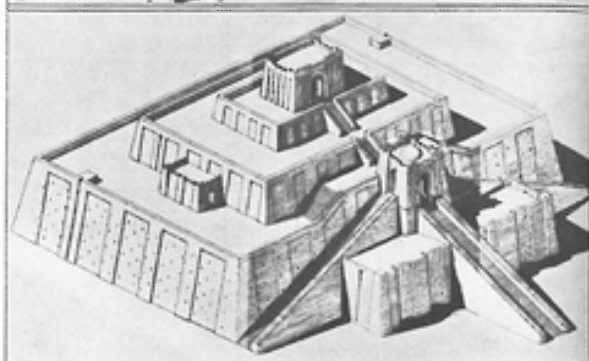
Ministr zdravotnictví P. Josef Plojhar se osobní návštěvou
v nemocnici přesevďčuje o stále zlepšované péči našeho státu
v sektoru zdravotnickém.

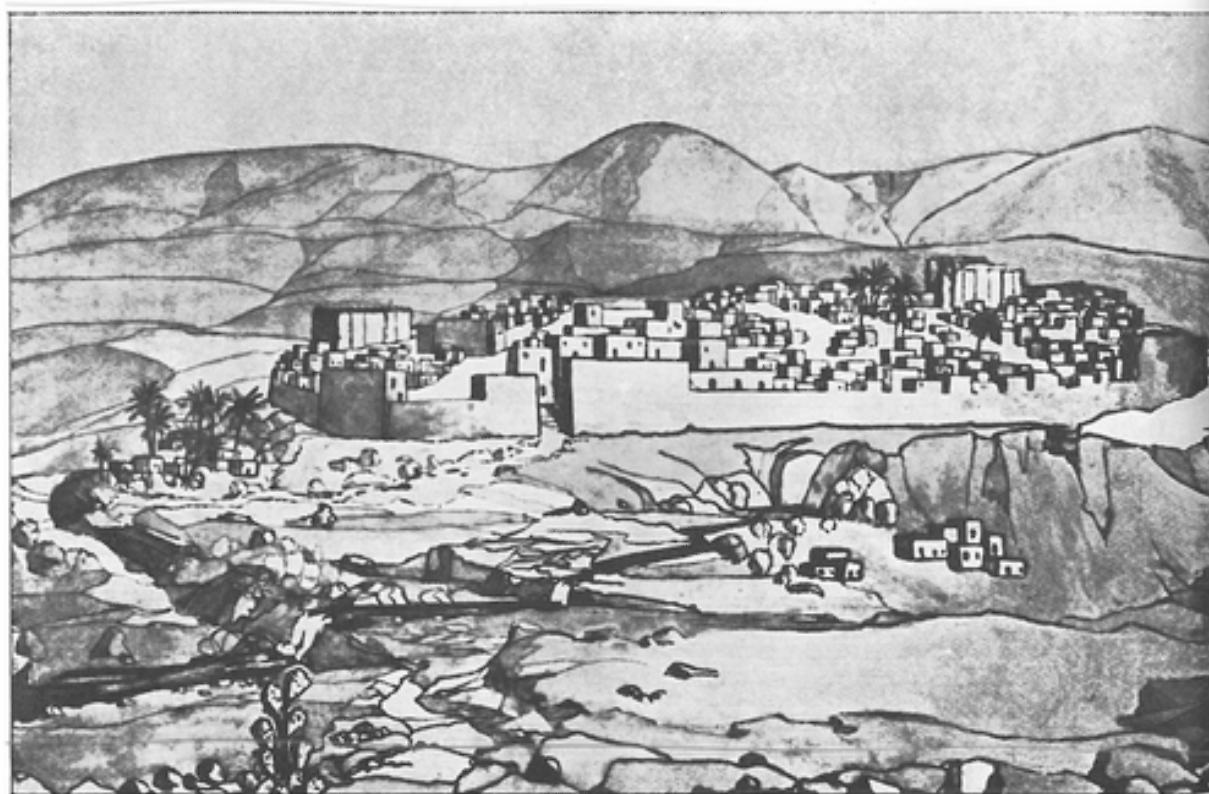
Ministr ThDr. Josef Plojhar jako oblíbený lidový řečník probouzí
lid k boji za mír.

Sfinga v Serabitově chrámě na Sinaji s nápisem v alfabetském písmě.

*Čihlová zeď v Ur
a) zříceniny,
b) rekonstrukce.*

Jericho v době Josuově (rekonstrukce).

né nám všem knížečky »Exhortatio ad clerum catholicum«: »Nelze popíratí a nutno hořce žalovati, že často se stává, že ten, který napomíná a vyzývá jiné, aby co nejdříve skvrny hříchů svědomitě s duše své smyli, sám zůstává líný a celé měsíce na přijetí svátosti pokání čeká.«

Jaká bude tvoje láska ad sacramentum misericordiae, takový bude tvůj kněžský život a taková bude tvá kněžská smrt.

3. Memento, quia deificatus es! Máme moc odpouštětí hříchů! Máme povinnost v době svatopostní co nejhorlivěji této své Božské moci užívat! Jak ji užíváme? — Sv. Řehoř Veliký praví: »Sis Deus Dei misericordiam imitando!«

Sv. Pavel podává nejkrásnější definici Boha, když jej výmluvně nazývá: »Pater misericordiarum, et Deus totius consolationis«. (II. Cor. I, 3.) — Jsme i my ve zpovědnici našemu lidu skutečně Patres, Otcové »milosrdenství a veškeré útěchy«?

Jak často se modlíváme krásnou modlitbu svatého Řehoře: »Deus, cui proprium est misereri semper et parcere...« — Je tedy i naše proprium stále znovu se smilovávat a šetrně zacházet s dušemi, které s pokorou a lítostí nám svěří své slabosti a poklesky?

Jak často se modlíváme v oraci pro gratiarum actione: »Deus... cuius misericordiae non est numerus et bonitatis infinitus est thesaurus...« — Jsou i ty naše projevy milosrdenství počtem neomezené a ta naše přívětivost a dobrotitivost pokladnice bezdná? — A to ke každému? K té staré roztrásené shrbené babičce nahluhlé, jako k tomu rozšafnému mladému školáčkovi? Stejně blahovolní k těm, kteří přicházejí s mozolovitými rukama, jako k těm, kteří přicházejí s navoněnými rukavičkami? »Non aestimatores meriti, sed veniae largitores!«

A ty naše radosti! Nic mne v mém kněžském životě nedojalo tak hluboce jako upřímné, pokorné a zkroušené vyznání velikého hříšníka! To jeho upřímné »mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa« vyznívalo z toho jeho cor contritum et humiliatum krásněji a mohutněji, nežli nejkrásnější symfonie Beethovena. A pochopil jsem, proč Pán Ježíš řekl, že je v nebi větší radost nad jedním hříšníkem kajícím, nežli nad devětadevadesáti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují. P. Karel Sahan CSSR

Roman Petrovický:

MODLITBA

Ó něžná matko! Tvoje láska víže nás srdce sťerá jak list pospolu, když rozvinul se. Krčty na stvolu vykvetly zrána, sklomily se níže jak spolu s pokušením v zápolu se duše pojí.

Ve smíření blíže je zaved k Synu, jenž nám kyne s kříže a k účasti zve na svém na bolu. Ó, dej mi, matko, abych před Tvým Synem se naučil svůj cplakati hřích, jímž květ jsem lálal a dosavad lámu tak bezohledně ve svých kročejích, tne druhý květ, jenž vykvet' pod Tvým stínem a Tvého Syna před oltářem chrámu.

Jindřich Hauf:

ŽIVOT

Bez přestání vzdušnou cestou vesmírem ty světy letí, při všemocné Boží vůli nelze jich než pozdraviti.

Přesně podle zákonů svých život přírody ten žije, přisnou vůli Boží koná strom i kvítek, pták i zmije.

Svobodným jen tebe stvořil na té naší zemi, synu, jen ty budeš svému tvůrci počet klásti ze svých činů.

VIKARIÁTNÍ (DĚKANÁTNÍ) DUCHOVENSTVO V PRÁCI PRO MÍR

Navazuji na svůj úvodník v předešlém čísle DP o kněžské práci vikářů (děkanů) pro mír. Při projednávání pastorační činnosti ve farnostech, která má být vždy obezřetně zaměřena k potřebám doby, dají se nejlépe na vikar. konferencích hledat společně pastorační cesty a prostředky výchovy našich vlastních kněžských srdcí a nám svěřeného věřícího lidu k pravé lásce, k modlitbám a obětem za mír a pokoj. Na vikar. konferenci nemá působit jen vikář, ale veškerý klerus jeho vikariátu s ním. Zde platí slovo apoštolovo: »... i my, počtem mnozí, jsme jedním tělem v Kristu, každý jednotlivec však údem jeden druhého v Kristu Ježíši, Pánu našem.« (Řím. 12.)

Všichni dbejme, aby naše řeči o míru nebyly jen planým slovíčkářstvím, jen kulatou, dutou frází, ale každé naše slovo ve věci tak závažné a posvátné, která je předmětem vroucích tužeb naší sv. církve i celé lidské rodiny po celém světě, musí vyvěrat z hlubokého přesvědčení naší svaté víry a lidskosti o významu, hodnotě, ceně a blahých účincích spravedlivého míru a sociál-

ní spravedlnosti, předpokladů to duchovního i hmotného blaha lidstva. Musíme přesvědčit sebe i svůj věřící lid, že křesťanským úsilím o mír se dáváme do služeb lidskosti a ryziho křesťanství, do služeb bož. Knížete pokoje a Slunce spravedlnosti Ježíše Krista a jeho sv. církve, do služeb všech lidí dobré vůle po celém světě, s nimiž jsme sbratřeni v Kristově lásce.

Myšlenky k modlitbám, řečem, pracím a obětem za mír budeme čerpat především z Písma sv. a tradice, ze sv. Otců, z duchovní četby, zvláště ze životopisů svatých. Sama liturgie čerpá z těchto zdrojů a už sám misál a breviář nám skýtá mnoho námětů. Máme též různé příručky lidových pobožností, kde je tolik krásných modliteb za mír, za hojnost a pokoj v naší zemi, za vlast, za veškeré naše potřeby.

Těmito náboženskými myšlenkami v duchu církve sv. nejspíše zapůsobíme na věřící lid a získáme ho, aby s námi, kněžími Kristovými a sluhý Páně, byli apoštolové modlitby, smíru a obětí za mír ve svém prostředí. Až se naučíme

za mír mnoho a dobře modlit a smírně obětovat, oživne v nás slovo Boží, bude v nás hořet jako sálající oheň, jehož nebudeme moci ukryt, který se bude šířit kolem nás.

Podávám zde několik námětů pro pastorační mírovou práci, které snad by mohly sloužit k jednáním na vikar. konferencích ve věci našeho mírového snažení.

Aby nás i náš lid oživovala stále, každodenně, bez přestání paměť na úmysly světového míru, bylo by dobře navýkat si ve spojení s celým mírumilovným katolickým světem prosit Boha na způsob střelných modliteb slovy té krásné modlitby, která se tolik vžívá, jejíž první prosba je přímo z mešního kánonu: »Dej, Pane, mír našim dnům, mír rodinám, mír vlasti, mír mezi národy!« I děti ve škole se těmto několika slovům snadno naučí. Dospělejší mohou přidat další slova: »Kéž duha uklidnění a smíření jasným obloukem svého světla překlene zemi, posvěcenou životem a utrpením tvého Božského Syna!« K těmto prosebným větám se pěkně pojí prosba za lásku a sociální spravedlnost: »Pane, oživ v duších těch, kteří tě nazývají Otcem, hlad a žízeň po sociální spravedlnosti a po bratrské lásce v činech a pravdě!«

Tyto střelné modlitby můžeme říkat kdykoli sami a společně s lidem a bez zdržování bohoslužeb lze je přidat po církevně předepsaných modlitbách po mši sv. a po každé bohoslužbě a ve škole po vyučování a doporučovat je také věřícím k jejich soukromé zbožnosti jako časové střelné modlitby.

Ve dnech, kdy rubriky mešní to dovoluji, je záhodno alespoň občas sloužit mši sv. za mír — Missa pro pace, kterou věřícím vyložíme a na její sloužení předcházející neděli při hlášení pořadu bohoslužeb anebo i vývěskou u chrámového vchodu upozorníme a pozveme k hojné účasti. Tu splní znamenitě svůj účel brožurka »Mše svatá« od kan. prof. P. Josefa Beneše, šéfredaktora DP, vydaná právě Českou katolickou charitou; obsahuje mimo český překlad votivní mše sv. za mír a stručný výklad oběti mešní vůbec řadu časových modliteb: za mír, za všechny lidi, modlitbu vlasteneckého kněze Václ. Beneše Třebízkého za vlast, modlitbu za představitele státu, za dobré kněze, za rodiče a modlitbu před prací a učením. Napomáhá k aktivní účasti lidu na votivní mši sv. pro pace — za mír a na každé mše sv. vůbec.

Celý církevní rok nám skvítá spoustu krásných příležitostí také k zvláštním modlitbám a úkonům za mír. Tři hlavní svátky církevního roku — Boží hody — oplývají myšlenkami pokoje a míru. Už předhodí a pohodí. Liturgie, čerpající ze Živení Božího, je přímo nevyčerpatelným pokladem. Advent je přípravou na příchod Knížete pokoje, obsahem Narození Páně je andělský zpěv nad Betlemem: »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!«

— Doba svatopostní volá k uklidnění lidských vášní a ku pokoji, k velikonočnímu míru, který vrcholí na Bílou sobotu, kdy začíná Aleluja a přechází v jásot největšího svátku vůbec, o němž zpívá církev po celém světě: »Haec dies, quam fecit Dominus — Tento jest den, který učinil Pán,« jenž pozdravil v apoštolech celé lidstvo pozdravem: »Pax vobis — Pokoj vám!« — O Letnicích vzýváme Ducha pravdy a lásky: »Hostem repellas longius, pacemque dones protinus... Rač vraha dále zapudit a pokojem nás obdařit, ať tebou takto vedeni, veškerých škod jsme zbaveni!«

Je zvykem některé měsíce církevního roku zasvěcovat různým pobožnostem. Ty měsíce se mohou našim přičiněním stát duchovními pochody míru našeho lidu. V březnu, zasvěceném svatému tesaři Josefovi, pěstounu Páně, aby skutečně byl »Benedictus Deus in sanctis suis«, můžeme a máme mluvit o Kristu dělníku, o jeho pracující Matce, Panně Marii, o životě sv. rodiny v domku a dílně v Nazaretě, vzoru to všech zbožných, skromných pracujících rodin křesťanských celého světa, toužících po klidné práci, která je základem blahobytu člověka na zemi.

Mariánské měsíce — květen a říjen! Na májové pobožnosti chodí tak rádi i vlažní věřící a dokonce nevěřící. Měsíc říjen s pobožnostmi růžencovými, které v duchu církve sv. naše kněžstvo na svém mírovém sjezdu učinilo závazně pro všechny farnosti všech diecézí našeho státu pobožnostmi konanými eminentně na úmysly světového míru.

A pak ta řada mariánských svátků v celém církevním roce ke cti P. Marie, k níž ustavičně voláme s důvěrou po celém světě: Královno míru! A což měsíc červen, zasvěcený Bož. Srdci Ježíšovu, které strhuje ke smíru a obětem za pokoj lidských synů a dcer! Ozvěnou měsíce Srdce Páně je každý první pátek měsíce, který se nejkrásněji slaví přijetím svátosti pokání a Eucharistie v oběť smíru za pokoj lidstva.

Slavnost Božího Těla a prosebné průvody do polí obsahují opětované modlitby za mír a pokoj, za odvrácení války a zlých časů, za hojnost a pokoj v naší zemi. Jak mohou nadchnout celebranta, kazatele i posluchače tyto modlitby, které ukazují, jak se máme v duchu církve a pravé zbožnosti modlit za tyto hodnoty lidstva na zemi, které jsou předpokladem jak hmotného, tak duchovního blaha.

Během roku pak lze vykonat nějaké triduum, nověnu, duchovní obnovu anebo pouť na úmysly světového míru. Také pravidelně některou neděli měsíce lze věnovat nějaké zvláštní mírové pobožnosti a dát lidem příležitost k přijetí svátostí, k nimž na úmysly míru vedeme často také dítky v duchu volání sv. církve, zejména pak v měsíci máji, zasvěceném Královně míru. Při triduiích a jiných duchovních obnovách a příležitostech mohou si kněží vzájemně vypomáhat na kazatelně a ve zpovědnici. To vše se dá už dů-

kladně projednávat právě na vikariátních poradách při jednáních, jak pomáhat myšlenky míru mezi lidmi.

Mimo to v těchto nejistých dobách, kdy se zdá, že tolik velikých nesnází se staví v cestu a překáží onomu skutečnému míru, po němž všichni dychtí co nejvroucněji, vznášíme k Bohu úpěnlivé modlitby též za všechny, kdož stojí v čele státu a na nichž spočívá přetěžká a převznesené břímě být vůdci národu k blahobytu a občanskému pokroku. Připomínáme si slova apoštola: »... aby se konaly prosby a modlitby prosebné a děkovné, za všechny lidi, za vladaře i za všechny vrchnosti, abychom vedli ve vši zbožnosti a počestnosti život tichý a pokoj-

ný. Neboť to je dobré a příjemné před Bohem, Spasitelem naším!« (1. Tim. 2, 1—2.)

Videte, vigilate et orate! — Mějte se na pozor, bděte a modlete se! (Mat. 13, 33.) Vigilate itaque, omni tempore orantes! (Luk. 21, 36.) — Oportet semper orare et non deficere — je zapotřebí vždy se modlit a neustávat. (Luk. 18, 1.) Sine intermissione orate! (1. Sol. 5. 17.)

Nos vero orationi et ministerio verbi instantes erimus. (Acta 6, 4.)

Křesťanské heslo »Modli se a pracuj« pro správného kněze i věřícího tvoří nedílný celek, v jeho životě se prolíná modlitba a práce v duchu smírné oběti za mír a pokoj světa.

Děkan P. V. Šebek

VĚC ROZUMU I SRDCE

V článku »Křesťan a vlastnictví« v předchozím čísle jsme dovodili, že vlastnické právo podle křesťanské mravouky není právem absolutním, bezvýhradným. Majetek má především sociální funkci, musí na prvním místě sloužit celku a teprve až na místě druhém jednotlivci. Jednotlivec je povinen snášet určitá omezení svého práva na majetek ve prospěch celku, vždyť jednotlivec podle křesťanské mravouky musí nejprve sledovat svou práci dobro obecné, dobro celku. Je k tomu vázán i křesťanskou spravedlností, neboť jsa v oblasti sociální neso- běstačný, podílí se ve velké míře na obecných dobreh, jako je veřejná bezpečnost, osvěta, zdravotní služba, užívání komunikací, dopravy atd. Za to vše jednotlivec musí sloužit obecnému blahu nejen svou prací, nýbrž i svým majetkem. Jinak by zatěžoval své svědomí nesplněnou křesťanskou povinností vůči celku.

S tohoto hlediska se podívejme na novou formu zemědělského hospodaření, na zemědělskou velkovýrobu v jednotném zemědělském družstvu. Jednotná zemědělská družstva mají svůj vnitřní řád, jímž si členové vytyčují zásady společného hospodaření. Jsou to tak zvané provozní řády, které si družstva sama vypracovávají a projednávají. Podle míry, rozsahu a stupně společného hospodaření rozeznáváme různé typy jednotných zemědělských družstev. V jednotném družstvu prvního typu se družstevníci sdružují jen k společné práci, a to nejen k práci rukou, nýbrž i strojů a potahů.

Ve druhém typu zemědělské práce jsou vykonávány podle výrobního plánu společně v pracovních skupinách, půda však zůstává v držbě jednotlivých rolníků, i když jsou snad rozorány meze. Proto každý rolník zde sklízí vlastně se svého. Společné práce jsou vykonávány úkolově. Pro práce v úkolu jsou stanoveny normy. U jednotlivých druhů prací se stanoví množství, které vykoná svědomitý pracovník za jeden pracovní den. Odměna za práci je odstupňována podle kvalifikace potřebné k provedení práce, podle její obtížnosti, složitosti nebo důležitosti. Jednotlivé druhy prací jsou rozděleny do něko-

lika tříd a pro každou třídu je stanovena odměna za splněnou normu nebo za odpracovanou hodinu. Po sklizni družstvo hromadně splní do- dávky plodin za všechny členy, ze semenářského dílce zajistí osiva pro osivový fond a ostatní část sklizených plodin rozdělí členům, při čemž se přihlíží k výměře jeho polí. Živočišná výroba zůstává nespojena.

Ve třetím typu jednotného zemědělského družstva družstevníci sdružují svoji půdu, živý i mrtvý inventář ke společnému družstevnímu hospodaření. K společnému hospodaření na půdě přistupuje také společná živočišná výroba ve společných družstevních provozovnách a ustá- jovacích zařízeních. Jednotné zemědělské druž- stvo pracuje podle celoročního výrobního plá- nu, podloženého plánem finančním. Práce je organizována ve stálých pracovních skupinách, provádí se úkolově a práce je normována a od- měny rovněž odstupňovány podle obtížnosti, složitosti a důležitosti do sedmi tříd. Za splně- nou normu se družstevníkovi započítávají pra- covní jednotky, kolik jich připadá na kterou třídu obtížnosti. Družstevníci jsou odměňováni za svou práci podle toho, jak pracovali a jakou práci vykonávali, jak který přispěl svými zna- lostmi k úspěchu společného hospodaření, jak si počínal jako družstevník a hospodář a podle toho, jakých výsledků bylo dosaženo ve společ- ném hospodaření. Odměna družstevníka za vy- konanou práci se vypočítá při vyúčtování vý- sledků společného hospodaření podle počtu pra- covních jednotek, které člen družstva během roku odpracoval. Odměna se poskytuje jak v na- turáliích, tak v penězích, jako podíl družstevní- ků na důchodu družstva.

Družstevník má ve třetím typu doplňkové hospodářství na půl hektaru půdy, na němž si chová pro svou potřebu hospodářské zvířectvo. V jednotném zemědělském družstvu třetího ty- pu se vyplácí 10 až 20 procent z čistého peněž- ního důchodu po úhradě úroků z úvěrů, splátek, daní, výrobních a správních nákladů, po odděle- ní k založení nebo doplnění fondů na náhradu

za užívání společně obhospodařované půdy podle výměry, kterou jednotliví družstevníci vložili do společného obhospodařování.

Čtvrtý typ jednotného zemědělského družstva se od třetího liší jen tím, že náhrada za užívání společně obhospodařované půdy podle výměry, kterou jednotlivec vložil do společného obhospodařování, se nevyplácí. I ve vyšších typech, třetím a čtvrtém, půda členů, kterou sdružili k společnému hospodaření, zůstává i nadále v jejich vlastnictví. Zůstává zachováno i právo dědičné a odkazovací.

Hodnotíme-li družstevní zemědělskou velkovýrobu v jednotném zemědělském družstvu s hlediska křesťanské mravouky, můžeme konstatovat, že tyto moderní formy zemědělského hospodaření plně se kryjí se zásadami křesťanské mravouky. Co má na mysli tato forma hospodaření? Aby se vyrobilo více, lepších výrobků, laciněji a s menší námahou. Díváme-li se na vývoj průmyslové výroby, vidíme, že průmysl se na svou výši dostal koncentrací, specialisací, využitím poznatků vědy a techniky a zavedením do řízení a výrobního procesu vědecké organizace práce. Zatím v zemědělství vidíme proces opačný. Atomisaci rodových hospodářství, pokulhávání za vědou, proletarisaci rolnictva a útěk z venkova do měst. Na malých polích, v nemoderních, hygienicky závadných provozovnách pro živočišnou výrobu by bylo nerentabilní zavádět moderní zemědělskou vědu, techniku, vědeckou organizaci práce a také by to při malovýrobě nešlo.

Proto je pole třeba sdružit ve velké celky, kde by se mohla uplatnit síla a záběr moderních zemědělských strojů, v provozovnách živočišné výroby vědecké metody chovu, aby se roztržštěná, nerentabilní zemědělská malovýroba přeměnila na zemědělskou velkovýrobu, která využívá vědeckých výzkumů, techniky, vědeckého řízení práce a tím zaručuje vyšší naturální výnosy polí a větší užitek od hospodářských zvířat. Vyrobít více, lepších výrobků, s menší námahou a s menšími náklady jako v každé velkovýrobě, to znamená větší výrobnost, větší rentabilitu a tím v zemědělství lepší zajištění výživy národa, zlepšení zdravotního

stavu a zvýšení úrovně rolnictva. A to je sledování obecného blaha, které má přednostní místo v hierarchii časných dober a jemu musí křesťan sloužit svou prací, svým důvtipem a také svým majetkem, zde konkrétně majetkem pozemkovým.

Družstevní myšlenka je pokračováním staré křesťanské tradice na vesnici, organizované svépomoci, což není nic jiného než v praxi prováděná křesťanská láska k bližnímu. Odměna podle kvality a kvantity práce splňuje křesťanský požadavek spravedlivé odměny za práci, přihlídneme-li k tomu, že družstevníci ve vyšším typu mají svá hospodářství doplňková na záhumenkách, že početnější rodiny, přestárlí členové a nemocní jsou podporováni ze sociálního fondu. Správně pochopená myšlenka družstevní výroby, kdy družstevníci se cítí spoluvlastníky, ne zaměstnanci družstva, svou prací odpovědní za prosperitu družstva, pracující na společném, tak jako předtím na svém, za dobrého, odborného vedení a řízení družstva, soucítění a obětavá spolupráce družstevníků musí přinést a přináší dobré výsledky společného hospodaření a tím při menší námaze slušný podíl na čistém důchodu jednotného zemědělského družstva. Toho jsou dokladem stovky úspěšných, hospodářsky i politicky na výši stojících družstev.

Podíváme-li se do historie našeho národa, můžeme hrdě konstatovat, že naše duchovenstvo se nikdy neuzavíralo před moderními proudy, které přinášely lidstvu zlepšení jeho života. V minulém století byli to hlavně naši venkovští faráři, kteří všechn svůj volný čas věnovali finanční svépomoci zakládáním kempelíček a družstev všeho druhu u vědomí, že je jejich svatou povinností, aby jako duchovní otcové své farnosti vedli svěřený lid nejen k štěstí na druhém břehu, nýbrž i k blahu hmotnému. Proto není divu, že i v dnešní době vidíme mnoho našich spolubratrů, kteří se věnují myšlence přebudování zemědělství na moderní družstevní velkovýrobu v jednotných zemědělských družstvech a zde zaujímají i místa vedoucí. O jejich zkušenostech v této záslužné práci přineseme zprávy v čísle příštím. K. H.

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

P. FRANTIŠEK JAROSLAV VACEK KAMENICKÝ, VLASTENECKÝ KNĚZ, SPISOVATEL

Chudý, kamenitý, ale rázovitý a krásný jihočeský kraj dal české kultuře nejedno slavné jméno. Také k dlouhému průvodu vlasteneckých kněží-buditelů přidružily se četné světlé postavy, jichž kolébka stála v tomto neblahobytném, ale přece líbezném koutku. Mezi nimi udržel si čestné místo František Vacek, který se narodil 24. ledna 1806 v Kamenici nad Lipou na Tábořsku v rodině ne sice nuzné, ale přece jen nemajetné, ježto jeho otec, vesnický řezník, musel se hodně ohánět, aby uživil sedm dětí... Ve škole si povšiml

bystrosti a pilnosti malého Františka děkan Popelka a poradil otcovi, aby dal chlapce na studium. Tak r. 1818 odchází na německé gymnasium do Jindřichova Hradce, kde se všelijak protlouká, ale přece si na každém vysvědčení odnáší vesměs známky *eminent*. Tento mimořádně znamenitý prospěch upravitel mu cestu k dalšímu studiu. Poslali ho na filosofii do Prahy, kde přes své německé vzdělání nepřiklonil se ke kolegům národnostně vlašným, nýbrž brzo uzavřel upřímné — a jak se ukázalo, celoživotní — přátelství s Čelakov-

ským, Kamaryttem, Koubkem, Langrem, Chmelenským a jinými. Zásluhou tohoto přátelství gravituje stále rychleji a nenávratněji do středu tehdejšího buditeckého literárního snažení. Již jako devatenáctiletý jinoch debutuje v Čechoslavu básní „*První květen*“ pod pseudonymem Jaroslav Kamenický. Některý tichošlápek ho denuncoval rektorovi, který si ho pozval *ad verbum audiendum*, při čemž mu naznačil, že je zbytečné psát české básně. Ale ve Františku-Jaroslavovi se vzbouřil Táborák a pohotově vysvětlil Jeho Magnificenci: „*Budu-li lékařem, budu lidu českého stesky slýchati, budu-li knězem, českému lidu budu kázati a tedy toho potřebuji.*“ — Ale již roku 1827 se rozloučil s Prahou a odešel studovat teologii do Budějovic. Tím se jeho styky s přáteli a Musami nikterak nepřerušily: přátelům píše vzácné listy a Musám je věrný svými příspěvky do časopisů. Na kněze byl vysvěcen 25. července 1831 a podle tehdejšího zvyku si zvolil heslo prosté, hluboké, zavazující: *S lidem pro lid!* — Hned nato odešel jako zámecký kaplan do Březnice, kde byl jeho dobrotivým patronem hrabě Hanuš Kolovrat, vlastenec a lidumil, s jehož finančním příspěvím vydal „*Písň v národním českém duchu*“. V této době prokázal přátelskou službu příteli Čelakovskému: požehnal 2. února 1834 jeho sňatku s Marií Ventovou, jeho první ženou, o níž básník po její smrti vděčně vyznal: „*Byla to šťastná, blažená léta, která jsem s ní prožil.*“ — Po osmiletém pobytu v Březnici se stal 1839 farářem v Týnci u Klatov, aby odtamtud přesídlil opět v hodnosti faráře 1844 do Merklína. Již příštího roku byl jmenován děkanem v Blovicích, kde v téže hodnosti zůstal až do své smrti.

Vacek Kamenický od svého příchodu do Prahy cele se přimkl k Čelakovského družině, z níž se utvořila „*Vlastenecká škola básnická*“, která v dvacátých a třicátých letech z lidové poesie přijala heslo básnické prostoty, kterou obrodila umělou poesii a která ještě dlouho potom byla považována slabšími talenty za nevyčerpatelný zdroj. Jsme v té době na vrcholu rozvoje českého romantismu. Jeho prvky přinesl Kollár z Jeny, jeho vzory vyčetl Čelakovský z Herdera a Goetha. Členové „družiny“ Šnajdr, Kamaryt, Vacek Kamenický, Chmelenský tento návrat k lidové písni — vlastně objev lidové písni — nadšeně schvalovali. Zvláště na mladého Vacka s jeho tvárnou duší, pro vše krásné a dobré horující, zapůsobil vliv Čelakovského hluboce a trvale. Svou příslušnost k vlastenecké škole básnické osvědčil už v roce 1825, když pochvalný potlesk českého obecnstva při představení Grillparzerovy tragédie, urážející český cit, vybičuje z jeho nitra vášnivě protestní báseň „*Přemysl Otakar II.*“, kterou mu uveřejnil Čechoslav. Důkazem jeho vlasteneckého smýšlení jsou také básně „*Vina*“, „*Pyšná děva*“, j. miž mladický student vyznává svou lásku k zanedbávanému a opomíjenému národu. Dědictví Kollárovo se jeví ve veršované skladbě „*Pěvec Vlastoň*“ (v Slovanském poutníku 1826), vyznívající ostrým odsouzením národní neuvědomělosti. Pokouší se také o baladu básněmi „*Velmír a Vela*“, „*Zoufalkyně*“, „*Trn a růže*“, v nichž se uplatňuje vliv obou Rukopisů. Vzdáleným ohlasem srbských a ruských písní hlaholí skladby „*Ztráta*“, „*Krátký smutek*“ a „*Nevěra*“. Překlady z Petrarky a překlad „*Z písní Jana Kochanovského*“ dokazují, že básník je znalcem jazyka a literatury italské a pol-

ské. V této době uveřejňují jeho práce Čechoslav a Slovanský poutník. Když se sblíží s mladým klokotským administrátorem Kamarytem a společně s ním podnikne roku 1827 menší cestu po Čechách, rozjásají se oba až k slzám a jsou téměř u vytržení, když jim prostý venkovský hoch — „bard“, jak ho nazvou — zazpívá několik písniček; a kajícně si radí: *Básníku, pod lavici! Poslouchej, co národní musa píše!*“ Tento prostý zážitek utvrdí ve Vackovi ještě více přesvědčení, že těžiště poesie tkví v lidové písni, a stává se horlivým sběratelem přísloví a lidových písní pro Čelakovského, který sám mu dosvědčuje, že „*tak pílň bral poďil na českých národních písních*“. Od té doby patří také k nej přednějším napodobitelům národních písní.

Ještě jako seminarista zpracovává náměty lidových písní a pokouší se je vyjádřit písňovou formou; vychází pod tituly „*Sedmero písní*“, „*Čím to je?*“, „*Písň v duchu prostonárodním*“. A když je už kaplanem v Březnici, vydává je doplněné knižně v rozsahu 108 stran pod názvem „*Písň v národním českém duchu*“, s dedikací svému učiteli a příteli Fr. L. Čelakovskému: „*Toběť Musy české děkuji, žes je z cizích vysvobodil kruhů.*“ Časově vychází tedy Vackova sbírka — roku 1833 — dříve než Čelakovského „*Ohlasy písní českých*“ — roku 1839 — ač obě byly tvořeny současně. Vacek loyálně Čelakovskému doznává v listě z 12. listopadu 1832: „*Povedlo se mi něco v tomto druhu básnictví, že jen pouze vám to děkovati mám, vyznati musím.*“ Čelakovský uznává veřejně v úvodu k „*Ohlasu*“, že prostonárodní písně české „*nalezly posud jediného šťastného napodobitele, p. Fr. Jar. Kamenického*... Vše, cokoli tento druh básnictví vyhledává, v tak pěkné tu shodě a míře, taková veskrz lehkost a plynmost, že skutečně naše písně jako v zrcadle spatřovati se domníváme. Jediné však, čeho při nich jako celku neradi pohřešujeme, jest právě tato nadmíněná rozmanitost tváří, anyž se co dítky jediné rodiny a ne jednoho národu nám představují.

Kamenický v této sbírce projevil vzácné porozumění pro českou lidovou píseň: jeho písně jsou prosté svými náměty a formou, vynikají lahodnou mluvou, reprodukuji věrně lehký tón a jsou vlastním obrazem života, českého člověka, jeho práce, zábavy, zármutku, oblékání. Vadí jim toliko Čelakovským vytčená jednotvárnost. Vlivem romantismu často se opakuji náměty elegcké, skoro sentimentální. Jeho milé na př. ze žalu umírají nad nevěrou, což se ve skutečné lidové písni nevyskytuje. Kritika vytýkala Kamenickému, že v jeho písních je prvek lidové poesie cizí: uvědomělé vlastenectví. V tom měla pravdu, ale v dnešní době po časovém odstupu můžeme tvrdit, že tento nedostatek skreslující lidové písně, byl velikou předností: byl vědomým nástrojem k probouzení spícího národního uvědomění. Když dívky a chlapi v jeho písních vzletně mluví o vlasti, hrdě se hlásí k svému národu a jazyku, nesporně vykonávají veliký vliv na čtoucího prostého českého člověka. A k tomu právě chtěl Kamenický mluvit. Pro tento rys, zdůrazněný v pěti vojenských písních povinností bojovat za národ a vlast, je Kamenický prvním umělým básníkem zpěvných vlasteneckých písní. Ostatně český lid projevil svůj postoj k této poesii Kamenického tím, že si ji oblíbil a jeho písně zpíval. Do dneška se zpívá jeho „*U panského dvora náš Vitoušek orá*“.

Ale Kamenický byl netoliko uvědomělý vlastenec, nýbrž i uvědomělý kněz; vedle lásky k vlasti a národu budil také lásku k Bohu. Tento náboženský prvek jasně proniká ve skladbách „*Budoucí lásko*“ a „*Pamatuj na smrt*“ rázu eschatologického, „*Pobožná milá*“, v níž hoch opěvuje milou, že se za něho modlí u kapličky. Skládal také duchovní a příležitostné písně k církevním oslavám, které uveřejňoval v „*Časopisu pro katolické duchovenstvo*“, který z popudu K. A. Vinařického začal vycházet roku 1828 a v jehož redakci byl i Čelakovský. Tam uveřejnil roku 1844 dvanáct znělek „*Svatý Václav*“, které později rozhojnil a vydal pod titulem „*Lilie a růže*“ r. 1846. V prvním díle v 69 znělkách líčí události pohanské doby a v druhém v 90 znělkách křesťanskou historii až po Břetislava I. Svou synovskou lásku vyzpíval v dojemných, prostých pěti elegiích „*U hrobu mé matky*“, sepsaných časoměrnými distichy. Z jeho překladů zasluhují čestné zmínky Klopstockovy skladby „*Na budoucí milenku*“ a „*Na Fanny*“, Mickiewiczovy balady „*Návrat Otce*“ a „*Vidění*“, Van der Veldova povídka „*Divčí boj*“ a Chateaubriandovi „*Mučedníci*“. K vydání sebraných spisů, ač se o ně několikrát jednalo, pro básníkovu nevtiravost nedošlo.

Veškerá literární činnost Kamenického je zaměřena k prospěchu celonárodnímu: rozdmýchává lásku k vlasti, káže potřebu svornosti, vytváří národní uvědomění, vysvětluje nevyhnutelnost osvěty mezi nejširšími lidovými vrstvami, jejichž duši byl pastýřem po celý život. S tímto úmyslem založil v Blovicích zpěvácký spolek, jehož produkce, když nebylo jinde místa, se konaly u něho na faře.

Takto štědrě se rozdílila jeho láska k národu, ale

jeho srdce neméně překypovalo láskou k Bohu, kterou činně projevoval láskou k potřebným a trpícím. Kupoval a zdarma rozdával školní knihy dětem, půjčoval drobným řemeslníkům do začátku, navštěvoval nejchudší nemocné, aby jim přispěl chlebem pozemským i Nebeským, každý pátek poděloval sto chudých. Ale nejušlechtlejší se projevil jeho caritas, když následkem sucha vypukl hlad: dal provádět na farských loukách meliorace, aby lidu dal zaměstnání. Rovněž po roce 1866 dává se zcela do služeb strádajících osadníků: bez rozmyšlení obětuje všechny své úspory na dobu stáří, ve výši 600 zl., aby měl na mzdy pro pracovníky, které zaměstnával překopáváním polí, stavbou — zbytečné — zdi kolem zahrady, zkrátka pracemi, které nebyly nezbytné a byly jenom prostředkem k podpoře hladovějících. Tímto chápáním dobročinnosti předstihl svou dobu, jež se omezovala skoro jen na udílení almužen, a vřadil se mezi moderně orientované sociology. Je zbytečné dodávat, že byl pro své literární zásluhy a pro svou lásku k lidem oblíben jak mezi tehdejšími literáty, tak mezi svými osadníky, a když roku 1868 začal churavět, soustřeďovaly se k blovicí faře starostlivé myšlenky všech dobrých a k Otci všech záležaly prosby za jeho zdraví nejen jeho kněžských spolubratří, ale všech, jimž byl svědomitým otcem. Ale dny jeho života rychle uplývaly. Zesnul 23. března 1869. Jeho pohřeb připadl na Zelený čtvrtek, na svátek Zvěstování Panny Marie. Jako spravedlivý Kristův kněz nezanechal jmění, toliko kněžskou odkázal budoucímu gymnasiu. Tak odešel ze světa kněz, který po celý život neúnavně tvořil krásu a rozdílil dobro, nečekaje za to jiné odměny kromě té, která je připravena těm, kteří milují Boha srdcem i skutky.

J. B.

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

MAĎARSKO

V Budapešti se sešla mírová konference katolického duchovenstva, již se zúčastnilo 270 delegátů z hlavního města i z venkovských farností. Ostrihomský vikář dr. M. Beresztóczy ukázal na stále mohutnějící tábor lidí toužících po míru, odsoudil válečné štvání, vyzval k práci za myšlenku míru a oznámil, že v Maďarsku již více než 3000 kněží se zapojilo do mírového hnutí. Kanovník dr. Richard Horváth odsoudil ve svém projevu válečnou provokaci a konstatoval, že jsme povoláni samým Bohem, abychom pracovali za nastolení věčného míru. Velmi zajímavý projev měl u nás známý spolubratr P. Andor Vértés, který se jako zahraniční delegát zúčastnil našeho Celostátního mírového sjezdu 27. září m. r., když k celému shromáždění předsedl své dojmy, které si odnesl z návštěvy Lidic.

Maďarští katoličtí kněží, kteří nedávno vytvořili dva oblastní mírové výbory pro spolupráci se samosprávnými orgány, přispěli k úspěchu lidového hlasování za pakt míru; jak oznamuje agentura Telepress, podepsali výzvu Světové rady míru téměř všichni katoličtí kněží. Z vysokých církevních hodnostářů arcibiskup Czaplík, biskup Hamvas a jiní. Stále vzrůstající spoluprá-

ce katolického duchovenstva s vládou lidově demokratického Maďarska projevuje se v jejich aktivní účasti při zakládání zemědělských družstev.

BULHARSKO

Na břehu Černého moře ve městě Stalin se sešli duchovní stalinské eparchie na konferenci věnované boji za mír. Zasedání předsedal stalinský a preslavský metropolita Jos. f. Shromáždění přijalo jednohlasně resoluci, ve které se praví: Neuvěříme mlhavým narážkám o touze po míru v Trumanově poselství a v resoluci Kongresu USA do té doby, pokud imperialisté nepřejdou od slov k činům. Souhlasíme s odpovědí předsedy Presidia Nejvyššího sovětu SSSR Švernika.

Bulharští duchovní se zavazují, že se budou řídit výzvou ke všem křesťanům světa, která byla přijata představiteli antiochijské, ruské, rumunské, gruzínské a bulharské pravoslavné církve 23. července m. r. v Moskvě. Bulharští kněží se zavázali, že se budou za mír nejen modlit, ale že budou ze všech svých sil za vítězství míru bojovat.

POLSKO

Nedávno byl v polském zdravotním středisku Kryni-

ca otevřen dům oddechu pro katolické kněze. Zástupci kněží z celé země poslali ze zahajovací slavnosti telegram polskému prezidentu Bierutovi, v němž vyjadřují svou vděčnost za velkomyslný dar polské vlády katolickému kněžstvu a slibují, že katoličtí kněží věnují všechny své síly pro úspěšnou výstavbu Polska.

ISRAEL

V pařížské „Academie des Inscriptions et Belles-Lettres“ byla dne 4. ledna t. r. přečtena zpráva ředitele francouzského biblického a archeologického ústavu v Jerusalemě R. P. de Vauxe o třetí fázi vykopávek u Tel-el-Fara v Palestině blíže Jordánského údolí. Výsledky vykopávek prokazují správnost domněnky, že na tomto místě stálo první hlavní město království Izrael, Tirsá, jež král Omri opustil, aby vystavěl nové hlavní město Samarii.

JUGOSLAVIE.

Švýcarský katolický list „Neue Zürcher Nachrichten“, který dnes chová k Titovi značné sympatie, si netroufá zamlčet fakta o omezování svobody svědomí v Titově zemi: „Vydávání jakýchkoliv církevních a náboženských písemností a tiskovin je úplně znemožněno. Papír je přidělován a na tisk náboženských knih nebyla určena žádná kvota. Panuje proto nejen tisnivý nedostatek všeobecných náboženských publikací, ale i nedostatek misálů a breviářů. Duchovní péče o nemocné v nemocnicích je silně omezena. Žádá-li nemocný o návštěvu kněze, musí podat písemnou žádost, která je zkoumána politickou policií. Tajné vládní nařízení přísně lékařům zakazuje přijímat do nemocničního léčení a ošetřování nemocné kněze. Na rodiče studujících teologie je vyvíjen nátlak, aby přiměli své syny ke vstupu do jiného povolání. Rodiče studujících jsou zatíženi mimořádnými daněmi.“

Zprávy z Jugoslavie svědčí ještě o mnoha dalších formách útisku prostého duchovenstva a náboženského ži-

vota: Katoličtí kněží nedostávají ani pro svou osobu, ani pro udržování kostela od státu žádné prostředky. Je zakázáno pořádat jakékoliv sbírky. Dostanou-li přeci jen nějaký dar, i materiální, jsou povinni přihlásit ho ke zdanění. Používání školních budov pro vyučování náboženství je zakázáno; vyučuje se v kostelích, kde zpravidla není ani osvětlení a pro které není přiděl paliva; rodiče těchto dětí stojí v ohnisku nepříjemné pozornosti policie.

JAPONSKO.

Divně oslavují dobu vánoční na Dálném Východě. V hlavním městě Japonska zaznívají o vánocích každý večer nejkrásnější vánoční melodie, které však nedoprovázejí varhany, ale divadelní sbor a na tuto melodii tančí — nahé tanečnice!

ISLAND.

V těchto dnech byl vysvěcen na kněze Folifennát Vitoli, jehož dávný předek zavraždil nedávno za blahoslaveného prohlášeného Petra Chanela, prvního mučedníka — apoštola Oceánie.

FRANCIE.

Z kruhu francouzských katolíků vyšel popud bojující proti záplavě amerických pornografických filmů.

BELGIE.

Boj za mír v Belgii v posledních časech velmi zesílil. Sekretariát bojovníků za mír vyzval kněze katolické i protestantské k účinnému zásahu v mírovém hnutí. Mnozí se přihlásili k aktivní spoluúčasti.

PERU.

Veliký nedostatek kněží je v Peru přímo katastrofální. Ve státě je pouze 1500 kněží pro 7 milionů katolíků.

ITALIE.

Podle novinářských zpráv přišlo o život několik katolických kněží při záchranných pracích v nedávné severoitalské povodni.

NÁŠ ZÁPISNÍK

KNĚŽSKÉ EXERCICIE.

Letošního roku budou — dá-li Pán Bůh — pořádány kursy kněžských exercicií, jak předpisuje CIC. Uvažuje se o dvou místech, které by pro exercicie byly nejvhodnější: Svatý Hostýn a Křemešník u Pelhřimova.

BESEDY V KNĚŽSKÉM DOMOVĚ.

Kněžský domov v Praze se stává stále důležitějším střediskem kněžského života, a to nejen kněží pražských, nýbrž i duchovenstva všech krajů naší vlasti. V poslední době konaly v něm své vikariátní konference vikariáty pražské i sousední a každý měsíc se zde bude pořádati beseda pro duchovenstvo Velké Prahy, jakož i dpp., kteří mají o besedu zájem. Lednová beseda se konala dne 24. ledna t. r. s touto náplní: Církevně politický přehled za minulý rok přednesl viceministr Ing. Jos. Plíhal, který také zodpověděl všechny dotazy přítomných. Náměstek primátora hl. města Prahy Ing. Chamrád promluvil na thema „Budoucí tvář Prahy“ a na směrném plánu Prahy ukázal hlavní změny, které budou provedeny, jakož i plánovanou výstavbu nových

čtvrtí. Po bohaté diskusi byla beseda zakončena filmem o církevních a stavitelských památkách pražských a groteskou. Besedy se zúčastnilo 47 kněží. Příští — únorová beseda — se koná dne 28. února t. r.; církevně politický referát přednese předn. Jan Dolek za SÚC, a Msgre ThDr Josef Hronek, profesor theologické fakulty, ukáže nejnovější směry v pedagogice a katechetice. Březnová beseda s přednáškou profesora dr. Jana Merella bude 27. března t. r.

JUBILEUM.

Dne 10. února t. r. se dožil ve zdraví a svěžesti 70 let vynikající katolický sociolog univ. prof. ThDr Bedřich Vašek, apošt. protonotář. Jubilant napsal velkou řadu sociologických studií, které mu zaručují trvalou paměť našeho katolického vědeckého světa. Do dalších let přejeme hojnost Božího požehnání.

„CÍRKEVNÍ PRŮVODY“ o Vzkříšení Páně, na Boží Tělo a pod. zašle na požádání ř. k. farní úřad ve Vše-
tatech.

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

2. марта текущего года ославляет пятидесятилетний юбилей со дня рождения Доктор богословия Иосиф Плойгар, председатель государственного мирового комитета католического духовенства. На заглавной странице помещена фотография юбиляра и в передовой статье оценена его работа и заслуги по церковно-политической консолидации жизненных условий в нашей стране. Иллюстрированная часть журнала показывает несколько моментов из его жизни. В богословской части журнала помещены статьи Доктора Мерелла, Доктора Салайки, Доктора Касана и архивный материал приходской хроники. Декан патер Вячеслав Шебек приводит в практической части медитации спиритиала патера Карла Сагана темы к пасторации во время св. поста и обыкновенные рубрики из католической жизни и наш репортаж приносит домашние и мировые сведения. В гомилетическом приложении напечатана вторая часть святопостных проповедей.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

The chairman of the national Peace Committee of Catholic clergy of Czechoslovakia and Minister of Health ThDr Josef Plojhar reaches the age of fifty on March 2nd. This copy brings on the title-page his picture. In the leading article there is the valuation of his work and of his merit for the consolidation of the Church conditions politically in our Republic. The illustrated supplement shows us some pictures from his life. In the theological part there are articles by Dr Merell, Dr Salajka, Dr Kasan and materials from the archives for the parish chronicles. In the practical part there are meditations by the Rev. Father Karel Sahan CSSR, spiritual father of the Home for priests, practical hints for the Pastorate in Lent by the Rev. Father Václav Šebek, the usual review of the Catholic World and our Note-book brings the news from home and abroad. The homiletic supplement brings the second part of the sermons in Lent.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Le président du Comité national de la Paix du Clergé catholique tchécoslovaque et le ministre de la Santé Publique ThDr Josef Plojhar atteint l'âge de cinquante ans le 2 mars. Sur le frontispice du journal on trouve la photographie du ministre et dans l'article d'introduction il y a l'appréciation de son travail et de ses merites dans le domaine de la consolidation des conditions d'Eglise au point de vue politique. Le supplément illustré montre quelques instantanés de sa vie. Dans la partie théologique on trouve les articles du Dr Merell, Dr Salajka, Dr Kasan et les matériaux des archives pour les chroniques paroissiales. Dans la partie pratique il y a les méditations du Père Karel Sahan CSSR, le père spirituel du Foyer des prêtres, les conseils pratiques pour le pastorat de carême par le Père Václav Šebek, la revue usuelle de la Vie Catholique et notre Carnet apporte des nouvelles du pays et de l'étranger. Dans le supplément homilétique il y a la suite des sermons de carême.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Der Vorsitzende des allstaatlichen Friedensausschusses der katholischen Geistlichkeit der ČSR und Minister für Gesundheitswesen ThDr Josef Plojhar feiert am 2. März d. J. seinen 50. Geburtstag. Die Zeitschrift bringt auf ihrer Titelseite ein Bild des Jubilars und würdigt im Leitartikel seine Arbeit und seine Verdienste auf dem Gebiete der kirchlich — politischen Konsolidierung der Verhältnisse in unserem Staate. Die Bildbeilage zeigt einige Aufnahmen aus seinem Leben. Im theologischen Teil der Zeitschrift sind Artikel von Dr Merell, Dr Salajka Dr Kasan und Materialien aus dem Archiv für Pfarrchroniken. In dem durch eine Meditation über das Spirituale des Priesterheimes von P. Karl Sahan CSSR eingeleiteten praktischen Teil bringt Dekan P. Wenzel Šebek praktische Anregungen für die Pastorisation in der Fastenzeit vor und die usuellen Rubriken »Aus der katholischen Welt« und »Unsere Notizen« bringen Nachrichten aus aller Welt und der Heimat. Die homiletische Beilage druckt den zweiten Teil der Fastenpredigten ab.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník II. - Číslo 3. - V Praze dne 1. března 1952

NOVÉ KNIHY

ŽIVOT JANA NERUDY I. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 300, Kčs 77.—.)

Kniha je rozdělena na dvě části: první, „Ze starých rodových a rodinných dokumentů“, zabíhá až hluboko do 18. století, druhá část, „Jan Neruda“, sleduje Nerudovo dětství a jinošství až do období, kdy vyšla tiskem jeho první básnická sbírka „Hřbitovní kvítí“, před vánočními 1857.

ALOIS JIRÁSEK, POVÍDKY Z HOR. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 240.) — Výroční tisk odběratelům Národní klenotnice.

Mistrovské povídky z let 1872—1886, které časově tvoří východisko celého Jiráskova prozaického díla, obsahují povídku „Cestou“, vůbec první Mistrovu uveřejněnou prózu, dále též řadu „Povídek z hor“, které Jirásek otiskl jen v časopisech, nezařadiv je do svých sebraných spisů. Čtenář v nich najde realistický obraz Jiráskova rodného kraje, seznámí se s typickým životem české vesnice ve čtyřicátých až osmdesátých letech minulého století a pozná v nich důležitý vývojový stupeň české prózy.

A. S. MAKARENKO, KNIHA PRO RODIČE. (Nakl. Práce, str. 200, Kčs 44.—.)

Makarenkova „Kniha pro rodiče“ je kruhem samostatných novel, z nichž každá je věnována některému závažnému problému rodinné výchovy. Autor se dotýká i problému pohlavní výchovy, rodičovské autority, svobody a kázně.

AGRESIVNÍ IDEOLOGIE A POLITIKA AMERICKÉHO IMPERIALISMU. (Nakl. Orbis, stran 668, brož. Kčs 85.—.)

Úkolem knihy je demaskovat agresivní ideologii a politiku amerického imperialismu, který připravuje v zájmu světového panství monopolů USA novou válku. Odhaluje poválečnou expansi Spojených států v jednotlivých oblastech světa, vyvrací lživé „theorie“ buržoasních národohospodářů a legendy o „demokratickém charakteru amerického způsobu života“ a odkrývá hospodářské a třídní kořeny reakční a agresivní ideologie amerického imperialismu, který se snaží představit anglo-americký útočný blok v úloze bránící se strany a sejmut s něho odpovědnost za přípravu nové války.

YVES FARGE, FRANCIE JE V NEBEZPEČÍ. (Nakl. Orbis, stran 40, brož. Kčs 9.80.)

Autor — místopředseda Světového výboru obránců míru — podává ve své knize rozbor dnešní situace Francie.

NÁVŠTĚVA PRESIDENTA NĚMECKÉ DEMOKRATICKÉ REPUBLIKY WILHELMA PIECKA V PRAZE VE DNECH 23.—26. ŘÍJNA 1951. (Nakl. Orbis, stran 72, 22 fotografií na křídě, brož. Kčs 21.—.)

A. ZÁPOTOCKÝ, JEDNOTA ODBORŮ OPOROU BOJŮ ZA SOCIALISACI. (Nakl. Práce, Kčs 122.—.)

Kniha zahrnuje v první části období našeho dvouletého plánu. Zápotocký nepřestává zdůrazňovat, že základem blahobytu je práce, že naše cesta je jediné více, lépe a levněji vyrábět.

Vyvrcholením knihy je desátá kapitola nazvaná „Historické dny“, kde jsou zvláště projevy na památném sjezdu závodních rad 22. února 1948, na sjezdu rolnických komisí, kde vyvrcholením je vláda obrozenské Národní fronty. Předmluvu ke knize napsal předseda ÚRO František Zupka.

POSLEDNÍ BITVA VZPLÁLA. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 348, Kčs 65.—.)

Tato nová kniha je anthologií z tvorby českých dělnických básníků v rozmezí let 1878 až do roku 1917. Básně autorů již známých, od Pecky, L. Zápotockého až k A. Mackovi, vedle řady básníků méně známých,

tvoří skvělý dokument o živé časovosti a lidovosti české poesie, kterou nevytvářeli jen básníci umělí, nýbrž která rostla také ze řad pracujícího lidu.

S. V. KAFTANOV, O VLASTENECTVÍ SOVĚTSKÉ INTELIGENCE. (Nakl. Orbis, str. 76, Kčs 8.—.)

S. V. Kaftanov hodnotí vynikající úlohu inteligence v sovětském státě, jejíž hybnou silou její tvůrčí práce je její vřelé vlastenectví.

K. V. RAIS, ZAPADLÍ VLASTENCI. (Nakl. Orbis, str. 404, Kčs 55.—.)

Živé a plastické zobrazení života lidu z dob našeho národního obrození, obraz nadšené a obětavé práce buditeckých učitelů. Vyšlo jako 31. svazek Národní knihovny.

PROCES S JAPONSKÝMI STRŮJCI BAKTERIOLOGICKÉ VÁLKY. (Nakl. Orbis, str. 452, Kčs 87.—.)

Kniha ukazuje, jaké nebezpečí hrozilo světu z šlechetných plánů japonských imperialistů, kteří s úmyslem rozpoutat bakteriologickou válku vyráběli v laboratorických tajných útvarů kvantunské armády měsíčně stovky kilogramů kultur nejnebezpečnějších bakterií.

V. KORIONOV, AMERICKÝ IMPERIALISMUS NEJZAVILEJŠÍ NEPŘÍTEL NÁRODŮ. (Melantrich, str. 192, Kčs 36.—.)

Statistická data, diplomatické dokumenty a ostatní reálný materiál, který přináší tato kniha dostatečně napomáhá k pochopení událostí posledního desetiletí a odhaluje skutečného nepřítele světového míru.

A. E. KUNINOVÁ, ZMAR AMERICKÝCH PLÁNŮ NA DOBYTÍ SVĚTOVLÁDY. (Nakl. Melantrich, str. 220, Kčs 42.—.)

Sovětská publicistka ukazuje americký imperialismus v plném světle a analyzuje politické děje v letech 1917—20.

ASIJSKÉ NÁRODY V BOJI ZA SVOBODU. (Nakl. Práce, Kčs 60.—.)

Koncem roku 1949 konala se Panasijská konference odborářů, která se setkala s velkým zájmem odborářských pracovníků celého světa. Tato knížka přináší bohaté informace o výsledcích konference.

VILIS LACIS, BOURE. (Nakl. Práce, Kčs 70.—.)

První samostatný svazek trilogie, která zobrazuje život Lotyšska od let předmnichovských až po dnešek.

KONSTANTIN BIEBL, DÍLO I. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 152, Kčs 30.—.)

Tato kniha je důstojnou připomínkou závažného odkazu nedávno zesnulého básníka, kterému teprve dnešní doba přinesla plné ocenění. Bieblovy básně jsou významným doplňkem jeho nové tvorby, kterou básník ještě za života shrnul do sbírky „Bez obav“, patřící k nejlepším projevům současné socialistické poesie.

BOLESŁAW PRUS, FARAO. Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, str. 704, brož. 104 Kčs.

Prus, který náleží k největším polským klasikům, zobrazil v tomto románu kus dávné minulosti Egypta, za vlády Ramsesa XIII., v patnáctém století před Kristem. Ramses XIII. je pokrokový vládce, který má rád svůj lid, pozoruje jeho otročení a bídu a má nejlepší vůli udělat nápravu. Při tom však naráží na odpor kněžské kasty, která je pravým vládcem Egypta a vyssává všechno bohatství země. Farao odpývá své pokrokové snahy nejprve tím, že mu zabijí ženu a děcko a posléze je i on úkladně zavražděn. Avšak velekněz, který se pak sám stane faraonem, musí provést reformy, o něž Ramses usiloval - protože si to vůle lidu vynutí. Autor čtenáře nikde nenechá na pochybnosti, že nositelem vývoje a rozhodující silou je lid. Bolesław Prus je velký vypravěč a jeho barvitě, poutavě líčení čtenáře nejen uchvátí, ale také přesvědčí o odvčném boji lidu za lepší a spravedlivější život.

Nakladatelství České katolické Charity v Praze

UPOZORŇUJE NA SVÉ KNIHKUPECKÉ PRODEJNY:

PRAHA II, JINDŘIŠSKÁ 23 - telef. 311-87
BRNO, KAPUCÍNSKÉ NÁMĚSTÍ č. 14 - telef. 156-53
HRADEC KRÁLOVÉ, TRÍDA ČS. ARMÁDY č. 4 - telef. 6683
LITOMĚŘICE, NÁMĚSTÍ č. 15 - telef. 291

V NAŠICH PRODEJNÁCH OBDRŽÍTE NÁBOŽENSKOU LITERATURU ČESKOU I SLOVENSKOU, ROVNĚŽ I LITERATURU ZE VŠECH OBORŮ. ZÁSILKY POŠTOU VYŘIZUJÍ NAŠE PRODEJNY OBRATEM DO VŠECH MÍST

MÁME VÝHRADNÍ VYDÁVÁNÍ A EXPEDICI CÍRKEVNÍCH HUDEBNIN A PRO VELIKONOČNÍ OBDOBÍ PŘIPRAVUJEME NOVÝ SEZNAM, KTERÝ V NEJBLIŽŠÍ DOBĚ ROZEŠLEME

**OZDOBOU KAŽDÉ KNIHOVNY JE SOUBORNÉ DÍLO
F. L. ČELAKOVSKÉHO**

Třetím mohutným svazkem **BÁSNICKÉ SPISY** bude ukončeno souborné vydání díla »sladkého básníka«, posledního bojovníka předbřeznové obrozenecké doby, F. L. Čelakovského. **Básnické spisy** obsahují celou původní tvorbu Čelakovského i překlady z cizích básníků různých národů, s kterými seznamoval českou veřejnost podobně, jako to o půl století později činil Vrchlický. **Básnické spisy**, za vrchní redakce rektora Karlovy university Dr. Jana Mukařovského, zasvěceně komentované K. Dvořákem, jsou zároveň obrazem mohutného, bojovného a mnohdy strastiplného osudu básníkovy. »Růže stolistá«, inspirovaná většinou okouzlením mladé lásky, »Ohlas písní ruských«, kterým Čelakovský jasně a živě ukazoval směr naší kulturní politiky, »Ohlas písní českých«, o němž autor píše Vinařic-kému: »Tato knížečka ze všech mých prací jest a zůstane nejmilejší, ano ... ji ze všech i za nejpodařenější považuji.« To je jen neúplný výčet děl Čelakovského, zahrnutý do tohoto svazku. Asi 180 Kčs.

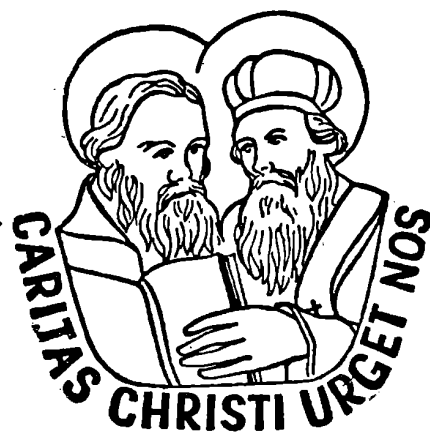
SLOVANSKÉ NÁRODNÍ PÍSNE jsou prvním základním dílem slovanské lidové tvořivosti. Čelakovský v něm uskutečnil, o čem marně usilovala řada jeho předchůdců: nejen uspořádal první soubor českých, moravských a slovenských písní, nýbrž i vybral a mistrně přeložil typické ukázky lidové poesie ostatních slovanských národů. 750 stran, brož. 240 Kčs, váz. 280 Kčs.

MUDROSLOVÍ NÁRODU SLOVANSKÉHO VE PRÍSLOVÍCH je jedinečným dílem nejen v české, nýbrž i světové literatuře. Čelakovský s neúpornou pilí shromáždil přísloví všech slovanských národů. Prísloví jsou uspořádána přehledně podle námětů, jsou uvedena i jejich znění v originále a K. Dvořák je doplnil přehlednými rejstříky, takže se **Mudrosloví** stává nepostradatelnou příručkou pro všechny naše vzdělance, studenty, redaktory, dělnické dopisovatele, učitele a vůbec všechny milovníky čistoty řeči. 924 stran, brož. 180 Kčs, váz. 213 Kčs. Obálky na všechny tři svazky nakreslil K. Svoboda.

Ve všech knihkupectvích

Nakladatelství VYŠEHRAD, Praha II, Karlovo náměstí 5

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

M Ě S Í Č N Í K K A T O L I C K É H O D U C H O V E N S T V A

*Probošt ThDr František Drábek vytyčuje povinnosti
kněze k usnesení vlády a zajištění jarních prací*

*Prof. ThDr Jan Merell dokončuje výklad o archeologii
a bibli*

*Prof. ThDr Vojtěch Šanda vysvětluje zprávu Josefa
Flavia o Ježíši Kristu*

*Prof. Ph et JUDr Josef Kasan uvádí další kapitoly
z církevního práva*

*Prof. ThDr Josef Hronek podává přehled pedagogických
názorů přítomnosti*

Spirituál P. Karel Sahan rozjímá na velikonoční thema

*Děkan P. Václav Šebek dává náměty na velikonoční
pastoraci*

R. F. Šimek zpívá o tajemství Svatého týdne

ČÍSLO **4** ROČNÍK DRUHÝ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA
CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNEŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358
ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815, 22188, 25528
ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENEŠ
S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČÁST VĚDECKOU

Univ. prof. ThDr Jaroslav Beneš
Univ. prof. ThDr Václav Bartůněk
Univ. prof. ThDr Antonín Hrdý
Univ. prof. ThDr Josef Hronek
Univ. prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.
Univ. prof. ThDr František Kotlík
Univ. prof. ThDr Josef Kubalík
Univ. prof. ThDr Jan Merell
Univ. prof. P. František Panuška CSSR
ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka
Univ. prof. ThDr Vojtěch Šanda

PRO ČÁST PRAKTICKOU

P. Josef Buchta
P. Jan Dočekal
P. Ladislav Hronek
P. Dominik Jirků OFM
P. Jan Mára OCr.
Msgre PhMg Eduard Oliva
ThDr P. Josef Plojhar
P. Karel Sahan CSSR
Prelát Ph a ThDr Jan Sobota
P. Karel Tomíček
P. František Tripský OMConv.

V MĚSÍCI DUBNU VDĚČNĚ VZPOMÍNÁME

života i památky zvláště vynikajících a zasloužilých vlastenců, kteří jak buditelskou, tak povznášející činností nám připravovali slavný dnešek národa.

Téměř v polovině dubna (17.) uplyne 180 let od narození P. Vojtěcha Nejedlého, děkana v rodném Žebráce a plodného člena básnické družiny Puchmajerovy, který probouzel náš lid pěknou veleslavínskou češtinou podle přízvukné prosodie Dobrovského. Starší bratr básníka Jana Nejedlého, pražského advokáta, hned od svého básnického mládí přilnul k lidu a jeho anakreontické básničky, sebrané v cyklus »Drobných básní« byly brzy zhudebněny a znárodněly. K vlastenectví probuzen St. Vydrou a Hněvkovským, proslul svou probuzenskou sbírkou »Nedělních, svátečních a postních kázání«, o nichž v třicátých a čtyřicátých letech 19. věku bylo známo, že jsou vlasteneckou jedinečností. Literární historik Jar. Vlček ve své »První novověké škole básnické« v něm zřídil jednoho z největších buditelů.

Měsíc duben - jak sám virtuos o sobě říkal - je také osudový měsíc největšího houslisty své doby Františka Ondříčka, pražského rodáka, který již jako žák pařížské konservatoře dobyl své veliké čestné ceny a který pak jedinečnou triumfální poutí Evropou proslavoval jméno českého národa. Ondříček se v dubnu narodil (1857), duben mu přinášel vždy nejskvělejší triumfy, v dubnu založil své proslulé kvarteto a stal se ředitelem Nové vídeňské konservatoře - »a v dubnu snad i zemru«, říkal. A opravdu se tak stalo 13. dubna před 30 lety při jeho milánském tourné. Pochován je na vyšehradském svatém poli poblíž Slavína, neboť jako věrný Čech toužil spočinout v rodné půdě.

4. dubna před 15 lety zemřel i slavný kritik český F. X. Šalda, liberecký rodák (1867), opravdový tvůrce české mluvy kritické a její duševní otec. Nebyl bez vad: jako tvrdošíjný vyznavač nejkrajnějších idejí a kritických směrů cizích přezíral a ubližoval nejedné veliké zásluze domácí (Jirásek, Rais...). Nemalý význam tkví i v jeho výchovatské činnosti universitní.

Dne 13. dubna 1918 proslovil také Alois Jirásek svou slavnou přísahu národa českého, čin, jenž (ještě za Rakouska) rovnal se stejné statečnému »Manifestu českých spisovatelů« z máje 1917.

Duchovní PASTÝŘ

JAK PŘISPĚJEME K SPLNĚNÍ ÚKOLŮ, PLYNOUCÍCH Z VLÁDNÍCH USNESENÍ O JARNÍCH PRACÍCH A ZEMĚDĚLSKÉ VÝROBĚ

Probošt ThDr František Drábek

V roce 1935 vydal pražský arcibiskup dr. Karel Kašpar pastýřský list, ve kterém konstatoval: »Je bída, hrozná bída. A tu volám, zapřisahám milé duchovenstvo, své věřící, ano všechny lidi dobré vůle, prosím jménem těch ubožáků a hlavně dětí, které hladem a zimou zmírají: Smilujte se nad námi, alespoň vy, přátelé naši, neboť ruka Páně dotkla se nás!«

Následujícího roku píše pak kardinál Kašpar v náboženském týdeníku Neděle (č. 39, roč. 1936):

»Blíží se zima s veškerou hrůzou zvláště pro chudé a nezaměstnané. Vítal jsem letos v pohraničním území a srdce krvácelo nad tím, co jsem viděl a slyšel — a bylo to v létě. Což teprve nyní! Lidé nemají mnohdy nic jiného k jídlu než trávu z příkopů. A je to lid tak dobrý! Vpadlé tváře, zasmušilé obličejy, slzy matek nad dětmi, jimž nemají, co by podaly, zavřené továrny, nezaměstnanost, bída, nouze a hlad. Vše to mocným hlasem volá k těm, kdož jsou odpovědní za pořádek ve státě a život lidu, aby, zanechavše stranických půtek a demagogických hesel, především se snažili o to, aby všichni — bez rozdílu politického smýšlení, národnosti a náboženského vyznání — měli co jíst, nežli bude pozdě. Hlad je hrozná věc a patřiti na dítky nemající nic teplého do úst, ba někdy ani kůrky chleba, ani teplých šatů, ani teplých kamen, u nichž by se ohřály zimou se třesoucí jejich údy, samozřejmě vyvolává roztrpčenost, která mezí nezná.«

Tato slova českého arcibiskupa-primasa objasňují chmurné a těžké poměry v těchto letech předmnichovské republiky, kdy půl milionu až 800.000 nezaměstnaných vztahovalo své ruce po práci a výdělku a kdy stát ve vleku liberalistického kapitalismu neměl moci a nebyl schopen zahnat příšeru hladu. Jsou to slova, která nám připomínají tehdejší těžké poměry a bídu našeho pracujícího lidu a která zároveň nám názorně ukazují při srovnání s dnešními poměry, kdy u nás není nezaměstnaných a hladovějících a kdy naopak neustále vzrůstá životní úroveň našeho lidu, za co vše děkujeme naší lidově demokratické republice.

Naše vláda se skutečně pečlivě stará o to, aby se našemu pracujícímu lidu vedlo lépe a aby život u nás byl krásnější a šťastnější. Je to vidět na bezpočtu opatření o zdravotní péči, o péči o přestárlé a neduživé, o péči o děti, o zajištění výchovy dětí a mládeže, o rozvoji kulturního života atd. Je to vidět především však na tom, jak vláda pečlivě se stará o rozvoj naší výroby, která to vše umožňuje a která zaručuje našemu lidu, že neustále zlepšování jeho životní úrovně se nezastaví. Celé budovatelské úsilí našeho lidu je zaměřeno právě tímto směrem a pětiletý plán je směrnicí, která ukazuje cestu tohoto šlechetného úsilí. Úspěchy, jichž jsme zde dosáhli, jsou vynikající. A přece vláda věnuje zvláštní pozornost oněm úsekům naší práce, naší výroby, kde je třeba zvýšit úsilí, aby byla zajištěna rovnoměrnost vývoje na všech úsecích naší výroby.

V posledních dnech vydala tři usnesení, týkající se zemědělské výroby. První z nich zabývá se otázkou zlepšení a zvýšení naší živočišné výroby, druhé přípravami a zajištěním jarních prací, a třetí prací STS. Všechna tři usnesení jsou zaměřena na to, aby pomáhala zlepšovat naši zemědělskou výrobu, aby našim rolníkům a zemědělským pracovníkům ukazovala cestu, jak tuto výrobu zvyšovat a zlepšovat a jak právě zvyšováním této výroby zajišťovat zlepšení zásobování potravinami u nás. Přitom je třeba si uvědomovat neustále, že naši zemědělci nastoupili novou cestu zemědělské výroby, cestu družstevní. Naše jednotná zemědělská družstva dosáhla již mnoha významných úspěchů a prokázala pokrokovost družstevní výroby, prokázala, že družstevní výroba je lepší a dokonalejší a že pro rolníky při zvýšených výnosech znamená méně dřiny. Ve všech třech vládních usneseních jde pak především o to, aby práce našich JZD se ještě upevnila a prohloubila, zlepšila, aby naše jednotná zemědělská družstva šla k novým a dalším vítězstvím. Usnesení o jarních pracích ukazuje pak konkrétně způsoby, jak si počínat při jarních pracích, aby byla zajištěna bohatá sklizeň, jak postupovat při uskutečňování nových výrobních a organizačních method v zemědělství. Zde hlavní úkoly budou ležet především na našich družstevnicích a zemědělských pracovnících na státních statcích. Usnesení o STS, jež přináší mnohé cenné podněty a směrnice pro práci těchto stanic, znamená další aktivní pomoc zejména jednotným zemědělským družstvům, protože jim zaručuje nejvyšší možnou míru využití mechanisace zemědělství u nás.

Všechna tři usnesení jsou aktivní pomocí vlády našim zemědělcům a jako taková byla opravdu radostně uvítána všemi, jimž na rozvoji a rozmachu naší zemědělské výroby skutečně záleží.

Nám kněžím není a nemůže být lhostejný osud a životní úroveň našeho pracujícího lidu a celého našeho národa. Vyplyvá to už ze slibu věrnosti, který jsme složili naší lidově demokratické republice za souhlasu našeho episkopátu. Proto jistě i my, každý z nás, přispějeme svým podílem k tomu, aby naši zemědělci plně pochopili význam vládních usnesení a aby se podle nich řídili.

Porozumění pro družstevní život, pro družstevní kázeň a odpovědnost při plnění všech úkolů, přístupnost přijímat zkušenosti, vědomí, že společný život družstevníků znamená nezbytnou spolupráci, respektování správného a zdravého názoru, podrobení se většině, to všechno jsou předpoklady zdárné práce družstva. A právě zde kněz může mnoho pomoci radou i příkladem či napomenutím. Je ovšem třeba zachovat jednotu a nenechat se rozeštvávat, rozvracet.

V jednom ze známých románů popisuje se boj Arménů proti tureckým útočníkům. Několik set Arménů uteklo se na horu Mojžíšovu. Hrdinsky se bránili, a aby jejich obrana vydržela co nejdéle, dali všechny zásoby do společného skladiště a pod společnou správu. A přece neodpovědné živly popudily tělesně vyčerpané jedince ke vzpouře. Byli to, jak bychom my dnes řekli, vesničtí boháči, kteří popuzovali ke vzpouře a dožadovali se toho, aby zásoby a stáda byly dány majitelům zpět, při čemž vypočítávali své ztráty obłudnými čísly. A těmto zběsilcům staví se do cesty staříček katolický kněz Ter Haigasun, který volá: »Máme ještě prostředek. Vy jste většina. Ale dám svolat lidi z posic... Vzdejte se Turkům. Pověříte-li mne, jsem ochoten k nim sejít vašim jménem ještě dnes!«

Ticho zůstalo bez trhlín — pokračuje spisovatel. Nezvedla se ani jedna ruka.

»Vidím, že ani jediný nechce se vzdát. Nuže, pak si musíme uvědomit, že kázeň a pořádek nesmějí být porušeny. Musí být klid, klid, slyšíte, kdybychom do huby neměli než své nehty. Mezi námi je jen jeden druh zrady, jmenuje se nepořádek, nekázeň. Kdo se dopustí této zrady, stihne ho trest, jaký náleží zrádci, na to spolehněte, přísahám to. Tak, a nyní je nejvyšší čas, abyste se dali zase do práce!«

Ano, i nekázeň a nepořádek je zradou a záškodnictvím tam, kde se bojuje o lepší zítřky našeho lidu. Je povinností kněze, aby své věřící vedl k ukázněnosti, k pořádku a k vědomí jednoty se všemi lidmi dobré vůle. Bude to uplatňovat i pokud jde o práci našich družstevníků a bude tak platně přispívat k tomu, aby usnesení vlády o zemědělské výrobě se plně uplatňovala. Bude tak napomáhat tomu, aby naše zemědělská výroba se rozvíjela a aby přispěla k dalšímu rozvoji blahobytu našeho lidu.

THEOLOGIE

ARCHEOLOGIE A BIBLE

(Dokončení)

IV. Archeologie a Nový Zákon.

V předešlé kapitole byl učiněn pokus na několika příkladech ukázat přínos archeologie pro Starý Zákon. Vykopávky a objevy přinesly mnoho nového světla k poznání událostí líčených ve Starém Zákoně. Biblické zprávy byly osvětleny a potvrzeny a události líčené v bibli byly vřazeny do velkého světového dění starého Orientu. Méně světla vnesly zatím objevy do historie a textu knih samotných. V *Novém Zákoně* je tomu jinak. Zde nejvýznamnější objevy se týkají hlavně *historie a textu knih samých*. Bohaté rukopisné objevy, o nichž byla řeč v kapitole druhé, potvrdily textovou neporušenost a integritu novozákonních knih. Žádná kniha starověku není textově tak podložena jako Nový Zákon. Žádná kniha starověku se nezachovala v rukopisech tak starých a četných jako řecký Nový Zákon. Do třicátých let tohoto století nejstarší rukopisy N. Z. (Vatikánský a Sinajský) byly ze 4. stol., tedy od originálů vzdáleny asi 250 let. Nálezem rukopisů Chester Beatty z pol. 3. stol. byla tato vzdálenost zkrácena o celé století a

u evangelia sv. Jana po nálezů fragmentu z 18. kapitoly je vzdálenost mezi originálem evangelia sv. Jana a tímto nejstarším opisem pouhých 40—50 let. Žádná z antických knih se nemůže vykámati tak krátkou dobou, dělicí nejstarší známý opis od originálu. Snad nebude bez zajímavosti uvést několik číslic. Z antických spisovatelů je tato vzdálenost nejmenší u Vergilia. Nejstarší zachovaný pergamenový rukopis je vzdálen od smrti básníkovy 350 let. U jiných antických spisovatelů jsou tyto vzdálenosti daleko větší. U Livia asi 500 let, u Horáce asi 900 let, u Platóna již 1.300 let a u Euripida dokonce 1.600 let.

Avšak nejenom novozákonní text, i obsah novozákonních knih byl potvrzen archeologickými nálezy posledních dob. V tomto století jsou to hlavně *papyry*, jež tolik přispěly jak k poznání Koiné, řečtiny novozákonních knih, tak i vlastního obsahu evangelí a ostatních knih Nového Zákona. Nejedno slovo, vyskytující se v N. Z., zvláště v listech sv. Pavla, bylo učiněno srovnatelnější bližším poznáním papyrů. I neliterární, dokladové papyry, týkající se denního živo-

ta malého člověka řeckořímského světa, nejsou bez významu pro novozákonní exegesi. Vždyť jsou to památky po lidech, kteří svými životními podmínkami a myšlením byli blízcí lidem, k nimž mluvil Kristus a apoštolové, zvláště Pavel z Tarsu. V dopisech, jež nikdy nebyly určeny pro veřejnost, jeví se život prostého antického člověka tak, jak byl. Jsou to vlastní svědectví malých lidí. Malá kronika běžných událostí. Felahové, malí rolníci, řemeslníci, vojíni, marnotratní synové i ustarané matky mluví k nám po staletích o svých starostech a pracích. V těchto dopisech, soudních aktech, různých smlouvách a kvitancích, určených k zapomenutí a náhodou objevených, je zachycen denní život oněch prostých lidí, jak by žádný spisovatel nám ho nebyl zachoval. Pro nedostatek místa jenom na několika příkladech ukáží, kterak papyry přispěly k osvětlení a lepšímu porozumění Nového Zákona.

Jak často byla již napadána zpráva sv. Lukáše o soupisu Kvírinově a o cestě Panny Marie a sv. Josefa za účelem sčítání do Betlema (2, 3). Námitky proti existenci sčítání (proti technické neproveditelnosti) jsou dnes vyvráceny papyry, z nichž je zřejmo, že taková sčítání právě v této době se prováděla a že dokonce Lukášův termín apografé je přímo úřední označení, terminus technicus, těchto soupisů. Tak na jednom papyru se čte:

»G. Vibios Maximos, místodržitel Egypta, uvádí ve známost: jelikož se chystá soupis rodin, je nezbytno všem, ať se nalézají z jakéhokoliv důvodu mimo domov, poručiti, aby se navrátili k rodnému krbu a umožnili tak výkon obvyklého soupisu a řádně se věnovali příslušným svým polním pracím.«

Nařízení, o němž píše sv. Lukáš, znělo asi podobně.

Dokladem smutných sociálních poměrů za doby Kristovy je dopis ze 17. 6. r. 1. př. Kr. Dělník z Oxyrhynchu pracuje v Alexandrii. Dovídá se, že jeho manželka se má stát matkou. Rád by poslal pro rostoucí rodinu vydělanou mzdu, ale zatím asi peníze ještě neobdržel a tak posílá jenom dopis s tvrdou radou: bude-li to dívka, odlož ji:

»Hilarion co nejvříveji pozdravuje svou sestru Alitu, Berus svou paní i Apollonarinu. Věz, že ještě teď jsme v Alexandrii. Nestrachuj se, že při všeobecném pohybu já stále zůstávám v Alexandrii. Prosim tě, i velmi žádám, věnuj péči dítěti:

Hned, jakmile obdržíme mzdu, pošlu ti ji (nahoru). Jestliže jsi rodila, jestliže (to) bylo mužské, ponech (žít), jestliže (to) bylo ženské, odhod'...«

Jak smutný obraz, v němž se odráží život dělnické rodiny v celé své ubohosti, v době příchodu velikého Přítele dětí!

Paralelou k Lukášově parabolé o marnotratném synu (15, 11 n.) je dopis marnotratného syna Antonia Longa své matce Neile (2. st. po

Kr.). Dopis je potrhaný, tak jako rozervaná duše jeho pisatele, a jsme odkázáni, zvláště v závěru, na pravděpodobnou rekonstrukci:

»Antonios Longos co nejvříveji pozdravuje svou matku Neilu! A při všem stále se modlím, abys byla zdráva. Přimlouvám se za tebe každý den, u pána Serapeida. Rád bych, abys věděla, že jsem nedoufal, že přijdeš nahoru do metropole (= snad Arsinoe). Proto jsem do města nepřišel. I do Karanidy (= asi bydliště matky) jsem se styděl přijít ve zvetšelém šatě. Piši ti, že jsem nahý. Matko, snažně tě prosím, smiř se se mnou!

Ostatně, sám vím, co jsem sobě (vše) způsobil. Rozhodně jsem poučen. Víím, že jsem pochybil. Dověděl jsem se od... (= jméno poškozené), že tě potkal v arsinoitském kraji a že ti předčasně všechno pověděl. Raději se chci stát mrzákem, než si býti vědom, že jedinému člověku dlužím obolos.«

Z další části dopisu jsou zachována již jen jednotlivá slova, takže rekonstrukce dopisu je nemožná.

Zvláště v listech sv. Pavla nejedno méně srozumitelné místo bylo objasněno papyry. Tak na př. v Kol. 2, 14 čteme, že »Bůh smazal dlužní úpis, přibiv jej na kříž«. Pavlova myšlenka je: Lidstvo přestoupením zákonů se stalo dlužníkem vůči Bohu a svými hříchy napsalo dlužní úpis. Lidstvo nebylo s to, aby svůj dluh splatilo. Za nás splatil tento dluh Kristus smrtí na kříži. Pro zásluhy Kristovy nám Bůh odpustil naše hříchy a smazal náš dlužní úpis vzhledem k přestoupeným zákonům. Tento úpis, svědčící proti nám, Bůh zrušil, přibiv jej na kříž, t. j. Kristus smrtí na kříži zjednal lidstvu dostiučinění u Boha. Jak tato Pavlova řeč byla srozumitelná čtenářům apoštolových listů, poznáváme dnes z papyrů, papyrusových kvitancí. Přes zaplacený účet se psalo písmeno X (chiazein, naše dnešní »s díky vyrovnáno«). Také Bůh prohlásil osudný dluhopis za vyrovnaný tím, že přes něj udělal písmeno X, symbol kříže Kristova.

Mnoho bylo již psáno o katalozích hříchů u sv. Pavla. Byly to opět papyry, jež vnesly světlo do sporné otázky. Z papyrů se dovídáme, že v době Pavlově existovala hra, která se těšila veliké oblibě. Její podstaty přesně neznáme. Víme jen, že se skládala z prkna, na kterém byla napísána jména různých hříchů. Jednotliví hráči losovali, která neřest na každého z nich připadá. Dva z těchto seznamů se shodují úplně s katalogy Pavlovými. Doklad, jak katechese Pavlova byla životní a že jistě šla do živého u těch, jimž byla adresována.

Podobných dokladů, jak papyry přispěly k osvětlení Nového Zákona, by bylo možno uvést celou řadu. Mnohé najde čtenář na př. v průkopnické práci A. Deissmanna: Licht vom Osten.

Z vlastních archeologických dokladů věrohodnosti N. Z. pro nedostatek místa uvádím pouze jeden, a to objev místa, kde byl odsouzen náš Spasitel a kde je tedy počátek cesty křížové.

Ráno na Velký pátek odsoudila velerada Ježíše na smrt, protože se rouhal a vyhlášoval za

Syna Božího. Rozsudek však musel potvrdit římský prokurátor Pilát, který sídlil v Caesareji přímořské, ale o velkých svátcích dojížděl do Jerusalema, aby byl s posádkou pohotově, kdyby došlo k nepokojům. Podle evangelisty sv. Jana (18, 28) byl v pátek ráno přiveden Ježíš k Pilátovi do praetoria (soudní budovy), Židé však sami do soudní budovy nevstoupili, aby se neposkvrnili. Když Pilát zjistil galilejský původ Ježíšův, posílá Pána k Herodovi Antipovi, který nenaleznuv na něm viny, posílá Ježíše zpět k Pilátovi. Pilátův palác se pak stává nenným svědkem bolestného bičování, potupného korunování a ostatních urážek, které končí odsouzením na kříž. Jeden z evangelistů, sv. Jan, zaznamenává místo, kde stálo soudní křeslo Pilátovo i hodinu odsouzení: »... Pilát... vyvedl Ježíše ven a posadil se na soudnou stolicí na místě, které se nazývá *Lithostrotos*, hebr. *Gabbatha*. Byl pátek okolo šesté hodiny.« (19, 13—14).

Z líčení evangelistů jasně vyplývá, že odsouzení Ježíšovo se stalo v paláci, kde o velikonočních svátcích sídlil Pilát, a to v nádvoří, které podle sv. Jana se nazývalo *Lithostrotos*, hebrejsky *Gabbatha*. O praetoriu Pilátově existovaly dvě tradice. Jedni hledali praetorium na hoře Sion, kde byl palác Herodův a kde prokurátoři za svých jerusalemských návštěv zpravidla sídlili. Druzí hledali Pilátovo praetorium na úplně opačném místě Svatého města, v jeho východní části na pahorku Moriah ve tvrzi Antoniově. V této tvrzi, v blízkosti chrámu, byla vojenská posádka, které mohl v čas potřeby prokurátor rychle použít. V době, kdy bylo v Jerusalemě mnoho lidí, často docházelo v chrámovém nádvoří ke shlukům a v takových okamžicích byla tvrz Antonia příhodnější k rychlým zásahům než odlehlý palác Herodův. Stará svědectví svědčila pro obojí tradici, takže ještě v r. 1922 píše známý archeolog P. L. H. Vincent O. P.: »Poloha praetoria znamená téměř nerozřešitelný problém v topografii Utrpení.« (*L'autenticité des lieux saints*. Str. 100.) A byl to týž archeolog P. Vincent, který v r. 1931—32 konal archeologický průzkum pod klášterní basilikou »*Dames de Sion*«, v místech bývalé tvrze Antonia, a s radostným vzrušením dospěl k závěru, že pokleká na kameny *Lithostrotos*, na kameny posvěcené stopami zkrvavělých nohou božského Mistra, jak o tom píše v díle »*Le Lithostrotos d'après les fouilles récentes*« (Paris 1933), kde shrnul svá dlouholetá studia.

Ve světle těchto vykopávek je možno rekonstruovat tvrz Antonia, která byla dějištěm odsouzení našeho Spasitele. Již ve svatyni Salomounově byla postavena v severozápadním rohu chrámu jakási tvrz proti nepřátelům, přicházejícím ze severu. Za Hasmonovců byla přestavěna tak, aby strážé mohly pozorovat, co se děje ve chrámě. Herodes Veliký tvrz znovu přebudoval, rozšířil, a aby se zavděčil Římanům, nazval tvrz Antonia. Vykopávky ukázaly, že

tvrz byla veliký obdélník o ploše 12.000 m² se čtyřmi věžemi. Tam, kde se tvrz spojovala s chrámovým nádvořím, jsou zbytky po nádherném paláci, který zaujímal plochu 4.800 m². Před touto palácovou částí Antonie bylo dvojí nádvoří, jedno vyšší a druhé nižší. A právě zde se udály bolestné chvíle Velkého pátku. Venkovské, níže položené nádvoří, které bylo zasypáno dvoumetrovou vrstvou země, připíná se k oblouku, nazývanému *Ecce Homo*, je o rozloze 2.500 metrů čt. a po odkrytí hlíny se ukázalo, že je vydlážděno velikými dlaždicemi z tvrdého červeného kamene. Rozměry dlaždic jsou značné: jsou zhruba 2 m dlouhé, 1,5 m široké a 0,5 m silné. Mezi četnými stopami, které se po dlouhá staletí zachovaly na těchto kvádrech, jsou nejzajímavější obrazce a rýhy pro různé římské hry, které tam vyhloubili vojáci pro hodiny odpočinku. Archeologické zkoumání prokázalo, že dlažďení je dílo typicky římské, odpovídající přesně stavbám doby Herodesa Vel., který vybudoval pevnost. P. Vincent a ostatní archeologové tvrdí, že toto je ono místo, kde Pilát vyslechl obžaloby proti Spasiteli, kde ukázal Ježíše se slovy »Ejhle člověk!« a kde Pána odsoudil na smrt. Výslech a bičování Kristovo se událo ve druhém, o něco výše položeném vnitřním nádvoří.

Zbývá ještě vysvětlit jednu nejasnost. Proč sv. Jan, očitý svědek, dbající pečlivě topografických údajů, píše, že Spasitel byl odsouzen na místě, které se nazývá *Lithostrotos*, hebrejsky *Gabbatha* (19, 13), když ve skutečnosti smysl aramejského *Gabbatha* je jiný než řeckého *Lithostrotos*. »*Lithostrotos*« je termín řecký a znamená u klasických autorů místo, zbudované z kamenů, nebo kameny vydlážděné. »*Gabbatha*« je termín aramejský, znamenající tolik co vyčnívající, vyvýšený pahorek. Tedy jde o významy zcela rozdílné. Sv. Jan však nijak netvrdí, že ona dvě jména, pod nimiž bylo známo praetorium obyvatelům Jerusalema, jsou synonyma, nebo že řecké slovo je překladem aramejského. Uvádí pouze, že jedno a totéž místo se současně nazývalo *Lithostrotos* i *Gabbatha*. Možno si představit poznámku prostší a méně umělou? Dnes je jasno, že uprostřed tvrze Antonia bylo nádvoří, charakteristické monumentální strukturou a skvělým dlážděním. Ale je také známo, že tvrz byla zbudována na nejvyšším z jerusalemských pahorků. Vysoký pahorek takorazka zmizel pod obrovskou stavbou. Semitský název místa »výšina« byl nahrazen novým, řeckým jménem »*Lithostrotos*« pro monumentální dláždění. Řeckořímské názvy »*Lithostrotos*« a »*Antonia*« urážely Židy a proto užívali nadále semitských jmen »výšina a pahorek«, jež odpovídaly podobě místa. Aramejský název »*Gabbatha*« není tedy překladem řeckého »*Lithostrotos*«, nýbrž obecným, lidovým názvem pahorku, na němž stála pevnost Antonia. Zde je tedy první zastavení křížové cesty.

Touto archeologickou drobností, tak úzce se vízí ke Svatému týdnu, v němž čtenáři dostanou do rukou toto číslo DP, uzavírám seriál článků: Archeologie a bible. Pro vymezení mi počet stránek byl to pouze výběr několika záběrů, potvrzujících pravdivost slov okružního listu Divino afflante Spiritu; že ne bez zvláštního úmyslu božské prozřetelnosti dochází k těmto objevům v našem století, aby dodaly pracovníkům, kteří jsou horlivě činní na vinici Páně, nové nadšení a odvalu v jejich práci.

Literatura: Z bohaté literatury o vykopávkách a objevech uvádím jen několik novějších prací, pojednávajících speciálně o archeologii a bibli:

F. Kenyon: *The Bible and Archeology*, London 1940; Ch. Marston: *The Bible is True*, London 1936; T. M. Neatby: *Confirming the Scriptures*, London 1936; C. Urquhart, *The Bible triumphant*, London 1936.

Při této příležitosti je mi milou povinností poděkovat pražské Národní a universitní knihovně (výpůjční oddělení), která ochotně mi obstarala potřebnou literaturu ze zahraničních knihoven.

Prof. Dr Jan Merell

FLAVIUS JOSEPHUS O JEŽÍŠI KRISTU

Již od reformace se vleče spor kritiků o původnosti dvou výroků židovského historika, z nichž kratší (Ant. 20, 9, 1) se skládá jen z několika slov a je někdy považován za pravý, delší však (Ant. 18, 3, 3) za stále většího souhlasu je označován za padělek, takže mnozí bezděky se kloní k názoru negativnímu. Zdá se však, že je to názor mylný. Literatury žádné neuvádím, poněvadž potřebuji vykázaného místa na důležitější úvahy než na planá jména.

I.

1. Josephus byl po otci a matce spříbuzněn s královským a kněžským rodem Makkabejců a patřil tudíž k nejvyšší šlechtě svého národa. Jeho rodina vlastnila nemovitosti blíže Jerusalema. Dostalo se mu pečlivé výchovy, a jeho vědění již ve 14 letech budilo odív. Vyrožený sklon k filosofii a náboženství vedl ho k tomu, že již v 16 letech jal se blíže zkoumati podstatu a rozdíl tří židovských sekt, farizeů, sadduceů a essenů, a to velmi vážně a prakticky, i asketickým snášením útrap a umrtvováním těla, ba k tomu cíli stal se na tři léta v poušti žákem poustevníka jménem Bannus, jehož asketické praktiky živě připomínají Jana Křtitele, o němž sám Josephus mluví s velikou úctou (Ant. 18, 5, 2), ba i tvrdí, že porážka, kterou Herodes Antipas r. 36 utrpěl v boji proti arabskému králi Aretasovi, byla trestem Božím za utracení (kolem 29) Jana Kř. V 19 letech Josephus se veřejně přidružil k sektě farizeů, jichž učení mu nejlépe hovělo, totiž mravní bezúhonnost, úcta před stářím, soulad mezi Božím předurčením a svobodnou vůlí, nesmrtelnost duše, věčná odplata na onom světě, přesnost ve výkonech náboženských (Ant. 18, 1, 3, Bell. 2, 8, 14). Netřeba zdůrazňovati, že prázdňý formalismus a pokrytectví nebylo vždy známkou pravých farizeů (Nikodem, Josef z Arim., Gamaliel starší Act 5, 34), jak i dokazuje krásný apokryfní žalm »Šalomounův« č. 17 farizejského původu z poslední polovice 1. st. př. Kr., kde mesiášský král je líčen nejenom jako vítěz nad pohany, nýbrž i jako posvětitel a vůdce národa k zbožnosti a spravedlnosti.

2. Po dokončeném 26. roce (Vita 3) Josephus podnikl cestu do Říma, která na jeho myšlení a jednání měla rozhodující vliv. Narození Josephovo spadá (Vita 1) do 1. roku cís. Caliguly (16. 3. 37 do 16. 3. 38), a to krátce před konec.

Tak obdržíme podle Ant. 20, 11, 2 současnost mezi 56. plynoucím rokem Josephovým a 13. rokem vlády Domitianovy (13. 9. 93 do 13. 9. 94), obnášející 6 měsíců, avšak čím dále s datem narození jdeme od 16. 3. 38 zpět k roku 37, tím více se tato souběžnost zkracuje a u 13. 9. 37 vůbec přestává. Tedy na každý způsob Josephus je narozen v zimě 37—38, nedlouho před šestnáctým březnem 38, a římská cesta po dosažení plných 26 let podniknutá spadá nejdříve do druhé polovice března 64 nebo později. Před 10. březnem cesta po moři, v našem případě patrně z Alexandrie, byla pro obyčejné cestující vůbec uzavřena. Loď Josephova se v Adriatiku potopila a z 600 cestujících jen osmdesát bylo zachráněno korábem z africké Kyrene a vyloděno v Puteoli u Neapole (snad koncem dubna). Na jaře 64 Nero dlel napřed v Neapoli, kde deklamoval a zpíval, pak v Beneventu, poté se vrátil do Říma, ale zakrátko se odebral do Antium, kde ho pak stihla zpráva o požáru v Římě, jenž zuřil od 19. do 25. července 64. Josepha v Puteoli pod hostinný krov přijal židovský herec a oblíbenec Neronův jménem Alityrus, představil ho Poppee Sabině, tenkrát už císařovně, a ta mu u Neronu vymohla příznivé vyřízení jeho záležitosti, propuštění několika kněží, které žudský prokurátor Antonius Felix (52 až 60) byl zatkl a do Říma poslal před císařský soud. To se stalo přibližně v květnu nebo červnu 64 nebo později podle toho, kde císař se právě zdržoval. Josephus se ovšem domů ihned nevrátil, neboť situace, jak ji po návratu domů líčí, patří již do r. 66, první konkrétní fakt, o němž referuje, obsazení hradu Antonie povstalci, spadá do srpna 66. Po dlouhé a nebezpečné cestě Josephovi zajisté na tom záleželo srdce a střed římského imperia důkladně seznati. Návrat domů byl nejdříve uskutečněn r. 65, na každý způsob se Josephus stal svědkem, snad i očitým, požáru v Římě a pronásledování křesťanů, jež úplně spadá ještě do r. 64. Viz Tacita (Ann. 15, 33. 34. 36. 39. 44. 48).

3. Doma Josephus patřil k umírněné straně notáblů a majetných lidí, kteří radili k ústupnosti vůči Římanům. Dostalo se jim také ozbrojené pomoci od samých Římanů a od krále Agrippy II., jenž vládl nad severními kraji pod Hermonem a sídlil v Caesarea Philippi čili Pa-

neas, ale radikální strana zelotů nabyla vrchu a notáblové, ač neradi, se musili přidati k odporu proti Římu, aby aspoň zdánlivě luze vyhověli, a začali organisovat jakousi defenzivu, vyčkávající dalšího bezděčného vývoje události. Do Galileje v zimě 66—67 nebo těsně před ní byl poslán mladý Josephus, který po návratu od svého poustevníka prodělal vojenský výcvik a v Itálii si všímal vojenských věcí, k čemuž tam bylo více příležitosti než doma, kde římská posádka obnášela 3.000 mužů v Cesarei a 500 v Jerusalemě, poněvíc jen z pomocných národů sestavená. Válka v Galileji byla formálně zahájena příchodem vojevůdce Vespasiana na jaře 67, Josephus pak byl po 47 dnů od začátku července obléhán v pevnosti Jotapata, a když posádka byla vybita, jako poslední Josephus se vzdal Římanům a byv předveden před Vespasiana, zahrál si na proroka a zvěstoval Vespasianovi a jeho synu Titovi povýšení na císaře — což vzhledem na rozhárané poměry v Itálii nebylo těžké (Nero † 9. 6. 68, Galba † 15. 1. 69, Otho † 16. 4. 69, Vitellius † 20. 12. 69, samí neschopní lidé). Za to Josephovi se dostalo vlídného zacházení, ač nosil aspoň symbolicky zajatecký řetěz, až i tento byl sňat, když Vespasianus 1. června 69 v Egyptě a 13. června od legií v Palestině a v Syrii stojících byl prohlášen za císaře. Další vedení války pak vložil do rukou syna Tita, jenž od začátku k Josephovi choval zvláštní sympatie a v jehož doprovodu pak Josephus i s králem Agrippou a jeho sestrou Berenikou i při obléhání Jerusalema až do konce setrval. Pak se s Titem odebral do Říma, kde mu Vespasianus vykázal byt ve svém dřívějším paláci, přijal ho jako osvobodence do flavijského rodu, propůjčil mu římské občanství, určil roční státní rentu, za ztracené rodinné pozemky mu daroval jiné v Palestině a chránil ho před židovskými odpůrci. Stejně přízni a ochranně se Josephus těšil i za Tita a Domitiana, jenž jeho pozemky v Palestině osvobodil od daní. Také císařovna Domitia mu byla vždy nakloněna. Kromě toho pěstoval přátelské styky s Agrippou a jeho sestrou Berenikou, kteří po r. 70 aspoň dvakrát dleli návštěvou v Římě u dvora, totiž za Vespasiana r. 75 a za Tita r. 80. Od Agrippy obdržel celkem 62 dopisů (Vita 65).

4. Z jeho spisů první vyšla Židovská válka (Bellum) za panování Vespasiana (Vita 65) po roce 75, kdy v Římě byl dokončen chrám bohyně míru (B. 7, 5, 7). Poté v 13. roce Domitianově, krátce před 13. 9. 94, byly vydány Starožitnosti (Antiquitates), jak Josephus připomíná Ant., 20, 11, 2, třetí na řadě je Vita, prý teprve po r. 100, t. j. po smrti Agrippy II. (Vita 65), která podle Photia (Bibliotheca, cod. 33) spadá do 3. roku Trajanova. Avšak datum u Photia není jisté, a zdá se, že už r. 94, kdy vyšly Starožitnosti, nejenom Agrippa II., nýbrž i Berenika, Felix a Drusilla byli již mrtvi, poněvadž Josephus o nich v Ant., nikoli už v Bell., často nepříznivě refe-

ruje, ač to byly sprátelené osoby. Nejpozdější je spis Contra Apionem. — O kvalitě spisů netřeba nám zde mluvit. Kdo je přečte, nemůže zneužnat autorovu pevnou víru v Boha čistě monotheistického (C. Ap. 2, 17) a přesvědčení o pronikavém působení božské prozřetelnosti, jež dobré odměňuje a zlé tresce a toho chrání, kdo se s důvěrou k Bohu obrací. Josephus krásně mluví o nesmrtelnosti duše, (B. 3, 8, 5; 7, 8, 7), jsou to myšlenky dílem platonické, kterak duše touží po oproštění od těla, aby se mohla povznést k jasnému poznání věčných pravd. Josephus zná i jiné řecké filosofy, Pythagora a Anaxagora, jež prohlašuje za skryté monotheisty (C. Ap. 2, 16), ví o tom, co Sokrates tvrdil o svém vnitřním hlasu (daimonion, C. Ap. 2, 37). Josephus nebyl nic méně než zažraný, fanatický farizej podle typu N. Z. Jeho vrozený sklon k filosofickému chápání náboženství, bedlivé zkoumání židovských teorií a pozdější stálý a blízký styk s nejvyššími kruhy pohanského světa v Římě ho musely převychovat — měl-li toho vůbec zapotřebí — k úplné filosoficko-náboženské toleranci, bez níž v římské, beztak hodně rasově antisemitsky nalažené společnosti, by se byl stal úplně nemožným. Když r. 75 Titus (roz. 39) chtěl v Římě za choť pojmout jistě ještě vlnadnou Bereniku (roz. 28), sestru Agrippovu, musel mu to otec Vespasian vzhledem na antisemitismus římského lidu vymluvit.

5. Znal Josephus křesťanství? Zcela jistě a dobře již od mládí v Palestině. Do doby tísne před smrtí Štěpánovou (33—34) patří poznámka: »Multa etiam turba sacerdotum obediabat fidei« (Act. 6, 7). Tedy právě mezi kněžími se našli tolerantní muži, kteří se zřekli sadducejského smýšlení (žádný duch, žádný život posmrtný) a přijali křesťanství. Je prostě nemožné, že Josephus asi na začátku 38 narozený, člověk nadaný, se zvláštním sklonem ke zkoumání náboženských otázek, by se nebyl doma o křesťanství dověděl a zajímal. Jeho sympatický postoj k nové víře je potvrzen tím, co s otevřenou blahovůlí píše A. 20, 9, 1 proti justiční vraždě na Jakubovi a jiných jeho souvěrcích spáchané, ačkoliv přitom o křesťanství jako takovém mlčí. Zpráva se nedá jako pozdější vložka z kontextu vylomit, pouze označení Jakuba jako bratra Kristova by mohla být interpolací, ale o tom později. Fakt vypravuje, dílem s jinými podrobnostmi, také Hegesippus, žid z 2. století u Eusebia (hist. eccl. 2, 25). Rozhořčení, které se tenkrát (62) zmocnilo i nejpřísnějších stoupenců mojišského zákona, dokazuje, že Jakub a jiní židokřesťané se těšili velkým sympatiím. To se událo dříve, než Josephus nastoupil svou římskou cestu. V Římě pak u příležitosti pronásledování křesťanů byl zajisté dotazován, kdo byl Kristus a kdo jsou christiani a odpověď jeho nemohla být zcela nepříznivá. Také osobnosti, jako Agrippa a Berenike, znaly křesťanství z rozmluvy s apoštolem Pavlem, kterou prostředko-

val prokurátor Porcius Festus (Act. 26, 1 násl.) brzo po nastoupení úřadu r. 60, a již dva roky předtím časté rozmluvy o křesťanství s Pavlem zahájil v Cesarei Antonius Felix, jeho předchůdce, za přítomnosti své choti Drusilly, sestry krále Agrippy a Bereniky. (Act 24, 24 násl.) S touto společností se pak Josephus za války od r. 67 pravidelně stýkal a později i v Římě s nimi rozmlouval. Felix a Drusilla vůbec po r. 60 v Římě nebo nablízku stále bydleli. Podle Ant. 20, 7, 2 jejich syn zahynul při výbuchu Vesuvu r. 79, zdali také Drusilla (nebo synova choť), není z textu zcela jasno. V Římě i po r. 70 Neronovy ukrutnosti na křesťanech páchané z paměti lidu nevymizely a tím i zájem o ně u příchozích z Palestiny, z nichž jeden byl Josephus, stále udržován. Kromě toho nezůstalo mu úplně tajno, že i na dvoře Flaviů byli křesťané, dokonce blízcí příbuzní císař. rodiny, jako Flavius Clemens, popravený r. 95, a Flavia Domitilla (poslána na ostrov Pandataria) nebo i konsul Acilius Glabrio (popraven 91), snad zakladatel hrobky v katakombách sv. Priscilly na via Salaria.

6. Mesiášská idea Josephova byla patrně rázu farizejského a nelišila se od představy vítězného a spravedlivého krále v apokryfním žalmu Šalomounově č. 17, byla však událostmi r. 66—70 úplně dementována. Josephus zajisté již dříve r. 64 v centru římského imperia se o nemožnosti podobné iluze důkladně přesvědčil a vzdal veškeré naděje na restauraci židovského státu. V B. 6, 5, 4 připouští očekávání židů, že právě tenkrát někdo z jejich země se zmocní vlády nad světem, ale vyplnění spatřuje ve Vespasianu, jenž z Orientu vyšel a uchopil se vlády nad římským impériem. Zdali snad poté ještě očekával nějakého mesiáše, eventuálně apokalyptického na konci věků, je pro nás lhostejné, o tom se vůbec nevyjadřil. Ježíše Krista podle svých farizejských představ za mesiáše přijmout nemohl. Neboť i když se snad i podle jeho názoru mnohé výpovědi Starého Zákona na Ježíši vyplnily, to, co on a jeho souvěrci v tehdejší situaci považovali za podstatné a hlavní, se nevyplnilo, totiž pokoření všech nepřátel a uchopení vlády nad světem, viz zvláště žalm 2 a 109, pak Isajáš 9, 3 (sic ut in die Madian) a Is. 63, 1 násl., kde mesiáš se vrací z Edomu po velikém vítězství se zakrváceným šatem. Edom bylo vždy pseudonymním označením římské moci, ještě středověcí rabíni tak mluvili, na př. ve 12. stol. Benjamin z Tudely (pro něho za Alexandra III. Řím je hlavním městem království Edom). — Z toho ovšem neplyne, že Ježíš Nazaretský v očích Josephových nemohl být mimořádným, i Bohem omilostněným člověkem a vůdcem k vyššímu náboženskému poznání jako Plato, Pythagoras a jiní (viz shora č. 4).

II.

Sporný text Ant. 18, 3, 3 zní takto: *V této době (za Pontia Piláta) vystoupil Ježíš, člověk moudrý, smí-li vůbec být nazýván pouhým člo-*

věkem. Neboť on konal prapodivné věci, byl učitelem lidí, kteří radostně pravdu přijímají a mnoho židů, jakož i mnohé z řeckého světa k sobě přivedl. To byl ten známý Kristus. A když Pilát následkem udání našich předáků nad ním soudně vynesl smrt kříže, zůstali mu dřívější jeho stoupenci v lásce oddáni. Neboť se jim zjevil třetí den opět živý, jak ostatně i Bohem nadšení proroci tyto jakož i jiné nesčetné obdivuhodné věci o něm předpověděli. Ještě dodnes nevymizelo pokolení christianů, kteří podle něho jsou pojmenováni.

1. Odpůrcům pravosti tohoto textu slouží za hlavní důkaz úvaha, že žid, kněz a farizej nemohl napsat *ὁ Χριστός οὗτος ἦν*, aniž by tím uznal pravé Ježíšovo mesiášství. Avšak Josephus své knihy vůbec nepsal pro židy, nýbrž pro vzdělanou řecko-římskou společnost (viz předmluvy v B. 1 a Ant. 1). Ta však o židovském mesiáši nic jasněho vůbec nevěděla, a Josephus se při každé příležitosti výkladu jména a podstaty tohoto pojmu úzkostlivě vyhýbá. O očekávání mesiášském jediná, ale jen všeobecná zmínka stojí B. 6, 5, 4, a jméno *Christos* se u něho vyskytuje pouze dvakrát a právě jen jako označení Ježíše Nazaretského bez jakéhokoliv výkladu, kterého nepodává ani tam, kde S. Z. o pomazaném králi izraelském užívá výrazu »mesiach Jahve« *Χριστός κυρίου*, totiž 1 Sam 24, 6 a 26, 9, 11. V prvním textu »pomazaný Hospodinův« Josephus opisuje »od Boha královstvím obdařený« a v druhém »král od Boha vyvolený«. Od Josepha řecko-římská veřejnost se nesměla dovědět, co to je mesiach Jahve, aby se nevzbudilo nebezpečné podezření, že se jakési politické převratové pretendenty ještě po r. 70 mezi židy propaguje. — Oproti tomu Nero r. 64 svým krutým pronásledováním zjednal křesťanství velikou reklamu, a vzdělaný římský svět se dychtivě tázal: Kdo jsou to ti christiané a kdo je to ten Christus, podle něhož jsou pojmenováni, jako jiné, ponejvíce ovšem politické skupiny Pompeiani, Caesariani, Augustani atd. Přitom velkou záhadou pro ony kruhy byl smysl jména *Christos*. Odtud varianta *Chrestos*, která se objevuje již u Tacita a Suetonia a o níž referují ještě Tertullian a Lactantius. *Χριστός* »užitečný« bylo známé jméno zvláště sluhů a otroků (γ znělo jako i), ale »pomazaný« se zdálo být označením příliš bizarním, neboť pomazání králů na západě bylo věcí neznámou. Josephus však odpovídá jen na otázku, kdo byl Christus, jenž platil za původce křesťanství, nic víc. Úmysl upozornit na podstatu židovsko-křesťanského mesiášství je mu zcela cizí a proto slovo *Christus* nijak neobjasňuje.

2. Druhá úvaha, jež odpůrcům slouží za stěžejní důkaz, jest, že prý proroci jak zmrtvýchvstání, tak i jiné události ze života Ježíšova předpověděli, což prý Josephus podle své mentality nemohl připustit. Avšak, jak již řečeno I, 6, pro Josepha byla rozhodující pouze okolnost, že se na Kristu nesplnily předpovědi pro vítězného

mesiášského krále charakteristické. K tomu ještě nutno zvlášť zdůraznit, že tehdejší židé mezi vyplněním předpovědi ve smyslu pravém a ve smyslu pouze přízračném (accomodato) nečinili skoro rozdílu. Když výrok Starého Zákona na jakoukoliv pozdější osobu nebo událost se dá aplikovat, je to vyplnění předpovědi. Na př. Act 1, 16, 20 »Oportet impleri Scripturam, quam praedixit Spiritus s. per os David de Juda... Episcopatum eius accipiat alter.« Příkladem je v Mišně a Talmudu nesčetné množství, v 2. kap. Matouše hned tři. V. 15 tím, že Josef s dítětem byl v Egyptě, vyplnilo se slovo Osášovo 11, 1 »ex Aegypto vocavi filium meum«, což je pouhá akomodace bez skutečné předpovědi, neboť v Osášovi je jen řečeno, že Bůh z Egypta vyvedl národ izraelský, svého prvorozeného syna (Ex 4, 22), což nelze ani typicky na Krista přenést. Totéž platí o pláči Ráchelině v. 17, 18, kde je citován verš Jerem 34, 14, psaný po odvedení Benjaminek (kolem Jerusalema) do zajetí r. 598 za krále Jehojakina, tedy ani typicky žádné proroctví o pláči (jen příslib ve v. 18, že se se zajatci vrátí), opět pouhá akomodace, žádné vyplnění proroctví. Konečně fakt, že Josef s dítětem se usadil v Nazaretě, v. 23, je vyplnění proroctví »quo-

niam Nazaraeus vocabitur«. Tato slova v Písmě nikde nestojí a jsou pouze slovní narážkou na Isajáše 11, 1, kde mesiáš je líčen jako výhonek, nešer, aramejsky nišrá, z kořene Jesseova, v čemž Matouš, poněvadž psal hebrejsky nebo aramejsky, spatřuje narážku na jméno Nazaret, hebrejsky snad Nešeret nebo Nášeret, což přichází ve spisech teprve v 9. století; jen Ježíš Nazaretský se čte v Talmudu (ha-nošerí, Sanhedr. 43a, a jinde), a Nazarenští jako označení židokřesťanů stojí již v prastaré synagogální modlitbě šemone 'esre, čili osmnácti proseb: »Nazarenští a kacíři nechť okamžitě zhynou.« - Vzhledem na takovou exegezi Josephus mohl zcela nezávisle na evangeliích v příbězích ze života Kristova, které mu byly aspoň z ústního podání jistě známy — neboť postava Ježíšova byla pro palestinské židy přec jen problémem — spatřovat vyplnění různých starozákonních textů, ačkoliv byl přesvědčen, že se mohou vyplnit ještě na jiných osobách, také na apokalyptickém mesiáši, očekával-li ho vůbec. Pro něho byl Ježíš šlechtitný, Bohem omilostněný člověk mimořádného významu, ale žádný mesiáš.

(Dokončení příště)

Prof. ThDr Vojtěch Šanda

DĚJINNÝ VÝVOJ CÍRKEVNÍHO PRÁVA

(Pokračování)

Dionysiana

Nemalý pokrok znamenalo dílo, které na popud Štěpána, biskupa solinského (Salona) v Dalmácii, sestavil koncem V. století v Římě skytský mnich *Dionysius Exiguus* (Nepatrný), původce též našeho křesťanského letopočtu.

Tento sestavil jednak:

1. sbírku latinských překladů usnesení koncilů východních;
2. dekretálů papežských od papeže Siricia (384—398) do papeže Anastasia (496—498). Na rozkaz papeže Hormisdase pořídil;
3. novou redakci sbírky kánonů koncilů východních a paralelních texty řeckými a latinskými, ze které se však zachovala jen předmluva;
4. spojil sbírku usnesení konciliárních a dekretálů papežských v jedinou chronologickou sbírku o dvou knihách a tato spojená sbírka pod jménem *Dionysiana* došla na západě pro svou obsažnost, universalismus a uspořádání velikého rozšíření a je pramenem mnoha sbírek pozdějších.

Tato »*Collectio Dionysiana*« jest složena takto:

První část obsahuje 50 kánonů apoštolských, 165 kánonů východních sněmů, 27 kánonů chalcedonských, 20 kánonů sardických, akta sněmu kartagského z r. 419.

Druhá část obsahuje papežské dekretálky papežů od Siricia do Anastasia (384—498), počtem 38.

Dionysiana byla pozdějšími dodatky rozmnožována. Mimo to v této době vznikly také jiné cenné sbírky, známé pod jménem archivů, v nichž

byly nalezeny. Jsou to tak zvané sbírky: *freisingská*, bohatší ještě na dekretály než Dionysiana, *vatikánská*, sbírka z Chieti, sbírka z kláštera sv. Blasie, sbírka zvaná Quesneliana, ze IV. století, v Gallii velmi rozšířená, nazvaná tak po svém vydavateli (Paschasius Quesnel, 1719), přičítaná sv. Cesariovi z Arles.

R. 774 daroval papež Hadrian I. (772—795) sbírku Dionysiovu, časem podrobenou nemalým změnám, Karlu Vel. a tento ji pak vyhlásil na říšském sněmu za úřední pramen kanonického práva v říši franské. Od té doby slula sbírka ta *Liber canonum*, *Codex Hadrianus*.

Tento Liber canonum byl asi dočasně směrodatným zdrojem církevního práva v počátcích křesťanství i pro země české, pokud v oné době podléhaly vlivům západním. A poněvadž se tato sbírka podstatně nelišila od současných sbírek řeckých, neboť byla přeložena i do řečtiny, snadno pochopíme, že moravští věrozvěsti sv. Cyril a Metoděj, kteří přišli z říše řecké, nenalezli u nás nějakých obtíží se strany církevní kázně zde již snad zavedené.

Sbírka španělská či Isidoriana

Mnoho hluku vyvolala v kruzích protiřímských sbírka kánonů značného objemu a neznámého původce, skrývajících se pod pseudonymem *Isidor Mercator*. Tyto dekrety Pseudo-Isidorovy, mimo usnesení sněmů hlavně galských a španělských, uvádějí mnoho papežských dekretálek, počínajíc Klementem I., z nichž celé jedno sto je úplně podvržených.

Podezření z falsifikátu padá na Benedikta Le-

vitu z Mohuče, který se i v jiných spisech neštil klamat čtenáře. Proto badatelé odkazují toto dílo do poloviny IX. století a místně do okolí Remeše.

Tento podvod záleží v tom, že pisatel přičítá výrok vysoké autoritě, ac je vlastním výmyslem nebo míněním soukromým. Zvláště nemůže být řeči o tom, že by byl primát římského papeže povstal na základě tvrzení Lži-Isidorových.

Na Isidorův podvod se přišlo dosti pozdě. Teprve kard. Mikuláš z Cusy ve spise: *De concordia catholica libri duo* a kard. Jan de Turrecremata ve spise: *Summa ecclesiastica* s určitostí dokázali, že jde o podvod. I nejnovější badatelé zjistili postupně jednotlivá falsa.

Sbírka falešných dekretálií, tak zvaná Pseudo-Isidoriána, sestává ze tří částí:

I. část obsahuje předmluvu, ve které si dává jméno Isidor Mercator, několik falešných úvodních dokumentů, majících sbírce dodat vážnosti, 50 apoštolských kánonů z Dionysio-Hadriany, 60 falešných dopisů papežských, uspořádaných chronologicky.

II. část obsahuje několik uvozovacích textů, mezi nimi i falešnou Donatio Constantini ad Silvestrum papam.

III. část obsahuje papežské dekretálky, částečně zfalšované a nepravé dekretálky papežů Silvestra a Řehoře II.

Celá sbírka sleduje tendenci popřít moc biskupů proti metropolitům a provinciálním synodám zdůrazňováním odvolacího práva k papeži, čímž i moc papežská dostává nepřímou zbraň do rukou pro své nároky na plenitudo potestatis.

Papež Mikuš I. v 2. pol. IX. století rázem odstranil pochybnosti, které se proti sbírce objevily u části franského kleru ohledně věrohodnosti tím, že slavnostně ujistil francouzské biskupy, že originály všech dokladů, na něž se spisoval sbírky odvolává, se skutečně nalézají v listinných archivech stolice papežské.

Na obranu Pseudo-Isidoriány vystoupil jesuita Turriannus ve spise: *Adversus Magdebursenses centuriatores*.

R. 1682 kalvínský učenec B'ondel vydal spis: *Pseudo-Isidoriána et Turriannus baculantes*. Sama římská kurie se jí ústy papeže Pia VI. vzdala. Capitularia Angilrami udržela si zdání pravosti déle.

Vedle Pseudo-Isidora napsali objemná díla církevně právní Burchard, biskup vormský:

Decretum Burchardi asi z r. 1008—1012 o 20 knihách. Zastává primát papežský a jen s rezervou používá textů, svědčících o spoluúčasti moci světské při reformě církve. Zvláštní zřetel je věnován právu trestnímu a obsah pravidel vydaných za zákony papežské bývá tu pravidelně čerpán z tak zvaných Poenitenciárií.

Ivo, biskup chartréský, napsal: *Decretum* z r. 1094 a *Panormia* z r. 1096. Nepojmenovaná sbírka jedná o kleru, církevním majetku a o imunitách církevních.

V rukopisech Pseudo-Isidorských vyskytují se

ale také samostatně tak zvaná: *Capitula Angilrami*. Jsou to kratší kapitoly, vztahující se hlavně k obžalobě biskupů; patrně nesprávná jsou tvrzení v nich v nadpisu obsažená, že buď papež Hadrian I. r. 785 odevzdal tato kapitula biskupovi metetskému Angilramovi, když byl právě v Římě, buď že Angilram je odevzdal papeži. Kapitula tato jsou falšovaná, tak jako Lži-Isidorská sbírka. Původce obou bude asi týž. Kapitula byla asi předběžnou prací k Isidorově sbírce.

Zvláštní právní prameny v říši franské.

V IX. století užívali v říši franské: 1. Pseudo-Isidoriány; 2. Dionysio-Hadriany a 3. franských kapitulárů.

Též byly zpracovány instrukce biskupů pro duchovenstvo, tak zvaná *Capitula episcoporum*.

Zvláštní význam měly *Libri poenitentiales*, knihy kající, které obsahují předpisy o tom, jak se duchovní mají chovat při zpovědi a jaké mají uložit pokání.

Libri diurni, jsou sbírky obsahující výklady a pokyny o právních názorech církevních z V. a VI. století. Předchůdcem tohoto druhu činnosti byl franský mnich Marculf — odtud *formulae Marculfi*.

Ordines seu libri de ordinibus, církevní rituály, líčí liturgické obřady a způsob, jímž se postupovalo při konání synod.

Kromě těchto pramenů ryze církevních je pro tuto dobu pokládat za prameny církevního práva též tak zvaná *Kapitularia králů franských*, která ovšem nebyla sebrána ve sbírky samostatné. Mnohé z nich se týkají pouze látky církevní. První takovou sbírku kapitulárií uspořádal počátkem IX. století Ansegisus, zvaný Fontane'lla. Má celkem 4 knihy, z nichž první 2 obsahují *capitularia ecclesiastica*. Později přibýly další 3 knihy, jichž autorem je Benedikt Levita z Mohuče — *Capitularia Benedicti Levitae*.

Velký význam pro církev měl *Codex Theodosianus* — *Breviarium Alaricianum*, neboli *Lex Romana Wisigothorum* z r. 506, určené pro obyvatelstvo říše wisigothské (Španěl a jižní Gallie). Pro obyvatelstvo burgundské platila: *Lex Romana Burgundionum*. Na půdě italské za dočasné vlády Ostrogotů vzniklo: *Edictum Theodorici*.

Církev římskokatolická dovedla v říších germánských uplatnit zásadu, že soukromé poměry, v něž církev jako celek vchází, nebo jednotliví členové stavu duchovního, jest posuzovat podle zásad vyslovených právem římským: »*Ecclesia vivit iure romano*«. Římské právo je prohlášeno za pramen právních názorů církve římskokatolické prostě proto, že ve své justiniánské úpravě pod tlakem caesaropapismu (duchovenstvo je věleno do aparátu státního) dopřává duchovenstvu řadu výhod, jak v ohledu osobním, tak v ohledech majetkových.

V Itálii mají jen *Codex novus*, který vyšel r. 534 v nové redakci: *Codex repetitae praelectionis*.

R. 533 byla vydána *Digesta* neboli *Pandekty*.

Je to sbírka 50 knih, úryvky z výroků slavných právníků, kteří měli *ius respondendi*, uveřejněné císařem Justinianem.

Sbírky africké

Velký vliv na pozdější sbírky kanonické vykonala díla Řehoře Vel. (*Liber regulae pastoralis*, *Moralia*, komentář ke knize Job a jeho Ho-

milie k evangelium a ke knize Ezechielově.)

Pro vývoj života řeholního je významná *Regule sv. Benedikta* z r. 529 a některé dekretály Řehoře Vel.

Kolem r. 533 byla sestavena sbírka zvaná *Avellana*, bohatá na císařské konstituce, a listy papežské z let 368—553. (Pokračování příště)

Prof. Ph et JUDr Josef Kasan

PEDAGOGIKA PŘÍTOMNOSTI

Velké změny hospodářské, kulturní, společenské a politické, které prožíváme, jsou základnou, o kterou se opírá současné pedagogické dění, výchova a přebudovávání školství jak po vnější stránce organizační, tak i po stránce vnitřní výchovné náplně. Pedagogické myšlení dnes není nikterak jednoduché, prostě proto, že jsou mnohé problémy, k nimž se ujmá slova celá řada vůdčích pedagogů a které se teprve řeší, a tak daleko spíše je pedagogické bádání všude v plném varu, ale i tak nám poskytuje mnoho životných podnětů a vzácného poučení. Jedno však možno již radostně konstatovat, že současné pedagogické myšlení, jež prochází očistou od posledních stop kapitalistického řádu a tolik zla natropivších tradic ekonomického liberalismu, vytváří ve vysokém stupni pedagogiku národní a lidovou, odpovídající zájmům národa a potřebám všeho pracujícího lidu. A tak vidíme, že pedagogika dnes již nepokulhá za svým předmětem, výchovou, ale stává se aktivní budovatelkou nového života, ve svém budovatelském pathosu jest optimistická, vyznačuje se úctou a láskou k člověku a je silná tím, že slouží novému dílu — dílu socialistického budování a výchově nového člověka. Dnešní pedagogika už formuluje zásady nové školy. Je naprosto jasné, že je nutné postavit školu na zcela nové základy a odmítnout formalistický charakter školy staré tak, jak jej podává takový *G. Kerschensteiner* slovy: »Hlavní význam školní výchovy, pokud jde o národní masy, spočívá především ne tolik ve štípení určitého okruhu idejí žákům, jako v systematické výchově zvyků k pilné, svědomité práci, v učení k bezpodmínečné poslušnosti a věrnému plnění povinnosti, ve vytrvalém navykání úslužnosti.« Mezi touto školou a mezi školou novou je zásadní a podstatný rozdíl.

Všimněme si proto aspoň nejdůležitějších metodologických problémů pedagogických a didaktických, organicky navzájem spojených, a rozhlédněme se po cestách tvořivé práce výchovné, abychom poznali význam a pravý smysl pedagogiky přítomnosti, jež nemá nic společného s izolovaností nedávné pedagogiky.

V souvislosti s celkovým vývojem a novou kulturní orientací i pedagogové den ze dne jasně si uvědomují své důležité místo v řadách budovatelů a vyvozují z tohoto poznání praktické důsledky. Především opověděn nesmlouvavý boj *proti kosmopolitismu* různých pedagogických teorií, zahánějících se do nejsložitějších theoretických

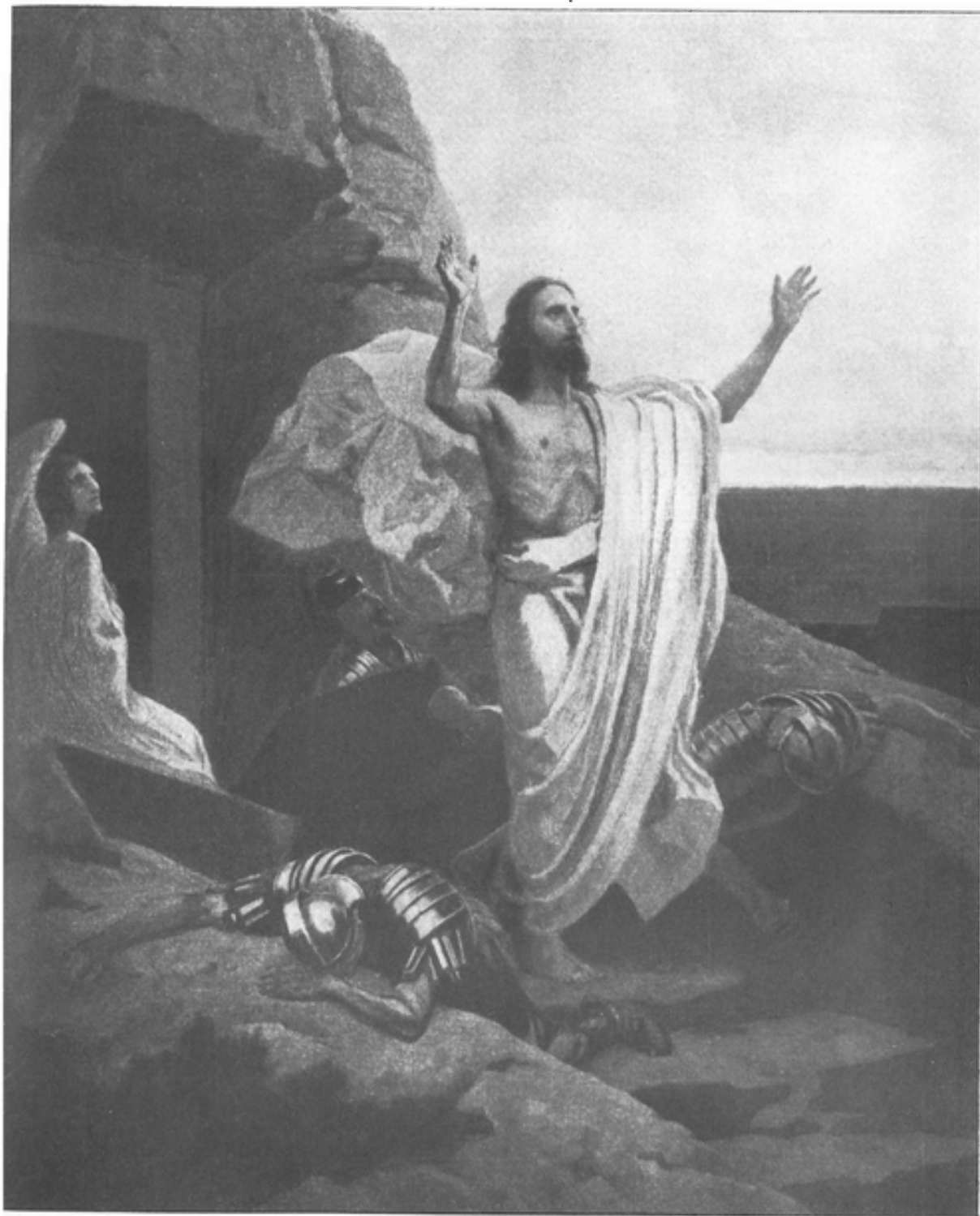
problémů právě tak jako v nejjednodušších otázkách denní praxe. Živelný odpor proti kosmopolitismu, produktu to kapitalistického vývoje, proto se tolik vzdává, že umrtvuje vztah k vlastnímu národu, rodné zemi, národní kultuře a snaží se vstřípit mentalitu o příslušnosti k jakési beznárodní světové obci, odtud jeho název světoobčanství.

Vyhlášen boj i jiné zhoubné theorii — *proti pseudoobjektivismu* v pedagogice jako t. zv. nadstranické a nepolitické vědě. Jedna z nejhorších chorob starší pedagogiky záležela v tom, že roztrhla jednotu myšlenky a činu, theorie a praxe, místo aby oboje chápala v těsné souvislosti a závislosti. Přísně vědecká, objektivně theoretická činnost zahrnuje v sobě živel stranickosti, praktické subjektivní účasti na straně nových zdravotných sil života proti smrti. Bez tohoto živlu stává se vědecká činnost bezideovou, skeptickou, neživotnou, pasivní učeností, rutinou, předmětem obživy, výdělkem, což konec konců vede k úplnému zjaložení vědy. Zkrátka věda si žádá celého člověka, jak přesvědčivě dokládá prof. *Ladislav Štoll*.

Nikdo již nepochybuje o pedagogice jako o samostatné nauce, již je zpracováván určitý úsek vědy. V přítomné době je patrné, že se nauka o výchově prohlubuje současně s rozvojem věd. Výchovná theorie a praxe má před sebou možnosti, o jakých nikdy nesnila; výchova může dnes operovat prostředky, jakých nikdy neměla. Pedagogové rozvádějí výchovné cíle a výchovné postuláty, které vytyčují vedoucí státníci, stanoví zásady na základě učení o všestranném vývoji lidské osobnosti, o jednotě výchovy rozumové, mravní, náboženské, estetické, tělesné a směrnice polytechnického vzdělání, které chrání před různými zkomoleninami (na př. *Kerschensteinerova* ideologií »pracovní« školy, nebo *Tolstojovou* theorií samoobsluhy, nebo přežitou řemeslnickou osnovou a mnohořemeslnickým charakterem školy). Pedagogika přítomnosti klade si za úkol vychovávat všestranně rozvinuté lidi s promyšleným světovým názorem, lidi připravené v theorii i praxi k práci jak fyzické, tak duševní. Tu a tam zůstala ještě sice v myšlení některých lidí mylná představa o výchově jako o věci praktické, která je dostatečně známa každému, a proto vyžaduje jen praktické dovednosti a návyků. Ale zkušenosti, dovednosti a návyky, získané výchovou praxí, nestačují, správná výchova spočívá na jednotě theorie a praxe. Nejsoustavnějším, nej-

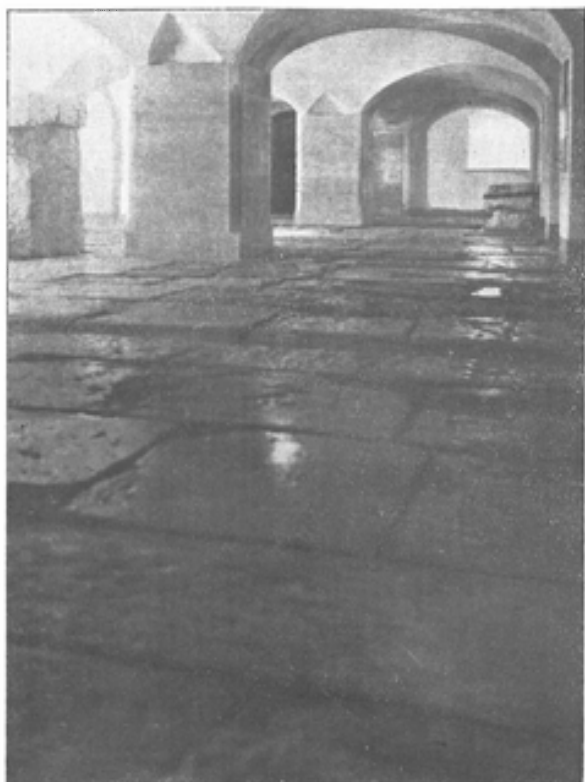
Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA
K ČÍSLO ČTVRTÉMU
ROČNÍK II.

Aleluja! Pokoj vám!

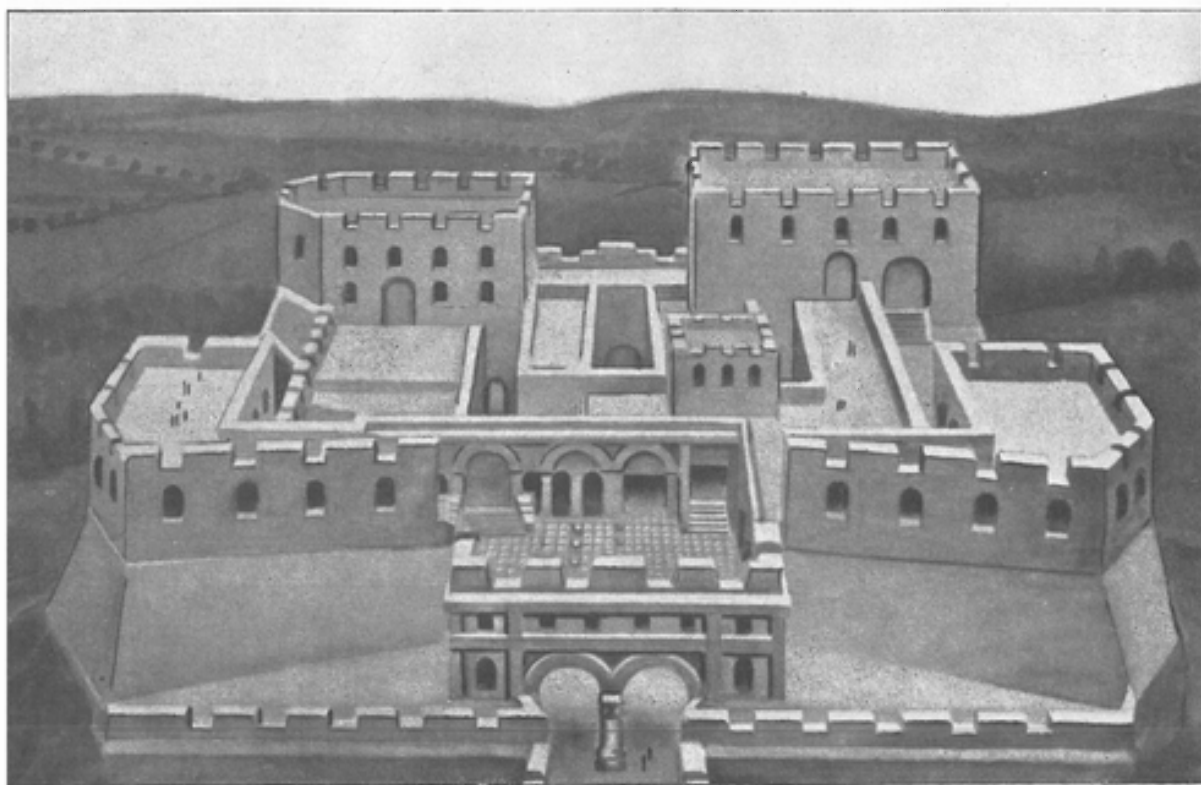
*Pak Sabbat velký, sladký, nekonečný,
co za ním je? Den třetí věčný?
či noc jen míru? — —
Má naděj sladká a má láska zkvetla
a v srdci probodená ruka světlá
mou pozvedala viru.
Xaver Dvořák, Věčné touhy.*

*Lithostroton.
Dlážďení z doby Pilátovy.*

*Lithostroton.
Obrazce vojenských her.*

Rekonstrukce hradu Antonia, sídla Pilátova.

*Omarova mešita
na místě bývalého Šalomounova chrámu.*

*Oblouk zvaný Ecce homo
v Jerusalemě.*

Cesta Dolorosa v Jerusalemě.

Kaple Božího hrobu v Jerusalemě.

J. M. kap. vikář Antonín Stehlík blahopřeje ministru ThDr Josefu Plojharovi k jeho padesátinám jménem Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva ČSR.

Farnosti, kde mají snad největší počet ministrantů, je Gottwaldov-Zlín.

organisovanějším způsobem výchovy je vyučování. Jednotu a vzájemnou závislost theorie a praxe nutno chápat jako cíl a cestu.

Theoria sine praxi est currus sine axi;
praxis sine theoria est currus sine via.

Význačným rysem pedagogiky přítomnosti je přesvědčení o vychovatelnosti člověka, k němuž se dospělo vyřešením velmi důležitého methodologického problému dědičnosti a výchovy. Na základě učení mendelovsko-morgano-weissmannovského ještě do nedávna tvořila pedagogika pesimistické theorie o vztazích dědičnosti a výchovy. Stačí se podívat do »Výchovné psychologie« E. L. Thorndika, abychom se přesvědčili, kam vede aplikace theorie weissmannovské o neměnitelné dědičnosti na otázky výchovy. Zásluhu o správné vyřešení otázky theorie dědičnosti, která má základní význam pro pracovníky v oboru pedagogických věd i pedagogické praxe, mají Kostjuk, Markov, Rubinštejn a zejména B. N. Těplov, opíraje se o učení I. P. Pavlova.

Jejich objektivní objasnění zákonů duševního života člověka vyvrací omyly a chyby do nedávna vedoucích badatelů, abychom jmenovali jen nejznámější jména a nejrozšířenější theorie, jsou to na př. Freudova psychoanalýza, plná průkazných omylů a zmatenin, vedoucí v posledních důsledcích ke skepsi, k fatalistickému determinismu, k relativnosti všech hodnot a nakonec i k pesimistickému popření života; nebo široce organizovaný, vzpomenuť již behaviorismus Thorndikův, stín základního omylu Thorndikova, možno sledovat v amerických školách; nejtýpističtější je však instrumentalismus, t. j. nástrojový postoj Johna Deweye. Dewey je vedle Jamese nejvýznačnějším filosofem směru pragmatistického a znamená vrchol pedagogické práce americké, jež pro svou poplatnost kapitalistickému řádu ve svých praktických důsledcích je škodlivá, protože nejvyšším kritériem pravdy prohlašuje praktický užitek, odkudž vyvěrá záměrné omezování úrovně theoretických vědomostí pro širové pracující masy. Jako pragmatismus v pedagogice stejně nutno odmítnouti novokantovství ve všech svých odrůdách, empiriokriticismus a j. Stoupení všech těchto směrů i dalších, na ně navazujících, chtěli sugerovati osud bídy pro proletářské děti, aby tak dokreslili otřesný obraz kapitalismem poníženého lidství. Naproti tomu J. A. Kairov a B. M. Těplov s Kornilovem, Smirnovem, Bykovem, Ivanov-Smolenským zdůrazňují nikoli složitými a mlhavými slovními obraty, ale jasně a přesvědčivě, že vůči dědičným sklonům, jakož i prostředí stojí člověk jako aktivní síla.

Přístupme k otázce dědičnosti ve vztahu k výchově. Psychologie na počátku tohoto století, zabývající se duševním vývojem dítěte, se zvrhla v t. zv. pedologii, která řešila otázky duševního vývoje na zcela mylných základech. Prohlašovala za hlavního činitele, určujícího duševní vývoj, buď vrozené vlohy (geny), nebo sociální prostředí. To byl hlavní zákon pedologie: »zákon o osudové podmíněnosti dětí biologickými a sociálními

činiteli, vlivem dědičnosti a jakéhosi neměnného prostředí.« To, jak se bude dítě vyvíjet duševně a čím se stane, je jednou provždy určeno buď dědičně nebo tím, v jakém prostředí se narodí.

Theorii o fatalitě dědičnosti anebo sociální podmíněnosti byla odtržena psychologie od výchovné praxe, podceněn zcela význam učení a výchovy, popřena pedagogika, místo níž byla vyzvednuta pedologie ne jako věda o výchově, ale jako nauka o vývoji dětí vlivem neměnných činitelů dědičnosti a prostředí, jež velmi rychle se rozšířila. Pedologové o závod dokazovali různými výpočty, že duševně silní pocházejí většinou z t. zv. vyšších vrstev, zatím co děti pracujících vrstev lidových se vždycky dostanou do kategorie duševně slabých, méněcenných; že příčinou školního neprospěchu je dědičná zatíženost a špatný vliv prostředí, že se špatně učí děti chudých rodičů, které pro dědičnost a nepříznivé podmínky prostředí jsou »malého vzrůstu a váhy« a proto k učení neschopné.

Dnešní pedagogika neodmítá dědičnosti, ale ukazuje, opírajíc se o mičurinsko-lysenkovskou theorii, že úloha dědičnosti jest omezena. Mičurinsko-lysenkovská theorie se ovšem týká především světa rostlinného, jak správně poznamenává prof. dr. Popelová-Otáhalová, její tvůrci jsou vědecky nejvýše kritičtí k jakémukoliv jejímu mechanickému přenášení do jiných oblastí. Ale fatalismus dědičnosti u člověka byl právě přenesen i do oblasti pedagogiky mechanickým přenášením ze světa drosofil, bílých a červených fazolí, bílých a černých králíků. Padá-li tedy determinismus dědičnosti v oblasti, z níž byl do pedagogiky mechanicky přenesen, uzavírá dr. Popelová-Otáhalová, musí to i pro pedagogiku mít důsledky. Tyto důsledky se musí projevit zvláště tam, kde zřejmě se předpokládala nezměnitelná dědičnost vlastností v společenském životě nábytných.

Mají-li být zděděné či vrozené možnosti vývoje realizovány, jsou nezbytné příslušné podmínky, mezi nimiž je správně pochopená výchova rozhodující. To je stanovisko, k němuž se hlásí dnešní pedagogika v čele s J. A. Kairovem. Vedoucí roli v dnešním vývoji dítěte má tedy správně pochopená výchova a učení. Duševní vývoj je především procesem výchovným a nikoli biologickým.

Tak vyvrácen mylný názor, že rozhodujícím činitelem při utváření člověka jest dědičnost, který se po léta tradoval a bohužel není překonán úplně ani v dnešní době — z pesimistické filosofie Schopenhauerovy. Schopenhauer pokládal výchovu nejen za bezmocnou, ale i za nesmyslnou, neboť člověk hned po svém narození projevuje všechny rysy své příští povahy a žádné slzy, prosby a hrozby a jakékoliv působení vychovatelovo není s to, aby vyšinulo lidskou povahu z jejích osudových kolejí. Zákony lidské povahy jsou nezměnitelné a neúprosné jako zákony přírody — takový je konečný závěr Schopenhauerův.

Není tomu tak. Schopnosti a nadání nejsou,

jak se dříve říkalo, projevem vrozených vloh, nýbrž jsou produktem, výsledkem základních druhů dětské činnosti ať ve škole či v rodině a pod. Významný badatel v oboru psychologie lidských schopností *B. M. Těplov* ve své studii »Schopnosti a nadání« vyvrací nesprávnosti a omyly kolem problému schopností a nadání a přesvědčivě vnáší naprosté jasno do problému individuálních odlišností a dospívá k závěru, že schopnosti a nadání člověka nejsou něčím neměnným, trvalým a jednou provždy daným, nýbrž že se vyvíjejí v procesu činnosti. Tato nepochybná skutečnost ukazuje vychovateli dosud nevyužité možnosti ve vlastní školní práci a přikazuje mu, aby nelámal hůl nad žádným dítětem, ale aby každému žákovi dával příležitost, aby se jeho schopnosti uplatnily.

Tak vyvráceny nesprávné these původce nauky o nadání *F. Galtona*, k nimž dospěl tak zv. »metodou měření proslulosti«, ale i záměrně zaměřené »metody testů«. Největší slávu si získaly testy *Binetovy* v rozličných variantách, jichž užil zejména jeden z nejvýznačnějších představitelů výzkumu nadání *William Stern*, jenž vynalezl I. Q, t. j. »koeficient rozumového nadání«. Stern dokazoval, že děti bohatých rodičů stojí vzhledem ke svým vrozeným dědičným vlohám výše než děti rodičů chudých. Podobně jako vyhraněně tříděně zaměřená Sternova interpretace testového zjišťování nadání jest i *Termanův* »Genetický výzkum geniality«, dokazující, že velká většina nadaných dětí pochází z nejvyšších sociálních skupin, kdežto děti z vrstev lidových mají inteligenci nízkou.

Správně uvádí *B. M. Těplov*, že výše nadání se dá zjistit jen ve výsledcích životní činnosti člověka a dozvědět se tyto výsledky napřed je nemožné. Avšak ráz a směr nadání člověka se projevuje už dříve v jeho stálých zájmech a sklonech. Co to znamená pro výchovu? To, že nemá vůbec ceny pokoušet se měřit schopnosti kvantitativně pomocí testů.

Pedagogika dnes vyřešila další problém, *problém prostředí* správným jeho hodnocením a vyvrácením omylu o jeho determinismu apodikticky tvrdícím, že výchovou nelze nic dosáhnout, protože rozhodujícím činitelem je tu okolní prostředí, které jako neúprosný osud určuje lidské chování.

Jak uvádí *J. A. Kairov*, děje se vývoj lidí v podmínkách sociálně-pracovní činnosti. Jestliže působí člověk na přírodu, jestliže ji pozměňuje procesem práce za pomoci nástrojů, které vytvořil, mění tím člověk současně také svou vlastní přirozenost. Takto prostředí nejen má vliv na člověka, nýbrž i člověk sám mění prostředí a současně s tím sebe sama.

Poznání, k němuž dospíváme hodnocením problému dědičnosti, prostředí a výchovy, přivádí k opuštění starých metod a razí nové výchovné cesty, a to nejen pro výchovu normální mládeže, ale i ztracených dětí, t. zv. bezprizorných.

Že správnou cílevědomou výchovu mládeže je možno zajistit, opíráme-li se o zásady pedagogické vědy, ukázal nesporně skvělý pedagog *Anton Seměnovič Makarenko*. Makarenkův pedagogický systém, jak jej nejlépe zachycuje jeho »Pedagogičeskaja poema« (česky »Začínáme žít«, 2. vyd. 1949), prozařuje *humanismus*, víra v člověka, v jeho síly i možnosti a gockovský *optimismus*. Originální, hluboký svými psychologickými základy a produktivní v pedagogickém směru Makarenkův systém proklamuje novou pedagogickou logiku, podle níž má výchova postupovati *od kolektivu k jednotlivci*, pedagogika musí být pedagogikou výchovy osobnosti *v kolektivu a kolektivem*. Pozoruhodný přínos pedagogice přináší jeho *soustava perspektivních linií*. »Člověk nemůže na světě žít, nemá-li před sebou nic radostného«, praví Makarenko v »Pedagogické poemě«, »skutečným podnětem lidského života je zítřejší radost. Výchova člověka — znamená vychovávat v něm perspektivní cesty, na nichž spočívá jeho zítřejší radost.« Touto čistou, takřka serafinskou radostí prolnut jeho pedagogický optimismus. Jiný důležitý rys pedagogiky Makarenkovy jest jeho *tvůrčí, samostatný postoj k práci*. Jenom ten, kdo sám neprožil radost z tvůrčí práce, říká *M. N. Skatkin*, a v životě neudělal vlastníma rukama ani jednu věc, může pochybovat o ohromném pedagogickém významu práce, ovšem práce ne mechanické, ne řemeslné, ale práce tvořivé, dovedné, rozvíjející myšlení, podřízené učebním a výchovným úkolům školy.

Velká práce byla vykonána *v oblasti didaktiky*, části to pedagogiky, která není pouhou teorií výuky, ale teorií vzdělání. Staré vyučovací metody přehodnoceny v aktivní teorii výchovy a výuky, vylučující všechny schematické, mrtvé a nehybné vědomosti a formalismus ve vědomostech žáků.

Pedagogika přítomnosti může podati kladnou bilanci vážné práce v řadě otázek pedagogické vědy, ukazuje se nám ve světle kvalitativní, nové, vyšší etapy ve vývoji pedagogického myšlení, i když tu čeká ještě mnoho aktuálních problémů na vyřešení a na přepracování pedagogického dědictví minulosti v novou, vyšší syntésu.

Kladným přínosem dnešní pedagogiky je správné pojetí teorie a praxe jako nedělitelný, jediný organický celek. Pedagogika víc a více se obrací tváří k praxi, ke škole, ke studiu a k zobecnování jejích zkušeností, k vědeckému theoretickému promýšlení její práce, a tak vnáší do školní praxe vědecky propracované pedagogické thesey. Jeden z nejdůležitějších úkolů má pedagogika před sebou, na který se už nyní soustřeďuje: zvýšit kvalitu vědomostí žáků, upevnění vědomostí a zlepšení prospěchu žactva. Pedagogika přítomnosti chce vyhověti i dalším požadavkům, které jí ukládá současně společenský život při sociální výstavbě a boji za mír.

Prof. ThDr Josef Hronek

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

MEDITACE

„GAVISI SUNT DISCIPULI“ (Joan. 20, 20)

»I zaradovali se učedníci, že viděli Pána.« V onom posvátném okamžiku, ve kterém zmrtvýchvstalý Vykupitel se jim zjevil a je dvakrát pozdravil Božským pozdravem: »Pax vobis« - »Pokoje vám!« Jeho láskyplný pohled, jeho láskyplný pozdrav, jeho láskyplné jednání naplňuje srdce apoštolů hlubokou, tichou radostí. Pokoj a mír — rozptýlily všechny ty husté mlhy pochybností, ve které se halily duše těchto věrných učedníků Páně... a velikonoční radost z jistoty vykoupení a nebeské budoucí slávy pohřbila navždy v jejich srdcích veškerý nezdravý a rušivý smutek.

Srdce naše potřebuje radosti, jako země potřebuje slunce.

Potřebujeme radosti ve svém duchovním životě, ale též v duchovní správě:

1. K modlitbě. Mrzuté duše nedovedou s nikým přívětivě promluvit; jestliže promluví, pak jen, aby výčitky činily. Tak je též těžko člověku ve smutek duši svou halícím s Pánem Bohem rozmlouvat, a když, pak jen aby reptal. Rozmrzelost je smrt zbožnosti a zbožných usebraných modliteb.

2. Potřebujeme radosti k společnému životu. Bez radosti není šťastného soužití v souladu a souzvuku všech srdcí ani možné ani myslitelné.

Bezradostná duše vidí vše černými brýlemi. Ve svém představeném vidí tyрана, ve svých spolubratrech úlisníky, v každém slově větrí urážku, v každé poznámce atentát na svou kněžskou ctnost a důstojnost.

3. Potřebujeme radosti k úspěšné práci na vinici Páně. Práce je požehnáním duše. Bez radosti se nám stane však práce jen břemenem těžkým a zanedlouho snad i nesnesitelným! Radost z práce na vinici Páně zajistí nám i úspěch: neboť co člověk s radostí koná, dobře vykoná, a co dobře koná, to má též požehnání Boží!

4. Potřebujeme radosti k uvarování se hříchu. Proto praví Písmo svaté (Šir. 30, 24, 25): »Zasmušilost zapuď daleko od sebe! Mnohé totiž zasmušilost zahubila, a užitku z ní není.« Když posedl krále Saula zlý duch, hrál David na harfu a ihned opustil zlý duch melancholického vládce. Kolik zlých duchů nepokoje a různic mohlo by býti vyhnáno z našich příbytků, z našich osad, z našich komunit, kdybychom všude, kdekoli jsme, vytvořili radostné ovzduší kolem sebe radostnou myslí! Kolika hříchům, kolika neřestem bychom zabránili! »Matka neřestí,« praví moderní spisovatel, »není radost, nýbrž neradostnost!«

Proto, bratři, zasypme prameny zasmušilosti a otevřme prameny radosti!

Večer při zpytování svědomí nejen se tázat: »Co zlého jsem učinil a co dobrého opominul?« — nýbrž se i tázat, — »co zlého v příležitosti s pomocí milosti Boží jsem opominul a co dobrého jsem vykonal?« Zlého litovat a z dobrého se radovat. To vzpruží duši k stále novému dobru, to nás odpoutá od hříchu.

A otevřít prameny radosti z přírody. Pán Ježíš se radoval z lilí polních a z ptactva nebeského; svatý František Assiský z bratříčka vrabčátka a sestřičky vlaštovičky; sv. Kateřina Sienská z vinné barevných růží, pestrých karafiátů a líbezných macešek — tleskala radostně a jásala: »Ó můj Bože, jak mne miluješ, když jsi tak krásně tyto nádherné květiny k radosti mé stvořil!«

R. F. Šimek:

ROZJÍMÁNÍ VELIKONOČNÍ

ZELENÝ ČTVRTEK

Utichly zvony, do dáli
odešly milé zvuky —
modlitbu retý šeptaly,
když zmučené dotkly se ruky.

Taková chvíle podivná,
kdy srdcím se po lásce stýská,
kde život byl, tam neklid a tma;
no novou krásu se blýská.

VELKÝ PÁTEK

Všude je ticho hrobové,
Pán byl dnes na kříž přibit —
z dalek přicházejí poslové —
více již nesmíme chybít!

Dejme se cestami nadějí,
milujme pravdu a krásu —
velikonoce rozsej
šťěstí nám budoucích časů!

BÍLÁ SOBOTA

Již v dopoledních hodinách,
v době, kdy světlo je denní,
ze srdcí mizí bolest a strach,
to hlas zvonů zve na vzkříšení.

Slunce se zahledí do světa,
zdraví nás pohledem sudby —
holubice míru přilétá
k srdcím v doprovodu hudby!

HOD BOŽÍ VELIKONOČNÍ

Zvony nám radost vyzvání!
Z mrtvých vstal lidem všem Pán!
A když nás bolest poraní,
tož řekněme: Tvá vůle se staň!

Vzkříšení, šeptáme v modlitbách,
v duších, hle, touhy plam svítí —
kéž nikdy neutone v tmách,
když osudu balvan se řítí!

A nyní novými cestami,
kupředu a stále k cíli —
Boží je milost nad námi
a den slunečný, bílý!

Otevřít pramen radosti dobrou svatou zповědí! Hřích je největší kazisvět radosti. Každý hřích však může být položen do rakve a pohřben do neskonaleho milosrdenství Božího upřímnou svatou zповědí.

Otevřít pramen radosti z radosti jiných! Radost, kterou bližnímu svému učiníme, do vlastního srdce svého navrátí se!

Pán Ježíš přinesl radost svým rodičům, pastýřům v Betlemě, třem svatým mudrcům, Pán Ježíš učinil radost chudým, zarmouceným, nemocným, utiskovaným a malíčkým!

Pán Ježíš rozradostnil hříšníky: Maří Magdalenu, cizoložnou ženu, publikána Matouše a lotra na pravici.

Poslední slovo Pána Ježíše bylo: »Toto jsem k vám mluvil, aby má radost byla ve vás a aby se vaše radost naplnila.« Jan, 15, 11.

Poslední příkaz jeho byl: »Jděte a kažte ευαγγέλιον (radostnou zvěst) všemu stvoření.« Mar. 16, 15. Naším každodenním předsevzetím musí býti: »Každému, kdo půjde dnes kus cesty se mnou životem, koho potkám, kus radosti Boží přinesu!«

A nemá-li láska ničeho, co by dala, úsměv milý může vždycky dáti!

To naše srdce, ať stále je jako svatá liturgie o velikonočních svátcích: samé radostné, jásaající Aleluja, Aleluja!

Gaude et laetare, alleluja! Quia surrexit Dominus vere, alleluja!

P. Karel Sahan, CSsR

VELIKONOČNÍ PASTORACE

Začneme od sebe: opravdová velikonoční radost, která nás má posílit k další apoštolské horlivosti, tkví především ve vnitřním pokoji, který se projevuje vnějším klidem a mírem.

Proto v slavný velikonoční den po svém zmrtvýchvstání Vykupitel ve spojení s ustanovením svátosti pokání pozdravil v apoštolech veškeré lidstvo pozdravem pokoje: »Pax vobis — Pokoj vám!«. Tento velikonoční pozdrav Kristův my, jeho kněží, máme tlumočit a vykládat našemu lidu a vést ho k svátostným zdrojům pokoje, jehož svět dáti nemůže. Kristus chce mluvit k lidem naším slovem, naší rukou je posvěcovat a naší péčí duchovních pastýřů je vésti k pokoji s Bohem i lidmi, který tudíž musí vládnout především v naší kněžské duši. »Beránek spasil ovce: Kristus nevinný s Otcem hříšné lidstvo opět v míru spojil.« (Velik. sekvence.) A tu zpytujeme křesťanskou sebekritikou své vlastní svědomí, než předstoupíme před náš lid s Kristovým pozdravem pokoje.

Mohu si klidně říci, že v mé kněžské duši vládne pravý nadpřirozený klid, pokoj a mír? Když ne, co bylo toho příčinou? — Konám si já sám velikonoční sv. zповěď náležitě? — Odložil jsem všechnu trpkost vůči komukoliv? — Zapomněl jsem na křivdy utrpěné od kohokoliv? — Netrápím se a neznepokojuji zbytečnými starostmi o budoucnost? — Starám se také, aby mezi lidmi, hlavně mé duchovní péči svěřenými, byl udržován mír a pokoj? — Nepodporuji sám něco, co by tento všeobecný pokoj mohlo rušit?

Velikonoční radost, založená na vnitřním pokoji Boží lásky, působí nutně též na zevní soužití lidí v míru. K tomu působení je zvláště povolán kněz Kristův.

Doba velikonoční dává kněžím také nejvíce příležitosti k záchraně duší. Právem ji považujeme za vrcholnou dobu pastorece celého roku.

Již na Popeleční středu v našich chrámech vidíme projevy kajícího, které musíme nále-

žitě zachycovati jako duchovní perly našeho lidu, libé před tváří Boží. Doba svatopostní je časem veliké duchovní obnovy. Církevní příkázání je pro mnohého pohnutkou, že **aspoň** v čas velikonoční jde »ke správě Boží«. Ačkoliv přijetí velikonočních svátostí je požadavkem krajně minimálním, který za dnešních okolností často de facto nepostačuje k opravdu křesťanskému životu, je přece dosažení toho minima velmi důležitým pastoračním úkolem, čehož jsme si všichni velmi dobře vědomi. Je to příležitost, na kterou možno navázat a doplnit, co chybí snad i na řádné přípravě k očištění a nápravě života. Naše »ceterum autem censeo« musí být: aby duše nám svěřené žily v milosti posvěcující. Je-li duše v posvěcující milosti, získává zásluhy pro věčnost, není-li v milosti Boží, ztrácí drahý čas svého života na zemi. Zemře-li člověk v posvěcující milosti, je spasen; zemře-li v těžkém hříchu, je věčně zavržen. Tyto věčné pravdy máme vytrvale, prostě a jasně věřícím zvláště v čas velikonočním připomínat. »Smrt a život soubojem utkaly se podivným — kníže života zemřev, vládne živý. (Velik. sekv.). V Kristu se křísí lidstvo k novému nadpřirozenému životu a k životu lásky k Bohu i lidem na zemi. V Kristu lidstvo zvedá čelo z prachu a ubohosti — s Hlavou povstávají i údové mystického jeho těla.« To je základ našeho kázání, zejména ve velikonoční čas. »A nevstal-li Kristus z mrtvých, tedy je marné kázání naše, marná je víra naše. Ale nyní Kristus z mrtvých vstal, první z těch, kteří byli zesnuli. A jako v Adamovi umírají, tak v Kristu všichni vzkříšení budou.« (1. Kor. 15. 20.) Bude nám proto v době velikonoční záležeti na tom, abychom co nejvíce duší přivedli k svátosti pokání, aby lidé duchovně ožili a v milosti Boží vytrvali.

Na ten úmysl třeba konati přípravy. Je-li třeba především Boží milosti, budeme ji hledati modlitbou vlastní i osadníků, našich dětí i nemocných, které také zapojíme do apoštolátu modlit-

by, utrpení a oběti a tím je samé potěšíme a duchovně obohatíme. V době svatopostní je tolik příležitosti vésti věřící k vnitřní modlitbě — i ty, kdo málo rozjímají. Seznámíme je s významem vnitřní modlitby a budeme je nenápadně a prakticky v ní cvičiti, aby uměli meditovat při křížové cestě, při bolestném růženci, při adoracích a návštěvách Velebné Svátosti a jiných pobožnostech. Budeme kázati především Ukřižovaného, aby ho náš lid dobře poznal, rozjímal a miloval účinnou láskou. Budeme doporučovati účast na postních pobožnostech, častější návštěvy svatoštěnků a hojnější modlitbu vůbec, a také častější slyšení mše sv. mimo sváteční povinnost, také v některý všední den v týdnu, zejména v pátek, v den umučení Páně, z vděčnosti za lásku trpícího Krista a jeho Bolestné Matky a v náhradu za postní úlevy, jak církev sv. doporučuje při zmírnění postního řádu. Zde se zase osvědčí hodně večerní mše sv. pro pracující. Nezapomeneme na skutky bliženské lásky k živým i mrtvým.

Většina kázání v této posvátné době bude tedy zaměřena k velikonoční povinnosti. Velmi účinné

mohou být také poznámky po kázání nebo při hlášení bohoslužeb o příležitosti k sv. zpovědi. Svaté třidení v pašijovém týdnu na nejednoho mocně zapůsobí, že se rozhodne k velikonoční očistě, přičiníme-li se je slavit opravdu v duchu církve sv. s co největší pastorační horlivostí a liturgickou krásou. Zapojíme co nejvíce děti i dospělých, kde to je jen možno, do adorace u Božího hrobu.

Doba svatopostní je dobou duchovních žní. Avšak nelze po jejím uplynutí složit ruce v klín. Doba velikonoční trvá dále. Připomínáme to, a zkušenost učí, že volání nebývá úplně marné, známe-li cenu každé nesmrtelné duše lidské. Dobře vykonaná velikonoční sv. zpověď je nejlepším základem a dispozicí také k častějšímu sv. přijímání dospělých i dětí, které nepřestáváme hlásati.

Náš Beránek velikonoční Kristus je obětován, aby život i toho nejprostšího zapomenutého člověka byl projasněn mírem dítěte Božího a nadějí na štěstí nepomíjejícího věčného pokoje.

Děkan P. V. Šebek

VĚC ROZUMU I SRDCE

V minulém čísle D. P. jsme slíbili, že budeme přinášet zprávy o zkušenostech dpp. v JZD. Plníce tento slib, žádáme dpp., kteří mají své zkušenosti, aby je napsali redakci k obohacení práce svých spolubratří.

V našich krajích, hlavně v pohraničí, vzniklo a stále vzniká mnoho jednotných zemědělských družstev. Jak se má chovati duchovní správce, když se farníci rozhodli dát svoje polnosti a síly dohromady a hospodařit společně? Jaký má být poměr mezi farářem a družstevníky?

Jistě udělal šťastnější krok ten, kdo si dovedl najít cestičku do jednotného družstva. Nehledáme ovšem v družstevní práci hmotný prospěch, nýbrž především prospěch církve a dobré věci. Naši farníci slyší sice naše slova s kazatelnou, ale nám jejich názory obvykle zůstanou věcí skrytou a neznámou. A kde máme slyšet jejich názory? Půjdem snad mezi ně do hospody? Předně se to nehodí, ani na to nemá času žádný z nás, zvláště když administruje více farností. A ostatně tam by slyšel snadno »hlas« vina či piva, ne však tep lidských srdcí.

Postaví-li se kněz třeba o žních do pracovní skupiny či k mlátičce, uslyší v družné práci, co lidé myslí, čím žijí a po určité době, až zmizí jejich ostych, doví se posudek i o svém kázání, o tom, jak se jeví lidem vykonávané obřady, co by si lidé přáli vidět a mít v kostele — a nejste-li docela hluchí, snadno najdete v těchto kritikách zlatá zrnka pravdy. Pak jistě naše duchovní práce bude přinášet mnohem větší užitek.

Vím, není to vždy a všude tak jednoduché. Narazíte také na lidi tvrdé, hrubšího zrna. Ale i u nich obvykle zmizí pomalu jejich zaujetí, padne »železná opona« a odbourají se vzájemné přehrady předsudků.

Naši družstevníci nás rádi uvidí mezi sebou při práci, ale vidí kněze také rádi ve funkci v družstvu. Známe jedno družstvo, kde členové s radostí uvítali, když se jejich pan farář stal účetním. Proč? V osobě kněze viděli záruku, že jejich práce bude pečlivě zapisována, propočítávána a proplácena. A skutečně, brzy umlkly nářky a stížnosti, které byly dřív na denním pořádku.

Určitý rozpor mezi družstvem a knězem vznikl v jedné obci pro církevní pozemky, které zůstaly po revisi pozemkové reformy. Družstva při technicko-hospodářské úpravě půdy církevní pozemky zařadila do svých honů, ale nevymezila náhradní jinde v rámci soukromého sektoru či záhumenek. Jinde přejala družstva pozemky do nájmu, ale nájemné neproplácejí. V těchto případech je nutno snažit se po dobrém záležitost urovnat tak, aby církevní pozemky byly řádně vymezeny a nájemné propláceno. Podmínkou shody a pořádku jsou řádné nájemní smlouvy. Kde by snad někdo dohodu brzdil, najdete zastání u okresního církevního tajemníka, který pomůže spor urovnat.

Družstva tu dnes jsou. To je skutečnost, před kterou se nedají zavírat oči. Chce-li kněz i za změněných poměrů dobře působit, musí i on podat pomocnou ruku, zapojí se více či méně podle toho, co svědomí a prudentia pastoralis uznají v jeho poměrech za lepší; nikdy však nesmí jít zatrpkle proti, ale u vědomí, že jeho místo je mezi lidem, má pomoci vytvářet šťastný život člověka na zemi, i když jeho hlavní péče směřuje ke spáse nesmrtelných lidí.

-ALan.-

PRAŽSKÉ KOSTELY

Jsmo opravdově vděční vzácnému pochopení našeho státu, s nímž přistupuje při velikých finančních nákladech k zachráně uměleckých památek, mnohdy i veliké ceny historické. Dokladem toho jsou i pražské kostely a jiné církevní stavební památky, které během minulého roku byly zachráněny z veřejných prostředků před smutným osudem zkázy a zničení. Za práce investiční a údržbářské na těchto objektech bylo na území Velké Prahy vydáno cca 30 milionů Kčs. Uvádíme jen větší objekty, historicky cenné či jinak důležité.

Stavební perla našeho baroka, chrám sv. Mikuláše, jehož mohutná zelená bání tvoří nedílnou součást pražského panoramatu již od roku 1752, měl vadné střechy. Bylo proto potřeba během posledních dvou let provést přeložení celé krytiny, částečnou výměnu krovů a latí. Všecky tyto práce pokrývačské, tesařské a klempířské vyžádaly si náklady téměř jednoho milionu.

Nedaleko Karlova mostu v téže čtvrti mezi malými idylickými náměstími, Maltézským a Velkopřevorským, je mohutný masiv kostela P. Marie pod řetězem. Ještě dnešní jeho stavební dispozice připomínají původní účel stavby, a to sídlo rytířského řádu Johanitů, ochránců po dlouhé věky jediného pražského mostu přes Vltavu. Obzvláště obě mohutné gotické věže, střežící vchod do kostela, budí ještě dnes dojem pevnosti: a právě tyto věže, překrásné stavební památky, byly silně ohroženy vadnou střechou. Stát přispěl na opravy obnosem téměř 400.000 Kčs.

Nad malostranským údolem na vrcholku Petřina stojí barokový kostelíček sv. Vavřince, původem románská jednolodní svatyně, připomínaná již roku 1135. Také zde atmosférické vlivy způsobily značné škody, jež se odstraňují.

V nedalekém sousedství leží pak další památný církevní objekt, a to strahovský klášter. Celková jeho obnova, vědecké výzkumy a opravy, plánované Nábožen-

ským fondem, vyžádaly si v roce 1951 částku přes 14 mil. Kčs.

Při této příležitosti se musíme zmínit o dalším pražském klášteře a chrámu, a to *Emauzích*, těžce poškozených náletem. Jde o obnovu památky, sahající svým založením až do doby Karla IV. Práce započaly již v roce 1945. V letech 1949 až 1950 bylo provedeno zabezpečení staveb a v minulém roce bylo přikročeno k vlastní rekonstrukci. Jen v letech 1950 a 1951 věnoval stát na tyto práce bezmála 18 milionů Kčs.

Na nedaleké výšině zv. Větrov, nad údolím slupským, stojí další věkopamátný chrám sv. Apolináře, svědek rovněž dob Karla IV. Vnitřek chrámu, jmenovitě restaurování původních gotických fresek, byl upraven nákladem asi 700.000 Kčs, vnějšek nákladem přes 1.000.000 Kčs.

Nedaleko Staroměstského náměstí stojí chrám sv. Jakuba, založený Václavem I. r. 1232 v souvislosti se zřízením Starého Města pražského. Dnešní chrám, vynikající ozdobným průčelím se štukaturami od italského sochaře Otavie Mosta z r. 1695, je dílem barokní úpravy gotického, r. 1374 dokončeného chrámu, po kostele svatovítském nejdelšího v Praze. Opravné práce na této svatyni byly započaty v r. 1946. Během minulého roku bylo provedeno zabezpečení přístavku sakristie v obnose 186.000 Kčs.

Z větších prací dlužno se zmínit ještě o zabezpečovacích a obnovovacích pracích kamenických minulého roku v kostele sv. Jiří v Praze IV. Tato stavba, jejíž bílé opukové věže doplňují již od r. 1142 siluetu královských Hradčan, je nejdochovalejší památkou románské architektury české.

Poměrně mladý kostel sv. Antonína v Praze VII, vybudovaný v pseudogotice podle návrhu arch. Mikše před 50 lety, měl zapotřebí opravy střechy i věží. Práce pokrývačské a klempířské si vyžádaly částku přes půl

NA PENSI

Je neděle. Včera přišlo vyřízení pense. Dnes ráno to oznámil Ořešským v kostele a v kázání se s nimi rozloučil. Odpoledne si vyšel naposled do polí pod Ořechem, aby přehlédl ještě jednou ten kraj, kde strávil několik let již jako kaplan a dlouhých deset let jako duchovní pastýř.

Farář Baar kráčí polní cestou ke Krtní. Jde zvolna jako stařec, který má celou tíhu tajemství života na bedrech. Jde, kazajku rozepjatou, na hlavě černý klobouk, ale bez viržinka. Nechutnalo mu dnes.

Došel ke kamennému kříži, kde se cesta křížovala s cestou od Zbuzan do Řeporyj. Zastavil se, rozhlédl krajinou a zavzpomínal. „Kolikrát jsem tudy prošel? Kolik krásných chvil samoty jsem prožil na této milované cestě ke Krtní? Jak hezky ke mně mluvil kostelík, stojící na historické půdě; na tebe, kostelíku na Krtní, budu snad nejvíce vzpomínat!“

Baar obrátil zamžený zrak rychle v jinou stranu, aby zabránil dalšímu projevu lítosti. Ale zase se táhly vzpomínky jeho hlavou. Připadalo mu, jako by každé mistečko ho volalo a loučilo se s ním.

Pojednou však Baar zahlédl ženu s náší trávou. Stará Petržilková, prolétlo mu hlavou současně s myšlenkou, že by si mohla dát pokoj v neděli.

„Pochválen Ježíš Kristus.“

„Až na věky,“ odpověděl farář.

„Zadýchala jsem se do toho kopečka,“ vysvětlovala Petržilková.

„Nu, šák nejste huž žádná mladice,“ řekl Baar, ale hlavou se mu honí jiné myšlenky.

„Ba, ba... a copak tady děláte, důstojný pane?“ podívala se stařena pátravě po tváři farářově.

„Nu...“ neochotně odpovídal Baar, ale nezlobil se, „nu, vyšel jsem si naposled!“

Slyšela jsem, důstojnosti, že nám odejdete. Bude nám tady smutno bez vás. Budeme tu jako ovce bez pastýře.“

„Eh což, přijde jiný a bure zas dobře,“ řekl Baar, ale nějak mu nebylo k dlouhému mluvení.

„Jiný, jiný! Ale kázat už nebude tak umět a pak — Baar to už nikdy nebude!“ řekla přímo a rychle. A jako by se bála, že řekla víc, než měla: „Nu, musím už jít.“

„S Pánem Bohem,“ rozloučila se Petržilková a odcházela zvolna polní cestou k Ořechu.

Baar stál s pochýlenou hlavou neschopen slova. Jen v hlavě mu trčela slova staré vesničanky, která neznala nic jiného než dřinu a v neděli chvíli kostel... „Baar to už nikdy nebude...“

„S Pánem Bohem...“ poslal za ní teprve tehdy, když byla již vzdálena, takže sotva jeho slova asi slyšela a tiše se slzou v oku dodal tak pro sebe: „Vám bude smutno — a mně bez vás? Celý život jsem byl mezi lidem, s lidem žil — a nyní? Jiný člověk má rodinu, má své děti — kněz je sám. Sám se svou radostí i žalem. Ano, Ořeššti, vám bude smutno, a mně bez vás ještě hůře. Vždyť jste byli moje radost a práce... lidé... vždyť jste mi byli vším...“ další slova se faráři v zádrhlu v hrdle, které se zúžilo pohnutím.

Toho večera přišel farář Baar domů velmi pozdě. Jen něco málo pojedl a hned odešel do své pracovny, kde při vzpomínkách proseděl téměř celou noc. Ani nerozsvítil. A přece zářilo veliké světlo v jeho duši: světlo uspokojení, že nežil v této farní osadě nadarmo, že vyplnil těch deset let poctivou kněžskou prací pro svůj svěřený lid, že se s ním sžil tak, že to dnes až fysicky bolí, když se trhají pouta přátelství, bratrství, lásky...

To bylo 30. srpna 1919, den před odjezdem Jindřicha Šimona Baara z ořešské fary na Chodsko do rodného Klenčí — na pensi.

Josef Klempera

miliónu Kčs. Vrstevník z téže doby, ale pseudorománský, je *kostel sv. Prokopa v Braníku* od arch. Vomáčky, jehož oprava omítek a střechy vyžádá si částku téměř půl miliónu korun.

Za bojů o osvobození Prahy v r. 1945 byla těžce poškozena fasáda a střecha *kostelíka sv. Pankráce*, původního románského kostelíka z 11. stol., v dnešní podobě postaveného jesuity r. 1650. Obnos na nutné opravy je ve výši 380.000 Kčs.

Vršovickému farnímu *kostelu sv. Mikuláše*, zbudovanému r. 1704 na místě původní svatyně, která se připomíná již r. 1028, bylo nutno opravit fasádu nákladem 154.000 Kčs.

Z menších prací provedených, případně prováděných

během r. 1951 na pražském území, dlužno se zmíniti: Kaplička v ohradní zdi sv. Gottharda v Bubenči (17.000 Kčs), fara ve Vysočanech (vnitřní úprava 80.000 Kčs), oprava fasády kostela sv. Petra Pavla a hřbitovní zdi na Vyšehradě (23.000 Kčs), kostel sv. Jiljí v Praze I (oprava střechy 37.000 Kčs, oprava fresky 25.000 Kčs), provisorní oprava střechy fary u sv. Mikuláše v Praze III (22.000 Kčs).

Uzavíráme svou úvahu zjištěním, že doby milodarů, almužen a nedůstojného žebření na uchování různých stavitelských klenotů jsou nenávratně pryč; jsme radostnými svědky činorodé péče státu zachováti věkdům budoucím po předcích dochované umělecké hodnoty.

Dr J. N.

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

P. VINCENC ZAHRADNÍK, VLASTENECKÝ KNĚZ, SPISOVATEL A FILOSOF

Své nacionále sepsal v Libri memorabilium křešické fary takto:

„In serie parochorum Křešicensium — videlicet Eschler, Fritsch, Palme, Piller, Bugent et Jaksch — ego P. Vincentius Zahradník successi septimus. Patria et urbs mea est Neoboleslavia, ubi 29. Decembris 1790 natus sum et humanioribus litteris studui. Quinque annos fui regularis clericus S. ordinis Piarum scholarum. Anno 1813 operam dedi St. Theologiae Litomericii, presbyterque factus sum. Wšeganae et Kriněci fui capellanus. Mense Martio 1816 Litomericum veni, denominatus sacellanus, ceremoniarus et secretarius praestantissimi omnium episcopi Josephi Francisci Hurdálka. Ab eodem vere illustrissimo episcopo denominatus fui anno 1819 alter Secretarius episcopalis Consistorii. Anno 1820 in instituto theologico docui theologiam pastorem, mense vero Septembri ejusdem anni Saubernicensis parochiam regendam suscepi. Saubernicensis parochus eram usque ad quartam Novembris 1830. Eodem enim die ex dominante decreto Reverendissimi ac Illustrissimi D. D. Episcopi Venceslai Eduardi M. de, in Senatu ejusdem constitutus fui parochus Křešicensis. Sequenti dominico die solemnē installationis ritu fidei populo fui praesentatus.“

Toto stručné a výstižné curriculum vitae sluší doplnit v tom, že v litoměřickém semináři vznikl počátkem 19. stol. zápas dvou směrů, konservativního vídeňského a pokrokového boizanovského, vedeného osvíceným biskupem Hurdálkem, který právě jmenoval Zahradníka sacellánem, ceremoniářem a svěřil mu zároveň bibliotéku. Zahradník neměl na tuto funkci nijak příjemné vzpomínky, jak po letech — 26. března 1834 — si zasteskval v dopise příteli Vinařickému: „Jáť pak vůbec život každého kněze veleblm, není-li jen, jak jsme my bývali, biskupským ceremoniářem.“ — Pokrokový směr se za vedení Hurdálkova, Feslova, Zahradníkovy a jiných utěšeně rozvíjel ve prospěch církve a národa, když se Fesl dopustil taktické chyby, založ. v „tajný“ spolek Christenbund. Denunciace do Vídně zaslaná obvinila Fesla z protistátní činnosti a udání do Říma z herese. Byla v něm též věta: „Fessel iam ex suis discipulis duos cooperatores habet, qui in Theologia communem rem cum illo tractant“, jedním z nich měl být Zahradník. Zavedené vyšetřování, jež skončilo potrestáním zúčastněných za viny nespáchané, jak jsme podrobněji vyličili v životopisu Hurdálkově, zprostilo Zahradníka viny, jak sám o tom píše 17. listopadu 1829 Vinařickému: „Ta theologická kommissi roku 1820 v Litoměřicích zřízená, z nížádného bludu mě neuviniła. Pobraňé spisy mé do Vídně odvezli, kdežto všechno čteno a přísně souzeno bylo: avšak mne v nížádném bludu nestihali jako ostatních professorů. Frint toliko zdání mého o kněžském bezženství nechválil, jinak ale nic proti učení mému neměl.“ Ale přesto nesměl zůstat profesorem, ale byl „povýšen“ na faráře v Zubrních (Saubernitz), kde také nastoupil 30. září 1820. Místo bylo zastrčené a fara tak chudá, že Zahradník, aby mohl uživit sebe a svou matku, byl nucen požadovat honoráře za své lite-

rární práce, ač „nenít mi ovšem milo pro peníze psáti, avšak chudoba nedopouští mi býti velkomyslným“, jak píše Vinařickému. Teprve po deseti letech se domohl „lepší“ fary v Křešicích, ve vsi sice lépe položené, ale s ročním příjmem, jak Zahradník vypočítal, 474 zl. 12 kr. Budova byla v žalostném stavebním stavu, že pouze jedna místnost v ní byla obyvatelná. Ale Zahradník si nestěžoval. Zanechal zatím literární činnosti, pustil se do nejnutnějších oprav a už příštího roku vysázel ve farské zahradě šedesát stromů a pokusně zavedl vinnou révu. Je přirozeno, že byv zvyklý žít intelektuálním životem toužil po Praze, aby se mohl lépe věnovat své literární práci a v prostředí, jež by vyhovovalo jeho společenským nárokům: v prostředí vlastenců. Vybízeli ho proto přátelé, aby se ucházel o místo kanovníka ve vyšehradské kapitule. Ale Zahradník s povzdechem píše 8. února 1831 Vinařickému: „Kdybych se v Praze Vaši obzvláště s literaturou obírali mohl, mělt bych zajisté nejrozkošnější životy. Tou příčinou příhodného místa, v Praze mně podané, ochotně se uchopím. O kanovníctví vyšehradské bych se horlivě ucházel, kdybych měl jistotu, že potřebných oněch 500 zlatých na stříbře nějak budu moci sehnati... Bůh posavád tak prozřetelně a dobrotivě o mne se staral, že i budoucně od něho všechno dobré a milé očekávati mohu.“ Do Prahy se nedostal. V srpnu 1836 onemocněl tyfem a „die 31. Augusti a. c. obiit Honor. P. Vincentius Zahradník, curatus loci, aetatis suae 46 annorum, qui matrem nimia tristitia plenam omnibus divitiis expertem reliquit annos fere octoginta numerantem. Coronet eum per misericordiam Dei corona iustitiae in saecula, amen“, jak v liber memorabilium zapsal jeho nástupce P. Vincenc Heller.

Zahradník, ač žil v odlehlejší místě a mezi Němci, měl ctihodné přátele. Patřil k nim především biskup Hurdálek, jež miloval synovskou láskou, dále dr. Fesl, Dobrovský, který ho navedl ke studiu starých českých knih, Jungmann, jemuž posílal příspěvky do „slovesnosti“, Werner, Krombholz a hlavně Vinařický, s nímž ho poutal nejdůvěrnější přátelský svazek a který ho seznámil s Čelakovským, Hankou, Slámou a Jirsíkem, který sám doznal, že „pokud v českém jazyku dospěl, toliko Zahradníkovým navedením dospěl“.

Zahradníkovy spisovatelské činnosti spadá už do doby jeho působení v Litoměřicích. Byl spisovatelem neobyčejně plodným a jeho plodnost byla by ještě více vynikla, kdyby se všechna jeho díla k tisku připravená byla dochovala. Psal česky a německy. Jeho tvorba vzbuzuje úctu nejen množstvím a rozmanitostí oborů, ale zvláště vnitřní hodnotou a originalností. Podle Rybčiky napsal už do roku 1818 *Listy o vedení úřadu pastýřského* a pak *Rituel v jazyku českém*, o nichž se však nic více neví, jeho *Systematická gramatika*, do této doby spadající, je podle názoru Čádova totožná s *Kratinkou mluvnici českou pro školní učitele*, jež byla v jeho pozůstalosti. Z téhož roku máme však už pozoruhodné pojednání v Nejedlého „Hlasateli“ IV.: *Rozjímání o některých stránkách praktické Filosofie*. Je zajímavé,

protože je to thema z etiky, již se Zahradník po celý život obíral, a pak že je to vůbec první české původní pojednání, jež se v XIX. stol. objevilo. Další práci je kázání *O povolání člověka k ctnosti*, vyšlé v „Slovesnosti“, zajímavé nejen etickým obsahem, nýbrž tím, že obsahuje básnický překlad žalmu 100. V zubnickém exilu psal německy a latinsky, ale zprávy o jednotlivých dílech — ne bezvýznamných — máme jen z jeho korespondence. Z doby 1820—1829 máme tedy jen malý spisek *Leben des heiligen Johannes von Nepomuk*, který je stručným výtahem z latinské biografie světcovy.

Teprve roku 1829 z popudu Vinařického začíná českým příspěvkem pro Časopis katol. duchovenstva, opět z etiky *O vnitřní povaze ctnosti*. Do tohoto roku spadá sepsání knížky *Krátký katechismus k utvrzení katolíků u víře jejich, zvláště pro ty, jež katolickou víru přijímají neb opouštějí* (Praha, u Fetterlové 1831). Zahradník v něm v sedmi dílech vykládá učení katolické církve s ohledem na odchýlné protestantské názory, po případě je vyvrací. Tato práce ponejprve odhaluje jeho hluboké theologické vědomosti a velikou sčtetlost ve filosofických spisech Platona, Kruga, Lessinga a Wielanda. Svému příteli biskupu Hurdálkovi chtěl udělat radost věnováním knížky *Modlitby katolické v duchu zlaté knihy Tomáše Kempenského o následování Krista*, která však „šest let u imprimatur a u lakomého p. Neureuttera ležela“ a vyšla teprve roku 1835, po smrti Hurdálkově.

Důkazem jeho kazatelské činnosti jsou sbírky kázání. První z nich vyšla 1832 v Hradci Králové u Pospíšila ve dvou dílech, pod názvem *Homiletické řeči na neděle a svátky celého roku*. Opomíjejí dogmatické otázky a všimají si spíše etiky a morálky. V témže roce vyšly německy, ale formálně i obsahově pozmeněné. Po příznivém přijetí obou sbírek 1833 vydal *Sedmecitma svátečních Kázání*. Jsou to etické úvahy ve vztahu k perikopám slohu vzletnějšího a rétoričtějšího. Roku 1836 v Praze u Neureuttera vyšla ve dvou dílech *Rozvrhová kázání na neděle a svátky celého roku*, jež nejsou pouhými rozvrhy, nýbrž řádně vypracovanými kázáními, v nichž chybí citace Písem. *Nedělní kázání* ve dvou dílech vyšla 1838, po jeho smrti.

Apologetický spisek Zahradníkův *Doštěpná zahrádka dítek dobrých obsahujících v sobě vysvětlení některých článků pravé, čisté a dokonalé víry Kristovy* (1836) je odpovědí „na způsob katechismu od p. pastora Szalatnaye, vydaného v otázkách a odpovědích, ač toliko o učení jedné katolické církve vlastních od p. Szalatnaye, ale nedůvodně a nechutně podotčených“. Bylo taktické, že na pamflet Szalatnayův odpověděl Zahradník, známý svou tolerancí náboženskou a pro ni u protestantů vážený.

Když mu biskup Hille, přátelštější k Čechům, než se očekávalo, umožnil přístup do biskupské knihovny, přímým ziskem toho bylo *Krátké vyprávění třicetileté války z rukopisu Václava Kozmanecia Časlavského, vytažené a doplněné v ČČM 1833, Příspěvek k osvětlení života Jana Rokycany, O společnosti Čechů s Lutherem, O upálení osob Kalíšných*, vesměs v Časopisu katol. duch., jehož byl pravidelným přispěvatelem články i recensemi.

Pěťmécitma bájek od Vincence Zahradníka v ČČM bylo novým jeho oborem a novým úspěchem. Když ho Vinařický urgoval o další, odpověděl: „Věřte, že kázání zhotoviti snadnější jest věc než bajku.“ Fetterlová vydala 1832 *Bájky Vincence Zahradníka, faráře v Křešicích* a honorářem mu dala... 50 volných výtisků! Další sbírka pro nepořádky v tiskárně nevyšla za jeho života, až roku 1906 F. Strejček je vydal pod titulem *Bajky a básně*.

Ke konci života se Zahradník obíral obsáhlými díly vědeckými *Psychologičtí, Filosofičtí pojednání o vnitřní a zevnitřní povaze ctnosti a Logikou*, z nichž se dochovala nedokončená logika, kterou dr. F. Čáda nákladem Akademie vydal r. 1907 pod titulem *Počátkové umění myslitelství*.

Všechna díla Zahradníkova mají nespornou pečť rozumovosti a originalnosti, ne však racionalismu. Zahradník všude nesmlouvavě vyznává, že je přesvědčen jak o pravdivosti, tak zdokonalitelnosti učení křesťansko-katolického. Jeho filosoficko-náboženský názor byl po celý život plný souladu a radosti. Prožíval plně a zcela pravdy své náboženské víry. J. B.

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

ŘÍM

Pod basilikou svatého Petra v Římě se konají již po několik desítek let archeologické práce k odkrytí hrobu sv. apoštola Petra. O. Antonio Ferrna, jeden z hlavních archeologických pracovníků, prohlásil, že dosud nemožnou podati žádných zpráv. Zprávy novinářské nejsou podle něho ničím více než fantasií pisatelovou.

Svatý Otec svolil, aby bylo uděleno svěcení na kněze O. Penidovi, který je hluchoněmý. Jeho bratr je rovněž knězem a profesorem filosofie na universitě ve Friburku. Jsou rodem z Argentiny.

Basilika sv. Vavřince, která pochází ze IV. stol., byla v druhé světové válce poškozena značně nálety. Nyní je opět zachráněna pro bohoslužby.

MAĎARSKO

V ostříhomské diecési jsou nařizeny farářské zkoušky. Podle arcipastýřského nařízení se zavádějí jako povinný předmět zkoušky vysvětlení ústavy, která konsolidovala poměr mezi státem a církví v Maďarsku.

POLSKO

Primas Polska a arcibiskup varšavský Msgr. Wyszynski vysvětlil ve Wroclavi 14 bohoslovců na kněze. Úřední zpráva při této příležitosti vydaná mluví o tom, že tímto činem se přiblížila církev v západním území k řádným poměrům.

NDR

V Berlíně zahynulo ve světové válce 23% Berliňanů-katolíků. Do dnešní doby bylo v Berlíně obnoveno 57 kostelů, většina z nich je ve východní části Berlína.

ZÁPADNÍ NĚMECKO

Biskupský sbor se na své konferenci také zabýval hroznou situací bytovou v západním Německu. Podle poslední statistiky by bylo třeba v této zemi 5 milionů bytů, které — podle nynějšího tempa práce — by bylo postaveno za 18 roků.

BELGIE

Belgická katolická akce ve svých zprávách konstatuje, že pouze 23% katolíků hlavního města Belgie žije náboženským životem.

FRANCIE

V jaké hmotné bídě žijí francouzští katolíci kněží, ukazuje zpráva, že francouzští biskupové vyzvali věřící, aby svým duchovním pomáhali potravinovými dary. Stát církev ve Francii nepodporuje, a proto jsou kněží odkázáni na milodary věřících.

Katolický deník „La Croix“ oznamuje, že se ve Francii značně rozšiřuje alkoholismus.

HOLANDSKO

Za účasti více katolických kněží bylo konáno veliké shromáždění lidu v Haagu, z něhož vyšla výzva k holandské vládě, aby se připojila k mírovému hnutí.

FINSKO

Na hoře finského národního sv. Jindřicha byla konána veliká mírová manifestace finských křesťanů, již se zúčastnilo více jak 5 tisíc delegátů z různých částí Finska. Všichni jako jeden muž prohlásili, že budou bojovati za skutečnou míru.

NÁŠ ZÁPISNÍK

Rozhořčení až do hlubin svých kněžských srdcí zvedáme své hlasy protestu proti nekřesťanskému, nemorálnímu a nelidskému způsobu vedení války v Koreji.

Agresori neměli dosti na tom, že tisíce mil vzdálenou zemi napadli a zalili vlnou válečné lítice, kdy miliony lidí umírají a trpí, kdy tisíce nevinných dětí jsou vydány vstříc neslýchaným mukám, hladu a zimě. Agresori jsou hluší pro hlasy 800 milionů lidí tábora míru, nyní se dopouštějí ještě strašného zločinu, jaký dosud nebyl v historii zaznamenán — zločinu bakteriologické války.

Proti tomuto zločinu pozvedáme my, katoličtí kněží, své hlasy, a tak jako jsme nikdy nepřestali volat po míru, tím spíše nyní voláme do svědomí: Lidé dobré vůle, zabraňte této zločinné válce! Písmo svaté praví »Po ovoci poznáte je«. A toto ovoce ukazuje na to, že všechny zbožné řeči amerických agresorů a časté jejich odvolávání na bibli i prohlašování, že »hájí křesťanskou civilizaci«, není ničím jiným než podlým farizejstvím a zneužíváním náboženství a posvátných citů člověka k zločinným cílům. Jestliže někdo chladnokrevně rozhazuje bakterie nakažlivých nemocí a vrhá tak tisíce lidí v jícen smrti, nemá práva mluvit o křesťanství, jehož hlavní zásada je láska k bližnímu.

My, katoličtí kněží, representovaní Celostátním mírovým výborem katolického duchovenstva v ČSR, rozhodně protestujeme proti této zlobě ve jménu mravních příkázání Ježíše Krista i ve jménu lidskosti a žádáme o okamžité zastavení bakteriologické války a o potrestání zločinců.

Prof. ThDr Alex. Horák, v. r.,
povereník, místopředseda.

Jan Dočekal, v. r.,
děkan karlístejnský, gener. tajemník

Ministr ThDr Josef Plojhar, v. r.,
předseda.

Antonín Stehlík, v. r.,
kapitulní vikář, místopředseda.

BŘEZNOVÁ KONFERENCE CMV

se konala v Kněžském domově v pátek dne 7. března t. r. za přítomnosti nám. předsedy vlády Zd. Fierlingra a ministra ThDr Josefa Plojhara, kteří ve svých referátech vysvětlili současnou situaci politiky zahraniční i domácí. Zástupci jednotlivých diecézí zhodnotili konferenci diecéšní a vikariátní v únoru. Dr Fr. Drábek ve vyčerpávajícím referátu, z něhož část přinášíme v úvodní části časopisu, ukázal, jak může kněz přispět k splnění úkolů plynoucích z vládního usnesení o zajištění jarních prací a o zajištění zásobování, prof. Jos. Beneš ve svém referátu mírovém probral hlavně přípravné práce k Mezinárodní konferenci na obranu dětí, která se bude konati od 12.—16. dubna t. r. ve Vídni a přednesl program, z něhož se zvláště kněžské práce týkají body: chránit děti před škodlivým vlivem nemravné literatury, rozhlasu, filmu a poskytnout jim zdravou zábavu — a vychovávat děti v duchu demokracie a přátelství mezi národy.

Sekretář CMV J. Dočekal promluvil o vyplácení záloh na úhradu věcných nákladů. J. M. kap. vikář Stehlík referoval o dorostu na theologické fakultě a ukázal na to, jak je třeba věnovati péči nejen bohoslovcům, nýbrž i získávání kněžského dorostu, neboť na nás záleží, budeme-li mít kněze, kteří po nás vezmou péči o vinici Páně.

Bohatá diskuse všech přítomných doplnila referáty. Dotazy týkající se SÚC zodpověděl odb. přednosta Jan Dolek.

DROBTY Z DIECÉSNÍCH KONFERENCÍ

V Olomouci na konferenci byl podán návrh, aby v každém okresním výboru obránců míru byl také katolický kněz, aby byla v kostelích zavedena Hornofova píseň „Královno míru“, a aby se kněží účastnili veřej-

ných schůzí MNV a JZD. Na konferenci v Opavě-Vítkově promluvil o náboženských poměrech ve své vlasti prof. Dimitrov z Bulharska. V Brně referoval generální vikář Kristek o zájmu J. Exc. p. biskupa o kněžské konferenci a vyřídil, že jejich práci žehná.

DIECÉSNÍ TISKOVÍ REFERENTI

Ve většině diecézí byli zvoleni tiskoví referenti, a to: Praha: Can. Dr. Frant. Kotalík; Olomouc: P. Inoc. Kukla; Hradec Král.: P. Frant. Štefan; Brno: Probošt Ant. Fischer; České Budějovice: Can. Antonín Titman.

KNĚŽSKÝ DOMOV

Pravidelná únorová beseda měla vysokou úroveň. Kulturní vložku přednesly studentky Vančurova gymnasia, církevně-politický referát odb. přednosta Jan Dolek a o pedagogice přítomnosti Msgr Dr. Josef Hronek, prof. C. M. theol. fakulty. — Příští beseda s přednáškou prof. dr. Merella o posledních archeologických výzkumech biblických bude ve čtvrtek dne 27. března t. r.

ZVONY

Podle statistiky bylo sebráno v druhé světové válce celkem 108.499 zvonů v celé Evropě nacistickou armádou. Z toho bylo spotřebováno pro válečné účely hitlerovské říše 91.500 zvonů, takže pouze 16.900 zvonů se podařilo zachrániti v Hamburce, ostatní zmizely beze stopy.

HOSPODYNĚ

nabízí své zkušenosti ve vedení kněžské domácnosti. Může ihned nastoupiti. Nabídky do redakce D. P.

Farská hospodyně s delší praxí hledá místo na faru. Případnou nabídku zašlete laskavě na adresu: Marie Jansová, Dolní Nová Ves č. 26, p. Lázně Bělohrad.

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства

В передовой статье поясняет пробст доктор богословия Фр. Драбек как можно с помощью духовенства способствовать исполнению весенних земледельческих задач. В богословской части помещены научные труды профессора богословского факультета проф. доктора Мерелла (Археология и библия), который оканчивает серию статей относительно новейших археологических испытаний, декана факультета проф. доктора Войты Шанды о Иосифу Флавии и о его заметке о Иисусу Христу, проф. доктора Иосифа Гронека о педагогике настоящего времени и проф. доктора Иосифа Касана о историческом развитии канонического права. В практической части есть помещена медитация патера Карла Сахана, пасхальные песнопения Р. Ф. Шимка, фейлетон о писателе священнику И. Ш. Баару, пасторальные темы декана Вячеслава Шебка, галерея патриотических священников, профил философа патера Винценца Заградника, и известия из католического мира и домашние. Иллюстрированное приложение с главным мотивом „Воскресение Хр“ приносит картинки Литостратос, снимки из святых мест теперешнего Иерусалима и два актуальные снимки: из пятидесятилетнего юбилея со дня рождения министра доктора богосл. Иосифа Плойгара и самую большую группу прислужников в костёле находящуюся в г. Готтвальдове-Злине. Гомилетическое приложение приносит образцы пасхальных проповедей.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

In the leading article, prevost ThDr Fr. Drábek shows how it is possible, by the priests work, to help to the fulfilment of the agricultural tasks in the spring time. Theology is represented by the scientific essay of the university professors: Prof. Dr J. Merell (Archeology and the Bible) is finishing the series of articles about the recent archeological researches, Prof. Dr V. Šanda speaks about Joseph Flavius and his mentioning of Jesus Christ, Prof. Dr Jos. Hronek about pedagogy of the present time and Prof. Dr Jos. Kasan about the historical evolution of the canonical law. In the practical part there are meditations by the Rev. Father Karel Sahan, Easter poems by R. F. Šimek, an article about J. Š. Baar, priest and author, suggestions for the Pastorate by the Rev. Father V. Šebek, in the gallery of patriotic priests we introduce the Rev. Father Vincenc Zahradník, the news from the Catholic World and from home. The illustrated supplement with the leading topic of Resurrection, brings the Lithostratos pictures, snap-shots from the Holy Land of Jerusalem and two actual pictures: celebrations of the jubilee of Minister ThDr Josef Plojhar and the greatest association of ministrants which is at Gottwaldov-Zlín. The homiletic supplement brings suggestions for Easter sermons.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Le prévôt ThDr Fr. Drábek, dans l'article d'introduction, nous montre comment le travail des prêtres peut aider à accomplir les tâches de l'agriculture pendant la période de printemps. La théologie est représentée dans les essais scientifiques par les professeurs de l'université: ThDr J. Merell (l'archéologie et la bible) achève la série des articles sur les plus récentes recherches archéologiques, Spectabilis ThDr V. Šanda parle de Josephus Flavius et de sa mention de Jésus Christ, ThDr Jos. Hronek écrit sur la pédagogie du temps présent, et Dr Jos. Kasan sur l'évolution historique du droit canonique. Dans la partie pratique on trouve les méditations du Père Karel Sahan, les poèmes de Pâques par R. F. Šimek, un feuilleton sur l'écrivain-prêtre J. Š. Baar, les sujets pour le pastorat par le doyen Václav Šebek. Dans la galerie des prêtres patriotes il y a le portrait du Père Vincenc Zahradník, philosophe. Le supplément illustré, avec le sujet principal de la Résurrection, nous apporte les images Lithostratos, les instantanés de la terre sainte de Jérusalem de nos jours et deux images actuelles: la célébration du cinquantième du ministre ThDr Josef Plojhar et le plus grand corps des enfants de chœur qui se trouve à Gottwaldov-Zlín. Le supplément homilétique présente les modèles des sermons de Pâques.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Propst ThDr Fr. Drábek zeigt im Leitartikel, wie es möglich ist mit priesterlichem Wirken, die landwirtschaftlichen Aufgaben in der Frühjahrszeit zu erfüllen. Die Theologie wird durch wissenschaftliche Arbeiten von Professoren der theologischen Fakultät vertreten und zwar: von Prof. Dr J. Merell (Archäologie und Bibel), welcher eine Serie von Artikeln über die allerneuesten archäologischen Erforschungen abschliesst, seitens des Dekans der Fakultät spect. Prof. Dr Adalbert Šanda über Josephus Flavius und dessen Erwähnung über Jesus Christus, von Prof. Dr Josef Hronek über die Pädagogik der Gegenwart und von Prof. Dr Josef Kasan über die geschichtliche Entwicklung des kanonischen Rechtes. Im praktischen Teile ist eine Meditation von P. Karl Sahan, Ostergedichte von R. F. Šimek, ein Feuilleton vom Priesterschriftsteller J. Š. Baar, Pastoralanregungen von Dekan P. Wenzel Šebek, in der Galerie vaterländischer Priester ist das Profil des Philosophen P. Vincenz Zahradník enthalten, Nachrichten aus der katholischen Welt und der Heimat. Die Bildbeilage mit dem Leitmotiv »Auferstehung« bringt Bilder Lithostrotos, Aufnahmen von heiligen Orten des heutigen Jerusalem und zwei aktuelle Bilder: von der Feier des 50. jährigen Geburtstages des Minister ThDr Josef Plojhar und von dem grössten Ministrantenchor, welcher in Gottwaldov-Zlín ist. Die homiletische Beilage enthält Vorlagen über Osterpredigten.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník II. - Číslo 4. - V Praze dne 1. dubna 1952.

NOVÉ KNIHY

JOSEF PLOJHAR, BUDUJEME SOCIALISMUS. (Nakladatelství Vyšehrad, str. 92, Kčs 25.—.)

Ministr Plojhar probírá v deseti kapitolách otázku budování socialismu u nás a zamýšlí se nad problémy jednak s hlediska svého resortu, ale i jako kněz a ukazuje skutečně radostné perspektivy o přínosu socialismu na poli kultury, školy a zvláště pak jasné stanovisko socialismu v otázce míru. V kapitole Socialismus a náboženství ukazuje autor, jak socialismus dokazuje skutky plnění zásady lásky k bližnímu, která je i hlavním tenorem křesťanství.

V. G. KOROLENKO, ZA OBLAČNÉHO DNE. (Nakl. Vyšehrad, str. 302, Kčs 70.—.)

Kniha ruského klasika má pět povídek, které dýchají opravdovou láskou k člověku. Hrdinové povídek nejsou stoupenci smířlivého učení, ale rytíři pohněvané cti a lidé odhodlaní bojovat proti násilníkům a uchvatitelům. W. M. THACKERAY, KNIHA O SNOBECH. (Nakl. Vyšehrad, str. 280, Kčs 46.—.)

„Žert je dobrý, Pravda je lepší, ale Láska je ze všeho nejlepší“, je heslo této knihy, která humornou satirou podrobuje kritice různé stavy. Tato kritika však není samoúčelná, protože staví ihned pozitivní řešení vedle negativních postřehů.

ALAIN - RENÉ LE SAGE, KULHAVÝ DÁBEL. (Nakl. Vyšehrad, str. 304, Kčs 66.—.)

Dějštěm děje je Španělsko. Kouzelník uzavře chomého čerta do lahvičky, který ukazuje svému osvoboditeli studentovi madridskou společnost v jejich nedbalcích. Nakonec kouzelník dostane opět kulhavého ďábla do své moci, ale studentovi umožní sňatek s hezkou bohatou dívkou. Román pochází z počátku 18. století a je závažným dokladem mravů tehdejší doby.

I. A. GONČAROV, VŠEDNÍ PŘÍBĚH. (Nakl. Vyšehrad, str. 332, Kčs 80.—.)

Gončarov, klasik ruské literatury, ukazuje v tomto románu systém nevolnického zřízení a satkárské výchovy, jak ji znal reakční romantismus (1812—91). Vtipné a duchaplné dialogy velmi oživují a přibližují dobu i osoby románů.

HANS J. CH. GRIMMELHAUSEN, DOBRODRUŽNÝ SIMPLICIUS SIMPLICISSIMUS. (Nakl. Vyšehrad, str. 488, Kčs 98.—.)

Třebaže děj této knihy je velmi starý (z třicetileté války), je v dnešní době aktuální, neboť velmi realisticky ukazuje na nesmyslnost války a na bolesti a utrpení, které přináší tato metla drobnému lidu, jemuž ničí životy a majetky. Kniha je velmi dobře přeložena z němčiny Jar. Zaorálkem a doprovována mnoha krásnými ilustracemi podle dobových obrazů Vojtěchem Kubaštou. Jen předšádková kresba není právě nejvhodnější. JOSEF KAJETÁN TYL, JAN HUS, KUTNOHORŠTÍ HAVÍŘI. (Národní knihovna, str. 212, brož. Kčs 33.—.)

Dvě nejvýznamnější historické hry z Tylových dramatických tvorby, která směle a neohroženě vyjadřují národní a demokratické ideály let 1847—48.

EVOLD LEDERER, RUDÝ ŠÁTEK. (Nakl. Orbis, Kčs 110.— váz.)

Kniha fotografií zachycujících život pionýrů u nás. Velmi zdařilé, hlubotiskem provedené obrazy jsou doprovázeny slovem vysvětlujícím hlavní úseky práce pionýra.

P. KOLONICKIJ, MARXISMUS-LENINISMUS A NÁBOŽENSTVÍ. (Nakl. Orbis, str. 52, Kčs 5.70.)

Tato brožura podává všeobecný pohled na náboženství a osvětluje postoj socialistické společnosti k náboženství.

M. M. ŠEJMAN, IDEOLOGIE A POLITIKA Vatikánu ve službách imperialismu. (Nakl. Mír, str. 232, Kčs 30.—.)

Pro katolického kněze je jasná cesta v dnešním gigantickém zápase o světový mír a proto také činí rozdíl mezi Svatou Stolicí jako nejvyšší viditelnou hlavou církve sv. a politickou institucí Vatikánu, jakožto institucí cizího státu. Tato kniha ukazuje na politické počiny Vatikánu a hodnotí přínos českého katolického duchovenstva v boji za mír.

VITĚZSLAV NEZVAL, DÍLO II. — BÁSNĚ NOCI. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 140, Kčs 48.—.)

Básně noci jsou nejen projevem velkého Nezvalova básnického umění, ale i dokladem zápasu, s jakým si básník razil cestu k poesii úzce spojené se životem.

VLADISLAV VANČURA, PEKAŘ JAN MARHOUL. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 144, Kčs 31.—.)

Je to jeden z nejvýznamnějších Vančurových románů.

nů. Zobrazuje tragiku života prostého dělného člověka a kruté sociální poměry v kapitalistickém řádu a jeho závěr působí jako výstražné varování každého, kdo se poddá „osudu“ a nedovede proti němu bojovat.

ANNA BALÁSZOVÁ, BEZEJMENNÍ HRDINOVÉ. (Nakl. Práce, str. 350, Kčs 81.—.)

Román Bezejmenní hrdinové se odehrává ve velkém kovokombinátě v posledních měsících druhé světové války, krátce před osvobozením Maďarska a po něm. Román Balášové, jenž přesvědčivě ukazuje velikost a sílu dělnické třídy, je poutavým realistickým obrazem poválečného Maďarska, které nastoupilo spolu s ostatními lidově demokratickými zeměmi cestu k šťastnější budoucnosti.

A. KODÝTKOVÁ, JEDNADVACET LET V ARGENTINĚ. (Nakl. Práce, str. 215, Kčs 45.—.)

Autorka, pocházející z domkářské rodiny z Kladenska, prožila dlouhou dobu za oceánem. Odešla do Argentiny ve dvaceti letech. Nemajíc finančního zabezpečení ani známostí, musila se od počátku probíjet v cizině bez pomoci, vlastní prací. Poznala tak nejrůznější prostředí i společnost a po návratu do vlasti zachytila své zkušenosti v této knize.

ALEXANDR ČAKOVSKIJ, U NÁS JE UŽ RÁNO. (Nakl. Práce, str. 372.)

Knižnice ROD zahajuje pátý ročník románem mladého leningradského spisovatele. Dějštěm románu je nejzazší cíp sovětské země, ostrov Sachalin, donedávna japonský, kraj sopek, lesů a rybářského průmyslu, kraj bohatý, ale Japonci po léta vykořisťovaný. Sem přicházejí sověští budovatelé, aby z ostrova vytvořili šťastnou zem.

KRATOCHVILNÉ ROZPRÁVKY RENESANČNÍ. (Nakladatelství Čs. spisovatel, str. 210, Kčs 65.—.)

V uspořádání A. Grunda vyšel v Národní klenotnici zajímavý výběr rozmanitých lidových vyprávění převážně z 16. století, kdy tyto „rozprávky“ byly projevem bojovné literatury měšťanstva a poddaného lidu oproti literatuře vládnoucí šlechty. Vcelku je tento výběr svěžím a cenným svědectvím o životě našeho lidu.

KAREL FINK, IRÁN. (Nakl. Orbis, str. 92, Kčs 24.50.)

Finkova kniha shrnuje všechny poznatky o Iránu, jedné z hospodářsky i strategicky nejdůležitějších zemí Středního Východu. Osvětluje jeho dnešní hospodářskou, sociální a politickou situaci a podává jasnou informaci o zemi, která na útlak cizáckých zotročovatelů odpověděla zesílením mírového hnutí.

OLGA ČEČOTKINA, OSVOBOZENÁ ČÍNA. (Nakl. Orbis, str. 108, Kčs 18.—.)

Kniha podává zajímavý a pestrý obraz života současné Číny.

JOSEF HORA, KNIHA SLOVANSKÉ POESIE. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 330, Kčs 68.—.)

Dílo národního umělce Josefa Hory pokračuje dalším, již jedenáctým svazkem, který za redakce A. M. Piši shrnuje básnické překlady z ruské a charvátské poesie. Kniha slovanské poesie obsahuje vedle překladu z ruských bylin četné lyrické básně A. S. Puškina a jeho poemu Cikáni, dlouhou báseň Démon M. J. Lermontova, doplněnou řadou drobných básní, překlady básní A. Bloka, J. Kupaly a A. Bezymenského a z charvátské tvorby epos Ivana Mažuraniče (1814—1890) Smrt Smilagy Čengiče. Překlady dokresluje básnický profil J. Hory a osvědčují stejné mistrovství slova jako jeho tvorba původní.

ANDRÉ PHILIPP, CESTA MICHALA RONDETA. (Nakl. Práce - vyd. ROH, Praha, Kčs 70.—.)

Roku 1869 vypukla velká hornická stávká ve francouzské hornické oblasti La Ricamarie. Uhlobaroni povolali proti horníkům vojsko a došlo ke krvavému masakru. Události, které se tehdy odehrály, inspirovaly Zolu k proslulému románu Germinal. Stejným námětem obírá se román André Philippa. Hrdinou Philippova románu je hornický vůdce Michal Rondet, jenž tuto stávkou vedl. André Philippe, který v kraji La Ricamarie sám pracoval jako horník - pátral mezi svědky tehdejších událostí, v dopisech i archivech, aby mohl podat pravdivý obraz tehdejšího života horníků, pravdivý nejen dokumentárně, ale především lidsky, životně.

Nakladatelství České katolické Charity v Praze

UPOZORŇUJE NA SVÉ KNIHKUPECKÉ PRODEJNY:

PRAHA II, JINDŘIŠSKÁ 23 - telef. 311-87
BRNO, KAPUCÍNSKÉ NÁMĚSTÍ č. 14 - telef. 56-53
HRADEC KRÁLOVÉ, TRÍDA ČS. ARMÁDY č. 4 - telef. 6683
LITOMĚŘICE, NÁMĚSTÍ č. 15 - telef. 291

V NAŠICH PRODEJNÁCH OBDRŽÍTE NÁBOŽENSKOU LITERATURU ČESKOU I SLOVENSKOU, ROVNĚŽ I LITERATURU ZE VŠECH OBORŮ. ZÁSILKY POŠTOU VYŘIZUJÍ NAŠE PRODEJNY OBRATEM DO VŠECH MÍST

MÁME VÝHRADNÍ VYDÁVÁNÍ A EXPEDICI CÍRKEVNÍCH HUDEBNIN A PRO VELIKONOČNÍ OBDOBÍ PŘIPRAVUJEME NOVÝ SEZNAM, KTERÝ V NEJBLIŽŠÍ DOBĚ ROZEŠLEME

**OZDOBOU KAŽDÉ KNIHOVNY JE SOUBORNÉ DÍLO
F. L. ČELAKOVSKÉHO**

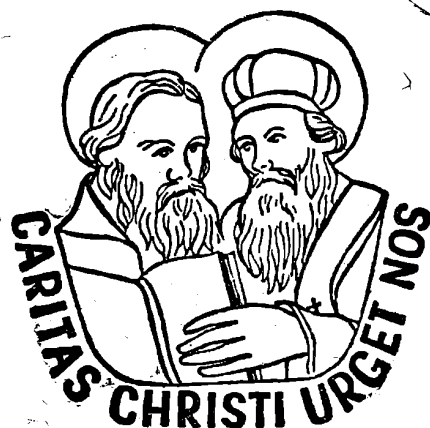
Třetím mohutným svazkem **BÁSNICKÉ SPISY** bude ukončeno souborné vydání díla »sladkého básníka«, posledního bojovníka předbřeznové obrozenecké doby, F. L. Čelakovského. **Básnické spisy** obsahují celou původní tvorbu Čelakovského i překlady z cizích básníků různých národů, s kterými seznamoval českou veřejnost podobně, jako to o půl století později činil Vrchlický. Básnické spisy, za vrchní redakce rektora Karlovy university Dr. Jana Mukařovského, zasvěceně komentované K. Dvořákem, jsou zároveň obrazem mohutného, bojovného a mnohdy strastiplného osudu básníka. »Růže stolistá«, inspirovaná většinou okouzlením mladé lásky, »Ohlas písní ruských«, kterým Čelakovský jasně ukázal směr naší kulturní politiky, »Ohlas písní českých«, o němž autor píše Vinařickému: »Tato knížečka ze všech mých prací jest a zůstane nejmilejší, ano... ji ze všech i za nejpodatřejší považuji.« To je jen neúplný výčet děl Čelakovského, zahrnutý do tohoto svazku. Asi 180 Kčs.

SLOVANSKÉ NÁRODNÍ PÍSNE jsou prvním základním dílem slovanské lidové tvořivosti. Čelakovský v něm uskutečnil, o čem marně usilovala řada jeho předchůdců: nejen uspořádal první soubor českých, moravských a slovenských písní, nýbrž i vybral a mistrně přeložil typické ukázky lidové poesie ostatních slovanských národů. 750 stran, brož. 240 Kčs, váz. 280 Kčs.

MUDROSLOVÍ NÁRODU SLOVANSKÉHO VE PŘÍSLOVÍCH je jedinečným dílem nejen v české, nýbrž i světové literatuře. Čelakovský s neúpornou pilí shromáždil přísloví všech slovanských národů. Přísloví jsou uspořádána přehledně podle námětů, jsou uvedena i jejich znění v originále a K. Dvořák je doplnil přehlednými rejstříky, takže se **Mudrosloví** stává nepostradatelnou příručkou pro všechny naše vzdělance, studenty, redaktory, dělnické dopisovatele, učitele a vůbec všechny milovníky čistoty řeči. 924 stran, brož. 180 Kčs, váz. 213 Kčs. Obálky na všechny tři svazky nakreslil K. Svolinský.

Ve všech knihkupectvích

Nakladatelství VYŠEHRAD, Praha II, Karlovo náměstí 5

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

*Děkan P. Václav Šebek uvádí květnové číslo úvahou
o Kristu-Dělníku*

*Spect. Prof. ThDr Vojtěch Šanda dokončuje studii
o Ježíši Kristu u Josepha Flavia*

*Prof. Ph et JUDr Josef Kasan v seriálu článků o dě-
jinném vývoji církevního práva dospěl k posled-
ním sbírkám před CIC*

Báseň R. F. Šimek zpívá o Matičce míru

Spirituál P. Karel Sahan rozjímá o Matce Boží

ČÍSLO **5** ROČNÍK DRUHÝ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JECNÁ ULICE 2 (KNEŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 52358

ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815, 22168, 25522

ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENEŠ

S CÍRKEVNÍM SCHVALENÍM

RÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČAST VĚDECKOU

PRO ČAST PRAKTICKOU

Univ. prof. ThDr Jaroslav Beneš

P. Josef Buchta

Univ. prof. ThDr Václav Bartůněk

P. Jan Dočekal

Univ. prof. ThDr Antonín Hrdý

P. Ladislav Hronek

Univ. prof. ThDr Josef Hronek

P. Dominik Jirků OFM

Univ. prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.

P. Jan Mára OCr.

Univ. prof. ThDr František Kotalík

Msgr PhMg Eduard Oliva

Univ. prof. ThDr Josef Kubalík

ThDr P. Josef Plojhar

Univ. prof. ThDr Jan Merell

P. Karel Sahan CSSR

Univ. prof. P. František Panuška CSSR

Prelát Ph a ThDr Jan Sobota

ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka

P. Karel Tomíček

Univ. prof. ThDr Vojtěch Šanda

P. František Tripský OMConv.

V MĚSÍCI KVĚTNU VDĚČNĚ VZPOMÍNÁME

života nebo památky vybrané skupinky lidí zvláště vynikajících a zasloužilých, ať již obohatili náš národ vlastenecky a kulturně, či ať jejich práce přinesla užitek celému světu, proniknuvši daleko za hranice.

Dne 8. května 1885 zemřel v Brně kněz a jeden z nejvýznamnějších členů bosáckého řádu sv. Augustina, slezský rodák holasovický Pavel Křížkovský, narozený r. 1820, veleplodný a šťastný skladatel posvátného zpěvu, písní a sborů církevních, kdysi ředitel kůru metropolitní katedrály v Olomouci. Pavel Křížkovský (křest. jméno Karel) náleží k předním křesitelům českého zpěvu, jenž jako výkonný komponista a dirigent velmi účinně stál po boku svému staršímu brněnskému druhu a příteli Františku Sušilovi, nesmrtelnému sběrateli písní a hymnickému básníku. (I na smrt tohoto předního moravského buditele vzpomene 31. května, která jej stihla v Bystřici pod Hostýnem ve věku 64 let. Odnášel si do hrobu nejenom lásku a uznání vděčného národa, nýbrž i ruský řád sv. Anny, čestné kanovnictví brněnské král. kapituly a čestný doktorát vídeňské university.) Nesmrtelnost skladatele Pavla Křížkovského tkví především v bohaté melodičnosti a vroucnosti zpěvné, a to jak v písní (Ejhle, svatý Velehrad už září...), tak i v kantátě (Hvězdy dvě..., Requiem...), a hlavně ve sboru (Utonulá, Dívča, Zahučaly hory...), kde nápěv dospívá až nebeského hymnismu. A pokud se týče národního a slovanského oduševnění písní a sboru, stává se Pavel Křížkovský s Fr. Sušilem a Bedřichem Smetanou v přímé a nejzářivější trojhvězdi. —

Dne 10. května dožívá se padesátí let významný volyňský rodák, elegický básník a kritik PhDr A. M. Piša, autor »Soudů, bojů a výzev« a šťastný vydavatel díla Wolkerova a Theerova. Den nato, 11. května, byl by se dožil 90 let vynikající český literární historik univ. prof. PhDr Jan Jakubec, libuňský rodák od Jičina, kdyby nebyl 4. července 1936 v Praze zemřel. Už jako středoškolský profesor se věnoval zejména pečlivému a podrobnému vyličení našeho obrození od Dobrovského k Havlíčkovi, k němuž jej přivedlo snad bližoučké působení libuňského jemnostpána faráře Antonína Marka, jemuž věnoval mnoho zájmu. Mnoho jej zajímal — i vydavatelsky — Jan Kollár. Ale vrcholným dílem jeho života jsou mohutné dvojdílné »Dějiny literatury české«, dílo přísně vědecké akribie a spolehlivosti, jakož i hojné monografie v »Literatuře české XIX. století«, jejíž druhé vydání redigoval. S Jar. Vlčkem, Miloslavem Hýskem a Janem Máchalem tvoří čtyřlístek nejspolehlivějších našich novodobých literárních dějepisců, »jejichž slovo je žula a kov«.

V měsíci květnu vyšel před 35 lety i památný májový manifest českých spisovatelů, hojně vzpomínaný projev českého spisovatelstva, inspirovaný národním umělcem Jaroslavem Kvapilem 1917 a staletně adresovaný českému poselstvu na říšské radě. Podepsán 222 spisovateli a básníky, volal k našemu poselstvu, aby se ve Vídni způsobem co nejrozhodnějším zastali českých požadavků a práv, historicky nám zaručených, které dnes už nesmějí být ani zapírány ani podvodně obkračovány. Manifest byl velkým historickým mezníkem ve chvíli, kdy »Evropa demokratická, Evropa národů svobodných a svéprávných stávala se Evropou zítřka a vši budoucnosti«. Právem jej prof. Alois Žipek při 20. výročí nazval »požehnaným činem náhlého Božího zjevení«. Byl to odbojový úder na všechny strany ohromný, tím odvážnější, že právě tenkrát Vídeň pouštěla oheň a síru do českých lůh a že do jara 1917 zastavila na 90 českých listů, zabavila přes 200 českých knih, mezi nimi i Bezručovy a Havlíčkovy. Manifest také byl první, jenž hlasitě poukázal a zdůraznil vrozenou spojitost českého národa se slovenským.

Duchovní PASTÝŘ

ZA KRISTEM-DĚLNÍKEM

K PRVNÍMU MÁJI, SVÁTKU PRACUJÍCÍCH

Děkan P. Václav Šebek

Mezi velikonočními pozdravy, které jsem obdržel, vzbudila můj zájem zejména milá pohlednice s obrazem Krista-Dělníka, v jehož světelné záři kráčí dělník s těžkým břemenem. Na okraji čtu slova: »Kristus-Dělník, který nesl tíhu celého světa na Kalvarii, nese i se mnou tíhu mého každodenního života.« Proto jsem odložil všechny jiné náměty pro pastorační článek v květnovém čísle DP a rozhodl jsem se rozepsati se o Kristu Dělníku, narozeném z pracující Matky, Panny Marie, zasnoubené muži - tesaři - sv. Josefovi. Kristus Dělník byl středem svaté dělnické rodiny nazaretské, kterou můžeme hrdě dávatí zejména v májových promluvách za vzor našim rodinám a pracujícím vůbec.

Bohužel lidé jsou ještě poměrně málo zvyklí slyšeti tento titul u jména Kristova. Jsme zvyklejší slyšeti velmi často o Kristu Králi, o Kristu Knížeti, o Kristu Lékaři, o Kristu Pastýři, ale ne tolik o Kristu Dělníku. A přece pravda o Kristu Dělníku není nějakým novým učením, ale pouhým vyjádřením staré skutečnosti a pravdy, obsažené v evangeliu, které se nijak dělnickým původem a životem jeho netají. Vždyť je to jen přirozeným důsledkem toho, že Syn Boží se stal člověkem a dělnické prostředí zvolil pro sebe jako člověka. Narodil se z pracující Matky, P. Marie, a za pěstouna si vyvolil tesaře sv. Josefa.

Písmo sv. ukazuje, že na Kristu bylo více vidět, že je dělníkem než králem. Všemohoucnost jeho lidé tušili, cítili, jak z něho vyzařovala v divech a zázracích, takže ho »chtěli učiniti králem«, ale on se jim skryl, ježto jeho království není z tohoto světa. Před titulem pozemského krále Spasitel prechal a přijal jej — i když je Pánem všemohoucí — jen pro své duchovní království. K titulu dělníka se však hlásil veřejně po celý život. Lidé viděli v Kristu vždycky dělníka, »syna tesařova«. Učitelé zákona, poznavše v Kristu nesmírnou moudrost, s úžasem se tázali: »Kterak tento zná Písma, neučiv se?« — Viděli v něm prostého syna tesařova, obyčejného dělníka, že sami Nazaretští, mezi nimiž vyrostl, se s podivem tázali: »Odkud má tento tu moudrost a moc? Není-liž tento syn tesařův? Odkud tedy má všechny tyto věci? A horšili se nad ním«. — Nemohli pochopiti, že tesařský dělník by mohl dověsti něco jiného než tesařinu... Vždyť: »Není-liž to tesař, syn Marie?« (Viz Jan 7, 15, Mat. 13, 55 a Marek 6, 3). A Ježíš nic proti tomu nenamítal, aby byl považován za dělníka. Kdyby dělníkem nebyl a dělníkem nechtěl být nazýván, jistě by se byl proti tomu ohradil, když přišel vydati svědectví pravdě. Jako vždy se rázně ohradil proti bludům o své osobě, byl by tak učinil i v tomto případě. Když ho pokládali za posedlého, že jménem d'áblovým koná divy, pravil: »Já zlého ducha nemám!...« Když o něm smýšleli jako o synu sv. Josefa, pravil: »Mám otce, jehož vy neznáte!« A za pravdu, že je Synem Božím, položil svůj život. Tedy proti každému mylnému názoru o sobě se ohradil, ale proti tomu, že byl pokládán za tesaře, za dělníka, neohradil se nikdy. Byl Synem Božím, ale přitom dělníkem — pro nás. »Quando ergo latuit ut homo, non potentiam perdidisse putandus est, sed exemplum infirmitati nostrae praeuisse.« (Sv. Augustin, Tractatus 28 in Joannem). Většinu svého pozemského života prožil jako tesařský dělník v domku a v dílně sv. Rodiny v Nazaretě, aby nám dal příklad každodenního života práce s modlitbou. U sv. Lukáše (2, 40) čteme o nejtělejší dětské Ježíšově: »Dítě pak rostlo a sílilo, jsouc plno moudrosti a milost Boží byla v něm.« Dítě roste a sílí v prostředí práce, kde si musí zvykat životu. O dvanáctiletém Ježíši praví též evangelista: »A Ježíš prospíval moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidí.« (2, 52). Podle učení theologů byla v Kristu moudrost božská, věčná, moudrost vlitá, ale byla v něm jako v člověku také moudrost získaná. Touto moudrostí prospíval u Boha i u lidí. Z tohoto slova »u lidí« můžeme právem usuzovati, že se lidem jevil jako dobrý dělník-tesař, zručný ve svém řemesle, který dělal čest svému stavu. Neboť u lidí se prospívá moudrostí, jeví se moudrým zvláště i tím, jak je na kom vidět, že rozumí svému oboru. V tomto smyslu mu byli krásným vzorem Josef pěstoun s Matkou Marií, kteří ho práci zaučovali.

A proč asi chtěl býti Syn Boží dělníkem?

Je Stvořitelem a Pánem všehomíra, a přece se odívá halenou dělnickou. Jak se různé myšlenky Boží a lidské! To, co je v očích lidských nízké a slabé, vyvolil Bůh, aby zahanbil pyšné a mocné tohoto světa. Neboť není v očích Božích veliký ten, kdo poroučí, ale kdo slouží. Kdo chce nejvíce lidstvu i sobě prospěti, musí lidstvu sloužiti. Kristus sám o sobě prohlásil, že »nepřišel, aby se mu sloužilo, ale aby sloužil!« Proto zvolil pro sebe býti dělníkem, aby posvětil tuto službu tehdy v očích světa nejnížší. Dělnictvo odjakživa samo sebou slouží lidstvu a má si býti hrdě vědomo cti své služby lidstvu. Čest vyplývá z vědomí dobrého díla a poctivé služby, z vědomí záslužnosti své práce. Dílo konané jaksi z nucenosti nemá té vnitřní ceny, která činí dílo tak záslužným. Mluví se o revolučnosti dělnické třídy. Tato vlastnost je dělnictvu odjakživa vrozená. Kristus zvěstuje chudým evangelium, svou naukou, křesťanstvím, způsobil revoluci s účinky tak trvalými, protože mají svůj původ v božské vykupitelské lásce k lidem celého světa. Ježíš Kristus posvětil práci a službu v době, kdy byla těžká ruční práce v opovržení a byla údělem toliko otroků, kteří nebyli považováni za lidi, zatím co svobodní občané se střežili ruční práce, aby se »neznečistili«. Pohanští Římané viděli v lidech ručně pracujících jen lidi nižší třídy, barbary. Čestně a váženě bylo možno žíti jen tomu, kdo nebyl nucen ruční práci si dobývat živobytí. Následek toho byl, že lid chtěl po státě jen »Panem et circenses — chléb a hry!« Můžeme říci, že čím více upadala v lidstvu vzpomínka na Krista Dělníka, tím více se pohrdalo ruční prací a dělník považován za tvora nižšího a opovrženého. A do jisté míry vidíme dosud namnoze, že se někdo vyhýbá jak jen může ruční práci, i když je k ní vlohami povolán a přitom chce obživu a zábavu.

Církev si byla vždy vědoma, že jejím zakladatelem je Král slávy, ale Dělník. Čím živější byla víra v lidstvu a čím více se jevila pravou láskou, tím méně bylo třeba zdůrazňovati dělnický charakter božského zakladatele církve. Pohled na Krista Dělníka nutkal často povýšené, aby povýšili k lidské důstojnosti ty, kteří jim sloužili, a dokonce aby sami začali sloužiti bližním.

Dnes vládne v naší vlasti dělnická třída, žijeme v diktatuře proletariátu, prvním občanem našeho státu je dělník, který zasedl na presidentský stolec. V této době blaží nás vědomí, že zakladatelem naší katolické církve je Kristus, pravý a skutečný dělník, k němuž se hrdě hlásíme, jehož dělnický charakter s potěšením zdůrazňujeme. Skrze něho a s ním v něm milujeme dělnictvo a ochotně křesťansky spolupracujeme pro jeho dobro. Jeden z našich nřdp. biskupů říkal, že se máme upřímně radovat, dochází-li dělnictvo cti a slávy, když po staletí živořilo v ponížení, bídě a nouzi.

Pro nás kněze-dělníky na vinici Páně Kristus, božský velekněz, je také prvním dělníkem této Boží vinice jako první pastýř. Vždyť pastýři a rybáři, z nichž hlavně volil Ježíš své apoštoly učedníky, patřili k pracujícím dělnickým vrstvám. Kněz, pastýř duchovní a rybář, lovící nesmrtelné lidské duše pro věčnou spásu ve jménu Petra rybáře, náměstka Kristova a viditelného kormidelníka církve, toť pravý a skutečný dělník, který většinou »z lidu vyšel a s lidem jde«, který za příkladem Krista Dělníka miluje dělníka a pracující lid a jemu obětavě slouží, následuje Krista Dělníka v jeho obětavé lásce k dělnictvu, k pracujícím, k jejich rodinám a dětem a k celému lidstvu, toužícímu po životě tvořivé práce v pokoji a míru ve smyslu betlemského poselství: »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!« Kněz, dělník, pastýř, rybář, ví, že dělník, jehož Kristus tolik miluje, umí splácet lásku láskou.

Letos první májová pobožnost, která se koná v předvečer 1. května — Svátku práce — připadá právě na slavnost Patrocinia sv. Josefa, snoubence bl. P. Marie, veškeré církve a českého patrona, dělníka-tesaře. Jak vhodně možno začít a pokračovat v májových promluvách a pobožnostech ve znamení a v duchu Krista Dělníka, Josefa tesaře a pracující Královny míru! Samo evangelium nám to naznačuje: »Cum esset desponsata mater eius Maria Joseph... abychom mluvíce o Marii neopomíjeli mluvití též o jejím snoubenci, jemuž ji Bůh svěřil, skrze něhož církev vede lidi ke Kristu Dělníku podobně jako skrze Marii. Non nova, sed nove! Intelligenti pauca!

Až naše májové mariánské oltáře v záři světél a vůní květin budou po celý květen obklopeny spoustami lidí, kteří budou právě po celý máj zvláště disponováni k účinné obětavé lásce za příkladem Ježíše, Marie a Josefa, vybízejme v duchu církve a volání sv. Otců k modlitbám, k pokání, k obětem a práci za mír a pokoj světa. Proto učiňme si závazek: Skrze Marii a Josefa cvičiti sebe i svěřený nám lid — zejména po celý máj — v křesťanském úsilí o mír a následování Krista zejména v lásce k Bohu i lidem. Hle naše heslo: Za Kristem Dělníkem!

To bude náš májový závazek a příspěvek světovému pokoji a míru!

3. Náš text úplně odpovídá mentalitě, jak se nám při bedlivém šetření všech vlivů a životních poměrů u Josepha jeví. Vzhledem na zvláštní okolnosti kolem r. 93–94, kdy Starožitnosti povstaly, je každé slovo opatrně uváženo. a) Pro Josephovy filosoficko-náboženské sklony významná je fráze: »kteří radostně pravdu přijímají« - τῶν ἡδονῇ ἀληθῆς δεχομένων. To stojí také v 18, 1, 1: ἡδονῇ γὰρ τὴν ἀχροασιν ὧν λεγοιεν ἐδέχοντο »s radostí slyšené řeči přijímali« (lidé k odporu proti Quiriniovu soupisu od Judy Gaulanitského a farizea Sadoka ovlivnění). — b) Text schválně mlčí o stoupencích Kristových v Itálii, ač jich podle Tacita (15, 44) již 30 let dříve, než byly vydány Starožitnosti, t. j. 64, v samém Římě byla *multitudo ingens*. Josephus r. 93 zajisté bližší o nich nevěděl, ale jako tolerantní člověk, v němž postava Kristova přec jen budila úctu, na ně upozornit nechtěl. Spokojil se se závěrečnou poznámkou, že pokolení christianů dosud nevymizelo. — c) Také zmínka o zmrtvýchvstání je opatrně stylisována, že »se zjevil opět živý«, což se shoduje s řeči apoštola Pavla před Felixem a Drusillou, jakož i před Agrippou a Berenikou, s nimiž Josephus udržoval přátelské styky. Záznaky zmrtvýchvstání a jiné pro antického člověka neznamenal nic absolutně nemožného. Josephus znal příklady ze Starého Zákona. Také o rabínech kolovaly pověsti, že křísí mrtvé, a pohan Plinius (hist. nat. 7, 53) považuje fakta zmrtvýchvstání za hodnověrná a možná. — d) Je také pozoruhodno, jak mírně jsou vyjádřeny žaloby židů na Ježíše před Pilátem. Josephus schválně užívá výrazu mimosoudního ἐνδεΐξις »oznámení, udání«, nechce ani po letech v blahobytu a na výsluní císařské přízně svým po roce 70 zbylým krajanům přitížit. Křesťan jako autor našeho textu by se nebyl zdržel narážky na trapné soudní jednání a ovlivnění Piláta.

4. Ostatní námitky proti pravosti sporného textu jsou úplně bezcenné. — a) Text prý ruší souvislost mezi § 2 (nepokoje v Jerusalemě za Piláta u příležitosti správký vodovodu) a § 4 (skandál v Římě, do něhož jsou zapleteni tamní židé). Pravý opak je pravda. Josephus v kap. 1 knihy 18 jedná o náboženských představách židovských sekt, a jelikož si bezděky vzpomněl na křesťany a Krista, jedná o tomto tematě opatrně a krátce tam, kam věc časově patří, v kap. 3, kde mluví o Pilátovi, totiž napřed o konkrétních dvou událostech (nepokoj pro obrazy a pak druhý pro vodovod) a poté následuje všeobecná úvaha o Kristu a křesťanech. Konečně v § 4 stojí referát o skandálu v Římě mimo dosah Pilátovy působnosti. Při tom ovšem v § 4 výraz ἐπερόντι δεινόν »jiná nehoda« navazuje přes § 3 o Kristu na § 2 (nehoda s vodovodem), což

slohově neznamená žádný takový nesoulad, aby se § 3 musel z textu odstranit, neboť tento paragraf je krátkou úvahou bez konkrétních fakt, která na dřívější dvě nehody nedává úplně zapomenout. — b) Slabou posicí odpůrců odhaluje i druhá námitka téhož autora (Niese, jenž vydal Josepha s velikým kritickým aparátem a náš text jako interpolaci opatřil závorkou): Tituly kapitol jsou podle Niese z druhého století. V titulu naší kapitoly schází zmínka o Kristu. Ergo je to pozdější vložka. Ale schází také zmínka o vodovodu a tituly jsou pouze eklektické, neúplné. — c) Dovolávají se také různosti slohu mezi sporným textem a ostatním Josephem, ale z několika slov o Kristu nelze nic kloudného odvodit. Již biskup Huet napsal r. 1694 (Demonstratio evangelica 59), že Ant. 18, 3, 3 a ostatní spisy Josephovy jsou si slohově podobny »jako vejce vejci«.

5. Všechny řecké rukopisy, přicházející v úvahu, mají náš text, ale jelikož nejstarší jsou teprve z 9.–10. stol., nelze z toho nic odvodit. Z církevních spisovatelů první cituje náš úryvek historik Eusebius ve snaze snést co nejvíce starých dokumentů o počátcích křesťanství. Necituje ho ani Origenes ve 3. století, ani první apologeté. Avšak Origenes neměl příčiny, proč by text citoval, poněvadž jeho odpůrce Celsus a žid, jehož Celsus jako mluvčího uvádí, o historické existenci Kristově ani v nejmenším nepochybovali, nýbrž jen jeho osobu snižovali a záznaky všelijak překrucovali. Origenes tvrdí několikrát (na příklad Contra Celsum 1, 47), že Josephus Krista za mesiáše (rozuměj: ve smyslu křesťanském, nikoliv pouze židovském) neuznává. Odkud to věděl? Pouze z Ant. 18, 3, 3, kde se Josephus od Krista a jeho stoupenců křesťanů jako od cizí sekty tolerantně a uctivě oddaluje. Taktéž dřívější apologeté neměli valné příčiny náš text citovati, poněvadž jejich odpůrci o historičnosti Krista nikdy nepochybovali. Totéž platí o židech. Talmud do nejhlubšího pekla odkazuje tři zločince: Tita, poněvadž zničil chrám a Jerusalema, Balaama, jelikož Izraelity sváděl k modlářství, a Ježíše Krista, na př. Talm. bab. Gittin, fol. 57, kde jsou všichni tři nekromanťicky z pekla předvoláni, aby o svých mukách vypověděli.

6. Zbývá námitka: Sporný náš text mohl zcela dobře být sestaven nějakým křesťanem, který se mentalitě Josephově přizpůsobil a opatrně vystříhal všeho, co by budilo podezření falsifikátu. Avšak lze-li vzhledem na Josepha a všechny okolnosti text vůbec chápati jako původní a jsou-li protidůkazy liché, pak je hypotéza falsifikátu zbytečná a nerozumná, poněvadž by pak neobstál žádný text v žádné knize. Kromě toho

je psychologicky velmi pochybné, zdali křesťan pro Krista nadšený (jinak by se o interpolaci nepokusil) by pracně studoval všechny okolnosti a Josephovu mentalitu a pak se spokojil několika všeobecnými poznámkami a nic nepřidal konkrétnějšího o Kristově působení a zázracích, o šíření křesťanství také na západě, o zápasu Piláta s židy při Kristově odsouzení a pod. Apokryfy nikdy nemluví všeobecně, nýbrž uvádějí hodně markantní jednotlivosti ve prospěch chválených osob, vymýšlejí o nich podle Písma nebo starých autorů nápadná fakta, mají sklon k nadsázkám a vtíravé mnohomluvnosti atd.

III.

1. A nyní něco o druhém textu Ant. 20, 9, 1. Po smrti prokurátora Porcia Festa a před příchodem jeho nástupce Albina dal velekněz Ananus před soud postaviti Jakuba, bratra tak zvaného Christa, s několika jinými osobnostmi a prosadil jejich usmrcení kamenováním pro domnělé přestupky zákona. Avšak právě nejhorlivější zastánci zákona byli nad tím tak rozhořčeni, že Albinovi poslali vstříc deputaci a stěžovali si také u krále Agrippy v Caesarei Philippi, poněvadž měl dozor nad chrámem a jmenoval velekněze. Následkem toho Albinus Ananovi pohrozil, a Agrippa ho sesadil. Ve větě παραγαγὼν εἰς αὐτό (velekněz Anan pohnal před soud) τὸν ἀδελφὸν Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ (bratra Ježíše tak zvaného Christa) zmínka o Ježíši Kristu je naprosto původní.

Neboť jelikož Jakubů Josephus připomíná celkem pět, bylo nutné bližší označení, když ne podle otce, aspoň podle osoby známější a důležitější. V našem případě je to Ježíš, ale Ježíšů zná Josephus celkem dvacet, dokonce v téže kapitole ještě dva, tedy bylo třeba bližšího označení, a poněvadž Josephus r. 94 píše pro Řeky a Římany, kteří po Neronově pronásledování r. 64 se stále zajímali o křesťany a jejich zakladatele (nikoliv o židovského mesiáše), volil bližší určení »tak zv. Krista«. — b) V původním textu nemohl státi jiný Ježíš a jiný Jakub, poněvadž celý příběh, v podstatě totožný, ale s jinými podrobnostmi, vypravuje ve 2. století (u Eusebia h. e. 2, 25) židokřesťan Hegesippus. Jeho vypravování je na Josephu úplně nezávislé a dílem vysvětluje, proč se Jakub u židů těšil velké popularitě, pilně totiž navštěvoval chrám a tam se modlil, což souhlasí s Act. 21, 18 násl. — c) Schürer, jako Niese odpůrce pravosti obou textů, o nichž jednáme, uplatňuje výrok Origenův (Contra Celsum 1, 48), jenž skutečně tvrdí, že podle Josepha zkáza Jerusalema a chrámu byla trestem za zavraždění Jakuba spravedlivého, bratra Ježíše tak zv. Krista. Tím ovšem Origenes potvrzuje aspoň to, že sporná slova o Kristu tenkrát ve 3. stol. v Josephově textu už stála. Nestojí však v našem Josephu, že zkáza Jerusalema byla trestem za zavraždění Jakuba. Z toho Schürer uzavírá, že náš nynější text Ant.

20, 9, 1 není původní a že tam nebylo zmínky o Kristu. — Věc se má jinak. Origenes věděl, že Hegesippus zavraždění Jakubovo časově spojuje s příchodem Vespasianovým (u Eusebia h. e. 2, 25). Dále si nejasně připomenul, že u Josepha, ale ne již Ant. 20, 9, 1, nýbrž teprv o dva §§ později, na konci líčení prokurátorství Albinova, jako poslední v § 4 stojí věta: »Právě od této doby se stalo, že náš stát počal se hroutit a vše se obrátilo k nejhoršímu.« Z toho mylný uzávěr Origenův, že zkáza Jerusalema podle Josepha byla trestem za zavraždění Jakuba, bratra Páně. I Origenes se mohl mýlit, jak sám uznává c. Celsum 1, 45: »Pakli moje paměť nesehlává, řekl jsem, atd.«

2. K staroslověnskému překladu Josephovy »Války židovské« (vydali A. Berendts a K. Grass, Flavius Josephus, Vom jüdischen Krieg, Dorpat 1924), existují apokryfní dodatky, z nichž první otiskujeme jako příklad, kterak si skuteční výrobci apokryfů počínají. Zní takto: »Tenkrát vystoupil člověk, je-li slušné ho nazvati člověkem. Jeho přirozenost a podoba byly lidské, ale jeho zjev byl více než lidský. Jeho skutky však byly božské a konal obdivuhodné a mocné zázraky. Proto mně není možno ho nazvati člověkem. Ovšem vzhledem na všeobecnou podstatu nenazývám ho ani andělem. Všechno, co jakousi neviditelnou mocí konal (Luc. 6, 19, 8, 46), to konal pouhým slovem a rozkazem. Jedni o něm tvrdili, že první zákonodárce Mojžíš v něm vstal z mrtvých (srov. Luc. 9, 19), působil před nimi mnohá uzdravení a umění. Jiní mínili, že byl poslán od Boha. Než on v mnohém odporoval zákonu a nedržel sobotu (Jo. 9, 16, Luc. 13, 14) podle zvyků předků. Jinak však se nedopustil žádné ohavnosti nebo zločinu a pouhým slovem vše působil. Mnozí z lidu ho následovali a přijali jeho učení a mnohé duše zakolísaly v domněnce, že tak židovské kmeny z římských rukou budou osvobozeny. Jeho zvykem bylo zdržovati se před městem na hoře Olivetské (Jo. 8, 3, Luc. 22, 39). Tam také uzdravoval lidi. Shromáždilo se pak kolem něho 150 nevolníků a zástup z lidu. Vidouce jeho moc, že může pouhým slovem uskutečniti, co chce, vybídli ho, aby táhl do města, porubal římské vojáky a Piláta a nad nimi se ujal vlády (podle Josepha Ant. 20, 8, 6: podvodník za prokur. A. Felixe táhne na horu Olivetskou a chce pouhým slovem zbořiti městské hradby). On to však odmítl. Později, když se to předáci židovští dověděli, shromáždili se u velekněze a pravili: Jsme bezmocní a slabí odporovati Římanům (Jo. 11, 47 násl.), když však luk už je napjat, půjdeme k Pilátovi a sdělíme, co jsme slyšeli, a nic se nám nestane, abychom, uslyší-li to od jiných, nebyli připraveni o majetek a dokonce zabiti a děti naše rozprášeny. Šli a oznámili to Pilátovi, ten poslal a dal mnohé z lidu porubati (jako Ant. 18, 3, 2: Pilát a vodovod). Onoho divotvůrce dal předvésti a když ho podrobil výslechu, seznal,

že je dobrodincem, nikoliv zločincem, ani odbojníkem, ani dychtivým po vládě a propustil ho (Mat. 27, 24, Marc. 15, 14, Luc. 22, 14). On totiž uzdravil jeho umírající ženu (viz Mat. 27, 19). Pak se vrátil na obvyklé místo a konal obvyklé věci. Když se pak opět více lidu kolem něho shromáždilo, proslavil se svým působením nade všecky. Tu byli zákoníci otráveni závistí a dali Pilátovi třicet hřiven, aby ho popravil. A on přijav peníze byl jim po vůli (Jo. 19, 6), aby sami svůj úmysl provedli. Oni ho chopili a proti zákonu svých otců (Jo. 18, 31) ukřižovali.»

Autor tohoto falsifikátu nebyl spokojen krát-

kou zprávu o Kristu v Ant. 18, 3, 3, snažil se způsobem shora sub II, 6 naznačeným nedostatek nahradit, a jelikož o Kristu v Bell. nic nestojí, svůj elaborát tam vpašoval. Znalost Nového Zákona prozrazuje, že to byl křesťan, i když se ohání židovským zákonem, aby vzbudil dojem, že píše sám Josephus. Fantastické výmysly se opírají dílem o Josefovou zprávu v Ant., jednájící o jiných, ale skutečných událostech. Je to vyložený apokryf, a pravým jeho opakem je krátký, opatrně stylizovaný text Ant. 18, 3, 3, o němž shora jednáno.

Prof. ThDr Vojtěch Šanda

DĚJINNÝ VÝVOJ CÍRKEVNÍHO PRÁVA

(Pokračování)

Sbírky ostrovní

Nejstarší *Libri poenitentiales* byly keltského původu a anglického. Rozšířily se též v říši franské. Přísnější, orthodoxní doktrína byla zachována v církvích, kde se udržel vliv římské praxe. Odtud se též mluví o poenitentialiích římských. Poenitentiale římské však nebylo, byl jen směr římský, který se uplatnil jako reakce na laxní poenitentialia ostrovní a franské hlavně v IX. století. Skutečnou jedinou sbírkou práva církevního je systém: *Collectio Hibernensis* — irská sbírka kánonů z počátku VIII. století. Je to dílo skutečně harmonické, vedené tendencí odstranit vnitřní rozpory, které již v soudobých sbírkách kanonických se projevují. Novotou, kterou tato sbírka napřísťe do kanonických sbírek zavádí, je časté používání citátů ze sv. Otců a z Písma sv.

Sbírky systematické

Když se prameny církevního práva stále šířily, nastala od IX. století nutnost seřadovat různorodou látku *systematicky*, poněvadž chronologické nestačilo pro potřeby praktické.

Od IX. do XII. století bylo již takových prací okolo 40. Nejdůležitější, které tvoří základ k dekretu Gratianovu, jsou:

1. *Collectio Anselmo dedicata* (Anselmus II., arcibiskup milánský), v letech 883—897 zpracována v Itálii ve 12 knihách. Užívá silně Pseudo-Isidora.

2. *Libri duo de synodalibus causis et disciplinis ecclesiasticis*, sestavil Regino, opat průmský (v okrese trevírském), obsahují, jak se má biskup chovat při visitacích a při konání synodálních soudů.

3. *Decretum (Collectarium) Burchardi*, biskupa vormského, ve 20 knihách, rukověť pro duchovní, mezi r. 1008—1012. Přešlo skoro celé do dekretu Gratianova (užíváno též v Čechách).

4. *Collectio Anselmi*, biskupa z Luky.

5. *Sbírka kánonů*, pořizená kard. Deusdeditem.

6. *Decretum a Panormia*, sestavil Ivo, biskup chartréský.

7. *Liber de misericordia et iustitia*, kterou sestavil Algerus Lutyšský před r. 1121. Probrána v ní církevní disciplína systematicky a Gratian převzal odtud metodu, že spojován různý materiál výklady někde kratšími, někde delšími.

V tomto období byly konány partikulární synody italských duchovních:

1. Synoda římská r. 1059 (úprava volby papeže Mikuláše II.);

2. Synoda římská r. 1079 (papež Řehoř II. — celibát).

Potřebám snah zahájených papežem Řehořem VII. nevyhovovaly starší sbírky pro nejednotnost a nepřehlednost v množství textů podezřelých. Vznikají proto sbírky nové, čerpající přímo z archivů a připouštějící prameny nové a pravé, papeži vydané nebo jimi potvrzené.

Oživené studium práva římského, podnícené nálezem Pandekt, přineslo nové metody, kterých užívala především theologie. Theologické spory přinesly četné nové problémy o svátostech, které nezůstaly bez vlivu na pozdější sbírky práva kanonického. Od doby vítězství v boji o investituru svolávala papežská Stolica čas od času všeobecné sněmy církevní, aby byla zajištěna poslušnost duchovních a zdůrazněna shoda mezi střední mocí církevní a její rozsáhlou organizací.

Všeobecné koncily, spadající v tuto dobu, jsou:

1. I. lateránský r. 1125 (spory o investituru).

2. II. lateránský r. 1139 (rozkoly, Arnošt z Brescie).

3. III. lateránský r. 1179 (volba papeže, reformní snahy).

4. IV. lateránský r. 1215 (církevní reformy, kříž. výpravy).

5. I. lyonský r. 1245 (vyobcování Bedřicha II.).

6. II. lyonský r. 1274. (Svatá země, unie, konklave).

7. viennský r. 1311 (Templáři, Svatá země).

Na těchto sněmech vyšlo mnoho nařízení nejvyšší autority církevní, a to nařízení nevšední váhy, neboť se na nich jednalo hlavně o nápravu pokleslé kázně, o očistu mravů a vztah církve k moci světské. I mimo tyto sněmy množily se papežské úřední listiny, obsahující odpovědi kurie na právní otázky jí předložené, i nejvyšší rozhodnutí sporných záležitostí, postoupené cestou apelační papežskému soudu. Jsou to: *Rescripta S. Sedis* neb *litterae decretales*.

Prof. Ph. et JUDr Josef Kasan

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

MATIČCE MÍRU

R. F. Šimek:

*Tobě, vzácná Matko naše,
svoje srdce dáváme,
prosíme za Lásku vroucí,
nad jinou my nemáme,
v každé době vyslyšení
Tvé nám dává vítězství,
a po žití v pilné práci
věčná skýtáš blaženství!*

*Přijmi naše prosby, Máti,
Ty znáš naše starosti,
Tebe stále chceme zvátí,
Matkou Míru - milosti!
Tvoje milost divy tvoří,
přimluva Tvá štěstí dá,
naše srdce vírou hoří,
Máti Páně přesvatá!*

*Přimluvou u Spasitele
novou sílu vlej nám v hrud',
s námi, Matičko Míru,
po čas další v Lásce buď!
Nedej válce zvítěziti,
lidská srdce rozněcuj,
přivíň nás k srdci svému,
na světě Mír opatruj!*

MEDITACE

MATKA BOŽÍ

(LUK. 1, 26—38.)

Jméno Panny Marie obsahuje dvojí skutečnost: Maria Matka a zároveň Panna.

1. Syn Boží chtěl přirozenosti lidské nabýti ze ženy.

Nikdy proto nebyl člověk žádný tak vyznamenán jako tato žena. Nikdy, co svět stojí, nebyla důstojnost matky tak posvěcena jako v této ženě. Zvláštní velebností září proto důstojnost ženy od onoho času, kdy žena matkou Boží se stala.

A poněvadž Bůh zvolil sobě ženu, aby Matkou Syna svého se stala, proto je žena muži rovná a jeho rovnoprávná družka.

A proto Pán Ježíš tuto rovnoprávnost také stále znovu vyzdvihoval.

Mluví-li ve svých podobenstvích o muži, tak mluví též i o ženě.

Mluví-li o zrnu hořčičném, které vzal člověk a nasel na svém poli, tak mluví též o kvasu, který vzala žena a zadělala do tří měric mouky. Mt. 13, 31—34.

Uzdravuje nemocného muže zrovna tak jako nemocnou ženu.

Volá k novému životu mládence Naimského zrovna tak jako zesnulou dcerušku Jairovu.

Poučuje muže Nikodema v jeho příbytku o životě nadpřirozeném (Jan 3) jako ženu u studnice Jakubovy (Jan 4).

S milosrdenstvím neskonalým se ujímá veliké hříšnice Maří Magdaleny, ano i cizoložné ženy; ve své obsáhlé řeči o posledním soudu (Mt. 24, 20) dává najevo hluboký soucit svůj se ženami a na své křížové cestě uděluje slova útěchy ženám plačícím. (Luk. 23, 27—29.)

To vše činí při vzpomínce na onu ženu, která jeho matkou byla.

Tuto ušlechtilou úctu k ženě přejala i Církev svatá katolická.

Při oddavkách nalézá velebná slova o ženě, která podává ruku svou muži ke společné cestě životem; žehná matce před porodem, žehná matce po porodu a obětuje na oltáři dítě její Bohu neskonale dobrotivému.

Takovou úctou jako Pán Ježíš k Matce své — ať plane i srdce naše k Boží Matce!

Taková ušlechtilá, čistá a milosrdná úcta, jako Pán Ježíš pro svou čistou, svatou Matku měl ke každé duši ženské — ať provází i naši pastorační ke každé duši ženy, která útěchu a milost Boží od nás žádá.

2. Maria, která Syna Božího porodila, je však též Panna nejčistotnější.

Tato svatá skutečnost vrhá zcela zvláštní světlo na panenství v křesťanství.

Panenství nestojí v nepřátelství k matce a ženě — ale je svatou skutečností Písmem svatým dosvědčenou.

Církev svatá žádá od nás kněží dobrovolné zřeknutí se štěstí rodinného života. Činí tak z úcty k blahoslavené Panně, činí tak na památku slov Pána Ježíše: »Jsou takoví, kteří sami se zřekli manželství pro království nebeské. Kdo může chápatí, chápej.« (Mat. 19, 12.)

Svatý Tomáš praví, že možno je člověku zřici se dobra, aby vyššího dobra tím nabyl; tak jako nemocný se zřiká peněz, aby vyššího dobra, zdraví svého, dosáhl. Tak mohou i jednotlivci, aby byli volni pro Boha a pro službu lidu svému — zřici se života manželského. Nezřekli jsme se proto, že bychom neměli úctu k rodině, ale zřekli jsme se proto, abychom uvolnili všechny své síly, vázané starostmi o rodinu, pro službu Boží a pro duchovní správu o duše nám svěřené.

Naše svoboda od člověka je svoboda pro člověka.

Chceme a máme býti duchovní Otcové těm, kteří toho potřebují.

Ale jen tehdy je tomu tak, pokud zachováváme svůj svatý slib, který jsme v posvátném okamžiku života svého před mnoha svědky Bohu dali.

Jinak bychom byli pokrytci a lháři.

Zachovávejme, co jsme slíbili, pamětlivi jsouce čisté, milostivé, přívětivé a přesladké Panny Marie.

P. Karel Sahan CSsR

INSTALACE NOVÝCH DÓMSKÝCH PRELÁTŮ A GENERÁLNÍHO VIKÁŘE V OLOMOUCI

30.3.57

V sobotu před Smrtnou nedělí instaloval osobně J. E. nejdp. Dr. Karel Matocha pět nových dómských prelátů a preláta-arcijáhna P. Josefa Glogara na generálního vikáře olomoucké arcidiecése. Protože denní tisk i rozhlas přinesly podrobnou zprávu o průběhu této slavnosti, chceme se omezit pouze na dokumentaci celého tohoto slavnostního aktu.

J. E. njdp. arcibiskup promluvil při této slavnosti dvakrát. Po prvé, když zahajoval církevní obřady a když vysvětlil četnému duchovenstvu a věřícímu lidu význam slavné instalace. Po druhé, než udělil své arcipastýřské požehnaní. Obsah této řeči byl asi tento:

Každý, kdo sledoval instalační obřady, poznal, jak se v nich stále opakuje a zdůrazňuje nabádání ke ctnostem věrnosti a poslušnosti. Vzorem těchto ctností má být právě proto prelát, ale také každý katolický kněz a každý věřící. Vzorem těchto ctností v životní působnosti byl pěstoun Páně svatý Josef, v jemuž zasvěceném měsíci se tato slavnost právě koná. V Písmě svatém čteme o poslušnosti sv. Josefa a jeho ctnosti věrnosti. Byl hlavou rodiny, staral se o ni a sloužil jí — byl arcijáhmem; byl pěstounem svěřeného Syna Božího, byl mu učitelem a zaučoval Pána Ježíše v řemesle tesařském — byl scholastikem; byl strážcem svaté Rodiny — byl kustodem. Ctnosti sv. Josefa jsou povinnosti pro všechny věřící, vždyť vidíme i v samé přírodě poslušnost a věrnost — plnění povinností. Příroda poslouchá slunce jara a léta, proto přináší užitek plodů. Kristus Pán byl poslušen až k smrti, nikoliv z přinucení, ale ze svého rozhodnutí, aby obnovil život. Njdp. arcibiskup nabádá dále ke konání povinností v poslušnosti radostnou vůlí z lásky k bližnímu jak v církevním, tak i státním životě, poněvadž bez kázně a plnění povinností zaniká každý národ. Njdp. arcibiskup volá ke kněžstvu i k věřícím, aby s radostí a obětavě konali v bratrské jednotě své náboženské i občanské povinnosti, aby náš národ vynikal statečností v plnění povinností řádu věčného a státním zákonům. Njdp. arcibiskup nabádá nové preláty, aby byli vzorným příkladem v plnění povinností Církvi a státu a aby všichni práci posvěcovali z lásky ke Kristu a bližnímu, aby jejich práce na přímluvu sv. Cyrila a Metoděje a sv. Václava přinášela stonásobný užitek, aby olomoucká metropolitní kapitula byla lipou arcidiecése, plnou pracujících všecek, aby celý národ vytvořil život plný požehnaní.

Nově instalováni byli: Msgre ThDr h. c. František Jemelka za kapitulního děkana, Msgre ThDr Rudolf Nejezchleba za kapitulního probosťu, kanovník Josef Glogar za preláta arcijáhna, kanovník ThDr Vojtěch Tinz za preláta-

scholastika a kanovník Rudolf Havelka za preláta-kustoda.

Přinášíme stručné životopisy nových dómských prelátů, které osobně při instalaci předčítal J. E. njdp. arcibiskup.

ThDr h. c. FRANTIŠEK JEMELKA

Narodil se dne 25. července 1880 v Tučíně, okr. Přerov, z rodičů rolnických, jako nejstarší z osmi dětí. Obecnou dvoutřídní školu vychodil v Želatovicích. Studia gymnasiální absolvoval v letech 1892—1900 na českém gymnasiu v Přerově, theologická studia na bohoslovecké fakultě v Olomouci v letech 1900—1904, kdy byl vysvěcen na kněze. První tři kněžská léta působil na německých farnostech: v Bílovci ve Slezsku a v Kujavách u Fulneku. Roku 1907 stal se kaplanem ve Valašském Meziříčí a vedle duchovní správy se věnoval práci mezi mládeží, studentstvem a dělnictvem. Za první světové války se ujal četných slovanských vojáků v nemocnici ve Val. Meziříčí jako kaplan a pak pokračoval ve vojenské duchovní správě jako polní kurát v Terezíně a v Pardubicích, a to i v zajateckých táborech a v nemocnici. V době mezi dvěma světovými válkami vykonal několik cest k zahraničním krajanům, kde probouzel všude vedle činnosti náboženské také upadající uvědomění národní. R. 1926 navštívil po druhé USA, aby připravil »Den Východu« v Chicagu při světovém sjezdu eucharistickém. Po návratu z USA vedl sekretariát Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje; v této funkci pak častěji zajížděl na krajaňské misie do Německa, Holandska, Belgie, na bývalou Podkarpatskou Rus a do Vídně. Od r. 1925 byl redaktorem apoštolátního věstníku. R. 1933 byl jmenován metropolitním kanovníkem v Olomouci. Na počátku druhé světové války byl zatčen a internován ve sběrném táboře ve Štěpánově. Ve své literární činnosti šířil slovanskou, náboženskou i kulturní vzájemnost, překládaje také ze všech slovanských jazyků, a také zvláštní znalost slovanského Východu. V krajaňské zahraniční péči spolupracoval s Československým ústavem zahraničním, posílaje krajanům vhodné náboženské a vzdělávací časopisy a knihy. O některých prázdninách organizoval zájezdy krajaňských dětí k pobytu v pohostinných rodinách. O druhém semestru r. 1938 přednášel na CM bohoslov. fakultě olomoucké o křesťanském Východě, a když fakulta byla zavřena, pokračoval v přednáškách o staroslovenštině na bohosloveckém úřisti v Olomouci až do konce války. V měsíci březnu 1942 byl jmenován arcibiskupským komisařem kněžského semináře. 22. dubna 1944 byl jmenován Sv. stolicí apoštolským protonotářem a dne 17. dubna 1947 byl promován S. theologiae doctor h. c. na PÜ v Olomouci.

ThDr RUDOLF NEJEZCHLEBA

dómský prelát a metropolitní kanovník v Olomouci, se narodil 20. IV. 1873 v Bohuslavicích u Gottwaldova. Všecka svá studia středoškolská i vysokoškolská absolvoval s vyznamenáním. Na kněze byl vysvěcen 5. VII. 1897 v Olomouci; na doktora theologie promován 3. VII. 1902 v Olomouci. V duchovní správě pracoval jako kooperátor v Cotkytlí a v Ostravě, kde působil nepřetržitě 40 roků jako kooperátor, katecheta měšťanských škol a profesor na českém gymnasiu až do roku 1933, kdy odešel do výslužby s pochvalným a děkovným dekretem. V r. 1933 byl jmenován metropolitním kanovníkem a od r. 1937 až dosud působí v Olomouci jako sídelní kanovník. Jsa profesorem v Ostravě, vydával časopis »Ludmila« po 18 let a vydal pro studenty kancionál. Organizoval celé Ostravsko a okolí v so-

ciální a zdravotní péči a jako první a dlouholetý předseda instituce řídil Okresní péči o mládež. V roce 1928 byl vládou ČSR jmenován členem zemského zastupitelstva a r. 1930 členem poradního sboru péče o mládež při ministerstvu soc. péče v Praze. Ve svém rodišti vybudoval v r. 1920 až 1930 novou svatyni, hřbitov a školu. Jako metropolitní kanovník v Olomouci restauroval a rozšířil ústavy sv. Josefa v Zašové a v r. 1941 otevřel a zajistil nový sirotčinec v Březnici. V arcibiskupské konsistoři byl dlouhá léta referentem ve věcech charitních, školských i administrativních, předsedou zkušební komise pro katechety, předsedou zkušební komise pro kněze, členem církevního soudu, členem disciplinární komise a j. Na theologické fakultě ordin. examinátorem při rigorosech z fund. theologie. Byl jmenován čestným občanem Bohuslavic, Ostravy-Mariánských Hor; čestným členem celé řady sociálně zdravotních a charitních spolků a institucí.

P. JOSEF GLOGAR

Narodil se 17. XII. 1891 v Bernarticích nad Odrou a pochází ze 13 dětí. Jeho otec byl malým domkářem a zedníkem a přitom zastával službu kostelnickou. Jeho syn Josef vychodil národní školu v rodišti, odebral se na gymnasium v Morav. Ostravě, které absolvoval s vyznamenáním, a pak na bohosloveckou fakultu do Olomouce, kde byl 5. července 1915 vysvěcen na kněze. Působil jako kaplan ve Vel. Bystřici u Olomouce a ve Vel. Týnci. V roce 1920 obdržel místo dómského vikáře u sv. Václava a zastával je plných 30 let. Jako vikář byl též úředníkem arcibiskupské konsistoře. Byl činný v mnoha kněžských spolicích, v Charitě, Unitě, Apoštolátě a v četných národních a kulturních institucích. 1. září 1939 byl zatčen gestapem a po plných 5 let a 9 měsíců vězněn v koncentračních táborech Buchenwaldu a Dachau v Německu. Po návratu v květnu 1945 stal se členem rady ústředního národního výboru v Olomouci a finančním referentem města Olomouce. Na dómě byl jmenován I. dómským ceremoniářem, v semináři byl učitelem církevního chorálního zpěvu. Jako kazatel absolvoval nesčetná příležitostná a časová kázání v celé arcidiecési. Je aktivně činný ve Svazu osvobozených politických vězňů a je předsedou arcidiecésního mírového výboru katolického duchovenstva. 13. února 1951 byl investován a instalován na sídelního kanovníka olomouckého.

P. RUDOLF HAVELKA

Narodil se dne 9. září r. 1914 v Náměšti na Hané, okres Olomouc, jako syn krejčího. Gymnasijsní studia konal na státním reálném gymnasiu v Olomouci a pokračoval v nich na státním gymnasiu v Prostějově, kde v r. 1936 maturoval. Bohoslovecká studia konal v Olomouci, kde byl dne 5. července 1941 vysvěcen na kněze světicím biskupem Msgre ThDr Josefem Schinzelem. Po vysvěcení pracoval v duchovní správě nejprve 5 let jako kooperátor ve Vel. Ořechově, okr. Gottwaldov, poté jako interkalární administrátor ve Velké nad Věličkou, okr. Veselí nad Moravou, pak jako interkalární administrátor v Popovicích u Uh. Hradiště. Po šestiletém působení na Moravském Slovácku odchází na čtyři léta do obtížné duchovní správy v pohraničí. Nejprve působil jako kaplan v Rýmařově půl třetího roku. Potom se stává administrátorem ve Václavově u Bruntálu, odkud spravuje excurando farnost Moravice v okrese rýmařovském. Dne 26. ledna 1951 jmenován IX. sídelním kanovníkem metropolitní kapituly v Olomouci, investován dne 2. února a instalován 13. února roku 1951. — Jako kanovník pracuje v Arcidiecésní charitě jako člen předsednictva, jako pokladník, v Arcidiecésním mírovém výboru kněží jako jednatel a účastňuje se pravidelných měsíčních zasedání Celostátního mírového výboru v Praze. Spolupracoval na vydání direktáře a na rozdělení arcidiecése na nová arcikněžství a na nová děkanství.

ThDr VOJTECH TINZ

Narodil se 29. února 1892 v Nové Senince, okr. Šumperk, jako syn malozemědělce. Po gymnasijsních studiích na arcibiskupském a státním gymnasiu v Kroměříži a po bohovědných studiích na bohoslovecké fakultě v Olomouci byl 5. července 1915 vysvěcen na kněze. Po vysvěcení byl ustanoven kooperátorem v Odrách ve Slezsku, za rok byl jmenován adjunktem bohoslovecké fakulty v Olomouci, na které byl 24. července 1919 prohlášen doktorem bohosloví. Byl pak ustanoven zatímním profesorem náboženství na státním reálném gymnasiu v Šumperku. Roku 1921 stal se farářem v Suchdole nad Odrou. 1. listopadu 1927 byl jmenován úředníkem arcibiskupské konsistoře v Olomouci a působil jako revisor kostelních účtů, komisař generálních visitací, asesor, člen duchovního manželského soudu a prosynodální examinátor. Po zřízení generálního vikariátu v Bránicích byl njdp. generálnímu vikáři přidělen jako kancléř. 27. února 1938 byl po předchozím souhlasu vlády ČSR instalován jako kanovník metropolitní kapituly v Olomouci.

J. E. njdp. arcibiskup Dr Karel Matocha sám ve své arcibiskupské kapli v residenci udělil novým prelátům benedikci a v dekrety, kterým jmenuje J. M. preláta Glogara generálním vikářem, dříve než vypočítává všechny povinnosti a práva, říká:

Ideo invocato Dei Auxilio, virisque auditis ecclesiasticis ac laicis, quibus tum salus Ecclesiae Christi apud nos, tum omnimoda prosperitas populi in patria nostra carissima cordi est. Te, Rev.mum Dominum J o s e p h u m G l o g a r, Almae Ecclesiae Metropolitanae Canonicum residentialem ac Praelatum Archidiaconum, — cuius vita sacerdotalis, tum activitatis pastoralis, experientia vitalis necnon aestimatio ac optima fama apud christifideles ac sacerdotes propter zelum in animabus Christo lucrandis, ob fidelitatem ac amorem erga s. matrem Ecclesiam eiusque caput visibile Summum Pontificem, palam agnoscitur ac celebratur, VICARIUM MEUM IN SPIRITUALIBUS GENERALEM archidioeceseos Olomucensis, excepta tamen eius parte, quae citra fines nostrae Reipublicae se extendit (decanatus Ketř, Branice ac Hlubčice), vi huius Decreti constituo et constitutum pronuntio, declaro, decerno.

Za nově jmenované a instalované preláty i za jmenování generálním vikářem poděkoval J. M. njdp. prelát Josef Glogar:

Vaše Excellence, drazí spolubratři a v Kristu shromáždění!

V této posvátné době postní často na cestě křížové rozjímáme o umučení Páně. Svátý Augustin v úvaze o trpčím Spasiteli praví: Pozoruj Pána Ježíše na kříži. Vše tu dýše láskou. Hlava jeho je skloněna, aby tebe políbila, ruce jeho jsou rozpjaty, aby tebe objaly, srdce jeho jest otevřeno, aby tebe v sobě skrylo. Ale tato křížová cesta má i radostná zastavení, při nichž se projevuje láska, soucit a milosrdenství. Je to čtvrté zastavení, kdy Pán Ježíš potkává svou matku, paté zastavení, kdy Šimon cyrenský pomáhá Kristu Pánu nésti kříž, šesté zastavení, kde nábožná Veronika podává Spasiteli roušku a osmé zastavení, kde ženy jerusalemské potkávají se s Kristem Pánem.

Touto cestou křížovou kráčela tolikrát i naše drahá vlast, a snad nejvíce ten kříž na sobě pocítila v době nacistické okupace. Ale Bůh ukázal, jak podivuhodně

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA,
K ČÍSLOU PÁTÉMU
ROČNÍK II.

Královo máje a míru, oroduj za nás!

*Pro velké Tvoje smilování, Matko Ježíše, ó, nebraň mi, bych v pokoře
své skloněn v prach zastaviti se směl u prahu zahrady Tvé, nehodný
a hříchů pln, ó, nebraň mi, bych o Tvé svaté slávě zpívati směl těm,
kteří touží slyšet o Tobě!*

Julius Zeyer, Zahrada Mariánská

Chlupy Matky Boží –

Svatá Hora u Příbramě.

Malé Svatošovice.

Římov u Českých Budějovic.

Stará Boleslav.

nariánské poutní svatyně.

Svatý Kopeček u Olomouce.

Frydek.

Svatý Hostýn.

Vranov u Brna.

J. E. nřdp. arcibiskup Dr Karel Matocha se ubřrř do metropolitnřho chrřmu sv. Vřclava v Olomouci k slavnostnř instalaci novřch dřmskřch prelřtř.

Po slavnostní instalaci na přátelské besedě v Národním domě pozdravil generálního vikáře, nově jmenované preláty a shromážděné kněze jménem náměstka předsedy vlády, pověřeného řízením Státního úřadu pro věci církevní, Zd. Fierlingra jeho náměstek inž. Josef Plíhal.

a v pravý čas zasahuje vyšší spravedlnost a jak dějiny neodvratně se naplňují v řádu Božím. Přeradostným zastavením křížové cesty naší vlasti bylo vítězství našich osvoboditelů — naše vlast slavila slavné Vzkříšení.

I naše metropolitní kapitula a celá arcidiecése slaví dnes jedno z nejradostnějších zastavení. Laskavostí našeho nejvděčnějšího arcipastýře byly obsazeny všechny dignity v metropolitní kapitule a olomoucké arcidiecési dán generální vikář. Z hloubi srdce vzdáváme Vaši Excelenci upřímně Pán Bůh zaplat' za naše jmenování, benefici, investituru a instalaci a tím za důvěru, kterou Vaše arcibiskupská Milost nás poctila. Srdečné díky vyslovujeme vládě naší lidové demokratické republiky, že tak ochotně vyšla vstříc přání nejd. p. arcibiskupa a dala potřebný státní souhlas k tomuto jmenování. Z řad kněžstva přišlo nám tolik blahopřání, že nás to opravdu dojmá, a zvláště nás těší a posiluje tak četná účast při dnešní slavnosti, účast, která vyznívá ve vroucí prosbu: Bože, žehnej naší arcidiecési, posvěcené životem a působením našich svatých věrozvěstů Cyrila a Metoděje. Ano, to bude naší povinností, abychom si jako dělníci na vinici Páně pomáhali a navzájem se modlili. Oremus pro invicem! Slibujeme Vaši Excelenci, že chceme vždycky mít na zřeteli čest a slávu Boží, zájmy sv. Církve, spokojenost našich kněží, konsolidaci náboženských poměrů v arcidiecési, duševní i tělesné blaho našeho lidu, aby v míru a pokoji mohl vyvinouti své pracovní a budovatelské úsilí k prospěchu nás všech.

Úřad generálního vikáře přijímám ve velmi významné době, kdy zastaralé řádstvo ustupuje novému teď zákonu, jak to denně zpíváme v našich kostelích. Úřad mi svěřený svatou Církví nepřijímám jako vyznamenání, nýbrž jako vážný a odpovědný úkol, uložený mi Boží prozřetelností v dnešní době. Proto se obracím k vám, moji drazí spolubratři, abyste se mnou věrně pracovali na vinici Páně, abyste svědomitě plnili všechny své kněžské povinnosti, abyste všichni bez rozdílu zachovávali svornost a lásku bratrskou, abyste si navzájem neztěžovali pastorační práci. Naši pevnou zásadou budiž: unitas fratrum — jednota bratří.

Drazí spolubratři! Z lidu jsme vyšli a s lidem vždycky půjdeme, především dnes, kdy náš lid svou obětavou práci si vytváří nový, šťastný život pro sebe, pro své rodiny a pro své děti. A protože úsilí o tento šťastný život jest úplně ve shodě s mravními principy křesťanství, chceme se s radostí zúčastnit této záslušné práce.

Žijeme ve vážné době, kdy se jedná o miliony drahých lidských životů. Mluvme-li o boji za mír, mluvme za tyto životy. Proto se vroucně modlíme: „Da pacem, Domine, in diebus nostris“ — dej, Pane, mír našim dnům, proto se modlíme, aby požadavky obránců míru a celého mírumilovného lidstva byly požehnány a aby znemožnily nekřesťanské záměry na záchub lidstva. A proto pracujeme a budeme ještě více pracovat, abychom našemu věřícímu lidu jako jeho pastýři a celému našemu drahému národu pomohli splnit tento svatý úkol, který nám Bůh ukládá. Po této cestě půjdu a jsem přesvědčen, že pod ochranou svatého Josefa, mého patrona a patrona naší arcidiecése, se mnou půjdou moji milí spolubratři a všichni drazí věřící a tím celá arcidiecése.

Benedictio Dei omnipotentis descendat super vos et super omnes labores vestros et pax Domini nostri Jesu Christi maneant semper vobiscum. — Požehnání všemohoucího Boha sestoupí na vás a na všechnu vaši práci a mír Pána našeho Ježíše Krista zůstávej s námi vždycky. — Amen!

Slavnost byla v katedrále zakončena svátostným požehnáním s ambrosiánským chvalozpěvem a hymnou, načež se J. E. nřdp. arcibiskup opět odebral do své residence cestou vroubenou špalírem věřícího lidu, kterému nřdp. arcipastýř udílel své vrchnopastýřské požehnání.

Při mimocírkevní slavnosti pozdravili nové preláty a generálního vikáře četní hosté života

církevního i veřejného. Za Státní úřad pro věci církevní pronesl pozdrav náměstek ministra ing. Josef Plíhal.

Vážený pane generální vikáři, důst. páni preláti!

Dovolte mi, abych vám jménem pana náměstka předsedy vlády a ministra pověřeného řízením Státního úřadu pro věci církevní Zdeňka Fierlingra blahopřál k vašim církevním hodnostem, které jste obdrželi z rukou pana arcibiskupa.

Státní souhlas s vaším jmenováním je opět jasným důkazem dobré vůle našich vládních činitelů, směřující k tomu, aby byl v naší lidové demokratické vlasti trvale vybudován dobrý poměr k největší církvi římskokatolické.

Dnešní slavný den je proto dalším významným mezníkem v životě církve, neboť svědčí o tom, že vzrůstá vzájemná důvěra mezi církví a státem při plném respektování základních ústavních zákonů i zákonů církevních.

Po odstupu dvou let můžeme dnes, důst. pánové, se zadostučiněním konstatovat, jak bezdůvodné byly obavy některých vysokých představitelů katolické církve o její osud v lidové demokracii.

Nejen že se nesplnily, ale splnilo se to, co prohlašovali vždy přední státní činitelé, totiž že v naší vlasti nebude nikdo trpět pro to, že je věřícím občanem, že naši věřící budou moci v klidu a pokoji žít dosavadním náboženským životem a že hmotné potřeby církve budou dostatečně zabezpečeny.

Naše vláda byla si vždy vědoma toho, že mezi vámi, důstojní pánové, mezi katolickými kněžími a mezi věřícími, jsou poctiví, dobří a vlastenečtí lidé, kteří jsou věrnými syny svého lidu, oddanými budovateli nového, spravedlivého sociálního řádu a upřímnými bojovníky za udržení světového míru.

Velmi si vážíme těchto dobrých spoluobčanů a můžeme vás ujistit, že s t a k o v ý m i katolíky se vždycky dobře a snadno dohodneme o řešení všech, i těch nejobtížnějších problémů. Vždyť od církve i duchovenstva nezádame nic, co by se přičilo jejich křesťanským zásadám, ovšem nikdy nepřipustíme, aby tuzemská i zahraniční reakce zneužívala náboženského cítění věřících pro cíle nenáboženské a nepřátelské našemu lidové demokratickému řádu. Je potěšitelné, že tyto případy se stávají stále vzácnějšími a záleží na vás samých, důstojní pánové, aby zcela vymizely. Neboť jaký bude poměr především vás duchovních k státu, takový bude poměr státu k církvi. To plně platí i o arcidiecési olomoucké.

To již také dnes valná většina našeho duchovenstva pochopila a snaží se zcela upřímně, loyálně spolupracovat s naší lidovou správou, zajímá se hluboce o to, čím dýše a žije náš pracující člověk a pomáhá mu, jak v jeho budovatelském úsilí, tak i v jeho heroickém boji za obranu světového míru.

Dvojnásob radostný je dnešní den, protože nám ukazuje, že i na Moravě začínají se poměry konsolidovat. Jmenování pěti kanovníků do vysokých církevních funkcí a uvedení pana preláta Glogara v úřad generálního vikáře v olomoucké arcidiecési je toho viditelným znamením.

Panu generálnímu vikáři naskýtá se široké pole působnosti a mnoho vděčných úkolů. Nepochybně o tom, že všechny tyto úkoly bude moudře řešit a zvládat. Vždyť rozumí lidu, z něhož vyšel a jehož byl vždycky věrným synem. Jeho oddanost církvi a vlasti, pro kterou dovedl trpět i v koncentračních táborech v dobách okupace, získala mu oblibu u všech občanů.

Nepochybně o tom, že pan generální vikář bude mít úspěchy ve své vysoké církevní funkci. Vždyť mu oporou a radou budou nápomocní též ostatní členové metropolitní kapituly, kteří právě tak jako on našli kladný poměr k dnešní velké době.

K práci, která vás čeká, vážení pánové, přeji vám pevného zdraví, dlouhá léta a hodně zdaru.

Potom pozdravili četní hosté slavnosti nové

preláty. Za KNV J. Štěpánek, za JNV jeho předseda, za české diecése J. M. kapitulní vikář pražský A. Stehlík a jiní.

Generální vikář prelát arcijáhen Josef Glogar při děkovném proslovu k njdp. arcibiskupovi pravil jménem instalovaných, že z lidu vyšli a s lidem vždy půjdou. Jako kapitulní děkan a apoštolský protonotář Msgre ThDr F. Jemelka pochází z osmi dětí moravského rolníka, tak nový olomoucký generální vikář J. Glogar pochází ze třinácti dětí domkáře, zedníka a kostelníka. Skutečně všichni instalovaní vyšli z lidu, s lidem žili a mezi lidem působí ke cti Církve a vlasti.

Zdůraznil, že významná církevní slavnost by-

la opětnou přesvědčující událostí a dalším důkazem náboženské svobody v našem lidově demokratickém státě. Tato událost stala se nepřetržitou součástí úspěšného postupu konsolidace našich poměrů mezi státem a katolickou církví, poněvadž se žádným způsobem domácím a zahraničním škůdcům a zpátečnickým živlům nedaří a nepodařilo rušit zdárný vývoj poctivých zásad náboženských svobod, kterým se těší u nás poctivě pracující věřící lid, neboť náš lidově demokratický stát osvědčuje velké porozumění pro náboženský život i potřeby církve k úmyslu pokoje a míru, aby se všem lidem dobré vůle dobře vedlo na zemi.

NOVÝ KAPITULNÍ VIKÁŘ V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ve čtvrtek 3. dubna konalo se na biskupské konsistoři v Českých Budějovicích diecéšní shromáždění duchovenstva českobudějovické diecése, kde byl uveden v úřad nový kapitulní vikář diecése českobudějovické. Jednání zahájil vsdp. českobudějovický probošt katedrální kapituly svatomikulášské Msgre K. Boček, který uvítal kanovníky kapituly a diecéšní duchovenstvo, dále zástupce Státního úřadu pro věci církevní odbor. přednosty J. Dolka, zástupce českobudějovického krajského národního výboru dr. J. Mládka a krajské církevní tajemníky. Vsdp. kapitulní probošt Msgre K. Boček obeznámil přítomné se stavem, který nastal v českobudějovické diecési. Proto v pondělí 31. března po resignaci dosavadního generálního vikáře P. Josefa Buchty, který byl na tento úřad před dvěma lety biskupem ThDr J. Hlouchem jmenován, českobudějovická katedrální kapitula svatomikulášská na svém zasedání podle kanonicky platných církevních předpisů zvolila kapitulním vikářem českobudějovické diecése P. Josefa Buchtu, kterého volbě dostalo se státního souhlasu. Ve středu 2. dubna nově zvolený kapitulní vikář složil katedrální kapitule svatomikulášské do rukou seniora probošta Msgre K. Bočka. Předsedající vsdp. kapitulní probošt pozdravil pak před shromážděným die-

césním kněžstvem nového kapitulního vikáře českobudějovické diecése. Potom následoval projev odbor. přednosty Jana Dolka. Poté promluvil nový vsdp. kapitulní vikář českobudějovický P. J. Buchta, který v závěru svého proslovu pravil: »Musíme pochopit svou dobu a milovat svou dobu. Jestliže jsme vyšli z našeho lidu, pak jako kněží vytrváme i po boku našeho lidu a bude pro nás každého samozřejmým důsledkem, že zůstaneme po jeho boku i v boji za udržení světového míru. Vždyť kněz, který miluje svůj lid, který s ním se raduje, je s ním všude, i v každodenním životě, je jeho opravdovým apoštolem. Povstaňme všichni k práci pro svou vlast! A ve všech námáhách, bez nichž není díla, budiž naší silou radost z Hospodina, radostná, věrná, nadšená víra v Jeho pomoc. Vykřesejme z minulosti heslo nezapomenutelného českobudějovického biskupa Jana Valeriána Jirsíka: Bůh, Církev, Vlast! - a veďme se jím v českobudějovické diecési, jejíž věřící lid nás očekává v modlitbách i v práci za blaho našeho státu.« Po projevech čteného duchovenstva, které pozdravilo nového kapitulního vikáře, odebral se vsdp. kapitulní vikář ke hrobu blahé paměti našemu národu vzácného buditele lidu biskupa J. V. Jirsíka, kde na staroměstském hřbitově položil věnec k živé paměti a úctě tohoto velkého syna naší vlasti.

VĚC ROZUMU I SRDCE

Vláda v posledních dnech věnuje zvláštní svou péči zemědělské výrobě, aby byla zajištěna rovnoměrnost vývoje na všech úsecích naší výroby. Tak vydala vláda tři usnesení, týkající se zemědělské výroby. První z nich se zabývá zlepšením a zvýšením naší živočišné výroby, druhé přípravami jarních prací a třetí prací státních traktorových stanic. Všechna tři usnesení jsou zaměřena na to, aby pomáhala zlepšovat naši zemědělskou výrobu, aby našim rolníkům a zemědělským pracovníkům ukazovala cestu, jak tuto výrobu zvyšovat a zlepšovat a jak právě

zvyšováním této výroby zajišťovat zlepšení zásobování potravinami u nás.

A jak my kněží můžeme pomáhat uskutečňovat tato tři usnesení?

Je třeba uvědomovat zemědělce, že JZD dosáhla již mnoha významných úspěchů a prokázala užitečnost družstevní výroby, prokázala, že družstevní výroba je lepší a dokonalejší, že pro rolníky při zvýšených výnosech znamená méně driny.

Přesvědčovat venkovský lid, aby odložil již jednou přežitky starých lidí a minulosti v názo-

ru na soukromý majetek. Nikam nedojdeš, když nepochopíš, že jen ve společnosti druhých, o ně opřen, a ve společnosti s nimi všechno dokážeš, a sám že nejsi ničím. Přesvědčovat lidi o tom, že ve společném hospodaření leží kus prvotního křesťanství. Podívejme se na prvotní křesťany. Neslýchané věci vykonali pro zmírnění lidské bídy a svět nad tím žasl a sotva byl ochoten věřit tomu, co slyšel. A tyto věci mohl vykonat jen proto, že obec věřících měla jen jednu mysl, jedno srdce. Nikdo, kdo něco měl, to nepovažoval za svůj majetek. A čteme-li tyto řádky ze Skutků apoštolských, pak vidíme, že dnešní formy zemědělského hospodaření se plně kryjí se zásadami křesťanství.

Co má na mysli tato forma hospodaření? Aby se více vyrobilo, aby se vyrobilo více lepších výrobků, laciněji a s menší námahou. Díváme-li se na vývoj průmyslové výroby, vidíme, že průmysl se na svou výši dostal soustředěním, využitím vědy a techniky a zavedením vědecké organizace práce do výroby. Zatím vidíme v zemědělství proces úplně opačný. Na malých polích, v nemoderních, hygienicky závadných provozovnách pro živočišnou výrobu by bylo nerentabilní zavádět moderní zemědělskou vědu, techniku a také by to při malovýrobě nešlo.

Je třeba rolníky přesvědčit, že je třeba pole sdružit ve velké celky, kde by se mohly uplatnit moderní stroje. Je třeba zřídit velké provozovny živočišné výroby a chovu, kde je možno použít vědeckých výzkumů.

Družstevní myšlenka je pokračováním staré křesťanské tradice na vesnici, je prováděním křesťanské lásky k bližnímu.

Tedy v první řadě přesvědčovat náš venkovský lid o výhodách společného hospodaření.

Za druhé přiložit sami ruku k dílu. Jít příkladem vstříc. Podíváme-li se do historie našeho národa, můžeme hrdě konstatovat, že naše duchovenstvo se nikdy neuzavíralo před moderními proudy, které přinášely lidstvu zlepšení jeho života.

Když Ježíš Kristus rozesílal své apoštoly do světa, řekl jim: Učte všechny národy. Učte je zachovávatí všechno, cokoliv já jsem přikázal vám.

Je tedy naší první povinností hlásati svaté pravdy, zjevené nám Ježíšem Kristem. V dnešní době však, kdy tak málo lidí a zejména v tomto kraji, navštěvuje a poslouchá slovo Boží námi hlásané s kazatelen, je naší povinností učení Ježíše Krista nésti příkladem lidem.

Když nás pan arcibiskup olomoucký Dr. Matocha vybízel k výpomoci v litoměřické diecési, psal nám: Prosím Vás, draží spolubratři, jménem nesmrtelných, opuštěných duší, abyste se přihlásili k výpomoci. A v druhém listě, kdy nás dává k dispozici litoměřické diecési, píše: Preji Vám hodně požehnání Božího, zdaru a úspěchu, provázeje Vaše »pedes evangelizantium bona« svým otcovským požehnáním.

A myslím, že je to také kus hlásání evangelia, jestliže my kněží nebudeme čekat na lid v kostele, ale k tomuto lidu půjdeme a budeme s ním pracovat, pracovat s ním na zlepšení jeho hmotného blaha. Musíme si být vědomi toho, že jako duchovní otcové svých farností musíme lid vést nejen k štěstí na druhém břehu, na věčnosti, což je naší první povinností, ale že jej musíme vést i k blahu hmotnému.

A pak jak i na takových brigádách můžeme působit naším příkladem. Vím sám ze zkušenosti, jak kněz svou přítomností zabrání mnohým hříchům. Jak spolupracovníci se mírní ve svých výrazech, na př. v klení, v braní jména Božího nadarmo, když je tam přítomen kněz. Jak mnohému připomene při společném obědě povinnost modlitby, když třeba jen sám se před jídlem a po jídle pomodlí.

A až lid uvidí, že my mu jdeme pomoci, pak i on nás nenechá samotné v našich chrámech. Společenství v práci nás zavádí do společenství v modlitbě a oběti. Pak mše svatá nebude již jen mou věcí, nebudu ji obětovat sám v prázdném kostele, ale bude to naše věc, věc všech společně pracujících.

A jaká bude naše radost, až v létě uvidíme vlnit se nepřehledné lány obilí, až budeme vidět, že Pán Bůh požehnal naší společné práci a budeme mít vědomí, že již nikdo nebude v naší vlasti hladovět, že každý bude mít větší krajíc chleba a můžeme říci: I my jsme k tomu přispěli.»

P. Bedřich Prchala

Jaké má kněz zkušenosti ve farnosti, kde je JZD vyššího typu a jaké má k němu zaujmout stanovisko?

Kněz, který působí ve farnosti, kde je jednotné zemědělské družstvo vyššího typu, nemůže život této socialistické vesnice přehlížet a zůstat stát stranou. Vždyť má také právo a jeho postavení v této farnosti mu ukládá, aby i on se stal pomocníkem a rádcem všech těch, kteří budují nový život na naší vesnici a tak přiložil ruku k dílu jako správný rádcce, po případě se neostýchal při výpomoci i manuální.

Ze zkušeností, které jsem načerpal během doby, po kterou působím ve vesnici, kde je JZD IV. typu, jsou velmi důležité tyto předpoklady: kněz musí jít mezi lid, nesmí se izolovat od problémů, které se v JZD naskytanou. Nesmí se ani stranit toho, aby uplatnil své schopnosti ve výpomoci družstvu. Pomocí členských schůzí JZD, besed o jeho práci, kultur. prop. práce JZD, projevem prostřednictvím rozhlasu, ve volném čase může i výpomoci vlastní prací při špičkových pracích.

Takové úkoly, které si kněz stanoví, nesníží jeho autoritu. Takový kněz si může v naší socialistické vesnici, kde je JZD vyššího typu, udržet správné postavení, žít s lidmi v naprostém souladu, dokázat tak, že církev naší lidově demokratické republiky bojuje svými zástupci pro dobro všech a za udržení míru na celém světě.

P. Frant. Toman

MARIÁNSKÉ POUTNÍ SVATYNĚ

Je měsíc květen, měsíc zasvěcený Panně Marii, královně máje. K oslavě její přinášíme dnes také skrovnou kytičku: záběry z míst, kde po staletí v našich zemích je Matka Boží uctívána horlivými mariánskými ctiteli.

Sv. Hora u Příbramě

Jest nejoblíbenější poutnické místo v Čechách. Jest to typické místo barokní, které si neslo do vlnu všechny předpoklady, aby se stalo jedním z nejslavnějších.

Předmětem uctívání jest soška na hlavním oltáři, kterou podle pověsti vyřezal první arcibiskup pražský Arnošt z Pardubic. Sošku umístil tento vysoký církevní hodnostář v domácí kapli svého zámku v Příbrami. Při zboření příbramského zámku roku 1574 uschoval ji u sebe příbramský měšťan Pavel Kloboučník. Po bitvě bělohorské byla přenesena do kapličky na Sv. Hoře. Záhy počala se mezi poutníky šířit pověst o její zázračné moci. První pout' na Sv. Horu byla vedena roku 1649 z nedaleké Březnice. Již v roce 1651 zaznamenává Diarium svatohorské 27 poutí a 1821 poutníků, ale pak stoupají tyto průběhem doby na čtyř- až pateronásobný počet a již v letech před korunovací (r. 1732) docházelo sem 150.000 poutníků ročně. Po korunovaci není roku, kdy by počet poutníků poklesl pod 200 tisíc. Již zmíněná korunovace zázračné sošky zlatou korunou, spojená se skvělými církevními slavnostmi, bylo vysoké ocenění významu tohoto poutního místa, ježto šlo o vyznamenání, které sv. Otec uděluje jen paladiím nejvýznamnějších poutních míst.

Roku 1773 byli správou tohoto církevního objektu pověřeni světští kněží, v jejichž čele stál probošt.

Kardinál Schwarzenberg roku 1860 uvedl na toto místo kongregaci redemptoristů. Tito se svědomitě starali o svěřenou duchovní luhu a v roce 1903 docílili udělení kostelu titulu basiliky — paláce královského.

Nemáme bezpečných zpráv, jak původní svatyně vypadala. Dochovala se nám jen zpráva z roku 1658, že byla postavena nad svatyní vysoká věž s červeným sklem v lucerně, kde hořelo stále světlo. Za noci pak působilo toto světlo magickým dojmem, vyjadřujíc oslavu Panny Marie jako Stella Maris. Dnešní stav většínou jeví stopy poslední stavební úpravy v letech 1745 až 1751, dílo to slavného italského architekta Karla Luragha.

Ústředním jádrem jest mariánská kaple na kvádrové terase, která má široký ochoz s balustrádou, přístupný čtyřmi schodišti (hoření ambity). Dolejší ambity mají ve svých rozcích osmiboké kaple s kupolemi a lucernovitými střechami.

Krásná ebenová skříňka z r. 1655 se zázračnou soškou Panny Marie trůní na stříbrném oltáři jako na stolci královském. Oltář je z masivního stříbra a byl dokončen až roku 1890. Váží 193 kg a jeho cena hmotná i umělecká jest nesmírná.

Římov (u Českých Budějovic)

Jest položen ve zvlněné krajině při řece Malši, v kraji osazeném kdysi kmenem doudlebským. R. 1626 Oldřich kníže z Eggenberku daroval statek římovský jezuitům v Českém Krumlově. R. 1658 počal zde stavěti jezuita Jan Gurre, který je tu též pochován, a to postupem doby podle stávajících možností, loretánskou kapli s ochozem a křížovou cestou s 25 kaplemi. Římov stal se brzy četně navštěvovaným poutním místem a platí až na naši dobu za významné poutní místo mariánské. Pozornost poutníků budí nejvíce sochy, datované r. 1660.

Po zrušení řádu jezuitů (r. 1773) byla zde roku 1786 zřízena lokálie, z níž se stala roku 1857 fara.

Milostná soška Matky Boží loretánské je pozlacená, ušlechtilá práce řezbářská ze XVII. století, tmavě tvrdá, několikrát v nové době obnovená. Na hlavě má ba-

rovní korunku, kterou má i Ježíšek, jehož drží jeho matka na své ruce.

Stará Boleslav

Mariánský chrám ve Staré Boleslavi byl již v XI. století. Dnešní chrám pochází ze století XVII., kdy také počala účta milostného obrazu staroboleslavského — Palladia země české. Stavbu prováděl Vlach D. Vaccani. Je to dílo raného baroku, které bylo ukončeno r. 1690 slavným posvěcením. Průčelí chrámu je vysoké 32 m a je ještě zdůrazněno terasou, na níž je chrám vybudován. Na průčelí ve výklencích mezi pilastry a okny se znovu rozvíjejí postavy českého nebe sv. Podiven a Jan, Ludmila a Václav, Vojtěch a Prokop. Mohutná chrámová loď dlouhá 31 m a široká 23 m je zalita oslňující čistotou a citovou krásou jemné výzdoby. Vznach bočních oltářů, převážně oslavující události ze života Panny Marie, vytryskuje nejvýše v členité stavbě hlavního oltáře, na němž hojně proudy světla hýří harmonií světla a stínů v bělostné barvě soch a výzdoby i v tmavém tónu hlavní konstrukce. U Syna, na svatostánku, má trůnec Matka Neposkvrněná a Nanebevzatá. Za oběma prvními bočními oltáři vedou východy do ambity, které byly zbudovány v letech 1728—31. Mariánskou výzdobu jejich kleneb doplňují obrazy z dějin posvátné Staré Boleslavi od doby cyrilometodějské až po naše časy. Na věži mariánské svatyně jest zvonková hra, která hodinu co hodinu se modlí mariánskou písní a svatováclavským chorálem.

Malé Svatoňovice

leží v Podkrkonoší, v půvabné podhorské krajině, nedaleko Úpice. Jest to poutní místo, zasvěcené Sedmi radostem Panny Marie, vzniklé počátkem 18. století, do něhož přicházejí každoročně církevní procesí ze všech stran. Naše slavná Božena Němcová ve svém nesmrtelném díle Babička píše o Malých Svatoňovicích: „Nejprve jde procesí pod kostel ke studánce, která výtéká zpod stromu, na němž jest obraz Panny Marie, sedmi prameny. U té studánky poutníci kleknou, modlí se, pak se každý z pramene napije a třikrát přetře oči a líce. Ta čistá studená voda je prý zázračná, jejíž moci děkuje tisíce lidí za své zdraví.“

Sv. Hostýn,

poutní místo lidu moravského, svatyně Matky Boží divotvorné, patří k nejpozoruhodnějším centrálním stavbám v našich zemích z doby pozdního baroka na přechodu na klasicismus.

Do historie vstoupil roku 1241 při vpádu Tatarů na Moravu. První zprávy o poutním rázu hostýnské kaple jsou z roku 1625. Doba rozkvětu nastala za doby baroka, obzvláště od roku 1641. Za vlády císaře Josefa II. byl vydán zákaz poutí a důsledkem toho roku 1787 kostel byl zrušen jako zbytečný. Po dobu asi 54 let byl vydán zákaz a zničení. Roku 1821 započaly sbírky na jeho obnovu, jež se uskutečnila roku 1845.

Dnes jeví se poutnický chrám Matky Boží ve stavební úpravě z let 1887—1903. Je kupolovitý se dvěma věžemi a lze jej viděti po celé Haně.

Ve stavbě jeví se dosud stavební úpravy hraběte Jana Rotala (z r. 1650) a jmenovitě Františka Ant. Rotala (z r. 1721—1748), kdy svatyně byla přestavěna v prostranný chrám římského slohu. Krásná vnitřní výzdoba pochází z let 1887—1888. Hlavní oltář byl postaven roku 1844 podle vzoru oltáře v brněnském dómu, jehož středem je socha Panny Marie a historický výjev bitvy s Tatarsy.

Frýdek.

Na hranicích moravsko-slezských, u silnice z Těšína do Olomouce, vypíná se na návrší město Frýdek s poutnickým mariánským kostelem. Za dávných dob obětovali zde naši předkové pohanským modlám, až sv. slovanští apoštolové Cyril a Metoděj je od pohanství odvrátili a získali víře Kristově.

V 17. století byla téměř veškerá šlechta ve Slezsku protestantskou. Majitel frýdeckého panství hrabě z Opersdorfu byl však katolík a postavil roku 1665 kamennou sochu Matky Boží na pahorku zvaném Na Vápenkách. Záhy byly konány u této sochy pobožnosti a poutě. Z milodarů poutníků byla r. 1706 postavena kaple a u sochy zřízen oltář. Od těch dob přibývalo poutníků tak, že roku 1713 jich sem zavítalo více než 66.000. Nával v následujících letech tak vzrostl, že hr. Pražma, tehdejší majitel frýdeckého panství, přistoupil roku 1740 ke stavbě dnešního kostela. Nejvíce poutníků přicházelo z Moravy, až z Hané. Jednou se stalo, že lávky přes Ostravici se prolomily, když právě po nich šlo hanácké procesí; 13 osob se utopilo. Těla jejich jsou pochována v kryptě pod dlažbou poutního kostela.

Vranov

najdete na mapě mezi Brnem a Blanskem. Jest nejznámější poutní místo v brněnské diecési, vzdálené od Brna asi 3 hodiny cesty na sever. Jest to tichá horská vesnička v krásné hornaté krajině, zvaná Moravské Švýcarsko, která žije rušným životem jedině o poutích.

Původ zde uctívané mariánské sošky je prastarý a klade se do r. 1240. Podle zbožné legendy zemský maršálek Vilém, když oslepl, slíbil postavit kostel, nabude-li zraku. Když bylo započato se stavbou kostela na vranovské skále, prohlédl. Od té doby šířila se sláva této svatyně, jež byla až do r. 1620 dřevěná. Nemáme žádných zpráv, jak vypadala. Během své téměř 400leté existence prožila jistě mnoho.

Od r. 1576 do r. 1620 byl v rukou protestantů. Roku 1634 usadil tu Maxmilián kníže Lichtenstein řád pau-

lánů, který tu působil 150 let až do r. 1784, kdy byl klášter zrušen. Do tohoto období spadají veliké slavnosti, pořádané r. 1740 na paměť 500. výročí založení Vranova. Po dobu 140 let působili zde světější kněží, až byl pověřen správou poutního místa řád salvatoriánů. Z výzdoby kostela všimneme si kromě zde již zmíněné mariánské sošky, umístěné na hlavním oltáři, nástropní malby, znázorňující původ poutního místa, výjevy ze života Panny Marie a její oslavení podle litanie loretánské.

Sv. Kopeček u Olomouce

nese nejkrásnější poutní kostel na Moravě, bohatě vyzdobený mramorem, který pojme 5000 lidí. Je to kostel Navštívení Panny Marie, skvělá barokní dominanta celé Hané.

Až do r. 1629 byl tento kopeček porostlý lesem. Roku 1630 počal olomoucký měšťan Jan Andryšek budovat zde kapli, jež byla dokončena a vysvěcena r. 1633. R. 1645 byla zničena tato kaple od Švédů a znovu obnovena v letech 1650—1656. Základy ke dnešnímu chrámu položil r. 1669 hradíatský opat Bedřich Sedlák. Jeho nástupce Aleš chrám dokončil r. 1679. R. 1704 zřízeno zde převorství, které r. 1714 připadlo pod správu opatů hradíatských, kteří se pečlivě starali o Sv. Kopeček: opat Beneš dostavěl klášterní budovu a spojil ji chodbou s kostelem. Jeho nástupce postaral se o nádhernou výzdobu chrámu a pořídil sem varhany za 12.000 zl. Opat Pavel, aby chrám zachránil, zaplatil Prusům výpalné 100.000 zl.

Veliká změna nastala, když r. 1784 byl zrušen klášter hradíatský a na Sv. Kopečku byla zřízena na místě kláštera fara. R. 1846 byli sem uvedeni premonstráti z pražského Strahova. Z významných událostí se připomíná korunování zázračného mariánského obrazu r. 1732 u příležitosti 100 let zdejší svatyně. Roku 1932 byly zde velkolepé slavnosti na paměť 300. výročí založení kostela a 200. výročí korunovace.

Zajímavá jest ta okolnost, že od zdejšího hlavního oltáře jest vidětí otevřenými dveřmi kostela klášter Hradisko, takže kněz, žehnající věřícímu lidu shromážděnému v kostele, zároveň žehná i klášteru. Dr. J. N.

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

P. JOSEF VLASTIMIL KAMARÝT, VLASTENECKÝ KNĚZ, BÁSNÍK

Byl to rodem i působením Jihočechem. Narodil se 21. ledna 1797 ve Velešíně u Krumlova, v rodině obdařené třinácti dětmi. Oba rodiče byli pobožní, otec patřil k nejhorlivějším svatojanským a mariánským poutníkům, a děti vychovával rovněž ve zbožnosti. Do místní školy je po prvé zapsán roku 1806, ale brzo ji opouští, aby šel na vychování „do Němec“ do Horního Dvořiště a naučil se němčině, zpěvu a hudbě. Roku 1808 je už zase doma, stává se nejprve privatistou a od roku 1814 řádným žákem německého piaristického gymnasia v Českých Budějovicích. Tam se setkal s chlapcem o dvě léta mladším, s nímž navázal přátelství, jež přetrvalo celý život — s Čelakovským. Zprvu to byli němečtí básníci, k nimž jejich mladá srdce přilnula: Goethe, Schiller, Herder, Bürger, Lessing, Hagedorn. Nebylo však nebezpečí, že hoši touto četbou otupí národní uvědomění: čítali Nejedlého „Hlasatele“, Jungmannův „Ztracený ráj“ a „jiné výbornosti vlastenecké“. O prázdninách se pilně navštěvují a sdělují si dojmy z četby, dokonce se pokoušejí oba o veršování — německé. Roku 1816 se rozhodají: Čelakovský jede pokračovat ve studiích do Písku, Kamarýt do Lince. Pobyt v úplně německém prostředí působí na hochy příznivě. Utěšuje se skládáním písní milostných, epigramů a vlasteneckých básní. Do

té doby spadá vznik bojovné básně „Píseň Čecha“: „Dnem i nocí se vši mocí Tobě, vlasti, pracuji; život Tobě v každé době, vši svou sílu daruji.“ Své plody uveřejňuje dokonce dříve než Čelakovský v Hýblových „Rozmanitostech“, v „Čechoslavu“ a „Dobroslavu“.

Přátelé se znovu sejdou v Praze na filosofii, kam Čelakovský přišel na podzim 1817 a Kamarýt v lednu 1818. Bydleli spolu. „Kvasy veselé to byly“ — vzpomíná Kamarýt — „v Praze u tebe, když Kociánka přinesla džbáněk piva a za groš chleba; bohat jsem byl u tebe, když zastaviv Klopštoka, dostal jsem dva zlaté“, velebí Evičku na Kozím plácku „s dvoukrejcarovou polívkou a když bude kapsa nadutější, jsou tam telecí nožičky a je v koleji snad ještě naše stará pumpa... To bylo zlaté živobytí“. A v jiném listě teple zavzpomíná: „Tehdejší jaro jen slaviti mohl jsem s Klopštokem zbožným u boku tvého, i čísti Goetha i Huse nevinného, i slyšeti Bolzana blahomluvného.“ Ale i tento bohémský nenáročný život byl snad příliš nákladný pro kapsy rodičů, neboť již příštího roku pokračují oba ve studiích v Budějovicích, ale nakrátko, neboť Čelakovský byl z ústavu vyloučen, protože si prostřednictvím kanovníka sluhy vypůjčoval z jeho knihovny zakázané knihy. Kamarýt zůstal dále v Budějovicích, i když se rozhodl

pro studium teologie, které skončil roku 1824. Již roku 1825 se stal kaplanem v Táboře a za rok expositou v blízkém poutním místě Klokotech, kde setrval až do své smrti.

Přátelství obou mužů, Čelakovského a Kamaryty, bylo tak hluboké a upřímné, že těžko v naší literární historii najedeme mu podobné. Z něho obzvláště v prvních letech vyplýval veliký vzájemný vliv a je nesnadno říci, či z obou byl mohutnější. Podle vzoru Zieglerova k svému křestnímu jménu připojili ještě další „vlastenské“ jméno: Čelakovský Ladislava, Kamaryt Vlastimila. Společná četba usměrnila jejich záliby: Matthiesson probudil v nich smysl pro přírodu, Lessing zájem o divadlo, na jehož návštěvu věnují často poslední groš, Hagedorn, úsměvný pěvec měšťanského života, svedl je k neškodné satirě, Herder přivedl Kamaryta k řeckým klasikům, Čelakovského k bibli a oba k písni lidové.

Přátelé již koncem června 1820 chtěli spolu ještě se seminaristou Marchalem a s Plánkem a „koho ještě anděl Pánu přinese“, vydati společnou sbírku básní. Ale censura svým: Non imprimatur! lakonicky, ale definitivně jejich úmysl zmařila. Ale již roku 1822 vychází Čelakovského sbírka „Smišené básně“ a ještě téhož roku s tímž titulem sbírka Kamarytova. „Vom Vater hab ich die Statur des Lebens ernstes Führen...“ mohl říci s Goethem mladý Kamaryt, neboť svou volbu kněžského stavu pojal jak se sluší vážně, věděl, že péče o světené duše vyžadá si všeho jeho úsilí, má-li být účinná, a že mu tedy nezbude času na literaturu. Proto v doprovodu v „Slově“ k básním praví: „*Jiný stav, jiné povolání žádá toho, abych nyní poděkoval Muse, ana touto nevinnou zábavou mládenectví mi osladila, ana mne tolikéř nehoďe a bolesti, ba již od dětinství podaného některou aspoň požehnanou hodinou ukájela v libé zapomenutí.*“ Dává sbohem všem těm Lenkám, Julinkám, Libinkám, ba i Klopstockové Cidly a Fany, svým vysněným, mnohdy elegickým a vždy platonickým láskám — anakreontickým. Nebyla to prázdná póza toliko Kamarytova: Chmelenský ve svých básních vášnivě líbal a objímal všechny české děvy a přitom byl čestným, vzorným otcem a věrným manželem! — Smysl pro krásy přírodní okrášlil sbírku nejedním básnickým skvostem. Je nesmírně vnitřavý pro kontrasty mezi životem vesničanů a měšťáků a přiklání se k životu na vesnici. Vůdčím motivem celé sbírky je Kamarytova láska k vlasti, zanicená pro český jazyk, veleblící slavnou českou minulost, odsuzující národní vlažnost a dokonce odpadlictví. Ten něžný, usměvavý, ostýchavý Kamaryt chtěl by za vlast krev prolévat! Některé básně jsou diktovány upřímnou zbožností („*Služby Boží*“ a j.). Přímý vliv Bürgerv a Goethův možno sledovat u baladických motivů; některé balady, oproti dějově nejasným Čelakovského, jeho balada „*Dcera mlynářova*“, jsou neobyčejně životně podány a svěže vylištěny. Jiné balady jsou chťněny napodobením rukopisu Královédvorského. Hlavní tendencí je neustálý boj hrdinů proti cizím vetřelcům, bojovníky vypravují do války jejich milenky. „*Sprostnost*“, jak říká Kamaryt, je nejvýznačnější jeho vlastností: prostotu hledá v umění i v přírodě, dává jí přednost v životě venkovském oproti městskému, vyhlašuje ji za své umělecké credo a Čelakovský ji vidí jako přednost jeho poesie. Tuto vlastnost měl Kamaryt z lidových písní, jejichž byl pilným sběratelem, hlavně z popudu Čelakovského, který některé jeho umělé písně pojal do svých „*Slovanských národních písní*“. Největší ctižádosti básníků této doby bylo, aby uměli vytvořit písně, jež by nebylo lze rozeznat od lidových. S nadšením líčí Čelakovskému, jak v Kučeri s Vackem byli na hospodě: „*Lidé hodní, sprostní Čechové uctili nás, jak mohli, po večeri přišel Honza, as patnáctiletý jonák. My s Vackem jej pozorujem, loudíme se k němu a: Honzo, umíš-li pak zpívat! Ó je! Kdož by v Čechách neuměl zpívat!... Nechtěl spustit, až pak stříbrný groš mu citeru či jazyk rozevázal. To byl večer! To byla přirozená zpěvohra až do půlnoci! Některé památky obdržel od Vacka. My jeden na druhého hľadíme, divíme se, plesáme v srdci, až nám oči slezly... na všeliké naše dotazování, kde se ty písně učí, kde zpívají, k našemu největšímu divení vypravuje, že jen tak z priskočení, ze zaslechnutí a mnohé že sobě*

skládají sami! A tolikéř rozdílných, nelehkých nápevů pamatovati, to jsou hlasy! Ano, v létě prý, i když přijedou z polní práce, na návsi si sednou ti bardové a zpívají jako o závod, až je přemůže spánek a tu lehnou na pažit; když je zas jítřena vzbudí, jdou po své práci. Co zvláštního při tom, že při tom sedání žádná děvica ukázati se nesmí, u muzik ale jsou milované, ano nevyhnutelné... Také znamenati sluší, že ze všech těch písní, co nám zpíváno, ani jedna, ani slovo nebylo urážlivé mravů a čistotě.“ — Kamaryt se při sbírání lidových písní, na rozdíl od Čelakovského, omezil na písně českou, ale první dal podnět k sebrání mravů, obyčejů, „*ale tohle taky tak nazvané pohádky sebrané... Mnozí národové se o to již pokusili a my jako obyčejně ještě nic*“. Nemysli tím pověsti o Horymírovi: „*Nevíš nic více, co ti babička vypravovala? Já si asi na dvě vzpomínám a jsou hezké, nejdřív je spíšu. Učin totéž a vydáme to někdy*“, vybízí přítele. A tak tedy Kamaryt byl nejen iniciátorem, ale průkopníkem folkloru, neboť pro Čelakovského vyšetřoval kroje, popis svateb atd. „*Smišené básně*“ byly sice jedinou původní básnickou sbírkou Kamarytovou, ale nebyla jimi jeho literární činnost vyčerpána. Znaže vedle němčiny francouzsky, anglicky, polsky a rusky, předkládal z těchto jazyků pro tehdejší časopisy. Do Časopisu pro katolické duchovenstvo přispíval náboženskými básněmi i rozpravami časovými, na př. „*Slovo o nynější církevní hudebě*“, „*Proč má duchovní na české osadě ustanovený umění dobře česky a má-li také něco vědět o české literatuře?*“

Ale kněžské srdce Kamarytovo toužilo ještě po jiné sbírce písní. České světské písně, co jich tištěno veskrze „*pro obveselení mysli mládecnům a pannám na světle vydané jsou, ale když ten čilý mládenec, ta kvetoucí panna tak někdy jest mysli zarmoucené, že ji ni žádná písnička obveseliti nemůže: není-liž třikrát dojemnější její »Ó Maria, zpomeň na mne!«, kterouž ona slzavýma očima před obrazem té nejsvětější potěšitelky aneb někde venku o samotě zpívá?*“ Proto ještě jako seminarista roku 1823 dal se horlivě do sbírání duchovních písní a pokračoval v něm systematictěji od roku 1827. Byla to práce nesmírná, ale zajímavá ho „*jako čtení nejvýtečnější*“. „*Když jsem po vesnicích sbíral a sebírali dal, nebylo téměř chýšky, která by mně hezkým prošívaným svazčkem nebyla poslouzila, v každé visce povědomých spaličkových kancionálů bylo k nalezení. Totéž v městečkách...*“ Z jediné obce Plánské dostal přes 40 písničkových svazčků, z jiných obcí 15 kancionálů. Roku 1829 prohlédl veliké kancionály sedlánský, prachatický a j. Pražští přátelé mu pomohli výběrem z kancionálů nepřístupných. Po dlouholetých přípravách a úmorné práci vyšel konečně roku 1831 první díl knihy „*České národní duchovní písně*“ a příštího roku následoval druhý díl s úhrnným obsahem 246 písní. Pro pořadatele byla rozhodující básnická cena písní. Charakterisuje písně historické i soudobé: „*Ze staročeských vane duch vážné prostoty a jádrnosti, což právě jim k ozdobe býti může, anť nazvíce jsou historické a dogmatické; v novějších naproti, jako v poutnických, prosebných, svatomoštních, ozývá se něžnost, síla vřestramného citu náboženského, slovem, v nich lyrické hraje všemi mocnostmi lidského srdce.*“ Vydatel je chtěl věnovati budějovickému biskupovi, ale ten vyslovil káravé podivení, že katolický kněz mohl pojmovati v svoji sbírku písně, jež nemají morální ceny, ba odporují i duchu křesťanství... Kamaryt si ulevil: „*vědi aspoň, jaký duch či puch v Budějovicku panuje*“. Za to čeští spisovatelé přijali dílo nadšeně. Palacký: „*Knih tato nám největší potěšení způsobila.*“

Pro školy sepsal „*Pomněnky anebo rýmované propovědi nábožnosti, mravnosti a moudrosti*“, jež vyšly až po jeho smrti a obsahovaly na 800 sentencí cizích i vlastních. Připravoval k tisku sváteční kázání, misionářské knihy modlitební, sestavoval litanie k svatým a světcům, ale byl náhle odvolán na den svatého Josefa 1833, kdy jako předzvěst jeho příštího života ozývalo se od oltářů Páně: *Justus ut palma florebit...* Odpočívá ve stínu překrásné mariánské svatyně nad romantickým lužnickým údolím, do něhož tak často hledíval, na nepoetičtější hřbitov světa... J. B.

NÁŠ ZÁPISNÍK

J. M. NJDP. VELMISTR THDR JOSEF VLASÁK PĚTAOSMDESÁTNÍKEM

Dne 26. dubna t. r. dožil se požeňnaného věku 85 let generál a velmistr řádu křižovníků s červenou hvězdou ThDr Josef Vlasák. Toto vzácné životní jubileum jednoho z nejvýznamnějších českých prelátů je nám příležitostí, abychom si připomněli, že velmistr Dr Jos. Vlasák je nejvyšším představeným jediného řádu, který vznikl na české půdě před 700 lety, byv založen blah. Anežkou Přemyslovnou. V dlouhé řadě křižovníckých velmistřů, z nichž někteří byli dokonce pražskými arcibiskupy, bude mít velmistr Vlasák nezapomenutelné místo nejen proto, že nejdéle stál v čele řádu (od r. 1915) a že získal si nesmírné zásluhy o dílo blah. Anežky České, nýbrž také proto, že svou celoživotní práci na různých úsecích náboženského i národního života se hluboko zapsal do srdcí našeho věřícího lidu.

Velmistr Dr Vlasák může ve svých 85 letech života přehlízet svou celoživotní práci s klidným vědomím, že dobře hospodařil s hřívnami, jež světil mu Pán. Dosáhl vysokých církevních hodností — mimo jiné byl také významán pileolo episcopali — ale zůstal vždy milým, skromným a laskavým knězem, který vyšel z prostého českého lidu a zůstal mu po celý život věrný.

Vaše Milosti, nejdůstojnější pane velmistře, gratulujeme Vám ze srdce k Vašemu vzácnému životnímu jubileu, radujeme se z toho, že Vám dobrotnivý Bůh popřává tak neobyčejnou svěžest ducha i těla a upřímně Vám přejeme: Ad multos annos.

CELOSTÁTNÍ MÍROVÝ VÝBOR KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA ČR

se sešel na své měsíční schůzi dne 4. dubna t. r. v Kněžském domově v Praze. Náměstek předsedy vlády Zd. Fierlinger vysvětlil nejen světové politické otázky, nýbrž i nejnovější události v životě církevněpolitickém. Předsedající prof. Dr Al. Horák ve svém referátě rozvedl mnohé otázky církevního života u nás. Zprávy z diecézních výborů uvedl P. Jan Dočekal, načež promluvil další referenti: kapit. vikář A. Stehlík o získávání kněžského dorostu, prof. Dr J. Kasan o návštěvě kněží v Hájku a přednosta Knotte o hospodářských úkolech. Během jednání se dostavil předseda CMV ministr Dr J. Plojhar, jenž ve svém referátě podal praktické náměty pro budoucí činnost. Do diskuse se přihlásili Spect. Dr Višňovský z Bratislavy, povereník prof. J. Lukačovič, probošt Dr F. Drábek a odb. přednosta SÚC J. Dolek, který zodpověděl všechny dotazy.

DIREKTÁŘ NA ROK 1953

byl dán již do nakladatelství k dalšímu zpracování. Jakmile bude vysazen, budou dány otisky k náhledu na njd. konsistoře, které učiní své připomínky, takže se dá očekávat, že direktář na příští rok bude všem vyhovovat.

MISÁL LATINSKO-ČESKÝ

vyšel před velikonočními svátky a byl dán do prodeje našim knihkupectvím. Stojí 260 Kčs vázaný v plátně. Je možno však také žádat Misálek vázaný ve vkusné černé vazbě kožené.

MALÁ LITURGIKA

vyjde v dohledné době v nákladu 50.000 exempl. a bude expedována částečně pro chrámové lišty, ale hlavně jako pomocná kniha pro vyučování náboženství.

KONFERENCE NA OBRANU PRÁV DĚTÍ V PRAZE

se zúčastnilo také 14 duchovních, z toho 8 kněží katolických. Vsdp. řed. P. Jiljí Hůlek, který byl delegátem za Královéhradecký kraj, prohlásil, že si z konference odnáší tolik mocných dojmů, které snad ještě nezažil. Zvláště rozhovory s matkami mnoha dětí, na př. s matkou 10 dětí, která přitom ještě pracuje v továrně, nebo s matkou, která přišla o 4 děti následkem sociální bíd, mu daly více než dlouhé vědecké traktáty. V tomto prostředí teprve znělo opravdové slovo volajících dětí: »Tátové, mámy, chraňte nás, abychom nepřišly válkou o život!«

DROBTY Z DIECÉSÍ

V Hradci Králové se konala ve středu 2. dubna t. r. výroční schůze diec. katol. Charity, při níž byl postaven v čelo P. Ludvík Tůma, kanovník, jako nový předseda. Ze schůze byla odeslána resoluce SRM do Oslo proti bakteriové válce. — Na konferenci v Olomouci byl projeven zájem o kurs pro laické katechety, který se bude konat letos pouze v Praze.

Duchovní okresu litovelského vyhlásili tyto závazky: 1. Probouzet u věřících kladný postoj k práci.

2. Věnovat se v postních kázáních odstraňováním překážek, které brzdi kladný postoj, na př. kázat proti lenosti, požitkářství a opilství.

3. Vybízet věřící k plnění povinností vůči státu.

Ještě několik zajímavostí z kněžských okresních besed:

Na okresní besedě duchovenstva v Kroměříži byl čten dopis sestry Msgre Zlámala z Ameriky. Píše, že válka v Koreji je velmi nepopulární a volání po míru stále vzrůstá.

Děkan Zolper na okresní besedě v Rýmařově sdělil, že se zájmem sleduje, v jakých životních podmínkách žijí jeho bývalí farníci v západním pásmu Německa. Očekávali, že jim podle Marshallova plánu bude obnovena výroba v jejich továrnách a oni že dostanou práci. Místo toho však jim Američané přivezli hotové výrobky a hlavně zbraně a tím je uvrhli do kruté nezaměstnanosti. Němci chápou, že jediným smyslem americké politiky je dostat Němce do svých služeb jako potravu pro děla. Válka je pro Američany výdělečným podnikem a jediné východisko z nezaměstnanosti. Kdo nemá peníze, může zemřít, poněvadž bez peněz se nikdo do nemocnice nedostane. Tak píší bývalí farníci děkanu Zolperovi. —

Po živé debatě bylo v Brně konstatováno, že theologové na pražské fakultě jsou vzorně vedeni a učiněn závazek, že dpp. budou bdít, aby ani jedno kněžské povolání nepřišlo nazmar.

CHRÁMOVÉ DRUŽSTVO

Od 1. ledna t. r. se sloučilo Chrámové družstvo v Pelhřimově s distribučním a výrobním sektorem České katolické charity v Chrámové družstvo (Praha II, Vladislavova 12), kam je třeba adresovat všechnu korespondenci. Sloučením a reorganizací vznikly různé potíže, které jsou postupně likvidovány. Na četné dotazy dpp. sděluje ChD, že družstvo může dodávat pouze hotové výrobky, t. j. bohoslužebná roucha, závěsy atd. Toto nařízení platí také o klerikách. Umělecké kovové výrobky možno dostat v drahých kovech za protihodnotu, nebo z náhradního materiálu.

BRÉZNOVÁ BESEDA V KNĚŽSKÉM DOMOVĚ

měla na programu referát Dr V. Klimeše o mezinárodní i vnitřní politické situaci a přednášku prof. dr. J. Merela o papyrusech, doprovázenou krátkým filmem. Účast na besedě byla opět větší než v únoru a diskuse byla velmi živá a přátelská. Dubnová beseda se konala 24. dubna t. r. s náplní zdravotnickou. V květnu beseda nebude.

35LETÁ SLEČNA

by ráda změnila své místo hospodyně na faře za jiné, kde by mohla současně zastávat funkci varhaníka. Má varhanickou školu. Nabídky do redakce t. l.

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

Декан патер Вячеслав Шебек начинает майский номер журнала вступительной статьей о Христе-Работнике, о котором он между прочим говорит: „Для нас священников-работников на винограднике Господа Бога, божеский архиерей является также работником и первым пастырем сего божьего виноградника. Ведь и пастухи и зсруды которых Христос главным образом избрал своих апостолов и учеников, принадлежали к рабочему классу“ и автор делает из этого вывод, что священник происходящий из народа обязан с народом идти. Богословская часть журнала содержит окончание студии о Иисусе Христе и о труде Иосифа Флавия, написанные досточтимым доктором Войтехом Шанда и продолжение ряда статей об историческом развитии церковного права от доктора Иосифа Касана. В практической части журнала „Религия и жизнь“ помещено стихотворение „Матери мира“ от Р. Ф. Шимка, медитация о Божьей матери от патера Карла Сагана ЦССР, исторические снимки инсталляции новых соборных прелатов Его Превосвященством архиепископом доктором Карлом Матоха в г. Оломоуц. Иллюстрированное приложение показывает самые важные святыни Божьей Матери чешских епархий и снимки инсталляции в г. Оломоуц. Гомилетическое приложение приносит темы для проповедей после пасхальных праздников.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

The copy of May is introduced by the Rev. Father Václav Šebek in an article where he deals with Christ — labourer and he says: "For us priests-labourers in the vineyard of the Lord, Christ, the divine pontiff, is also the first labourer in the vineyard of Lord, the first shepherd. The shepherds and the fishermen, among them Jesus has chosen mainly his apostles and disciples, belonged to the working classes," and he arrives at the conclusion that it is necessary for a priest descending from the people to march with the people. — In the theological part of the copy there is a conclusion of the study about Jesus Christ in the works of Josephus Flavius by Prof. ThDr. Vojtěch Šanda and the continuation of the articles about the historic evolution of the Canon Law by Dr. Josef Kasan. In the practical part of the copy 'Religion and Life' there is a poem intitled 'To the Mother of Peace' by R. F. Šimek, meditations about the Virgin Mary by the Rev. Father Karel Sahan CSsR, snap-shots from the installation of the new prelates performed by the archbishop Dr. Karel Matocha at Olomouc. The illustrated supplement shows us the most remarkable churches consecrated to the Virgin Mary in the Czech dioceses and snap-shots from the Olomouc installation. The homiletic part brings some suggestions for the after-Easter sermons.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Le numéro du mois de mai est introduit par le Père Václav Šebek, doyen-curé, dans un article sur le Christ-ouvrier, où il dit notamment: „Pour nous autres prêtres-ouvriers sur la vigne du Seigneur, le Christ, le divin pontife, est aussi le premier ouvrier sur la vigne du Seigneur, le premier berger. Les bergers et les pêcheurs, parmi lesquels Jésus choisit principalement ses apôtres et ses disciples appartenaient à la classe des travailleurs,“ et il en déduit qu'il est nécessaire pour le prêtre qui est sorti du peuple, qu'il marche aussi avec le peuple. — Dans la partie théologique on trouve la suite et la fin de l'essai sur Jésus-Christ dans l'oeuvre de Josephus Flavius par le Prof. Dr. Vojtěch Šanda et la suite dans la série des articles sur l'évolution historique du droit canonique par le Dr. Josef Kasan. — Dans la partie pratique du journal „La Religion et la Vie“ il y a le poème intitulé „A la Mère de la Paix“, les méditations du Père Karel Sahan CSsR sur la Mère de Dieu, les instantanés de l'installations des nouveaux prélats effectuée par l'archevêque Dr. Karel Matocha à Olomouc. Le supplément illustré nous montre les plus célèbres églises dans les diocèses tchèques, consacrées à la Sainte Mère et les instantanés de l'installation à Olomouc. Le supplément homilétique nous apporte les suggestions des sermons pour le temps après les Pâques.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Die Mainummer wird durch einen Artikel von Dekan P. Wenzel Šebek über Christus - den Arbeiter eingeleitet, in welchem er u. a. ausführt: „Für uns Priester-Arbeiter im Weingarten Christus, des Herrn, ist der göttliche Hohepriester auch der erste Arbeiter dieses Weingartens Gottes als erster Hirte. Denn die Hirten, aus denen Jesus hauptsächlich seine Apostel und Jünger wählte, gehörten zu den werktätigen Arbeiterschichten“ und er folgert, wie erforderlich es ist, dass der Priester, der aus dem Volke hervorgegangen ist, auch mit dem Volke gehe. Der theologische Teil der Zeitschrift enthält den Abschluss der Studie über Jesus Christus und dem Werke von Josephus Flavius von Spect. Dr. Adalbert Šanda und eine Fortsetzung im Artikelserial über die geschichtliche Entwicklung des Kirchenrechtes von Dr. Josef Kasan. Der praktische Teil der Zeitschrift „Religion und Leben“ enthält ein Gedicht von R. F. Šimek, „Dem Friedensmütterchen“, eine Meditation von P. Karl Sahan CSsR über die Muttergottes, dokumentarische Aufnahmen von der Installation der neuen Domprälaten durch S. E. den hochwürdigsten Erzbischof Dr. Karl Matocha in Olomouc (Olmütz). Die Bildbeilage zeigt die bedeutendsten heiligen Marienstätten der tschechischen Diözesen und Aufnahmen von der Olmützer Installation. Die homiletische Beilage bringt Entwürfe zu Predigten in der Zeit nach Ostern.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník II. - Číslo 5. - V Praze dne 1. května 1952.

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

SSSR

V moskevském římskokatolickém kostele sv. Ludvíka byly letos oslaveny velikonoce slavnostními bohoslužbami, jichž se účastnili kromě katolíků z Moskvy i zahraniční hosté, kteří byli na Mezinárodní hospodářské konferenci.

V květnu se bude konat v Moskvě konference církvi SSSR, věnovaná obraně míru na celém světě. Účastníci konference vyslechnou a projednají referát »Církev společně s lidem v boji za mír«. Na konferenci bylo pozváno mnoho významných náboženských pracovníků ze zahraničí.

ITALIE

Veliké rozhořčení lidu znemožnilo v mnoha italských městech promítání filmu ze života nacistického generála Romela.

Letos je tomu právě 600 let, kdy zhotovil dominikánský kněz v Pise Alessandro delle Spina první brýle.

Při letošním povodni v údolí řeky Po zahynulo celkem 273 lidí. Následkem této severoitalské povodně je 223.000 osob bez přístřeší. Hmotná škoda se odhaduje na několik miliard lir. Při zátopě zahynulo také více jak půl milionu domácích zvířat.

NOVÉ KNIHY

BÍLÁ KNIHA O VYZBROJOVÁNÍ RAKOUSKA. (Nakladatelství Orbis, str. 112, 20 Kčs.)

Rakouská rada míru vydala knihu, která obsahuje závažný a u nás téměř neznámý materiál o vyzbrojování Rakouska, jež se má stát podle plánů amerických »strategů« předmostím imperialistické agrese.

JAMES S. ALLEN, ATOMOVÁ ENERGIE A SPOLEČNOST. (Nakl. Orbis, str. 108, 29 Kčs.)

Pokrokový americký publicista se ve své knize zabývá jedním z nejzávažnějších problémů současné doby — otázkou atomové energie a jejím významem pro lidstvo. Na příkladu USA, které se pokoušejí využít atomové energie jen k zastrahování, vydírání a hromadnému vraždění, dokazuje zvrácenost kapitalismu, jemuž atomová energie — stejně jako jiné velké technické objevy — je prostředkem ke splnění dravých plánů. Naproti tomu jasně ukazuje, jaké možnosti pro úplný převrat ve výrobě skrývá v sobě atomová energie, je-li majetkem všech pracujících v socialistickém řádu a dokazuje, že jediný stát, který je schopen ji využít pro mírovou výstavbu, pro netušený rozkvět životní úrovně a blaho lidu, je Sovětský svaz.

JACQUES NICOLLE, RODÍ SE DEMOKRATICKÉ NĚMECKO. (Nakl. Orbis, str. 96, 25 Kčs.)

Reportážní záběry z Německé demokratické republiky živě a mnohostranně zachycují život a práci lidu nového, demokratického Německa, ukazují, jak pracující NDR věnují všechny své síly k zahlazení ničivých stop poslední války a vybudování předpokladů pokojné tvořivé práce.

DOLORES IBARRURI, BOJ ŠPANĚLSKÉHO LIDU PROTI FRANCOVU REŽIMU. (Nakl. Orbis, str. 24, Kčs 7.50.)

Dolores Ibarruri podává ve svém článku celkový přehled současné vnitro i zahraničně politické situace Španělska.

JEROME DAVIS, KAPITALISMUS A JEHO KULTURA. (Nakl. Orbis, str. 532, 114 Kčs.)

Dílo amerického historika a sociologa patří k několika málo knihám, které se přes všechny zábrany, zastrahování a teror censury dostanou v kapitalistickém světě do tisku. Davis, opíraje se o podrobnou znalost každodenního amerického života, jeho hospodářství a kultury, podává otráasající obraz zahnívání a rozkladu kapitalistické společnosti, ukazuje, co ve skutečnosti znamená t. zv. »americký způsob života«, o němž zastánci kapitalismu pějí živě chvalozpěvy.

Kniha je rozdělena do tří částí: první obšírně cha-

ANGLIE

V poslední době přestal ve své činnosti jediný katolický exerciční dům v Anglii, který byl v Canterbury. Činnost byla zastavena pro hmotné obtíže.

FRANCIE

Ve Francii je velký nedostatek katolického kleru. Za poslední tři roky bylo vysvěceno pouze 900 jáhnů na kněze, což pro zemi je naprosto nedostačující duchovní potřebě.

POLSKO

Katoličtí kněží organisovaní při Svazu bojovníků za svobodu a demokracii konali svůj sjezd ve dnech 21. a 22. února t. r. za předsednictví preláta Kotarského. Mezi řečníky promluvil také kanovník Kulavik, který je nám znám ze zářijového mírového sjezdu v Praze. V resoluci odsoudili polští duchovní nově se rodící neohitlerismus a přihlásili se k práci pro mír a pro Národní frontu.

KANADA

Skupina duchovních různých církví poslala kanadské vládě resoluci volající po míru a proti válce. V resoluci, která byla uveřejněna v kanadském tisku, se mimo jiné praví: »Válka jako prostředek urovnání mezinárodních nedorozumění je v rozporu s učením a s příkladem Ježíše Krista, našeho Pána a Spasitele.«

rakterisuje americké hospodářství; druhá, nejobsažnější, líčí vliv kapitalismu na morálku a kulturu. Ukazuje, že všechny oblasti veřejného života — literatura, školství a osvěta, noviny, rozhlas, divadlo, film, zábavní podniky, kostely, hřiště — se staly objektem soukromého podnikání, sférou zisku a výdělku. Sobecké zájmy buržoasie proměnily kulturu v civilisované barbarství. Třetí část je úvahou, zachová-li se kapitalismus a co jej nahradí.

ZDENĚK NEJEDLÝ — ALEXANDR FADĚJEV, JAN KOLLÁR. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 36, 9 Kčs.)

Tři projevy — významné příspěvky k pochopení nejryzejšího zdroje Kollárovy myšlenky o budoucnosti Slovanstva a k ocenění časovosti jeho literárního odkazu.

ZDENĚK NEJEDLÝ, VYBUDUJEME ČESKOSLOVENSKOU AKADEMII VĚD. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 32, Kčs 6.50.)

Ministr Dr Zdeněk Nejedlý ukazuje cestu k reorganizaci Akademie věd, která nemá být reprezentací, ale má se stát skutečným pracovištěm.

HONORÉ DE BALZAC, VENKOVANĚ. (Nakl. knihovna klasiků Čs. spisovatel, str. 370, 44 Kčs.)

Román popisuje francouzský venkov na počátku XIX. století, kdy byla rozdělena půda šlechtická, již se zmocnili spekulanti. Balzac líčí intriky, závist, spekulaci a touhu po majetku v tomto svém nejvyzrálejším díle tak dokonale, že si čtenář může učinit představu života venkova za kapitalismu.

EZIO TADDEI, VZDAL JSEM SE SVOBODY. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 116, Kčs 26.—.)

Autor této reportáže strhává masku s tváře americké »demokracie« a nesmlouvavě odhaluje podvody současných vládců americké společnosti.

JÓZSEF RÉVAJ, PETŐFI A ADY. (Nakl. knihovničky Var, str. 64, Kčs 15.—.)

Studie vynikajícího představitele současné maďarské literární vědy přispívá k hlubšímu poznání dvou největších maďarských básníků — Sándora Petőfiho a Endre Adyho.

G. E. GLEZERMAN, TRÍDA A NÁROD. (Nakl. Orbis, str. 42, Kčs 6.—.)

Brožura vysvětluje jednu z otázek vědeckého socialismu.

M. J. RUBINŠTEJN, KRACH DOBRODRUŽNĚ ATOMOVÉ DIPLOMACIE AMERICKÝCH IMPERIALISTŮ. (Nakl. Orbis, str. 50, Kčs 8.20.)

V sedmi kapitolách snáší brožura fakta o západnickém zbrojení a boj za mír v SSSR.

NAKLADATELSTVÍ ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

PRAHA III, SNĚMOVNÍ 9

TELEFON 660-12, 662-04, 661-92

VYDÁVÁ

LITERATURU NÁBOŽENSKOU A LITURGICKOU
MODLITEBNÍ KNIHY A ZPĚVNÍKY
EDICI LISTY VÍRY
CÍRKEVNÍ HUDEBNINY
OBRAZY A OBRÁZKY SVATÝCH A JINÉ

KNIHKUPECKÉ PRODEJNY ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

PRAHA II, JINDŘIŠSKÁ 23 - telefon 311-87

HRADEC KRÁLOVÉ, TRÍDA ČS. ARMÁDY č. 4 - telef. 2134

LITOMĚŘICE, NÁMĚSTÍ č. 15 - telefon 291

BRNO, KAPUCÍNSKÉ NÁMĚSTÍ č. 14 - telefon 156-53

VÁM DOBRĚ A RYCHLE POSLOUŽÍ LITERATUROU VŠECH DRUHŮ
A OBORŮ - VYŽÁDEJTE SI PÍSEMNOU NABÍDKU, NAVŠTIVTE JE
OSOBNĚ - ZÁSILKY POŠTOU DO VŠECH MÍST

OZDOBOU KAŽDÉ KNIHOVNY JE SOUBORNÉ DÍLO

F. L. ČELAKOVSKÉHO

Třetím mohutným svazkem **BÁSNICKÉ SPISY** bude ukončeno souborné vydání díla »sladkého básníka«, posledního bojovníka předbřeznové obrozenecké doby, F. L. Čelakovského. **Básnické spisy** obsahují celou původní tvorbu Čelakovského i překlady z cizích básníků různých národů, s kterými seznamoval českou veřejnost podobně, jako to o půl století později činil Vrchlický. **Básnické spisy**, za vrchní redakce rektora Karlovy university Dr. Jana Mukařovského, zasvěceně komentované K. Dvořákem, jsou zároveň obrazem mohutného, bojovného a mnohdy strastiplného osudu básníka. »Růže stolistá«, inspirovaná většinou okouzlením mladé lásky, »Ohlas písní ruských«, kterým Čelakovský jasně ukázal směr naší kulturní politiky, »Ohlas písní českých«, o němž autor píše Vinařickému: »Tato knížka ze všech mých prací jest a zůstane nejmilejší, ano... ji ze všech i za nejpodříbenější považuji.« To je jen neúplný výčet děl Čelakovského, zahrnutý do tohoto svazku. Asi 180 Kčs.

SLOVANSKÉ NÁRODNÍ PÍSNE jsou prvním základním dílem slovanské lidové tvořivosti. Čelakovský v něm uskutečnil, o čem marně usilovala řada jeho předchůdců: nejen uspořádal první soubor českých, moravských a slovenských písní, nýbrž i vybral a mistrně přeložil typické ukázky lidové poesie ostatních slovanských národů. 750 stran, brož. 240 Kčs, váz. 280 Kčs.

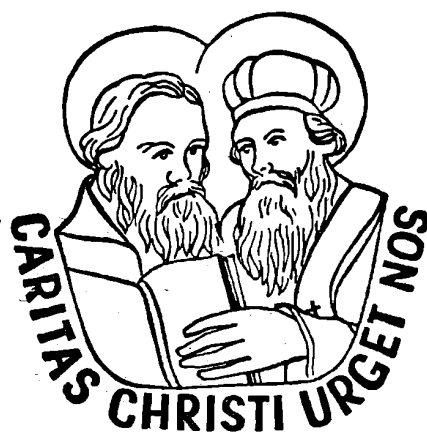
MUDROSLOVÍ NÁRODU SLOVANSKÉHO VE PŘÍSLOVÍCH je jedinečným dílem nejen v české, nýbrž i světové literatuře. Čelakovský s neúmornou pílí shromáždil přísloví všech slovanských národů. Přísloví jsou uspořádána přehledně podle námětů, jsou uvedena i jejich znění v originále a K. Dvořák je doplnil přehlednými rejstříky, takže se **Mudrosloví** stává nepostradatelnou příručkou pro všechny naše vzdělance, studenty, redaktory, dělnické dopisovatele, učitele a vůbec všechny milovníky čistoty řeči. 924 stran, brož. 180 Kčs, váz. 213 Kčs.

Obálky na všechny tři svazky nakreslil K. Svoboda.

Ve všech knihkupectvích

Nakladatelství VYŠEHRAD, Praha II, Karlovo náměstí 5

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

*P. Alfons Daňha CSsR ukazuje cestu kněžskému srdci
v měsíci čerunu podle BSP*

*Prof. Dr. Antonín Salajka pojednává o Církvi po stránce
dogmatické i apologetické*

*Děkan P. Václav Šebek vykládá poslední ustanovení
o eucharistickém postu*

*Spirituál P. Karel Sahan CSsR medituje o Božském
Srdci Páně*

*Dr. Rudolf Fikrle ukazuje náboženský profil hudebního
skladatele Antonína Dvořáka*

ČÍSLO **6** ROČNÍK DRUHÝ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNĚŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358

ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815, 22168, 25522

ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENES

S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČÁST VĚDECKOU

PRO ČÁST PRAKTICKOU

Univ. prof. ThDr Jaroslav Beneš

P. Josef Buchta

Univ. prof. ThDr Václav Bartůněk

P. Jan Dočekal

Univ. prof. ThDr Antonín Hrdý

P. Ladislav Hronek

Univ. prof. ThDr Josef Hronek

P. Dominik Jirků OFM

Univ. prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.

P. Jan Mára OCr.

Univ. prof. ThDr František Kotalík

Msgre PhMg Eduard Oliva

Univ. prof. ThDr Josef Kubalík

ThDr P. Josef Plojhar

Univ. prof. ThDr Jan Merell

P. Karel Sahan CSSR

Univ. prof. P. František Panuška CSSR

Prelát Ph a ThDr Jan Sobota

ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka

P. Karel Tomíček

Univ. prof. ThDr Vojtěch Šanda

P. František Tripský OMConv.

V MĚSÍCI ČERVNU VDĚČNĚ VZPOMÍNÁME

života i památky zvláště vynikajících a zasloužilých vlastenců, kteří jak buditelskou, tak povznášející činností nám připravovali slavný dnešek národa.

Až k samému sklonku měsíce (30. VI.) připadá nám vzpomínka jedna z nejpamátnejších: toho dne před 588 lety (1364) zhasl život prvního českého arcibiskupa Arnošta z Pardubic, jednoho z nejznamenitějších duchovních kníže českých všech věků. Vysoce vzdělaný (na universitě v Bologni a v Padově), zbožný, povaha nejvš vyrovnaná umělecky i politicky, dokonalý státník i organizátor církevních řádů, povznesl české kněžstvo na výši stavší se příkladným vzorem daleko za hranice. Kníže arcibiskup svým úřadem stanul po boku císaře a krále Karla IV. na stejné výši, splynuv s ním po mravní i politické stránce v osobitou jednotu, zbožně i za hranicemi uznávanou. Zrodem svým jako člen starožitného českého rodu přímo majestátně doplňoval vznešenou postavu Otce vlasti, takže České země zejména v druhé půli 14. století nabývaly ve světě jedinečné reprezentace.

2. června uplyne také 30 let, co zemřel geniální tvůrce pražského pomníku sv. Václava PhDr h. c. Jos. V. Myslbek, smíchovský rodák, žák Seidmanův a v mládí spolupracovník V. Levého, s nímž se r. 1866 vrátil z Vídně do Prahy. Myslbek je tvůrcem mnoha sousoší a výzdobných soch na čelných budovách v Praze, především v Národním divadle, v Zemském muzeu, v chrámě sv. Víta, býv. sousoší na mostě Palackého, ale jeho díla zdobí i hojně měst jiných, i za hranicemi (na vídeňském parlamentě - bronzová socha Oddanosti). Z jeho dílen vyšlo i mnoho vynikajících portrétů.

12. června uplyne také 40 let od smrti spisovatele prof. dr. Zikmunda Wintra, autora slavného románu »Mistr Kampanus« a mnoha kulturně historických prací z dějin 14. až 16. století o životě českého lidu a jeho sídlech. — Dne 24. června 1942 byl Němci za okupace zastřelen český slavista prof. Dr Jos. Páta, vynikající buditel a pracovník zejména lužicko-srbský. Zahynul ve věku 56 let. — A 28. června uplyne plných 40 let, co ve svém rodném Zbiroze skonal 67letý Jos. Václav Sládek, básník Selských písní a mnoha velmi působivých básní pro mládež (Skřivánčí písně, Zvony a zvonky...), šťastný překladatel anglické poesie, zejména dramatické (Shakespeare a j.). — A téhož 28. června 1947 (tedy před 5 lety) zemřel 72letý Stanislav Kostka Neumann, pražský rodák a básník i redaktor »Kmenů«, »Června« a »Komunistické revue«, jako oddaný hlasatel pracujícího proletariátu, dělnických tříd. Podléhaje nejednomu směru pokrokového vedení, jako básník vynikl strhující upřímností a živelným vzdorem proti všem, kdož utiskují a nepřejí poctivé mzdy za poctivě dodanou práci. Po formální stránce byl mezi prvními přáteli volného verše, jinak se blíže tu Vrchlickému, tu Macharovi. Nejvýše stojí v »Knize lesů, vod a strání« a v sešitku veršů hrdého národního citu »České zpěvy«.

Přátelé »Sokola« jistě také nezapomenou, že před 90 lety (1862) dne 1. června bylo první veřejné cvičení této velmi významné národní instituce v Praze v Ječné ulici, a 2. června téhož roku založena první sokolská venkovská jednota v Jaroměři. 20 let nato (18. června 1882) konal se Praze první sokolský slet. Je tomu letos 70 let.

Duchovní PASTÝŘ

BOŽSKÉ SRDCE PÁNĚ A KNĚZ

P. Alfons Daňha CSsR.

Neděle svatodušní.

Večeřadlo jerusalemské dnes! Plamenné jazyky nad hlavami apoštolů byly vyplněním slibu Ježíšova: *Oheň přišel jsem pustit na zem a co chci, než aby se vznítil.* (Luk. 12, 49.) A odkud šlehá až dosud tento oheň účinků Ducha svatého, ne-li ze Srdce Ježíšova? Toť ono ohnisko věčné lásky, od Ducha sv. v lůně panenské Matky utvořené. Úctou k Srdci Ježíšovu nejsme jen adoratory fyzického Srdce Kristova, spojeného s Božstvím, nýbrž i cititeli Jeho božské lásky (*objectum formale*). Proto řekl Ježíš sv. Markétě: *»Hle to Srdce, které lidí tolik milovalo!«* Kněžstvím jsme přijali plnost milostí Ducha sv. Na nás je, abychom úctou k Srdci Ježíšovu, nadpřirozeným to znamením XX. století, stali se platnými rozdači milostí Ducha sv. duším hladovým po lásce. *Veni, sancte Spiritus!*

Pondělí svatodušní.

Celé evangelium je tragický životopis krvácejícího Srdce, jež zemřelo láskou. Čteš evangelium? Čteš řádku za řádkou — a musíš za každou větou opakovat slovo Pavlovo: *»To Srdce mne milovalo a obětovalo se za mne.«* Šeptáš je u betlemských jeslíček a pak při každém kroku Judskem, ale zrovna vykřikneš a zachvěje se i tvé srdce, když vzhlídeš k Srdci, otevřenému vojínovým kopím na Kalvarii. Dva mezníky Jeho lásky: náruč hrubých jeslí a náruč zkrvaveného kříže. Láskou věčnou miloval jsem Tě. A co řekneš denně u paty oltáře Zajatci, spoutanému tajemnou láskou eucharistickou? Kéž splní se slovo dnešní epištoly: *»I připadl Duch sv. na všechny, kteří to slovo slyšeli.«*

Středa kvatembrová.

»V těch dnech dělo se v lidu skrze ruce apoštolů mnoho divů a zázraků« (Act. 5, 12) — úvod dnešní epištoly. A co dala světu za skoro tři století úcta k Srdci Páně?! Podle slov sv. Gertrudy je tato úcta rezervována dobám, kdy bude lidstvo hynout nedostatkem lásky. Století XX. bylo Lvem XIII. zasvěceno Božskému Srdci. (1900.) Proto vznítit Pán v tomto století bl. Piem X. denní svaté přijímání, strhl chladný závoj před našimi svatostánky vřelými adoracemi, dal objevit tajemství obětavé lásky o prvním pátku atd. A všim tím obšťastnil zázračně tolik zkormoucených, ubitých, až zničených životem duší! A to se vše dalo skrze ruce jeho kněží, i Tvých! Toť hluboký význam svatodušního kvatembu!

První pátek v měsíci.

Srdce Páně... Čím dýmá mezi kameny, čím zlato mezi kovy — tím Srdce Ježíšovo mezi lidskými srdci. Dýmá broušený neotře se jako oblázek, neměkne pouhým dotekem jako hlína, ba

fosforeskuje ve tmě — toť podobenství jen! Avšak dnes má se odrazit svým leskem v srdci Tvém. Jest den Jeho, den lásky, oběti, smíru a něžného s Ním spojení — jak si sám vyvolil. První pátek, toť vyvrcholení kněžské snahy, vyústění vnitřní obětavosti, spětí účinné lásky k Ježíši a duším! Přehlédni dnes svou pastorační činnost, konej vše dnes trochu lépe u vědomí, že se dívá na tebe On a něco více od tebe dnes chce než jindy!

Kněžská sobota.

Před posledním veršem dnešní sekvence udílí biskup jáhnům svátost sv. kněžství. Jak jásavě v den ordinace tlouklo ti mladistvé srdce! Tvůj kněžský introit! Čím jsi tehdy chtěl být? Za kým jít? Byla to jen halucinace? Či neskanula tehdy ze Srdce Ježíšova jakoby krůpěj Jeho lásky a ochoty ke každé oběti? Síla plnosti Ducha sv. vtiskla ti na rty slova: *»Da virtutis meritum — ctnosti zásluhu zač dát!«* — To přej dnes našim kandidátům kněžství, za to volej úpěnlivě, aby *»poslal Pán dělníky na žeň svou«*, aby vznítit hojná povolání v srdcích čistých jinochů — lásku k sv. kněžství.

Svátek Božího Těla.

Dnes vychází Kristus v tajemné Eucharistii ze svých úkrytů oltářních mezi svůj lid. Kráčí ulicemi velkoměst, náměstíčky vesniček a dědin. Theoforické průvody zdůrazňují Jeho poměr k lidu jako kdysi před 2.000 lety. *»Mezi své přišel«* — proto radostný údiv bělostných družiček, zbožný pohled k Eucharistii poutivě věřících. *»Zná své a znají Ho jeho«* — jeho dědictvím jsou všichni malí, chudí, prostí, lid upracovaných dlaní. To jsou jeho! *»Lačné nakrmil dobrými věcmi«* — svými milostmi — *»a bohaté propustil prázdné«*, tak zpívá Církev dnes u božítělového oltáře. — Znáš tuto Jeho cestu? Horšili se kdysi farizeové, že chodil mezi prosté, hříšníky a s nimi stoloval — horšili se naň pro Magdalenu, Zachea, Matouše — On však přišel *»léčit nemocné«* — a proto tak jednal. Horší se mnozí nad tebou, že jdeš Jeho cestou? Cestou k prostému, pracujícímu lidu? — *Jdeš za Ním. To ti musí stačit!*

Svátek sv. Víta, mučedníka.

Mladistvý mučedník, nebojácně vyznává víru, neleká se hrozeb vlastního pohanského otce. Skvělý příklad bdělosti nad Tvou kněžskou láskou! Jaká byla v den ordinace Tvoje první láska? *Z lidu jsi vyšel a prostému lidu jsi dával své primiční požehnání.* To nebyli bohatí, mocní a pyšní tohoto světa. Bdi, abys této lásky nezradil! Petr zapřel Krista, protože se bál, aby netrpěl. Na tobě je, abys pochopil lásku Ježíšova Srdce a nedal se strhnout lstí, sliby nebo vyhrůžkami — a nezapřel své první lásky. *Z lidu jsi vyšel — lidu věnuj své — i poslední síly — pro jeho blahobyt časný — i věčný.*

Svátek Božského Srdce Páně.

»Smýšlení Srdce Ježíšova jde od pokolení do pokolení, aby vyrval ze smrti duše jejich a živil je, trpící hladem« — dnešní mešní introit. Smrt — pro žijícího nejbolestnější slovo! Hlad — toť hrůza ze smrti! — Svým vzkříšením vzal nám Ježíš hrůzu před smrtí — *»Já jsem vzkříšení a život«* — *»Kdo ve mne věří, neumře na věky«*. Svým otevřeným bokem ukázal na Svě Srdce jako zdroj lásky, která lidem vše může dát, když dalo poslední kapku své krve. Ssaj z této rány lásku pro svůj kněžský apoštolát! Lidé hynou ne hladem, že nemají chleba, nýbrž že *nemají lásky ani k Bohu, ani k bližnímu*, s nímž žijí a pracují. Nemoc naší doby! Pomáhej uzdravovat lidstvo, aby rozhojnila se *láska jedněch k druhým*. Kalvarie je požárem sociální lásky, lásky beze zbytku, lásky ke všem — i k nepřátelům, lásky pro celý svět, lásky až do konce. Netáhne Ukřižovaný k sobě jen slovem, nýbrž obětí a skutkem. Apoštolát lásky není fraseologií slov, nýbrž příkladem — a čin. Otevřené Srdce Kristovo zve tě pomáhat i prací vlastních rukou, *dát se k dispozici lidu* — stát se *»všem vším«*. Ať nehyne hladem ani pro chléb vezdejší, ani nadpřirozený!

Svátek eucharistického Srdce Ježíšova.

Eminentně kněžský svátek, zjevující hluboké taje milujícího Srdce Páně. Jsi denně zprostředkovatelem Jeho přítomnosti na oltáři. Jsi prostředníkem mezi lidem a Kristem — vlajkonošem smíru, hlasatelem a kazatelem míru — kdy tolikrát při mši sv. prosebně voláš: pokoj, mír — *mír!* *Jak by mohl býti kněz přítelem zhoubného válečného běsnění a ničení, ba bratrovražedné nenávisti mezi národy, když dává Kristus na rozloučenou svým příkázání: »Milujte se vespolek!«?* Ježíš v Eucharistii netrestá, nýbrž mlčí a čeká. Stále jen volá: *»Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete!«* Vy zbloudilí, skleslí, trpící — *»a já vás občerstvím!«* Jaké tajemství lásky. Netrestá — shovívá. Známe z evangelia tři nádherné hymny o lásce Ježíšově — které z Eucharistie stále se ožívají: prostá píseň o ztraceném penízi, pastýřský zpěv o zbloudilé ovečce a velepíseň otcovského srdce, truchlícího nad marnotratným synem. A refrén všech *»Větší radost v nebi nad jedním hříšníkem pokání činícím než nad 99 spravedlivými«* — má být strálým refrénem pastýřské kněžské lásky!

Svátek sv. Petra a Pavla.

Co všechno vykonali a vytrpěli pro rodící se církev Kristovu! Sv. Jan Zlatoústý mluví o její kolébce — otevřeném boku Kristově. Zkropena krví nejsv. Srdce dávala světu život v krvi, strádání a oběti všeho druhu. Život, který nesl vždy pečeť lásky pro všechno šlechetné, krásné, ušlechtilé, byť stoletími pro nehodnost některých Pomazaných Páně musela Církev trpět hanu a potupu. Přišli pak jiní a pošpiněnou Nevěstu Kristovu očistili a zkrášlili zase její tvář. Nezdá se, že nám dává v tyto časy Pán podobnou příležitost, abychom správně pochopenou taktikou své pastorace napravili nedopatření a nepochopení — neřku-li úmyslné opominutí ze zaslepenosti — svých bratří a příkladem sv. knížíat apoštolských nejen chtěli dát své pastoraci kus své životní oběti, nýbrž činorodou spolupráci v podobných okolnostech, v nichž oni žili a kladli základy Církve?!

Svátek vzpomínky na sv. Pavla apoštola.

První slovo v listě sv. Pavla k Filemonovi: »*Já Pavel, vězeň Kristův.*« Silný výraz jeho lásky ke Kristu! Neznal mezí své horlivosti. Při chatrném zdraví hraničí jeho láska obtížnou plavbou do Říma. Všude, kam až jen mohl, hlásá Ukřižovaného. A jak taktně! Přitom cítí plně odpovědnost před Bohem za všechny, jimž přinesl evangelium. Píše 14 listů na všechny strany. Cestuje kolem skoro celého Středoziemního moře — od Malé Asie přes Soluň, Athény, Korint až do Říma. Učí své žáky plné odpovědnosti v povolání, ať jsou kdekoliv. Pracuje tělesně — stanaří — aby dal příklad vydělávat si vezdejší chléb. — Příklad Pavlův tělesné práce je i knězi v dnešní době pohnutkou k následování — jako on přiblížit se k těm, jež svěřeni jsou jeho duchovní péči. Tím své učít odpovědnosti na každém pracovišti i pro časný blahobyt jednotlivce i celku.

Končím své poznámky z letošního kalendária červenového s přáním, aby ve výhni tiché meditace vytryskly z nich jiskry požehnání i pro duše věřící i pro trpící žízni lásky.

THEOLOGIE

APOLOGETICKÉ A DOGMATICKÉ POJEDNÁNÍ O CÍRKVI KRISTOVĚ

V posledních desetiletích katolická, pravoslavná i protestantská theologie věnuje zvýšenou pozornost *nauce o Církvi*, t. j. *eklesiologickým* otázkám. Tak se zkoumá: místo traktátu o Církvi v theologickém systému, metoda pojednání o Církvi (apologetická, dogmatická), zevnější a vnitřní stránka Církve, Církev jako mystické tělo Kristovo, podstata Církve, výměr (definice) Církve a pod. Odezíráme zde od veškeré theologické práce, věnované eklesiologii na katolické, pravoslavné a protestantsko-anglikánské straně v sjednocovacích (uničních) snahách a v t. zv. ekumenickém hnutí s četnými světovými kongresy (Stockholm, Lausanne, Oxford, Edinburg, Amsterdam), při nichž jsou zkoumány a objasnovány tři skupiny křesťanského světa: katolická, pravoslavná a protestantsko-anglikánská, usiluje se o vzájemné poznání a sblížení a případnou spolupráci na úkolech, jichž si vyžaduje současná doba od křesťanů na celém světě.

Z uvedených eklesiologických otázek si všimneme v tomto článku: *apologetického* a *dogmatického pojednání o Církvi*. V theologické literatuře nastal po první světové válce (1914—1918) obrat od apologetického k dogmatickému pojednání o Církvi Kristově, a to na př. v hlásání slova Božího, v náboženských přednáškách i v theologickém pojednání o Církvi. Obě: apologetika i dogmatika se zabývají Církví; jak se má tedy o Církvi pojednávat: *apologetický*, nebo *dogmatický*?

Nauka o Církvi je především předmětem *apologetiky*. Apologetika má ukázat, že Církev má božské poslání mluvit k lidem. Má nám přiblížit Církev jako dějinnou skutečnost a hodnotu. Nikdy však katolická apologetika netvrdí a nemůže tvrdit, že nauku o Církvi vyčerpala. Vždyť v nauce o Církvi jde též o její nadpřirozenou hodnotu, o tajemství naší víry. Apologeta užívá jako důkazů přirozeného světla rozumu, postupuje cestou historicko-filosofickou. Jeho důvody mají platit i pro nevěřícího, mají mu dokázat skutečnost nadpřirozeného *zjevení Božího* (*factum revelationis*), daného ve Starém a Novém Zákoně, uchovávaného, hlásaného a vykládaného Církví Kristovu.¹⁾

Nemá však *apologetické* pojednání o Církvi jiný význam, není teprve apologetikou zjednán přístup k *dogmatickému* pojednání o Církvi? Je obecně přiznáváno, že k plně vybudovanému theologickému systému patří také *obhajoba víry* z přirozených předpokladů, t. j. *apologetika*. Dále panuje shoda v tom, že apologetika a apologetické pojednání o Církvi není nikdy důvodem naší víry, neboť byla by to jistota přirozeného historicko-filosofického poznání. Důvodem naší nadpřirozené víry jest autorita Boha zjevujícího (vševědoucnost a pravdomluvnost) a neomylnost Církve. Je dále skutečností, že mnozí lidé jsou přivedeni k víře nikoliv na základě apologetických důkazů. Sporná je pouze otázka, náleží-li vlastní apologetika na začátek *theologického*

systému, před dogmatiku, a proto, že by dogmatika jinak neměla charakter vědy? Apologetikové posledních desetiletí obecně odpovídají na tuto otázku kladně. Teprve když apologetika zjednala vědeckými prostředky logický základ pro dogmatiku, může nastoupit tato jako věda o víře (*scientia fidei*). Tím není problém rozřešen, nastává další otázka: v čem spočívá *vědeckost dogmatiky*?

Dogmatik by mohl naopak pokládat apologetiku nikoliv za nutný předpoklad vědeckého charakteru dogmatiky, a to ze dvou důvodů: historického a spekulativního. S historického hlediska je skutečností, že katolická teologie byla po celá staletí bez apologetiky v našem smyslu. Apologie církevních spisovatelů nejsou apologetiky. Scholastikové a sv. Tomáš začínali své traktáty s obecnou dogmatikou (*dogmatica generalis*). Teprve v 16. století začala apologetika v našem smyslu. Sv. Robert Bellarmín napsal: *Disputationes de controversiis fidei*. A teprve v 18. století dostala apologetika místo prvního theologického traktátu. Se spekulativního hlediska nutno uvést, že dogmatika je vědou víry, také vědou z víry. Předpokládá tedy víru a buduje na ní. Jistě potřebuje také víra přirozených předpokladů, ale tyto, jak ukazuje rozbor (*analýsa*) úkonu (*aktu*) víry, netvoří vnitřní důvody pevnosti tohoto úkonu. Tentýž poměr je zachován při vědě víry. Kdyby musila čerpat svou vědeckost z rozumových důvodů, mohla by to být věda o víře?

Dříve než odpovíme na otázku, jak mohou apologetikové odůvodňovat vědeckost dogmatiky apologetikou, nutno si všimnout vztahu apologetiky k dogmatice. Položme si otázku: může být obyčejný věřící theologem, aniž předtím studoval apologetiku? Má-li člověk víru, může si ji prohlubovat a dovést k vědeckému doplnění. Tak zv. *praeambula fidei* poznal jako jistá a tato jistota jej provází, i když se stal theologem. To, co platí pro jednotlivého věřícího, platí také pro theologii jako celek. Lercher o tom praví:

(*Institutiones theologiae dogmaticae*. Vol. I., Oeniponte 1934, Proleg. III. ss.): »Itaque falso quis affirmet, dogmaticam specialem, ut par est, excoli non posse, quin praemittatur studium theologiae fundamentalis. Dogmatica supponit quidem certitudinem de facto revelationis et de divina institutione Ecclesiae, quae certitudo tamen citra studia litterarum operosa haberi potest. Id quoque in transitu hic monere iuvat, *firmitatem fidei*, catholicae non pendere a perfectione, qua quis theologiam fundamentalem callet, acsi is, qui clarius et acutius de rebus ad theologiam fundamentalem pertinentibus philosophatur, eo ipso prae ceteris etiam firmiorem fidem catholicam habeat. Fides catholica generatim quidem supponit certam notitiam de facto revelationis et de divina institutione Ecclesiae; sed hac certa notitia supposita, homo illiteratus firmiorem fidem habere potest, quam quispiam valde versatus in theologia fundamentali. Siqui-

dem *fides catholica suam firmitatem non derivat ab argumentis historicis et philosophicis, sed ex dignitate motivi, quae est summa Dei revelantis auctoritas, et ex intensitate, qua intellectus sub motione liberae voluntatis Deo revelanti adhaeret.*«

Jak máme rozumět apologetům, kteří v *apologetice* spatřují základ pro *dogmatiku*? Kontroverzi 16. století dávali své apologetické traktáty vedle dogmatických a nepokládali je za podklad dogmatiky. Když moderní autoři kladou *apologetiku* na přední místo, t. j. před *dogmatiku*, je tím snad jen řečeno, že tam obsahově patří. Avšak když moderní autoři *vědeckost dogmatiky* odvozují od vědeckosti apologetiky, nemá to pak za následek popření dogmatiky jako *vědy víry*? Postupují-li tito autoři při *dogmatických* thesích vědeckou cestou, snad chtějí mít dvojí základ pro dogmatiku: jeden vnitřní z víry, který poskytuje jistotu, k tomu zevnější z přirozeného poznání, který propůjčuje objektivní platnost. V takovém případě by byla dogmatika na jedné straně vědou z víry, na druhé straně vědou podobnou ostatním přirozeným vědám. S hlediska vědy víry je však možno proti této »zevnější základně« dogmatiky činit námitky. Vždyť pro úkon víry netvoří *praeambula fidei* takový základ, tedy také ne pro vědu víry, t. j. dogmatiku.

Je nutno tedy opatrně přijímat mínění, že totiž dogmatika potřebuje za všech okolností předcházející apologetiku a že přechod k *dogmatickému* pojednání o *Církvi* je dán teprve skrze apologetické pojednání o téže látce. Přesto však má *apologetické* pojednání o *Církvi* svou cenu. Přebírá obhajobu přirozených předpokladů Církve a seznamuje nás s jejím dějinným bytím.

Nauka o *Církvi* je na druhém místě předmětem *dogmatiky*. Tak jako dogmatika zkoumá a odůvodňuje ostatní pravdy, tak také pravdu o *podstatě* Církve. Řadíme-li pravdy víry zevně, přijde traktát o *Církvi* asi doprostřed. Jiné traktáty buď vedou k *Církvi*, nebo ji mají za předpoklad. Jsoucnost (*existence*) jednoho a trojjedného Boha, stvoření, povýšení člověka, pád do hříchu, vtělení a vykoupení předcházejí traktát o *Církvi*; svátosti a dokonání následují po něm. Není toto zevnější rozdělení známkou pro vnitřní význam nauky o *Církvi*? Jistě v organickém vybudování dogmatiky všechno souvisí a je možný vztah od jednoho bodu k druhému. Avšak *Církev* je více. Jednotlivé pravdy víry se dají seskupit kolem Církve jako střediska. Tak na př. E. Mersch se pokusil ukázat »pokračujícího Krista«, t. j. *Církev*, jako středisko celé dogmatiky (srv. *Le Christ mystique, centre de la théologie comme science*, Nouvelle revue théologique 61 [1934], 449 n.).

Dogmatika věnovala vždy pozornost nauce o *Církvi*. Sv. Otcové o ní často mluví, avšak samostatné spisy o ní jsou řídké. Zmínky zasluhují: sv. *Cypriana*, *De unitate Ecclesiae*, různá

pojednání sv. *Augustina* proti donatistům a manichejcům: De moribus Ecclesiae catholicae, De utilitate credendi. Scholastikové pěstovali málo traktát o Církvi. Jednotlivé otázky o Církvi jsou na různých místech jejich theologického systému. Sv. *Tomáš Akv.* má zvl. quaestio de gratia capitis (S. th. 3, qu. 8). Za první systematický traktát o Církvi se pokládá Summa de Ecclesia od *Jana z Torquemada* († 1486), ve kterém vedle dogmatických úvah je hodně zastoupeno církevní právo. Komentátoři Summy theol. sv. *Tomáše Akv.* připojují dogmatické výklady o Církvi jako doplněk k 2 II, qu. 1, a. 10, tak na příklad Suarez a Bannez. V následující době převládlo apologetické pojednání o Církvi. V 19. stol. byly opět častější dogmatické traktáty o Církvi, na př. *Möhlerova* Symbolik. Vatikánský koncil věnoval zvláštní pozornost dogmatu o Církvi, avšak předčasné přerušení koncilu zabránilo definicím několika vět, které už byly připraveny (srv. Coll. Lac. VII, 567 ss.). V prvních letech 20. století převládá apologetické pojednání o Církvi, avšak pomalu se připojují dogmatická pojednání, buď jako doplnění jednotlivých thesů, nebo dodatek k apologetickému pojednání. V nejnovější době se množí dogmatické monografie o Církvi (srv. na př. J. Ranft²⁾, C. Feckes³⁾, G. Feuerer⁴⁾, L. Kösters⁵⁾ a j.). K tomu přistupuje velký počet spisů o Církvi jako mystickém těle Kristově (srv. na př. E. Mersch⁶⁾, F. Jürgensmeier⁷⁾, W. Koester⁸⁾, A. Wikenhauser⁹⁾, S. Tromp¹⁰⁾, E. Mura¹¹⁾, J. Gruden¹²⁾, L. Deimel¹³⁾, T. Kreider¹⁴⁾, B. Spáčil¹⁵⁾, F. Grivec¹⁶⁾ a j.).

V celkových dogmatických pojednáních (příručkách) bývá o Církvi pojednáno buď velmi krátce, nebo nic. Pojednání o Církvi se prostě přenechává apologetice. Stále nám tedy chybí samostatné *dogmatické pojednání o Církvi*, úplné a vyčerpávající. Rozdělení dogmatického traktátu o Církvi není těž bez obtíží. Církev stojí před dogmatikem jako *skutečnost*, musí ji viděti staticky, nikoliv geneticky, jako na př. tajemství vykoupění. Tím se vysvětluje, že byly činy různé pokusy, jak rozdělit dogmatický traktát o Církvi, a že tu nebylo dosaženo jednoty. Uvedeme zde jeden takový *pokus*. J. Brinktrine navrhuje: (srv. Von der Struktur und dem Wesen der Kirche, Theologie u. Glaube 26 [1934], 21—29; Was ist die Kirche? Theologie u. Glaube 28 [1936], 190—196): Vycházejme z funkcí Církve a ptejme se: jaké úkoly má plnit? Tuto cestu pokládá za nejbližší a nejsrozumitelnější, abychom zjistili *podstatu Církve* aspoň analogicky. Na něho navazuje J. Beumer (srv. uv. čl.), který podává toto *rozdělení dogmatického pojednání o Církvi*: 1. Nejdrive má být objasněn účel Církve. To by mělo přednost, že by se tak stalo zřejmým spojení traktátu o Církvi s bezprostředně předcházejícím traktátem o vtělení a vykoupění Kristově. 2. Potom by se navázalo pojednání o Církvi v jejím *zevnějším* zjevu a objasnily by se *podmínky* přináležitosti a členství

v Církvi. 3. Dále by se přikročilo k *rozdílnosti* členů Církve na *úřady* a *úkoly* v Církvi, na *hierarchické rozčlenění* a úkoly laiků v ní. 4. Nyní by přišla na řadu *nutnost Církve k spáse*, jedna její vlastnost, která už přistupuje k podstatě Církve. 5. Konečně by musila být osvětlena *vnitřní povaha* (stránka) Církve, její vztahy k třem božským osobám a zvláště k *Boho-člověku Kristu*, zakladateli Církve. Zde by našla své místo these o Církvi jako *mystickém těle Kristově* a these o spojení členů s Kristem a navzájem. 6. *Závěrem* z dogmatického pojednání o Církvi by vyplynul *výměr* (definice) *Církve*.

Upozorňujeme, že v našem připrav. pojednání o *Církvi Kristově* (apologeticko-dogmatickém) máme toto rozdělení: A. Část *apologetická*: I. Založení Církve. II. Ústava Církve. III. Vlastnosti a známky Církve. B. Část *dogmatická*: I. Úkol Církve. II. Podstata Církve: 1. Vnější a vnitřní stránka Církve. 2. Církev je mystické tělo Kristovo: a) Církev je tělo Kristovo, b) Církev je mystické tělo Kristovo, c) Ježíš Kristus je hlavou Církve, d) Duch Svátý je duší Církve, e) Mystické tělo Kristovo a hierarchická organizace Církve, f) Mystické tělo Kristovo a svátosti. III. Členové Církve.¹⁷⁾ IV. Moc Církve.

V uvedeném pojednání o Církvi zkoumáme a srovnáváme protestantské a pravoslavné pojetí Církve, dosavadní výměry Církve u katolických autorů (zvl. sv. Roberta Bellarmína i novější pokusy) a podáváme též *návrh nového výměru* (definice) *Církve Kristovy*, který zahrnuje nejen její *zevnější*, nýbrž i *vnitřní* stránku.

Na jedno nebezpečí *dogmatického* pojednání o Církvi nutno upozornit. Je samozřejmé na jedné straně, že dogmatik mluví o nadpřirozené podstatě a životě Církve. Na druhé straně však nesmí zapomenout, že skutečně *existující Církev* je *viditelná katolická Církev*, v jejím hierarchickém řádu a juridické struktuře. Ani nauka o Církvi jako mystickém těle Kristově nemůže na tom nic měnit. Tomuto nebezpečí jsme předešli v připrav. pojednání o Církvi bodem e): Mystické tělo Kristovo a hierarchická organizace Církve, kde je věc náležitě objasněna.

Nuže, uzavíráme tento článek takto: *apologetické a dogmatické pojednání o Církvi*. Obojí se doplňuje. Apologetika mluví o Církvi ve světle přirozeného rozumu (postupuje cestou historicko-filosofickou) a více o jejím dějinném *bytí*, dogmatika pojednává o Církvi ve světle *víry* a o její nejhlubší nadpřirozené *podstatě*.

Poznámky.

²⁾ Srv. K. Adam, Glaube und Glaubenswissenschaft im Katholizismus. Rottenburg 1920; týž, Von dem angeblichen Zirkel im katholischen Lehrsystem oder dem einen Weg der Theologie (Wissenschaft und Weisheit 6 [1939], 1 n.); K. Eschweiler, Die zwei Wege der neueren Theologie. Augsburg 1926; J. Beumer, Apologetik oder Dogmatik der Kirche (Theologie und Glaube 31 [1939], 379—391).

³⁾ Die Stellung der Lehre von der Kirche im dogmatischen System. Aschaffenburg 1927.

- ³⁾ Das Mysterium der heiligen Kirche. Paderborn 1935.
⁴⁾ Unsere Kirche im Kommen. Freiburg i. Br. 1937.
⁵⁾ Die Kirche unseres Glaubens. Freiburg i. Br. 1938.
⁶⁾ Le corps mystique du Christ I—II. Paris 1936.
⁷⁾ Der mystische Leib Christi. Paderborn 1935.
⁸⁾ Die Idee der Kirche beim Apostel Paulus. Münster i. W. 1928.
⁹⁾ Die Kirche als der mystische Leib Christi nach dem Apostel Paulus. Münster i. W. 1937.
¹⁰⁾ Corpus Christi quod est Ecclesia. I. Roma 1937.
¹¹⁾ Le Corps mystique du Christ. I—II. Paris 1936—1937.

- ¹²⁾ The Mystical Christ. St. Louis - London 1936.
¹³⁾ Leib Christi. Sinn und Grenzen einer Deutung des innerkirchlichen Lebens. Freiburg i. Br. 1940.
¹⁴⁾ Unsere Vereinigung mit Christus dogmatisch gesehen. Freiburg i. d. Schweiz 1941.
¹⁵⁾ Christus caput corporis mystici Ecclesiae. (Bessarione XXXVI, 1920, 147—176).
¹⁶⁾ Mistično telo Kristusovo. Ljubljana 1928; Kristus v Církvi. Olomouc 1938; Cerkev. Ljubljana 1943.
¹⁷⁾ Část o členech Církve by mohla být též zařazena jako samostatný bod pod II. Podstata Církve.

Prof. ThDr Antonín Salajka

EUCHARISTICKÝ PŮST

Veliký zájem vzbudilo pojednání o zmírnění eucharistického postu, uveřejněné v DP č. 1 t. r. na str. 10—11. Redakci i mně došly různé dotazy ústní i písemné v této věci. Je z nich zřejmo, jak kněží i věřící jeví o ně značný zájem a jak svědomitě jich chtějí používat v duchu naprosté poslušnosti sv. Církvi. Kdo má pochybnosti, raději úlev nepoužívá vůbec, dokud nemá jasno. Proto je třeba k této závažné a praktické věci denního života kněží i věřících častěji se vracet, a to nejen v tisku, ale hlavně v kostele a ve škole, aby naši věřící, dospělí i děti, měli jasno stran úpravy podmínek k přijímání svátostí, aby poskytnuté úlevy splnily účel, pro který byly vyžádány a povoleny. Mají usnadnit kněžím službu lidu a věřícím účast na nejsvětější oběti mešní a časté a každodenní sv. přijímání. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie!

Je potěšující, že tento zájem pozorujeme zejména v měsíci květnu, zasvěceném májové Královně míru, a v červnu, měsíci nejsv. Srdce Ježíšova, Srdce knížete a dárce pokoje, kdy v našich chrámech se konají zvláštní večerní pobožnosti, při nichž se nyní vžívá také sloužení večerní mše svaté, zejména se zřetelem na pracující lidi, aby mohli co nejčastěji obcovati mši sv. a přistupovat ke stolu Páně i ve všední dny ve večerních hodinách po práci. V těchto měsících věřící se zvláštní horlivostí rádi poslouchají hlasu svých duchovních pastýřů a ve veliké touze po klidu a míru v lásce k P. Marii a Srdci Páně ochotně přinášejí modlitby a oběti za pokoj a mír. Častým přijímáním svátostí chtějí své práce a oběti posvěcovat, aby spolu s modlitbami ve spojení s eucharistickou obětí byly účinnější a měly cenu nadpřirozeně záslužnou. Vidíme také, jak právě v těchto měsících přivádějí rodiče hojněji své děti ke svatostánku a k mariánským oltářům, aby v duchu volání sv. Církve se zapojily do tažení modliteb a obětí za světový mír. Jak je dojemné sledovat i ty nejmenší děti, prvokomunikanty, které v těchto měsících naše farnosti vedou v slavném průvodu za vyzvánění zvonů k prvnímu sv. přijímání, když po sv. přijímání při modlitbách za všechny své drahé živé i zesnulé, za církev i vlast, za duchovní i světskou vrchnost prosí nevinně a prostince za pokoj světa, jak jsme je tomu naučili: »Dej, Pane, mír našim dnům, mír duším, mír rodinám, mír vlasti, mír mezi národy...«

Je proto naší závažnou pastýřskou povinností této touze lidu po Chlebě eucharistickém i po chlebě slova Božího vycházet všemožně vstříc. Ut vitam habeant et abundantius habeant!

Je třeba často o svátostech mluvit, zejména o častém přijímání svátosti pokání a Těla Páně, aby věřící hodně a s co největším užitekem je přijímali, aby jim byly zdrojem síly k životnímu boji. Příprava podle ducha, která záleží v čistotě svědomí a zbožnosti srdce, je stále ve stejné platnosti. V přípravě podle těla, jak o ní jedná katechismus, nutno dnes vysvětlovat zmírnění eucharistického postu. Nejlépe především vysvětlit vždy řádně všeobecný církevní zákon o eucharistickém postu, který ukládá všem Tělo Páně přijímajícím úplný půst od půlnoci s výjimkou nemocných ve smyslu can. 808 a 858. Potom teprve vyložit, jak sv. Stolice se zřetelem na válečné a poválečné nesnáze, zvláště na oslabené zdraví věřících i kněží a na veliký nedostatek duchovních, poskytuje přechodně mimořádné úlevy (dispense) od všeobecně platného zákona eucharistického postu, pokud je jich třeba.

Ve starých Ordinariátních listech od poslední války najdeme přesné znění výsad, postupně povolovaných. Nejdůležitější a největší zatím výsadou je:

1. při odpolední nebo večerní mši sv. a sv. přijímání se vyžaduje eucharistický půst od jídla toliko 3 hodiny předem a aspoň 1 hodinu od nápoje;

2. kněžím celebrujícím a věřícím přijímajícím po 9. hodině se dovoluje požití nealkoholický nápoj ještě hodinu před mši sv. nebo před sv. přijímáním. Táž výsada platí věřícím, kteří přijímají po 8. hodině, ale mají do nejbližšího kostela dlouhou cestu (podle výkladu aspoň 1,5 km), nebo musí před sv. přijímáním delší dobu (2—3 hodiny) konat těžší práci (dělnickou, řemeslnickou, zemědělskou).

Tyto výsady povoleny českým a moravským diecésím v listopadu r. 1948 a zveřejněny nejd. ordinariáty počátkem r. 1949.

Nyní k jednotlivým dotazům:

Tazatelé mají pochybnosti hlavně stran *jakosti* a *množství nápoje* při zmírnění eucharistického

postu. Pokud se týče *jakosti*, odpovídáme, že zásadně jsou vždy vyloučeny nápoje alkoholické, což je kněžím již dobře známo, avšak nikoli všem věřícím, jimž je to třeba připomínat a uvést, že ani v nepatrném množství nesmí se na př. do čaje nebo kávy přimíchat nějaká lihovina. Naproti tomu mimo lihoviny není zakázán žádný jiný nápoj. Jsou tedy dovoleny všechny lihuprosté nápoje, jako voda, káva, mléko, čaj, ba i čistá polévka a jakýkoli tekutý pokrm, pokud je ve stavu tekutém. Lze tedy nápoj osladit cukrem nebo jinak zlepšit nebo zamíchat posilující prášek nebo jiný lék, ať už byl lékařem předepsán či nikoli. Do polévky lze zamíchat krupici, strouhanku nebo vejce a pod., ale tak, aby neztratila povahu tekutého pokrmu, aby se požívala per modum potus. Nezáleží zajisté na tom, zda požíváme nápoj či tekutý pokrm lžící či jej pijeme přímo z nádoby. Hlavní je zde, aby to byl pokrm tekutý. Každá novější příručka morálky vykládá v pojednání o eucharistickém postu o dispensích a o významu slov »per modum potus«. Sama posv. Kongregace S. Officii dne 7. září 1897 prohlásila, jak rozumět slovům »aliquid per modum potus«: »Mens est, ut liceat sumere iusculum, caffaeum, lac, aut alium cibum liquidum, etsi ei sit permixta substantia aliqua, ex. gr. leves pastilli farinae, panis radula tritus, ovum dilutum, etc.; dummodo mixtio non amittat naturam cibi liquidi.« — Může to být tedy skutečný pokrm, ale tekutý — cibus per modum potus, pokrm na způsob nápoje. Sama zmíněná Kongregace S. Officii uvádí také přímo výraz »cibum liquidum«, a proto nikdo nemusí být zbytečně úzkostlivým a držet se křečovitě jen slova »nápoj«. Opakem výrazu »cibus liquidus« je »cibus solidus«, který se při eucharistickém postu nedovoluje.

Pokud se týče *množství* takového nápoje či tekutého pokrmu, záhodno upozornit, že i když indult praví »aliquid per modum potus sumere«, slovo »aliquid« neoznačuje množství, neznamená tudíž »jen něco málo«, nýbrž prostě něco k pití, nějaký nápoj a podle uvedeného autentického výkladu tekutý pokrm. Není stanoveno ani zakázáno nějaké určité množství, a proto lze požití takový nápoj či tekutý pokrm v množství podle potřeby, aby duchovní posílen v potřebné míře, mohl konat lidu kněžské funkce a věřící mohli přistupovat ke stolu Páně bez zvláštních obtíží, bez újmy na zdraví a síle. Ostatně dva případy, jichž se týká tento náš výklad, neobsahují ve znění indultu slovo »aliquid«, které některým působí pochybnosti. V prvním případě (večerní mše sv.) zní předpis: »Servato ieiunio per tres horas quoad cibum solidum et per unam horam quoad potum non alcoholicum vel medicinam« pokud se týče celebrujícího kněze, a pak pro věřící: »Pariter servato ieiunio per tres horas quoad cibum solidum et per unam horam quoad potum non alcoholicum.« K druhému případu (dopolední mše sv. a sv. přijímání) zní předpis pro celebrujícího i přijímající: »SS.mus D. N. D.

Pius, Div. Prov. Papa XII. . . benigne concedere dignatus est Sacerdotibus qui Missam celebrent et Christifidelibus, qui S. Communionem recipiunt, in Bohemia vel in Moravia post horam nonam, veniam sumendi potum non alcoholicum usque ad unam horam ante Missam vel S. Communionem . . .« Samozřejmě, že zde více než kde jinde a jindy platí zásada střídmosti, která je stálou povinností každého člověka a zvláště katolického křesťana, tím více, jedná-li se o eucharistický půst, který je nejprísnější z nejhlubší úcty Církve k Eucharistii.

Snad je dobře podotknout, že kde je povoleno »sumere aliquid per modum medicinae« podle výkladu moralistů »in casibus huiusmodi Eucharistiae sumptionem non impedit quidquid, licet solidum, per modum medicinae sumunt.« Podle Capello, De Sacramentis I, n. 507: »Quidam et saccharum, et quidquid oris calore solvitur, dummodo non traiciatur nisi solutum.«

Závěrem uvádím pro ty, kdož mají pochybnosti stran trvání těchto výsad, které byly povoleny na určitou dobu, že se zřetelem na trvání důvodů, pro které výsady povoleny a podle can. 81 lze jich klidně i nadále užívat.

Pokud se týče abluce připomínám, že slouží-li kněz více mší sv., může na základě dispense od eucharistického postu přijmout při všech abluci, ať je to tekutina alkoholická. (A. A. S. XV. 1923, str. 585.)

V listě Kongregace S. Officia ordinářům ze dne 23. března 1923 se připomíná, jak Apoštolská Stolica stále velmi pečlivě dbá o zachování církevního zákona o eucharistickém postu, zejména pokud se týče celebrujících kněží, a že nepochybně se ho bude i v budoucnu všeobecně pevně držet . . . »Sed ne forte ex lege ecclesiastica, qua reali Corpori Christi debitum praestatur obsequium, Corpus Christi mysticum seu animarum salus detrimentum capiat . . .« v duchu uvažujíc množství úkolů duchovních pastýřů vůči stádcí svěřenému a nedostatek kněží, kteří musí opakovat vícekrát sloužení mše sv. a často na místech odlehlých, těžko přístupných za nepříznivého počasí a za mnoha jiných obtíží, rozhodla A. S. v jistých případech a za stanovených podmínek vhodnými dispensemi zákon eucharistického postu zmírnit. Jako podmínky se uvádějí: musí to vyžadovat duchovní užitek věřícího lidu, smí se požívat jen něco »per modum potum« s naprostým vyloučením opojných nápojů a nesmí být nebezpečí pohoršení, které nyní nijak nehrozí, neboť se jedná o všeobecnou dispens kněží i laiků, která je veřejně vyhlášena a známa.

Užívejme jen úlev, které nám dobrota sv. Církve skýtá k co největšímu užitku nám svěřeného lidu, tím více, že časté přijímání svátostí je zdrojem síly k rozmnožení lásky a pokoje.

Děkan P. Václav Šebek

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

R. F. Šimek:

BOŽSKÉMU SRDCI PÁNĚ

Ó božské Srdce Páně,
do duši Lásku dej,
a nás vždy odevzdaně
cestami provázej!

Jaké to štěstí býti
tak blízko u Tebe,
kež hvězda míru svítí
nám poslaná z nebe!

Modlitba jako píseň
projasní každý zrak,
ze srdci zmizí tíseň
i bolesti zlý mrak!

Ó, vyslyš přání, Pane!
Tvá vůle nechť se stane!

Ó božské Srdce Páně,
Králi náš nejvyšší,
jen svatě Tvoje dlaně
náš neklid utiš!

Chcem stále Tebe mít
za vzor a cestami
Tvými k svým cílům jít,
ó, Věčný nad námi!

Nám do srdcí vlož víru,
odvahu, nadšení...
Svět proměň v přístav míru
a lidstva sbratření!

Ó, vyslyš přání, Pane!
Tvá vůle nechť se stane!

SRDCE JEŽÍŠOVO PLNÉ DOBROTY A LÁSKY

Kdybychom chtěli život Pána Ježíše vyjádřit jednou větou, nenalezli bychom vhodnějšího slova nad slovo svatého Jana, miláčka Páně: »Pertransiit benefaciendo« — »Kudy chodil, dobře činil.« (Skut. 10, 38.)

Jeho Srdce plné dobroty a lásky nedovedlo odmítnout nikoho, kdo útěchy, kdo pomoci u něho hledal.

Proto také svatý apoštol Pavel přímo píše: »Ukázala se dobrota a lidumilnost Boha, Spasitele našeho.« (Tit. 3, 4.)

Má-li z nás býti každý »druhý Kristus«, pak zajisté v těchto jeho Božských vlastnostech »in benignitate et humanitate«.

Jen mužové dobrotivého a lidumilného srdce jdou, reformující život, světem.

Podle svatého Tomáše je dobrotivost neochvějná blahovůle slova i činu. Je tedy ctností pro styk s lidmi nevyhnutelně potřebná a právě proto vynikající ctností kněžskou.

Již staří Římané čítali dobrotivost srdce a lidumilnost k nejvznešenějším ctnostem šlechtetného člověka.

Římský básník Ovid mluví de maiestate benignitatis a Livius velebí na Scipionovi Africanu jeho ingentem maiestatem — jeho nezměrnou vznešenost, která vždy spojena byla s dobrotivostí a lidumilností srdce.

Dobrota a lidumilnost jsou dary Ducha svatého, jsou největší velmocí světa; dobrotivost a lidumilnost jsou největší silou duše, kterou vše překonatí možno.

Sv. Bernard praví: »Tak jako je nemožno bez víry líbit se Bohu, tak je také nemožno bez dobrotivosti se líbiti lidem a je vésti k dobrému životu.«

A poněvadž je »bonum diffusivum sui«, poněvadž má dobro ve své podstatě tendenci sdíletí se, rozdělovati se, rozdávatí se, proto nemožno nikomu z nás, je-li skutečně i naše srdce plné dobroty a lásky jako Srdce Božského Spasitele našeho, oddělovati se, odlučovati se a izolovati se od lidu svého, utíkat, skrývat se před ním!

Pravá dobrotivost a lidumilnost musí nás nutkat, abychom postavili všechny své síly, celou svou energii, všechny své schopnosti do služeb svěřených nám duši v každé situaci a za každých daných podmínek i v naší době!

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA
K ČÍSLU ŠESTÉMU
ROČNÍK II.

Ignác Raab T. J.: BOŽSKÉ SRDCE PÁNĚ (Hradec Králové - kostel Panny Marie).

Vedoucí výroby 121 Chrámového družstva František Staněk se spolupracovníky montují a upravují gotické stříbřené svícny.

Ve výrobě v Praze, ul. Karoliny Světlé 10, zhotovují všechny liturgické nádoby. Vsazování kamení do zlatené korunky Pražského Jezulátka.

Montáž svícni a kalichů.

Ciselování do stříbra. Ozdobné růžky na krabičku na hostie.

ademický malíř Jaroslav Vodrážka rozkresluje kartony pro chrámová okna kostela v Českém Těšíně.

Věž farního kostela v Drahanovicích, zvaná „Campanilla“, opravena péčí státu a svépomocí věřícího lidu.

hled na Karlovy Vary s chrámem sv. Marii Magdaleny. V letošním roce získala Česká katolická Charita vilu Sylvu pro lázeňskou léčbu katolických kněží, řeholních sester a farních hospodyň v těchto krásných českých lázních.

Ze společenských her se těší zvláště šachy zájmu našich ctihodných pánů bohoslovců. Krásné jarní dny dovoľují hrát šachy v přírodě a tak spojit hru i s osvěžením na čerstvém vzduchu.

Na Cyrilometodějské římskokatolické bohoslovecké fakultě v Praze věnují bohoslovci svůj volný čas i k otužování a pěstují zdravý sport, který má upevnit jejich tělesné zdraví.

Neboť každá doba je consecrabilis — každá doba se dá posvětit, a kdo jiný je k tomu povolán nežli my, posvěcení Páně!

Každá doba je příkazem, je vykřičníkem Božím i nám kněžím! Kristus chce vstoupit do doby v nás a skrze nás!

Nemůžeme proto žítí nejen mimo dobro a mimo zlo, ale také ne mimo svou dobu a nad svou dobu, nýbrž musíme hledětí době své takovým způsobem se věnovat, že porozumíme její nejhlubší a nejpálčivější záležitosti a tuto záležitost učiníme svou osobní a nadosobní záležitostí.

Bohočlověk jediný zná problematiku všech časů, On jediný zná odpověď na všechny problémy a záhady, On jediný také je s to dát nám sílu a osvícení, abychom konsekrovali, abychom proměnili všechny žal a neklid a nepokoj i naší doby v radost a klid a pokoj a mír!

To však bude jen tehdy možno, až všichni, kdož jsme se stali svobodně a dobrovolně posvěcenými Páně, půjdeme vstříc době se srdcem plným dobroty a lásky!

Tak jako svatý apoštol Pavel, který po každé po velikých překážkách překonaných se vrací s novým elánem, s novou láskou a lidumilností, s novým nadšením a s novou radostí do duchovní správy, na vinici Páně! — Na nikoho se nemračí, na nikoho nespílá, nikoho se nestraní, s každým přívětivě pohovoří, takže kamkoliv přichází, přináší život, radost a Boží požehnání, i těm, kteří mu křivdí!

»Ažkoliv nejsem totiž na nikom závislý,« píše Korintským (1 Kor. 9, 19—23), »učinil jsem se služebníkem pro všechny, abych jich více získal. I stal jsem se židům židem, abych židy získal. Těm, kdož jsou pod zákonem . . ., abych získal ty, kdož jsou pod zákonem. Těm, kdož žili bez zákona . . . abych získal ty, kdož žijí bez zákona . . . Všem jsem se stal vším, abych všechny přivedl ke spáse.«

Kněz dobrotivého a lidumilného srdce jde žehnaje a posvěcuje dobu světem a žehnaje se světa odchází, tak jako je psáno o Kristu Pánu: »Pertransiit benefaciendo« (Skut. 10, 38) — »Et factum est, dum benediceret, recessit et ferebatur in coelum.« (Luk. 24, 51.)

Jděme tedy se srdcem plným dobroty a lásky k lidu svému životem: benedicendo, benefaciendo, beneabsolvendo, beneerudiendo — a pak se splní i na nás slova svatého evangelia: »Et factum est, dum benediceret, recessit . . . et ferebatur in coelum.«

P. Karel Sahan CSSR

PROSTE TEDY PÁNA ŽNĚ, ABY POSLAL DĚLNÍKY NA ŽEŇ SVOU!

Na druhou neděli po velikonocích, kdy Církev svatá ukládá čísti evangelium o dobrém pastýři, zazněla se všech posvátných kazatelů celá naší vlasti vážná slova našich Ordinářů, z nichž vynívá otcovská starost o kněžský dorost.

J. E. nejdp. arcibiskup olomoucký Dr Josef Matocha vyzývá duchovenstvo i věřící lid, aby zvláště o letošních májových pobožnostech se modlili za kněžský dorost, a přeje si, aby se duchovenstvo neomezilo při výběru pouze na abiturienty, ale aby přihlíželi k budoucnosti.

Nejpříznivější podmínky pro Boží povolání je dáno v duši, která hoří láskou k Božskému Spasiteli, k Jeho nebeské Matce a ideální obětavou láskou k bližnímu. Proto pěstujte všichni důst. pánové duchovní správy, katecheti, rodičové již v útlém věku lásku k Božskému Spasiteli, Jeho Matce. Vzorem lásky k bližnímu, lásky k našemu národu ať jsou naši svatí patronové uváděni: Cyril a Metoděj, sv. Václav, sv. Vojtěch, sv. Jan, bl. Jan Sarkander atd. Na kázání, jakož i při rozhovoru se studenty je vysvětliti otázku o vztahu věčnosti a časnosti. Konkrétně řečeno, že práce pro věčnost neochuzuje národ o dělníky pro časné blaho vlasti. Blaho člověka je nedílné. Pravé blaho a opravdové štěstí člověka nese v sobě věčnost, ale i Boží požehnání pro veškeré práce a námahy zde na zemi.

Královéhradecký biskup J. Exc. njdp. Dr Mořic Pícha vysvětluje ve svém pastýřském listě, jak je naléhavá potřeba nových kněží, když »kolik farností nemá vlastního duchovního správce, kolik škol nemá učitele náboženství, kolik mladých kněží nadměrnou námahou podkopalo své zdraví, kolik zestárlých kněží, odcházejících na odpočinek, zanechává osiřelou svou farnost«. Potom podrobně vykládá, jak třeba

postupovat při získávání kněžského dorostu a podává vysvědčení o CM bohoslovecké fakultě, když říká:

O zaopatření hmotné mají, jak víte, bohoslovci postaráno, právě tak jako ostatní vysokoškoláci, státními stipendii, a pohodlné ubytování v semináři pod dozorem představených jim dává možnost plně se věnovat studiu a duchovnímu životu. Nevězte zhlým řečem a pomlouvám, jako by profesori nebo představení semináře nebyli pravověrní katolíci a nevychovali v pravé římskokatolické víře. Mohu vás ubezpečit, že tomu tak není, a že mou starostí je, aby moji bohoslovci využí ze semináře a pracovali jako římskokatolíti kněží, poslušni a věrní nejvyšší Hlavě sv. Církve. Zárukou toho jsou mi také mně osobně známí profesori a představení semináře, s nimiž jsem ve stálém styku.

J. E. njdp. biskup brněnský Dr Karel Skoupý ve svém pastýřském listu o kněžském povolání, který se četl v brněnské diecési na 3. neděli po velikonocích, doporučuje konat nejen soukromé modlitby, nýbrž i modlitby společné, a to na každou první neděli v měsíci, o Suchých dnech, a zvláště krásnou pobožnost Kněžské soboty. Vybízí k prohloubení křesťanského života v rodinách, které jsou nejdůležitějšími a nejpřirozenějšími zahradami, v nichž mají růst a rozvíjet se kněžská povolání, a nakonec praví:

O vzdělání a výchovu bohoslovců starají se nyní bohoslovecké fakulty a kněžské semináře v Praze a v Bratislavě. Poněvadž podle ujištění vedoucích jak fakulty, tak semináře vzdělávání i výchova jejich děje se v duchu a podle příkazů Církve sv. a poněvadž diecése nutně potřebuje nových kněží, posílám přihlášené kandidáty — jako ostatní ndpp. biskupové — do semináře a na fakultu v Praze, aby se pak po skončených studiích vrátili do rodné diecése a v ní pokračovali v požehna-

ném díle našich slovanských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje.

Podobně i ostatní Ordináři vybízejí své věřící k práci a k modlitbě za kněžský dorost.

J. M. njdp. kap. vikář pražský Antonín Stehlík praví mimo jiné:

I dnes jsou dány všechny podmínky pro výchovu dobrých katolických kněží. Pečují o to semináře a bohoslovecké fakulty, které jsou zřízeny ve smyslu kano-nických předpisů v Praze a v Bratislavě. Seminář a bohoslovecká fakulta v Praze podléhají ordináři pražskému a ostatní ordináři z Čech a Moravy posílají tam své bohoslovce, aby po vysvěcení na kněze vrátili se do svých diecézí k svému věřícímu lidu. Obdobně seminář a bohoslovecká fakulta v Bratislavě podléhají ordináři trnavskému a studují na ní všichni bohoslovci ze slovenských diecézí. Můžeme s radostí dosvědčiti, že kněžský dorost, vychovaný na těchto fakultách, dává záruku plně jistoty, že nám zde vyrostě kněžstvo dobré, plně oddané svaté Církvi i naší milované vlasti.

J. M. njdp. kap. vikář českobudějovický Josef Buchta vysvětluje nejprve, co je kněz a jaký je jeho úkol, jak záleží na prostředí rodinné výchovy, abychom měli dobré kněze, a potom ukazuje na naši fakultu a seminář, kde se po čtyři roky připravuje kandidát na přijetí svátosti kněžství:

U nás v českých zemích čeká na takové duševně i tělesně zdravé, zbožné, mravně silné a obětavé kandidáty kněžství Cyrilometodějská římskokatolická theologická fakulta v Praze se svým kněžským seminářem. Můžeme být jisti, draží přátelé, že tento ústav je schválen povolanými činiteli církevními. Má schválení pražského arcibiskupského ordinariátu, posílají tam své budoucí kněze na výchovu a na studium všichni nejdůstojnější páni biskupové a ordináři, jsou ve styku se svými bohoslovci a nevidíte známky, že by se o ně báli. Proč také? Učitelé a vychovatelé budoucích kněží jsou sami kněžími vpravdě oddanými Církvi a svatému kněžství, učí se a vychovávají se v duchu nejlepších tradic katolické zkušenosti s výchovou dorostu kněžského a s jasným pohledem na vše, čeho po knězi našem žádá naše doba, co od něho čeká náš lid. Buďte tedy bez obav — zvláště vy mladí, kteří se zanášíte myšlenkou státí se kněžími. Ano, i takoví, kteří nemohli dokonati studium na školách třetího stupně, jestliže jinak dávají záruku, že mají vlastnosti pro kněze nutné, mohou se v jednoročném přípravném kursu, zřízeném při fakultě, připraviti na vstup do kněžského semináře a na fakultu.

V litoměřické diecézi věnovali dpp. jedno kázání v měsíci květnu k získání bohoslovců a na všech vikariátních konferencích byl podrobně prohovořován způsob účelného získávání.

Na Slovensku vydali njdpp. biskupové rovněž své pastýřské listy o kněžském povolání. J. E. njdp. biskup Jozef Čársky praví, že

„ide o veľmi vážnú vec, ide o bytie a nebytie katolíckeho náboženského života u nás. Keď nebude kňazov, nebude, kto by vykonával príkaz Kristov: »Idte a učte

všetky národy, krstite ich a učte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal.« Nebude, kto by ohlasoval slovo Božie v nedele a sviatky. Nebude vhodných katechetov v škole. Nebude, kto by poučoval hriešnikov v spovednici. V dôsledku toho náboženské vedomosti — u mnohých bez toho veľmi povrchné — pomaly zaniknú, lebo »viera, ako hovorí sv. Pavol, je z počutia a počutie skrze slovo Božie« (Rim. 10, 17). Bez kňazov nebude, kto by obetoval Bohu obetu Nového Zákona, nebude sv. omše. Svätostánok bude prázdny. Veriaci darmo budú túžiť po tele a krvi Kristovej pre nasýtenie svojej duše. Nebude, kto by im podal sv. prijímanie.

J. E. njdp. biskup Čársky se obrací k věřícímu lidu:

„Prosím vás, milí veriaci, aby ste pomáhali získať zbožných študentov z dobrých katolíckych rodín pre kňazské povolanie a aby ste im boli otcovskými radcami... Dúfame, že s Božou pomocou a s našimi príčinnami sa nám podari zaistiť kňazský dorost.“

Podobně i J. E. njdp. biskup trnavský Dr Ambrož Lazík:

Aj dnes sú dané všetky podmienky pre výchovu dobrých katolíckych kňazov. Starajú sa o to seminäre a bohoslovecké fakulty v Bratislave a Prahe. Seminár a bohoslovecká fakulta v Bratislave podliehajú Ordinárovi trnavskému, a ostatní najdůstojnejší Ordinári Slovenska posielajú svojich bohoslovcov do nášho seminára, aby po skončení svojich štúdií vrátili sa do svojich diecéz k svojmu veriacemu ľudu. Tak isto sa to deje v seminári a na bohosloveckej fakulte v Prahe, ktorá podlieha Ordinárovi pražskému a kam si posielajú svojich bohoslovcov najdůstojnejší Ordinári z Čiech a Moravy. Na uspokojenie všetkých môžem dosvedčiť, že kňazský dorast, vychovaný na týchto fakultách, dáva záruky plnej istoty, že nám tu vyrastie dobré duchovenstvo, celkom oddané našej sv. rímskokatolíckej Církvi a našej milovanej vlasti. Závisí od nás, či sa naše seminäre naplnia a či sa odstráni nedostatok kňazstva.

J. E. njdp. biskup nitranský Dr Eduard Nécese i J. M. kap. děkan banskobystřický Ján Dechet se rovněž obrací k svému duchovenstvu i věřícímu lidu o modlitby a pomoc při získávání nových kněžských povolání.

A co učiníme my? Rádi poslechneme hlas svých arcipastýřů a v měsíci červnu se přičiníme ze všech svých sil, aby co nejvíce mladých mužů nastoupilo do semináře a po několika letech posílilo naše řádnou kněžské řady. Je to v první řadě starost nás kněží, aby bylo dosti dělníků na vinici Páně, a proto »prosme Pána žní«, vyhledávejme vhodné kandidáty kněžství a vysvětlujme všem, kteří nás o to požádají, jak je potřeba kněží, ale i to, jak je v naší vlasti postaráno o kněžský dorost po stránce duchovní i hmotné, čímž je dána záruka, že z našich seminářů budou vycházet opravdu kněží celým srdcem oddaní Bohu, církvi svaté, vlasti i našemu dobrému lidu.

J. B.

V ČEM TKVÍ NEJVYŠŠÍ PŮVAB GENIALITY LEONARDA DA VINCI

K 500. výročí jeho narozenin.

Je opravdu zajímavé uvědomiti si a sledovat značné překvapující faktum, že tak mnoho největších genů starších dob, zejména italské renesance, oplývaly mnohostranností svého vrozeného talentu. Jako by tvůrčí moc Boží, aby snad tím více zdůraznila skutečnou genialnost toho či onoho vyvoleného, byla v něm vždy schválně nahromadila několik uměleckých prvků dost

pestře rozrůzněných, jimiž měl udivit svět. Vždyť víme, že příkladně takový Michelangelo Buonarroti byl stejně geniální architekt a sochař jako veliký malíř a básník. Nebo o slavném hvězdáři Galileo Galilei je známo, jak uměl udiviti svými zákony astronomickými stejně jako objevy v mechanice, aritmetice i v různých odvětvích fyziky, kde kladl základy tu v optice, tu akustice anebo

i ve vědě tepelné. Vždyť stejně uměl překvapiti svým prvenstvím dalekohledu jako svým objevem termoskopu!

Ale nad všechny ty miláčky geniality vyniká snad svým *mnohostranným* uměleckým nadáním genius nejvšestrannějšího posvěcení, nesmrtelný tvůrce „Večeře Páně“ a „Vzkříšení Páně“, jedinečný *Leonardo da Vinci*. Byl nemanželský synek z levého boku empolijského notáře Sera Piera z malé vesničky Vinci mezi Florencií a Pisou, odkudž je také jeho příjmení.

O mládí Leonardově víme jen velmi málo, zato jeho odkaz je nesmrtelný, přes to, že jeho všestranná mnohostrannost genia, pestře se rozbiňající do mnoha lich, zaviňovala i známý nesmírný neklid jeho povahy, její velikou roztržitostí a tím i příslivnou *rozpoltěnost jeho umění*. Přes všechna nesporná mistrovství není v tom umění nic bezpečně ústředního. Téměř všude jen geniální náběh a sláva náčrtu, jehož provedení Leonardo da Vinci *bez rozpaků a rád svěřoval svým žákům*. Vždyť téměř plná polovina jeho děl jest jeho štětcem nedopracována. Sama ústřední postava — *Kristus na nejslavnějším jeho obraze — milánské „Večeře Páně“* — nemá jím dokončeného obličej, a, teprve ona proslulá skizza (v páté siní milánské Bresy č. 267) napovídá, co živé a výmluvné krásy by byl Leonardo do smutné Kristovy hlavy vtělil, kdyby ji byl opravdu dokončil sám. I takto vycítujeme z jeho smutné a diskretně sklopených očí tragickou osudovost i bolest zobrazeného okamžiku: „Jeden je mezi námi, který mě zradí...“

Leonardo da Vinci byl jeden z největších umělců slavné epochy renesanční, ale stejným právem patří i *vědám exaktním*. Dodnes téměř půl pátá století po jeho smrti (umřel 2. května 1519 na zámku Clos-Lucé v Amboise ve Francii) přou a sváří se učení badatelé, zda jeho vývojově rozpoltěná osobnost patří svou vědeckou zvědavostí a racionalismem spíš renesanci *rané*, anebo k programu renesance hodně pozdější „klasické“ svým idealisujícím toužením po synthese a zjasnění látek.

Vždyť Leonardo da Vinci, tolik mnohostranně podnětný sochař a malíř, byl i vášnivý velekněz vědy přírodní a technické. Na jedné straně básník, který mnoho improvisoval (aniž se jediného verše dochovalo), pěstoval vedle stavitelství i *matematiku a geometrii*; vynalézal veliké *stroje mechanické*, zkoumaje zdárně i *zákony akustiky a optiky*. Svět dobře ví, že Leonardo da Vinci, otec mnoha obdivovaných modelů, je také vlastním *vynálezem temnice* (camera obscura) známé dnes fotografům, ale že horlivě studoval i *anatomii člověka i zvířat*, což mohlo arci dobře souviset s jeho vlastním *vynálezem temnice* (camera obscura), známé přitom i tak dokonalým výkonným technikem (v našem smyslu skutečným *inženýrem*), že na svých orientačních cestách přijal služby egyptského sultána a v Armenii mu reguloval jezero, vzniklé zřícením hory. Je také dobře zachován list, v němž se věvodovi Lodovicovi z rodu Sforzů zmiňuje o svém umění pouze letmo, ale zato vysoko staví své práce z oboru *vojenské strategie a válečnického inženýrství*. Přitom byl i do-

vedným *hudebníkem*, vynalézal různé muzikální nástroje, výborně zpíval a hrál na loutnu, zdokonalil violu, a dodnes máme da Vinciho nákresy, jimiž navrhoval nový tvar lyry a harfy, hudebně prý velmi zlepšené.

Přitom všem arci není divu, že byl rozpoltěn ve svém poslání uměleckém, a že bez jakékoli skrupule odevzdával své náměty a náčrty k domalování žákům. Jistě jej — tuto povahu mimořádně podivuhodnou a ve své všestranné krásě zvláštní (vždyť i tělesně vynikal ztepilostí a krásou postavy, tváře i gest!) — bavilo umění jen potud, pokud upoutávalo jeho pud badatelský a vrozenou touhu po pokusech. Vše jednou docílené opouštěl pro nový úkol, na němž utkvěl.

Není to zjev u geniů nezvyklý. Udivoval tím i náš světově uznalý otec fyziologie *Jan Ev. Purkyně*, zakladatel vědeckých stolic v německé Vratislavi a v naší Praze; a také náš veliký sochař *J. V. Myslbek* svěřoval nejedno dokončení soch svým žákům (čtyři postavy světů a svetic na pomníku sv. Václava dokončoval jeho žák Frant. Bžoch).

Leonardo da Vinci do všeho, co podnikal, vkládal vždy celou svou osobnost, usiluje stále jen o harmonické spojení umění a krásy. Jeho děl je mnoho, roztroušených po celé Itálii, zejména severní a střední; jsou ovšem dnes v obrazárnách a museích celého světa, tu i tam v existenci i dosti sporné. Jeho nejslavnější dílo života, známá obrovská nástěnná malba v milánském refektáři Otců dominikánů — „*Večeře Páně*“ — provedená v půldruha osobní velikosti po celé délce stěny 28 stop, je dnes už žalostnou ruinou stokrát „restaurovanou“ většinou uměleckými nedochůdčaty (Belotti, Mazza), před stoletími tolik uctívanou. Přišly však doby takového poklesu, že klášter si dovolil obrazem v jeho spodní části dokonce prorazit kuchyňské dveře.

Co nám povídá těch třinácti svatých postav malebné a v živém seskupení rozsazených kolem Ježíše v poslední večeři před Umučením?

Odpověděl na to už i veliký *J. W. Goethe*, jenž r. 1786 pokorně klečel před obrazem, podmaněn jeho velebou, ve zbožné úctě.

Leonardo si pro své dílo vybral jeden z nejdramatičtějších okamžiků Kristova života, miní Goethe: chvilku posledního povečeření, kdy Spasitel řekl také k svým apoštolům: „*Jeden z vás mě zradí*.“ — „Celá společnost je těmito slovy nesmírně rozechvěna...“ rozvádí Goethe, „ale Kristus naklání hlavu a klopí zrak: celá situace obrazu o tom mluví; pohyb ramen i rukou Ježíšových, vše jako by opakovalo s nebeskou oddaností bolestně významná slova, jimž samo mlčení dodává plné váhy: Ano, tak tomu jest. Jeden je mezi námi, který mě zradí...“

Obraz dojmů té tiché věty je podán mistrně. Od Jana miláčka Páně po pravici, který je zpleněn bolem, až po Jidáše, ustrašeně náhle vykloněného dopředu s měsícem stříbrných. Genius tu stvořil skutečnost stejné živou a pravdivou, jako dramaticky účinnou. Opravdu veleřelo! Žel, že již v troskách své pozemské existence!...

CREDO ANTONÍNA DVOŘÁKA

Mnoho bylo již psáno o životě a díle hudebního skladatele Antonína Dvořáka, je vydávána jeho korespondence, zachyceny výroky, které pronesl veřejně či soukromě, nikdy však nebyl jasně a určitě osvětlen jeho náboženský názor. Že byl Dvořák věřícím křesťanem, je všeobecně uznáváno, ale že byl opravdovým katolíkem, je popíráno. Všichni životopisci se vyhýbají přímé odpovědi a s oblibou citují výrok Josefa Zubatého, který napsal (J. Zubatý: »Z upomínek na Ant. Dvořáka«), že zbožnost u Dvořáka je »zbožnost srdce, z přesvědčení oddaného Bohu a ne nějaké určité náboženské společnosti«. Není třeba být současníkem Mistrovým, abychom si mohli náležitě ověřit pravdivost Zubatého výroku, z něhož každému soudnému pozorovateli je patrna protikatolická zaujatost. K nám především mluví život a dílo Mistrovo jako nejvěrohodnější svědek.

Vykladačům hudebních děl náboženského rázu není

jasné stanovisko katolické církve k hudbě duchovní, liturgické zvláště. Výklady se konstruují nahodile nebo podle osobního názoru pisatele bez ohledu na věcné a pravdivé zdůvodnění, podložené prostudováním patřičné literatury o určitém thematicu pojednávající. Výroky Dvořákovy jsou tak přesvědčující a tak jednoznačné, že k nim není třeba přidávat násilně překrucující výklady. Píše-li Dvořák Josefu Hlávkoví o náladě své mše: »Nedivte se mi, že jsem tak nábožný, ale umělec, který to není, nic takového nedokáže. Což nemáme příklady na Beethovenovi, Bachovi, Rafaelovi a mnoha jiných?«, domníváme se zcela právem, že není třeba dalšího osvětlení. Další slova dopisu jsou ještě hlubší: »Mohla by se jmenovat víra, naděje a láska k Bohu nejvyššímu a poděkování za tak veliký dar, že mně bylo popřáno dílo to ku chvále Nejvyššího a ke cti umění našeho šťastně dokončiti.« V životopisném pojednání

o Dvořákovi podává k uvedeným slovům tento výklad: »Ve slovech těch je velmi krásný důkaz, jak osobně chápe tuto svou mši, v nich je také vysvětlení, proč toto intimně vroucí a oduševnělé dílo je při vši vážnosti stylu tak silně vzdáleno duchu obvyklých mešních skladeb a proč je zároveň tak dvořákovsky milé a ryzi...« Ano, je to dílo typicky dvořákovské, stojí stranou obvyklých mešních skladeb, jako celé dílo Dvořákovy geniality a typickou zvláštností stálo ve své době stranou a s výjimkou Smetany nade vším, co bylo od méně nadaných duchů vytvořeno. Je pochopitelné, že od tak geniálního umělce žádáme zcela jiné skladby i pojetí než od umělců běžného průměru. Jemu je dovoleno osobitě pojetí a přímo od něho požadováno. Kdo jiný má ukazovat nové cesty, nové způsoby práce než genius! Než vraťme se nyní k našemu temat. Byl Dvořák vyznáním přesvědčený katolik či nikoli?

Je známa Dvořákova málomluvnost. Co si myslil, to řekl hudbou. Hudba byla jeho světem, byla jeho životem. Ji vyzpíval vše, co světu chtěl říci. Jsou proto mnohé literární závěry o Dvořákovi názory jednotlivců, jako osobním je výrok Josefa Zubatého, který své tvrzení podpírá tím, že Dvořák užil ve své ouvertuře »Husitské« husitské písně. Z toho Zubatý vyvozuje nepřislusnost Dvořákovu k jakékoliv náboženské společnosti. Velmi se ovšem mýlí, jako by se mýlil ten, kdo by chtěl Vítězslavu Novákovi přivlastňovat katolictví proto, že napsal »Svatováclavský triptych« na chorál »Svatý Václave«.

Je známa Dvořákova málomluvnost. Co si myslil, to chrámy, jako svatou Trojici, sv. Ignáce a Emauz. Příslusnost k jakékoliv společnosti, ať náboženské či světské, prokazujeme plněním jejích nařízení či stanov. Dvořák příslusnost ke katolické církvi osvědčoval tím, že se zúčastňoval bohoslužeb, zachovával tak církevní příkázání, a že i během dne si zašel do chrámu, aby tu Pánu Bohu poděkoval nebo si vyprosil dobrý nápad. Tak skutky projevoval svou příslusnost k církvi katolické, s čímž se nesetkáváme u mnohých, kteří o sobě tvrdí, že věří v Boha, katolíky jsou, ale do chrámu nevkočí a modlit se neumějí.

Katolicita Dvořákova se popírá též tím, že prý jeho mše není liturgická. Tvrzení toto je založeno na prosté neznalosti církevní hudby a papežských encyklik. Církev katolická nepředepisuje žádnou formuli, podle níž je nutno postupovat při tvoření liturgických i jakýchkoliv duchovních děl. Bohatá historie a nepřehledná množství různých stylů je svědkem nad slunce jasným, jakou volnost ponechává církev skladatelům v tvorbě. Jen tři zásady zdůrazňuje Motu proprio Pia X. jako hlavní znaky liturgického díla: liturgická hudba musí být posvátná, umělecká a všeobecná. Posvátná je tehdy, když je »prosta všeliké světskosti netoliko sama v sobě, nýbrž i ve způsobu, jakým bývá podávána od účinkujících«. Umělecká hudba »musí být pravým uměním, neboť není možno, aby jinak měla na ducha posluchačů onu působivost, které chce Církev dosíci, přijímajíc do své liturgie zvukové umění«. A konečně »musí být zároveň všeobecná v tom smyslu, že třebas je dovoleno každému národu užívat při církevních skladbách oněch zvláštních forem, které jaksí tvoří odlišný ráz jeho vlastní hudby, přece mají být takovým způsobem podřízeny hlavním rysům posvátné hudby, aby nikdo z jiného národa neměl nepříznivý dojem«. Ponechává tedy Církev naprostou svobodu tvůrčím duchům, žádá na nich dokonce to nejlepší, čeho jejich duch je schopen, neboť Bohu patří to nejhodnotnější. Církev naopak odmítá bezcenné plody, pozlátka a žádá největší a nejvyšší tvůrčí vypětí.

Poslechneme-li si Dvořákovu mši, její hudba nás přesvědčí, že plně odpovídá zásadám papežské encykliky. Nezáleží na tom, vychází-li Dvořák z cecilánské reformy nebo se přidružuje lidového a národního slohu. Skladební práce je velmi polyfonní, tak jako je to v intencích Církve. Velmi umně spojuje tu homofonní způsob práce s polyfonním. To je jen jeden z mnoha dalších znaků této mše. Obrátme se však k hlavnímu bodu, který nás přivedl k tomuto pojednání: dokázat totiž naprosto jasné a nekompromisní katolické stanovisko Dvořákovu.

Všichni dvořákovští badatelé zdůrazňují náboženské zahloubání Mistrovo. S tím plně souhlasíme. V žádné liturgické skladbě běžného typu nenalézáme tak přesvědčivé a slavnostní se přiznání ke katolictě jako u Dvořáka. Naš skladatel v tom následuje Ludvíka van Beethovena, který rovněž nikdy mnoho nemluvil a o náboženských věcech vůbec ne, což též vedlo četné spisovatele k popření Beethovenovy katolicity, zato ve své mši dal otevřeně průchod svému přesvědčení. U Dvořáka není žádné nahodilé myšlenky, vše je do nejmenších podrobností promyšleno. Jak jedinečně pracuje Dvořák s textem, o hudebním zpracování nemluví. Jak radí a proplétá myšlenky k sobě se vízí. Jak zvláštním způsobem zhudebňuje: Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine. Slova »Et incarnatus« v altech doplňuje v basech ještě slovem »de Spiritu Sancto«, čili jak tu vtělení z Ducha Svatého je nádherně zkombinováno. A právě tak soustředěně vplétá v hudební pásmo »ex Maria Virgine«. Duch Svatý, vtělení, Maria Panna tu tvoří překrásně stmelěný celek, jako by tím skladatel chtěl vyjádřit jednotu Božství a její nedílnost.

Korunou Dvořákova Credo je závěr, v němž Mistrova neochvějná víra i příslusnost církevní je jedinečně vyslovena. V souvislosti pokračující text bývá zpracováván bez hlubšího zásahu. Skladatelé zpravidla sledují plynulost textovou bez vsuvek textových. Též část textu, začínající slovy »Et unam Sanctam Catholicam et Apostolicam Ecclesiam« probíhá v hudebním zpracování v plynulém toku, bez zásahů a zdržování hudebních myšlenek, ježto hudební vyvrcholení si ponechávají skladatelé na závěr »Et vitam venturi saeculi, Amen«, který zpravidla odívají do polyfonního roucha. Dvořák si před »Et unam Sanctam...« dovolí malou změnu. Na pohled malou, v myšlence velikou. Před tento text vsune slůvko »Credo«, jímž vyznává svou víru v jednu svatou, katolickou církev. Tak po sobě nastupující hlasy pějí: »Credo in unam Sanctam...« Tak volá tenor, který svou frází uzavírá trojím zvoláním: credo, credo, credo. Soprán rovněž ukončuje několikrát radostným, melodicky vznesným credo, právě tak ostatní hlasy. Zatím co jedni pějí: credo, druzí vyjadřují obsah tohoto »creda«, t. j. »in unam Sanctam...« Tak nad celým hudebním proudem nese se neustále Mistrovo volání a vyznání: credo, credo, credo. To není jen symbol, to je skutečnost, to není mlhavá pantheistická víra v nějakou vyšší moc, to je určitost náboženského vyznání, katolická realita, tak jedinečně vyjádřená »Summou« sv. Tomáše Akvinského. Dvořák navazuje na velkého svého předchůdce Ludvíka van Beethovena, který podobným způsobem vyřkl své náboženské credo.

Dvořákova katolicita je nad slunce jasná a není třeba o ní pochybovat. A není umělecký význam Dvořákovu o nic menší proto, že byl věřícím katolíkem. spíše naopak. Hlásíme se proto k Antonínu Dvořákovi hrdě nejen proto, že byl geniálním umělcem, ale též do hloubi srdce věřícím křesťanem — katolíkem.

Dr. Rudolf Fikrle

Ve svém svolání k duchovenstvu a věřícím všech vyznání světa zdůraznila naše konference nezbytnost podporovat usnesení Světové rady míru, která ukazují nejprostší a nejdostupnější cestu k odvrácení světové války - cestu rozumných dohod a odsouzení agrese, o všeobecném odzbrojení, o skončení války v Koreji a o uzavření Paktu míru. My, zástupci různých vyznání, projevujeme Vám, drahý Josefe Vissarionoviči, s nesmírným nadšením a jednomyslností oddanost, tlumočíme Vám nejvřelejší přání - abyste dlouho, dlouho žil pro radost našeho lidu a všeho mírumilovného a pokrokového lidstva.

Z dopisu konference církví v SSSR ž. V. Stalinovi.

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

P. FRANTIŠEK DOMINIK KYNSKÝ, VLASTENECKÝ KNĚZ, BUDITEL

Narodil se ve Slaném z otce Františka, jircháře, a matky Josefy 4. října 1777 na den sv. Františka Serafinského, takže dostal jeho jméno na křtu. Prvního vzdělání nabyl ve svém českém rodišti v germanisující triviální a hlavní škole piaristické. Podle dobového zvyku byl potom poslán do Mostu na gymnasium, aby se zdomáklil v němčině. Ve studiích pokračoval v Praze na novoměstském gymnasiu, kde se se zvláštní zálibou věnoval studiu klasiků řeckých a římských a malování. Přitom navštěvoval na universitě právě zavedené přednášky o české literatuře. Do řádu piaristů vstoupil 10. října 1794 a obdržel řeholní jméno Dominik a Scto Gelasio. Noviciát prodělal v Lipníku a v Bílé Vodě, načež soukromě studoval filosofii v Litomyšli, Strážnici a Mikulově, theologii v Kroměříži. Zároveň vyučoval v I. a II. třídě hlavních piaristických škol. V Mikulově se seznámil s J. E. Purkyněm, který byl tehdy rovněž kléríkem. Zkoušky složil v Praze a v Olomouci. Se zálibou se věnoval studiu živých jazyků, italštiny a francouzštiny a jejich literatur. Na kněze byl vysvěcen roku 1801. Sliby složil ve svém rodišti a po dva roky tam vyučoval v II. a III. třídě hlavních škol. Pak byl přeložen do Prahy, kde roku 1804 vyučuje v III. třídě hlavní školy novoměstské a roku 1805 je profesorem v I. třídě gymnasijsní.

V Praze se seznámil s kroužkem tehdejších vlastenců J. Nejedlým, Hněvkovským, Puchmajerem, Kraměříšem a byl jimi uveden do české literatury nové i starší a poznal snahy a spisy Dobrovského, Jungmanna, Marka, Palkoviče, Hromádky, Zieglera stal se průkopníkem vlasteneckého snažení již jako učitel na českých školách. Čítal bibli, Veleslavína, Komenského, zemská zřízení a městská práva. Do této doby spadá počátek jeho literární činnosti překladem německé modlitební knihy (vyšel 1808 ve Vídni): *Libellus precum per G. K. Zappe concinnatus ad usum studiosae iuventutis latine redditus*.

Po dvou letech byl přeložen do Mladé Boleslavě, kde byl profesorem humanitních tříd a exhortátorem nedělním a svátečním až do r. 1806. Na tuto dobu vzpomínal s radostí on sám i jeho žáci. Byl svým žákům nejen svědomitým učitelem, ale i srdečným rádcem a přítelem, vzbuzoval v nich lásku ke kráse a dobru, třbil jejich smysl pro přírodu, vedl je k humanitě, čítal s nimi i mimo vyučování klasiky i nové autory, cvičil je v kreslení a řečnictví, chočil s nimi na vycházky, takže možno říci, že jim věnoval všechny svůj čas. Na podzim roku 1806 byl přeložen na Tereziánskou akademii do Vídně, kde působil jako prefekt humanistů do konce školního roku 1808–09.

Pak byl jmenován profesorem všeobecných dějin a řecké literatury na filosofickém ústavu v Brně. Tím se přenáší jeho buditecká činnost na Moravu, tehdy ještě národnostně neuvědomělou a ihned uplatňuje obrozenecké snahy pražského kroužku vlastenců. Sluší připomenouti, že první buditelé na Moravě byli Češi: přátelé a pomocníci Kynského Neděle, Sychra, Galoš, Sedláček a pak žáci, u nichž se mu podařilo vzbudit zájem o českou literaturu. Sám kupoval každou nově vyšlou knihu a odebíral všechny české časopisy, kromě kolkovaných Novin, kterých nekupoval pro svůj zásadní odpor ke kolkům.

Hlavní těžiště jeho činnosti spočívalo v tvoření a šíření české literatury, neboť zvelebování jazyka a literatury bylo hlavním cílem vlasteneckých snah. Nebylo veřejného života v dnešním smyslu, duchovní život byl nenárodní nebo přímo protinárodní, takže literatura byla jediným činitelem národního obrození.

Hlavním účelem bylo navnadit české obecnstvo, což při jeho skrovném tvůrčím talentu bylo možno jen pomocí překladů. První jeho překlady vznikly z literatury klasických, neboť vyučoval mládež a chtěl ji klasické autory zpřístupnit, aby si je zamilovala. Přeložil vše-

chny ódy Horatiovy, idyly Theokritovy a několik zpěvů Iliady. Své práce uveřejňoval v Hromádkových Prvotinách, Literárních přílohách c. k. Vídeňských Novin. V překladech je horlivým stoupencem idylismu a žertovné satiry. Jeho oblíbenými autory jsou exjesuita Gresset, skladatel „Papouška“, Krasicki, polský Voltaire a Stolberg.

Uveřejnil roku 1814 „Píseň o kovadlině a perliku“, 1815 „Píseň na včeličku“ z Poesie sicilione dell'abbate G. Meli, „Bertrand du Gueslin“, z řečtiny „Tyrtaiovu první píseň válečnou“, „Něco o válečných písních“, závěrem k „Písní tábořské“ praví: „Tak se k udatnosti vzbuzovali, potupnou smrti krajana nanejvýše rozhořčení... pro domnělou pravdu bojující Táborité... Což nepovstane mezi slovanskými národy žádný Denis, Kretschmann, Collin, žádný Körner, který by k dosažení vznešenějšího cíle slovanských bojovníků, z nichž větší část rakouského vojska pozůstává, v tom perném boji oněm zbýjníkům vlastenskými písněmi v libém hláholu mateřském posilnil?“ V též roce vyšla „Láska a udatnost“ podle Laborda, „Stromeček“ píseň pro děti z Weisse, „Do pamětní knížky“, „Hynek Krasicki, básník polský“, „České Pange lingua“, „Lukianovo rozmlouvání mezi Apollinem a Héfaistem a mezi Charonem, Meniphem a Hermesem“, „Do modlitební knížky mé sestry“, roku 1816 uveřejnil „Píseň národní“, „Homer“, dithyrambus od Stolberga, „Skalni proud“, „Zpomenutí na ráj“, proslavenou neni „Na smrt mého kanárka“, „Některé obzvláštnosti ze života Ludvíka XII., krále francouzského“, „Láska bratrská“, Samostatně a vlastním nákladem vydal roku 1815: „Příjemnost a břemena stavu kněžského“, překlad „Písně ke mši svaté“ k hudbě od M. Haydna složené. K tisku připravil „Kázání na všechny neděle celého roku“ svého přítele P. Mat. Jos. Sychry. Roku 1816 vydal G. E. Lessinga Bajky s německým textem. Zároveň pracoval na překladu Batrachomyomachie, který však nevyšel. Nejlépe se mu povedl „Papoušek. Báseň směšnohrdinská P. Gresseta s původním textem francouzským“. Roztomile uvádí důvod: „...nemáje ze svého ničehož tak libostného co dáti, abych se pokusil, seč čeština neb raději má omezenost býti může... Mnohý snad jsa v Čechách výborný Francouz, ale chatrný Čech, ba i krutý Protičech zvědavostí puzen, jak asi to neb ono místo v češtině se vykroutilo, aneb překroutilo, a vida, že řeč naše tak cikánská není, aby se myšlenky švarného Francouze v ní vyjeviti nemohly, od svého hanebného předsudku upustí.“

Kynský je tak ušlechtilý, že se nevyhýbá žádnému podnětu, kterým může svému milovanému národu prospěti. V roce 1818 vychází z jeho pera zcela nebeletristické, nepoetické, ale prospěšné „Kratce obsažené naučení o chovu ovčích dobytka“.

Jsa povahy nevybojné, konciliantní, snaží se s každým dobrým vlastencem vyjít a vyhledává ty stránky života, které lidi spojují k společné práci, místo aby je rozlučovaly: proto stojí stranou v lomozném boji o českou prosodii.

Jeho nezištná ušlechtilost se projevovala zejména v tom, že své knihy vydával nejen vlastním nákladem, nýbrž i knihkupačům je dával velmi levně a nepožadoval za ně hotových peněz; spokojil se s tím, když mu za ně dodali nově vyšlé české knihy. O prázdninách plně cestoval a navštěvoval přátele až do roku 1820, kdy odchází z učitelského povolání.

Někteří řeholníci klášterů rajhradského, starobrněnského a novoříšského složili totiž profesorské zkoušky a piaristé byli počátkem školního roku 1820–21 ze škol odvoláni. Kynský odešel z filosofického ústavu k nesmírné škodě národní věci, neboť od té doby čeština na tomto ústavě umíkla. Jeho nástupce neměl té energie ani odborné erudice, aby chtěl a mohl česky přednášet.

Byv z učitelské činnosti zapuzen, stal se českým translátorem při moravském guberniu a jednatelem provincie svého řádu v Brně. V té době napsal ještě několik celkem bezvýznamných, příležitostných projevů. Práce k povznesení milovaného jazyka českého však ani nyní nezanechal. Věnoval se studiu staročeských památek a sbírání materiálu pro slovník. Výsledkem bylo kritické vydání Dalimilovy kroniky, které celé postoupil Hankovi a „znamenité a vzácné přídavky“ pro Jungmannův slovník.

Svou horlivostí a nezištnou prací patřil k nejzasloužilejším vlastencům a buditelům své doby. Všude platně přispíval, kde šlo o povznesení národnosti a vzdělání jazyka. Stal se členem Matice české, patřil k prvním zakladatelům Musea českého a ihned po založení vstoupil do Dědictví svatojanského. Jsa milým, vlídným společníkem byl zván do aristokratických kruhů a mezi vysoké církevní hodnostáře a zásluhou svých jazykových znalostí mohl vyvrátit mnohý předsudek ohledně méněcennosti českého jazyka a díky svému historickému vzdělání mohl v těchto kruzích obhájit heslo, že český národ čestně se může řadit mezi veliké kulturní národy evropské.

Oddanou láskou přilnul k Dobrovskému, který „měl známých, přátel a ctitelů, z nichž mu nejmilejší byl horlivý Dominik Kynský, jemuž Dobrovský pro srdečnost, prostost a upřímnost povahy jeho laskavě nakloněn byl“ (Brandl, Život Josefa Dobrovského). Upřímné přátelství ho spojovalo s Palackým, Hankou, Sušilem. V stáří žil v Brně v malém domku, těšil se knihami,

ptačím zpěvem a prací na zahrádce, když tu náhle zemřel raněn byv mrtvicí 15. prosince 1848.

Pohřben byl 18. prosince na nyní zrušený městský hřbitov. Místo pro něho zakoupil piaristický prefekt Gareis. Železný kříž na hrob dal postavit jeho odchovanec baron Mundy. Ale protože paměť lidská je krátká, odkoupil po dvaceti letech jeho hrob pohřební ústav Pietát pro mnohem zasluhujícího neznámého velikána, obchodníka Kricka a kříž prodala brněnská obec do starého železa.

Ještě surověji naložil lidský nevděk s jeho knihovnou, která přece představovala vzácný a úplný soubor českých knih, které za života Kynského vyšly a vedle toho velmi mnoho jeho rukopisů. Víták v té věci píše, že když přišel do Mikulova a měl se prozatímne ubytovat v hostinském pokoji, našel v něm velikou hromadu rozházených knih. Když některé z nich otevřel, s ustrnutím poznal, podle vepsaného ex libris, že jde o knihy z Kynského knihovny. Od podomka se dověděl, že pater rektor mu ty papíry daroval a podomek je prodal Židovi. Víták se hned pokusil o jejich záchranu, leč marně: byly odvezeny do Břeclavi. Ujal se tedy zbytku, uspořádal je a s dovolením rektorovým zařadil do klášterní knihovny. Při přeměně mikulovského gymnasia ve státní prodal rektor celou bohatou knihovnu o 15.000 svazcích antikvářům do Vídně, odkud je ředitel gymnasia Vysloužil za drahé peníze kupoval zpět. Rybička vypravuje, že často v pokoutních antikvariátech i u soukromníků objevil knihy s vepsaným ex libris Dominici Kynského... Ne každý klášter střežil tedy bedlivě kulturní hodnoty!

J. B.

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

RÍM

Na posledním zasedání Kongregace posvátných obřadů byl dán souhlas k beatifikaci tří kandidátek, a to: zakladatelky Shromáždění Maestre Pie Rosy Venerici, zakladatelky Shromáždění služebnic Nejsvětějšího Srdce Rafaely Marie del Sacro Cuore a sestry Bertilly Bascardin.

SSSR

V Moskevské duchovní akademii v městě Zagorsk se konala dne 9. května t. r. mírová konference všech křesťanských církví, na níž promluvil člen Světové rady míru metropolita Nikolaj, arcibiskup evangelicko-luteránské církve Jan Kiivit a za katolíky biskup Kazimiras Poltarokas z Litvy a biskup Petr Strods z Lotyšska. Správce kaunaského arcibiskupství v Litvě kanovník prof. Jozas Stankevičius prohlásil, že boj za mír se stále více šíří mezi katolickým duchovenstvem a věřícím lidem, který pranyřuje americké imperialisty, připravující novou válku.

MAĎARSKO

Válečné události za druhé světové války zanechaly mnohé stopy na kostelích všech církví v Maďarsku. Hned po skončení války bylo však přikročeno k postupné obnově zničených kostelů a k opravám četných poškozených chrámů a kaplí. O rozsáhlosti těchto prací svědčí data o obnově katolických chrámů rábské diecése, kde hned po Budapešti bylo vybudováno nejvíce kostelů v Maďarsku. V samotném Rábu (maďarsky Győr) byla obnovena proslulá katedrála a na území celé diecése bylo znovu vybudováno 70 katolických chrámů. Na obnovu těchto kostelů byly státem věnovány 4 mil. forintů.

POLSKO

Počet katolíků v Polsku se odhaduje nyní na 23 miliony. V Polsku je 25 diecézí a apoštolských administratur, téměř 6 tisíc farností s 11 tisíci kostely. Největší poutní místo je Czenstochowa s milostným obrazem Matky Boží, menších poutních míst je 62.

FRANCIE

V katolickém časopise „La Quinzaine“ bylo uveřejněno prohlášení skupiny katolických kněží, kteří napsali

presidentu Vincentu Auriolovi m. j.: „Uvažovali jsme o tom, že uvěznění a degradace, jimiž byl potrestán Henri Martin, jsou neúměrné spáchanému přečinu. Proto jsme žádali pana prezidenta republiky o milost, zůstávající především stanovisko lidského bratrství. Je možné, že v budoucnu stále více mladých mužů v naší zemi bude prodělávat podobný boj svědomí jako Henri Martin. Není neúčinné ukázat jim již předem, že vojenská kázeň nesmí potlačiti osobní odpovědnost a že odvaha, která se vystavuje žalářování, zasluhuje naší úcty.“

ANGLIE

Slovenské Katolické noviny přinášejí tuto zajímavou zprávu: Bol Shakespeare katolíkom? V poslednom čase zjavilo sa viacero štúdií aj kníh, v ktorých sa dokazuje, že Wiliam Shakespeare, autor dvoch tuctov nesmrteľných drám a jeden z najgeniálnejších literárnych duchov celých svetových dejín, bol katolíkom. Ideovým rozborom jeho diela i objavením doteraz neznámych životopisných záznamov zistilo sa, že Shakespeare bol pokrstený aj vychovaný ako katolíkom a tiež sa sobášil v katolíckom kostele a umrel ako verný syn Cirkvi. Je zaujímavé, že všetky tieto štúdie a knihy o katolicizmu Wiliama Shakespeara pochádzajú od protestantov.

ITALIE

V Itálii neustále sílí odpor proti přípravě nové světové války na Západě. Orgán KSI L'Unità napsal, že tady je právě jasné vidět výsledky stále rostoucího hnutí obránců míru.

O situaci mezi italskými katolíky přinesl před časem článek bostonský časopis Christian Science Monitor. Autorem tohoto článku, nadepsaného „Vatikánské hlasy pro italskou neutralitu“, je šéf středozemní zpravodajské kanceláře Ch. S. Monitoru v Římě Edmund Stevens. Přestože časopis není naprosto nijak nakloněn mírovému hnutí, musil doznat, že se mezi italskými katolíky ozývají stále více hlasy nesouhlasu s politikou de Gasperiho vlády, s politikou přípravy světové války. V uvedeném článku se o tom píše mimo jiné toto:

„Zatím co italská vláda pokračuje zdánlivě vytrvale v podpoře západní obrany, zvedají se zde nové hlasy ve prospěch italské neutrality. Mluvíci tohoto směru pocházejí většinou z t. zv. „levice“ římských katolíků. Igino Giordani, vůdce vlivné katolické akční skupiny v Miláně, šel tak daleko, že navrhuje komunistům společnou frontu ve prospěch míru.

Pan Giordani obviňuje časopis Il Popolo, úřední orgán křesťansko-demokratické strany, jenž plně podporuje znovuvyzbrojení a účast na západní obraně, že zavádí zemi do nevyhnutelné války a zničení a podobně. Giordani vyzývá Itálii, aby místo znovuvyzbrojení hledala smíření.

NÁŠ ZÁPISNÍK

KONFERENCE CMV NA SLIAČI

V pátek dne 24. dubna t. r. konferoval CMV v srdci Slovenska na Sliači za přítomnosti nám. předsedy vlády Zdeňka Fierlingra, povereníků Gažíka, prof. Lukačoviče a Dr. Horáka, J. E. nřdpp. Dr. Nécseye, Dr. Čárského a zástupců všech diecézí, nám. ministra Ing. Josefa Plíhala, přednosty J. Dolka, Dr. Huba, Knotte a j. Politický referát hluboké náplně pronesl nám. předsedy vlády Zd. Fierlinger, kap. vikář pražský A. Stehlík ukázal, jak může katolický kněz pomáhat při budování republiky a povereník prof. Lukačovič v hodnotném referátu představil Slovensko na prahu socialistického blahobytu. Zprávy z jednotlivých diecézí a zhodnocení konference, již předsedal pover. Dr. Horák, uzavřely bohatý program tohoto dne. Z konference byly odeslány pozdravné telegramy prezidentu republiky, předsedovi vlády, ministru zahraničních věcí a předsedovi CMV ministru Dr. Fioharovi.

BESEDA

Obvyklá měsíční beseda v Kněžském domově v Praze se v květnu nekonala. Příští beseda bude dne 19. června t. r. o 14. hodině, při níž promluví přednosta Jiří Jirásek o církevně politických aktualitách a univ. profesor dr. Cibulka o církevním umění. Tato přednáška bude provázena světelnými obrazy.

EXERCICIE

Letošního roku bude uskutečněno 6 kursů kněžských duchovních cvičení, a to:

- I. 16.—19. června, exer. P. Alfons Daňha CSSR;
- II. 23.—27. června, exer. prof. Frant. Panuška CSSR;
- III. 11.—14. srpna, exer. P. Dominik Jirků OFM;
- IV. 18.—21. srpna, exer. P. Norb. Škrdlík OFM Conv.;
- V. 25.—28. srpna, exer. P. Karel Sahan CSSR;
- VI. 1.—4. září, exer. P. Alfons Daňha CSSR.

Duchovní cvičení se konají v Kněžském domově v Praze II, Ječná 2, a začínají vždy v pondělí večer o 19. hod., končí ve čtvrtek večer Te Deum. Poplatek za kurs a osobu je 400 Kčs. Stravování je pětikrát denně, potravinové listky nutno odevzdati: 100 g masa, 20 g tuků a 1000 g mouky. Účastníci mají jednolůžkové a dvoulůžkové pokoje. Závažné přihlášky přijímá nřd. konsistoř v Praze IV — 56. Protože jednoho kursu se může zúčastnit jen 21 exercitantů, budou dpp. zařazováni podle došlých přihlášek; proto doporučujeme, aby každý uvedl v přihlášce i náhradní termín.

BÁSNÍK PETR BEZRUČ

se velmi lichotivě vyjádřil o našem časopise a „projevil radost, jak vzácné věci jsou nyní tištěny pro kněze“.

JUBILEA

Vsdp. Vojtěch Černý, čestný kanovník a děkan v Loučeni u Nymburka, oslaví dne 13. července padesátiny svého kněžství. — Svých šedesátin se dožívá dne 9. června spisovatel a vynikající pomolog vdp. Stan. Alois Novák, děkan ve Stěžerách u Hradce Králové, a dne 24. srpna vdp. Josef Židek, farář a včelařský odborník v Chroustovicích. — Čtyřicátých narozenin vzpomene dne 29. července J. M. kanovník Osvald Novák v Praze. — Ad multos annos!

ÚMRTÍ

Dne 24. dubna t. r. zemřel Msgre Dr. Silvestr Kulháněk, prelát a arcijáhen brněnské stoliční kapituly. — Dne 3. května t. r. zemřel Msgre J. Nejedlý z Ostravy. — R. I. P.

CHRÁMOVÉ DRUŽSTVO

Od 1. července zavádí ve svých prodejnách rovněž i prodej drobných bohoslužebných předmětů, který až dosud byl řízen výhradně z centrálního skladu v Praze. Vzhledem k tomu, že prodejny CHDP jsou téměř ve všech větších městech, bude tak dpp. umožněn osobní výběr a okamžitá dodávka. Družstvo proto doporučuje, aby se dpp. v první řadě obraceli na prodejny, kde nyní obdrží jak devocionální předměty, tak i všechny druhy kostelních svíček, dřevěné uhlí, kadidlo, kříže — umělecky řezané i v keramickém provedení. Aby mohlo být zajištěno plně krytí potřeby farních úřadů, je však nutné, aby dpp. pamatovali na význačné dny a svátky, a kryli svoji potřebu předem. Pokud jde o předměty vyžadující opravy, prosí CHDP, aby byly zaslány nikoli na ústředí, ale přímo na výroby družstva, a to paramenta a j. textilní výrobky určené k opravě na CHDP, závod č. 161, Jablonné nad Orli., a kovové výrobky (oprava, vyleštění, pozlacení atd.) na CHDP, závod č. 121, Praha I, ul. Karoliny Světlé č. 10.

CHRÁM SV. JAKUBA V DRAHANOVICÍCH - VZÁCNÁ HISTORICKÁ PAMÁTKA NA HANĚ

Je považován za jeden z nejstarších kostelů na Moravě. První písemný záznam o něm pochází z roku 1341. Kostel byl původně rotunda. Jeho nynější kněžiště je dosud v původním stavu, celé z kamene i klenba. Zvláštností je kostelní věž „Campanilla“, která stojí vedle kostela (viz obráz. přílohu).

Drahanovicím se říkalo dříve „ves u 4 věží, 7 rybníků a zelených lip“. Rybníky sice zmizely, zato krásné staré lípy krášlí cestu i okolí kostela a jsou chráněny Památkovým úřadem, právě tak jako kostel a jeho památnosti.

Nejvzácnější ozdobou kostela je stará gotická Madonna s letopočtem 1507. Tato socha velké historické a umělecké ceny byla opravena Památkovým úřadem v roce 1941.

Poslední oprava kostela v roce 1951 byla umožněna hlavně státním příspěvkem v obnosu 55.000 Kčs. Také farníci, většinou tovární dělníci, se horlivě předbíhali v milodarech a v obětavé práci, kterou konali zdarma. I školáci přispěli školními brigádami a byli to hlavně ministranti, kteří s horlivým panem děkanem, Cyrilem Očenáškem, pracovali a pomáhali při opravách.

KNĚŽSKÝ DOMOV

Protože mnoho dpp. žádalo, aby při návštěvě Prahy bylo postaráno i o jejich sestry, příbuzné či hospodyně, které je provázejí, byla zřízena samostatná vila stojící v zahradě Kněžského domova pro nocleh těchto návštěv. Bude dána do provozu od 1. června t. r.

PŘI OSLAVÁCH PRVNÍHO MÁJE

byl vyznamenán vysokým řádem republiky maďarské i nám dobře známý delegát na našem mírovém sjezdu farář Vertéz z Budapešti. Gratulujeme!

V KRÁLOVÉHRADECKÉ DIECÉSI

připravují velkou pouť, kterou hodlají uspořádati ve dnech 5.-6. července t. r. „Mírová pouť na Sv. Hostýn“ se zastaví i na Sv. Kopečku a v Javoříčku. Přihlášky přijímá diecéšní tiskový referent dp. J. Štefan (farní úřad v Zámruku).

PŘÍŠTÍ ČÍSLO D. P. VYJDE DNE 1. ZÁŘÍ 1952.

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

Передовая статья „Божье сердце Иисуса Христа и священник“ приносит календарь месяца июня для духовной и пастырской жизни духовенства, составленный патером Альфонсом Даньха ЦСсР., Богословская часть содержит апологетический и догматический трактат о католической церкви от проф. богословия доктора Антонина Салайки и пасторскую работу от декана патера Вячеслава Шебека об евхаристическом посте. В практической части находятся следующие статьи: песнопение о Божьем сердце Иисуса Христа от Р. Ф. Шимка, медитация от патера Карла Сахана ЦСсР., выдержки из пастырских посланий чехословацких ординариев с целью приобретения подросткающей молодежи для богословского факультета имени Кирилла и Мефодия в городах Прага и Братислава, статью к пяти-сотлетию годовщины рождения Леонарда да Винчи, „Кredo доктора Антонина Дворжака“ от доктора Рудольфа Фикрле и в галлерии патриотических священников профил патера Франца Кинского. Иллюстрированная часть приносит репортаж из мастерской литургических сосудов, два снимка из богословской жизни и образ Божьего сердца Иисуса Христа от Игнатия Рааба. Гомилетическое приложение приносит темы для проповедей на первую неделю Святой Троицы.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

The Rev. Father Alfons Daňha CSsR, leader, for many years, of the spiritual exercises for priests, presents in the leading article 'the Sacred Heart of Jesus' the calendar of the spiritual and pastoral life of priests for June. In the theological part there is an apologetic and dogmatic essay about Catholic Church by Prof. ThDr Ant. Salajka and an article by the Rev. Father Václav Šebek about the eucharistical fast. In the practical part there are the following articles: a poem of the Sacred Heart of Jesus by R. F. Šimek, meditations by the Rev. Father Karel Sahan CSsR, fragments from the pastoral letters of the Czechoslovak ordinants for gaining the youth for the theological faculty of Cyril-Method in Prague and Bratislava, commemoration of the five-hundredth anniversary of the birthday of Leonardo da Vinci, the Credo of Antonín Dvořák by Dr Rudolf Fikrle and in the gallery of patriotic priests the portrait of the Rev. Father Fr. Kynský. In the illustrated supplement there is a report of the manufacture of the liturgic vessels, two snap-shots from the life of the students of theology and the picture of the Sacred Heart of Jesus by Ignac Raab. The homiletic supplement brings some sermons for the first Sunday after Whitsuntide.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Le Père Alfons Daňha CSsR, qui conduit les exercices spirituels des prêtres depuis des années, présente dans l'article d'introduction sur le Sacré Cœur de Jésus, le calendrier de la vie spirituelle et pastorale du prêtre pour le mois de juin. Dans la partie théologique il y a un essai apologetique et dogmatique sur l'Eglise Catholique par le professeur ThDr Ant. Salajka et le Père doyen Václav Šebek écrit sur le jeûne dans l'Eucharistie. Dans la partie pratique on trouve: le poème du Sacré Cœur de Jésus par R. F. Šimek, les méditations par le Père Karel Sahan CSsR, les fragments des instructions pastorales des ordinants tchécoslovaques pour gagner les jeunes gens pour la faculté de Cyril et Methode à Prague et à Bratislava, une commémoration du cinq centième anniversaire de la naissance de Léonard de Vinci, le Credo d'Antonín Dvořák par le Dr Rudolf Fikrle, et dans la galerie des prêtres patriotes il y a le portrait du Père Fr. Kynský. Dans le supplément illustré on trouve le reportage sur la fabrication des récipiens pour les cérémonies du culte, les instantanés de la vie des étudiants de théologie et l'image du Sacré Cœur par Ignac Raab. Dans le supplément homilétique on trouve des sermons pour le premier dimanche après la Pentecôte.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Der langjährige priesterliche Exerzitator P. Alfons Daňha CSsR gibt im Leitartikel »Das Göttliche Herz Jesu und der Priester« ein Kalendarium für den Monat Juni für das geistliche und pastorale Leben des Priesters. Der theologische Teil enthält eine apologetische und dogmatische Abhandlung über die katholische Kirche von Prof. ThDr Anton Salajka und eine pastorale Arbeit des Dechanten P. Wenzel Šebek über die eucharistische Faste. Der praktische Teil bringt nachstehende Artikel: ein Gedicht über das Göttliche Herz Jesu von R. F. Šimek, eine Meditation von P. Karl Sahan CSsR, Auszüge aus Hirtenbriefen tschechoslowakischer Ordinarien zur Gewinnung eines priesterlichen Nachwuchses für die Cyril-Method-theologische Fakultät in Prag und Bratislava, eine Studie über Leonardo da Vinci anlässlich der 500 Jahrfeier seines Geburtstages, Dr Anton Dvořák's Credo von Dr Fikrle und in der Galerie vaterländischer Priester P. Franz Kynský's Profil. Die Bildbeilage enthält eine Reportage aus der Erzeugungsstätte gottesdienstlicher Geräte, zwei Aufnahmen aus dem Leben der Theologen und das Bild des Göttlichen Herzen Jesu von Ignaz Raab; die homiletische Beilage bringt Anregungen für Predigten am ersten Sonntag nach dem hl. Geiste.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník II. - Číslo 6. - V Praze dne 1. června 1952.

NOVÉ KNIHY

ŘÍMSKÝ MISÁL. Přeložil a liturgickými poznámkami opatřil P. Marian Schaller. Vydala Česká katolická Charita v naklad. Vyšehrad. Str. 1226 + 266, Kčs 260.— váz. v plátně.

Na krásném biblovém papíře a v krásné grafické úpravě dostává se do rukou našeho věřícího lidu mešní kniha v překladu P. Schallera, s novým formulářem Mše sv. Nanebevzetí P. Marie. Misálěk možno také obdržeti ve vazbě kožené za cenu Kčs 462.—.

V. A. OBRUČEV, PO HORÁCH A POUŠTÍCH. (Nakl. Vyšehrad, str. 220 a obr. příloha, Kčs 36.—.)

Milovníci cestopisů dostávají velmi krásnou knihu nestora ruských geologů Obručeva, který v ní vypravuje o svých dvou cestách do pouště Kara-kum a po Pohraniční Džungarii, hornaté oblasti na hranicích Číny. Oba cestopisy podávají nejen krásné popisy krajů a barvitost života obyvatel, nýbrž poučují i o otázkách geologických.

ZIKMUND WINTER, MISTR KAMPANUS. (Nakl. Vyšehrad, str. 488, Kčs 84.—, váz. 116.—.)

Známy román Wintrův čerpající svou látku ze začátku 17. století a ze života typických postav českého měšťáctva Prahy a Rakovníka. Četné ilustrace knihy provedl Adolf Kašpar.

RAKOUSKO. Zeměpisný, hospodářský, politický a kulturní přehled. (Nakl. Orbis, str. 72, Kčs 19.—.)

Knihy podává podrobný a ucelený přehled dějin Rakouska, vypráví o jeho současném životě, o boji jeho lidu proti válce, o hospodářství, státním zřízení, vědě, umění a osvětě, o politických a odborových organizacích a přináší řadu podrobností o zemi, o jejímž poválečném vývoji tak málo víme.

PROTI BURŽOASNÍMU UMĚNÍ A UMĚNOVĚDĚ. (Nakl. Orbis, str. 164, Kčs 45.—.)

Překlad sborníku, který vydala v roce 1951 Akademie věd SSSR, je významným přínosem našemu boji proti kosmopolitismu a formalismu v umění a uměnovědě. Přináší rozbor současného buržoasního umění, ukazuje jeho úpadkový, rozkladný charakter a odhaluje padělání dějin západoevropského umění reakčními buržoasními vědci. Na názorných příkladech — obrazových přílohách — vidíme rozdíl mezi výstřelky buržoasního umění a díly realismu.

MARK TWAIN, ZE ZEMĚ DOLARU. (Nakl. Práce, Kčs 107.—.)

Mark Twain je u nás dávno znám a hojně čten. Životnost, pravdivost a svěžest líčení, nepřeberné množství humoru, to jsou základní vlastnosti jeho románů. Je však třeba sáhnouti po jeho drobnějších literárních pracích, abychom poznali celou tvář velkého amerického spisovatele, zakrývanou dříve právě tam, kde má bojovně kritický výraz. Ukazuje nám ji výbor z jeho povídek a črt, které neúprosně a s útočným humorem odsuzují zvrácenosti a zlořády amerického politického a společenského života, prodejnost a nízkost amerického tisku, všechny hanebnosti kapitalismu, který mrzačí lidské charaktery, a umožňují nahlédnout ke kořenům dnešní Ameriky.

VÁCLAV KOPECKÝ, PROTI KOSMOPOLITISMU JAKO IDEOLOGII AMERICKÉHO IMPERIALISMU. (Nakl. Orbis, str. 40, Kčs 4.—.)

Projev ministra informací a osvěty na I. ideologické konferenci vysokoškolských vědeckých pracovníků v Brně.

A. G. ZVEREV, O STÁTNÍM ROZPOČTU SSSR NA ROK 1952. (Nakl. Orbis, str. 36, Kčs 6.80.)

Projev ministra financí SSSR na zasedání Nejvyššího sovětu SSSR dne 6. března 1952 o státním rozpočtu na rok 1952 a o splnění státního rozpočtu za rok 1950, jeho závěrečné referáty v Sovětu svazu a Sovětu národnosti a znění zákona o státním rozpočtu SSSR na rok 1952.

W. G. BURCHETT, STUDENÁ VÁLKA V NĚMECKU. (Nakl. Orbis, str. 260, Kčs 58.50.)

W. G. Burchett je pokrokový žurnalista, který působil v Německu jako dopisovatel britského tisku od roku 1945 do roku 1949. Ve své knize odhaluje na příbězích a událostech, které poznal a prožil, pravou tvář západních „spojenců“, kteří již od roku 1945 sabotovali Postupimskou dohodu, vyvolávali konflikty, porušovali společně přijatá usnesení atd. I když Burchett nevidí nejlubší kořeny a všechny souvislosti zápasu mezi zahnuvajícími světem kapitalismu a světem demokracie,

pokroku a míru, i když jeho pohled nese stopy objektivismu, přece odhaluje na řadě konkrétních příkladů lichoměrnost, barbarství a válečné záměry imperialistů, na druhé straně přináší další svědectví o obrovském přínosu Sovětského svazu do úsilí za vytvoření demokratického Německa, pevného článku světového tábora míru.

NÁŠ UČITEL STANISLAVSKIJ. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 124, Kčs 40.—.)

Sborník materiálů z loňské konference československých divadelníků o odkazu K. S. Stanislavského přináší vedle úvodní stati V. Adámka příspěvky J. Rybáka, E. Šmeralové, S. Machonina, laureáta státní ceny K. Palouše, dr. V. Feldsteina, A. Kurše, laureáta státní ceny J. Průchy, V. Vejražky, laureáta státní ceny K. Máje, dr. Jana Kopeckého, B. Půlpánové, A. M. Broušila a j.

VELIKÉ ŠTĚSTÍ JE ŽÍT VE STALINSKÉ DOBĚ. (Nakl. Práce, Kčs 31.—.)

Sborník článků, v nichž se sovětská občana nejružnějších povolání a z nejružnějších končin SSSR zpovídají z lásky ke své socialistické vlasti.

JAROSLAV KABEŠ, ROZPOČET SOCIALISTICKÉHO BUDOVÁNÍ. (Nakl. Orbis, str. 32, Kčs 10.—.)

Publikace obsahuje projev ministra financí v Národním shromáždění dne 24. III. 1952, text rozpočtového zákona na rok 1952, stať o financování národních a komunálních podniků, příslušný zákon a prováděcí vládní nařízení a projev J. Kabeše v Bratislavě dne 23. XI. 1951 o přípravě socialistického rozpočtu.

D. M. TROŠIN, POHYB A VÝVOJ V PŘÍRODĚ A VE SPOLEČNOSTI. (Nakl. Orbis, str. 60, Kčs 9.50.)

Způsobem přístupným nejširšímu okruhu čtenářů podává autor výklad hlavních rysů dialektického a historického materialismu a staví je proti idealistickým názorům na přírodu a společnost.

JANU MUKAŘOVSKÉMU K ŠEDESÁTCE. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 96, Kčs 40.—.)

K 60. narozeninám vynikajícího českého jazykovědce a předního bojovníka za mír prof. Jana Mukařovského vydal Čs. spisovatel za redakce B. Havrána a F. Černého sborník stať a vzpomínek, který obsahuje vedle dopisů presidenta republiky Klementa Gottwalda a ministra školství, věd a umění prof. dr. Zdeňka Nejedlého příspěvky B. Havrána „Osobnost J. Mukařovského“, A. Hodinové-Spurné „J. Mukařovský — bojovník o mír“, J. Honzla „Prátelství“, A. Sychry „Mukařovský — estetik“, F. Vodičky „Mukařovský a česká literatura“, M. Pohorského „Marxistický literární vědec“, F. Černého „Mukařovský a české divadlo“ a M. Kačera „Učitel“. Sborník přináší také soupis prací J. Mukařovského v letech 1949—51 a je doplněn řadou dokumentárních fotografií a kárikatur.

JIRÍ WOLKER, BÁSNĚ. (Nakl. Orbis, str. 236, Kčs 22.—.)

Jádro básnického díla jednoho z našich největších básníků, uvědomělého bojovníka, který se přimkl svou poesii k dělnické třídě, s níž šel do boje za lepší a spravedlivější svět.

JAN TOMEŠ, JAN LAUDA. (Nakl. Orbis, str. 40 + 104 obrazy na křídě, Kčs 205.—.)

Publikace o díle jednoho z našich předních současných sochařů přináší 104 obrazy jeho prací a úvodní text Jana Tomeše, který hodnotí Laudovu uměleckou dráhu v souvislostech s hospodářským a politickým vývojem v předmnichovské republice, za druhé světové války i v současnosti. Obrazová část zveřejňuje Laudovy sochařské práce od jeho uměleckých počátků po první světové válce až po jeho mistrovská díla, vedená myšlenkou socialistického realismu, z nichž za nejlepší — bustu Lenina — byl odměněn státní cenou za rok 1951.

Redakci došlo:

ZDENĚK NEJEDLÝ, HUS A NAŠE DOBA. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 60, Kčs 12.50.)

JAK PRACUJE KOMISE NÁRODNÍHO POJIŠTĚNÍ. (Nakl. Práce, Kčs 3.—.)

JAK PRACUJE KOMISE OCHRANY A BEZPEČNOSTI PRÁCE. (Nakl. Práce, Kčs 2.50.)

NÁRODNÍ POJIŠTĚNÍ DO RUKOU PRACUJÍCÍCH. (Nakl. Práce, Kčs 8.—.)

NAKLADATELSTVÍ ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

PRAHA III, SNĚMOVNÍ 9

TELEFON 660-12, 662-04, 661-92

VYDÁVÁ

LITERATURU NÁBOŽENSKOU A LITURGICKOU
MODLITEBNÍ KNIHY A ZPĚVNÍKY
EDICI LISTY VÍRY
CÍRKEVNÍ HUDEBNINY
OBRAZY A OBRÁZKY SVATÝCH A JINÉ

KNIHKUPECKÉ PRODEJNY ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY

PRAHA II, JINDŘIŠSKÁ 23 - telefon 311-87

HRADEC KRÁLOVÉ, TRÍDA ČS. ARMÁDY č. 4 - telef. 2134

LITOMĚŘICE, NÁMĚSTÍ č. 15 - telefon 291

BRNO, KAPUCÍNSKÉ NÁMĚSTÍ č. 14 - telefon 156-53

VÁM DOBRĚ A RYCHLE POSLOUŽÍ LITERATUROU VŠECH DRUHŮ
A OBORŮ - VYŽÁDEJTE SI PÍSEMNOU NABÍDKU, NAVŠTIVTE JE
OSOBNĚ - ZÁSILKY POŠTOU DO VŠECH MÍST

V nakladatelství VYŠEHRAD, Praha II, Karlovo nám. 5,

právě vyšla v novém vydání trilogie laureáta mezinárodní Stalinovy ceny Hewletta Johnsona

SOCIALISTICKÁ ŠESTINA SVĚTA, SOVĚTSKÁ SÍLA, SOVĚTSKÝ ÚSPĚCH

rozsah všech tří svazků 880 stran, cena váz. 190,- Kčs.

Nejlepším důkazem, že jde o knihy mimořádně významné, jsou hlasy našeho tisku při prvním vydání, z nichž některé přinášíme:

„Canterburský děkan H. Johnson patří k významným postavám světového mírového hnutí a také jeho knihy o SSSR jsou u nás velmi populární.“ - (*Kniha*)

„Z častých cest tohoto významného bojovníka za mír do SSSR a důkladného studia písemných pramenů vznikla velmi poutavá a čtivá publikace o životě v Sovětském svazu, která zaujme i čtenáře, který si už o SSSR přečetl mnoho jiných knížek.“ - (*Svět v obrazech*)

„V celé světové literatuře se najde málo reportáží tak skvěle napsaných jako tato trilogie o vývoji a rozkvětu Sovětského svazu, jehož asijským národům věnuje autor zvláštní pozornost.“ - (*Učitelské noviny*)

„Kniha je psána s vřelou láskou k člověku, novým společenským formám života a s vírou ve sblížení pokrokových lidí na celém světě.“ - (*Čtenář*)

„Jen sama Socialistická šestina světa vyšla ve 22 vydáních v nákladu 24 milionů výtisků. První její vydání v USA v nákladu 3 milionů výtisků bylo rozebráno během dvou měsíců.“ - (*Svět sovětů*)

„Důležitý ediční čin nakladatelství Vyšehrad.“ - (*Naše spolupráce*)

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

Prof. ThDr Josef Hronek uvádí poprázdninové číslo časopisu úvahou na prahu nového školního roku

ThDr Ignác Březina vysvětluje požár Říma

Prof. Ph et JUDr Josef Kasan pokračuje ve výkladu o dějinném vývoji církevního práva

P. Innocenc Kukla předkládá návrh poznámkového sešitu náboženského

Děkan P. Václav Šebek odůvodňuje význam smlouvy faráře s kaplanem

Gen. inspektor Josef Rublič navrhuje využití farních zahrad

ČÍSLO **7** ROČNÍK DRUHÝ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNĚŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358

ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815, 22168, 25522

ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENEŠ

S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČÁST VĚDECKOU

PRO ČÁST PRAKTICKOU

Prof. ThDr Jaroslav Beneš

Prof. ThDr Václav Bartůněk

Prof. ThDr Antonín Hrdý

Prof. ThDr Josef Hronek

Prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.

Prof. ThDr František Kotalík

Prof. ThDr Josef Kubalík

Prof. ThDr Jan Merell

Prof. P. František Panuška CSSR

ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka

Prof. ThDr Vojtěch Šanda

P. Josef Buchta

P. Jan Dočekal

P. Ladislav Hronek

P. Dominik Jirků OFM

P. Jan Mára OCr.

Msgre PhMg Eduard Oliva

ThDr P. Josef Plojhar

P. Karel Sahan CSSR

Prelát Ph a ThDr Jan Sobota

P. Karel Tomíček

P. František Tripský OMConv.

V MĚSÍCI ZÁŘÍ VDĚČNĚ VZPOMÍNÁME

Života i památky zvláště zasloužilých a vynikajících vlastenců, kteří jak buditelskou, tak povznášející činností nám připravovali slavný dnešek národa.

Hned při slavném počátku měsíce (2. IX.) nabízí se vzpomínka na slavnou korunovaci Otce vlasti Karla IV. českým králem. Konala se před 605 lety, r. 1347, za přítomnosti arcibiskupa, pěti biskupů, desíti vévodů, mnoha knížat i hrabat německých a za přítomnosti veškeré šlechty české, moravské i slezské. Slavnosti začaté na Vyšehradě byly vykonány na Hradě pražském jazykem latinským i českým, při čemž bylo použito nové drahocenné koruny z nejryzejšího zlata, též prstenu i žezla královského, zvláště k tomu slavnému účelu zhotovených a 120 drahokamy vyzdobených. Korunovace Karla IV. a jeho choti královny Blanky byla první, kterou vykonával nikoli už arcibiskup mohučský, nýbrž pražský. Hned nazejtří, 3. IX. 1347, položil Karel základní kámen k chrámu Panny Marie Sněžné na Novém Městě pražském.

Dne 1. IX. 1839 narodil se ve Střekově u Kácova nad Sázavou Václav Vlček, populární lidový romanopisec (Zlato v ohni, Věvec vavřínový, Samohrady, Setník Halaburd...), jakož i autor četných beletrií memoirových a románů i povídek historických. Hojných zásluh získal si založením první české měsíční revue velkého slohu »Osvěty« (1871). — Dne 4. září 1809 narodil se veliký polský básník Julius Slowacki, vynikající zástupce básníků polské emigrace po roce 1831, básník podivuhodné fantasmie a mohutného výrazu slovesného (»Balladyna«, »Lila Weneda«, »Mazepa«, »Anielli«...), vesměs do češtiny přeložených děl. — Téhož dne 1914 zemřel v Praze vynikající romanopisec a povídkář směru materialisticky naturalistního, až mysticky zatíženého Jos. Karel Šlejhar, sotva 50letý staropacký rodák, autor »Kuřete melancholika«, »Dojmů z přírody a společnosti«, »Rozvratu«, »Lípy« a mnoha visionářsky založených povídek.

Z českých spisovatelů a básníků vděčně vzpomeneme také vynikajícího kněze-buditele P. Antonína Marka, turnovského rodáka z r. 1785 (* 5. září), který umřel na Smíchově jako pensionovaný libuňský děkan v pozeňnaném věku 92 let, šťastně užřev obrození českého národa, k němuž po celý život nadšeně spěl. Osvícenec a upřímný přítel i spolupracovník Jungmannův, ukázal se mistrem českého jazyka především jako překladatel heroid Ovidiových a romanci i balad Schillerových, jako první tlumočník Shakespeara z originálu. Národem milovaný »libuňský jemnostpán« spí svůj věčný sen na Vyšehradě. — Téhož dne 5. září (1829) narodil se z přední pražské vlastenecké rodiny žalářováním a emigrací stíhaný romantický básník Jos. Václav Frič, vydavatel »Lady Nioly«, autor revolučních »Písní z bašty« a byronsky laděného »Upíra«. Přes žaláře a emigraci poznal skoro celou Evropu (i Petrohrad), nikdy nepřestal sršet vtípem i podnikavostí a byl z prvních našich burcovatelů uvědomělého slovanství. Velmi přehledný výbor jeho díla s geniální předmluvou vydal 1898 Jaroslav Vrchlický, světem uznáný kníže české moderní poesie, jehož 40. výročí smrti z r. 1912 rovněž vzpomeneme 9. září. — Dne 8. září vzpomínáme úmrtí mučedníka nacismu a autora knihy »Reportáž psaná na oprátce«, redaktora J. Fučíka, — 9. září Dne hornictva, — 21. září Dne čs. tisku.

Také dvě milá jubilea oslavíme v měsíci září: dne 11. září oslaví své 75. narozeniny pražský primátor Václav Vacek, zatím co 15. téhož měsíce dožije se 85. narozenin milovaný básník »Slezských písní« Petr Bezruč.

Letmo zaznamenáme též trojí zářijové jubileum velikých básnických koryfeů zahraničních: dne 7. září 1474 narodil se v Reggiu největší básník italské renesance Lodovico Ariosto, autor »Zuřivého Rolanda«, dne 24. září 1265 spatřil ve Florencii světlo světa Dante Alighieri, slavný básník duch. eposu »Božská komedie« o 100 zpěvích, a 29. září 1547 se narodil Miguel de Cervantes Saavedra, veliký španělský romanopisec a básník, autor satirického románu »Důmyslný rytíř Don Quijote de la Mancha«. Do češtiny přeložil A. Píkhart, zatím co velická díla obou italských koryfeů přeložil Jaroslav Vrchlický. skn.

Duchovní PASTÝŘ

NA PRAHU NOVÉHO ŠKOLNÍHO ROKU

Prof. ThDr Josef H r o n e k

»Mládež - tot' květ, tot' pýcha naší lidově demokratické republiky.«

Klement Gottwald

Dnem 1. září začíná vyučování na našich školách. Slavnostní chvíle pro žáky i jejich učitele! Začátek nové setby, z níž vzejdou ušlechtilé plody lidských rukou a ducha. I pro nás duchovní - učitele náboženství je to začátek setby na poli Božím v úseku nám přiděleném, proto ve slavném *Veni Sancte* jako služebníci Boha, jediného dárce života, bez něhož by život v duších nevzešel, prosíme o milost a požehnání Ducha svatého, dobře si jsouce vědomi slov sv. Pavla, že »ani ten, kdo sází, není nic, ani ten, kdo zalévá, ale kdo dává vzrůst - *Bůh*« (I. Kor. 3, 7).

Začátek nového školního roku je vhodná příležitost, abychom se trochu rozhlédli po celkové situaci našeho školství a na svém úseku školské práce — v nábožensko-mravní výchově vyznačili si jasnou linii, která by byla úměrna velikosti současné doby.

I. Československá škola je zahrnována pozorností a péčí našeho státu i všeho lidu. President Klement Gottwald prohlásil: »*Chceme, aby se všem lidem v naší zemi dobře vedlo, a chceme proto také, aby republika už nikdy nebyla mládeži zlou nebo lhostejnou macechou, nýbrž vždycky jen dobrou, starostlivou a laskavou matkou. A že se naše republika o mládež opravdu stará, to dokazuje zákon o jednotné škole.*«

Nikdy v minulosti neprožívalo naše školství tak velikého vzrůstu, jako od vydání základního školského zákona dne 21. dubna 1948, jímž lidově demokratický stát vytvořil ideální jednotu ve školské organizaci, kterou dostalo se všem schopným dětem stejné příležitosti ke všem stupňům školské výchovy. Organizační přebudování celého školství bylo pak dokončeno zákonem o vysokých školách v r. 1950, kdy byla provedena i nová úprava bohosloveckého studia zřízením samostatných dvou vysokých katolických škol, a to Římskokatolické Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze a Bratislavě. Vedení obou fakult je ustanoveno kanonicky, theologické studium se koná podle církevních předpisů a je rozšířeno o společenské vědy, které poskytují potřebný rozhled po našem současném společenském životě, což však není nikterak v rozporu s tradičním směrem katolické theologie.

Každým rokem neustále roste síť škol, průmyslových a vysokých učilišť, vzrůstá počet žactva a zvyšuje se kvalita výchovy a vyučování mladé generace. A právě tato vnitřní, předmětná náplň naší školy, jejích jednotlivých stupňů a typů, odpovídající zájmům státu a národa, je velmi významná.

Dnešní škola nejen skoncovala s buržoasním liberalismem, který tolik zla natropil i na poli náboženském, ale zcela rozhodně zbavuje se přežitých přítěží pedagogických teorií cizí provenience, ať už je to pozitivismus, pragmatismus, evolucionismus, všechno to k nám importované pod jménem pedagogického reformismu, jež však ve své podstatě není ničím než kosmopolitismem, hlásajícím lhostejnost k rodné zemi, k vlasti, k národním tradicím, k národní kultuře. Zato však spolehlivý směr a správnou cestu naší škole značí Makarenko, Kairov, Gončarov, Těplov, Levitov a jiní pozoruhodní pedagogové, sami pak vracíme se k bohaté domácí tradici, kterou už před 400 lety začal vytvářet veliký Jan Amos Komenský.

II. V naší školské soustavě je úhelným kamenem jednotná škola, v níž mimořádně významná úloha připadá naší povinné národní a střední škole, neboť tyto školy mají dát veškeré naší mládeži jednotné všeobecné vzdělání základní. V celkový jejich výchovný rámec je zařaděna i *náboženská výchova*. Za to, že národní a střední škola popřává možnost náboženského vzdělání, vděčíme svému státu, svému presidentu a své vládě. Jsme šťastni, že můžeme rozmnožovat naši národní kulturu

o takovou duchovní hodnotu, jakou je *ryzí křesťanství*, jež nezhradilo ideály pravého lidství, neboť v jeho podstatě je boj proti vykořisťování a vraždění.

Náš pedagogický eros vyvěrá ze tří pramenů živé vody: z *horoucí lásky k Bohu, k církvi a k vlasti*, a chce být jedním ze svorníků národní české kultury, vždy více a usilovněji pracovat o zachování míru mezi národy.

Je dobře vyjasnit si úkoly, které máme před sebou, neboť jen tak bude možno zlepšit naši práci a učinit velký krok kupředu.

Ve vyučování náboženství na školách I. a II. stupně od počátku školního roku 1952-53 nastává nová úprava podle oběžníku ministerstva školství, věd a umění ze dne 23. června 1952, č. j. 14941/52-I/4, který v podstatě stanoví: 1. *že rodiče žáků škol I. a II. stupně, kteří si přejí, aby se jejich dítě účastnilo vyučování náboženství, je k tomuto vyučování přihlásí do 8. září. 2. Že hodiny vyučování náboženství budou zařazeny do rozvrhu hodin tak, aby nepřerušovaly plynulost vyučování pro všechny žáky.* Nakonec oběžník nabádá k *toleranci s obou stran, aby nevhodným způsobem přesvědčení a citů žáků i rodičů nebylo dotýkáno a tím se neztěžovalo vyučování náboženství.*

Tím však není naprosto omezeno vyučování náboženství. Každý, kdo skutečně chce, aby jeho děti byly nábožensky vychovávány, přihlásí je do náboženského vyučování, ty pak nejsou zbavovány možnosti náboženského vzdělání ve škole. Nová úprava naopak jen zkvalitní hodiny náboženského vyučování, protože do nich přecházejí i takoví žáci, kteří byli rušivými elementy. Státní úřad pro věci církevní zaručuje, že třebaže hodiny náboženského vyučování mají být v okrajových hodinách, nebudou děti muset čekat na náboženské vyučování, ale hodiny náboženského vyučování budou bezprostředně navazovat na ostatní předměty.

Jak zvýšíme úroveň nábožensko-výchovné práce?

Především svou výchovnou práci zlepšíme a prohloubíme! Nespokojíme se jen s formálním plněním úkolů, ale budeme svou práci zdokonalovat s nadšením, obětavostí, hlubokou opravdovostí, neboť jen práce konaná s upřímností a přesvědčením, se zápletem, je práce tvůrčí. Budeme předcházet příkladem ve škole i mimo školu v zachovávaní státní disciplíny. Náboženské vyučování spojíme důsledně a soustavně s tím vším, čím náš pracující lid v městě i při přestavbě vesnice dnes žije, prohloubíme svým podílem vlasteneckou výchovu mládeže, budeme hlasateli myšlenky boje za světový mír, protože mírem se vytvářejí předpoklady pro zdravý radostný život dětí. *Budeme stát věrně v řadách našeho lidu ruku v ruce s poctivou účastí v současném budování nového společenského řádu — ne jako diváci, ale jako spoluodpovědní spolupracovníci.*

THEOLOGIE

POŽÁR ŘÍMA

Cornelius Tacitus (54—120) podává zprávu o požáru města za Nerona, praví, že se ihned šířila »septanda« (rumor), že Nero je původcem požáru. Přidává však hned, že Nero se snažil všemi silami a prostředky, aby odvrátil od sebe tak velkou pohanu. Potom pokračuje:

„Sed non ope humana, non largitionibus principis aut deum, i. e. deorum, placamentis decedebat infamia, quin iussum incendium crederetur. Ergo abolendo rumori Nero subdidit reos et quaesitissimis poenis adfecit quos per flagitia invisos vulgus christianos appellat... Igitur primum correpti qui fatebantur, deinde iudicio eorum multitudo ingens haud proinde crimine incendii quam odio generis humani convicti sunt. Et pereuntibus addita supplicia, ut, ferarum tergis contexti, lanatu canum interirent; multi crucibus adfixi aut flamma usti; aliique, ubi defecisset dies, in usum nocturni luminis urerentur. Hortos suos spectaculo Nero obtulerat et circense ludicrum — divadlo — edebat, habitu aurigae permixtus plebi vel curriculo insistens. Unde quamquam adversus sontes et novissima exempla meritos miseratio oriebatur, tamquam non utilitate publica, sed in saevitiam unius absumeretur.“

Suetonius (70—160) ve spise Nero, praví:

„Multa sub eo (Nerone) et animadversa severe et coercita...; afflictis suppliciis christiani genus hominum superstitionis novae et maleficae.“

Tertullianus (roku 160 po Kristu — »ad decrepitam aetatem«), *Apologet, V. de legibus seu decretis, quibus persecutio legalis innitebatur, paganism*, praví:

„Ut de origine aliquid retractemus eiusmodi legum... consulite commentarios vestros: illic reperietis primum Neronem in hanc sectam cum maxime Romae orientem caesariano gladio ferocisse. Sed tali dedicatore damnationis nostrae gloriamur. Qui enim scit illum, intelligere potest non nisi grande aliquod bonum a Nerone damnatum.“

Lactantius (ke konci 3. století — na počátku 4. stol.) *De mort. persecutione* (1) de principum Apostolorum apostolatu romano, praví:

„Qua re ad Neronem delata, cum animadverteret non modo Romae, sed ubique quotidie magnam multitudinem deficere a cultu idolorum et ad religionem novam, damnata vetustate, transire; ut erat execrabilis ac nocens tyrannus, prosilivit ad excidendum caeleste templum delendamque justitiam; et primus omnium

persecutus Dei servos, Petrum cruci affixit et Paulum interfecit.“

Tradice o Neronově pronásledování již z pramenů prvního století (Clemens Romanus — jak později uvidíme) byla známa, ale dostala zvláštní vysvětlení, když byly ve století 15. a 16. nalezeny Annaly Tacitovy. Nalezený text byl brán v tom smyslu, jako by Nero *ad abolendum de suo crimine rumorem* vinu samou svrhl na křesťany a slova — *»subdidit christianos«* — byla by v tom smyslu — *substituit christianos in eadem accusatione*.

Překlad ten a domněnka ta je mylná.

Přece však k něčemu dobrému přispěl onen zločin. Začal se text Tacitův důkladněji studovat od znalců latiny, a tu se přišlo na to, že i zde zločin Neronův byl nade vši pochybu dokázán a objasněn a též nevina křesťanů. Dokázalo se, že ani Nero nesvrhl tuto vinu na křesťany.

Ve skutečnosti domněnka o svalení viny na křesťany opírala se pouze o text Tacitův, když všechny ostatní prameny o tom mlčí.

Není nesnadno dokázat, že:

1. autentický překlad a výklad textu Tacitova nepřipouští ono pohanění a osočení nepravdivé a
2. že svorné nepochybné mlčení ostatních spisovatelů toto tvrzení úplně vylučuje a vyvrací.

Texty Tacitovy, které se dotýkají této věci, jsou tyto dva: *»abolendo rumori (Nero) subdidit«* a *»haud perinde crimine incendii quam odio generis humani convicti sunt«*.

První text tak se všeobecně překládal a vykládal, jako by ono *»subdidit«* znamenalo tolik jako *»substituit«*, tedy v tomto smyslu: *loco, sui christianos sub illa accusatione posuit*. A to podle textu Digesti *»subdere filium, subdere testamentum«* znamená tolik jako *falsum filium vel testamentum vero substituere*. Vpravdě ono slovo v pozdější době in juridica phraseologia tento smysl mělo. Ne však za dob Tacita. Tenkrát slovo *»subdere«* znamená prostě a jednoduše *»proponere, praesentare absque mora«*. (Annales I., VI; I., XXIX; LXVII atd.) Důkaz na to podává Tacitus sám.

Tedy text onen *»abolendo rumori subdidit christianos«* znamená jenom: Nero, vida, že marně se snažil, aby zapudil od sebe pohanu požáru, předložil jakousi *clamorosam causam* — žalobu, aby pozornost a rozlícenost lidu byla od onoho zločinu odvrácena a novým zločinem úplně pohlacena a zničena. A proto obžaloval křesťany jako *tenebrosam saevamque sectam, odio generis humani furem; unde Nero ceu Urbis et Orbis a diris sectariis salvator habendus est*.

Druhý pak text *»haud perinde crimine incendii quam odio generis humani convicti sunt«* byl překládán: nejenom ze zločinu požáru, ale také z nenávisti k pokolení lidskému. Správný však smysl tohoto textu je: ne z požáru, ale z nenávisti proti pokolení lidskému byli usvědčeni.

Tedy: z prvního textu vidíme, že Nero neobvinil křesťany z požáru. Dále je zřejmo ze slov Ta-

citových, že ačkoliv Tacitus byl vůči křesťanům nepřátelský, přece je neprohlásil za původce požáru. Když mluví o požáru Říma, praví: *»Sequitur clades, forte an dolo principis incertum, nam utrumque auctores prodidere«*. Zde není ani podminečně vznesena vina na křesťany. Jak by tedy mohl tvrditi, že byli křesťané usvědčeni z viny požáru?

Smysl slov: *»haud perinde... quam...«* je tento: Ačkoliv Nero, když proti němu rozhořčený odpor u lidu pro požár se roznítil, začal novou při proti křesťanům, přece je neobvinil z požáru, ale z nenávisti proti lidskému pokolení. Poněvadž tato nenávist křesťanů podle Tacita byla vskutku antisociální, proto byli křesťané podle zásluhy usvědčeni a odsouzeni. Když však Nero tyto křesťany pro svůj prospěch, ne však podle spravedlnosti obžaloval a potom odsoudil a je příliš krutými a lidskosti odporujícími mukami týral, tu Tacitus sám, jako by přece měl trochu útrpnosti a smilování ke křesťanům, praví dál: *»quamquam adversus sontes (odii contra humanum genus sontes) et (ideo) novissima exempla meritos, miseratio oriebatur, tamquam non utilitate publica sed in saevitiam unius absumerentur.«*

S tímto správným překladem Tacitovým úplně souhlasí Suetonius, který nic nemluví o vině křesťanů na požáru, ale nazývá je *maleficos*. (Tacitovo *»odio generis humani«*.) Dále praví: *afflicti suppliciis christiani, genus hominum superstitiosis novae et maleficae*.

Suetonius sám ani v nejmenším nepochyboval, že byl Nero původcem požáru Říma, když praví: *»Nero incendit Urbem tam palam... ut bellicis machinis labefactata atque inflammata sint.«*

Konečně, tak jistá, tak všeobecná byla známost o požáru, kterého byl Nero původcem, že sám Plinius starší, současný autor (24—79 po Kr.), se jednoduše na ni odvolal, když mluví o jakémsi starém stromu, který trval až *»ad Neronis principis incendia, quibus cremavit Urbem«*. (Natur. Hist. XVII, 1.)

Totéž musíme říci o křesťanských autorech vpředu uvedených, kteří nic nemluví o křesťanech jako vinných z požáru a také o pohanech nemluví, že by něco podobného tvrdili.

Lze tedy z toho uzavřít: Nero, aby od sebe odvrátil opovržení všeobecné lidu, vydal fámou, která každého naplnila údivem. Jakási monstrózní sekta, záští proti lidskému pokolení plná, byla objevena, před kterou Nero Urbem a Orbem zachránil a proto ji tak krutými mukami v zárodku potřel a zničil.

Zbývá ještě najít onoho původce, jehož radou Nero přišel na tu myšlenku, aby si zvolil právě křesťany pro svůj zločin.

Pohané slučovali křesťany se židy až do doby Domitiánovy, totiž až na konec I. století, tedy tím více za vlády Neronovy. Znalost a úsudek pohanů v tom byl jedině, že je více sekt židovských,

z nichž některé se snažily, aby zachovávaly pořádek a mír sociální, jiné však doopravdy trvale agitovaly proti Římu a proti etnickým národům vzbuzovaly nenávist. Sekty, působící rozbroje, bývaly v krajinách, kde bydlelo více židů, jako v Palestině, v Egyptě a Cyrenaice. Sekty pak mírumilovné bydlely roztroušeny v různých krajinách římského panství.

Tím se stalo, že židé nikdy hromadně a masově mocí římskou a lidem nebyli trestáni, nýbrž jenom tam a jenom ti a jenom tehdy, kde spáchali něco špatného, a hlavně, když se řítili do vzpoury.

Za dob Vespasiána a Tita, když bylo po porážce židů v Jerusalemě, všichni mírumilovní židé a

nebo aspoň za takové považovaní (tedy i křesťané) se těšili z klidu a míru a podle Josefa Flavia dokonce i veliké přízně císařské.

Proto v době požáru města Říma požívali křesťané jako mírumilovní židé všeobecného míru a klidu, tím více, když učení Kristovo a apoštolů přálo věrnosti k Římu. Ostatně, ačkoliv počet křesťanů v Římě denně rostl, přece však vzrůst onen nebyl takový a tak veliký, aby o něm všichni obyvatelé v Římě věděli a aby na ně tak působil, aby se mluvilo o křesťanech jako o moci sociální, převládající a neklidné; takový všeobecný úsudek počal se šířit až ve století druhém.

ThDr Ig. Březina

DĚJINNÝ VÝVOJ CÍRKEVNÍHO PRÁVA

(Pokračování)

CORPUS IURIS CANONICI

Decretum Gratiani.

Ve XII. století pozorujeme značné úsilí povznést právnická studia k někdejší slávě. Byl to následek bojů mezi církví a státem, které se v těchto dobách odehrávaly, kdy každá strana se snažila opírat své nároky o solidní právní systém. Starobylá Bononie a tamní universita byla střediskem těchto snah. Poměry samy vnucovaly potřebu dát i právu kanonickému nový směr a přivést je k vědecké výši. Dosavadní právní kolekce postrádaly téměř úplně jakékoliv soustavy, ať pomlčíme o tisícířech nesprávnostech v textu, hrubých podvrženích a nemožných rozporech.

Práce Gratiánova.

Až do Gratiána (kamaldolský mnich a profesor církevního práva na universitě v Bologni) bylo církevní právo pěstováno jako součást teologie. Gratián je začal pěstovat jako samostatnou vědu.

Po roce 1140 překvapil Gratián svět vydáním svých přednášek, po léta konaných na tamější universitě, pod názvem: »*Concordia discordantium canonum*«, která měla srovnat rozpory v dosavadních sbírkách. Od konce XII. století byla zvána: »*Decretum Gratiani*« nebo jen »*Decretum*«.

Gratiánův obšírný spis není pouhou snůškou starých právních norem. Je to učebnice, první toho druhu, v níž autor podává vlastními slovy vědecké pojednání kanonistické, tak zv. »*Dicta Gratiani*«. Při jednotlivých dokladech pak uvedl prameny, odkud čerpal, Inscriptiones. Svě tvrzení dokazuje a objasňuje autoritami, které mu poskytují Písmo sv., Pseudoapoštolské sbírky kánonů, spisy sv. Otců, sněmovní ustanovení, papežské dekretálky, předešlé sbírky kanonistické, Pseudoisidora nevyjímaje, právo civilní i zákony císařů říšsko-německých. Tato sbírka svým rozsahem vytlačila všechny dřívější sbírky, které většinou vyčerpala a nahradila.

Rozdělení spisu.

Obšírnou látku roztřídil si Gratián na 3 části podle obsahu, maje na mysli rozdělení Iustiniánových Institucí.

a) První část vhodně označujeme názvem *De clericis*; v ní Gratián probírá práva i břemena církevních hodnostářů, postupuje přitom od nejvyšších k nižším. Látku rozvrhl na 101 distinkcí, označených nápisy, distinkce na kánony. Prvních 20 distinkcí tvoří kanonický úvod. Čítuje se na příklad c. 1., dist. 1. nebo c. 1, D 1. (Původně se citovalo podle začátečních slov kánonů.)

b) Druhá část sluje *De causis*, kde projednává 36 právních případů, hlavně z práva majetkového, řeholního, manželského a trestního. Rozpadá se na »36 *causae*«, ty se dělí dále na »*quaestiones*« a tyto opět na *canones*. Výjimku tvoří 33. *causa*, *quaestio* 3., která pojednává o zpovědi (*tractatus de poenitentia*), rozdělený později na 7 distinkcí a na kánony. Čítuje se zde: c. 1., Dist. 1. de poenitentia nebo c. 1., D. 1. de poenitentia.

c) Třetí část nese nápis »*De consecratione*«, obsahující bohatou sbírku ustanovení církevních o svátostech a svátostinách, o posvátných místech a liturgických úkonech a o svěceních. Podnes má tato část Gratiánova díla velký význam archeologický. Dělí se na 5 distinkcí s příslušnými kánony. Čítuje se: c. 1., D. 1. de consecratione.

Mezi kánony nalézá se přes 160 míst s nadpisem »*Palea*« (a místa tato se nazývají *Paleae*); jsou to doplňky, které byly přičiněny podle vzoru žáka Gratiánova Paucapalea v polovici XII. stol., jenže první a třetí část rozdělil na distinkce.

Celá distinkce 83. je označena značkou »*palea*«. Právě tak can. 13. a 14., dist. 96., obsahující tak zv. *Donatio Constantini*.

*Decretum Gratiani*ovo je sbírka soukromá. Má proto každé místo v něm svou osobní povahu. Vedle skutečných předpisů církevně-právních, jako dekretálů papežských a kánonů synodálních, jsou tam též předpisy morální a dogmatické, předpisy práva světského i citáty ze soukromých

práci církevních spisovatelů a Otců. Musíme tedy každé místo zkoumat samo o sobě, je-li vůbec předpisem právním, obecným či partikulárním, nebo jen soukromým názorem církevního spisovatele. Není to dílo jednotné, a proto v něm právo novější ruší právo starší.

Gratiánovo *Decretum* vyvolalo všeobecné uspokojení a vešlo rychle v život jak na všech církevních universitách, tak i v biskupských kuriích. Pražský biskup Daniel si opatřil na své cestě do Vlach jeden exemplář Dekretu a přivezl jej roku 1158 do Čech. Byla to první věcně uspořádaná, duchem právníckým zpracovaná, obsahem úplná sbírka kanonického práva tehdy platného.

Právnícká cena Decretu.

Decretum Gratiánovo je základem mohutného rozkvětu církevní pravovědy. Vznikají různé teorie a právní školy a výsledek této činnosti lze pozorovat a sledovat v glossách slavných glosátorů. Tyto glosy se staly trvalým příslušenstvím *Decretu*.

Vlivem Gratiánovým bylo odloučeno církevní právo od studia bohosloví, takže odtud tvořilo samostatný obor, vedle práva civilního.

Ti, kdož se zabývali *Decretum* jako předmětem vědeckého výkladu a vyučování, jsou t. zv. *dekretisté* nebo *kanonisté*, na rozdíl od právníků, zabývajících se právem světským, *legistů*, a na rozdíl od pozdějších zakladatelů úředních sbírek papežských — *dekretalistů*.

K usnadnění studia vznikly brzy praktické pomůcky a stručné výtahy z obsírného spisu Gratiánova:

a) *Glossae* — jsou krátké vysvětlivky výrazů nesnadno chápaných, buď po straně textu (*glossae marginales*), nebo mezi řádky (*glossae interlineales*) umístěných. Obsahují citáty paralelních míst, zákonů pozdějších, i světských, citáty jiných autorů a vlastní poznámky. Jan Semeca (Joannes Teutonicus, zemř. kolem r. 1240) napsal *Glossam ordinariam* k dílu Gratiánovu, která je zachována jen v nejstarších rukopisech.

b) *Apparatus* — soustavné vysvětlování textu buď s textem spojené nebo samostatně tištěné.

c) *Brocarda* — krátká právní pravidla z textu odvozená, kterými glosátoři zakončovali jednotlivé výklady kánonů. Tak na příklad vybral 125 takových brocard z díla Gratiánova Damasus Boemus, profesor církevního práva v Bologni v letech 1210—15.

d) *Summa* - (lectura) — samostatná, s textem nespojená učebnice církevního práva, sloužící k rychlejšímu vzdělání alumnů. Podobné dílo, zvané »*Stroma*«, napsal Rolando Bandinelli, pozdější papež Alexander III. (1159—1181).

e) *Tractatus* — rozsáhlejší samostatné pojednání o určitém odděleném předmětu (zvláště o manželství), monografie.

Je přirozeno, že i duchem se liší mezi sebou

dekretisté různých zemí, zvláště tu zápasí mezi sebou škola bolognská a pařížská.

Dekrety Gratiánovými nastal obrát ve studiu kanonického práva, ve kterém zahájeno nové období (*ius novum*). Dílo to bylo sice soukromým podnikem, nebylo nikdy uznáváno za úřední sbírku církevního práva (*auctoritas legalis*), avšak i bez této kvalifikace vešlo *Decretum* v obecné užívání (*auctoritas usualis*) i na forum kurie římské.

Sbírky dekretálů.

Přechodné sbírky — *Compilationes antiquae*.
(do *Corpus iuris canonici* nepřijaté).

Po Gratiánovi, který do *Decretu* pojal papežské dekretály, až do Innocence II. (1139) vyšla celá řada nových zákonů papežských, které, jsouce mimo dekret, extra decretum, tak zv. *extravagantes*, unikaly přehledu. *Decretales extravagantes* jsou tedy dekretály, quae extra *Decretum* Gratiani vagantur, a nebyly pojaty ve sbírku Gratiánovu. Z důležitějších jsou:

1. *Collectio canonum Cantabrigiensis* (nalezená v Cambridge v Anglii) asi roku 1178.

2. *Collectiones Parisienses* 2, pořízené jedna před r. 1179, a druhá asi r. 1178.

3. *Appendix Concilii Lateranensis* — sbírka dekretálů z konce XII. stol., pořízená neznámým autorem a mnohdy přepracovaná.

4. *Collectio Bamberensis, Lipsiensis, Cassalana, Brugensis a Compendiensis*, vesměs všechny z konce XII. století.

Nejvýznamnější jsou tak zv.

Quinque compilationes antiquae,

pět sbírek různého data i původu, které byly recipovány školou a tvořily základ ke kompilaci Řehoře IX., proto nazývány »*compilationes antiquae*« proti »*novae*« Řehoře IX.

Tyto sbírky jsou podle chronologického pořadu:

1. *Compilatio prima* — nebo »*Breviarium Extravagantium*«, kterou sestavil asi r. 1191 probošt, pozdější biskup Bernard z Pavie, hlavně z dekretálů pogratiánských až do r. 1139. Rozdělení sbírky na 5 knih (s tituly) podle verše: *iudex, iudicium, clerus, connubis, crimen*, stalo se typickým i pro další podobné kompilace.

1. *Iudex* — o zákonech, o stupních kněžské hierarchie, o církevních úřadech a přípravách k soudnímu řízení.

2. *Iudicium* — o soudním procesu církevním.

3. *Clerus* — o životě a povinnostech kleru a o životě řeholním.

4. *Connubia* — o manželství.

5. *Crimen* — o zločinu a trestu, právo a trestní řád.

Toto rozdělení se pak ujalo definitivně. Obsa-

huje některé Gratiánem vynechané dekretály a pozdější až do Klementa III. (1187—1191).

Poznámka: *Collectio Pangermansis* a *Abricensis* (Avranche) vzniklé po Compilaci prima nemají tohoto rozdělení. *Collectio Pangermanensis* je rozdělena na 10 knih, *Collectio Abriciensis* na 9 knih.

II. *Compilatio secunda* — pochází od Jana z Walesu (Joannes Galensis neb Walensis) a obsahuje dekretály Klementa III. a Celestina III. od r. 1187—1198. Vyplňuje svým obsahem dobu mezi *Compilatio prima* a sbírkou *Collivaciniho* a nazývána *Compilatio secunda*, ač časově pozdější.

III. *Compilatio tertia* — byla sestavena roku 1210 Petrem Collivaccinim z Beneventu, notářem papeže Innocence III. Obsahuje dekretály z let 1198—1210. Rozdělení má jako prima. Papež Innocenc III. poslal spis universitě bolognské s pokynem, aby se sbírky této užívalo »tam in iudiciis quam in scholis«. Tím byla prohlášena za autentickou úřední sbírku.

IV. *Compilatio quarta* — neznámého původu, obsahuje dekretály Innocence III. (1198—1216) za dobu od r. 1210—1215 a usnesení IV. koncilu lateránského.

V. *Compilatio quinta* — tak zv. *Honoriana*, podává rescripty papeže Honoria III. (1216—1227) a konstituci císaře Bedřicha II. o svobodě církve z r. 1220 »Ad honorem Dei«. Tato sbírka byla papežem r. 1226 poslána universitám, takže je druhou autentickou sbírkou.

Je jisto, že třetí a pátá kompilace byly úřední, o čtvrté se však pochybuje. Vydal je: E. Friedberg: *Quinque compilationes antiquae*, Leipzig 1882.

Dekretály papeže Řehoře IX. (1234).

Za účelem zjednáni přehledu o právních pramenech opětně roztroušených, dal papež Řehoř IX. (1227—1241) rozkaz svému nejvyššímu penitentiáři dominikánovi Rajmundu z Peñaforte (u Barcelony), dřívějšímu profesoru bolognskému, aby z 5 kompilací chatrné ceny i z jiných sem spadajících pramenů upravil jediný soustavný zákoník s výlučnou platností. Dáno mu, jako kdysi Tribonianovi, zmocnění vyloučit z rescriptů historické předmluvy a méně užitečné výklady, pokud studium jen ztěžovaly (*partes decessae*), nebo rozdělit dekretály na více dílů pod různé rubriky, ale s ponecháním začátečních slov s poznámkou »et i« — et infra.

Rajmund z Peñaforte, maje plnou moc upravovat text jednotlivých zákonů, vzal za základ své práce pět uvedených sbírek, vydaných po dekretu Gratiánově. Největším dílem zpracoval papežské předpisy právní (Dekretály). Dekretály, které měly význam jen zvláštní nebo místní, změnil v předpisy obecné, dekretály sobě odporující upravil ve shodu, a zbytečně obsáhlé nebo se opakující zkrátil. S dílem byl hotov za 3 léta, kdy také byly »*Decretales Gregorii IX.*« slavně

r. 1234 promulgační bullou »*Rex pacificus*« vyhlášeny a zaslány universitě bolognské (a patrně i pařížské). Dílo nese název »*Decretalium Domini Gregorii Papae IX. compilatio*«. Je rozděleno na 5 knih podle verše: iudex, iudicium, clerus, connubia, crimen«, knihy roztrženy na tituly, udávající stručně látku (rubriky), tituly na kapitoly, odkazující na svůj původ a zdroj.

Starší sbírky a zákony byly výslovně zrušeny (pouze *Decretum Gratiánovo* jako práce soukromá mohlo být dále užíváno). Zakázáno bylo dělat nové sbírky dekretálů bez zvláštního povolení papežského.

Sbírka Řehořova byla nyní jediná, která existovala vedle *Decretu Gratiánova* a proto nazvána »*liber extra*« (t. j. *decretum*) — X.

Cituje se: c. 12 X de iure patronatus III., 38., t. j. c. - caput, X - extra, III. - znamená knihu, 38. - titul.

Dekretály zůstaly i v pozdější době, kdy k nim papežové připojili své nové zákoníky, nejvýznamnější součástí souboru práva církevního »*Corpus iuris canonici*«. Ještě dnes jsou »*Decretales Gregorii IX.*«, ačkoli již jako zákoník neplatí (od r. 1918 podle předpisu *Codex iuris canonici* z r. 1917) a jsou předmětem zájmu vědeckého bádání.

Liber sextus Bonifáce VIII. (1298).

Po roce 1234 množily se opět soukromé kolekce papežských rescriptů nedávno předtím vydaných. Na přání bolognské university dal papež Bonifác VIII. (1294—1303) sestavit novou úřední sbírku, která měla obsahovat dekretály, vydané po »*Liber extra*«, včetně dekretálů jím samým vydaných, aby byl jasný přehled o tom, co platí. Sbírka tato měla být jakýmsi pokračováním 5 knih sbírky Řehořovy, a proto nazvána »*Liber sextus*«. Jest ale opět rozdělena na 5 knih, tituly a kapitoly. Publikována byla r. 1298 publikační bullou: »*Sacrosanctae Romanae ecclesiae*«, zasláním některým universitám, jako bolognské a pařížské.

Zákoník tento má též výlučnou platnost, odstraňuje všechny dekretály nepřijaté, vyjma »*Decretales reservatae*«, co do obsahu reservované. Na konci zákoníku jsou: »*regulae iuris*«, jež sestavil Dinus Mugello.

Citace: cap. unicum in VI. de iure patronatus III., 19.

Liber sextus chlubí se svým výtečným glosátorem Janem Ondřejovým (Joannes Andreae), profesorem bolognským (zemř. 1348), který napsal »*Glossa ordinaria*«. Když tento slavný glosátor prý nemohl pro nemoc přednášet, zastupovala ho jeho dcera Novella, jsouc od posluchačů oddělena záclonou. Jí také věnoval své dílo: »*Novella commentaria in Decretales Gregorii IX.*« I náš Arnošt z Pardubic býval posluchačem Ondřejovým.

Prof. Ph et JUDr Josef Kasan

POZNÁMKOVÝ SEŠIT NÁBOŽENSKÝ

Pro vyučování náboženství, hlavně začátečníkům, podáváme k jednotlivým katechesím praktické naučení a určité předsevzetí shrnuté ve stručné heslo nebo větu pro život (užitelnosti). Tyto věty možno psát na tabuli, žáci do poznámkových sešitů. Pro každou třídu 1—2 hesla, podle věku a chápavosti žactva. Každé heslo nutno řádně vysvětlit.

ŠKOLA NÁRODNÍ (od 2. třídy)

Naše heslo letošního školního roku:

Modlitbou a prací bráníme mír! (nebo): Modlíme se za mír, pracujeme pro mír! (K heslu nakreslete v 4. a 5. tř. kříž, holubici míru s nápisem: Pokoj vám!)

Proto se zavazují:

1. Budu se dobře učit a svědomitě zachovávat školní řád.
2. Budu řádně plnit své náboženské povinnosti.
3. Budu pozorně sledovat vyučování náboženství.
4. Budu vždy poslouchat rodiče a učitele.
5. Vypomohu ochotně všude, kde bude potřeba.
6. Budu se denně modlit, aby byl na světě mír.

K čemu jsem na světě? Boha nevidíme, ale vidíme jeho veliké dílo. Bůh je všude, všechno vidí, všechny věci, všechny lidi. Před Bohem ještě nikdo neutelil, ani se neskrýl. Pamatuj na všudypřítomnost Boží a nikdy nezhrěšíš!

Pán Bůh je trojjediný. Otec, Syn a svatý Duch — trojjediný věčný Bůh! Jsem dítko Boží. Patřím Bohu trojjedinému! Znamením kříže vyznávám víru v Boha trojjediného. Jsem křesťan. Nestydím se za kříž! Znamením kříže mne provází po celý život, od kolébky ke hrobu.

Tak chci dokázat, že miluji Pána Boha a svou vlast! Dej nám všem, Hospodine, hojnost a mír v naší zemi! Kde Bůh, tam láska, kde láska, tam mír! Co chtěl Kristus Pán, chceme i my: mír a blaho pro všechny lidi na celém světě! Bůh nestvořil lidi k tomu, aby se navzájem vraždili. On dal lidem přikázání „Nezabiješ!“ a chtěl, aby se lidé milovali a navzájem si pomáhali. Budu se denně modlit za všechny, kteří brání mír.

Věřím v Boha. (Katol. prvouka čl. 1.) Bože, chválíme Tebe, Pane moc Tvou velebíme! Slunce, měsíc, hvězdy a celá příroda volá: Nás učinil Bůh! Jitřní záře, duhy krása, světlý den i jasná noc, všechno slávu Boží hlásá. Jako svatý Kryštof, chci sloužit nejvyššímu Pánu. Ze všeho potřebného nejvíce nám třeba Boha (J. A. Komenský). K vyšším cílům jsem zrozen (sv. Alois). V náručí Boží, odkud jsme vyšli, večer se všichni vrátíme zas. Jenom jednu duši máš, a tak málo o ni dbáš, pomni, jestli duši ztratíš, vše ztraceno máš! Bohu sloužím, když pracuji a modlím se!

Modlí se a pracuji! S Pánem Bohem mluvíme, když se modlíme. Modlitba je rozmluva člověka s Bohem. Ani jeden den bez modlitby! Modlit se pobožně = myslet jen na Boha. Kdo se umí dobře modlit, umí také dobře žít. Pán Bůh nám dává každý den 1440 minut. Věnujme mu aspoň 5 minut denně na ranní a večerní modlitbu.

Pán Bůh nás stvořil k práci, nikoliv k zahálce. Každá práce je čestná, když je poctivá. Poctivě, svědomitě a vytrvalé práci čest! I Kristus, Syn Boží, těžce pracoval. Měl mozoly na svých rukou. On práci posvětil. (K tomu možno nakreslit pilku, sekýru a hoblík.)

Ježíš Kristus — náš vzor v modlitbě a práci. Kdo nechce pracovat, ať nejí (sv. Pavel). Bože, žehnej naší práci! Člověče, přičiň se, a Pán Bůh ti požehná. Modlitbou a prací ztracený ráj se vrací! Pane Bože pomáhej, chuť a sílu k práci dej! Bez Božího požehnání, marné naše namáhání! Člověk slabý nic nezmůže, když mu Pán Bůh nepomůže. S Bohem začni každé dílo, podáří se ti až mílo! Budu pilný, zbožný a poslušný, abych se Pánu Bohu líbil.

(Pro 5. tř.) Čas je také dar Boží. Lidský život trvá průměrně 350.000 hodin. Každá hodina má velkou cenu. Za hodinu mohu mnoho vykonat pro sebe i pro bližního. Proto zbytečně nepromarním ani jednu hodinu.

Využiji každé chvíle k svému vzdělání. Nejprve práce, potom odpočinek. Nejprve povinnost, pak zábava. Píli k cili. Začínám s nadšením každou svou práci. Líný, loutavý čas i chuť ztrácí. Na líné neúspěch všude se šklebí. Pilný se zalíbí lidem i nebi.

Neděle — den Páně patří Pánu Bohu. Pán Bůh poručil, abychom světili neděli. Neděle je den odpočinku a modlitby. Tak to chce Pán Bůh. Bože, děkujeme Ti za to, žeš nám dal neděli! Duše věz: neděle, den Páně dnes, volá tebe do kostela. Nezanedbám v neděli vlastní vinou mši stavou. Ani jedna neděle bez mše svaté! Nedělní klid možno porušit prací pro bližní.

Kostel — dům Boží. Dům můj je dům modlitby! — řekl Pán Ježíš. V kostele se modlím nebo zbožně zpívám. Kdo zbožně zpívá, dvakrát se modlí. Věže chrámů k nám volají: Pamatuj na Boha a na nebe! Patřím k velké rodině Boží — k církvi svaté. Proto chodím v neděli na mši svatou. Jsem věrné dítě svaté rodiny Kristovy — církve katolické. I ve všední den zastavím se v kostele pozdravit Pána Ježíše ve svatostánku. Ó Ježíši, vždy s námi zůstávej a s nebe nám své požehnání dej! Klaním se Ti vroucně, skrytý Bože náš, jenž tu ve Svátosti s námi přebýváš!

Mše svatá je nejsvětější a nejdražší obětí. Čím budu při mši svaté zbožnější, tím budu Pánu Bohu milejší. Budu pozorně sledovat mši svatou. Naučím se dobře modlitby ke mši svaté. Jediná mše svatá má větší cenu než všechny poklady celého světa. Mše svatá se slouží bez ustání — stále na některém místě zeměkoule.

Katol. prvouka čl. 9. — Zdvouřilý hoch (zdvouřilé děvče) líbí se Bohu i lidem! Zdvouřilost — k srdcím most. Vlídnost vaše buď známa všem lidem! (sv. Pavel). Tři klíče k lidským srdcím: 1. „Milerád“, 2. „Prosím“, 3. „Děkuji“. Čím je kdo vzdělanější, tím má být zdvořilejší a skromnější. Zdvouřilost musíme mít v srdci. Nesmí být neupřímná a strojená. Kdo pracuje, zaslouhuje pozdravu více než kdo jiný.

Kat. prv. čl. 10. Bůh je tvůrcem světa. Sláva Tobě, velký Bože, jenž jsi stvořil tento svět. Bůh chce, abychom 6 dní pracovali a sedmý den světili. Bůh je věčný — nikdy nezačal a nikdy neskončí. Co chce Bůh, to se stane. „Staň se!“ děl Tvůj božský ret a již vesmír stojí, v němžto vidí lidský hled moc a slávu Tvoji!

Čl. 11. Andělé jsou poslové Boží a duchové nebeští. Nikdy nezapomenu, že mám svého anděla strážce! Budu se denně modlit k svému andělu strážnému. Andělé Boží, strážce můj, duši mi čistou ochraňuj! Chraň mne před mocí ďábelskou, uveď mne v říši andělskou. Archanděl Michael — bojovník Boží — vítěz nad satanem.

Katol. prvouka čl. 12. Bibl. děj. čl. 2. Pán Bůh chce, abychom ho poslouchali. Kdo Pána Boha poslouchá, toho má Pán Bůh rád. Kdo Pána Boha poslouchá, ten toho nikdy nelituje. Bůh ti tento život dal, bys jej vroucně miloval. Duše lidská — učí víra, věčně věkův neumírá.

Kat. prvouka čl. 13., 14., 15. Bibl. děj. čl. 3. Kdo Pána Boha neposlouchá, dopouští se hříchu. Těžký hřích je největší nevděk vůči Pánu Bohu. Kdo má těžký hřích, je mrtev pro nebe (má hřích smrtelný). Hřích prvotný neboli dědičný byl hřích těžký a smrtelný. Pán Bůh trestá lidi za jejich hříchy. Co Eva v ráji zavinila, Panna Maria napravila. EVA — AVE. Potřelas hlavu ha-da pekelného, oroduj za nás vždy u Syna svého! Bůh ukázal lásku k nám, Syna svého slíbil nám. V čem nás Adam zkrátil, Syn Boží nám vrátil. Dle Božího slibu, přišel v lidském těle, Adama smýt chybu, spasit lidstvo celé.

Kat. prvouka čl. 16. Bibl. děj. čl. 4. Pánu Bohu se nelíbí modlitby zlých lidí. Chraňme se hněvu! Hněv je špatný rádc. Přemáhej zlé náklonnosti! Hlas, který Kaina pronásledoval, je svědomí. Svědomí je hlas Boží. *Kat. prv. čl. 17. Bibl. děj. čl. 5.* Pán Bůh dobré lidi nepouští. Pomáhá jim ve zlých dobách. Děkujeme Pánu Bohu za jeho pomoc a ochranu. Bůh dobré lidi miluje a odměňuje, zlé nenávidí a trestá. Bůh žádný hřích nenechá bez trestu. Boží mlýny melou pomalu, ale jistě.

P. Innocenc Kukla

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

MEDITACE

„AGE, QUOD AGIS!“

Do nového školního roku s novým elánem a s novou láskou k modlitbě a práci na vinici Páně — ale se starou osvědčenou zásadou starých Římanů: „Age, quod agis“ — „Cokoliv činíš, čin dobře!“

1. Age, quod agis! Ráno, když vstáváš: neotálej, nezdráhej se, poslechni budička, který tě ze spánku burcuje k nové práci, k novým činům, a vstávej s radostným: „Ve jménu Otce, který mne stvořil i Syna, který mne vykoupil, a Ducha svatého, který mne posvětil, „ad maiorem Dei gloriam!“

2. Age, quod agis! své ranní rozjímání každý den attente et devote! Nejsvětější oběť mše svaté s radostným skutečně: Introibo ad altare Dei. Ad Deum, qui laetificat iuventutem meam. Modlitbu svatého breviáře, svatého růžence, návštěvu Nejsvětější svátosti, duchovní četbu, každý den, důsledně podle přesně rozvrženého programu: *digne, devote et attente!*

3. Age, quod agis! Buď dokonalý ve všem, cokoliv myslíš, cokoliv činíš, cokoliv mluvíš ve svém soukromém i ve svém veřejném životě, v kanceláři, ve škole, ve zpovědnici a na kazatelni!

Neboť Bůh jest Bůh dokonalosti a celistvosti — dáběl však polovičatosti a nepořádnosti, nepřesnosti a nedochvilnosti!

Bůh nenávidí vlažnost, která chce a přece zase nechce, vlažnost a polovičatost, která by chtěla ale jen, kdyby to nestálo žádných obětí!

Bůh nenávidí vlažnost a nepřesnost a nepořádnost a vyslovil o ní slovo, jedno z nejhroznějších, které kdy z jeho nejsvětějších úst vyšlo: „Poněvadž jsi vlažný a nejsi ani teplý, ani studený, vyvrhnu tě ze svých úst.“ Zjev. 3, 16.

Co za to stojí, aby bylo vykonáno, stojí také za to, aby bylo vykonáno dobře a dokonale!

„Verba Dei facta sunt!“ „Slova Boží vždy se skutkem stala!“ A „Viděl Bůh všechno, co byl učinil, a bylo to velmi dobré“ (Gen. 1, 28), jest psáno o díle Božím na začátku Písma svatého.

A Pán Ježíš přísně od nás všech žádá: „Buďte tedy dokonalí, jak dokonalý jest i váš Otec nebeský.“ (Matouš 5, 48.)

Proto, drazí bratři, ať platí o všech našich slovech a slíbech, o všech našich předsevzetích a plánech jako o plánech Božích: „Verba nostra facta sunt!“ Všechny naše plány a sliby skutky se staly, abychom na konci školního roku při retrospekci na své celoroční dílo mohli říci: „Viděli jsme všechno, co jsme učinili, a bylo to velmi dobré.“

„Facienti, quod est in se, Deus non denegat gratiam,“ zní známá dogmatická zásada! Tomu, kdo činí, seč je, Bůh svou milost neodpře! A s pomocí milosti Boží je člověku všechno možno.

P. Karel Šahan

SMLOUVA FARÁŘE S KAPLANEM

Byl jsem požádán a také redakce obdržela podobné přání z řad kněží, aby DP pojednal o smlouvě mezi kněžími ve farní duchovní správě. Již delší dobu se o tom nepíše a hledati v archivech materiál je dosti obtížné, času tak málo, a bez návodu se neví namnoze, jak do toho. Někdy sám farář, jenž chce opravdu v lásce a spravedlnosti žíti se svým kaplanem, neví si rady, jak to správně vyjádřiti, a jindy kaplan, zejména novokněz, který by rád upravil co nejlépe svůj poměr k faráři, bývá bezradný. Nejlepším prostředkem je tu smlouva, kterou mají povinnost spolu udělati.

V Čechách je nařízeno (vide Acta et Statuta dioec. Prag. a. 1873 et Conc. Prov. Prag. a. 1860 Tit. VI. Cap. VIII.), aby farář s kaplanem uzavřel smlouvu, kde by byly povinnosti a práva obou řádně stanoveny. Ordinační listy pražské — a zajisté i v jiných diecích — často tuto povinnost velmi důrazně připomínají. Jakmile nastoupí v duchovní správě nový kaplan, připadá vedoucímu duchovní správě úkol, uzavřít s ním smlouvu a během 14 dnů po jeho nastoupení prostřednictvím vikariálního úřadu předložiti její nástin (návrh) konsistoři ke schválení. Vyskytne-li se v některé věci různost mínění a nelze dosáti dohody, která by obě strany uspokojila, mají oba smluvčí svá přání připojiti k nástinu smlouvy a konsistoř sama rozhodne v takovém sporném bodu, zpravidla na základě dobrozdání vikariálního úřadu.

Kdyby nástin smlouvy konsistoři nebyl předložen, je povinností vikáře, aby faráře na tuto povinnost upozornil. Není správné a neprospěvá soužití kněží, když vikář tuto povinnost zanedbává a věc tak dlouho nechává, až se kaplan sám hlásí a když se nehlásí, úplně věc pomijí. Kaplanovi bývá mnohdy nesnadno svého práva se domáhati a bývá to spojeno s mnohými nepříjemnostmi, které mu ztrpčují život hned na začátku kněžského působení, kdy zvláště potřebuje dobrého vedení a opory. Ostatně těmito nepříjemnostmi pak trpí

také sám farář, který opomíjením tohoto moudrého církevního ustanovení nic nezíská, jen trpí a snad i ztrácí dobré pověsti. Proto ať se zákon provádí ochotně, neboť nejlepší úmysly a zákony bez jejich provádění nemají ceny, když nedosahují zamýšlených účinků, které jsou v oboustranném a všestranném zájmu kněžského soužití a důsledků z něho plynoucích také pro život farní osady. Smlouva má býti pomůckou k životu ve shodě, svornosti a lásce.

Když byl konsistoři nástin smlouvy schválen a farnímu úřadu vrácen, sepiše se podle něho definitivní smlouva, která zase prostřednictvím vikariálního úřadu se pošle konsistoři v tolika opisech, aby po 1 exempláři dostali duchovní smlouvu uzavírající, vikariální (děkanský) úřad a konsistoř.

Jak smlouvu sestavit?

Už před půl stoletím Paulyho „Právní rádce pro duchovní správu“ na str. 875 podává vzorec takové smlouvy duchovních. Ovšem, je již zastaralý, dnes jsou jiné poměry. Zejména pro nedostatek kněží třeba dělbu práce a pak otázku štolových příjmů vzhledem k novějším nařízením řešiti úplně jinak. Dnes se také už nepoužívá umělých vzorců zastaralého slohu. Nejlépe je vyjádřiti ve smlouvě prostě povinnosti a práva smluvčích duchovních.

Podrobné rozdělení práce se provede dohodou podle místních potřeb a poměrů. Je žádoucí zachytiti i při stručnosti co nejpodrobněji všechny povinnosti v kostele, ve škole, v kanceláři a vůbec, aby se předešlo v budoucnu pochybnostem a snad i nedorozuměním. To se týká hlavně prací kancelářských. U nás na Zbraslavi děkan obstarává vedení knihy oddaných, pamětní knihy, knihy změn náboženských, knihy prohlášek a knihy ohlašovací. Kaplan vede knihu křestní, úmrtní a hřbitovní, knihu biřmovanců. V „Ordo divinum“ zapíše každý své funkce. Děkan vyřizuje zpravidla spisy a korespondenci s úřady (církevními i státními)

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍ
K ČÍSLU SEDMÉM
ROČNÍK II.

Řezbář pracuje na dřevěném korpusu kříže.

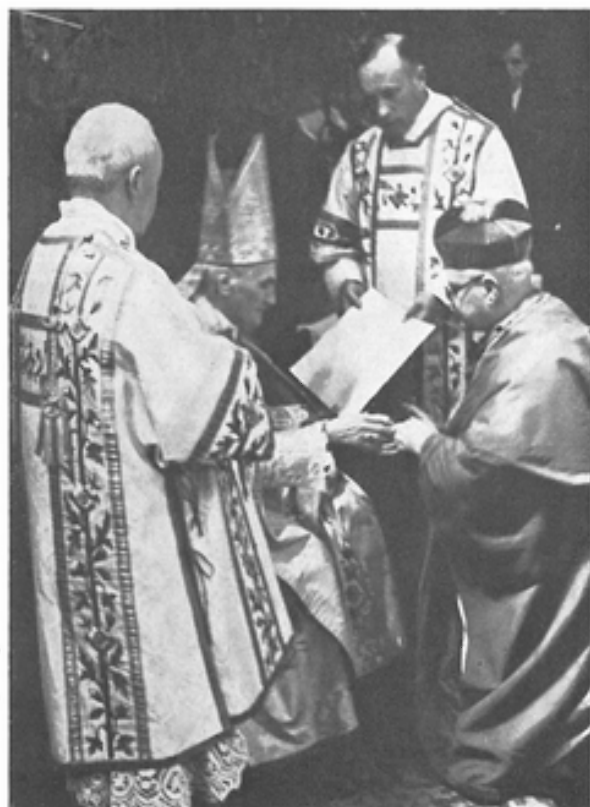

Polychromování a zlácení.

*repectabilis Prof. ThDr. Josef Hronek, děkan Římskokatolické
Cyrilometodějské fakulty v Praze.*

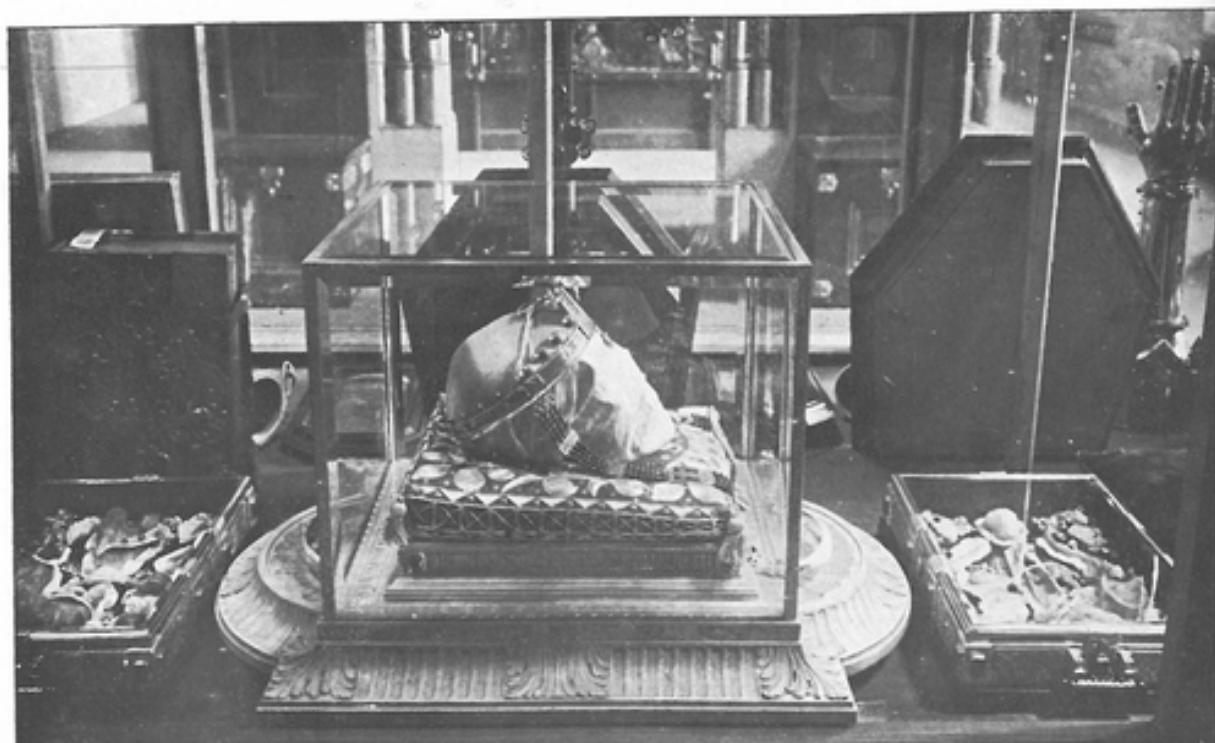
*Dne 16. června byl instalován Msgre Karel Reban
na sídelního kanovníka v Českých Budějovicích.*

*Jeho Excelence njdp. světitel biskup pražský ThDr. Antonín Eltschkner udělil dne 29. června t. r. kněžská svěcení
ve velechrámě svatovítském.*

Pohled do kaple svatováclavské ve velechrámě svatovítském.

ve věcech správních, hospodářských a pastoračních, kaplan zase věci matriční (doklady a výpisy). Výkazy měsíční a jiné, doplňky a vložky matriční a pod. vyhotovuje vedoucí příslušné matriky. Kaplanův podpis na úředních listinách měl vždy stejnou platnost jako podpis farářův, proto je nesprávné, aby farář, i když sice dovolí kaplanovi psát listiny, vyhrazoval si jejich podpisování.

Ord. list pražský z r. 1933, str. 53, si stěžuje, jak někdy kaplani, kteří již řadu let působili v duch. správě, bývají bezradnými, když dostanou samostatnou duch. správu, a žádá samostatné duchovní správce, aby sobě přidělené kaplany otcovsky a soustavně uváděli do všech prací v duchovní správě. To platí zajisté také nyní po zestátnění matrik, když si vedeme církevní zápisy dále, třebaš kancelářské příjmy odpadly. Jako nebylo správné, když dříve farář (snad aby se nemusel dělit s kaplanem o kancelářské příjmy) spolupráci kaplana v kanceláři odmítal, tak nyní nebylo by správné, aby farář všecku kancelářskou práci na kaplana uvalil anebo kaplan se kancelářské práci vyhýbal, protože odpadly kancelářské příjmy. Oba mají od státu měsíční plat a mají se o práci dělit. Farář nemá kaplana z některých úkonů a práci úplně vylučovat a jen sobě je vyhrazovat, ale má mu dáti příležitost zapracovat se do všech úkonů duchovní správy, i do těch, které snad podle smlouvy mu nepřísluší. Proto snad není na př. dobře, aby farář sám psal všechny originály zápisů a kaplan opisoval všechny duplikáty, neboť nejvíce lze se naučit při psaní originálů. Kaplan se musí nutně seznámiti tak s plánováním a vedením účtů duchovní správy, jak se to dnes od nás požaduje.

Soustavné zapracovávání kaplana není nijak obtížné a nevyžaduje zvláštní metody. Prostě projednat s kaplanem v kanceláři, při jídle anebo ve vhodné chvíli, co přišlo nového, co třeba vyřídit, aby byl informován, a pak mu dáti k přečtení příslušné spisy, které dostáváme a odesíláme. Nerozumí-li něčemu, otázka se a podá se mu vysvětlení. Tak má kaplan o všem přehled a může faráře dobře ve všem zastoupiti za jeho nepřítomnosti, onemocnění a může převzít bez velikých obtíží duchovní správu v případě farářova odchodu jinak nebo třeba i na věčnost.

Mezi práva nutno zařaditi přesně podíl kaplana na štolových příjmech. Ord. list pražský č. 5 (1936, str. 61) ruší ustanovení pražské synody z r. 1873 (cap. 13, pag. 34) o podílu kaplanů na štole, podle nichž kaplanovi se vyhrazovalo právo aspoň, t. j. nejméně na t. zv. malou štolu (poplatky při křtu dítěte, při úvodu a někde při pohřbu dítěte) s výslovným prohlášením, že zůstávají v platnosti práva kaplanova na větší podíl, opírající se o místní zvyk nebo zvláštní zákon. Místo toho nařizuje se s platností od 1. 1. 1936 s odvoláním se na can. 475 § 1 a 476 § 1 a 6, že kaplanům přísluší podle práva podíl na všech poplatcích štolových i kancelářských, pokud kaplan se dělí s farářem o práci v kanceláři, takže každé rozlišování mezi štolou malou a velkou zaniklo a nelze je se strany faráře uplatňovati.

Rozlišování mezi velkou a malou štolou u nás zdomácnělo po vydání štolového patentu r. 1750, v němž má jen nepřímou svůj základ a když od duchovenstva samého bylo používáno v pojmenování štolových poplatků, dostalo se do zmíněného nařízení pražské synody. Ostatně tento císařský patent přes všechny pokusy rakouské vlády uniformovati štolové poplatky nikdy nevesel v platnost, neboť rychle se vyvíjející hospodářské poměry si vynutily jiné řešení, odpovídající místním poměrům, práci a potřebám duchovenstva, až zákonem kongruovým z 25. června 1926 č. 122 Sb. z. a n. byl výslovně zrušen se všemi ostatními státními předpisy o štolových poplatcích. (Viz ČKD č. 1/1936).

Církevní zákony nikdy neznaly a neznají pojmu: velká a malá štole. Can. 463 § 1 uvádí „praestaciones“, které se odvádějí „occasione ministracionis Sacramentorum vel Sacramentalium“ a jsou zavedeny zvykovým právem anebo provinciálním koncilem nebo biskupskou konferencí se schválením Sv. stolice (can. 1507 § 1). CJC přisuzuje zásadně právo na štolu ex iustitia farářů. Kaplanovi podle can. 476 § 6, v němž se pojednává všeobecně o jeho právech a povinnostech, přísluší prá-

vo na štolu v rozsahu určeném diec. zákony nebo ustanovovacím dekretem anebo smlouvou s farářem. U nás se zpravidla v kaplanských dekretech podíl na štole nevyměřuje a proto přichází v úvahu diec. ustanovení.

Jak veliký podíl na štole dnes přísluší u nás kaplanovi, určuje právě smlouva duchovních. Jako zásada platí (viz Ord. list pražský č. 5/1936, str. 61), že podíl jednoho kaplana na štole nesmí býti větší než podíl faráře (na př. farář má $\frac{2}{3}$, kaplan $\frac{1}{3}$; farář $\frac{1}{2}$, první kaplan $\frac{1}{4}$, druhý kaplan $\frac{1}{4}$; farář $\frac{2}{5}$, první kaplan $\frac{1}{5}$, druhý kaplan $\frac{1}{5}$, třetí kaplan $\frac{1}{5}$). V nástinu smlouvy musí býti přesně uvedeno, jak velká částka štoły kaplanovi přísluší.

Na Moravě, pokud jsem se dočetl v ČKD z r. 1936, řešila tuto věc II. synoda v Brně (Synodus Dioecesis Brunensis II, str. 261) a žádá, aby výše podílu, který kaplanům ze štoły právem přísluší a nemá přesahovati podíl farářův, řešila se dohodou duchovních podle místních poměrů a okolností a smlouva o tom, podepsaná zúčastněnými a jejich děkanem, se vyhotoví trojmo, a to po 1 opise pro archiv farní, děkanátní a konsistořní. V pochybnostech rozhoduje konsistoř.

Ve statí o právech je dobře pamatovati, aby duchovní měl jeden den týdně volno, vyjma případy nemožnosti. Zařídí si k tomu podle možnosti také vyučování ve škole; jinak může míti volno dva půldny týdně, aby se mohl věnovati svým životním záležitostem, duchovním i časným (sv. zpověď, duchovní obnova, návštěva lékaře, rodičů, rekreace a pod.). Každý pracující má nyní nárok na jeden den volna v týdnu, zpravidla v neděli, a mimo to má řadu svátků během roku s pracovním klidem. Kněz v neděle a svátky je vázán namáhavými povinnostmi, a proto potřebuje oddech jiný den v týdnu. Kněz nemá vlastně nikdy úplně volno, neboť mše sv., kterou denně slouží, a Divinum Officium, které recituje, jsou povinnosti jeho duchovního úřadu sluhý Církve a věřícího lidu. Upíratí knězi toto pracovní volno bylo by hříšně asociální, zejména se strany jeho církevního představeného, když stát toto právo uznává. Ovšem i zde musí platit především: „*Salus animarum suprema lex!*“

O společném životě kněží, který je žádoucí v zájmu jejich i farnosti už pro dobrý příklad, je třeba uvádět ve skutek i za cenu oběti can. 476, § 5 a can. 134. Farář se má přičiňovati, aby se kaplan najedl (pokud nemá postaráno výhodněji jinak bez újmy duchovní) a žil vůbec podle stavu, který nám ukládá sice skromný, ale slušný způsob života, abychom mohli plnití řádně své povinnosti. Vzorem životního způsobu a úrovně nám mají býti dobré, skromné pracující rodiny. Kaplan zase nesmí žádati nemožnosti.

Dnes nelze žíti za mešní stipendium a tudíž kaplan nemůže na faře žíti za peněz menší, když má přiměřené příjmy jako farář, jemuž připadá bříme odpovědnosti, starostí a vydržování domácnosti, pro které musí býti kaplan uznalým. Farář, jenž je povinen zvláštní láskou a péčí své osadě, musí se snažit o upřímnou a účinnou lásku především ke knězi, jenž mu byl biskupem poslán jako jeho „cooperator“. Kaplan ať účinně rozjímá slova can. 476, § 6 a 7, která mluví o jeho poměru k farářovi, u vědomí, že „*eius iura et obligationes ex statutis dioecesis, ex litteris Ordinarii et ex ipsius parochiae commissione desumantur*; sed nisi aliud expresse caveatur, ipse debet ratione officii parochiae vicem supplere eumque adjuvare in universali parociales ministerio, excepta applicatione Missae pro populo. — Subest parochus, qui eum paterne instruat ac diriget in cura animarum, ei invigilet et saltem quotannis ad Ordinarium de eodem referat“.

Zmíněná brněnská synoda napomíná: „Parochi prae oculis habeant, vicarios esse eorum in vinea Domini, „cooperatores“ — cooperatores invicem meminerint se esse parochorum „vicarios“ — et omnes memoria teneant se esse invicem „fratres“.“

Předpokladem je zde láska. Smlouva je toliko projevem snahy o soužití ve shodě, svornosti a lásce. Zajisté, že bez dobré vůle a lásky žádný zákon, ani žádná smlouva, ani vikář (děkan), ani konsistoř nic nedosáhne. Ale musíme užívat prostředků a pomůcek, abychom mohli snadněji a dokonaleji zákony zachovávat. A skutečná dobrá

vůle a pravá láska používá všech prostředků k dosažení úspěchů a výsledků lásky. Proto farář, když snad opominul zavést řízení k vypracování smlouvy a je o to kaplanem požádán, ať to nepovažuje za urážku a ani za boj kaplana o práva, jako spíše za snahu o úpravu poměru k faráři, aby mu mohl co nejlépe vyhověti. A když to vyžaduje vikář (děkan) nebo nadřazený úřad církevní, ať v tom vidí zase jen snahu o přátelské soužití duchovních, jak se sluší na učedníky Ježíšovy, ve spravedlnosti, lásce, pokoji a míru. Kde hledat lásku Kristovu, ne-li na faře? „Synáčekové, přikázání nové vám dávám, abyste se vespolek milovali, jako já jsem miloval vás. Z toho pozná svět, že jste moji učedníci,

budete-li mít lásku jedni ke druhým“ — tot' poslední odkaz Kristův při poslední večeři a denně při opětování jeho euch. oběti dlužno si ho připomínati. Bez jeho plnění není žádného pravého úspěchu v práci na vinici Páně.

Jest si přáti, aby k odstranění všech pochybností v zájmu jednotné praxe a dobrého kněžského soužití bez nepřijemností a nedorozumění, pokud se tak ještě nestalo, všude byla zavedena nebo obnovena a zachována tato závažná povinnost, aby vedle známé pravdivé věty „Vita communis maxima penitentia“ platila vítězná slova Písma: „O, quam bonum et iucundum habitare, fratres, in unum!“ *Děkan P. Václav Šebek*

FARNÍ ZAHRADY

Farní zahrady byly odedávna věhlasnými činiteli mezi zahrádkáři, daly i našemu ovocnictví a zahradnictví mnohé příspěvky k pokroku; mnozí faráři sloužili horlivě tomuto krásnému odvětví kultury lidu. Tak děkan Rössler v Poděbradech byl vynikajícím propagátorem ovocnáření a sbíral odrůdy, z nichž pozdější generace čerpaly posilu k směru a plánu. V Náchodě to byl děkan Regner, jenž osázel pustý svah záměckého vrchu šerfky a vséval přitom dětem lásku k přírodě a ke krásám i k pracovitosti. Dačický farář Turek je znám mezi zahradnickými a ovocnickými odborníky jako důmyslný pěstitel. Farní zahrady bývaly východiskem zahradní kultury, ukazovaly cestu k ozdravení lidu prací v zahrádkách. Ale i pečlivá práce farních hospodářů zaslouží pozornosti, neboť mnohá zahrádka stala se dodavatelem květů k výzdobě chrámů a stánků Božích, mimo to i pěstováním potřebných rostlin přispívala domácnosti, skýtala vzor k následování.

Byl jsem vyzván redakcí, abych napsal, jako odborník, několik pokynů k využití farních zahrádek. Rád jsem se podvolil této výzvě. V jednom článku ovšem nelze dát ke všem pěstbám najednou potřebné pokyny, také nemohou moje rady býti neomylnými recepty. Boží dílo se nedá spoutat do diagramů a tabulek; různorodost půdy, poznatky klimatické, poznávání života rostlin dávají směr k správnému využití zahrádek. Hlavním však zůstává láska k tomuto zaměstnání, neochvějná víra ve šťastný výsledek svého konání a pevná důvěra ve své vlastní síly. Tyto vznešené vlastnosti budou vždy alfou a omegou každé zahrádky.

Dnes pojednám, jak možno získat po celý rok květiny pro výzdobu svatostánků. O zelenině a ovoci, které bývají vždy mocnou součástí farních zahrad, snad jindy.

Cibulovité a hliznaté rostliny.

Z nich jsou to *krokusy*, zahajující časné z jara květenství. Jejich hliznaté cibulky vysazují se na záhony nebo do trávníků v srpnu a září, 5 až 10 cm hluboko; ale i později vsazené se ujímají. Vydrží tam mnoho let, v pažitěch však je tráva vyhubší. K použití v nádobách se v říjnu vsadí po 5—8 do květináče nebo do truhlíků 5 cm hluboko, pak tyto nádoby postavíme do zahrádky a zasypeme 15 cm vysokou vrstvou země. Po 70 až 80 dnech jsou obyčejně tak zakořeněny, že je lze přenést do místnosti 4—8 st. C teplé, kde vykvětou a dají se upotřebit k dekoracím. Aby je myši nezničily, pokryjí se nádoby sklem, v záhonech obalí se miniem, ostrou chvojí a pod.

Tulipány máme dnes v honosných barvách i tvarech a působí mocně svou krásou. Již v březnu rozkvětá odrůda Tulipa kaufmania a za ní spěchají ukázat svou nádheru ostatní v barvách žlutí, červeně, bělobě, růžové, fialové, purpuru, dřevobarevné, hnědé a žíhané. Modrá barva dosud chybí. Darwinovy tulipány se honosí stavbou i barvami, Rembrantovy nesou kontrasty žíhanosti, Mendlovy, Triumph a řada jiných udivují krásou. Cibule sázíme 10 cm hluboko, v lehké půdě raději hlouběji, od září do listopadu. Pro použití v nádobách vsadíme cibule v říjnu do nádob podobně jako krokusy a pokryjeme zemí, aby nebyly cibule silou ko-

řenť vytlačeny na povrch. Důkladně prokořenělé postavíme pak do pokojového tepla, kde vykvětou. Hraboší, myši a hniloba cibulí ničí někde pěstbu.

Hyacinty, z nichž některé odrůdy na záhoně vymrzají, sázíme v říjnu na záhony, lépe je však do nádob, a podobně se s nimi zachází jako s tulipány. Pronikavá vůně není každému příjemná. — *Narcisy* přispívají vydatně k okrase zahrady, i v nádobách zároveň s předchozími cibulemi vsazenými lze získat vítané rostliny k dekoraci. Na záhoně nutno je po 4 letech přesadit, jinak vyhyne.

Z jiných cibulí pěstují se v zahrádkách i ladoňky, modřenci, cyklamy evropské, komonka, sněženky, bledule i jiné.

Lilie vysazují se 25 cm hluboko na záhony, leč mnohé odrůdy v zimě vymrzají a tu je lépe je vsadit v únoru do hlubokých nádob, kde cibule posadíme na vrstvičku písku a když vyrašily, přidáme výživnou prst, aby vytvořily se z výhonů kořeny. Na podzim je vyjmeme z nádob i ze záhonů a přezimujeme v suchu, rašelinou pokryté.

Mečíky (gladioly) nalézáme dnes téměř v každé zahrádce a k dekoraci ve vázách jsou velmi oblíbeny, neboť rozkvětají ve vodě váz postupně, jako by byly na rostlině. Hliznaté cibule mečíků vysazují se v dubnu na záhony asi 10 cm hluboko, v říjnu se vyjmou a v rašelině přezimují. Kypření prospívá, nesnášejí čerstvou mrvu, také jim není vhod ložské místo na záhoně.

Montbretie přinášejí krásné, hroznovité nebo vějířovité rozvětvené květenství v oranžových a rumělkových barvách. Někde vymrzají na záhonech, a proto se hlízky přezimují ve sklepech. Ve květináčích skýtají prvotřídní dekoraci. Milují lehkou půdu s vřesovkou. Zůstanou-li na záhonech, nutno je po 3 letech přemístit.

Jiriny staly se v posledních deceniích součástí zahrad. Dačický farář Turek se jejich pěstováním proslavil; v Pardubicích je stálá výstava jirin v městském parku, kde se ukazují každoročně novinky této obdivuhodné rostliny. Oblíbily si hlinitopísečnou půdu, dobře vyhnojenou. Hlízy vysazujeme u nás koncem dubna, proti mrazům musíme však nové výhonky chránit poklopením květináčů nebo přihrnutím země. Lze je však již v únoru vsadit do květináčů a po „zmrzlicích“ v polovici máje vysadit, čímž nabudeme náskok a ranosti. V nádobách se dají rovněž vypěstovat k dekoraci chrámů a pod. Teuté hnojivo jim poslouží, leč ne po srpnu, aby hlízy nezchoulostivěly a v zimě nezašly. V listopadu hlízy vyjmeme a po oschnutí uložíme do sklepa asi 5 st. C teploty. Množení se děje dělením hlíz, při čemž musí každý dílec hlízy mít s sebou část krčku, kterýž pojí podzemní části s nadzemním dílem rostliny.

Ráže vynikají svými divuplnými tvary, barvami a vůněmi květů a počítáme dnes na 10.000 odrůd, používaných v celém světě. Dějiny národů jsou protkány touto jedinečnou rostlinou. Od školky až k hrobu vyjadřuje city člověka. Zahradníci kladou nyní na růži požadavky mrazuvzdornosti a ztráty trnů a bylo docleno již značných v tom úspěchů. V zahrádkách pěstují se keřovité a stromekovitě, z keřovitých jsou to *polyantky*, které

opanovaly svým bohatým a trvalým květenstvím naše zahrady i parky, ba v květináčích jsou často používány. Třída Rosa rugosa dala nám zimovzdorné, tedy našim mrazům odolávající rostliny. V oblíbené zahrádkářů zůstaly čajovky, remontantky, hybridy a pnoucí růže, mezi nimiž se vyskytují beztrnné odrůdy. Nejlépe se jim daří v hlinité, jílovité půdě; v lehkých, suchých zeminách podléhají škůdcům. Vysazování růží v dubnu přináší nejlepší úspěchy, nutno však dbát, aby krček keřů přišel tři prsty hluboko do země a prst byla pevně přislápnuta ke kořenům. Po důkladném zalití pokryje se povrch suchou prstí a travou, slámatým hnojem nebo rašelinou. Stromečkové sázejte dlužno tak hluboko, jak stály ve školce. Plevel nenechte rozbujet! Řez jarní i onen před sázením sestává z odstranění slabých výhonů a ponecháním 3 až 5 silných, které zkrátíme na 4 až 6 očků. U těch odrůd, které tvoří dlouhé výhony, jako Marechal Niel, Karla Drušky, Glorie de Dijon, Mme Berard, Marie Henriette a pod., odstříhneme pouze špičky výhonů a vedeme je na latovi. Pnoucí růže kvetou bohatě pouze na jedno- nebo dvouletých letorostech; proto je zbavíme pouze starších, odkvetlých částí a umístíme je na pergolách, pyramidách, volně v pažitách, na stěnách domů proti jihu je škůdci a žár slunce ničí. Řez letní je zbavování odkvetlých částí k docílení dalšího květenství. U odrůd Carola Testout, Mme Hoste, F. Krüger a pod. zkracují se odkvetlé výhony na 3 až 6 očků, aby netrpěly rezem. Pozor na divoké výhony šípku u očkových keřů i stromečkových růží, rašících z kořenů podnoží; tisíce růží tím je usmrceno! — V nádobách lze zejména polyantky dobře pěstovat, dají-li se v lednu nebo únoru ze zimní úschovy do tepla; získáme tím značný náskok a vhodnou dekoraci. Růže z druhu Rosa rugosa podrobujeme řezu teprve každým třetím rokem.

Opatření růží před zimou provádí se po prvních mrazech v listopadu přikrnutím země na spodní části výhonů, aby alespoň 2 očka byla uchráněna před vlivem mrazu. Stromečky, pokud nemají kmínek příliš silný, ohnou se korunou k zemi a pokryjí zem, písek, rašelinou nebo borovým jehličím. Aby je neohlodaly myši, obalíme korunky stromečků ostrou chvojí, do níž se nakape klejoprskyřice perské rostliny Ferula asa foetica. Nedají-li se stromečky bez nebezpečí zlomení kmínku ohnout, pak je obalíme nepromokavým papírem nebo chvojí, nechají se tak stát do jara; také lze vsunout korunku do pytle se suchou rašelinou.

Odkrytí růží, stane-li se příliš záhy a za slunečného počasí, zničí každoročně tisíce jedinců. Nejlépe činí ten, jenž nespěchá za prvního teplejšího dne, odkrývá koncem března za pozmournu a ještě na 8—10 dnů korunkou přistíní chvojí.

Hnojení růží je důležitá součást péče. Stájová mrva je neúčinnější, na podzim možno přidat na 1 m² plochy 50 g thomasky, 40 g kainitu nebo draselné soli a z jara 20 g síranu amonného, případně hořčičného. Plná strojená hnojiva jako Citramfoska a pod. mají uvedené „prášky“ ve své směsi.

V bytě lze připravit keřky růží k časnému květenství, vsadíme-li je do nádob s hlinitou zemí po celé léto, pak je v lednu nebo únoru postavíme do místnosti se 3 až 5 st. C, kde vykvětou. V teplejší teplotě rychle selže. Hodi k se k tomu polyantky, Hermosa, Marechal Niel, Niphetos, C. Testout, Mme Krüger, Cochet, Cramoisy superior a pod.

Květy ve vázách udržíme dlouho, řezeme-li je při východu slunce ve tvaru poupat, denně měníme vodu, při čemž říční voda je svým obsahem květům nebezpečná, rozkládá je rychle stonky. Záhy vadnou ve vázách květy odrůd Grace Darling, Dorothy Perkins, mnohé polyantky; dlouho zůstanou svěžími květy C. Testout, Lyon, Augusta Victoria, Cochet, Niphetos a některé polyantky.

Škůdci vyskytují se na růžích hladových, v suché lehké půdě utrápených, mělce vsazených! Mšice a štítenky ničíme nikotinem, poksinem, floronem a pod. přípravky; pilátky a vosičky rozežirají listy, rovněž tak

housenky; rzi tvoří hnědé skvrny na listech, jež nutno sebrat a spálit. Plísň (padlí) ničí mletá síra za tepla vzduchu nejméně 12 st. C. Bejdomorku a černou skvrnitost omezí postřik sírovápennou jichou. — **Chraňte však užitečný hmyz!** Slunečka a jejich larvy požírají mšice, rovněž lumčíci, zlatoočky a pestřenky jsou našimi pomocníky proti škůdcům. *Dobře živěná a včas napájená růže ubrání se většinou sama všem škůdcům — mimo člověka!*

Letničky je název pro rostliny, kvetoucí, plodící a zmrájející v jedné periodě, tedy od jara do podzimu. Přezimují v semenech. Je mezi nimi mnoho druhů a odrůd nepřekonatelných krás. Dnes se zase pro ně otvírá srdce člověka. Snadné pěstování staví je v popředí, použitelnost květů ve vázách je činí oblíbenými i ve všech zahrádkách. Nejjednodušší pěstování jest zasazení od zahradníka získané sazenice v květnu na záhony; kdo je chce sám vypěstovat, vysévá semena do pařístí nebo do truhlíků v kuchyni a připraví si sazenice. Jsou to levkoje, ostrožky, plamenky, cinie, hledíky, savilky (Salpiglossis), sporyše (Verbena), afrikáni (Tagetes), godecie, hrachory, krásnoočka (Coreopsis), klarkie, kopretiny, slunečnice, karafiáty, chrpy, hlaváčci a j.

Přímo venku na záhon možno v dubnu nebo již v podzim vysévat zvonky, náprstníky, pomněnky, macešky, penstemon, laky, karafiát dianthus barbatus, lunarie, slezy, orlíčky, hledíky i vonné chrachory. V březnu lze vysévat venku na záhony gailardie, ostrožky, lupiny, máky, petunie, resedu, řeřichu, sporyše, godecie, zvonky.

Perenny čili **trvalky** jsou rostliny víceleté, přetrvávající naše zimy pod zemí, z jara vždy znovu rašící, kvetoucí a semenící. V podzim na povrchu země narostlé části většinou usychají. Z trvalek možno zříditi v zahrádce trvalé záhony, které ovšem nezbavují hospodáře péče bez hnojení, zalévání, odklizení umírajících částí byl by výsledek chabý. Svým květenstvím od jara do podzimu staly se oblíbenými. Jsou mezi nimi skvělé rostliny. Tak **ostrožky** tvoří gotiku mezi lillemi, floxy (plamenky) a reznou červení se honosící helenie. **Kosatce** (Iris) staly se klenoty zahrad, jako fantastické orchideje vznášejí se s aristokratickou vznešlostí až do výšky 1 m, jiné tvoří 20 cm vysoké polštáře, Božskou krásou tkané. Květou od dubna do července. — **Plaménky** (floxy) jsou neznámějšími trvalkami ze starých selských zahrádek, mnohé vyšly z farského pěstování. Jsou pravou lidovou květinou!

Nepřeberný výběr skvělých květů skýtají japonské sasanky, řeřičky, orlíčky, astry podzimní, zvonky, klematisy, karafiáty, funkcie, helenium, pivoňky, lilie, monardy, náprstníky, rdesna, statice (dá se usuzit pro zimní dekoraci), zlatobýl, veronika, smolníčky, Eremurus (Aronova hůl) a j. — **Traviny do kytic** poskytnou třasilka (Briza), aurunda, glyceria, eulalia a j. **Ve stínu** se daří barvínku, brečťanu, konvalinkám, kopytníku, dymnivce, čemeřici, zlatohlavé lilii, fialkám, jaterníku, pomněnce, modřenci, funkím.

Použití květů. Výzdoba našich oltářů děje se povětšinou rostlinami v nádobách a květy ve vázách. Jemnocit žen je v tom znatelný, někdy však chybí žádoucí míra a „méně by bylo často více!“ Přesila barevných váz a sklenic mnohdy odpuzuje a účín květů maří. Sladění barev květů někde musí harmonii. Váza má být plněná čistou — ne říční — vodou, kousek dřevěného uhlí, dokud pluje na povrchu, zdržuje rozklad stopek, které oprostíme od listů. Květy řezané časně ráno, vydrží déle ve vázách; stopky zařezáme ostrým nožem podélně, aby ssací plochy byly co největší. Vkládání květů do váz vyžaduje značnou míru vkusu a citu pro estetický účín dekorace. Mnohé květy se ve váze s jinými nesnášejí; reseda je v tom známá, že se nesnese s růžemi, hyacinty, ba i na záhonech krutě odpuzuje. Rychle vadnou ve váze šerťky (některé), čilimník, zimolez, máky dlužno zbavit na koncích stopek mléčné šťávy. Orchideje i sněženky dlouho zůstávají ve váze svěžími, očekávají-li opylení.

Co dá rok pro vázy a k dekoraci? V prosinci a lednu plníme vázy větévkami jehličin, staticí a slaménkami.

(Již v lednu a únoru kvete keř Hamamelis!) V únoru a březnu rozkvétají lisky, svými jehnědami zdobné, topoly, vrby, olše, lýkovec; v dubnu jsou již pohotově cyklámy, krokusy, tulipány, narcisy, primulky a řada roste. V máji máme hortensie, kupí se pivoňky, tavolníky, ostružky, kosatce, rychlené růže; zázraky v zahradce nabývají vrcholu. Červen je měsícem růží a květů přibývá i mezi trvalkami. Červenec a srpen skýtají svými květy kouzla; září, říjen hýří ještě astrami, helemi, podzimní astry vnášejí do žluti nadýchanost modře. Listopad je měsíc chrysanť, primulí a cyklámů

v nádobách, barvitost listů buků, dubů a jiných stromů dává citovým duším své služby k výzdobě svatostánků i bytů.

Hnutí zahrádkářské roste i dnes a služba květinám neutuchá, pilné a pečlivé ruce našich jemnocitných žen nalézají i v těch zahrádkách, které výlučně musí být věnovány rostlinám k výživě lidstva určených, kouteček pro potěchu svou i kolemjdoucích.

Josef Rublič,
gener. inspektor stát. zahrad a parků

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

P. MATĚJ SYCHRA, VLASTENECKÝ KNĚZ, SPISOVATEL

V Ústí nad Orlicí narodil se městskému písaři Matěji Sychrovi a jeho ženě Anně 21. prosince 1776 prvorozený syn Matěj Josef. Nebyl to rod leda jaký: jméno Sychra se vyskytuje v matrice města Ústí již kolem r. 1600. Rodiče vychovávali synka a jeho dva mladší bratry co nejpečlivěji a místní škola vedle základních vědomostí jim poskytla také solidní základy hudebního vzdělání, neboť v té době slynula pověstí, že se v ní mládež znamenitě pověřuje ve zpěvu a hudbě, protože mezi obyvateli nebylo téměř nikoho, kdo by se nevyznal nejen ve zpěvu, nýbrž dokonce i v kontrapunktu. Příčiněním neznámého dobrodince se všichni tři bratři dostali do Prahy na německé piaristické školy. Dobře se všichni uplatňovali na kůrech pražských chrámů a přivydělávali si tak na živobytí. Mladý Matěj se dostal k sv. Trojici, kde si ho oblíbil správce kůru V. Faltis do té míry, že nemaje vlastních dětí, učinil ho svým dědicem. Normální školy navštěvoval v letech 1790—1791 a piaristické gymnasium v letech 1792—1796. Vyučovalo se na něm, a to i v nižších třídách, pouze německy, takže v češtině se na nich nemohl zdokonalit. Odesl si však z nich znalosti probouzející se německé literatury a klasických jazyků, zvláště latiny, v níž se pokoušel o první literární krůčky. Filosofii absolvoval na pražské universitě, kde v té době působili St. Vydra a Meissner. Rozhodnuv se pro kněžský stav, vystudoval teologii v letech 1799—1801. Na kněze byl vysvěcen biskupem Tadeášem z Trautmansdorfu 18. září 1801. Odešel pak jako kaplan do Sebranice, Bystrého a r. 1805 jako administrátor do Německé Bělé. R. 1808 se stal farářem v Jimramově a 1824 v Zámku Žďáru.

Chtěje být svým osadníkům skutečným pastýřem, neomezoval výkon svých kněžských povinností jenom na působení v chrámu, nýbrž staral se o povznesení jejich vzdělání všeobecného a o zvýšení jejich blahobytu hmotného. Při návštěvách u farníků všiml si jejich hospodářství, tělesného zdraví a bytových poměrů. A svou radou i hmotnou pomocí účinně zasahoval, kde bylo třeba. Nemálo mu záleželo také na povznesení bohoslužeb krásnou liturgií; za tím účelem obnovil

kapli sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře. Žďárská osada byla liknavostí a nedbalostí předchůdců značně zanedbána a Sychra měl nemalou práci, než zakořeněné nepořádky, předsudky a zlozvyky vyplel. V této věci se nedal ničím odstrašit.

Jsa hlubokým psychologem a obratným řečníkem, dovedl s kazatelnou i v soukromí odhalit příčiny mravních neduhů a podat účinné rady k jejich odstranění. Plodem této činnosti byla sbírka: *Kázání na všechny neděle celého roku* ve dvou dílech, jež vydal Dom. Kynský r. 1814. Protože se knížkám dostalo vlídného přijetí, vyšla další r. 1817: *Kázání na všechny slavnosti a svátky celého roku*. V těchto kázáních se obírá netoliko dogmatickými thesemi, nýbrž podává v nich mravní naučení pro všechny potřeby soukromého i veřejného života.

Sychra byl velmi dobrý pedagog. Několikrát týdně navštěvoval místní a filiální školy a vyučoval děti náboženství i jiným předmětům, zpestřuje své výklady exkursemi do historie, příběhy ze života, bajkami i žertovnými poznámkami. Předobře věděl, že suchým, byť sebeučenějším výkladem pozornost mládeže neupoutá a zájem o vykládaný předmět nevzbudí. Znal také přirozenou zvědavost mládeže a její touhu po četbě, vždyť tuto mládež vedl a vzdělával, když opustila školu, v neděli odpoledne před bohoslužbami, a šlo mu o to, aby se dále vzdělávala v jádřném mateřském jazyce. Z této snahy zrodily se tyto knížky: *Původní rozmlouvání a povídky* r. 1822. — *Vázaného mravní a pilné mládeži školní roku* 1824. — *Mravní a krátké propovědky a podoblaství na obdarování školní mládeže* r. 1824. — *Přípodobnění* r. 1825. Vedle toho kratší práce: alegorie, průpovědky, mravoučné povídky, dětské divadelní hry uveřejňoval hojně v současných časopisech: *Příteli mládeže*, *Čechoslavu*, *Věrném raditeli*, *Milozoru*, *Milíně* a *Hromátku* pravidelně otiskoval v čele každého čísla Prvotín sentence Sychrovy. V tomto ohledu zakládá Sychra v nově české literatuře slovesný druh od jiných často napodobovaný.

Vlastní buditelská činnost Sychrova se rozvíjí,

když jako mladý kněz přichází do úplně českého prostředí a poznává, že česká řeč není nějaký barbarský idiom odsouzený k zániku, jak se do té doby domníval podle názorů, získaných na německých školách, nýbrž že má úctyhodnou starou literaturu, a že takoví Krameriusové, Nejedlí a jiní vydávají české knihy, které se s úspěchem pouštějí v závod s mladou německou literaturou. K lásce k vlasti, kterou zná z antických klasiků, pojí se tu nový pojem láska k mateřskému jazyku. Tento pojem byl antickému člověku neznámý, protože jeho jazyk nebyl tolik ohrožován jako jazyk český. Vždyť J. Nejedlý tiskne slova »jazyk mateřský« vždy proložené! Staví se ihned do předních řad buditelů, neboť je přesvědčen, že jeho mateřskému jazyku hrozí zkáza. Chce dokonale znát jazyk, v němž má hlásat slovo Boží, a dohání, co byl zameškal: čte staré české kroniky, městská práva, postily i nové knihy. Jde ještě dále: hledí si osvojit čistou mluvu, jakou mluví Čech »němčinou neprosáklý«, hovorem s prostými lidmi. Tuto úctu k mluvenému jazyku a smysl pro jazykovou čistotu podržel i později, když už sám česky spisoval: práce k pobavení a rozptýlení lidu sepsané předčítával své staré matce, čeledínům a lidem němčiny naprosto neznalým a opravoval je podle jejich dobrozdání, aby zněly jazykem vskutku českým, prostým všech germanismů. Touto vytrvalostí dopracoval se takové jazykové čistoty, jakou se jen málokterý současný spisovatel mohl honosit.

Ze zkušenosti věděl, že stejné mezery ve znalosti mateřského jazyka jako on sám má valná část studující mládeže. Proto uspořádal své zápisky a poznámky a sestavil z nich českou fraseologii, jež vyšla ve dvou dílech v letech 1821—1822 pod názvem: *Versuch einer böhmischen Phraseologie durch kurze, alphabetisch geordnete, den echten Geist der böhmischen Sprache aussprechende und der grösseren Gemeinnützigkeit wegen verdeutsche Sätze vorgetragen von Mathias Joseph Sychra, Pfarrer.* — Vedle pochvalných úsudků, jež o tomto díle pronesli Nejedlý, Hněvkovský, Ziegler, Kynský, svědčí o jeho výbornosti fakt, že Jungmann převzal z něho velkou část frází do svého slovníku. Podle Jakubce »zůstavil v tomto spise, který korunuje jeho upřímné úsilí po ryzí řeči české, nejtrvalejší památku«.

Dlouholetá duchovní praxe ho poučila, že k mravnímu zdokonalení lidu nestačí sama kazatelna ani nábožné knihy, ale že lid má být zúšlechťován přiměřenou zábavnou četbou podle hesla: *Ludendo doceas, ut ridendo discant!* Proto začal v časopisech uveřejňovat kratší zábavné povídky a samostatně je vydal také ve sbírce: *Povídatel nebo sbírka rozmanitých pamětihodných příběhů, povídek, důvtipných nápadů a průpovědí k poučení a obveselení.* Vyšly tři svazky v letech 1815—1817. Ohlašuje tuto sbírku ve Vídeňských novinách (lit. př. 1815, č. 46), žehrá na nedostatek dobré zábavné literatury lidové a na přemíru jarmareční literatury: »Ze všech těch

blivanin budiž jmenována toliko ona zamilovaná, vůbec co hmyz rozplemeněná knížka o Eyllenspiiglovi, jejížto obsah, což jiného jest, nežli nemotorné šprýmy, nestydaté propovědky, a co nejhoršího, i chválořeč na šejdířství.« Následkem drahoty musel přestat s vydáváním *Povídatele*, ale brzy potom již r. 1819 a 1820 vydal 2 svazky *Kratochvilníka* a později 1827 *Kratochvilnou včeličku*. Tyto sbírky obsahovaly rovněž povídky, příběhy, divadla, rozprávky, průpovědi a nápisy obsahu zábavného i poučného »z vlastní i cizí zahrádky«. Vedle toho vydal také několik překladů divadelních her. Drobné nápady, anekdoty, epigramy rýmované vydal pod titulem *Maličkosti* r. 1823.

Jak velmi záleželo Sychrovi nejen na mravním a náboženském, ale i na hmotném povznesení lidu, o tom podává důkaz jeho populární spis *Veleslavín*, který vyšel až po jeho smrti r. 1847 nákladem Svatojanského dědictví. Obsahuje 21 pojednání k rozličným příležitostem a potřebám denního života: o některých povinnostech manželských, o vychování dítek, o domácím pořádku a čistotě, o vrchnostech, o daních, o zdraví duchovním, o zdraví tělesném, o koupání, o stavu seiském, o rolnictví, o chování hovězího dobytka, o dobytčím moru, o včelařství, o náboženské snášenlivosti. Nebál se, že poskvrní své pero, když v zájmu lidu bude psát třeba o dobytčím moru...

Jako dobrý kontrapunktista a znamenitý hudebník sám zkomponoval několik drobných skladeb a složil nápěvy k několika písním. Tiskem vyšly písně: *Jablíčka* Magd. Rettikovy, *Píseň pohřební* a *Na den věrných dušiček*. — Rád se zabýval hudbou pro svou zábavu a k obveselení svých hostů, ať to byli domácí lidé nebo jeho literární přátelé.

Ale mnozí jeho vrstevníci i z řad spoluobratů nechtěli vidět vzorné kněžské působení Sychrovo, nýbrž licoměrně mu vytýkali, že vydává zábavnou literaturu a »takovými titěrkami sama sebe i celý stav duchovní v lehkost uvádí«. Sychra na to klidně reagoval v předmluvě k *Povídateli*: »Že lidu našemu netoliko tím platně posloužíme, když mu kázání a postily nebo jiné knížky nábožné podáváme, anobř zvláště také tím, když se mu do ruky dostane nějaký lehce srozumitelný spis, v němž by čítaje se obveselil a na své skormucující starosti a trampoty alespoň na chvíli zapomenu.«

V pravém duchu křesťanské snášenlivosti stýkal se s katolíky i evangelíky, hlavně s rodinou Karafiátovou, jež byla pro své vzdělání a náboženskou horlivost v celém okolí vážena a jejíž bohaté a vzácné knihovny mohl Sychra volně používat. Brněnská konsistoř pokrytecky zakývala hlavou a káravě pronesla, »že je to věc neslušná i pohoršlivá, když kněz katolický důvěrně obcuje s berany a bratříčkuje se s jejich predykanty«. Ale hluboce zbožný Sychra, prostý jakéhokoliv náboženského indiferentismu, poukázal na příklad Spasitelův. Pro jeho ušlechtilost ho milovali

všichni osadníci, katolíci i jinověrci a k jeho osobním přátelům se počítali Jungmann, Nejedlý, Dlabač, Ziegler, Kynský, Pešina, manželé Rettikovi a mnoho jiných.

Byv od přirozenosti chatrného zdraví, zhoršeného nadto neúnavným vykonáváním kněžských povinností, onemocněl v únoru 1830 tak vážně,

že byl zaopatřen a zemřel u psacího stolu, pracuje na svém Veleslavíně, 19. března, jako by vlivný examinátor pokynul: Už dost! To stačí!

Vzácná knihovna po jeho smrti byla nešetrně rozebrána a také jeho památka zapadla, až teprve r. 1874 byl jeho hrob na zelenohorském hřbitově znova označen.

J. B.

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

FRANCIE

Proti brutálním činům francouzské policie, která napadla i dva naše spolubratry Bouyera a Cagnena, pozdvihl svůj hlas i pařížský arcibiskup Msgre Feltin. Francouzští katolíci jednohlasně odsoudili jednání francouzské vlády, která se řídí rozkazy z Wall Streetu a po celé Francii manifestovali za zabezpečení míru a šťastného, svobodného života. Šéfredaktor katolického časopisu »L'Esprit« J. M. Domenach zaslal list prezidentovi V. Auriolovi, v němž píše m. j.: »Protestujeme spolu s jinými Francouzi proti persekucím, které skutečné problémy ponechávají bez řešení. Prosíme Vás, přičiňte se, aby se mohla spravedlnost co nejdříve vrátit na řádnou cestu.«

MEXIKO

V den 10. výročí vyhlazení Lidic učinilo obyvatelstvo býv. mexické obce San Jerónimo, pojmenované na Lidice, vzpomínkovou slavnost, při níž měl hlavní projev mexický spisovatel José Mancisidor. Slavnost byla zakončena československou a mexickou hymnou.

ALBÁNIE

Národní konference zástupců duchovenstva katolického, pravoslavného a moslimského se konala v Tiraně a řešila aktivní činnost albánského duchovenstva v boji za mír. Za katolické duchovenstvo promluvil P. Rok Vatai z Leh.

NDR

Na tento rok bylo určeno v NDR na opravy církevních památek 890.500 marek. Největší část těchto peněz připadá na podporu renovací v Brandenbursku a v Sasku.

POLSKO

Památná katedrála v Poznani je opravována velkým nákladem. Při těchto opravách se odkryly loňského roku zbytky původní katedrály románské z 2. poloviny XI. století. V poslední době se odkryly památky ze století X. a XI. Jsou to zbytky zdi, postavené na obranném valu z 1. pol. X. století. Tyto objevy mají veliký význam pro poznání historické minulosti Polska.

ČÍNA

Čínští katolíci vydali manifest, jímž protestují proti bakteriologické válce. Manifest podepsali biskupové, kněží a 13.775 věřících. Manifest končí těmito slovy: »Jako mírumilovní čínští katolíci, kteří milují svou zem i svou církev, protestujeme v duchu křesťanských zásad a křesťanského svědomí proti tomu, že američtí agresori začali bakteriologickou válku.«

ZÁPADNÍ NĚMECKO

Západoněmečtí katolíci konali velká shromáždění v Düsseldorfu, v Bonnu a na jiných místech, na nichž jednomyslně prohlašují, že si přejí pokoj a mír. Dr. Wirth, býv. kancléř katolické strany Centrum, řekl: »My v západním Německu nepotřebujeme americké zbraně, nepotřebujeme 12 divíí. Ve svém životě jsem se přesvědčil, že cesta historie je zcela jiná, než jak si ji představují imperialisté.« Podobně i Ch. Fleischmannová, významná pracovnice německých katolických žen, prohlásila: »Ve válce není zvláštní smrti komunistické nebo katolické. Smrt je jen jedna. Proto si podejme ruce k našemu společnému boji.«

NÁŠ ZÁPISNÍK

SVĚCENÍ KNĚŽSKÁ

Dne 26. června t. r. bylo svěcení kněžstva v chrámě sv. Martina v Bratislavě, které udělil J. E. njdp. Dr. Ambroz Lazík, biskup trnavský, a dne 29. června ve velechrámu svatovítském v Praze, kde udělil svěcení J. E. njdp. Dr. Ant. Eltschkner, světící biskup pražský.

NAŠE FAKULTY

V čelo pražské CMB fakulty byl pro příští studijní rok postaven Spectabilis Msgre ThDr. Josef Hronek jako děkan fakulty. Proděkanem byl zvolen prof. ThDr. Jan Merell. CMB fakulta v Bratislavě zvolila za děkana Spectabilis Msgre ThDr. Mikuláše Višňovského a proděkanem prof. ThDr. Cyrila Dudáše.

CELOSTÁTNÍ MÍROVÝ VÝBOR

katolického duchovenstva ČSR zasedal ve čtvrtek dne 7. srpna t. r. za předsednictví kap. vikáře Stehlíka, který ve svém projevu ukázal na radostné poměry v zemích tábora míru a na neklid a nepokoje v táboře vál-

ky. Náměstek předsedy vlády Zd. Fierlinger vysvětlil ve svém vyčerpávajícím referátu poslední otázky církevně-politické a probošt Dr. Drábek promluvil na thema: Jak může přispět katolický kněz k plnění usnesení vlády o zajištění žní. Bohatá diskuse, které se zúčastnili všichni členové CMV, objasnila mnohé problémy a vyvrcholila v usnesení, v němž se hlavně vytyčují směrnice práce DMV a pro vikariátní konference na nejbližší období.

J. E. NJDP. DR. ANTONÍN ELTSCHKNER, světící biskup pražský, odjel na delší zdravotní dovolenou do Mikulova na jižní Moravu. Přejeme Jeho Excelenci zpevnění jeho zdravotního stavu, příjemný pobyt a osvězení.

JUBILEA

V plné svěžesti a v pracovním elánu se dožil dne 9. června t. r. 60 let P. Jakub Bílý, autor prvních kázání naší homiletické přílohy a katecheta v Novém Městě na Moravě. — Dne 7. srpna t. r. oslavil jubileum 25.

let kněžství P. Karel Šahan, spirituál Kněžského domova, na místě svého svěcení, na Svaté Hoře. — Dne 14. srpna t. r. vzpomněl svých 40. narozenin kanovník Jan Mára, ústřední ředitel České katolické Charity.

ZLATÉ KNĚŽSKÉ JUBILEUM

oslavil dne 13. července t. r. vsdp. P. Vojtěch Černý, čestný kanovník, vikář, arciděkan a farář v Loučeni u Nymburka. Přejeme jubilantu do dalších kněžských let hodně Božího požehnání!

VZÁCNÉ JUBILEUM

prožívala farnost Jablunkov na Těšínsku dne 3. srpna t. r. Tamní duchovní správce vsdp. P. Josef Hanzlík, známý jako stavitel kostelů, oslavil své 75. narozeniny, 50 let kněžství, 30 let od doby, kdy nastoupil jako farář v Jablunkově a 20 let od jmenování děkanem. Slavnosti se zúčastnilo 25 kněží a tisíce věřících. Říká se o jubilantovi, že je nejčilejší a nejzdravější kněz těšínské administratury. Na mnohá léta!

ČESKÝ TĚŠÍN

vzpomínal v červenci významného jubilea svého apoštolského administrátora J. E. Msgr. ThDr. Františka Onderky, který oslavil své 40leté kněžství, a duchovního správce farnosti českotěšínské vsdp. JUDr. Františka Jedličky, jenž oslavil své 45leté kněžství. Ad multos annos!

ZEMŘEL ZNALEC TURINSKÉHO PLÁTNA

Známy badatel MUDr. R. W. Hynek zemřel dne 28. června v Praze. Jeho velké dílo badatelské uloženo do 46 knih bylo přeloženo celkem do 16 světových jazyků. - RIP.

LETNÍ REKREACE A LÁZEŇSKÉ LÉČENÍ

našich dpp. spolubratří, farních hospodů a ctihodných sester se letos opět zvýšila proti roku loňskému. Zvláště byl velký zájem o Dolný Smokovec, Mariánské Lázně a Poděbrady. Pozoruhodný jest i velký zájem slovenských dpp. spolubratří o česká rekreační místa a naopak. Jistě tento zásluhový čin ČKCH přispěje i k vzájemnému poznání a utužení přátelství mezi oběma národy.

CHRÁMOVÝ SBOR V KRNOVĚ

byl letos se svým sbormistrem i duchovním správcem dp. Kupkou na zasloužené rekreaci v Tatrách. Chrámový sbor sestává ze 60 člen. sboru dětského a 55 členů sboru smíšeného. V minulém roce provedl mnoho hodnotných děl ve svém kostele i na četných zájezdech.

VE ZLÍNĚ—GOTTWALDOVĚ

zpívají po každé mši sv. invokace k Panně Marii a k BSP, které zhudebnil Jan Budík, ředitel kůru. Invokace zní: »O Maria, Královno míru, vítězná ochrana Moravy, zůstaň Matkou lidu svému. — Nejsvětější Srdce Ježíšovo, ohnisko Božské lásky, daruj světu mír!« Kdo by z dpp. měl zájem o zavedení těchto invokací při bohoslužbách, nechť dopíše na skladatelovu adresu a přiloží 6 Kčs na výlohy se zasláním.

K obrázkové příloze.

SVATOVÁCLAVSKÁ KAPLE

Na půdě dnešní kaple stával již onen původní prastarý kostelík sv. Víta, který dal vystavět sv. Václav v dvacátých letech X. věku ve tvaru románské rotundy, aby ukryl drahocenný ostatek - rámě sv. Víta, darovaný mu císařem Jindřichem. Když r. 1911 byla kaple znalecky probádána, nalezeny byly pod nynější dlažbou základy Václavovy rotundy. S hlediska náboženského jeví se tento prostor jako místo posledního odpočinku našeho velikého světce, tudíž i místo posvátné.

Kaple je pravidelný čtverec v půdorysu a má překrásnou síťovou klenbu, na jejímž stropě jsou vyobrazení světci v nebi. Možná říci, že celková prostora je vrcholným dílem české gotiky, ježto celkem jsou zachovány stavební i slohové dispozice Petra Parléře, jejího stavitele v letech 1362—1367. Jak architektura,

tak i výzdoba kaple jest svědectvím světové úrovně českého umění 14. století. Jmenovitě budí pozornost spodní část stěn, obkládaná českými polodrahokamy, krásně vyleštěnými a spojenými zlacenou sádkou. Pozdně gotické době patří na východní stěně kaple fresková malba skupiny dvou andělů a čtyř českých patronů, obklopující krásnou, v roce 1373 zhotovenou, kamennou sochu sv. Václava, vytesanou z opuky některým význačným členem Parléřovy huti. Fresky byly přemalovány v XVI. stol., polychromie sochy z doby renesanční byla obnovena r. 1913. Z téhož období, a to z doby krále Vladislava, jsou zde ještě dvě památky: stříbrné poprsí sv. Václava, stojící nad oltářní mensou ve výklenku prozatímni schránky ostatkové, a ze železa vykovány a silně pozlacený veliký relikviář v podobě mřížové věžičky gotické, umístěný v jihovýchodním rohu kaple. Renesanční památkou jsou freskové malby z počátku XVI. stol., obnovené v letech 1612—1615 pozdně renesančním českým mistrem Danielem Alexiem z Květné. V letech 1912—1913 Gustav Tomáš Mikš je znovu očistil. Vedle tohoto skvělého cyklu náleží renesanci u vchodu na západní stěně fresky, provedené tu kolem roku 1550 na místě původních maleb gotických, tenkrát asi těžce poškozených.

Na pilíři vedle severního vchodu visí tabulový obraz Smrt sv. Václava, malovaný po způsobu Lukáše Cranacha (r. 1543) na dřevěné desce.

Plastice renesanční patří ještě v severovýchodním rohu kaple bronzová socha sv. Václava v baldachýnu, na jehož vrcholu je svícen. Dílo zhotovil roku 1532 slavný norimberský sochař a litec Hanuš Vicher.

Křtitelnice, zhotovená koncem XVI. stol. v prostinkých formách ze serpentinu, má barokové dřevěné viko, vyřezané roku 1714 Matějem Nonnenmacherem, se sochou Křtu Páně od řezbáře Ferdinanda Geigera. Barokové jsou také lampy.

Modernímu umění vděčí kaple za dnešní oltáře, barevné okno a nový lustr, provedené většinou podle návrhů arch. Hilberta pražským císelerem Frantou Anýžem. Na jižní straně pod oknem vidíme portálek, vedoucí ke schodišti do korunovační komory. Zde kromě korunovačních klenotů byl uchováván i t. zv. svatováclavský archiv, sbírka to důležitých listin, jenž v r. 1838 byl přenesen do pražského hradu a r. 1882 stal se součástí archivu zemského.

Dr J. N.

NÁVŠTĚVOU VE VÝROBNĚ 1512 CHRÁMOVÉHO DRUŽSTVA V ČERVENÉM KOSTELCI

Nejvýznačnější výrobou dřevěných soch je závod v Červeném Kostelci. Na mírném návrší za farním kostelem, je prostorná umělecká dílna, krásně osvětlená velikými okny a prohrátá vzájemným porozuměním všech pracujících. Sochaři a řezbáři dobře rozumějí svému umění, a proto z této výroby vycházejí opravdu krásná umělecká díla, jež zdobí naše chrámy i domácnosti věřícího lidu.

Kmeny a prkna vyschlého lipového dřeva, které se pro velké sochy sklízí, zpracovává řezbář a sochař, který dlaty vyřezává a vytváří gotické, barokní, renesanční a jiné tvary. Sochy a řezby jsou vypracovávány jako originály podle návrhů, kreseb či modelů a sochař se snaží vypracovati plastiku hodnotně nejen s hlediska uměleckého, ale zobraziti postavy světců a světic v produševnění náboženském.

Sochy po vyřezání ze dřeva procházejí rukama dalších pracovníků, kteří dřevo zajistí proti vegetování mikroorganismů a plísní a vyretušují je, s ponecháním „natur“. Anebo sochy lasurují do barevných kombinací, imitují na alabastr nebo slonovinu. V rukou pozlacených dostanou sochy a řezby svůj dobový charakter, pozlacením technikou boloňských kříd a polamentů, položeného a acháty leštěného zlata či stříbra. Stříbru se po vyleštění dostane zlatým lakem barvy zlatavé. Lasurováním se v některých případech řezb z pozdního baroka zesiluje zlacení do efektních tónů.

Snaha výtvarného řešení at' soch (v práci jsou příkladně právě v životní velikosti sousoší Krista s dělníkem a matkou s dětmi na námět „Pojďte ke mně vši-

chní“ pro kostel v Loděnicích, barokní sochy pro rozvilinový oltář ve Hnátnici, sousoší Pomocnice křesťanů s celkem oltáře pro Slivník, dvoumetrová socha Panny Marie Broumovské, Madona s oltáříkem pro Jilemnici, nadživotní velikost sochy Krista s oltáříkem pro kostel josefovský atd.) či zařízení pro chrámy z řezbářsko-truhlářského oddělení závodu (řezbované lavice, celouzavřené zpovědnice, vyhovující požadavkům tepla a odstranění pazvuků, kazatelny, mřížky, sakristiová zařízení atd.), má vůdčí myšlenku v závodě tu, aby byla

zachována zásada vytváření hodnotného umění pro Boží stánky.

Profesor hudby, absolvent pražské konservatoře, ovládající housle, violu, virtuos na varhany, přijal by místo ředitele kůru, kde je chrámový sbor a vyučování instrumentální smyčcové i dechové hudby. — Nabídky na farní úřad v Zámrsku.

Harmonium Kotykiewicz, 9 rejstříků, prodá za 7 tis. far. úřad Václavice, p. Benešov u Prahy.

MATERIÁLIE K FARNÍM KRONIKÁM

Jan Bapt. Janovský, minorita, je farářem ve Vamberku, Potštejně a Sopotnici (působil v Hoříněvsi, Dobřichově a Stramníkách v první polovině XVII. stol. Jeho kolátorem je baron Záruba, který je dosti nakloněn podporovat ho v duchovní správě. Celkem pobírá Janovský 60 měřic ječmene a 30 měřic ovsu. Ve farnosti je zvykem vyučovat (křesťanské cvičení?) náboženství v adventě a v postní době. Zemřelému vikáři Karasovi dávali duchovní při instalaci nějaký dárek — nyní se dává jen při získání licence k absoliuci (reservovaných?) případů.

Bedřich Stodský (16. července 1638 obdržel od biskupa Šimona Brože subdiakonát v Praze [A. a. B 3,7], již r. 1639 dostal děkanství v Opočně [A. a. Confir. 1639], v r. 1643 si stěžoval na hejtmana Račina v Opočně pro vydírání a chtěl resignovat na faru), je bezúhonný, dobroykazatel, spravuje faru v Dobrušce, Jesenicích a Slavoňově (?) s filiálkou v Sedloňovicích a 6 kaplemi. Skoro se visitátorovi ani nechce věřit, že se na tomto území nachází jen 18 vyzpovídaných katolíků a ti všichni jsou z Dobrušky, mezi nimi tři konšelé, 8 nebo 9 měšťanů, rychtář a panský štolba. Tento stav se vysvětluje z těchž příčin, které již uváděl děkan Vodička v Novém Městě n. Met. Na kázání bývá 6, nejvýše 10 lidí. — Když farář žádal, aby směl spočítat prostřednictvím rychtářů farníky, odepřel mu hejtman jakoukoli pomoc, vymlouvaje se, že k tomu nemá rozkaz. Poddané vybízí k náboženským úkonům jen nedbale. Hejtman i písař jsou katolíci, o ostatních panských úřednících to farář nemůže tvrdit. Ve farnosti má dosud dva nekatolické učitele, které by propustil, kdyby získal katolíky, kteří by se spokojili s jejich malou mzdou. Hejtman má faráři platit ročně několik měřic, nedává mu však nic. Naproti tomu na něm pilně vymáhá císařské daně, takže měl odvádět více, než vůbec dostával. Dokázal to a tehdy mu na opočenském zámku daň spravedlivě vyměřili. (Poznámka visitátorova: Pochybují, zda farář dochází častěji do těch míst, kde žije 6 bludářů. Spíše se zdá, že pod záminkou nevěry a lhostejnosti osadníků k nim dochází, jen když ho požádají. Byla to velká chyba.)

Jan Oldřich Kaplický z Chlumce, padesátiletý farář v Pecce a v Radimi na kolatuře pána valdické kartouzy. (27. IV. 1649 byl potvrzen na faru ve Svinčanech, přičemž mu byla odpočítána taxa za jmenování na děkanství v Turnově, kterou zaplatil, děkanství však neobdržel [A. a. Confirm. 1642—8]; 8. V. 1649 potvrzen do

Pecky. 17. X. 1653 ho odmítá Česká komora za děkana do Poděbrad, kamž žádal jako farář z Dobrovice [Arc. a. LXXXVI, fasc. Carm. ad. S. Gallum]). Na jeho farnosti se nachází celkem 15 vesnic, z nichž tři jsou majetkem generála Lamboye, jedna Křištofa v Valdštejně a ostatní valdické kartouzy. Z Pecky se vyzpovídalo 11, z Radimi 22 a ze Lháně 4 katolíci. Z ostatních 14 vesnic, majících na 500 obyvatel, se nevyzpovídal nikdo, ačkoli se jim dostává poučení; násilím je vodit ke zpovědnici nic neprospívá. Úředníci jsou katolíci, ale nic nezmohou. Z farního zádušního majetku pobírá 35 měřic ječmene a tolikéž ovsu, ze šesti vesnic není vůbec žádný desátek, k tomu má nějaká pole a 8 zl. na hotovosti ročně.

Nejzajímavější zpráva pochází z farnosti a od faráře, kterou se asi nepodaří zjistit, protože zápis o ní začal při hořejším rozpadlém konci archiválie. Co se dalo přechíst, zní takto: Všechny vyzpovídaných katolíků má 1903, nekajících 19. Svědomitě katechisuje každou neděli po kázání. Úředníci jsou všichni katolického náboženství. Hejtman tvrdí, že byl u zpovědi v jezuitském kostele v Praze. Farář o něm soudí, že je zbožný, protože dochází často na bohoslužby. Ten duchovní správce je v místě již od r. 1628, před ním v místě působili predikanti. Děkuje Bohu, že se mu podařilo všechny farníky pohnout k přijetí svátosti. (Pozn. visitátorova: Vivat!) Na desátech dostává 108 měřic obilí, štolový příjem odhaduje na 58 zl.

Benedikt Moravecký (Moravský), cisterciák ze slezského kláštera v Grüssavě, kamž poslal 6 zl. na knihovnu. (1. X. 1642 potvrzen na faru v Chocni na žádost hr. Ferdinanda Kurtze [A. a. B 10, 7 b]; 3. IX. 1644 potvrzen do Rychnova k presentaci Frant. K. Kolovrata [ibid.]; předtím 1638 byl v Holicích [A. a. B 10, 8 a]), Administruje zákonitě faru v Rychnově s filiálkami v Lukavci, Liberku a v Rybné s kaplemi na rychnovském hřbitově a jeho předměstí. Kolátor a jeho úředníci jako dobří katolíci spolupracují na rekatolisaci. K tomu účelu si patron často k sobě zve jezuity. Nelze přesně určit kolik má farnost vesnic. Celkem se však vyzpovídalo 870 farníků, nekajících se napočítalo 218. Příjmy z tolika kostelů jsou zredukovány na 35 měřic ječmene a 34 ovsu, k tomu 40 vozů dřeva; na penězích 83 zl. a 24 šlepic ročně. Pět kostelů desátky neplatí, 4 kostely jsou bez jakéhokoli majetku. Je vzácnou výjimkou, že zde zbožný patron platí faráři vše svědomitě, co je mu povinen.

-rřk.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník II. - Číslo 7. - V Praze dne 20. srpna 1952.

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

Декан богословского факультета в Праге, проф. богословия Иосиф Гронец, оценивает в передовой статье нашу современную школу и говорит: „Наша современная школа не только что покончила с буржуазным либерализмом, который и в области религии наделал столько зла, но и решительно избавляется от пережитых педагогических теорий заграничного происхождения, будь это позитивизм, прагматизм, эволюционизм, импортированных к нам под названием педагогического реформизма, который однако в сущности есть ничем другим как космополитизмом проповедывающим равнодушие к родной земле, к родине, к народным традициям к народной культуре. Напротив того, верный путь и правильное направление нашей школе назначают Макаренко, Кайров, Гончаров, Шеплов, Левитов и другие выдающиеся педагоги, и мы сами возвращаемся к богатой домашней традиции, которую 400 лет тому назад начал создавать великий Иоанн Амос Коменский.“ - Из теологических работ приводит журнал статью доктора богословия Игнатия Бржезины, о преступлении Нерона, доктора философии и юриспруденции Иосифа Касана, об историческом развитии церковного права, и статью патера Инноценца Куклы, о записной книжке для верующих. Медитация патера Карла Сахана по своему содержанию касается начала школьного года. В практической части журнала особенно интересны статьи декана Вячеслава Шебeka о договоре приходского священника с капланом, и генерального инспектора огородов и садов Иосифа Рублича, о приходских огородах. - Иллюстрированная часть приносит четырехцветную олеографию - репродукцию картины Святого Вячеслава, Николая Алеша. В особом приложении журнала помещены учебные программы для преподавания религии в школах. - В гомилетическом приложении находится проповедь главного редактора журнала под заглавием „Воздание благодарности за благополучное окончание жатвы“ и темы для проповедей на сентябрь месяц.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

In a leading article Rev. Father ThDr Joseph Hronek, Dean to the Prague Faculty of Theology values our modern school and says: »The modern school not only put an end to the bourgeois liberalism which even in the sphere of religion has caused much evil, but it also resolutely removes antiquated pedagogic theories of foreign origin, as positivism, pragmatism and evolutionism all imported to our country under the name »pedagogic reformism« which in its substance is nothing less but cosmopolitanism preaching indifference to the native country, fatherland, national tradition and culture. Yet the true and reliable way to be followed has been outlined by Makarenko, Kairov, Gontcharov, Teplov, Levitov and other prominent pedagogues and we ourselves are returning to our rich home tradition which 400 ago started to create our Great Jan Amos Komenský.« The Journal publishes some theological works as the work on the crime of Nero by ThDr Ignác Březina, the work dealing with the historical development of the Church Law by Ph. and JUDr Joseph Kasan and the work about the Religious Memorandum Book written by Rev. Father Innocenc Kukla. The meditation by Rev. Father Karel Sahan deals with the beginning of the school year. The Practical part of the Journal brings very interesting articles on the contracts between priests and chaplains written by the Dean Václav Šebek and the article concerning parish gardens by Joseph Rublič, Inspector General of parks and gardens. — The illustrated supplement contains the four-colour print this being a reproduction of the picture painted by Mikoláš Aleš. A curriculum for the religious instruction in schools has been added to the Journal as a special supplement. The homiletic supplement contains the Chief Editor's sermon »Thanksgiving for the successfully completed harvest« and the themes for September sermons.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Spectabilis Prof. ThDr Josef Hronek, doyen de la faculté de théologie à Prague évalue notre école actuelle dans un éditorial en disant: »L'école actuelle en a fini avec le libéralisme bourgeois qui avait cousé tant de mal même dans l'enseignement de la religion. Elle s'est débarrassé d'une manière décisive des théories pédagogiques surannées de provenance étrangère, que cela soit le positivisme, le pragmatisme, l'évolutionisme qui ont été importés chez nous sous le nom de réformisme pédagogique qui en réalité n'est rien d'autre que le cosmopolitisme, prêchant l'indifférence envers son pays natal, sa patrie, les traditions nationales et envers la culture nationale. Par contre Makarenko, Kairov, Gončarov, Teplov, Levitov, et bien d'autres pédagogues remarquables ont indiqué à notre école la direction et le chemin à prendre; nous mêmes, nous revenons à notre riche tradition nationale qui a commencé à se former — il y a 4 siècles déjà — et a débuté par Jean Amos Komenský, notre grand pédagogue.« Dans le domaine des œuvres théologiques le journal a publié: ThDr Ignác Březina: Le crime de Néron, Ph. JUDr Josef Kasan: L'évolution historique du droit ecclésiastique, et P. Innocenc Kukla: Carnet de religion. La méditation due à P. Charles Sahan s'inspire du commencement de l'année scolaire. Quant à la partie pratique du journal, l'article du doyen Václav Šebek parlant d'un contrat entre le curé et le vicaire et celui de M. Josef Rublič, Inspecteur Général des Parcs et des Jardins paroissiales, sont particulièrement intéressantes. L'annexe du journal apporte une reproduction du tableau Saint Venceslas par Mikoláš Aleš. L'annexe homilétique contient le sermon du rédacteur en chef du journal: »Action de grâces pour la bonne récolte« et des thèmes de sermons pour le mois de septembre.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Spectabilis Prof. ThDr Josef Hronek, Dekan der theologischen Fakultät in Prag, würdigt in seinem Leitartikel unsere heutige Schule und erklärt: »Die heutige Schule hat nicht nur dem bürgerlichen Liberalismus ein Ende gemacht, welcher auch auf religiösem Gebiete soviel Unheil gestiftet, sondern sie befreit sich auch ganz entschieden von den überlebten pädagogischen Theorien fremder Provenienz, es sei dies Positivismus, Pragmatismus, Evolutionismus, alles dies zu uns importiert unter dem Namen pädagogischer Reformismus, der aber seinem Wesen nach nichts anderes ist, als Kosmopolitismus, predigend Gleichgültigkeit gegenüber dem Geburtslande, dem Vaterlande, den nationalen Traditionen, der nationalen Kultur. Dagegen weisen Makarenko, Kairov, Gončarov, Teplov, Levitov und andere beachtenswerte Pädagogen die verlässliche Richtung und die richtige Bahn, wir selbst aber kehren zur reichen heimischen Tradition zurück, welche der grosse Johann Amos Komenius bereits vor 400 Jahren zu bilden begonnen hat.« An theologischen Arbeiten veröffentlicht die Zeitschrift: ThDr Ignaz Březina »Über Neros Verbrechen«, Ph. u. JUDr Josef Kasan »Über die geschichtliche Entwicklung des Kirchenrechtes« und P. Innozenz Kukla »Über das religiöse Merkheft«. Die Meditation des P. Karl Sahan schöpft ihren Inhalt aus dem Beginne des Schuljahres. — Von dem praktischen Teile der Zeitschrift sind besonders interessant die Artikel des Dekans Wenzel Šebek über den Vertrag zwischen Pfarrer und Kaplan und des Generalinspektors der Gärten und Parke Josef Rublič über Pfarrgärten. — Die Bildbeilage der Zeitschrift prangt mit einer Vierfarbendruck-Reproduktion des Bildes von Nikolaus Aleš »Der heilige Wenzel«. Eine besondere Beilage der Zeitschrift sind die Entwürfe für Religionsunterricht an den Schulen. Die homiletische Beilage enthält eine Predigt des Chefredakteurs der Zeitschrift »Danksagung für glücklich beendete Ernte« und Anregungen zu Predigten für den Monat September.

NOVÉ KNIHY

Dr. VÁCLAV KUBÍČEK, BIBLICKÉ BĚJINY. Nakl. Česká katolická Charita, str. 222, váz. 32 Kčs.

Nové vydání (XI. opravené) je poslední prací zesnulého Msgre Kubíčka a vychází před novým školním rokem, aby se našim dětem dostalo do rukou jako výborná učebnice biblického dějepisu Starého a Nového Zákona. Četné obrázky doprovázející text maloval Jan Herink. Vkusná a tvrdá vazba zvyšuje hodnotu této nové učebnice náboženství.

MALÁ LITURGIKA. Nakl. Česká katolická Charita, str. 68, 14 Kčs.

Jako 6. svazek knihovny Listy víry vyšla pomocná kniha pro vyučování náboženství na středních školách, která přehledně probírá nauku o bohoslužebných úkonech, osobách, věcech, místě a čase. Obrázky maloval akad. malíř B. Lonek.

BOŽÍ CESTA. Nakl. Česká katolická Charita, stran 628, 80 Kčs.

Na krásném biblovém papíře vychází v devátém vydání modlitební kniha a kancionál pro arcidiecési olomouckou Boží cesta, jejíž vydání jistě s velikou radostí přivítají věřící této arcidiecése.

WIERNI KOSCIÓŁOWI I OJCZYZNIE. Nakl. ZBOWID Warszawa, str. 130, Zl 3.-.

Četnými obrázky ze sjezdu katolického duchovenstva v Polsku doprovázená dokumentární publikace o jednání sjezdovém i pronesených projevech jednotlivých řečníků. Publikace přináší také fotografie skupin a některých kněží, umučených v hitlerovských koncentracích.

M. SŁONIMSKI, INŻENÝRI. Nakl. Práce, 35 Kčs.

Historický román Slonimského ukazuje na osudech vynikajících ruských techniků, jakou moc měl v carském Rusku zahraniční kapitál a jak bezostyšně využívali cizinci ruských talentů, zatím co ruští kapitalisté o pokroky domácí techniky nestáli.

ŽEN ČESKÉHO HUMORU. Nakl. Práce, 73 Kčs.

Před čtenářem defilují mistři českého humoru Ruběšem počínaje, přes Nerudu, Čecha, Hausmanna, Poláčka, Čapka až k autorům dnešním, jako je Kubka, Marek, Lacina nebo Jirotko. »Žen českého humoru« je nejen knihou veselou a zábavnou, ale i účinnou zbraní satirickou.

PROTI BÍDĚ A ÚTLAKU. Nakl. Práce, 38 Kčs.

Výbor statí z časopisu Světové odborové federace seznamuje se situací a bojem pracujících v některých koloniálních zemích a informuje o otázce t. zv. »znárodnění« ve Velké Británii.

JAROSLAV R. VÁVRA, HUŤMISTR RÜCKL. Nakl. Čs. spisovatel, str. 200, 49 Kčs.

Nová prozaická práce předního českého romanopisce vznikla na podkladě autentických zápisků šenovského huťmistra Františka Rückla a autor v ní zdařile rozvíjí široký a plastický obraz českých sklárů z posledních desetiletí minulého a z počátku našeho století. Vávra »Huťmistr Rückl« je úspěšným zpracováním nové, dosud přehlížené látky a cenným příspěvkem naší nové prózy k hlubšímu pochopení života našich pracujících v minulosti.

ŽIVÝ ODKAZ J. K. TYLA. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 104, Kčs. 31.—.)

Loňská konference našich divadelních pracovníků o otázkách dědictví největšího klasika českého divadla J. K. Tyla přinesla řadu nových a plodných poznatků o tylovské dramaturgii a inscenaci. Sborník »Živý odkaz J. K. Tyla« obsahuje příspěvky laureátů státních cen ministra Zd. Nejedlého, O. Krejčí, K. Palouše a V. Šmerala a dále J. Kopeckého, J. Hájka, V. Jelínkové, O. Beníškové a V. Záhoříka.

WŁODZIMIERZ SOKORSKI, UMĚNÍ V BOJI ZA SOCIÁLISMUS. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 168, Kčs 45.—.)

Laureát polské státní ceny za rok 1951, kritik W. Sokorski, nám v této knize podává cenné poučení o kulturním dění v bratrském lidově demokratickém Polsku, ukazuje dnešní stav a vývojovou cestu různých oblastí polské kultury a seznamuje s bojem polského umění proti kosmopolitismu a formalismu, jakož i proti buržoaznímu nacionalismu a naturalismu.

F. ČERNOV, PROLETÁŘSKÝ INTERNACIONALISMUS A BURŽOASNÍ KOSMOPOLITISMUS. (Nakl. Orbis, str. 44, Kčs 6.—.)

Brožura srozumitelně vysvětluje hlavní zásady proletářského internacionalismu a odhaluje skutečné cíle buržoazního kosmopolitismu.

ALEXANDER FADĚJEV, ÚKOLY SOUČASNÉ LITERATURY. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 40, Kčs 12.—.)

Jako 35. sv. Knihovničky Varu vydal Čs. spisovatel v překladu K. Jiroudkové publikaci, která je souborem odpovědí vynikajícího sovětského spisovatele A. Fadějeva na otázky, které mu položili naši spisovatelé a které zodpověděl ve své přednášce 29. října 1951 v Domě československých spisovatelů.

JIRÍ TAUFER, NIKOLAJ VASILJEVIČ GOGOL. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 36, Kčs 11.50.)

V roce, kdy celá naše kulturní veřejnost s láskou a úctou vzpomíná 100. výročí úmrtí velkého ruského klasika, autora Revisora a Mrtvých duší, vychází studie laureáta státní ceny Jiřího Taura »N. V. Gogol«, která je časovým a velmi potřebným rozбором Gogolovy tvůrčí osobnosti i základním poučením o významu jeho literárního odkazu.

KAREL NOVÝ, CHCEME ŽÍT. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 176, Kčs 39.—.)

Je to román o lásce dvou mladých proletářů, Josefa a Magdaleny, ale na jejich osudech zachytil autor typický osud všech pracujících za kapitalistického řádu, osud mladých lidí srážených k zemi, olupovaných o existenční jistotu, odsuzovaných k hladu a bídě a ztrácejících střechu nad hlavou. A přece byl a je dosud tento román manifestem života, v jehož jménu bez velkých slov — jen prostým vyličením skutečnosti — obžalovával autor nemravný a smrtelný kapitalistický řád a zároveň ukazuje sílu proletářského mládí, které se nedalo zlomit ani nejdrtivější bídou.

JIRÍ TAUFER, MISTR SOVĚTSKÉ KULTURY MAXIM GORKIJ. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 36, Kčs 16.—.)

Cenná a významná stať laureáta státní ceny Jiřího Taura, po prvé pronesená na slavnostním večeru v Brně v červnu 1951 k patnáctému výročí smrti A. M. Gorkého, je nejen pohledem na lidskou a uměleckou osobnost velkého tvůrce socialistického realismu, ale i zdůrazněním významu Gorkého pro naše současné úsilí.

ZA KONSTANTINEM BIEBLEM. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 96, Kčs 39.—.)

Sborník vzpomínek a projevů přátel zesnulého laureáta státní ceny, kam přispěli V. Kopecký, J. Taufer, V. Nezval, M. Pujmanová, K. Nový, V. Závada, F. Branišlav, K. Konrád, J. Rybák a řada jiných autorů, je výmluvným svědectvím o lidské i básnické velikosti skromného člověka a básníka Konstantina Biebla.

BERDY MURATOVIČ KERBAJAJEV, AJSOLTAN ZE ZEMĚ BÍLÉHO ZLATA. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 180, Kčs 60.—.)

Nový román turkmenského spisovatele B. M. Kerbajajeva, poctěný Stalinovou cenou za rok 1950, je v pravém slova smyslu úchvatnou písní o šťastném životě turkmenské země i skvělým obrazem plodné práce a pokojného života turkmenských pěstitelů bavíny, jejichž každoroční úsilí vrcholí bohatou sklizní a radostnými oslavami úspěšné práce.

LEOPOLD INFELD, VYVOLENCI BOHŮ. (Nakl. Mír, str. 275, Kčs 40.—.)

Historický román o velkém francouzském matematiku z první poloviny XIX. století není jenom profilem tohoto vědce, nýbrž dává možnost autorovi, kterým je profesor varšavské university a člen Světové rady míru, aby ukázal na sociální a politické poměry ponapoleonské Francie. Statečný francouzský lid zápasící o svá práva je druhým hrdinou tohoto románu.

JIRÍ HRONEK, SPOUTANÁ FRANCIE. (Nakl. Mír, str. 64, Kčs 35.—.)

Francouzský lid bojuje demonstracemi proti okupantům. Četné doklady, provázené bohatou částí ilustrační, činí knihu tak živou, že musíte dočíst do poslední řádky.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

M Ě S Í Č N Í K K A T O L I C K É H O D U C H O V E N S T V A

Msgr. K. Reban zdůrazňuje význam růžencové modlitby v měsíci říjnu

Nový ritus obřadů Bílé soboty má obnovit oslavu „Veliké noci“

Prof. Ph et JUDr. Josef Kasan pokračuje ve výkladu o dějinném vývoji církevního práva

Spirituál P. Karel Sahan medituje o pořádku

ThLic. Miroslav Rajmon osvětluje Dělnickou otázku Matěje Procházky

Děkan P. Václav Šebek probírá hospodářské záležitosti duchovní správy

Gen. inspektor Josef Rublič radí, jak ošetřovat stromy ve farní zahradě

Kněz - dřevorytec P. Arnošt Hrabal vystavuje ukázky svých prací

ČÍSLO **8** ROČNÍK DRUHÝ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MĚSÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JECNÁ ULICE 2 (KNĚŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358

ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815, 22168, 25522

ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENES

S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČAST VĚDECKOU

Prof. ThDr Jaroslav Beneš
Prof. ThDr Václav Bartůněk
Prof. ThDr Antonín Hrdý
Prof. ThDr Josef Hronek
Prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.
Prof. ThDr František Kotálek
Prof. ThDr Josef Kubalík
Prof. ThDr Jan Merell
Prof. P. František Panuška CSSR
ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka
Prof. ThDr Vojtěch Šanda

PRO ČAST PRAKTICKOU

P. Josef Buchta
P. Jan Dočekal
P. Ladislav Hronek
P. Dominik Jirků OFM
P. Jan Mára OCr.
MgSr PhMg Eduard Oliva
ThDr P. Josef Plojhar
P. Karel Sahan CSSR
Prelát Ph a ThDr Jan Sobota
P. Karel Tomíček
P. František Tripský OMConv.

Z DÍLA DŘEVORYTCE P. ARNOŠTA HRABALA

(K obrázkové příloze)

Dřevorytec P. Arnošt Hrabal je buchlovický farář, arcibiskupský konsistorní rada a Bohem nadaný umělec. Je synem venkovského řemeslníka, potomka kovářů, a od dětství hořel dvěma touhami: po kněžství a po umění. Chodíval s otcem do lesů a hor a už tehdy v něm vzbuzovaly stromy tajemné báje, představy a vidiny. Prastará bible v rukopise, jež se dědila z otce na syna a byla nábožně čtena v rodině, tvořila jeho jediný duchovní pokrm, který utvrzoval prostou víru. Obě jeho touhy se uskutečnily. V Olomouci vystudoval teologii a později jako kaplan prosadil u autority církevní svou vůli navštěvovati malířskou akademii ve Vídni. Dnes je farářem. Po jiné kariéře kněžské nikdy netoužil, nabízená povýšení a vyznamenání vždy odmítal. Po odsouzení každodenní mše svaté a vykonaných povinnostech duchovní správy věnuje Hrabal všechny volné chvíle umělecké tvorbě. Chodí lesy s deskami a nožkem a vrývá obrazy, jež ho upoutaly, aniž by je předběžně kreslil.

Arnošt Hrabal vidí v přírodě mnohem více, než ve skutečnosti nám nabízí. Prožívá přírodu jako venkovan a jako kněz, avšak jako venkovan vrcholně citlivý a jako kněz nevýslovně lidský. Vidí a cítí, co se skrývá za hranicemi tvarů, výchovy a ritu. Přírodu a poesii, jež mu duši překypuje a pění do nevyčerpaní, vyjadřuje zcela svým vlastním způsobem. Jedna sbírka jeho rytin obsahuje 22 studií, tvořících cyklus bezejmenný, jež bychom mohli pojmenovati »Hlasy stromů«. Hlavním námětem jeho rytin jsou borovice z jeho lesů, po každé jinak vystižené, v naprosté slohové ucelenosti. Náboženské motivy (Ave Maria, Velikonoce, Hod Boží svatodušní, Betlem) jsou provedeny se smyslem pro lidskou dramatickosti. Romantická the-

mata (Samota, Pohřeb v lese, Lesní symfonie, Symfonie na varhany, Stará láska, Dva přátelé) jsou podána s usebranou zbožností. Dva obrazy jsou věnovány Don Quijotovi a Till Eulenspiegelovi, dobrodruhu a satirickému šaškovi a oba vyjadřují jemnou intuici v podání.

V dřevorytech Hrabalových, pokud se vyskytují postavy (všeobecně bývají znázorněny kmeny, větvemi a listy), bývají malé, podřadného významu. Převládá však v nich les se svou nádherou a mohutností, se svými kouzelnými stíny a strohou přísností. Přestože Hrabalovy stromy ovládá symbolismus a hluboký biblický a evangelický smysl, zůstávají živými, vzatými ze skutečnosti, vnímavými v jejich naprosté přirozenosti duchem prostým a nejvýše citlivým, avšak dovednou stílisací bývají vzápětí unášeny z realismu do uměleckých vidin. V »Symfonii na varhany« (viz přílohu) dosáhl snad vrcholu krajinářského podání a duchovního asketismu. Hrabalovy rytiny mají jedinečnou vlastnost: nutí přemýšlet, poněvadž vznikly z přemýšlení, poněvadž si je vynutila vnitřní potřeba zevního výrazu, nikoli snobismus a lineární povrchnost. Kompozičně vznikly z myšlenky, nezávisle na vnějších podnětech. Jeho duch nejvíce zájem o běžné úseky krajiny, nýbrž s poctivostí naprostou člověka této země činí z ní záběry symbolického významu. Úplně skromný rodinný původ nedal mu poznání rafinovanosti, nesvedl ho na kulturní scestí, ale naučil ho upřímně vyjadřovati své přesvědčení.

Uprostřed různých směrů v umění zůstává Hrabal umělcem čistým, počestným a poctivým, nehledajícím světskou slávu, spějícím za ideálem pro ideál. Proto zasluhuje pozornosti. Jeho dílu, tak skromně prostému, patří uznání a nehynoucí sláva. Petr Franta

Duchovní PASTÝŘ

REFLEXE ŘÍJNOVÁ

Msgr. Karel Reban

Liturgie a život spolu těsně souvisí. Liturgie životu lidskému mnoho dává na milostech i úkolech, ale také mnoho čerpá ze života. Příroda i lidská práce našly si cestu v liturgický život a ovlivnily jej tak, že není ničím skutečnosti a potřebám cizí, nýbrž stává se souzněním živlu božského i lidského.

Je tu podzim . . . Příroda ve svém celku vykonala svou službu a lidské ruce a stroje sklídily úrodu. Klade se k odpočinku, nikoli však k nečinnosti. V jejích hlubinách již se připravuje nový život.

V duchovním životě Církve vžil se zákon, že říjen je měsícem *posvátného růžence*. Je-li růženec po celý rok modlitbou horlivějšího katolíka, je v říjnu na našich osadách modlitbou společnou, lidovou pobožností.

Nestačí ovšem mechanicky odříkávat desátky. Je třeba duchovně pracovat, těžit z růžence — potom novými silami naplní se náboženská víra i mravní život. Lev XIII. po léta odhaloval věřícím myšlenkové a mravní hodnoty růžence svými encyklikami, které věnoval růženci.

Sáhněte do těchto myšlenkových pokladnic a vyzdvihněte z nich hodnoty staré i nové!

I nám kněžím Církve tiskne v ruce růženec. Vždyť v samotném CJC can. 125, 2° vyslovuje vroucí přání, aby kněží denně ctili Bohorodičku růžencem. Po mši sv. a po sv. povinnosti breviářové i nám kněžím je růženec modlitbou nejdražší. V něj denně vkládáme svou adoraci, svůj dík, své radosti i strasti, v jeho články vetkáváme vše, čeho potřebují duše svěřené, jím vytrvale prosíme za Tajemné Tělo Kristovo, za Církve. Je nám růženec denním tributem oddanosti k Marii, a jako každá dobrá modlitba a úvaha mariánská je právě růženec vyznáním naší víry kristologické a sbližuje nás s Kristem.

Sláva a požehnání růžencové modlitby je dána tím, že je to *modlitba mariánská* — proto dojde cíle a skrze Marii vrátí nám dary Boží. Je to *modlitba církevní, katolická*. Církve ji vzala za svou jako snad žádnou jinou. Za svou zbraň v duchovních zápasech, za svůj ideál v hlásání mravnosti, za svůj zdroj činnosti. Na růženci ulpěl u mnohých předsudek, že běží o bezduchý mechanismus. Jaké to nepochopení! — Právě naopak — růženec je určen k reflexi — při něm má se rozhovět duch i srdce: aby k tomu bylo dosti času, proto spočívá mysl déle na jednom obraze z dějin spásy, proto se noříme opět a opět v nevyčerpatelné krásy modlitby Páně a andělského pozdravu.

Růženec je Církvi prostředkem kladného vztahu k nejvyšším statkům lidstva a studnicí aktivity k jejich dosažení a rozhojnění. Růženec radostný soustřeďuje se na faktu Vtělení Syna Božího a na osobě Ježíše Krista, tohoto druhého Adama lidstva, Hlavy Tajemného Těla. Bolestný růženec zahlíží se na Umučení Páně a hlásá nekonečnou cenu Milosti i lidské duše. A slavný růženec ukazuje, jak Církve je mostem z času do věčnosti, jak je duchovním pokračováním údělu Marie, která ostatně je věčně živým spojením Církve ve stavu smrtelnosti i nesmrtelnosti. Lidstvo všecko sjednocené v Ježíši Kristu žije z Něho a má žít pro Něho. Má po cestách pokoje pokračovat a růst ve všem dobrém, počítajíc v to také všechny přirozené hodnoty. Zcela logicky plyne z toho mravní povinnost lidstva *uchovávat a zajišťovat mír* a společnost zájmů, které jsou k dobru lidstva. Zbývá vykonati ještě nesmírně mnoho, aby lidský život byl důstojný, krásný a šťastný. Na to vše máme mysliti, modlíme-li se růženec, aby nadpřirozený náboženský a duchovní pokrok lidstva měl svůj protějšek ve vysokém stupni přirozeného blahobytu a řádu.

Modleme se s lidem v říjnu růženec na tyto vysoké intence za pokoj a blaho všeho světa. A někdo nepodceňuj tuto naši mírovou službu. Neříkej: »Modlit se — co to je? Změní se tím něco? . . .« Ano, mnoho se tím změní. Nemluvíme jen o nadpřirozených účincích modlitby. Ale je třeba doceniti modlitbu, modlitbu tak úpornou svou vytrvalostí a naléhavostí, jako je růženec, i po stránce přirozené, psychologické. Vedeme-li lid k modlitbě za dosažení určitého dobra, pracujeme o to, aby ono dobro se mu stalo posvátným a drahým, aby se mu oddal v hloubi duše, aby v ně věřil, aby pro ně pracoval

a žil. Růžence, obětované za mír, se stanou vychovatelem všech, kdo je s námi budou konat, aby věřili v mír a v jeho ovoce a aby se stali svým smýšlením a svými skutky apoštoly míru, živou obranou míru, budovateli míru.

V loretánské litanii, kterou vzýváme Pannu Marii, následují po sobě invokace: »Královno posvátného růžence« a »Královno míru...« V Mariině Srdeci i v našich srdcích růžencem budiž modlitbou za mír a životem míru, této nezbytné podmínky šťastného lidství.

THEOLOGIE

NOVÝ RITUS OBŘADŮ BÍLÉ SOBOTY

V rámci plánovaných liturgických reforem, vyžadovaných novým způsobem křesťanského života, o nichž bylo svého času referováno v Duchovním pastýři, uskutečnila církev obnovení »Veliké noci«, t. j. oslavu obřadů Bílé soboty v noci na Hod Boží velikonoční, jak tomu bylo ve starověku.

Stalo se tak dekretem Sacrorum Rituum Congregationis »Dominicae resurrectionis« ze dne 9. 2. 1951, který byl doplněn druhým dekretem téže posvátné kongregace »Instaurata vigilia paschalis« ze dne 11. 1. 1952.

Katolický svět přivítal s radostí a nadšením toto dlouho očekávané rozhodnutí nejvyšší autority církve svaté. Dosavadní oslava Bílé soboty v ranních hodinách nebyla zřejmě ideální, jednak proto, že časově neodpovídala ani přibližně době Zmrtvýchvstání Páně, hlavně však proto, že se liturgie zúčastňoval jen nepatrný počet věřících, takže se tyto posvátné a překrásné obřady konaly v téměř prázdných chrámech.

Zcela jinak se vyjímá liturgická oslava Vzkříšení za nočního ticha v ovzduší svátečního očekávání největší události, nejhlubšího tajemství naší svaté víry. Mají-li Vánoce svoje kouzlo, které je zdrojem hojného náboženského povznesení, právě svými nočními bohoslužbami, všemu lidu tak vzácnými a milými, dostávají obnovením noční liturgie i Velikonoce zase svou pravou, původní náplň. Všude tam, kde byla Vigilie již zavedena, plně se osvědčila a Ordináři ve svých zprávách referují o mohutné návštěvě a účasti věřících a velkých duchovních užitečích.

Tyto poznatky jsou obsaženy ve shora citovaných dvou dekretech SRC.

První dekret »Dominicae resurrectionis« z roku 1951 zavádí liturgickou oslavu Zmrtvýchvstání Kristova opět v noci s Bílé soboty na Hod Boží velikonoční, a to na zkoušku — »ad experimentum« — prozatím na jeden rok. Druhý dekret »Instaurata vigilia paschalis« z roku 1952 prodlužuje fakultu na další tři léta a slibuje, že bude nový ritus po uplynutí této lhůty definitivně a závazně zaveden. Jak naznačeno, jde zatím o úpravu fakultativní, t. j. nemusí se podle ní postupovat. *Kdo chce, může zůstat při starém.* Zavedení nového ritu v jednotlivých diecích činí SRC závislým *jedině na dobrozdání Ordinářů.*

K dekretům jsou v autentickém vydání připojeny tak zv. »Ordinationes«, čili rubriky, které provedení »vigiliae paschalis instauratae« blíže určují a vysvětlují. Nejhlavnější a nejdůležitější body těchto »Ordinationes« jsou:

Během doby svatopostní nechť jsou napřed věřící o smyslu a průběhu posvátných obřadů patřičně a dostatečně poučováni. (Tit. I.)

Začátek obřadů stanoví se tak, aby mše svatá mohla být zahájena o půlnoci. Dává se však Ordinářům možnost přesunout začátek »gravibus publicis de causis« anticipando již na večer Bílé soboty, ovšem nikoliv před 8. hodinou. (Tit. II.)

Upozorňujeme dále, že nový způsob ritu má platnost jen tam, kde se obřady konají skutečně v noci (resp. večer). Kdo koná obřady jako dosud na Bílou sobotu ráno, musí ve všem nadále zachovávat ritus obsažený v římském misálu. (Tit. III.)

Titulus IV. podotýká mimo jiné — a to je zajímavé novum — že tam, kde se postupuje na Bílou sobotu podle nového ritu, odpadá in Vigilia Pentecostes dosud obvyklé opakování svěcení křestní vody (s prorocstvími a litanií).

Následují pravidla, týkající se mše svaté a sv. přijímání in Vigilia paschali instaurata. (Tit. V.) Kdo tuto půlnocní mši svatou celebruje, může die Paschalis znovu celebrovat. (Má-li fakultu, i binovat, příp. trinovat.) Lid účasti na půlnocní mši svaté splní zároveň povinnost pro Boží Hod. Přistupující o půlnocní mši svaté k svatému přijímání nemohou opět přijímat die dominica Resurrectionis, mohou ale, byla-li mše svatá vigilní, výjimečně již v sobotu večer. Jak kněz, tak věřící zachovávají ieiunium eucharisticum přede mši svatou, resp. před svatým přijímáním alespoň od 10 hodin večer, je-li totiž celebrována o půlnoci; od 7 hodin večer, anticipuje-li se dříve. Kněží sloužící půlnocní mohou po ní »aliquid per modum potus sumere«, budou-li na Boží Hod zase sloužit, »servato tamen ieiunio eucharistico unius saltem horae antequam alteram missam incipiant«.

Tit. VI. zmíněných Ordinationum dává mimo jiné pokyny ohledně vyzvánění atd. a v posledním zvláště pro nás zajímavém bodě mluví o lidových zvycích na Bílou sobotu, jak totiž mají být přivedeny v soulad s novým ritem. Nařizuje se zde, aby Ordináři a faráři takovému »usus populares, qui in die Sabbati Sancti in multis regionibus invaluerunt, ... cum novo Ordine Sabbati Sancti prudenter componantur«. U nás máme takovýto závažný »usus popularis« totiž mimoliturgický Boží hrob a mimoliturgickou oslavu Vzkříšení navečer Bílé soboty. Nebude beze sporu snadné řešit kolisi mezi tímto lidovým zvykem a novým způsobem liturgických obřadů. Na konci tohoto pojednání se k této otázce ještě jednou vrátíme.

Instaurací velikonoční Vigilie neumožňuje však církve pouze konání posvátných obřadů dosavadní Bílé soboty opět ve »Veliké noci«, ale zároveň zasahuje přímo do samých obřadů, které podle

původních forem starokřesťanských liturgií, v pozdějších dobách zaniklých nebo nepochopením pozměněných, znova upravuje, ba tam, kde je zapotřebí, tyto obřady i podstatně zkracuje. Víme na příklad všichni, že zvláště 12 obvyklých proctví bylo většinou na obtíž nejen kněžím vykonávajícím funkce Bílé soboty, ale také přítomným věřícím, kteří většinou vůbec nerozuměli, co se u oltáře děje a dlouhou chvíli se nudili. Zde provedla reforma ráznou změnu: prorocství jsou nyní pouze 4, tedy tři čtvrtiny škrtnuty. I svěcení ohně na začátku obřadů je kratší. Novou úpravou vyniklo nádherné svěcení paškálu a jeho význam, též svěcení křestní vody se stalo, ač jen nepatrnými změnami, mnohem výraznější, zcela nové je obnovení křestního slibu, které je zařazeno mezi svěcením křestní vody a mší svatou. Konečně byla i mše svatá poněkud pozměněna, nejen tím, že se do ní po svatém přijímání vkládají místo dosavadních nešpor časově odpovídající zkrácené Laudy božihodové, ale i tím, že úplně odpadají stupňové modlitby na začátku a poslední evangelium na konci. Odborníci v liturgice vidí v tom jakousi předzvěst reformy ritu mše svaté vůbec, ke které snad během dohledné doby dojde.

Nyní podrobně o průběhu nového ritu Vigiliae paschalis instauratae, jak jej uvádí další část autentického vydání SRC.

Úprava má především vliv na Officium Bílé soboty:

Matutinum a Laudy se neanticipují (dosavadní Matutinum tenebrarum navečer Velkého pátku), ale říkají se ráno, a to jako v breviáři, kromě této výjimky: v Laudech se vynechává po „*Christus factus est*“ a tichém „*Pater noster*“ 50. žalm „*Miserere*“ a ihned se připojuje nová orace dne: „*Concede, quaesumus, omnipotens Deus: ut qui Filii tui resurrectionem devota expectatione praevernimus; eiusdem resurrectionis gloriam consequamur. Per eundem Dominum.*“ (Conclusio sub silentio.)

Malé Hory (nezměněné) mají tentýž závěr jako Laudy.

Nešpory — nyní odloučené ode Mše svaté, do níž byly dosud zkráceně vsunuty — recitují se celé jako jindy, a sice podle schematu Zeleného čtvrtku. Nová je pouze 1. antifona: „*Hodie afflictus sum valde, sed cras solvam vincula mea*“, a antifona k Magnificat: „*Principes sacerdotum et pharisaei munierunt sepulcrum, signantes lapidem, cum custodibus*“. Po opakování této antifony říká se ihned svrchu uvedená orace „*Concede*“, čím končí Nešpory. Recitují se odpoledne „hora competentí“, tedy nikoliv dopoledne „ante commestionem“ podle rubrik postní doby.

Kompletář na Bílou sobotu úplně odpadá.

Rovněž odpadá celé Matutinum Dominicae Resurrectionis, a to proto, že — jak praví příslušná rubrika — „*sollemnis vigiliae paschalis instauratae celebratio locum obtineat officii nocturni dominicae Resurrectionis*“. „*Inter missarum vigiliae sollemnia*“, pak „*cantantur pro Laudibus, quae suo loco proponuntur*“.

Officium velikonoční neděle pokračuje potom Primou.

Kde se ovšem budou konat obřady Bílé soboty zatím ještě po starém způsobu, t. j. ráno, zůstává v naprosté platnosti dosavadní Officium, jak je máme v breviáři, aniž by se něco pozměnilo.

Vlastní Vigilie velikonoční slaví se podle nového ritu takto:

Určitou dobu před půlnocí (nejspíše, jak shora řečeno — *Ordinationes, tit. II. — v 8 hodin večer*) světi se především mimo kostel oheň, a to jedinou modlitbou „*Deus, qui per Filium tuum*“, která je v misálu primo loco.

Poté se ihned, tedy venku před kostelem u ohně, světi velikonoční svíce tímto způsobem:

Kněz dělá pisadlem do paškálu na místo, kam budou později zasazena grana, kříž do vosku. Za vytrvávání kříže říká: „*Christus heri et hodie*“ (čára svislá), „*Principium et Finis*“ (čára vodorovná). Pak vpisuje týmž nástrojem nad kříž první písmeno řecké abecedy řka: „*Alpha*“ a pod kříž poslední písmeno řka: „*Omega*“. Mezi 4 úhly kříže zaznamenává běžný letopočet (tedy na př. 1952), do každého úhlu po jedné číslici, slovy: „*Ipsi sunt tempora*“ (1), „*et saecula*“ (9), „*ipsi gloria et imperium*“ (5), „*per universa aeternitatis saecula. Amen*“ (2).

Nyní světi se — mlčky, pouhým pokropením svěcenou vodou a incensací — grana a vsazuje se more solito do paškálu, při čemž se kněz modlí: „*Per sua sancta vulnera*“ (1. granum) „*gloriosa*“ (2. granum) „*custodiat*“ (3. granum) „*et conservet nos*“ (4. granum), „*Christus Dominus*“ (5. granum).

Potom se velikonoční svíce rozsvěcuje posvěceným ohněm. Modlitba při tom zní: „*Lumen Christi gloriose resurgentis dissipat tenebras cordis et mentis*“.

Závěrem se recituje modlitba, kterou se dosud světila grana (podle misálu): „*Veniat, quaesumus*“. Místo „*super hunc incensum*“ říká se: „*super hunc incensum cereum*“.

Po ukončení svěcení koná se průvod do kostela, který má být ponořen v úplnou tmu. V průvodě nese jáhen (resp. sám celebrant), oblečený v bílou dalmatiku, hořící paškál. T. zv. triangl podle nového ritu již neexistuje. Cestou se zpívá obvyklé „*Lumen Christi*“ za trojího zastavení. Při zastavení prvním rozsvěcuje si celebrant svou vlastní, malou svíci, při zastavení druhém rozsvěcuje své svíce klerus, při zastavení třetím všechen ostatní lid.

Velikonoční svíce postaví se na svícen stojící „*in medio chori*“ a před ním zpívá jáhen (celebrant) po předcházející benedikci a okouřování svíce a knihy známé Praeconium paschale „*Excultet*“, jak je máme v misálu. Passus „*pro imperatore romano*“, vyskytující se na konci Praeconia, se ruší a místo něho zní závěr nyní takto: „*Respice etiam ad eos, qui nos in potestate regunt, et ineffabili pietatis, et misericordiae tuae munere, dirige cogitationes eorum ad iustitiam et pacem, ut de terrena operositate ad caelestem patriam perveniant cum omni populo tuo. Per eundem Dominum.*“

Následují prorocství (lekce). Barva parament je opět fialová. Jsou to tyto 4 lekce: První z knihy Genesis (dosavadní 1. v římském misálu), druhá z knihy Exodus (dosavadní 4.), třetí z proroka Isaiáše (dosavadní 8., počínající slovy „*In die illa erit german Domini*“), čtvrtá z knihy Deuteronomion (dosavadní 11.). Druhá, třetí a čtvrtá lekce má Canticum (Traktus), po každé ze čtyř lekcí zpívá se příslušná orace.

Po prorocstvích se zpívá první část Litanie ke všem Svatým, t. j. až k invokaci „*Omnes Sancti et Sanctae Dei*“ inclusive. Po této invokaci se Litanie přerušuje a začíná svěcení křestní vody. Novinkou jest, že se voda nesvětí ve křtitelnici, nýbrž u paškálu, tedy „*in medio chori*“, coram populo. Zahajuje se modlitbou: „*Omnipotens, sempiterna Deus, adesto*“ (viz misál), další postup zůstává nepozměněný. Před vléváním svatých Olejů odebírá se trochu vody na pozdější asperges, i lid může dostat i z křestní vody domů.

Posvěcená voda se teď v průvodě odnáší z chóru do křtitelnice za zpěvu Cantica „*Sicut cervus*“, které bylo dosud na začátku svěcení. U křtitelnice recituje se ještě modlitba: „*Omnipotens, sempiterna Deus, respice*“, již nalézáme rovněž v misálu za zpěvem: „*Sicut cervus*“.

Po návratu k oltáři se koná úplně nové zavedené obnovení křestního slibu. Skládá se z předmluvy kněze a obvyklých otázek a odpovědí, jako při udělování svatého Křtu. (Trojí abrenuntiace, troje vyznání víry). Obnovení slibu končí společně recitovaným „*Pater noster*“, požehnáním kněze a pokropením lidu křestní vodou. Rubrika výslovně podotýká, že celý tento obřad lze vykonat „*lingua vernacula*“.

Přechod ke Mši svaté tvoří druhá část Litanie ke všem Svatým, od invokace „*Propitius esto*“ do konce. Zatím celebrant (a ministri sacri) oblékají bílá para-

menta a za závěrečného třikrát opakovaného „Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison“ okuřuje kněz oltář, aniž by se napřed pomodlil Stupňové modlitby, které se vůbec vynechávají.

Po incensaci intonuje celebrant slavnostně „Gloria“, zvony se rozhlaholí, varhany hrají. Mše svatá půlnoční zůstává beze změny, jak ji máme v misálu na Bílou sobotu.

Po svatém Přijímání však se vsunují místo dosavadních Nešpor, jak již bylo řečeno, zkrácené velikonoční Laudy: jako antifona troje „Alleluja“ a 116. žalm „Laudate Dominum omnes gentes“. Capitulum et Hymnus non dicuntur, ale zpívá se ihned tato antifona ad Benedictus: „Et valde mane una sabbatorum, veniunt ad monumentum, orto iam sole, alleluja.“ Za zpěvu „Benedictus“ okuřuje se opět oltář more solito a po opakování antifyony je modlitba (současné Postcommunio Mše) „Spiritus nobis“.

Pak zpívá jáhen (celebrant) „Ita, missa est“ podle zvyku velikonočního a po obvyklém „Placeat tibi“ dává kněz požehnání.

Ihned po požehnání odcházejí všichni od oltáře, aniž by se recitovalo Poslední evangelium.

Tím končí obřady Vigiliae paschalis instauratione.

Nový ritus je jistě krásný a každému, kdo jen trochu liturgicky smýšlí a žije duchem Církve, se bude líbit. Budeme Církvi vděční, že se rozhodla k tomuto šťastnému kroku a navrátila nám do původního stavu tuto perlu našich služeb Božích, tuto »matrem omnium sanctarum vigiliarum«, jak ji nazývá sv. Augustin. Doufáme, že naši njd. Ordináři ochotně dají svolení k alespoň dobrovolnému zavedení. Nové texty nejsou natolik rozsáhlé, že by jejich vydání bylo spojeno s potíží.

Nezapomínejme ovšem na problém, o němž

byla zmínka na začátku tohoto článku: máme v našich zemích Boží hrob a mimoliturgickou oslavu Vzkříšení navečer Bílé soboty. Z logických důvodů nelze konat ve večerních hodinách Vzkříšení a v noci začít posvátnými obřady. Vzkříšení musí následovat Mši svatou po obřadech. Obřady ale a Mše svatá trvají alespoň dvě hodiny. Kdyby byl proto začátek stanoven i na 8. hodinu večer, muselo by být Vzkříšení každým způsobem někdy v noci, co se dá sotva provést. Nezbyvalo by tedy než Vzkříšení zrušit, což by náš lid těžko nesl, anebo odložit na ranní hodiny Hodu Božího velikonočního. Výstav Sanctissima v Božím hrobě musel by se v tomto případě v sobotu večer přerušit (průvod Vzkříšení by pak snad vycházel od hlavního oltáře), nebo prodloužit až do rána neděle velikonoční. Bylo by snad také možno požádat SRC s patřičným odůvodněním o dispens od ustanovení, podle kterého nemohou být posvátné obřady zahájeny před 8. hodinou večerní. Kdyby Kongregace svolila a obřady by začaly již dříve, na př. v 5 nebo 6 hodin, mohla by se slavnost Vzkříšení dobře konat ihned po Mši svaté, t. j. ještě na Bílou sobotu večer, jako dosud.

Bude na našich njd. Ordinářích, aby rozhodli a našli přijatelné řešení. Mohli by i dp. čtenáři článku zaujímat své stanovisko, vyjádřit své dobrozdání a podat návrhy.

Všude tam, kde byla Vigilia paschalis instaurata již zavedena, byla nadšeně přijata a setkala se s velkým úspěchem. Věříme, že se i u nás uskuteční k náboženskému a duchovnímu prospěchu našeho věřícího lidu.

DĚJINNÝ VÝVOJ CÍRKEVNÍHO PRÁVA

Clementinae.

Papež Klement V. (1305—1314) dal sestavit novou sbírku z ustanovení koncilu viennského (1311) a ze svých vlastních dekretálů v obvyčejném systému 5 knih. Roku 1314, dne 21. března, byla sbírka v kardinálské konsistoři publikována, ale již 20. dubna 1314 zemřel papež Klement V., čímž jím předepsané zaslání sbírky universitám bylo přerušeno a povstaly proto pochybnosti, zda tato sbírka platí. A proto ji r. 1317 republikoval papež Jan XXII. bullou »Quoniam nulla«, zasláním bolognské a pařížské universitě k užívání »in iudiciis et in scholis«. Jan XXII. ale na textu sbírky papeže Klementa V. nic nezměnil. Název »Liber septimus« se neujal, neboť ač tato sbírka je zákoníkem, přece není výlučným, a ponechala v platnosti dekretály nepřijaté.

Cituje se: cap. 1. de iure patronatus III. 12. in Clementinis, nebo Clementina 1. de iure patronatus III. 12.

Podobně jako k »Liber sextus«, tak i ke »Clementinám« vydal »Glossa ordinaria« Joannes Andreae.

Extravagantes Joannis XXII.

Klementiny jsou posledním zákoníkem. Již na sboru kostnickém a basilejském nazývány poslední sbírky »Corpus iuris canonici«. Nesprávné označení: »Corpus iuris canonici clausum« vzniklo z neporozumění sboru basilejského (1436), jenž zrušil posavadní papežské rezervace, obsažené v Corpus iuris canonici, při čemž užívá slov: »reservationibus in Corpore iuris expresse clausis — dumtaxat exceptis«.

Dekretály ve sbírce předchozí nepřijaté nebo později vydané byly různě sestavovány a ke Klementinám přidávány, až se ustálil způsob, jak je zavedl Jan de Chappuis ve svém pařížském vydání libri Sexti a Klementin r. 1500. On sestavil 20 dekretálů Jana XXII. ve 14 titulech, dělených na kapitoly. Glosoval je Zencelinus de Cassanis r. 1325.

Extravagantes communes.

Tentýž Jan de Chappuis sebral ještě jiné papežské listiny (74 dekretálů různých papežů, rozdělených podle obvyklého způsobu do 5 knih), které považoval za užitečné. IV. kniha nemá žád-

ného obsahu, proto má označení »liber quartus vacat« (je prázdná).

Žádná z těchto sbírek není zákoníkem, musí se tedy každý dekretál zvláště posuzovat.

Glosováno je jen 20 dekretálů: hlavně Joannes Monachus a Guillmas de Monte Lauduno.

Od doby Chappuisovy nalézají se tyto dvě sbírky vždy ve vydáních »Corpus iuris canonici«.

Citace: c. Exsecrabilis de praeb. III. in Extravag. Joannis XXII., anebo c. un. de praeb. in Extr. Joannis XXII.; pak c. l. de electione in Extravag. commun. (I., 3.).

Institutiones.

Jan Pavel Lancelotti (zemř. 1590), profesor na universitě v Perugii, sestavil z praktické potřeby stručnou učebnici, která by sloužila za úvod ke studiu církevního práva. Nese nápis: »Institutiones iuris canonici« a byla vydána r. 1563 v Perugii. Tyto instituce jsou rozděleny na 4 knihy, tituly a paragrafy. K velkému zklamání autora nedošla tato kniha papežského schválení.

Dekretálky papežů Řehoře IX., Bonifáce VIII. a Klementa V. tvoří tak zv. »Corpus iuris canonici«.

Toto Corpus iuris canonici bylo dílem středověkým. V něm se zrcadlí náboženské, sociální a politické poměry tehdy vládnoucí. Dějinné události pozměnily však během času mnohý právní názor, který předpokládalo právo Gratianovo a dekretální. I v Církvi samé přivodily události nutnost podrobiti kázeň užitečným opravám a za tím účelem ozývaly se hlasy po reformě. »Reformní« sněmy století XV., kostnický (1414—1418) a basilejsko-florentský (1431—1445), dostaly se na slepé koleje superiority sněmu nad papežem.

Teprve sněm tridentský (1545—1563), ačkoli nese v první řadě ráz dogmatický, zasáhl mocně a úspěšně v obor církevní kázně. Jeho »*decreta de reformatione*« zkorigovala právo dekretální do té míry, že sněmem zahájeno nové období — *ius novissimum*.

Některé starší zákony byly sněmem výslovně obnoveny, mnohé nové zase zavedeny (na příkl. semináře, časté kanonické visitace, utužena residenční povinnost církevních hodnostářů i farářů, postaráno o řádné včasné obsazení obrocí, zostřen dozor nad mravy věřících i kleru, omezitelnost ve výběru ordinářů, vhodná ustanovení o úřadu kazatelském, o důstojném konání bohoslužby, oprávněno právo manželské i řeholní).

Již na sněmu tridentském se objevila myšlenka na novou úpravu a kodifikaci církevního práva. Tato snaha vešla ve skutek pouze v té nedokonalé formě, že papež Řehoř XIII. (1572—1590) vydal roku 1582 znova Codex iuris canonici v nejširším smyslu, přibрав k úředním sbírkám i Extravaganty a Instituce Lancelottiho.

Dekretály papeže Klementa VIII. (1592—1605) nevěšly vůbec v platnost, poněvadž jim byla odeprána církevní aprobace k tisku a dílo bylo odvedeno ohni. Roku 1598 kard. Pinelli předložil

spis papeži, který mu odepřel aprobaci i povolení k tisku.

Bullarium Benedicti XIV. je poslední pokus vydati papežské listy ve formě zákonné sbírky, který učinil papež Benedikt XIV. (1740—1758), nejučenější kanonista na stolci papežském. Roku 1746 vydal první ze 4 svazků svého bullaria, jež spolu s listem »*Iam fere*« poslal podle starého zvyku universitě bolognské, prohlásiv sbírku za autentickou. Jest to poslední kolekce svého druhu. Ostatní 3 části díla nesou název »*Bullarium Benedicti XIV*« a jsou, pokud se jedná o celek, dílem soukromým, neúředním.

Corpus iuris canonici jako celek.

Corpus iuris canonici (Gratián, Liber extra, Sextus, Klementinae a obě Extravaganty) bylo do vydání nového Codexu základem práva kanonického, pokud nebyla jednotlivá ustanovení později zrušena. Corpus iuris canonici není žádným celkem, žádným jednotným zákoníkem.

Každá sbírka podržela prvotní ráz; tedy dekret Gratiánův a Extravaganty jsou sbírky soukromé, každé místo musí být samostatně oceněno. Ostatní sbírky jsou zákoníky charakteru výše naznačeného, ale Klementiny mohou derogovati Sextu a tato zase dekretálům Řehořovým (lex posterior derogat priori), neboť všechna ustanovení jedné sbírky jsou publikována současně.

Udání obsahu jednotlivých kapitol (summarium), jakož i glossy nemají rázu oficiálního, ačkoli jsou velmi důležité.

Nadpisy (inscriptiones) jednotlivých kapitol mají jen význam historický. Oficiální jsou »*rubricae*«, t. j. nadpisy jednotlivých titulů.

Oficiální vydání je římské za Řehoře XIII. z roku 1582. Text je revidován tak zv. »*correctores romani*«.

Novější vydání jsou od Böhmera 1747; od Richtera 1839; od Frieberga 1879—1881.

Vedle toho jsou vydání glosovaná, nejlepší z roku 1671 v Lyoně.

Decretum Gratiani přirovnáváno Pandektám, Liber Extra Codexu, Liber Sextus a Klementiny Novellám.

Corpus iuris canonici měl i pro obor práva světského velkou důležitost vzhledem k úzkému spojení Církve se státem. Obsahovalo též předpisy čistě civilní a některá ustanovení práva církevního měla vliv i na vývoj práva světského. Ačkoliv protestantismus osvědčil svůj odpor proti Corpus iuris canonici spálením celé sbírky Lutherem ve Wittembergu r. 1520, přece mělo Corpus iuris canonici vliv i na protestantské právo, pokud neodporuje dogmatickým zásadám protestantismu.

Soukromé sbírky pramenů práva církevního.

I. Usnesení synod obecných.

Od obecného koncilu vienneského (1311) se stala velká změna ve vydávání obecného práva církevního. V této době se spatřuje možnost církevní reformy jen ve všeobecných koncilech a do-

cháží k formulování teorie konciliární, která přiznává svrchovanou moc v Církvi koncilům obecným. Touto teorií jsou ovládány velké koncily reformační, po vienneském koncilu konané. Církevní sněmy v této době konané jsou:

1. *Pisa* (1409) — jeho úkolem bylo odstranit papežské schisma.

2. *Kostnice* (1414—1418) — odsouzení bludů Husových a Wiklifových.

3. *Basilej - Ferrara - Florencie* (1431—1449) — kompaktáta.

4. *Laterán* (1512—1517) — reformy. Usnesení publikováno papežem »sacro approbante concilio«.

5. *Trident* (1545—1564) — faktické uznání moci papežské a stanovení zásad práva manželského. Usnesení publikováno bullou: »Benedictus Deus«.

6. *Vatikán* (1869—1870) — papež uznán právně za nejvyšší hlavu Církve a papežská neomylnost. Usnesení publikováno bullou: »Pastor aeternus«.

Papežství však vyšlo z těchto bojů vítězně, neschválilo usnesení zmíněných koncilů, pokud obsahují principy teorie konciliární, a od té doby obecné právo církevní je jen právem papežským. Usnesení koncilů obecných platí jen po potvrzení papežem.

Usnesení obecných a partikulárních koncilů byla vydána pouze soukromě: *Labbe - Cossart*, Sacrosancta concilia ad regiam editionem exacta, I—XVIII (až do r. 1664); Paris, 1671—1672; k tomu doplněk od *Baluzius*, Collectio nova conciliorum, I. 1682.

Harduin, Acta conciliorum et epistolae decretales ac constitutiones Sum. Pontif. ad a. Chr. 34 usque ad a. 1714; I—XII, Paris, 1715. *Coleti*, Sacrosancta concilia ad regiam editionem exacta usque ad a. 1726, sv. I—XXIII, Venetiis 1728—1733. *Mansi*, Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio (až do r. 1439) I—XXXI, Florentiae 1759—1798.

Novější koncily od roku 1862—1870 obsahuje *Collectio Lacensis*, Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, I—VII, 1870—1890. Nejnovější vydání usnesení koncilu tridentského je: Richter—Schulte, Canones et decreta concilii Tridentini, 1853. Ke koncilu vatikánskému Martin, Omnium concilii Vaticani documentorum collectio, Paderborn, 1873.

II. Bullaria.

Usnesení papežská nutno hledati v bullariích. Nejdůležitější bullaria jsou:

Bullarium Cherubini. První použil názvu Bullarium pro svou sbírku papežských konstitucí od Řehoře VII. (1073—1085) k Sixtovi V. (1585—1590) Laertius Cherubini. Vyšla roku 1586 o 1 svazku, 1588—1590 o 2 svazcích, 1617 o 3 svazcích.

Bullarium Benedicti XIV. (1740—1758) vyšlo v Římě o 4 svazcích, z nichž první obsahuje konstituce papežské za léta 1740—1746 a je

autentický, byv zaslán universitě v Bologni. Z mnoha vydání je nejlepší z roku 1827, Leodii.

Magnum Bullarium Romanum, též tak zvané Bullarium Hyeronymi Mainardi et Caroli Cocquelines. V letech 1733—1762 vydal Mainardus jako pokračování Bullaria Cherubiniho v 8 sv. pap. konst. od r. 1673—1740 (do počátku pontifikátu Benedikta XIV.). Cocquelines znovu vydal Bullarium Cherubiniho ve 20 svazcích a Mainardus připojil 4 svazky Bullaria Benedikta XIV. (1740—1758), takže celá sbírka 32 svazků sahá od Lva I. (440—461) až do konce pontifikátu Benedikta XIV. (1740—1758).

Bullarium Luxemburgense, vydáno v Ženevě, v letech 1727—1758, o 19 svazcích. Obsahuje akta od Lva I. (440—461) do konce pontifikátu Benedikta XIV. (1740—1758).

Bullarium Taurinense, vyšlo v Turíně ve 24 svazcích, v letech 1857—1872, obsahuje konstituce papežské od Lva I. až do Benedikta XIV.

Bullarii Romani Continuatio vyšlo dvojí: jednak v Římě v letech 1835—1857, obsahující konstituce od papeže Klementa XIII. (1758—1769) až do čtvrtého roku pontifikátu Řehoře XVI. (1831—1846), má 19 svazků. Jiné vydání vyšlo v Prati v letech 1842—1843 o 14 svazcích jako pokračování Bullaria Benedikta XIV. (1758) až do Pia VIII. inkusive (1829—1830).

Mimo to vydány v Římě skoro úplné sbírky aktů novějších papežů: Acta Gregorii XVI. (1831—1846) o 4 svazcích; 1901—1904: Acta Pii IX. (1846—1878), 9 svazků; 1854 sl. Acta Leonis XIII. (1878—1905) o 23 svazcích; r. 1881—1905; Acta Pii X. (1905—1914), a to až do roku 1908, a tato byla prohlášena Sekretariátem Státu za autentická.

Od r. 1909 vychází oficiální publikační orgán římské kurie: *Acta Apostolicae Sedis*.

Předtím, od r. 1865, vycházela polooficiální: *Acta Sanctae Sedis*.

Litterae apostolicae jsou listy mající jméno papežovo. Vydává je římská kurie na rozkaz papežův nebo z plné moci.

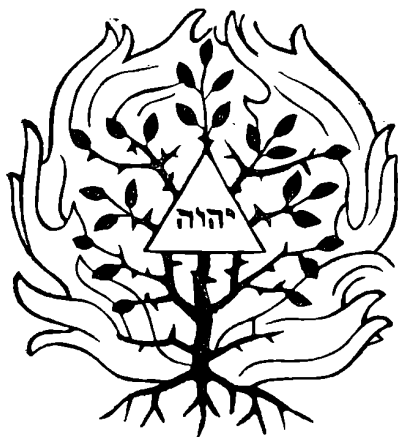
Osservatore Romano je úřední orgán papežského státu.

Bulla je listina vydaná papežem, na kterou tento přitiskl olovenou pečeť. Na jedné straně pečeti je obraz papeže a nápis: *Servus servorum Dei*. Na druhé straně je obraz sv. Petra a Pavla. Bulla byla původně pečeť — později se přeneslo na listinu. Bulla se dnes datuje kalendářním dnem nebo podle církevního svátku a přidává se rok pontifikátu. Svědčí-li určité osobě, obsahuje formulí oslovující nebo pozdravující.

Breve je papežský list, psaný na rozdíl od bully jednoduše a začíná se označením papeže podle řadového počtu. Papež Pius XII. Breve má v červeném nebo v zeleném vosku otisk rybářského prstenu s obrazem sv. Petra, jak loví ryby. Proto se říká také: *Sub annulo piscatoris*. Breve vydává secretaria status a kardinál kancléř nebo jeho zástupce je podpisuje. (Pokračování příště.)

Prof. Ph. & JUDr. Josef Kasan

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

SERVA ORDINEM ET
ORDO SERVABIT TE

Pořádek je harmonie, je soulad, je jednota v mnohosti. Kde harmonie a soulad, tam pokoj a mír. Neboť praví svatý Augustin: »Pax est tranquillitas ordinis.« Pokoj a mír z pořádku vyplývá.

Symbol jednoty v mnohosti je trojúhelník; nejdokonalejší vzor této harmonie Nejsvětější Trojice Boží. Poněvadž mezi třemi Božskými Osobami nej-

hlubší, dokonalý soulad, proto také trvalý pokoj; při svrchované, absolutní aktivitě nezměnitelný, absolutní klid: Deus motor immobilis!

Deus tranquillus, omnia tranquillat! Kde Bůh, tam klid, tam mír, tam pořádek.

Đábel je duch nepořádku, chaosu a zřícenin. Kde ďábel, tam nepořádek, tam chaos, tam různice a válka.

Pořádek ukládá, nepořádek rozčleňuje. Pořádek buduje mír, nepořádek vede k různicím a válkám.

Také první člověk, který byl stvořen podle obrazu Božího, byl stvořen v dokonalém souladu, v dokonalé harmonii.

Tělo poslouchalo duše, duše však poslouchala Boha. Z tohoto souladu, z této harmonie, z této rovnováhy všech mohutností vyplývá netušený pokoj a mír — tranquillitas, posvátný klid duševní.

Teprve první hřích vnesl nepořádek a tím neklid a chaos do srdce lidského. Vlivem dědičného hříchu tělo žádá proti duchu a duch žádá proti tělu. A jen tehdy, když si zamiluje duše pořádek a dá Bohu, co je Božího a plní vůli Otce svého, jenž v nebesích jest, zakotví v Bohu, v hlubině bezpečnosti, a pocítí opět ráj srdce. Neboť praví svatý Augustin: »Neklidné jest srdce naše, dokud nespočine v Tobě, ó Bože!«

Proto, drahý bratře! Serva ordinem animae — zachovej pořádek v duši a pořádek zachová ti pokoj, tranquillitatem, rovnováhu duševní!

Serva ordinem in tempore, in labore, in rebus!

a) Pořádek v čase: přesným rozvrhem hodin na každý den a přesným programem pro každý rozvrh! Kolik ztraceného času nám ušetří tento pořádek! Ztracený majetek lze nabýtí pracovitostí, ztracené zdraví léčením, ztracenou čest šlechetným životem — ale ztracený čas tak jako vyslovené slovo, vystřelený šíp a odeslaný dopis nikdy už se nevrátí!

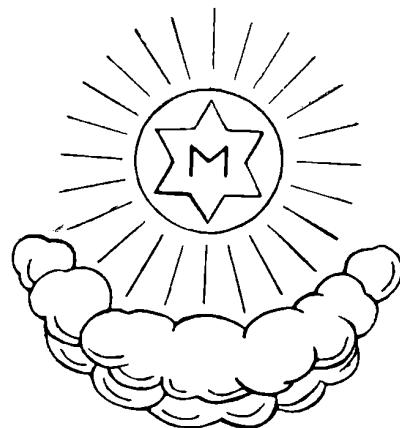
b) Pořádek v práci: řídit se podle staré římské zásady: primum necessaria, deinde utilia, postremo delectabilia! První je práce povinná, pak práce osobně prospěšná a pak teprve činnost zábavná! A konečně:

c) Pořádek ve věcech: každá věc vždy a všude na svém místě, ve své přihrádce, ve své zásuvce, ve svém pořadači, na svém stolečku, ve svých deskách!

Chybí-li člověku pořádek vnější, ztratí jistě i pořádek vnitřní. Dvakrát žije, kdo spřádáně žije!

Zachovej proto pořádek a pořádek zachová tebe!

P. Karel Sahan

BALADA
KE CHVÁLE KRÁLOVNY NEBES
Jaroslav Vrchlický

Věř, zem tak nikdy šťastna nebyla,
než tenkrát, Matko, Královno a Paní,
když chudička tě Matka zrodila,
co Jáchym staré čelo stíně dlaní,
zřel v plénky Tvoje v tichém
usmívání.

Pak rostlas jako polní lilium.
Až andělé váš obléhali dům,
kdo věděl o tom, ty hebrejský dave,
že Paraklet se chýlí k těmto řtům? —
Ó Panno, Choti, Ženo, Matko: Ave!

Pak andělská Tě záře zakryla,
to přišlo divem a tak znenadání,
jak blesku stopa, která vyryla
svůj zářící let nebes tichou plání,
a Bethlem zahořel v sta světél plání.
Zkvet liliemi nízký nad ní chlum,
sbor andělů se zjevil pastýřům,
vůl s oslem dýchal v chlévě šeri
tmavě.

Vznes bédný Adam k hvězdám
čelo z dum —
Ó Panno, Choti, Ženo, Matko: Ave!

Pak bolest pod křížem Tě ztopila,
Tys poznala, co lidský bol a lkání,
Tys poznala, svět jaký mohyla
zavírá v sobě. O, když v ztroskotání
se čelíst hrobky rozsmekla a na ni
sed anděl zvěstující zástupům,
že vstal Tvůj Syn — ó Matko,

Tvojím snům
co vyrovná se? V zori nebes žhavé
víc křídel andělských Ti neřek šum:
Ó Panno, Choti, Ženo, Matko: Ave!

Poslání

Mit štětec Murilla, vzít poupatům
jich lesk a něhu, vstoupit ve vln
tlum,
mít perel svit a hvězdné záře
smavé!

Však chudý žák jsem, chudý je
můj um:
Ó Panno, Choti, Ženo, Matko: Ave!

Letos vzpomínáme 40. výročí úmrtí
básníka.

HOSPODÁŘSKÉ ZÁLEŽITOSTI DUCHOVNÍ SPRÁVY

Dnem 1. října začíná poslední čtvrtletí našeho hospodářského roku podle plánu a rozpočtu na rok 1952, na jehož konci se projeví v pokladním deníku celoroční výsledek našeho hospodaření.

Začátkem letošního roku přešly fary od původního jednoduchého pokladního deníku, který byl zaveden roku 1950, k účtování farních příjmů a výdajů v pokladním deníku nové formy, který je nám mnohem milejší. Při dřívějším deníku byl nucen účtující duchovní správce koncem čtvrtletí, kdy podával zprávu o hospodaření své jednotky, rozčlenit jednotlivé výdaje a příjmy do příslušných skupin. Toto rozčlenění nebylo vždy prováděno správně, jak namnoze vytýkáno, a tím se stávalo, že výdaje a příjmy v některých skupinách byly skreslovány a nepodávaly přesný obraz hospodaření dotčené fary v příslušné skupině. Nyní vřazujeme výdaj nebo příjem do příslušné účtové skupiny hned při zápisu do deníku a tím se značně usnadňuje práce při vyplňování čtvrtletních výkazů a závěrečného vyúčtování na konci roku. Čtvrtletní součty se prostě převádějí do příslušných řádek čtvrtletního výkazu, který se odešle konsistoři a ONV.

Vedení nového deníku je velmi snadné, řekl bych snadnější než vedení toho dřívějšího »jednoduchého« deníku, vyjma počáteční obtíže, které snad někomu působí srážky daně ze mzdy a pro Národní pojišťovnu. Přece však se vyskytly namnoze chyby, zejména při vyplňování výkazů za II. čtvrtletí, kdy bylo třeba jenom podtrhnouti všechny sloupce, sečísti je a získané součty zapsati do výkazu. Avšak někteří duchovní odečítali od těchto součtů výsledky za I. čtvrtletí v domněnku, že tak podají přehled výsledků za II. čtvrtletí, ač směrnice jasně praví,

že první výkaz bude obsahovati výsledky za dobu od 1. I. do 31. III., druhý za dobu od 1. I. do 30. VI., třetí za dobu od 1. I. do 30. IX. a koncem roku se deník uzavře tak, že se zápisy pod poslední položkou podtrhnou a všechny sloupce sečtou, a máme výsledky celoroční. Dlužno sebekriticky přiznati, že tyto chyby se dělají, protože se nevěnuje vždy náležitá pozornost směrnicím a pokynům, vydaným církevními a státními úřady. Touto nedbalostí duchovní správci, jichž se to týká, způsobili potíže a úmornou práci vikářům (děkanům), konsistoriím a příslušným referátům ONV a KNV, ale také sobě samým, neboť výkazy bylo třeba předělati a snad to mohlo způsobiti někde opoždění výplaty dalších záloh. V pochybnostech se může a má duchovní otázkati o radu OCT ve vlastním zájmu a usnadnění práce sobě i jiným. Doufá se, že příštím rokem bude zjednána náprava hlavně pečlivou pozorností pokynům a směrnicím stran farního účetnictví a hospodaření. Ovšem kriticky možno dodati, že tiskopisy výkazů by mohly mít vytištěnou nějakou připomínku, výňatek z poučení, směrnic a pokynů, jako upozornění, aby se předešlo aspoň základním chybám — místa volného na tiskopise je až dosti a tento malý přítisk krátkého upozornění by nehrál žádnou roli a hodně by pomohl. Ovšem naší povinností je přečísti pokyny, nejen když je dostaneme, ale kdykoli se chystáme k účtování. Čas tomu věnovaný není ztracen, ale ušetříme naopak čas, který vyžaduje pracná oprava. Kromě oběžníků s pokyny a směrnicemi je velmi užitečné seznámit se s výkladem o jednotném způsobu vedení účetních záznamů a hospodaření far, který byl na pokračování uveřejňován v posledních číslech

K OTÁZCE DĚLNICKÉ MATĚJE PROCHÁZKY.

Pařížská komuna z r. 1871 způsobila, že v evropských zemích byla věnována větší pozornost dělnické otázce. Proto Matěj Procházka (1811—1889) jako jeden z prvních kněží u nás v Časopise katolického duchovenstva v ročníku 1872 píše studii nazvanou Otázka dělnická. Je to prvá studie křesťansko-sociální u nás.

Procházka po přečtení mnohých spisů o sociální otázce a po poznání z vlastního pozorování uvažuje, že »otázka dělnická je otázkou palčivou«. Neboť »srdce nejednoho bohatého výrobce a podnikatele jako kámen ztvrdlo a strašná propast bídý a strasti dělnické otevřela svůj požerák hrozný tou měrou, jakou ho dosavad pracující třída neznala.«

Pracovní prostředí a bydlení dělníků vyvolává Procházka výrok: »Ubozí dělníci! Ve dne jest jim dvánácte i více hodin prodávati v prostore továrny, plné prachu a škodlivých i smrdutých výparů, a v noci jest jim odpočinku hledati v bytech ještě smrdutějších a zdraví záhubnějších.« Potom se nelze diviti, že »z dětí jejich (dělníků) umírá skoro každé druhé a ostatní na živu zůstávající jen s tíží oně polovičky délky života dosahují, z nížto se vyšší třídy průměrně těšivají«.

Poněvadž u nás i jinde až na malé výjimky »nic pro blahobyť dělníků neučiněno«, zdůrazňuje, že »surcho-

vaně je třeba se strany našeho duchovenstva, aby si záležitosti dělnických více všímalo, nežli se až posavad dělo a děje«.

Studie Otázka dělnická knižně byla vydána po autorově smrti r. 1898.

Zdeněk Nejedlý (T. G. Masaryk, I. kniha, druhé vydání, Praha 1949) kladně hodnotil Procházkovu osobnost a jeho dílo. Právem a výstižně. Matěj Procházka, podtrhuje Zdeněk Nejedlý, byl kněz vlastenecký a demokratický. Nezapíral své češství, své zanícené vlastenectví a svou pokrokovou demokratičnost. Jej, horlivého člena družiny Sušilovy, znala i ctěla celá Morava. Pokrokové vlastnosti nijak neoslabovaly Procházkaův pravověrný katolicismus. Ve své práci hořel Procházka vnitřním přesvědčením, nadšením, svou silnou a živou vírou. Procházka měl obsáhlé a široké vědomosti. Znal vědy, filosofii, historii, estetiku a navíc otázku sociální a v ní zvláště otázku dělnickou. Jako jeden z prvních u nás poznal nejen vývoj sociální demokracie, ale i různé socialistické směry západní Evropy. Sledoval celý život dělníkův veřejný, rodinný a soukromý do všech jeho společenských a mravních zákrytů.

Tolik o Procházkově Zdeněk Nejedlý.

Všimněme si především, kdy Procházka psal Otázku dělnickou.

Tehdy kapitalismus si podroboval všechno hospodář-

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA
K ČÍSLO OSMÉMU
ROČNÍKU.

Madona z Veverčí (1340-50).

Usnula, usnula, ja, Marie v ráji,
v ráji na kraji.
Uzdál se jí sníček: z jejího srdéčka
vyrůstala jí na něm krásná jablonečka.
A tak krásná byla,
celý svět zakryla.
A ešče se ptala, čím ty lúky kvitnú?

Tú červenú růži,
či maticí Boží?
A ešče se ptala, čím to pole kvitne?
Tú bílú leližú,
či tú konvaližú?
A ešče se ptala, čím ty hory kvitnú?
Tým zeleným listem,
čili Pánem Kristem?

Národní píseň moravská (Ze sbírky Fr. Sušila).

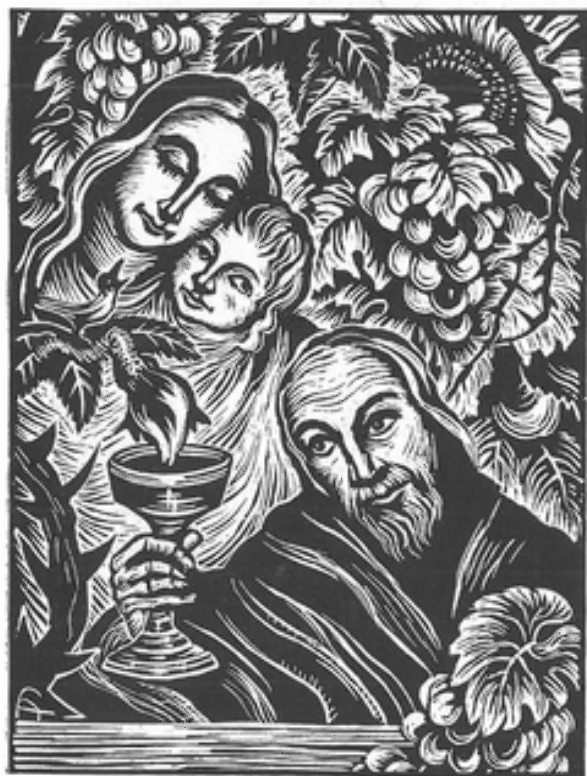
Z DÍLA DŘEVORYTCE

Svatý Václav.

Vánoce.

Romance.

Balada horská.

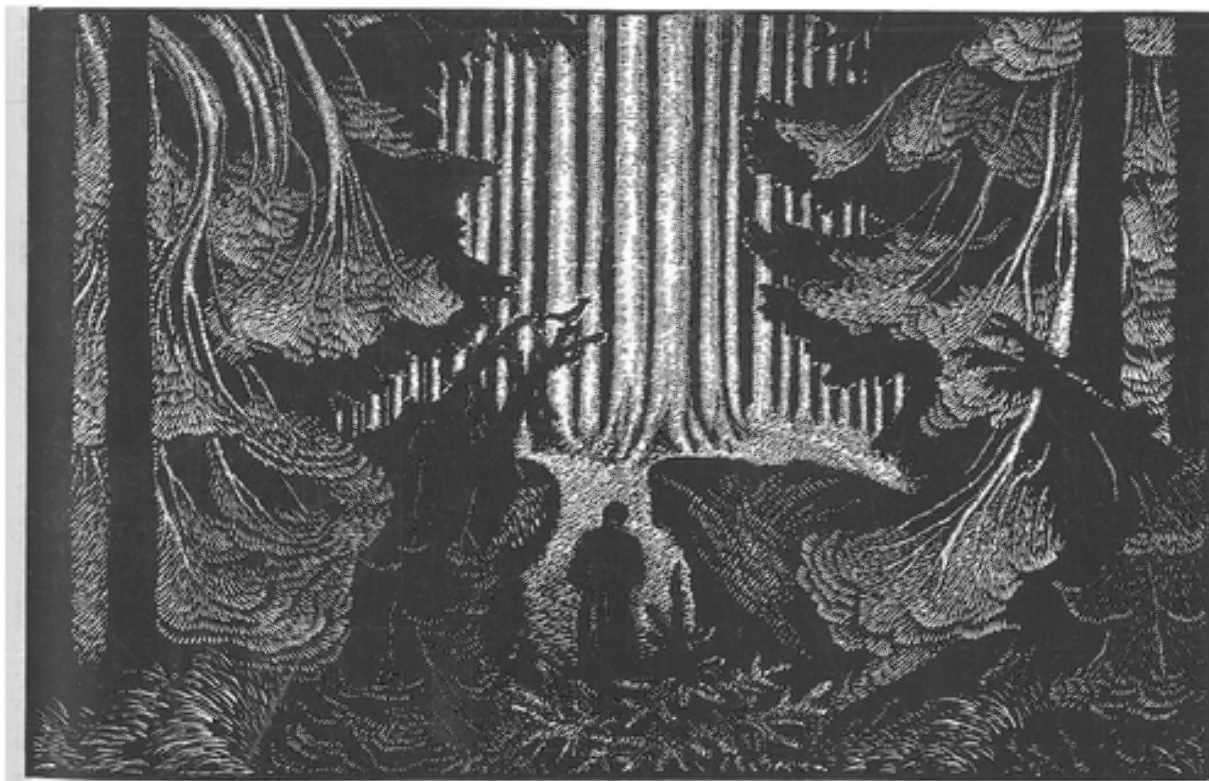
P. ARNOŠTA HRABALA

Horské kázání.

Dvořák.

Symfonie varhan.

*Noví představení kněžského semináře.
Rektor semináře J. M. vsdp. kanovník ThDr Josef Kubík.*

Spirituál vsdp. P. Karel Sahan CSsR.

Dne 27. července t.r. posvětil J. M. vsdp. kap. vikář Buchta dva nové zvony „Ježíš-Maria“ a „Augustin“ pro nově zbudovaný chrám v Bohutíně.

Pěči našeho státu byl postaven nový kostel v Bohutíně na Příbramsku na místě bleskem zničeného chrámu Páně sv. Maří Magdaleny. - Zavěšování zvonu na nový kostel.

VKD a přišel v různých pochybnostech velmi vhod.

Dřívější t. zv. jednoduché účetnictví v r. 1950 a 1951 ukládalo nám vykazovati v deníku a ve výkazech také měsíční výsledky hospodaření. V novém deníku a ve výkazech se toho nežadá, stačí nyní jen čtvrtletní závěrky. Proto těžko považovati za správné a možné směřování k měsíční rovnováze hospodářské a účetní a také čtvrtletní rovnováha je sotva dosažitelná. Zvrátí ji takový nákup mešního vína, které se pro úsporu dopravních výloh a pod. objednáva zpravidla jednou ročně na celý rok, hlavně z jara anebo na podzim, kdy víno dopravou méně trpí než za vedra a mrazu, jak Unita sama upozorňuje. Také období větších svátků a církevních slavností znamená větší výdaje proti čtvrtletní rovnováze a zvláště pak opožděné dodávky zboží a opravy bohoslužebných předmětů, zařízení a budov, když dodací lhůty někdy jsou příliš dlouhé a ještě nebyvají dodržovány. Odměny zaměstnancům, zvláště ve většině menších venkovských farnostech, kde se jedná jen o vedlejší zaměstnání, nehrají velkou roli v čtvrtletní rovnováze, ač se někde naléhá, aby odměny byly vypláceny čtvrtletně, ač podle smlouvy jedná se o odměnu pololetní anebo dokonce roční. Nelze beze všeho říci, že smlouvy se zaměstnanci, které jsme přejali od býv. patronátních úřadů, pozbyly platnosti. Aspoň nikdo nás o tom neuvědomil, byla nám jen předána patronátní agenda. Dokonce Národní pojišťovna mi uznala, zatím aspoň ústně, že pokud se jedná prokazatelně o půlletní nebo roční službu, stačí také jen pololetní a roční srážky a placení pojistného, ovšem poukazuje na příjmy štolové, které spadají pod měsíční výkazy, pokud přicházejí v úvahu. A přece někde při vikariátní či okresní revisi pokladních deníků, na př. před uplynutím II. čtvrtletí, pokladní hotovost, z níž se mělo vy-

platiti služné za I. pololetí, považována za přebytek, učiněny nemilé závěry a zastaveno nebo aspoň odloženo vyplacení státní zálohy na další čtvrtletí.

Sami zaměstnanci, zvláště při filiálních chrámech a kaplích, kteří mají ročně několik set Kčs, chtějí, aby se jim to vyplatilo najednou k vánocům jako dříve, a drobení tohoto malého obnosu na měsíční příjem znamená zbytečné zatěžování administrativy na faře a vůbec, zejména u NP, kde už beztoho pozorujeme přetížení. A dnes se právem tolik volá po zjednodušení administrativy, a zde se jedná o značnou úlevu.

Zůstává pak řada jiných nevyřešených věcí. Pro příští rok máme už jasno stran vedení hřbitovních příjmů, které dosud někde nevedeny průběžně jako jmění účelové a používány k úhradě běžných potřeb duchovní správy. Příštím rokem, jak zřejmo z plánování a rozpočtů na rok 1953, které jsme nedávno udělali, uplatní se všeobecně průběžné vedení těchto příjmů hřbitovních jakožto jmění účelového.

V jednání prý je stále ještě záležitost pojištění našich zaměstnanců. Rekneme si opět upřímně, že to jednání trvá nějak dlouho. Je zde nebezpečí ztrát pro NP anebo nebezpečí pro duchovní správy, že NP bude dodatečně na nich vymáhati pojistné za delší dobu, snad od převzetí patronátní agendy a dokonce za dobu patronátní správy, za kterou duchovní správa neodpovídá. To jsme již sami nejednou zakusili. A kde to vzít, když to není plánováno? Od 1. X. 1948 každé, třeba vedlejší zaměstnání podléhá pojištění. U varhaníka anebo kostelníka bývá roční malá odměna spíše příspěvkem na výlohy, které má při provozování své funkce, když si nakupuje na př. noty, knoty a jiné drobné potřeby, na což nejednou takový náš zaměstnanec doplácí ze svého. Štola se teď prakticky namnoze nepožaduje, zejména při svatbách po zavedení povin-

ské dění a liberalismus, jeho theorie, utvářel všechno myšlení. Odmítavě Procházka hodnotil liberalismus, poněvadž znehodnocuje náboženskou víru, zhoubně působí jeho novinový tisk, špatný příklad továrníků a povýšení požitkářství za nejvyšší princip života. Procházka píše, že „liberálník vyčlovčuje dělníka, děláje z něho pouhý živý stroj“.

Rub tohoto života prohlédli sami dělníci. Vtírá se jim palčivá otázka, proč továrníci mohou vbrzku nastrádat miliony, proč předstírají rovnost a bratrství, když my, jejich dělníci, strádáme, když stěží vyděláme na chléb, když nemůžeme uspořádat svůj rodinný život, když zhoří nic si neušetříme na stáří.

S nemenší ostroší Procházka odsoudil hospodářský základ liberalismu, kapitalismu. O kapitálu píše, že je velemohutný, dobře soustředěný, poněvadž nekřesťanský, a tudíž bezohledně a bezměrně sobě počínající, i zákonodárství sobě podle chuti zařizující. Kapitál dusí drobného podnikatele, který nemá dostatek prostředků, aby se ubránil. Umožňuje vykořisťování slabého. Práci pokládá za pouhý tovar na trh přinesený, jež kupuje co nejlaciněji. Za práci platí jakoukoli mzdu, jež stačí sotva na nejnnutnější potřeby. Nemá smysl pro povinnost, soudě, že zapravením daní učinil zadosť svým povinnostem. Uznává všechny prostředky, jen když je obohacují, jen když slouží zlatému teletí mamonu. Zru-

šil všechny křesťanské příkazy, hlavně mírnost, spravedlnost a lásku k bližnímu.

Procházka jistě dobře prohlédl kapitalismus. Vždyť jeho kritika v leccčems připomíná kritiku marxistickou.

Kdo měl všechno podle Procházky vyřešit dělnickou otázkou? Tato část jeho studie, v níž odpovídá na danou otázku, je mnohem rozměrnější a propracovanější než úvahy theoretické. Její konkrétnost a zevrubnost oceňoval výstižně Zdeněk Nejedlý. Tu právě se osvědčila u Procházky jeho všestrannost, konkrétnost i znalost dělnických poměrů. Procházka vyzval k řešení dělnické otázky čtyři činitele: Svěpomoc dělníků, již doporučoval u nás dříve Chleborád, dále zaměstnavatele, stát a vposled církev.

Tu objasním povinnosti, jež ukládal státu.

Stát podle jeho názoru vlastně způsobil dělnickou bídu, poněvadž připustil její příčinu, volnou soutěž. Proto je povinen napravit zlo, jež způsobil, a to už pro svůj vlastní prospěch. Procházka klade na stát požadavky, jejichž uskutečnění uvede v soulad národní hospodářství a umožní se život člověka důstojný.

Tyto požadavky, shrnuté Procházkou do devíti bodů, jsou hlavně tyto:

1. Práce lidská nadále nechť není pokládána za pouhé zboží, jež lze na trhu kupovat.

2. Nechť zákonodárství upraví pracovní rozmístění.

ných občanských sňatků, a většina křtů bývá nyní v porodnicích. Když zaměstnanec něco dostane, je to spíše dar a někdy velmi řídký, zejména v malých farnostech a při filiálních kostelích, a také někdy nedostatečná úhrada cestného nebo za ztrátu času a příp. jiného příjmu, a nemělo by to podléhati srážkám — vyjma snad ve velkých farnostech, kde zaměstnanci mají při kostele hlavní zaměstnání. Zde bude nutno řešiti věc od případu k případu.

Hlavní obtíž je v tom, že duchovní správce nemůže ani mít přehled o příjmech zaměstnanců od osob třetích, s nichž by měl dělat srážky a platit příslušnou zaměstnavatelskou část z peněz duchovní správy. Prohlášení zaměstnanců před duchovním správcem se mi zdá nedostatečné a bylo by nejlépe, kdyby tato záležitost se vyřizovala přímým přiznáním zaměstnanců finančnímu referátu ONV, příp. i NP, pokud nemají žádného příjmu od duchovní správy, ale jen příjmy od stran. To se týká hlavně hrobníků, kteří obvykle mají příjmy výhradně od osob třetích. Jak jim možno něco srážeti, když není s čeho a nemožno je často přimět, aby složili příslušný obnos na faře, aby farář mohl splniti povinnost k NP. Co si má farář počít s takovým hrobníkem oddaným pití, který má jen dluhy a prodá i náhrobek vlastního dítěte a peníze ihned propije? Snad někdo poradí, aby byl propuštěn, ale kdo poradí, kde vzíti náhradu? Nejsme již v dobách nezaměstnanosti, nehledě k tomu, že každý se k hrobnictví nehodí ani necítí.

Doufáme, že v zájmu hladkého průběhu těchto povinností vůči státním požadavkům budou tyto otázky po zralé úvaze příslušnými činiteli brzo a dobře rozřešeny.

Tlumočím tu toliko projevy a poznámky z diskusí kněží na vikar. konferencích a jinde. Rozhodnutí přísluší státním orgánům, které jistě rády v zájmu věci vezmou v úvahu dobře míněné

náměty a zkušenosti duchovních správ a jejich zaměstnanců. Tyto záležitosti nejsou jednoduché, naopak často velmi složité a vyžadují zvláštního zřetele od chvíle, kdy stát převzal péči o hospodářské zabezpečení církvi. Pak bude spíše možno vyžadovati od kněží řádné vedení hospodaření, které při stávajících pochybnostech není někdy přesné možné. Také omyly a chyby kněží v tomto ohledu nutno posuzovati shovívavě, neboť zpravidla duchovní správce nemusel nikdy nic účtovat, když patronátní úřady vedly kostelní účty a pokladnu, a nyní pocituje určité nesnáze, zejména v důsledku stáří, churavosti, přetížení prací. Dobrá vůle nechybí, vždyť finanční záležitosti souvisí s osobní ctí. Sami naši biskupové nás vybídlí v oběžníku ze 17. listopadu 1949, odst. 8, že »rozpočty jest prováděti podle pokynů a podle vlád. nařízení 219, § 25, odst. 2«. Je tedy naší povinností církevní i občanskou pod osobní odpovědností pečlivě spravovati hmotné záležitosti duchovní správy.

Nahlédneme také do kodexu církevního práva! Can. 1253 ukládá: »Administratores bonorum ecclesiasticorum diligentia boni patrisfamilias suum munus implere tenentur; ac proinde debent: 1. Vigilare ne bona ecclesiastica suae curae concredita quoquo modo pereant aut detrimentum capiant; 2. Praescripta servare iuris tam canonici quam civilis... 5. Accepti et expensi libros bene ordinatos habere...« Tedy hospodařit jako dobrý hospodář-otec rodiny a plniti předpisy církevního i civilního práva a řádně vésti knihy příjmů a vydání.

Představeným církevním ukládá can. 1478: »Ordinarius loci obligatione tenetur advigilandi etiam per vicarios foraneos, ut beneficia bona conserventur et rite administrantur.« — V Titulu XXVII. CJC, který pojednává »De modo procedendi in remotione parochorum inamovibilium« can. 2147 uvádí mezi důvody k nemoci (odstranění — sesazení) faráře, i když je »inamovi-

Dnes bychom řekli, nechť stát organizuje plán pracovních sil.

3. Nechť stát dovolí obranné spolky dělníků proti kapitalistům.

4. Nechť vzestupná daň z majetku nahradí daně nepřímé.

5. Nechť stát stanoví »řád a právo pracovní«. Jímí bude uspořádána pracovní doba, stanovena mzda, upraveno pracoviště k prospěchu a ochraně dělníků. Vymezená pracovní doba nechť je omezena na takovou míru, aby dělník měl čas na odpočinek a zotavení. Nechť stát zakáže nedělní práci. Práce žen nechť je stejně odměňována jako práce mužů. Mládež do patnácti let ať nepracuje v továrnách.

6. Při vstupu dělníka do práce nechť je stanovena pevná mzda. K tomu účelu nechť jsou zařízeny »pracovní úřady«. K urovnání sporu mezi zaměstnavateli a zaměstnanci nechť jsou zřízeny rozhodčí soudy, složené ze zástupců zaměstnavatelů, zaměstnanců a vlády. Účast na sněmech ať mají i zástupci dělníků.

7. Stane-li se dělníkovi pracovní úraz, ať je státním zákonem uložena povinnost zaměstnavatelů starati se o takového dělníka do konce jeho života.

8. Nechť stát vhodnou úpravou, zřízením ústřední banky s pobočkami v zemi, daňovým osvobozením pod-

poruje dělníky, rolníky, jejich spolky potravní a záloženské.

9. Dětem dělníků ať se dostane laciného a bezplatného vyučování. Pro ně nechť jsou zřízeny odborné průmyslové školy.

Procházka při stanovení těchto požadavků na stát opominul, že tehdejší stát nemohl a nechť uskutečněním toho rozřešit dělnickou otázku. Procházka kladl tyto požadavky na stát, který vytvořili kapitalisté na ochranu svých zájmů. Nevěděl totiž, že stát je výtvar třední. Nicméně tyto požadavky předjaly dobu, ba mohly být řešeny a navíc být uskutečněny teprve v státu našem, v státu lidově demokratickém.

Procházka studie měla v duchovenstvu ohlas. Redakce časopisu Katolického duchovenstva v posledním čísle ročníku 1872 upozornila episkopát na naléhavou potřebu, aby episkopát vydal konečné směrnice pro duchovenstvo, jak má spolupůsobit v řešení dělnické otázky.

Na podnětném Procházkově příkladu, dnes už historickém, vidíme, že byli vlastenečtí a pokrokoví kněží, kteří se nespokojovali se současným stavem vládnoucích poměrů, ale chtěli tyto poměry měniti a upravovati podle křesťanských humanitních principů.

ThLic Miroslav Rajmon

bilis«, také špatné vedení hospodářství (mala rerum temporalium administratio) »... quamvis aliunde parochus spirituale ministerium utiliter exerceat!« Tedy i podle CJC nestačí být far-nosti toliko duchovně užitečným, ale nutno být řádným a pečlivým hospodářem v hmotných zá-ležitostech.

K tomu přistupují požadavky státu, který nám důrazně připomíná, že prostředky na běžné vý-daje správní anebo na údržbu budov a jejich za-řízení pocházejí z práce našeho lidu a z dobro-činnosti pracujících věřících a že je nutno tě-mito prostředky hospodařiti péčí dobrého hospo-

dáře. (Oběžník Státního úřadu pro věci církevní ze dne 12. 8. 1950.) Zákon č. 218/1949 Sb. obsa-huje také trestní ustanovení pro případy jednání nebo opominutí, odporující ustanovením tohoto zákona nebo předpisům, vydaným podle něho.

Hle, jak církevní i státní zákony a předpisy se v této věci ztotožňují a kladou tytéž požadavky a vyjadřují se téměř stejnými slovy, hlavně po-kud jde o podstatu věci: spravovati hmotné zále-žitosti *péčí dobrého hospodáře-patrifamilias!*

To je ostatně především záležitost naší osobní a kněžské cti a našeho svědomí.

Děkan P. Václav Šebek

OVOCE VE FARNÍ ZAHRADĚ

Ovocný strom jest národním jménem! Potřeba ovoce stoupá, jeho léčivá síla je více a více vyhledávána dět-mi i dospělými, ovoce se stalo důležitou součástí výži-vy obyvatelstva. Vláda se stará o rozmnožení i o ochra-nu ovocných stromů, na pěstitele je vkládána povin-nost přispěti k rychlé výrobě jakostního ovoce, zejmé-na jablek. Vznáhá se mohutné hnutí v našem ovocnic-tví, kdy věda s praxí buduje na nových poznatcích mi-čurinismu nové ovocnárny v našich zemích.

Nelze mi při této příležitosti nevzpomenouti zaslou-žilého pomologa a ovocnáře, poděbradského děkana *Matěje Rösslera*, jenž po 34 let budoval na místech nyn-ější budovy Charity ovocnou zahradu „Sanspareil“, v níž soustředil na 2000 ovocných odrůd. Byl spoluza-kladatelem Pomologické společnosti v Čechách, napsal „Pomona bohemica“ a „Seznam všech u děkanství pěst-ovaných ovocných odrůd“. Vykonal záslužné dílo sbě-ratelské a propagační a v šíření pokroku předčil teh-da cizinu. Žil od r. 1754 do 1829; byl pohřben v Podě-bradech. Sté výročí jeho úmrtí oslavila Čs. akademie zemědělská případnou vzpomínkou ve Věstníku.

Při každém styku s ovocným stromem nutno si při-pomenout, že máme co činiti s bytostí nad jiné ušlech-tilou, lidské inteligenci se přizpůsobující. Úspěšné pěst-ování ovoce vyžaduje především lásku k dílu, pevnou důvěru ve své vlastní síly a neochvějnou víru ve šťast-ný výsledek svého konání. Je potřebou osvojit si jisté znalosti dnešního pokroku, vlastnosti půdy, klimatické, polohové i stanovištní poměry zahrádky. Poradit se se zkušenými zahrádkáři okolí, které odrůdy se tam osvěd-čily a pak — s chutí do díla. Nebát se chyb; kdo nikdy nechybil, nic nevykonával, z chyby se učíme nejlépe!

Pro způsob pěstování ovoce ve farních zahradách hodí se zákrsky, naštěpované na podnože buď slabé rostoucí nebo z pláňat vzešlé. Vysokokmeny zabírají mnoho místa, záhy zastíní zahrádku a tvoří pak ony džungle, hnízdiště škůdců a obávaná střediska nákazy sousedním kulturám. Rytmus doby i potřeba dneška žádá jakostní ovoce, záhy trvalé sklizně. Tomu vyho-vují zákrsky, volné nebo větvenovitě vedené, dále le-páče s ohýbanými letorosty a ovocné stěny prof. Boč-kem v Ruzyni zavedené.

Co je podnož? Ona část ovocného stromu, na kterou byla naštěpována žádaná odrůda. U jabloní je to janče, duzén, pláňky, EM-podnože vegetativně rozmnožované a odrůdu k plodnosti nutící. U hrušní máme dosud pou-ze kdouli a hledá se další vhodná podnož, třebaže jsou v užívání EM-podnože. Třešeň se zákrskově vede na mahalebce (turecké višně), švestky na žilience, psím oku, na odkopku z kořenů plodné zdravé matky i na semenáčích. Meruňky a broskvoně štepují se na vlast-ní semenáče, rybíz a angrešt na meruzálku, chcete-li mít stroměčky, jinak se množí řízky z letorostů, děle-ním trstí a kříženci nebo odnožemi.

Podnož ovlivňuje roub nebo očko a byl to *Mičurin*, jenž svými mentory docílil obdivuhodné úspěchy při získávání nových odrůd i druhů. Pro zahrádky jsou

výše uvedené podnože výhodné svými vlastnostmi, pů-sobícími slabší vzrůst stromku; urychlují dobu sklizni, množství i pravidelnost úrod. Věk stromů však zkracují značně proti trvání vysokokmenů.

V čem chybujete?

a) *Neznáte život ovocného stromu, ani vlastnosti půdy.* Tím konáte mnohé práce nedostatečně, v přemí-ře nebo zbytečně, zejména při hnojení.

b) *Sázíte stromy hustě!* Ne počet stromů, ale jejich zdraví a zdatnost přináší kýžený výsledek!

c) *Získáváte k vysazování stromky choré, škůdci za-možené a na nevhodných podnožích.* — Sázení hlouběji, než stál stromek ve školce, zavinuje neplodnost i hy-nutí.

d) *Jámy vyzvedli jste nedosti prostorné!* Čím špat-nější půda, tím prostornější buď jáma.

e) *Půda je hladová a žiznivá!* Nejvýhodnější je hli-nitopísčítá s dostatečnou hloubkou a vláhou. Před sa-zením nutno půdu zlepšit kompostem a thomaskou. Čerstvou mrvu dát na kořeny mladého stromku je vel-ká chyba, do pouhého kompostu sázet zchoulostiví strom.

f) *Nepřipravili jste řezem korunku k jejímu budou-címu úkolu!* Před sázením z jara zkrátíte letorosty ko-runky na 3—5 větví vzájemně se nestínících a v ná-sledujících letech korunu stromu řezem ztuzujete, aby měla kostru k nosnosti ovoce. Větve tvoří nad sebou se tyčící patro; spodní třeba 5, vyšší patro 60 cm nad spodní vytvořenou nese 3 větve. *Švýcarský řez* je u nás zaváděn; má nad spodním rozvětvením prostřední oso-vou větve 1 až 3 m dlouhou a teprve pak delší roz-větvení.

g) *Kůl je u nás, kde západní větry silně působí, nut-ným zlem!* Zarazit pevně do dna jámy a kmen přivázat pevně, až když se stromek usadí, což se stává po silném dešti nebo po 14 i více dnech. Jinak se pevně přivázaný stromek usedáním na kůl oběsí!

h) *Zasazení stromku provedli jste chabě!* Mezi koře-ny nesmějí zůstat dutiny, proto stromkem potřásáme a než jámu zcela zasypeme, vleje-ma na kořeny stromku silný proud vody, aby vytvořivší se blátičko spojilo kořeny s okolní zemí. Povrch jámy tvoří pak suchá prst', na níž se zhoubný škraloup netvoří. Další zalévání děje se za čtyři týdny, při čemž vrchní vrstvu země odhrne-me, vodu vleje-ma do jámy na kořeny a suchou prstí zase přihrneme. Povrch kolem kmene pokrytý travou, listím, rašelinou nebo slaminatou mrvou zamezí tvoření škraloupů a nedovolí vzniku plevelů. Kmen obalíme křo-vinatými větvemi nebo drátěným pletivem, aby zající, králíci, husy a kozy kůru nepoškodili.

i) *Nedbali jste vzájemného opylování.* Mnohé odrůdy se vlastním pylem jen nepatrně zúrodní a potřebují k plné plodnosti cizí pyl jiné odrůdy, který přenášejí včely, čmeláci i vítr! Zejména třešně jsou cizoprašné, stojí-li sama, neplodí nebo jen nepatrně.

Zákrsky: Jsou to ovocné stromy mající svou korunu 60 až 100 cm nad zemí, což se cení při ošetřování, skliz-

ni i řezu stromů. Jsou-li na slabě rostoucí podnoží, nerozkládají se do šíře jako vysokokmen, čímž lze jich více v zahrádce umístit. Mohou se pěstovat bez jakéhokoli pravidelného řezu nebo vyvazovati větve do vodorovné polohy, což přináší dříve plodnost stromu. Řez se omezuje na odstranění nebo zkrácení slabých a korunu stromu příliš hustou činicích větví; tvar a rovnováha základních větví se ovšem vhodným řezem udržuje. Většina odrůd jableň a hrušní vyžaduje slabě rostoucích podnoží, některé odrůdy dají úspěch jen na pláňce nebo semenáči. Koruna zákrsků sestává ze základních 3 až 5 větví, nad nimiž nese prostřední, prodloužení kmene tvořící osová větev tři nebo čtyři na všechny strany mířící větve, tedy další kostru stromku. V krajích, kde nehrozí sněhem roztrhnutí stromu, jsou oblíbeny t. zv. *duté koruny* bez prostřední osová větev, takže má vzduch a slunce větší možnost vnikati do nitra koruny. Tak pěstují na Slovensku broskvoně a podle tvaru nazývají je „nálevkovitá nebo pohárovitá koruna.“ Ošetřování zákrsků je mnohem snazší, než je tomu u vysokokmenů, škůdci se mohou včas zjistit a potírat, také sklizeň a řez se snadněji provádí. Pod zákrsky lze v mládí pěstovati podkultury, jako jahody, brambory, okopaniny a zelenina — nikdy však vojtěšku — později se udržuje povrch půdy bez plevelů, zkypřený. — *Keřovitě zákrsky* jsou známy od starověku a najdete je ve starých ovocných sadech, zejména v zahrádách. Dnes se zakládají t. zv. „*krskovny*“ s využitím všech novodobých poznatků a přináší neobyčejný úspěch v plodnosti stromů i jakosti plodů. Hnojení a závlaha nesmějí být opominuty!

Lepážování je nový způsob zákrsků, vytvořený podle prof. Lepage, ohýbáním větví do oblouků, v jediné stěně až čtyřnásobně nad sebou vedených. U nás provedené pokusy končily vývraty, kde nebyly dostatečně chráněny.

Ovocné stěny se přičiněním prof. Bočka na zahradnické škole v Ruzyni velmi osvědčily a plodností převyšují tvarované stromy mnoha odrůd. Průkopníkem byl zahradník Schlosser. Na volně stojící drátěnou nebo dřevěnou odru vysadí se vějířovité palmy a jejich letorosty se přivazují vodorovně nebo v obloučcích k drátu nebo laťkám odry (kostry). Řez se i zde omezuje na průklest, kde hustota větví zamezuje vnik slunce a

vzduchu. Palmy se sázejí na vzdálenost 1 metru, další stěny se založí na 3 metry, aby se dalo pohodlně obcházet a půda kypřit, hnojit i zavodnit.

Štěpování je důležitá práce při cílevědomém pěstování ovoce a sestává ze spojení roubu zvolené odrůdy na vhodnou podnož roubováním nebo očkováním. Mnoho zahrádkářů si osvojilo pozoruhodnou dovednost tohoto zajímavého způsobu rozmnožování a zušlechťování ovocných odrůd a dosahují vlastním zásahem potěšitelných a lásku k stromu zvyšujících úspěchů i pokroku. *Roubování* na koží nožku a do rozštěpu lze provádět už v době zimní, kdežto na kůru jen když míza dovoluje odchlípnutí kůry. *Očkování* na bdící a spící očka koná se během proudění mízy a je pro zahrádkáře nejsnadnějším štěpováním. Je mnoho způsobů štěpování, pro zahrádkáře doporučuji roubování na kůru. Tittlův způsob štěpování a očkování na spící očko v červenci a srpnu je hojně používán.

Tvarované ovocné stromky, jako kordony, palmy, veriéry a podobné hříčky, zde neuvádím, poněvadž jen málo zahrádkářů dosáhne na nich dnes žádané rychlé úrody.

Ochrana ovoce: Nejvíce nepřátel má ovocný strom v armádách hmyzu! K nim druží se hlodavci, myši, ptáci, houby, mrazy, vichry, konečně i člověk! „*Pohromě předejít*“ je heslem každého zahrádkáře, jenž své dlo miluje. Housenky sbírat, mšice ničit, rány hojit, chemických přípravků používat k postřiku nebo posypání stromů. *Nejnebezpečnější* škůdcové jsou *červivost*, která každoročně miliony plodů znehodnocuje, pak *strupovitost* (fuscladium), jevíci se na plodech trhlínami, praskivostí, strupy, na listech i větvích sazovitými skvrnami a trhlínkami. Konečně *sviljuška* (červený pavouček) zavíná ochablost vzrůstu stromů, tím dřevu nevzraje a mráz ho ničí. Postříkem vhodnými preparáty, jichž mají družstva jistý počet na skladě, dá se těmto škůdcům čeliti. Zavilý škůdce, před nímž stojíme dosud bez rady, je t. zv. „*mrtvice*“ meruňk a peckovin, která náhle strom přepadá i v rozkvětu a postupně nebo vcelku ho usmrcuje. *Měra jablonoňová, květopas*, rovněž se dělí o ovoce s člověkem někdy měrou katastrofální.

Josef Rublič, gen. inspektor st. parků a zahrad.

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

P. JOSEF VOJTĚCH SEDLÁČEK, VLASTENECKÝ KNĚZ, SPISOVATEL

Synek Josef, který se mydlářskému mistru Sedláčkovi dne 24. února 1785 v Čelákovcích na Kouřimsku narodil, byl určen na mydlářství a také po smrti otcově se začal mydlářství učit. Na přímuvu katechetovu byl poslán na studii do Prahy. Byl vokalistou a fundatistou u karmelitánů, dvě třídy vystudoval u maltézů a gramatické a humanitní třídy na malostranském gymnasiu. K premonstrátům v Teplé vstoupil r. 1805, přijav řádové jméno Vojtěch, a theologická studia dokončil na pražské universitě. Koncem téhož roku se stal profesorem matematiky na filosofickém ústavu v Plzni, který byl řízen premonstráty z Teplé. Ironií osudu tento germánský a germanisující klášter má zásluhu o počestění Plzně: jeho český citící členové — profesori německého kláštera a německého gymnasia — svou buditelskou činností na počátku minulého století vstoupili českému živlu v Plzni národní uvědomění a odvrátili od něho osud úplného poněmčení. V čele těchto zasloužilých mužů stojí Josef Vojtěch Sedláček, který r. 1816 byl promován na doktora filosofie, ale do té doby se o českou literaturu a buditelské snahy vůbec nestaral. V tomto roce se náhodou popotáhl na plzeňské poště po německých novinách a ponejprv spatřil Hromádkovy Vídeňské noviny české. Sálh po nich, „četl a žasnul!... cítil sebe najednou očarována a jako navracena v dny

svého dětinství, kdež uchu jeho s rozkoší slýchatí bylo sladké zvuky řeči mateřské;“ jak sám vypravoval A. J. Markovi. Jeho vývoj rychle pokračoval zásluhou A. J. Puchmajera. Četl pilně české knihy, studoval gramatiky Dobrovského a Nejedlého a již na sv. Bartoloměje téhož roku se odvážil česky proslovit v arciděkanství kostele v Plzni „*Sváteční kázání, držané v Plzni o slavnosti sv. Bartoloměje*, jež vyšlo 1816 u Fetrly v Praze a je první tištěnou literární prací Sedláčkovou.

Téhož roku vyšel důležitý dekret dvorské studijní komise, který nařizoval, „*aby pro gymnasia v místech pouze českých, aneb kde spolu rodili Čechové se nacházejí, praefekti a profesori v jazyku českém zběhlí se představovali, v týchž gymnasiích žáci, kteří známost jazyka českého z triviálních škol s sebou přinášejí, také v českém překládání a v českých spisech se cvičili*“. Tento dekret byl Sedláčkovi vítanou oporou, aby svou buditelskou činnost mohl přenést do školy: od r. 1817 vyučuje na německém gymnasiu i na filosofickém ústavu češtině. Profesorský sbor, jak poznamenává kronikář, spatřoval ve vládním nařízení úmysl zavádět do školy utrakvistické vyučování, „*které podle jeho slova protičesky zaměřených je ovšem se stanoviska pedagogického zavržení hodné. Na plzeňském gymnasiu obepluli toto úskalí šťastně tím, že se profesori vy-*

jádřili, že češtiny neznají, a zároveň se profesor Sedláček nabídl, že bude vyučovat žáky ve zvláštních hodinách.“ Tedy jediné nezištné iniciativě Sedláčkově má Plzeň co děkovat za vyučování mateřského jazyka na svém ústavu. Jeho vyučování bylo úspěšné, svědčí o tom nejen četná pochvalná uznání úřední, ale celá řada žáků, které podnítil k lásce k mateřskému jazyku a rodné zemi. Mezi nimi jsou zvláště A. V. Žitek, Jak. R. Macan, Jan Jindřich Marek, Jan Pravoslav Koubek, Jaroslav Fr. Kalina, Arnold Oldřich Šindelář, kteří literárně vynikli nebo byli aspoň činní v řadách buditelů.

Jako ostatní buditelé v jeho době je si i Sedláček vědom, že jeho obrodná činnost se nesmí omezovat na jeden nebo dva úseky veřejného života, nýbrž že musí zasáhnout co nejširší kruhy. Proto roku 1818 v Hromádce národním ústavu ve Vidni vydává ódu „Na Plzeň“, kterou při různých příležitostech sám přednášel a její výtisky hojně rozdával. Připomíná v ní Plzeňanům jejich slavné rodáky a předpovídá slavnou budoucnost. Povzbuzen úspěchem ódy, jež vskutku nalezla v nejširších kruzích nečekaný ohlas, sestavil „Paměti Plzeňské, jež ku počtě slavných vládek, slovutných měšťanů a obyvatelů král. krajského vejsadního města Plzně sepsal a vydal Jos. Voj. Sedláček“ v Plzni 1821. Je to různorodá směs dějepisného i zeměpisného materiálu, kde mezi příležitostnými básněmi Sedláčkovými jsou data o posloupnosti českých králů, kronikářské záznamy i překlad Hilariovy „Řeči k vládkám a měšťanům plzeňským“ z r. 1467. Váznivé kázání Hilariovo uveřejňuje z toho důvodu, že v něm „obraz tehdejšího věku s nejoblíbenějšími barvami představen nachází“, ač všude odsuzuje husitskou dobu. Paměti měly být základním kamenem k chytané historii Plzně, kterou však pro jiné práce neuskutečnil.

Sedláček věděl, že buditelská činnost nebude mít plných úspěchů dříve, pokud nebude české obecné školy. Neustal přesvědčovat vlivné kruhy, až konečně dosáhl, že škola byla slavnostně otevřena 3. listopadu 1819, jež hned na počátku měla 142 dětí. Teprve po osmi letech byla otevřena druhá a po dalších šestnácti letech třetí třída.

Jeho zásluhy ocenil magistrát jmenovav ho čestným občanem a věnovav mu: stříbrný přibor, zlaté bicí hodinky a zlaté pečetičko. Plzeňští ostrostřelci už r. 1818 dikem za ódu uspořádali v předvečer jeho jmenin hostinu a rozešli se „v srdečném objímání a doložování, že žádný nepřestane pravým Čechem býti...“

Ale bylo třeba, aby český jazyk slyšeli i ti, kteří o literaturu neměli zájem a ani už do školy nechodili. K tomu se jediné hodilo divadlo. Ovzduší pro české divadlo bylo v Plzni krajně nepříznivé, protože tam pevně zakotvily německé hry kočujících společností a hry německých ochotníků. Sedláček první se pokouší o české představení a své pokusy opakuje až do své smrti. Jeho přičiněním bylo první české představení uspořádáno 6. dubna 1818, kdy někteří členové německé herecké společnosti s plzeňskými ochotníky zařadili do programu Kotzebuovu „směšnouru“ „Rozřiti“. Představení podle novinářského referátu bylo triumfem české řeči. A již 11. května byla hrána činohra Em. Davida „Osvobození Plzně od Táboritů roku 1434“ rovněž s nevidaným úspěchem. Tím byl pohnut ředitel německého divadla Krammer „k provozování českých her čas od času“. Ale protože česká představení měla neobyčejný — a ovšem také kasovní — úspěch, „umínal si od nynějška podobné i také větší české hry provozovati“. Pak následovala nedobrovolná pauza, až 1829 nalezl Sedláček vhodnou místnost pro své ochotníky, kteří hráli ve prospěch postavení českého divadla. Situace byla však dále nepříznivá, že i optimista Sedláček počínal ztrácet naději. Teprve r. 1835 za ředitele Suvara, který jsa sám Čech, se odhodlal uspořádat zase české představení, přepracoval Sedláček Klicperovu báseň v trojaktovou veselohru „26 před soudem neboli bulka v nebezpečnosti“, která měla opět jednou bouřlivý úspěch. Dvě generace přešly, než se splnil sen poradatele prvního českého představení: vybudování českého divadla v Plzni.

Podle Puchmajerova vzoru založil Sedláček čtenář-

ský spolek ve Spáleném Poříčí r. 1820, protože pro politické překážky se mu nepodařilo založit jej v Plzni. V témže roce uspořádal však v Plzni první české hudební představení, oratorium „Kristus skrze své umučení oslaven“, zpěv o utrpení Páně ve 4 hlasích se sbory s úplnou hudbou, kterou složil Aug. Bergt, zčeštil podle hudby V. Sedláček.

Díla trvalé ceny sepsal Sedláček ze svého vlastního vědního oboru v intencích Jungmanna a Presla usilujících o jakousi českou encyklopedii, a to: „Základové měřictví čili geometrie“ v Praze 1822 a „Základové přírodnictví aneb fysiky a matematiky potažné neboli smíšené“ v Praze 1825 I. díl a 1828 I. část II. dílu; dílo pro nezájem zůstalo nedokončeno, ač Jungmann označil Měřictví za „první v tom druhu knihu klasickou“. Oběma spisy byl položen základ k vědeckému bádání v oněch oborech v českém jazyku a zároveň podán důkaz, že čeština byla v té době už tak vyspělá, že mohla vyjádřit abstraktní pojmy matematické a fyzické. Měřictví věnoval Sedláček ruskému caru Alexandrovi I. a obdržel za svou pozornost brilantový prsten; Fysiku poslal císaři Františkovi I. a dostal za ní papírové uznání. Obě díla získala mu však takovou reputaci, že Palacký s ním počítal jako se spolupracovníkem přírodovědecké části svého zamýšleného naučného slovníku.

Sedláček vydal také mnoho veršovaných prací, hlavně příležitostných: oslavných, vítacích, pohřebních, gratulačních..., z nichž ovšem poesie nevane. Čestnou výjimku činí zmíněná óda „Na Plzeň“ a náladově popisaná elegie „Věš Plzeňská v plameni“ z roku 1835. Vedle toho přispíval téměř do všech tehdejších časopisů českých recensemi, referáty a drobnými literárními příspěvky. Zajímavé jsou i dnes jeho divadelní kritiky českých představení, o jejichž trvalé zakotvení tolik usiloval.

Postavu Sedláčkovu trefně zachytil J. K. Tyl v „Pomněnkách z hrobu nejstaršího Čecha“ za jeho návštěvy u V. Nejedlého, jemuž přivezl do Mirošova dekret čestného občanství plzeňského: Byl tam mezi četnými hosty „zvláště zavazitý mužiček s kulatým tvářem a v bílé klerice, kterýž svou živostí všechno ještě více rozněcoval, nežli beztoho všichni sami sebou již, tak živou schůzkou a přátelským setkáním roznicení byli. Říkali mu pane profesore a co byli dobří známí, volali na něj „Sedláčku!““. Mezi jeho přátele, vedle nejdůvěrnějších Puchmajera a Zieglera, patřili téměř všichni soudšní literáti bez ohledu na skupinu ypsilantistů nebo iotistů či přívrženců prosodie časoměrné nebo přízvukné. Teprve v posledních letech se přátelský poměr poněkud zakalil, ježto Sedláček začal psát referáty také do německých novin. Čelakovský píše o tom Kamarýtovi 1830: „... ten plzeňský buben a ta ještě nám opět hanbu udělal. V svazku leden Neues Archiv nalézá se od něho (ještě že podepsaný) zpráva o loňském počínání v literatuře české... sám sebe v textu asi třikrát jmenuje...“ Sedláček se bránil námitkou, že to dělá proto, aby se o české literatuře i mezi Němci vědělo. Ovšem těžko lze ho zbavit výtky ctižádosti: rád se dával oslavovat a přijímal vyznamenání. Tak r. 1835 záslužný zlatý peníz... F. J. Smetana dobře připomenul: „Ať pak měla také touha po cti a pochvale častý podíl v podnikání jeho, kdož proto méně smi ceniti je, než výjevy ctností lidských vůbec zasluhují? Bodejž, aby nebylo zdrojů méně čistých, z nichž tak zvaná šlechetnost vyplývá.“

Naproti tomu stojí jeho naprostá nezištnost, nepachtící se za hmotným ziskem a materiální odměnou. Bez námitky platíval knihupecké účty, ač knihy půjčoval celému širokému okolí nestaraje se o vrácení. Říkal: „Opravdový vlastenec musí kupovati každou knihu českou i odebírat každý časopis vlastenecký, třeba je nečítal, aspoň pro pomáhání literatuře a spisovatelům.“

Ostatné jeho slabůstka se mu stala osudnou: Byl pozván na ostrostřeleckou hostinu 24. ledna 1836, k níž složil českou báseň, místo níž se však přednášela báseň německá, cestou domů se nachladil, onemocněl zánetem plic a 2. února zemřel.

J. B.

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

NĚMECKÁ DEMOKRATICKÁ REPUBLIKA

Přímo bouřlivé tempo obnovy a výstavby v Německé demokratické republice působí neobyčejně mocně zejména na návštěvníky ze západního Německa. S neobyčejným uznáním mluvili o ní zejména západoněmečtí katolíci, kteří nedávno měli možnost na vlastní oči se přesvědčit o rozdílu mezi bonnským loutkovým státem, ovládaným americkými monopolisty, a Německou demokratickou republikou, kde si vládne lid sám. Tito západoněmečtí katolíci, kteří přijeli do Berlína na Katolický den, přicházeli po tisících do demokratického Berlína, aby na vlastní oči zhlédli výsledky budovatelského úsilí v Německé demokratické republice. O jejich zájmu svědčí jejich hromadné návštěvy v berlínské Sporthalle, kde se právě koná výstava o národním programu výstavby Berlína. Velké pozornosti se těšilo také mohutné staveniště v Stalinově aleji, kde vzniká nová, překrásná třída města. Rovněž obnova berlínské katedrály sv. Hedviky na Francouzské třídě vzbuzovala zaslouženou pozornost. Jeden z návštěvníků, 72letý katolík z Kasselu v západním Německu, když spatřil obnovu katedrály sv. Hedviky a velké stavby v Stalinově aleji, byl tak rozrušen, že se nemohl zdržet slz. Prohlásil: »Již padesát let se modlím, aby v Německu byl uskutečněn socialismus, to je, aby lidé žili ve štěstí a míru a aby byla mládež zajištěna šťastná a spokojená budoucnost. U nás v západním Německu to jde s kopce dolů. Když ale vidím, jak zde ve východním Berlíně je socialismus uskutečňován, jak lidé pracují pro lepší zítřek, chci i já učinit vše, abych v Kasselu vyhlídl cestu, kterou jde Německá demokratická republika, aby socialismus uskutečnila.«

ANGLIE

Počátkem srpna skončila devítidenní zasedání světového ústředí »Společnosti přátel« (světového sdružení quakerů) v Oxfordu. 900 delegátů zastupovalo zde 180.000 quakerů z celého světa. Na zasedání byla přijata výzva, aby byla neprodleně zastavena válka v Koreji. Dále přijalo shromáždění resoluci, která odsuzuje zbrojení a přípravu války. Ze shromáždění byly poslány telegramy sovětskému, čínskému, britskému a americkému ministru zahraničí s mírovou výzvou.

Anglický lid, který se chce dovědět pravdu o válce v Koreji, projevuje neobyčejný zájem o přednášky canterburského děkana Johnsona, jenž se nedávno vrátil z Číny a Koreje a dovezl svědectví o bakteriologické válce amerických imperialistů proti korejskému lidu. Když byla pořádána přednáška v sále Enpress Hall v Londýně, zájem byl takový, že nebylo lze vyhovět všem, kteří se jí chtěli účastnit. V jediném týdnu bylo rozprodáno 2500 sedadel, takže na další tisíce lidí se místo již nedostalo. Tak na příklad organisace, jež pro své členy žádala 660 vstupenek, obdržela pouze 450 lístků. Při tom pořadatelé pečlivě dbali toho, aby vstupenky dostali především ti, kdož ještě na podobných projevech nebyli a kdož stojí stranou hnutí obránců míru. Děkan Johnson ve své přednášce vysvětlil především ony otázky, které vzrušují mysl milionů lidí na celém světě, to jest otázky obrany míru a boje za skončení barbarské války v Koreji. Canterburský děkan Hewlett Johnson přednesenými důkazy a doklady, jež dovezl s sebou, přesvědčil posluchače o tom, že američtí imperialisté přes všechno zapírání Washingtonu skutečně vedou nelidskou bakteriologickou válku, stejně jako je přesvědčil o nezbytné nutnosti bojovat ze všech sil proti této zvrhlosti.

NÁŠ ZÁPISNÍK

EXERCICIE V KNĚŽSKÉM DOMOVĚ

Letošních exercicií se zúčastnilo v Kněžském domově 41 důstojných pánů, a to: z arcidiecése pražské 14, z olomoucké 2, z diecése královéhradecké 13, litoměřické 7, brněnské 3, budějovické 1 a ze Slovenska 1. Rovněž na Vraném se konaly tři kursy exercicií pro kněze.

BESEDY V KNĚŽSKÉM DOMOVĚ

Poslední beseda před prázdninami, na níž promluvil církevně politickou aktualitu náměstek ministra Ing. Josef Plíhal, byla skutečně důstojným zakončením pololetí. Prof. Dr. J. Cibulka pronesl přednášku o Leonardu da Vinci, která byla provázena krásnými světelnými obrazy. Neutuchající zájem více jak 50 spoluobratů je důkazem, jak vděčně byla přijímána tak vysoce kvalitní přednáška Dr. Cibulky. — Po prázdninách se opět sešlo duchovenstvo v počtu 47 dne 4. září na besedě, na níž promluvil přednosta Jiří Jirásek ze SÚC o současné situaci církevně politické a šéfredaktor t. l. o vlastenecké tradici českého katolicismu. Po referátech byla bohatá a živá diskuse. — Příští beseda se koná druhý čtvrtek říjnový (9. X. o 14. hodině) a promluví na ní sekční šéf Dr. Hub a kanovník Černočský.

KNĚŽÍ PŘIJÍZDĚJÍCÍ DO PRAHY

poznávají, jakou výhodou je Kněžský domov, jehož obliba měsíc od měsíce vzrůstá. Do konce srpna bylo dáno v Kněžském domově celkem 1578 noclehů! Také

mnohé vikariáty v Kněžském domově konají své pravidelné měsíční konference; jsou to kromě tří pražských ještě vikariát zbraslavský, brandýský a kladenský.

PŘÍPRAVNÝ KURS PRO THEOLOGII

skončil školní rok závěrečnou konferencí, která se konala dne 20. září. Závěrečné zkoušky byly konány: z náboženství dne 15. září, druhého dne z jazyka vyučovacího, potom z latiny a nakonec ze společenské výchovy a z volitelných předmětů. K závěrečné zkoušce bylo připuštěno 25 absolventů, neboť z 33 posluchačů bylo ve školním roce pro slabý prospěch propuštěno 6 a dalším dvěma bylo doporučeno, aby své vzdělání ještě více zdokonalili učivem druhého ročníku kursu. Z 25 maturantů, kteří prospěli, bylo 6 s vyznamenáním, a to: pp. Česlík, Galbavý, Hájek, Mihula, Naňka a Pernica. Zkušenost tohoto prvního roku Přípravného kursu dokázala, že tento způsob přípravy na studium theologie je daleko vhodnější, protože při vyučování se klade největší důraz na předměty, kterých nastávající bohoslovec nejvíce potřebuje. Vsdpp. by měli ještě více pozornosti věnovat vyhledávání dobrých chlapců, kteří by měli kněžské povolání rádi a chtěli posílit řady dělníků na Vinici Páně. V příštím školním roce budou 2 ročníky Přípravného kursu, takže bude přípravné vzdělání nastávajících bohoslovců ještě prohloubeno. Do uzávěrky redakční bylo přihlášeno do těchto dvou ročníků 65 kandidátů.

JUBILEA

Dne 9. září t. r. jsme vzpomínali 10. výročí mučednické smrti J. M. njdp. P. A. Vykoukala, opata emauzského, který zahynul v koncentračním táboře v Dachau. Narodil se 7. 5. 1879, opatem od r. 1925. — Dne 19. října t. r. se dožívá 70 let J. M. Msgr. Karel Reban, sídelní kanovník v Českých Budějovicích. Bůh žehnej do dalších let! — Vsdp. Pavel Jirounek, arciděkan v. v. v Bosni, se dožil dne 25. VI. t. r. 90 let. — Vsdpp. Tangl Václav, děkan v Kněžicích, Černý Vojtěch, čst. kanovník a vikář v Loučeni u Nymburka, Kraupner Ferd., čst. kanovník a farář v Letově u Podbořan, a Láska Karel, polní kurát v. v. a farář v Tanvaldě, oslavili dne 13. VII. t. r. padesáté jubileum svého kněžství. — Vsdpp. Holata Antonín, děkan v Žerčicích, Mlejnek Václav, děkan v Nymburce, Urban Fr., děkan v Bezně u Ml. Boleslavi, a Msgr. Slavík Václav, arciděkan v Klapém, oslavili dne 14. VII. t. r. čtyřicáté jubileum svého kněžství. — 25. VII. oslavil čtyřicáté jubileum svého kněžství vsdp. Štaepl Heřman, děkan v Přisecnici. — Dne 1. října t. r. se dožívá vzácného kněžského jubilea arciděkan v Kouřimí vsdp. Karel Seif, totiž 50letého působení kněžského. Do dalších let hojně milostí Božích!

OPRAVY KOSTELŮ

Na mnoha místech naší vlasti vidíme lešení u chrámů Páně. Stát umožňuje svými finančními prostředky opravy našich kostelů, ano v červenci t. r. byla dokončena i stavba nového kostela v Bohutíně na Příbramsku a při slavnosti posvěcení nových zvonů J. M. kap. vikářem Buchtou odevzdán chrám službě Boží. V Pořičanech byla rovněž postavena nová věž kostela a kostel opraven zásluhou státu a vsdp. P. J. Hoffmanna, faráře v Přistoupimí u Česk. Brodu.

LÉČEBNÁ A REKREAČNÍ AKCE ČKCH

Do konce měsíce srpna se účastnilo lázeňské, léčebné a rekreační akce celkem 345 duchovních, 149 farních hospodyň a 109 řádových sester, to znamená, že letos použilo služeb České katolické Charity o 120 osob více než loni. Zajímavé je, že Slováci raději vyhledávají místa u nás, zatím co Češi jezdí na Slovensko; v českých lázních bylo letos 98 duchovních a 20 farních hospodyň ze Slovenska a 75 českých duchovních a 34 českých farních hospodyň bylo na Slovensku. Nejvyhledávanějším místem byl Dolný Smokovec, Karlovy Vary a Poděbrady.

DÍKŮČINĚNÍ ZA ŽNĚ

bylo konáno ve všech kostelích naší vlasti. Někde však bylo konáno zvlášť okázale. Dovídáme se, že v královéhradecké diecézi (Holice v Č. a Chocẽ) byly tyto církevní slavnosti spojeny i se staročeskými jarmarky.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ JE ODBÍRÁN V CIZINĚ

Kromě větších zásilek, které docházejí do sousedních zemí Maďarska, Polska a Německé lidové demokratické republiky, odbírají náš časopis jednotlivě naši čtenáři v Itálii, ve Vatikánu, ve Francii, v záp. Německu, v Rakousku a v Anglii.

ČLEN PŘEDSEDNICTVA SVĚTOVÉ RADY OBRÁNCŮ MÍRU ABBÉE BOULIER

byl letos na léčení v Trenčianských Teplicích. Při zpáteční cestě do Paříže se zastavil v Praze a navštívil také naši redakci. V rozhovoru se zmínil o svých dojmech, které si odnáší od nás, zvláště o tom, že pozoroval lepší odění na lidech a v jejich rukou více peněz. Rovněž návštěva našich chrámů vzbudila jeho pozornost.

PROF. DR. J. L. HROMÁDKA ČESTNÝM DOKTOREM

Známý evangelický theolog a děkan evang. theologické fakulty prof. Dr. J. L. Hromádka byl v těchto dnech jmenován čestným doktorem varšavské university. Slavnostní promoce bude se konati v říjnu ve Varšavě.

DALŠÍ DŮKAZY PÉČE STÁTU O POTŘEBY CÍRKVÍ

O skutečné starostlivé péči našeho lidově demokratického státu o potřeby církví svědčí neobyčejné náročné opravy a údržba kostelů, církevních památek a církevních budov. Takovýmto příkladem je obnova kostela v Bohutíně u Příbrami, který byl zasažen bleskem a vyhořel. Kostel sv. Maří Magdaleny byl celý znovu postaven. Ze státní pokladny byl na tuto stavbu věnován příspěvek přes dva a půl mil. Kčs. Vedle toho náměstek předsedy vlády a ministr pověřen řízením Státního úřadu pro věci církevní Zdeněk Fierlinger věnoval na obnovu tohoto kostela v chudobné hornické obci dalších 50.000 Kčs. Na dobrovolných darech vybráno bylo 20.000 Kčs.

Podobných příkladů opravdu vzorné péče o kostely a církevní památky a budovy je velmi mnoho. Jen na okrese Dačice na Moravě bylo ze státních prostředků vyplaceno v předešlém roce na opravy církevních objektů 784.000 Kčs, v okrese pacovském 381.962 Kčs, ledečském 281.787 Kčs, moravskobudějovickém 140.309 Kčs, humpoleckém 220.744 Kčs, Kamenice n. L. 260.931 Kčs, Havlíčkův Brod 181.022 Kčs, Třešť 302.867 Kčs a Žďár n. S. 240.884 Kčs. To vše v jediném Jihlavském kraji. V jiných krajích je tomu nejnak. V okrese jabloneckém bylo na př. na opravy církevních budov věnováno ze státních prostředků 300.000 Kčs a stejný obnos v okrese libereckém. Nejednou při této péči o církevní budovy jde o vynikající stavební památky, jako tomu bylo na př. v Dobré Vodě u Českých Budějovic, kde na opravu tamějšího kostela, jenž je přímo perlou barokního stavitelství, bylo věnováno státem 700.000 Kčs jen v roce 1951.

SVATÝ KOPEČEK U OLOMOUCE

Ve dnech 17.—19. srpna tohoto roku konala se tradiční odpustková pouť na Sv. Kopečku u Olomouce. Tato oblíbená pouť měla rovněž jubilejní ráz. Je tomu 320 let od vybudování nádherné mariánské svatyně a 220 let od korunovace milostného obrazu Matky Boží svatokepecké. Této pouti se účastnil J. M. generální vikář prelát Josef Glogar, jenž v neděli 17. srpna t. r. měl pontifikální mši svatou a v úterý 19. srpna vedl závěrečnou pobožnost s eucharistickým průvodem za hojné účasti poutníků.

ČTYŘICÁTÉ VÝROČÍ KORUNOVACE MATKY BOŽÍ NA SV. HOSTÝNĚ

15. srpna t. r. uplynulo 40 let od slavné korunovace P. Marie svatohostýnské. Byla to nesporně nejvelkolepější mariánská slavnost v dějinách Moravy. Hlavním iniciátorem a organizátorem této největší mariánské manifestace byl miláček moravského lidu probošt Dr. Stojan, pozdější arcibiskup olomoucký. Láska a vděčnost moravského lidu, která na výzvu Stojanovu vynesla na horu Hostýn cihly a jiný stavební materiál na vybudování tohoto poutního místa, táž láska a zbožnost to byla, která snesla zlato, perly a drahokamy na korunku P. Marii. Od malého děvčátka, které darovalo své zlaté náušničky, od chudobné služebné, která věnovala všechny své úspory, až po starce nad hrobem, jenž dal svůj zlatý snubní prsten. Mohl proto plným právem napsat básník: Všechnu lásku českých srdcí slila do korunky Moravěnka milá.

Korunka P. Marie, ozdobená více než tisíci dýmami, perlami a drahokamy, nese nápis: Zůstaň Matkou lidu svému! Na korunce Ježíškově je vytepano: Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi! Uvnitř korunky P. Marie je nápis: Pořizena jsem byla zbožností lidu cyrilometodějského z lásky k P. Marii, v touze větší slávy Boží. Praha je mé rodiště, posvěcena jsem byla Piem X. v Římě L. P. 1912. Dr. Stojan totiž ještě s několika kněžími a laiky zavezl korunku do Říma. Svatý Otec, nyní již blahoslavený Pius X., posvětil korunku za neobvyklých okolností a výjevů, dojat a okouzlen duchovním svérázem Stojanovým.

Korunovačních slavností na Sv. Hostýně se účastnilo na čtvrt milionu poutníků. Jen 15. srpna 1912 při-

jelo do Bystřice pod Hostýnem 64 zvláštních vlaků, účast věřících byla přes 100.000. Přijeli dva kardinálové, 5 biskupů, na 1000 kněží, mnoho krajanů z Vídně i z Ameriky. Dr. Stojan, neúnavný organizátor celé slavnosti, který neznal odpočinku, sestavil korunovační průvod a sám krácel v čele. Byla to velká a nezapomenutelná chvíle v náboženských dějinách Moravy, když za hlahu zvonů, zvuků fanfár a hřmění hmoždíků metropolita Moravy jménem Hlavy křesťanstva kladl na hlavu Božského Děťátka a jeho svaté Matky zlaté korunky. Zatím před kostelem desetitisícové zástupy zbožného moravského lidu klečely v hlubokém pohnutí a na výzvu Dr. Stojana společně se modlily »Zdrávas Královno« a desátek sv. růžence »Který Tě, Panno, na nebi korunovati ráčil...«

Jubilejní oslavy čtyřicátého výročí korunovace P. Marie svatohostýnské byly zahájeny v pátek 15. srpna t. r. J. M. generální vikář, nejd. p. prelát Josef Glogar měl slavnou pontifikální mši sv. za četné asistence duchovenstva a za velké účasti poutníků. Ve svém proslovu vyřídil pozdrav nejd. p. arcibiskupa všem poutníkům a zdůraznil, že on sám jako bohoslovec se účastnil slavné korunovace P. Marie před 40 lety. Slavnost vyvrcholila v neděli 17. srpna t. r. Skvělé slavnostní kázání pronesl č. kanovník Jos. Stříž ze St. Bělé, jeden ze tří dosud žijících účastníků římské delegace s kornkami svatohostýnskými. Pontifikální mši svatou sloužil J. M. prelát Msgr. Frant. Kutal, probošt kroměřížský. Tisícové zástupy poutníků i ze Slovenska připutovaly na Sv. Hostýn s vroucí prosbou, aby Královna míru, vítězná Ochránkyně Moravy, zůstala i nadále Matkou svému lidu.

HOVORNA REDAKCE

HLASY KNĚŽÍ

K článku »Smlouva faráře s kaplanem« v min. čísle DP, který měl živou odezvu v řadách kněží, farářů i kaplanů, také vysloužilých, kromě jiných došel redakci dopis 77letého kněze-pensisty, jenž po 55 letech kněžského života píše:

»Dnes a před 55 lety: K velmi objektivnímu a na obě strany spravedlivému článku p. děkana Šebka v posledním čísle DP dovoluji si ct. redakci poslati srovnání dnes a před 55 lety.

Po svém vysvěcení r. 1897 jsem kaploval na třech farářích 6 let. Poměry byly tyto:

Na první kaplánci jsem byl výpomocným kaplanem na čas farářovy nemoci (½ roku). Za všechnu práci za nemocného faráře a příjmy mimo skrovné jídlo a otop žádné, neboť štolu nenesla ani 1 zlatý měsíčně, kongrua žádná, farář sám chudý, musil žít ještě kaplana, který ho zastával. Škola trojtřídní v místě zdarma. Tedy bída pro faráře i kaplana. — Na druhého kaplánci: Kongrua žádná, neboť místo kaplanské nebylo systemizováno. Za dřívějšího zámeckého kaplana musil živiti farář kaplana na faře za obnos 208 zlatých ročně, za které musil kaplan persolvovati ročně 200 intencí a platit faráři za zaopatření a zbyla mu „štolu“ — 2—3 zlaté měsíčně na šaty, obuv, knihy atd. Škola trojtřídní doma nenesla nic, venkovská dvojtřídní jen za cestu (8 km) 48 krejcarů (po 6 krejcarech). — Na třetím kaplanském místě zase žádná kongrua. Farář z beneficie měl živiti kaplana (místo 350 zlatých kongruy, které tak kaplan celí platil). Škola 2—3 zlaté měsíčně, škola místní zdarma, dvě fil. školy po 2 hodinách zdarma, jen za cesty (za 1 km 6 krejcarů) za celý rok po sečtení všech vykonaných cest dostal kaplan ani ne celých 60 korun (60 cest po 48 krejcarech). Strava skrovná, ač beneficium bylo výnosné, palivo — jen několik polínek bez uhlí, ač na dvoře bylo 140 m³ deputátního dříví; kaplan si musil večer své dříví ze zásoby tajně nabrat, aby nezmrzl. A když přišlo k na-

psání smlouvy, ač měl slíbenou polovinu štolu, nedostal nic více než „malou štolu“ (za kfty a úvody). Když sama konsistoř vrátila několikrát smlouvu k opravám a doplnění, neučinil farář nic a nechal v zásuvce svého stolu vše nevyřízené. — Nemaže chuti k trapným výstupům, odešel jsem v klidu a míru pryč za katechetu. Můj nástupce byl výbojnější, pustil se do sporu s farářem a pro nějaké prudší slovo byl poslán za trest na dvojí exercicie. Jako katecheta měšťanské školy s 1000 zlatých ročně cítil jsem se už jako člověk (dříve za tolik práce jako otrok), ač z těch 1000 zl. ročně jsem si musil pořizovati všecko sám (živobytí, byt, šatstvo, obuv, knihy, otop atd.).

Poměry mezi kněžstvem byly hrozné, někteří měli blahobyť, jiní přímo otrocký život, bídu a ponižení. V mém sousedství na faře byl 70letý děkan a asi 65letý kaplan, který byl kaplanem asi 40 let a stále žádný postup, nýbrž stále 350 zlatých ročně kongruy bez přídavku.

Dnes mladičká novosvěcenec má ihned měsíčně 3000 Kčs, které se mu po 3 letech zvyšují o 300 Kčs a k tomu ještě štolu a lidské jednání se strany svého představeného a církevních i státních úřadů. Bylo to strašné vykořisťování člověka člověkem a bohužel — kněze knězem! To bylo hanbou duchovního stavu a sv. církve. Neplatilo, že dělník je hoden mzdy své. A co ponižování kněží se strany pánů a patronátních úřadů atd.

Tolik k spravedlivému článku p. děkana Šebka z vlastní osobní zkušenosti.

KNĚŽSKÉ EXERCICIE

V měsíci srpnu byla zahájena kněžská duchovní cvičení, tentokrát soustředěně v Kněžském Domově v Praze v několika turnech na rozdíl od dřívějších, kdy se tato cvičení konala na různých místech, v klášterech a jinde. Možná říci, že prostředí bylo tentokrát šťastně voleno. Příjemné prostředí, pohodlná ubikace, solidní zahrada a všestranné zaopatření přispívají valnou měrou ke spokojenosti exercitantů. Účastníci vzdávají tímto upřímný dík dpp. exercitátorům za veškerou otcovskou péči a pozornost a za překrásné exerciční promluvy. Poděkovali za ně již ústně zvláštním projevem při rozloučení a nyní činí tak ještě jednou touto cestou. Jest si jen přáti, aby kněžstvo používalo tohoto prostředí duchovní obnovy v daleko větším množství.

Děkujeme také příslušným církevním a státním činitelům za umožnění těchto exercicií. Tento článek se uveřejňuje za souhlasu všech účastníků. P. Fr. Pukl

UPOZORNĚNÍ

Zadáme odběratele Duchovního pastýře, kteří dosavad nezaslali předplatné, aby tak učinili složenkou, která byla vložena do časopisu na počátku II. ročníku. Číslo našeho konta: 39.525. Oznamujte nám také laskavě změnu adresy, aby mohl být časopis řádně zasílán.

Administrace

Šéfredaktor Duchovního pastýře vzpomíná 75. narozenin své maminky a prosí oldpp. spolubratry, aby mu neměli za zlé, když je poprosí o jejich kněžskou modlitbu za její zdraví a Boží požehnání v dalším životě, který dosud vyplnila jen prací a modlitbou.

Dán Bůh kaplat!

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník II. - Číslo 8. - V Praze dne 30. září 1952.

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

Монсиньор Карел Ребан, столичный каноник из г. Чешские Будеёвице, начинает месяц священных четков октябрьской медитацией, в которой вызывает всех совершающих принести в жертву эту молитву тоже за всеобщий мир: „Ведem ли народ к молитве для достижения определенного добра, стремимся к тому, чтобы это добро сделалось священным и дорогим, и чтобы народ этому добру был предан целой душой, верил ему, для него работал и жил.“ Четковые молитвы произносимые в пользу мира, будут воспитывать всех участвующих, чтобы они верили в мир и его плоды, чтобы они сделали своими убеждениями и своими поступками апостолами мира. Богословская часть занимается новым ритом обрядов на Великую субботу, как его предписывает конгрегационный обряд и в следующей статье продолжает проф. Доктор Касан описание исторического развития церковного права. Практическая часть приносит статью декана Шебка о хозяйстве в духовном управлении, статью инспектора Рублича об овощах в прихотских огородах, медитацию патера Сахана и фельетон Лиц. Богосл. Раймона. Иллюстрированное приложение показывает некоторые гравюры академического живописца и священника патера Арношта Грабала. Гомилетическое приложение содержит темы для проповедей на октябрь месяц. К сему номеру еще прибавлено особенное приложение: Программы преподавания католического вероисповедания на народных, средних и специальных школах.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

Msgr. Karel Reban, Canon Resident of České Budějovice, opens the month the Holy Rosary with a meditation wherein he invites his fellow brethren to devote this prayer also to the World's Peace: "If we lead people to prayer for achieving some good, we want such good to become sacred and precious to them, so that they would be devoted to it wholeheartedly, ready to believe in, work and live for it. Rosaries dedicated to Peace will teach all the participants in such prayers, to believe in Peace and its fruits and to become by their sentiments and deeds Apostles of Peace and builders of Peace." The theological part deals with the New Rites for Easter Saturday as proposed by the "Congregatio Rituum" and in the next article Prof. Dr. Kasan continues to relate on the historical development of the Church Law. The practical part contains the article of the Dean Šebek, on the economy in the Spiritual administration, the article of Inspector Rublič dealing with the parish garden fruits, the meditation of Father Sahan and the feuilleton of Th. Lic. Rajmon. The illustrated part presents some wood-engravings by the artist and priest Father Hrabal. The homiletic supplement contains the sermon themes for the month of October. To the present number is also added a special supplement i. e. Catholic religion instruction curriculum for elementary, secondary and special schools.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Msgr. Karel Reban, chanoine cathédral de České Budějovice, ouvre le Mois du Rosaire par la Méditation l'Octobre et invite ses confrères de consacrer cette prière pour la sauvegarde de la paix mondiale:

«Si nous menons le peuple à la prière pour obtenir un certain bien, nous travaillons de toutes nos forces pour que ce bien lui devienne cher et sacré, pour qu'il se dévoue à ce but de toute son âme, qu'il y croie et qu'il y consacre toute sa vie.»

Les rosaires consacrés à la paix deviendront un moyen d'éducation pour tous ceux qui les accompliront avec nous, afin qu'ils croient à la paix et qu'ils deviennent — par leur sentiments et par leur opinion — des apôtres de la paix, des créateurs même de la paix.

La partie théologique s'occupe du nouveau rite des cérémonies à l'occasion du Samedi Saint tel qu'il est proposé par la Congrégation rituum.

Dans l'article suivant Prof. dr. Kasan continue dans sa relation concernant l'évolution historique du droit ecclésiastique.

La partie pratique présente un article du doyen Šebek concernant l'administration ecclésiastique, puis un autre écrit par l'inspecteur Rublič, traitant la culture des fruits dans les jardins paroissiens, une méditation du P. Sahan et enfin un feuilleton du Th. Lic. Rajmon. L'annexe illustrée présente quelques gravures du prêtre P. A. Hrabal, artiste peintre.

L'annexe homilétique contient des thèmes destinés aux sermons en octobre.

Une annexe spéciale est ajoutée à ce numéro:

Programme de l'enseignement de la religion catholique aux écoles primaires, secondaires et spéciales.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Den Monat des geheiligten Rosenkranzes leitet Msgr. Karl Reban, Residenzkanonikus aus České Budějovice, mit einer Oktoberreflexion ein, welcher seine Mitbrüder auffordert, das nachfolgende Gebet ebenfalls für den Weltfrieden zu opfern: »Wenn wir das Volk zum Gebete für die Erlangung eines bestimmten Wohles anleiten, arbeiten wir dahin, dass ihm jenes Wohl heilig und teuer werde, dass es sich ihm aus tiefster Seele ergebe, darauf vertraue, für dasselbe wirke und lebe. Die für den Frieden geopfert Rosenkränze werden zum Erzieher aller jener, welche dieselben mit uns beten werden, damit sie an den Frieden und seine Früchte glauben und mit ihrem Sinn und ihrem Handeln zu Aposteln des Friedens, zu Schöpfern des Friedens werden.«

Der theologische Teil befasst sich mit dem neuen Zeremonialritus für den Charsamstag, wie die Ritenkongregation denselben in Vorschlag bringt und in einem weiteren Artikel setzt Prof. Dr. Kasan seine Arbeit über die geschichtliche Entwicklung des Kirchenrechtes fort. Der praktische Teil bringt eine Artikel des Dechanten Šebek über die Wirtschaftsführung in der geistlichen Verwaltung, des Inspektors Rublič über das Obst im Pfarrgarten, eine Meditation von P. Sahan und ein Feuilleton von Lic. theol. Rajmon. Die Bildbeilage zeigt einige Holzschnitte des akad. Malers und Priesters P. Arnold Hrabal. Die homiletische Beilage enthält Anregungen zu Predigten für den Oktobermonat. Dieser Nummer ist noch eine besondere Beilage beigegeben: Lehrpläne für den Glaubensunterricht an den National-, Mittel- und Spezialschulen.

NOVÉ KNIHY

NÁVŠTĚVA PRESIDENTA REPUBLIKY KLEMENTA GOTTWALDA V BERLÍNĚ ve dnech 11.—14. března 1952 (nakl. Orbis, str. 80, Kčs 21.—).

Státní návštěva presidenta republiky Klementa Gottwalda v Berlíně byla velkou příležitostí k vyjádření upřímného přátelství mezi pracujícím lidem Československa a Německé demokratické republiky. Kniha, která je dokumentem této významné události v životě našeho i německého lidu, obsahuje všechny nejvýznamnější projevy a zachycuje celý průběh návštěvy.

PÁN NÁS VOLÁ. (Nakl. Vyšehrad pro ČKCH, str. 33, Kčs 4.—.)

Další nezměněné vydání oblíbené a tolik potřebné knížky přípravy a modliteb pro mládež k sv. zpovědi a sv. přijímání, vychází v nákladu 50 tisíc výtisků.

CIRKEV S LIDEM V BOJI ZA MÍR. (Nakl. Vyšehrad, str. 70, Kčs 24.—.)

Tento sborník dokumentů a projevů z mírové konference církví a náboženských společností SSSR, doprovazený mnoha dokumentárními fotografiemi, vychází jako 23. svazek politické knihovny ČSL.

ZA VLAST, ZA MÍR, ZA SOCIALISMUS. (Nakl. Vyšehrad, str. 100, Kčs 22.—.)

Projevy a dokumenty ze zasedání ústředního výboru ČSL dne 24. května 1952. Vyšlo jako 21. svazek Politické knihovny ČSL.

BERNARD BOLZANČ, O NEJLEPŠÍM STÁTĚ. (Nakl. Vyšehrad, str. 110, Kčs 38.—.)

Nové vydání této knihy svědčí o zájmu, kterému se těší tento neúnavný burcovatel a žhavý hlasatel sociálního pokroku z období předbřeznového. Předmluvu ke knize napsal ministr ThDr Josef Plojhar.

... A MÍR VÍTĚZÍ. (Nakl. Mír, str. 130, Kčs 20.—.)

Dokumentace o mimořádném zasedání Světové rady míru v Berlíně ve dnech 1. až 6. července 1952.

AFGANISTAN. (Nakl. Orbis, str. 42, Kčs 12.—.)

Publikace seznamuje o zeměpisné, hospodářské, politické a kulturní situaci v Afganistanu.

LUDVÍK AŠKENAZY, STO OHŇŮ. (Nakl. Mír, str. 132, Kčs 36.—.)

Podtitul knihy „Sedm povídek o dobrých lidech“ ukazuje na náplň nové knihy Aškenazyho, který ukazuje, že rozhodujícím faktorem socialismu je láska k člověku, hrstka nad jeho velikostí a úcta před jeho dílem.

JOSEF SOUKUP, ZEMĚDĚLSTVÍ VČERA A DNES. (Nakl. Vyšehrad, str. 125, Kčs 34.—.)

Velmi často se setkáváme na svých poradách kněžských s otázkou zemědělskou a zvláště s problémem naší zemědělské výroby na velkých celcích JZD. Tato kniha podává jasné odpovědi na různé otázky zemědělské politiky.

OTTO JEŽEK, HUDBA ŽIVOTA. (Nakl. Čes. spisovatel, str. 74, Kčs 30.—.)

Nová básnická sbírka dělnického autora jest inspirována časovými událostmi a uchvacuje čtenáře svou hluboce prociťnou láskou k vlasti a pevnou a optimistickou vírou v budoucnost.

SOVĚTSKÝ SVAZ OČIMA AMERICKÝCH ODBORÁŘŮ. (Nakl. Práce, str. 82, Kčs 31.—.)

Členové americké odborářské delegace — nejznámějšího původu, politického přesvědčení a náboženského vyznání — podávají své dojmy z návštěvy sovětského svazu. Lidé, zpracovaní imperialistickou izpropagandou, vyvracejí svými prostými a neokrádajícími slovy, plynoucími z bezprostředních zážitků, to, čím se snaží podněcovatelé nové války zamlžit mysl prostých lidí na celém světě.

VÍTĚZSLAV PASTRŇÁK, PEVNOST MIRU. (Nakl. Práce, str. 86, Kčs 24.—.)

Ve sbírce reportáží kreslí dělnický autor neobyčejně poutavým způsobem obraz socialistické přestavby Trince a vybudování naší dosud největší vysoké pece v železárnách V. M. Molotova.

VYZNAMENÁNÍ NEJLEPŠÍCH PRACOVNÍKŮ NA HRADĚ PRAŽSKÉM. (Nakl. Práce, str. 60 + obr. příloha, Kčs 65.—.)

Publikace přináší fotografie vyznamenaných a popisy jejich nových pracovních metod, dále obsahuje projev předsedy vlády Antonína Zápotockého, projev bý. předsedy ÚRO Frant. Zupky a děkovný proslov úderníka Boh. Sládka.

CCHAO MING, PRAMEN SILY. (Nakl. Práce, str. 160, Kčs 74.—.)

Pokroková spisovatelka líčí vítězné úsilí čínských pracujících o rekonstrukci zpola zničené elektrárny na severu Číny, na území někdejšího loutkového státu Mandžukuo. Po vyhnání Japonců a Čankajškových kuomintanců se řízení elektrárny ujímají svobodní dělníci, kteří v nadšeném úsilí budují z trosk technický zázrak.

STĚPAN ŠČIPAČEV, PAVLÍK MOROZOV. (Nakl. Čes. spisovatel, str. 60, Kčs 24.—.)

Na příběhu Pavlíka Morozova podal básník s velkým mistrovstvím slova zároveň obraz z příkladných vlastností sovětského mládí a rozvinul před čtenářem dramatický proces budování sovětských kolchozů.

JAN LINHART, EUDOVÍT ŠTŮR. (Nakl. Čes. spisovatel, str. 84, Kčs 23.—.)

Autor hodnotí především Štůrův význam společenský a politický. Vychází při tom z hospodářských a politických podmínek Slovenska v době zanikajícího feudalismu, vysvětluje okolnosti, za jakých se Slováci za Štůrova vedení ustavili jako moderní národ a vcelku přispívá svou studií ke správnějšímu pojetí vzájemných vztahů mezi oběma našimi národy.

JAN ALDA, DUHA NAD NÁMI. (Nakl. Čes. spisovatel, str. 92, Kčs 62.—.)

Nová sbírka básní Jana Aldy, který do ní shrnul ze svých veršů napsaných od roku 1938 až po současnost. Najdeme zde básně z osudného roku 1938 a z okupace, jejichž radostným protějškem je oddíl „V září Máje 1945“, kde již naplno zní básnickova radost z nového života, stupňující se v závěru knihy v oddíle „Duha nad námi“ v citově vroucí zpěv díky a štěstí, víry v budoucnost a lásky k domovu.

PAVEL BOJAR, JARNÍ VODY. (Nakl. Čes. spisovatel pro členy Čtenářské obce.)

Bojar líčí typické osudy obyvatelů jihočeské vsi Rosnov v průběhu od květnové revoluce až po vítězný Únor a na řadě výrazných, kladných i negativních postav podává nám obraz politického dění v těchto letech na české vsi, obraz budování nového života a zároveň i obraz bezmocného úsilí reakce zvrátit věci do starého pořádku.

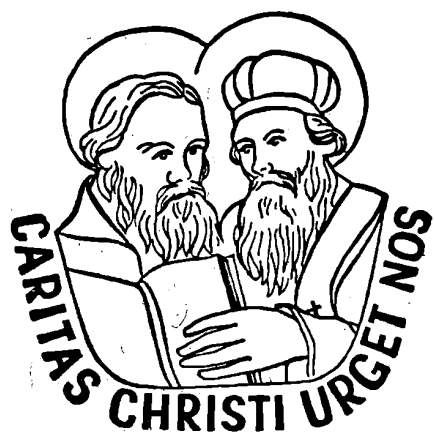
PETR BEZRUC, STUŽKONOSKA MODRÁ. (Nakl. Čes. spisovatel, str. 32, Kčs 22.—.)

V měsíci září se dožil národní umělec Petr Bezruč svých 85. narozenin. Čes. spisovatel vydává k tomuto jubileu v novém vydání Bezručovu slavnou báseň Stužkonoska modrá, kterou vyzdobil národní umělec Max Švabinský 3 čtyřbarevnými a jednobarevnými ilustracemi.

ILLES BĚLA, DEVĚT SETKÁNÍ. (Nakl. Čes. spisovatel, str. 44, Kčs 11.50.)

Běla vypisuje své dojmy ze setkání s velkými zjevy světové kultury, jako jsou G. B. Shaw, M. Šolochov, H. Barbusse, V. Majakovskij, K. Michaelisová, R. Rolland, M. Gorkij, R. Thákúr a M. A. Nexö, a přibližuje čtenářům tyto významné osobnosti i jejich intimní lidskou tvář a postoj k světové dějinnému úsilí Sovětského svazu.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

M Ě S Í Č N Í K K A T O L I C K É H O D U C H O V E N S T V A

Šéfredaktor uvádí číslo článkem Sovětský svaz a my

Ph a ThDr František Falkenauer přináší několik obrazů z přírody pro podepření objektivnosti páté cesty sv. Tomáše

Prof. Ph a JUDr Josef Kasan pokračuje ve výkladu dějinného vývoje církevního práva

Spirituaál P. Karel Sahan podává svou měsíční meditaci

Děkan Václav Šebek ve svém pastoračním článku nabádá k péči o hřbitovy

Operní režisér Miloš Pilát ukazuje náboženské motivy v operní tvorbě

ČÍSLO **9** ROČNÍK DRUHÝ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MESÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNĚŽSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358

ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28. ŘÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815, 22168, 25522

ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENES

S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

ŘÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČAST VEDECKOU

Prof. ThDr Jaroslav Beneš

Prof. ThDr Václav Bartůněk

Prof. ThDr Antonín Hrdý

Prof. ThDr Josef Hronek

Prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPræm.

Prof. ThDr František Kotlík

Prof. ThDr Josef Kubalík

Prof. ThDr Jan Merell

Prof. P. František Panuška CSSR

ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka

Prof. ThDr Vojtěch Šanda

PRO ČAST PRAKTICKOU

P. Josef Buchta

P. Jan Dočekal

P. Ladislav Hronek

P. Dominik Jirků OFM

P. Jan Mára OCr.

Msgr PhMg Eduard Oliva

ThDr P. Josef Plojhar

P. Karel Sahan CSSR

Prelát Ph a ThDr Jan Sobota

P. Karel Tomíček

P. František Tripský OMConv.

V měsíci listopadu vděčně vzpomínáme

života i památky zvláště vynikajících a zasloužilých vlastenců, kteří jak svou buřičskou, tak povznášející a příkladnou činností nám připravovali slavný dnešek národa.

Na prvním místě mezi velikány našich dějin vzpomínáme v listopadu narozenin našeho milovaného presidenta Klementa Gottwalda (23. XI.).

Při samém počátku měsíce listopadu před 25 lety počal vyhasínati život vynikajícího spisovatele K. Matěje Čapka-Choda, až zhasl 3. XI. ve věku 67 let. Autor „Nejzápadnějšího Slovana“, trojího „Patera novel“, „Kašpara Léna“, „Turbíny“ a j. byl mistrem nejjemnější psychologie, který se uměl vcítovati do nejrozumnějších životních povolání, ať uměleckých, řemeslných či docela nadsmyslných („Psychologie bez duše“, „Dar sv. Floriana“). Dne 8. XI. (podle jiných 18. XI.) před sto lety narodil se nám v jihočeských Miroticích u Písku Mikoláš Aleš, vedle Josefa Mánesa nejčestější malíř a grafik Bohem požehnaného umění, svérázně lidového oduševnění, básnický interpret naší národní poesie a lidových písní. Po celý život strádající a chudě honorovaný, teprve ke konci života uznán velmistrem nejvyšších pokladů uměleckých, umřel nám o půlnoci na 10. VII. 1913 ve věku 61 let na Kr. Vinohradech, národem zbožňován. Spí svůj věčný sen na Sv. poli vysehradském poblíž Slavína.

Téhož dne 8. XI. narodil se v Lysé nad Labem před 85 lety profesor Jindřich Vodák, literární a hlavně divadelní kritik, opravdu pronikavý znalec a neúnavný pracovník v otázkách divadelních. Zemřel dne 18. dubna 1940 ve věku 73 let, zanechav nám své esteticko-kritické základní dílo „Kapitoly o dramatu“. — Dne 12. XI. vzpomeneme 40. výročí smrti Terezy Novákové, autorky vynikajícího románu o knězi buditeli „Drašar“ (1914) a několika románů náboženského života lidu východních Čech („Jan Jílek“, „Jiří Šmatlán“, „Na Librově gruntě“ a „Děti čistého živého“). — Dne 13. XI. vzpomeneme smrti slavného českého dějepisce a mistra pražské Karlovy university Pavla Stránského ze Stránky u Brandýsa n. L., po bělohorské bitvě vypuzeného do Německa a zemřevšího v Toruni před 295 lety. Jeho latinsky psané dílo „Respublica Bohemiae“ (1634) svědčí stejně o historických znalostech jako o věrné lásce k národu. — Dne 14. listopadu před 105 lety zemřel v Praze slavný buditel český a zakladatel novočeského jazyka spisovněho Josef Jungmann, hudební rodák, kdysi gymnasiální učitel v Litoměřicích. V posledních letech života až do smrti (1847) pracoval v Praze zejména o reformě českého pravopisu ve smyslu Dobrovského. Nejvíce ovšem proslul svým „Slovníkem česko-německým“, velikým dílem mnoha let, jímž ustálil český spisovný jazyk a za něj se mu dostalo mnoha vyznamenání doma i v cizině. — Dne 18. XI. se narodila v Praze před 105 lety slavná básnička a velmi zajímavá pracovnice na poli ženské výchovy Eliška Krásnohorská (vlastně Eliška Pechová), která si sama ráda říkala „listopadka“. Říkala: „V listopadu jsem se narodila, v listopadu jsem vydala svou první knihu básní „Z máje žití“, a svoji nejmilejší knihu „Ze Šumavy“, v listopadu jsem uvedla v život spolek Minerva, z něhož vzniklo české dívčí gymnasium téhož jména a „Ženský výrobní spolek“ - a mám za to, že v listopadu snad i umru...“ A tušení toto se jí i vyplnilo: zemřela 26. listopadu 1926 ve věku 79 let a je pochována na Olšanech. — Dne 20. XI. zemřel v Praze před 20 lety výtvarný kritik K. B. Mádl, autor mnoha výtvarných monografií (o Mánesovi, Chittussim, Brožíkovi a Úprkovi). Vydal i „Dějiny výtvarného umění“ a „Soupis památek hist. a uměleckých“. — Dne 23. XI. 1792 - před 160 lety - narodil se Chlumci n. Cidl. Tylův učitel a dramatický předchůdce V. K. Klicpera, předsed už jako dospělejší jiných z řemesla na gymnasiální studia. Jako dlouholetý profesor v Hradci Králové vynikl jako dramatik prostoduché idylčnosti dodnes jímající („Divotvorný klobouk“, „Hadrián z Římsů“, „Rohovin čtverrohý“, „Veselohra na mostě“, „Zlý jelen“). — Dne 25. XI. zemřel daleko od vlasti v Alexandropoli sotva 25letý bavorský rodák Bohumil Havlasa (před sto lety narozený), autor „Tichých vod“, „Kněze Jana“ a „V družině dobrodruha krále“.

Dne 18. XI. 1860 bylo otevřeno v Praze naše Prozatímní divadlo. — 24. XI. 1907 bylo otevřeno Vinohradské divadlo, dnes Divadlo čs. armády.

Z cizojazyčných autorů a umělců vzpomínáme dnes zejména: 17. XI. 35. výročí smrti francouzského sochaře Augusta Rodina, 23. XI. 25. výročí smrti polského spisovatele St. Przybyszewského a 28. XI. 25. výročí smrti St. Wyspiańskiego a konečně 30. XI. 285. jubilea od narození velkého anglického satirika Jonathana Swifta, jenž proslul svou knihou „O cestách Gulliverových“, satiroval na lidské nedostatky a slabosti.

Politicky významné dny v měsíci listopadu jsou: dne 7. XI. je 35. výročí Velké říjnové revoluce, dne 10. XI. úmrtí národního hrdiny Jana Švermy, dne 17. XI. mezinárodní den studentstva a dne 28. XI. výročí narození Bedřicha Engelse (1820).

skm.

Duchovní PASTÝŘ

SOVĚTSKÝ SVAZ A MY

Josef Beneš

Letošní výročí Velké říjnové revoluce, v níž vznikl Sovětský svaz, dává nám příležitost, abychom se zadívali do svých řad a zeptali se sami sebe, zda i pro nás, pro katolické kněze, má tento historický okamžik význam a zda i pro náš kněžský život byl nějakým mezníkem. Mnoho kněží se radostně přihlásilo do veliké rodiny přátel SSSR a mnoho kněží také ve Svazu československo-sovětského přátelství obětavě pracuje ve svých funkcích, které jsou namnoze význačné. Na druhé straně je třeba konstatovat, že jsou mnozí v našich řadách, kteří dosud nepochopili nesmírný význam našeho přátelství se Sovětským svazem a neuvědomují si, že jedině SSSR můžeme děkovati za to, že naše vlast nastoupila cestu nového života, života očištěného od všeho sobectví, nespravedlnosti a hlavně od nemravného vykořisťování člověka člověkem.

Není pochyby o tom, že ideologicky není možno spojovat náš křesťanský světový názor se světovým názorem vědeckého socialismu. Ale není také pochyby o tom, že nový společenský řád, který lidská společnost od Velké říjnové revoluce nastoupila, je řádem daleko spravedlivějším a křesťanským zásadám bližším než kapitalismus a liberalismus dob dřívějších. Nesmírné sociální rozpory kapitalismu a konečně jeho nutné vyústění v imperialismu, jakožto nejvyšší fázi kapitalistické, nutně musí vést k imperialistickým válkám, jako jsme byli svědky v době nedávno minulé, kdy novopohanství, ožilé v hitlerovském fašismu, přivedlo svět do krkové potopy druhé světové války.

Nový společenský řád je postaven na základech, které jsou každému vyznavači křesťanské lásky tak drahé a blízké: na sociální spravedlnosti a na mírumilovném soužití všech lidí. Podíváme-li se do Sovětského svazu, vidíme, jakým mohutným tempem nastoupil lid do budovatelského ruchu ihned po skončení války. Téměř pod rukama rostla nová města a vesnice, zdokonalovaly se kolchozy, továrny chrlily nové a nové výrobky — radostná píseň práce zaznívala ze všech míst — a grafy ukazovaly, jak stále stoupá výroba, podporovaná nadšeným plněním závazků a výrobou nad plán. Zatím co v kapitalistickém světě můžeme pozorovat zvýšení výroby jediné v dobách válečného zbrojení, vidíme v zemích tábora míru soustavné a cílevědomé budování lepšího života a stále větší výrobu statků, protože zde svítí jako vůdčí hvězda světlo výroku J. V. Stalina: »Největší kapitál je člověk!« V Sovětském svazu jsou zaručeny všechny občanské svobody, a jak jsme se přesvědčili v době nedávno minulé, kdy se sešli zástupci 27 církví a náboženských společností SSSR ke své konferenci, je zaručena i svoboda náboženského vyznání.

Jak by mohl chtít Sovětský svaz něco toužebněji nežli mír? Když tak velikým úsilím buduje a staví, když s tak nadšeným elánem připravuje šťastnější budoucnost pro své děti, když vynakládá tak veliké prostředky k tomu, aby proměnil poušť v kvetoucí zem — mohl by si přát, aby válka v několika chvílích změnila zem v poušť? Ale ani samo učení vědeckého socialismu nemůže si přát válku. Válka je výsledkem politické práce imperialistů, ale socialismus je ve své podstatě proti válce, i když je připraven přivítat agresora, který by chtěl bořit jeho dílo, se zbraní v ruce. A to je křesťanské také, neboť i křesťan má nejen právo, ale přímo povinnost postavit se proti zlu, odpírati mu a zničit je v jeho počátcích. A mohl by někdo pochybovat, že válka je jedním z největších zel, které může na světě člověk rozpoutat?

Katolické kněžstvo ČSR na svém loňském svatováclavském sjezdu manifestovalo a prohlásilo ústy svých mluvčích, že tak jako jest věrně své svaté církvi, tak také chce být oddanými občany našeho státu a nekompromisními bojovníky za světový mír. Katolické duchovenstvo naší vlasti půjde vždy věrně se svým lidem v boji za lepší život na světě a kromě svých povinností kněžských — vésti svěřený lid věřící na cestě k věčné spáse — bude katolický kněz, jako občan lidové demokratické republiky, spolupracovat na vytváření šťastných zítřků národa a lidu. A v této práci půjdeme věrně po boku našeho největšího přítele a učitele, po boku našeho vzoru, který svými zkušenostmi nám ukazuje cestu k vytoužené metě: k zavedení spravedlivého společenského řádu na světě. A tímto přítelem je Sovětský svaz. O něho opření díváme se klidně budoucnosti vstříci, neboť víme, že je nejbezpečnější záštitou míru a že stojí připraven proti všem agresorům, jak nám jasně ukázal nedávný XIX. sjezd KSSS v Moskvě.

O mírumilovnosti Sovětského svazu svědčí nejen návrhy, které předkládá, nýbrž i jeho činy. Sovětský svaz po skončení války značně omezil své branné síly, které v současné době co do počtu nepřesahují síly, které měl před válkou. Sovětská vláda stáhla po válce v nejkratších lhůtách svá vojska z území Číny, Koreje, Norska, Československa, Jugoslaviie a Bulharska, kam tato vojska dospěla v průběhu válečných operací proti fašistickým agresorům. Nejvyšší sovět SSSR, máje na zřeteli, že velkou úlohu v uklidnění mezinárodního ovzduší má boj proti propagandě plné nenávisi k lidstvu, propagandě nové války, přijal 12. března 1951 zákon na ochranu míru a prohlásil propagandu války za nejtěžší zločin proti lidskosti, čímž dal příklad jiným státům.

V nejvážnějších situacích, které vznikaly na mezinárodním fóru v posledních letech, byl to právě Sovětský svaz, jenž vytyčoval návrhy, jež dávají základ k mírovému urovnání sporných otázek. Stačí připomenout, že právě se sovětské strany byly OSN předloženy návrhy, které byly podkladem pro jednání o příměří v Koreji.

Skutky mluví! Zatím co na jedné straně vidíme šílené zbrojení a docela válku vedenou podlým způsobem — válku bakteriologickou — demokratický tábor míru v čele se Sovětským svazem činí vše, aby byl světový mír zachován a lidu zabezpečena šťastná budoucnost.

Proto si zaslouží naší lásky!

THEOLOGIE

OBJEKTIVNÍ PLATNOST PÁTÉ CESTY SV. TOMÁŠE

Když stavěl sv. Tomáš logiku své páté cesty, vycházel ze skutečnosti. Pátá cesta není vzata z nějakých nerealistických, apriorních úvah. Podkladem páté cesty je existující skutečnost, a tudíž jejím závěrem nemůže být nic jiného než skutečnost existence Boží. Nic jiného není možné. Pojdme však ihned in medias res. Je jisto, že každý jednotlivý jev v přírodě, každá jednotlivá věc, byť velikosti nepatrné a prostým okem neviditelná, je úžasnou podívanou a předmětem k úvahám a logickým závěrům. Řád přírody se vynořuje sám sebou, bez veliké námahy uvažujícího člověka stává se zřetelným. Logické je pak udělat onen krůček k Pořadateli řádu přírody.

Několik obyčejných ukázek je nám podkladem k sledování úvah páté cesty Tomášovy.

I. *Rosnatka a bublinatka*. Jsou to masožravé rostliny. V přírodě žije asi 400 druhů masožravých rostlin. Jejich potravou je nejen to, co získávají asimilací, to jest přeměnou látek neústrojných v ústrojné, ale i živá potrava organická, ústrojná. Pokusy ukázaly, že masožravé rostliny nutně potřebují k svému životu nerostné soli, fosforečné a hlavně dusíkaté látky, které mohou získat jen z potravy masité; živočišnou potravu těmto rostlinám nelze ničím nahradit.

Rosnatka má své listy na vrchní straně posázeny paličkovitými chloupky, paprskovitě rozloženými. Na jednom listu je těchto chloupků asi 200. Konec chloupku je červený a vylučuje čirou lepkavou hmotu, takže listy září, jako by byly pokryty množstvím jemných krůpějí rosy. Usedne-li na rostlinu nějaký drobný hmyz, přilepí se na paličky chloupků a ostatní se počnou obloukovitě se všech stran k němu skláněti, takže po nějaké chvíli je hmyz obklopen slizovitou hmotou. Ihned pak začnou žlásky, na listu rozložené, i paličkovité chloupky. vylučovat za-

živací šťávu a čepel listu se miskovitě prohne, takže zaživací šťáva nemůže stéci. Zaživací šťáva obsahuje kyselinu mravenčí a asi též kyselinu máselnou, takže je zabráněno bakteriím v ní se rozmnožovati.

Nestravitelnou hmotou je rosnatka oklamána jen na chvíli. Položíme-li na list kousek skla, začnou se sice paličky skláněti, ale za chvíli se vrátí do své svislé polohy. Zaživací tekutina se nevytváří.

Bublinatka. Žije ve stojatých vodách. Má nitkovité listy, jako jsou u kopru. Na listech má však různé veliké, zelenavé, červenavé až fialové váčky. Váčky sedí na stopkách a kolem otvoru váčku jsou rozvětvené chloupky, jakoby tykadla. Otvor, vedoucí do váčku, je uzavřen klapkou, která se otvírá jen dovnitř. Živočich, když se klapka otevře, může jen dovnitř, ven se již nedostane.

Váček je nástrojem k chytání živočichů. Ba živočichové jsou i lákáni. Bublinatka to má zařízeno tak, že žlásky, umístěné kolem otvoru váčku, vylučují sliznaté látky. Na tyto látky jdou živočichové. Tím se dotknou chloupků, umístěných kolem ústí váčku, tímto podrážděním se ihned otevře klapka váčku a voda i s živočichem je vssáta dovnitř. Vnitřní stěny váčku jsou pokryty čtyřramennými žláskami, které jednak vylučují trávicí látky, jednak do sebe vstřebávají živné látky, které vznikly trávením živočicha.

Je samozřejmé, že s vodou se dostane do váčku i mnoho hnilobných bakterií. Ty by mohly rostlině škodit. Neškodí však, protože žlásky vylučují i kyselinu benzoovou, která tyto hnilobné bakterie ničí. Tato kyselina také působí, že starší váčky jsou různě zbarveny.

Živočich, který byl vtážen dovnitř váčku, je trávicími látkami rozložen. Žláskami a stěnami váčku jsou tyto živné látky, i voda, jež do váč-

ku vnikla, vstřebány. Protože pak je váček klapkou uzavřen, jeho objem se vstřebáváním vody a v ní rozpuštěných látek zmenšuje, váček se scvrká. Jakmile se tedy nový živočich dotkne chloupků před klapkou, klapka se znovu dovnitř otevře a je v pravém slova smyslu nový živočich s novou vodou do váčku polknut. To se může opakovat každých 15–20 minut.

Je třeba zdůraznit, že váčky nemají za úkol, aby rostlinu udržovaly ve svislé poloze, ale že jsou jen k chytání živočišné potravy. Rostlinu drží jiné zařízení. Má totiž ve všech větvičkách a listcích mezibuněčné prostory, které jsou naplněny vzduchem, a tím se rostlina drží ve správné poloze.

Když se poněkud u těchto dvou skutečností zastavíme, pak jistě při prvním pohledu vidíme, že rostliny jsou věru zajímavé po mnoha stránkách. Je tomu u rosnatky i u bublinatky. Pro zjednodušení zůstaňme u bublinatky, ač o obou rostlinách platí totéž.

Bublinatka má celou řadu zařízení, které jsou takřka důmyslné a na jejichž existenci závisí její život:

a) váčky, do nichž se chytají různí živočichové. Můžeme se ptáti, zda tyto váčky má rostlina proto, aby se do nich chytali živočichové, či zda rostlině tyto váčky jen tak narostly, má je proto, protože jí narostly; a protože jí jen tak narostly, proto se do nich chytají živočichové? Narostly, to je pravda, ale zcela jistě nenarostly »jen tak«. Celý zdárný život rostliny na nich závisí. Celou svou životní silou se rostlina musí takřka soustředit na to, aby toto zařízení vzniklo, neboť jinak by žít nemohla. Co však je to za sílu?

b) uvnitř rostliny jsou jiné váčky, vzduchové, které rostlinu drží ve svislé poloze. Opět se ptáme, zda tyto mezibuněčné vzduchové prostory vznikly jen tak anebo podle určitého plánu. Svůj úkol ovšem plní správně.

c) rostlina vytváří různé chemické látky. Z obyčejné vody, z níž okolní rostliny takové chemické látky netvoří, dovede (dovede? — ale skutečně to tvoří!) vytvořit jako v nějaké chemické laboratoři látky, které jí zcela vyhovují. Vytváří pak 3 druhy látek:

α) látku, která je před klapkou do váčku, na niž se navnadí různí živočichové, které pak bublinatka chytá a stráví;

β) látku, kterou se chycení živočichové stráví;

γ) kyselinu benzoovou, kterou jsou hubeny různé škodlivé bakterie, které se s vodou dostanou do váčku. Opět: tvoří se tato kyselina proto, aby se škodlivé pro rostlinu bakterie ničily, anebo se ničí proto, protože tato kyselina je obsažena ve váčku? Ovšem musí se podotknout, že tato kyselina se tvoří již tehdy, kdy ještě žádný živočich se nechytil a žádná bakterie do váčku nevnikla. Zařízení pro tvoření této kyseliny i ostatních látek zde jest od počátku vznikání váčku, jako by se rostlina předem připravovala na možné budoucí nebezpečí. Dosud jí není třeba, ale již se tvoří, a tvoří se tak, že až v budoucnosti se uplatní a bude jí třeba. Svůj úkol pak plní všechny ty tři druhy chemických látek dobře. Je to jejich úkol? Ať to je ovšem úkol nebo není, působí tak, že rostlina z toho prospěch má;

d) v rostlině je zařízení, které chemické látky skutečně tvoří. Všechno to je pak spojeno s rostlinou prostřednictvím stopky, na které je váček zavěšen. Je tedy i ta stopka složité upravena. A ovšem i ta stopka je upravena vzhledem k celku rostliny;

e) vlákna u ústí. Jakmile se jich dotkne nějaký živočich, ihned se otevře klapka. Jsou tam ta vlákna proto, aby přenášela podráždění ke klapce, anebo se podráždění přenáší proto, že tam ta vlákna jsou? Jsou ovšem různá vlákna, jiná, která vůbec nemají takový-

to úkol. Opravdu úkol? Skutečnost je ovšem taková, že po doteku těchto u ústí váčku narostlých vláken klapka se otevře;

f) klapka u ústí váčku. Otvírá se jen dovnitř. Pak se zavře, protože váček je plný vody. Je to uzavření mechanické?

g) ve váčku se živočichové rozpustí, voda a rozpuštění živočichové se vstřebávají do rostliny. Je zde tedy dvojitý pohyb:

1. chemické látky jsou z rostliny vypuzovány ven,

2. chemické látky (z živočicha) jsou ssány dovnitř. Jsou možné tyto protichůdné pohyby tekutin bez přesného uspořádání, které je povahou rostliny? Ovšem i ta povaha musí mít určité a, jak je zřejmo z velice složitěho charakteru života celé rostliny, přesné uspořádání, které působí vznik i průběh celého počínání;

h) odčerpání vody z váčku, scvrknutí váčku — je to mechanický pohyb, když se po otevření váčku, jenž se otevře podrážděním vláken u váčku, voda tam hrne? Opravdu to jde jen mechanicky? Proud vody ovšem jde mechanicky, ale celkové zařízení, aby ten mechanický proud mohl nastat, nemůže být mechanické. Je to zařízení na mechanický pohyb, ale je to skutečné zařízení.

Všechno to ukazuje, že rostlina je složitým uspořádáním. Děla-li něco lidé, vymyslí si prvně a stanoví si na základě rozumné úvahy plán. I ta bublinatka nebo ta rosnatka musí být od počátku svého semene vedena k vytvoření tak složitých svých životních projevů určitým plánem. Popírali bychom sami sebe, kdybychom takový plán nutně neuvážili. Je tedy určitým způsobem celá rostlina již s celým svým budoucím zařízením nějak obsažena již v semeni. A již od semene spěje celý vývoj nebo rozvoj rostliny k vytvoření svého uspořádání, které, mimochodem řečeno, není vůbec jednoduché, právě naopak.

Byly takto rosnatky a bublinatky zařízeny od svého prvního počátku, od nejzazšího počátku, kdy vznikla první bublinatka? Byl zde vývoj a zdokonalování? Zdokonalování by směřovalo k tomu, jak se mají chytat různí živočichové. Dobře. Ale jak by k tomu přišli ti živočichové, kteří mají být zdokonalovaným zařízením bublinatky a rosnatky chytáni? Pro bublinatku by vývoj směřoval k dobru, pro živočichy, kteří mají být v budoucnosti tímto dokonalejším zařízením chytáni, ke zlu, totiž k jejich záhubě. Takový vývoj by byl nespravedlivý, kdyby jeden zdokonaloval a druhým tím škodil. Správně by měl i vývoj směřovat k tomu, že živočichy zdokonalí tak, aby nemohli být chyceni. Nepochybně ovšem i bublinatka a rosnatka se zdokonalovaly.

Takto bychom ovšem nepřišli nikdy s místa, zvláště proto ne, že jsme zavedli do věci mravní pojmy — zlo, spravedlnost atd. A nikam bychom nepřišli, kdybychom neviděli celý řád přírody. A v řádu je vidět nesporně řízení.

Stále si pak připomínejme, že nejsložitější tovarna je méně složitá než živá bublinatka nebo rosnatka, ba jak jedna jediná buňka rostlin.

Rostlina od svého prvního klíčku, který pučí ze semene, směřuje k vytvoření všech zařízení a všech prostředků, které jí určují a které jí zcela vyhovují, že žije, roste, vytváří semena.

V semeni je dědictví rodičů nebo předchozích generací. Vezmeme-li v úvahu vývoj, pak toto dědictví mohlo být v předchozích generacích zdokonalováno a tak zdokonalené děděno. I to je v řádu přírody. Vývoj nemůže být bez určitých a přesných zákonů, ovšem v mezích schopností rostliny i konečně živočichů. Okolí ovšem nemůže být ničím jiným než popudem k rozvinutí schopností, které zde jsou. Tak, jak rostlina reaguje na různá poranění, uhýbá nepříznivé překážce, překonává nepříznivé podmínky okolí, využívá pak zase příznivých okolností, tak i rostlina může reagovat svým přizpůsobením a zdokonalováním na vlivy okolí. Že bublinatka a rosnatka okolí předpokládají, je samozřejmé. Vždyť na živočišné okolí jsou svým zařízením vázány a k němu směřují. Měla-li se však na př. bublinatka vzhledem k okolí měnit, získávat nová zařízení, nové vlastnosti (vždy dokonalejší? — proč vždy dokonalejší?), pak je nutno, aby měla v sobě předem již danou schopnost k tomu. Není-li té schopnosti, pak nenastane změna, snad jen zánik. Okolí je tedy jen popudem, okolností, vlastní příčinou změny vlastností, vývoje, je vnitřní silou v rostlině, uschopněním, plánem, který tu jest jaksi dřímající, jenž se však projeví v danou dobu. Změny v okolí, okolí vůbec, jsou jen pobídkou k probuzení činnosti síly, která zde jest, ale není v činnosti, jen čeká na popud. Když nastane popud, to jest pro rostlinu potřeba, dřímající síla začne působit. Schopnost tedy zde musí být dříve, než nastane její projevení a uplatnění. A tak by nejvyšší životní sílu měly generace nejprvnější, vše ostatní by bylo jen rozvíňováním této síly. A domyšleno: první živá buňka vůbec by musila mít všechny vlastnosti, které se vývojem potom rozvinují, projevují. Byla by nejdokonalejší, ne sice již in actu, ale in potentia, ale in potentia potenti. V každém případě však řízení jest nezbytně nutným předpokladem a závěrem.

II. *Hálky*. Najdeme je skoro všude. Známe jich dosud asi 15.000 druhů, jež se navzájem značně liší jak tvarem, tak chemicky, polohou, průběhem života živočichů v nich žijících atd. Jak vznikají a jak se tvoří? Žlabatka *Xestophanes potentillae* působí vznik hálek na šlahounech nebo řapících mochny plazivé. Na jaře naklade samička kladélkem vajíčka do orgánů mochny. Kolem vajíčka počnou nejprve buňky odumírat, látky však, jejich rozkladem vznikající, jsou první potravou larviček, které se vylihly z vajíčka. Mezi tím se vytvoří kolem larvy velkobuněčná, tenkobuněčná tkáň, v jejích buňkách se hromadí mnoho živin, a to cukry, bílkoviny a tuky. Těmito látkami se larva živí. Kolem této vrstvy živých látek se vytvoří pevná ochranná vrstva z tlustobuněčných buněk. Ochrannou vrstvou probíhají četné cévní svazky; živná tkáň totiž potřebuje stálého přítoku značného množství živých látek. Larva strávuje pouze obsah buněk. Hálka tak, jak roste larva, se zvětšuje. V kůře hálky se hromadí značné množství škrobu a tříslovin, které jsou nej-

spíše ochranou proti býložravým živočichům. Na zevnějšíku se hálka pokryje korkovou vrstvou. K podzimu se larva zakuklí a tak přečká zimu. Na jaře se z hálky prokouše vylihnutá žlabatka ven. Podobně je u ostatních druhů hálek, resp. živočichů hálky tvořících a v nich žijících.

a) Dělal se důmyslně pokusy vyvolat hálku uměle, ale nepodařilo se to dosud nikdy. A i kdyby se to jednou podařilo, na věci se tím nic nemění.

b) Jestliže se během vývoje hálky usmrtí živočich žijící v hálce, vývoj hálky přestane, dutina pak zaroste.

c) Na lístku dubu, kde můžeme najít krásně kulaté hálky žlabatky duběnkové, bylo nalezeno několik druhů hálek; žijí tam různí živočichové. To se najde i na jiných druzích stromů.

1. Nemůžeme pochybovat o tom, že živočich (larvička) žijící v hálce si hálku sám vyvolává. Do rostliny přichází nějaká látka, kterou vytváří živočich, a na přítok této látky rostlina reaguje zvláštním růstem. Zajímavé je pak to, že tatáž rostlina na tomtéž listě vytváří různé hálky. Látka na rostlinu působící je vždy tedy jiná. Není-li na rostlině hostující živočich, hálka se netvoří. Hálky jsou něčím pro rostlinu neobvyklým, sama rostlina hálky vůbec nikdy netvoří. Musí zde být popud od živočicha. Chemismus těchto popudů musí být u každého živočicha jiný. Ovšem látky, jež živočich dodává do rostliny, nemohou být jakékoliv, nýbrž určité, právě takové, jaké jsou schopny vytvořit hálku určitého druhu, takového, jaký larvě vyhovuje a jaká je schopna na rostlinu působit a nutit rostlinu právě tím způsobem, jaký vyhovuje larvě.

Jsou zde tedy dva činitelé: živočich a rostlina. Živočich působí chemicky na rostlinu, a to úspěšně. Lidskému důmyslu se dosud nepodařilo alespoň napodobit činnost živočichů a rostliny v tomto ohledu, i když bylo použito těchže chemických látek, jaké jsou v tělech oněch živočichů. Reakce stromů na tento chemismus je pak jen nutnou mechanickou reakcí? Co vše strom udělá, jak živí a chrání živočicha!

2. Otázka: Vytváří se určitá chemická látka v těle živočichů *proto*, aby se vytvořila určitá hálka, aby strom na tuto chemickou injekci reagoval zcela jiným způsobem, než je jeho způsob života?

Faktem je, že tato určitá látka v těle živočicha se tvoří, že určitá živočichu vyhovující hálka se vytvoří a že živočich má o sebe v každém ohledu postaráno.

Tedy: proto?

Neuznáme-li řád v přírodě, musíme zůstat bez odpovědi.

III. *Podražec a vstavač*. Všimneme si jenom jejich zařízení k opylování, jež je jednou z hlavních »starostí« každé rostliny. Sem se takřka soustřeďuje největší »zájem« a »péče«. Všude

vidíme jiné zařízení a všude »důmyslné«. Jenom dvě ukázky:

Podražec obecný má květy s korunou dole kotlíkovitě rozšířenou a zúženou v dlouhou trubku. Uvnitř trubky jsou četné chloupky šikmo dovnitř obrácené. Jakmile květ uzraje, otevře se a začne vydávat hnilobný zápach. V kotlíku je čnělka, s níž jsou srostlé prašníky, a nad nimi je blizna. Malé mušky sedají na květ, lezou do trubky, jsouc vábeny zápachem. Dvůnitř se hmyz dostal snadno, zpět však nemůže, protože mu brání v cestě zpátky dolů obrácené chloupky. Mušky jsou tedy v květu uvězněny. Není jim tam však zle, protože chloupky jsou jejich potravou. Zatím se dostane do kotlíku jiná muška, která nese na svém těle pyl s jiné rostliny. Pyl se otre o bliznu, rostlina je opylena. Vězení se začíná otvírat. Nejdříve prasknou prašníky a pyl se sype prostou gravitací na dole pobíhající mušky. Hned také zvadnou chloupky a hmyz má nyní volnou cestu. Mušky vyběhnou nahoru a odletí na jinou rostlinu, která je láká hmyz zápachem. Tam se opakuje totéž.

Nuže:

1. »Počítá« podražec s pomocí hmyzu? Faktem je, že opylení obstarává hmyz, bez hmyzu by opylení nenastalo.

2. Je hmyz lákán a klamán za tím účelem, aby přenesl cizí pyl? Jisto jest, že mušky jsou podražcem uváděny v omyl. Mušky jdou za zápachem jednak kvůli své potravě a jednak aby tam položily do domněle hniјících látek, které se projevují zápachem, vajíčka.

3. Hmyz tedy se dostane dovnitř, ven zatím nemůže. Je ve vězení. »Chtěl« to takhle podražec? Jisté zase jest, že kdyby hmyz odešel z květu, v němž nenašel potravu a podklad pro vajíčka, nezpůsobil by opylení, protože první musí být opylena blizna a pak se teprve vysype pyl.

4. Hmyz ve vězení nezahyne, má tam potravu. Je ta potrava pro uvězněný hmyz připravena?

5. Teprve až je opylena blizna cizím pylem, rychle uzrají prašníky a pyl posype uvězněné mušky. Tento podražec už by to nemusil udělat, protože už je opylen. Je to starost o opylení ostatních jedinců druhu podražce? Anebo už je to péče i o sebe, vlastně o své potomky, protože kdyby nebylo více opylených rostlin, rod by vyhynul?

a) Je samozřejmé, že celé toto podivné zařízení je již určitým způsobem v semeni rostliny. Růst jen provede to, co již zde jest přítomno.

b) Děje se toto vše náhodou nebo nějakým řízením? Kdo mermomocí chce popírat Boha, musí tvrdit a věřit, že náhodou. To je však pohromadě podivuhodných náhod! Odpomoc je tu snadná (opravdu však snadná?): všechno to se děje *řízenou náhodou*. Co je to však náhoda? Náhoda nemá příčin?

A že toto celé zařízení není vlastností hmoty podražce, je samozřejmé samo sebou. Stačí jen říci, že podražec si hmotu vybírá a pořádá, neboli že hmota je jen činitelem pasivním.

IV. Naše *vstavače* mají květ prodloužený v ostruhu, která naspodu vylučuje nektar. Mají jenom jeden prašík těsně nad bliznou, srostlý s čnělkou. Pyl obou prašíkových pytlíků zůstává slepený v kyjovitý útvar (brylku), který má dole lepkavý terček vynikající nad bliznou ven. Hmyz, který přiletí pro med, sedne na květ a strká sosák do ostruhy. V tom okamžiku se mu přilepí brylky na hlavičku a odlétá s nimi. Brylky se vysycháním nakloní dopředu, a když hmyz přiletí na jinou rostlinu, narazí brylky na bliznu, brylky se rozbijí a pyl zůstane na bliznách, čímž je vykonáno opylení.

V Australii je druh orchidejí, který je zařízen tak, že voní jako samička jednoho lumka. Samečkové, přilákání vůní, sednou na květ, vstří do něho zadeček a vypustí na květ sperma. Současně však na sebe nalepí brylky a přenesou je na jiný květ, k němuž jsou lákání vůní jakoby své samičky.

U podražce jsou brylky přenášeny na hlavičce hmyzu, zde na zadečku.

O orchidejích-vstavačích platí vlastně totéž, co o podražci. Je zde zařízení vše tak, jako by to bylo propočítáno a promyšleno nějakým architektem.

Věřu, když shrneme těch několik údajů z téměř nekonečného množství, vidíme objektivně, že sv. Tomáš správně uzavřel svou pátou cestu velikým Architektem. Tomášovu logiku potvrzuje v přírodě vše. Škoda, že věda je dosud tak omezená a není schopna nám zatím otevřít ostatní světy ve vesmíru, abychom mohli pozorovat díla a pestrost života velikého Architekta i tam. Snad se to později vědě podaří. To, co vidíme na naší maličké zemi, dává jen tušit, že veliký Architekt se zde ve svém díle nevyčerpal.

Ph a ThDr František Falkenauer

DĚJINNÝ VÝVOJ CÍRKEVNÍHO PRÁVA

S. Romana Rota. Sbírky rozhodnutí S. R. R., počínající od r. 1336.

Kard. Lega vydal Coram Lega habitae S. R. Rotae decisiones sive sententiae 1909—1914, Romae, 1927.

Kard. Petr Gasparri vydal většinu aktů, které sloužily za prameny Codexu iuris canonici, ve sbírce Codicis iuris canonici fontes, I—IX, 1923.

Congregatio S. Officii publikuje *Index librorum prohibitorum* (1924).

III. Právo partikulární.

1. Sbírky usnesení synod partikulárních.
2. Sbírky nařízení biskupských.
3. Sbírky konkordátů.

4. Sbírky církevněpolitických zákonů státních.

Publikace partikulárních zákonů církevních jsou nejčetnější, v soukromých i úředních sbírkách příslušných diecézí, provincií, států.

IV. Bullaria řeholních řádů.

Bullaria Ordinis Praedicatorum, 8 svazků, 1729—1740.

Bullarium Franciscanum, 9 svazků, 1759—1939.

Bullarium Ordinis Cappucinatorum, 10 svazků, 1740—1884.

Bullarium Cassinense, 2 svazky, 1670.

Bullarium Carmelitarum, 4 svazky, 1715—1768.

Kodifikace kanonického práva.

Snaha po výlučném církevním zákoníku, který by obsahoval vše, co po r. 1298 bylo vydáno, se neuskutečnila, ač se o to koncem XVI. století papežové Řehoř XIII., Sixtus V. a Klement VIII., pak začátkem XVII. stol. Pavel V. zasazovali.

R. 1598 byly předloženy papeži Klementu VIII. kardinálem Pinellim *«Clementis papae octavi decretales»* (tak zv. Liber septimus Clementis octavi) k potvrzení, kterého se však ani od Klementa, ani později od Pavla V. nedostalo, patrně asi pro nedostatky obsahu a pro obávaný odpor některých států.

Od vydání Klementin r. 1317 nebylo církevní právo úředně sebráno a publikováno, s výjimkou dekretálů Benedikta XIV. za léta 1740—1746 a konstituce Pia X. Spousta předpisů v Corpus iuris canonici neobsažených unikala přehlednosti.

Potřeba nového a moderního zákoníku církevního byla všeobecně zdůrazňována.

Myšlenka na novou úpravu církevního zákoníku zvolna uzrávala. Již r. 1865 a 1867 odpovídali biskupové příznivě na příslušné papežské dotazníky. Na sněmu vatikánském (1869—1870) biskupové téměř všech národů vyslovili přání, aby byly provedeny věcné opravy církevní kázně a aby byl upraven církevní zákoník podle moderních vzorů. Dáván byl důraz na potřebu, aby právo církevní bylo vyjádřeno ve stručných větách.

Přání obecnému, aby Sv. Stolicе sama provedla toto obtížné dílo nové úpravy církevního zákonodárství, věnovali papežové veškerou péči. Bylo ovšem třeba připravit půdu ke kodifikaci v malém, či cílevědomou opravou nejdůležitějších oborů církevní správy, která musela předcházet dílu celkovému.

V tomto směru zrevidovali papežové:

Pius IX. trestní zákoník církevní konstitucí *«Apostolicae Sedis moderationi»* ze dne 12. X. 1869.

Lev XIII. pozvedl studium theologické k novému rozkvětu konstitucí *«Aeterni Patris»* ze dne 4. VIII. 1879. Listem *«Providentissimus Deus»* ze dne 18. XI. 1893 dal nové směrnice pro studia biblická. Důstojnost manželství objasnil okružním listem *«Arcanum divinae sapientiae»* ze dne 10. II. 1880. Zásady o poměru Církve k moci světské okružním listem *«Immortale Dei»* ze dne

1. XI. 1885. Sociální otázku dělnickou řeší encyklika: *«Rerum novarum»* ze dne 15. V. 1891. Censuru knih přizpůsobuje novým poměrům konstituce *«Officiorum ac munerum»* ze dne 25. I. 1897. Pochybnosti v právu řeholním odstraňuje konstituce *«Romanos Pontifices»* ze dne 8. V. 1881 a *«Conditae a Christo»* ze dne 8. XII. 1900.

Pius X. konstitucí *«Ne temere»* ze dne 2. VIII. 1907 zavedl jednotnou formu sňatku. Okruh působnosti jednotlivým úřadům papežské kurie vymezil konstitucí *«Sapienti consilio»* ze dne 29. VI. 1908. Sem nutno zařaditi i konstituci *«Promulgandi»* ze dne 27. IX. 1908, která též slouží kodifikačním účelům a je pojata do can. 6.

Po této přípravné práci papež Pius X. překvapil svět konstitucí *«Arduum sane munus»* ze dne 19. III. 1904, již nařídil kodifikovati dosavadní právo kanonické. Touto kodifikací byla pověřena komise kardinálů a konsultorů (učených theologů a právníků). Listem ze dne 25. III. 1904 vyzývá papež biskupy, aby projevili svobodně svá přání o žádoucích změnách církevní kázně. Připouští, aby biskupové podle národností po společné poradě poslali do sboru konsultorů nebo aby označili Sv. Stolicе učence, jemuž bude povolen písemný styk s kodifikační komisí. Také katolické university a nejvyšší řeholní hodnostáři byli vyzváni, aby podali své návrhy. V čele komise stál kardinál Petr Gasparri.

Kodifikace měla vyloučit zákony zrušené a upravit normy, které by toho vyžadovaly s ohledem na naši dobu.

Počátkem r. 1912 pokročily kodifikační práce tak daleko, že byly rozeslány prozatímní výtisky biskupům a všem světským i řeholním prelátům, oprávněným k účasti na obecném sněmu. Byli vyzváni, aby projevili svůj úsudek a po případě navrhli změny textu. Ani světová válka, ani změna na papežském trůně nezadržely příznivý postup prací. A tak papež *Benedikt XV.* (1914—1922) sdělil dne 4. XII. 1916 v papežské konsistoři, že kodifikace se blíží svému konci.

Codex iuris canonici.

Bullou *«Providentissima Mater Ecclesia»* ze dne 27. V. 1917, adresovanou všem ordinářům katolickým universitám a seminářům, doktorům a posluchačům, odevzdal papež Benedikt XV. *«Codex iuris canonici Pii X. Pontificis Maximii iussu digestus, Benedicti XV. auctoritate promulgatus»* veřejnosti. Celý text publikován v úřední sbírce *«Acta Apostolicae Sedis»*. Pro důležitost věci papež posunuje lhůtu pro platnost zákonných norem kodexu do (vacatio legis) výjimkou na celý rok do 19. V. 1918. Některé kánony prohlášeny závaznými hned od počátku. Autentický výklad kánonů svěřen dekretem *«Cum iuris codicem»* ze dne 15. IX. 1917 zvláštní komisi kardinálů. O užívání a výkladu Codexu na školách vydala pokyny papežská kongregace pro záležitosti seminářů a universit listem *«Cum novum iuris canonici»* ze dne 7. VIII. 1917.

Ještě téhož roku pořídil kardinál Petr Gasparri nové vydání Codexu, opatřené vlastními poznám-

kami, udávající prameny, na jejichž základě byl ten který kánon sestaven, a odkazy na kánony paralelní.

Codex iuris canonici je výhradně právem Církve římskokatolické.

Obsahuje pouze právo církevní. Kodex je zákoník oficiální, autentický, jednotný, universální a výlučný proti dřívějším zákonům a obyčejům. Platí pro církev latinskou, s výjimkou ustanovení, která z povahy věci platí též pro církev východní (sjednocenou), can. 1. Před textem je vytištěna tak zv. »*Professio catholicae fidei*«, tak jak byla sestavena papežem Piem IV. a doplněna papežem Piem IX. vzhledem ke koncilu vatikánskému r. 1870.

Papež Benedikt XV. ustanovil v motu proprio »*Cum iuris canonici Codicem*« ze dne 15. IX. 1917 zvláštní komisi za účelem autentické interpretace Codexu: *Commissio seu concilium ad codicis canones authentici interpretandos*.

Codex je rozdělen na 5 knih podle systému Institucí Justinianových:

I. *Normae generales*.

II. *De personis*.

III. *De rebus*.

IV. *De processibus*.

V. *De delictis et poenis*.

Jednotlivé knihy se dělí na partes, tyto dále na tituly, které jsou celou knihou číslovány. Tituly se dělí na kapitoly a ty konečně na kánony. Celý Codex má 2414 kánonů a podle nich se cituje. Kánony se dělí na paragrafy a tyto na body. Text je latinský a nesmí se bez výslovného povolení Sv. Stolice překládat.

Codexem byly zrušeny všechny ostatní normy církevního práva až na konstituce (Documenta), jichž je dosud 10:

I. *Constitutio Pii X. »Vacante Sede Apostolica«*, 25. XII. 1904, de electione S. Pontificis.

II. *Constitutio Pii X. »Comissum nobis«*, 20. I. 1904, de prohibitione Vetii et Exclusivae in electione S. Pontificis.

III. *Constitutio Leonis XIII. »Praedecessores Nostri«*, um adiecta Instructione, 24. V. 1882, de electione S. Pontificis.

IV. *Constitutio Benedicti XIV. »Cum illud«*, 14. XII. 1742, de concursu paroeciali.

V. *Constitutio Benedicti XIV. »Sacramentum Poenitentiae«*, 1. VI. 1741, de sollicitatione in confessione.

VI. *Constitutio Pauli III. »Altitudo«*, 1. VII. 1537, de matrimoniis contractis in infidelitate.

VII. *Constitutio Pii V. »Romani Pontificis«*, 2. VIII. 1571, de matrimoniis contractis in infidelitate.

VIII. *Constitutio Gregorii XIII. »Populis«*, 25. I. 1585, de matrimoniis contractis in infidelitate.

IX. *Constitutio (Motu proprio) Pii XI. »Cum proxime«*, 1. III. 1922, de electione S. Pontificis.

X. *Constitutio Pii XII. »Vacantis Apostolicae Sedis«*, 8. XII. 1945, de Sede Apostolica vacante et de Romani Pontificis electione.

Stručný obsah konstitucí.

I. *Constitutio Pii X. »Vacante Sede Apostolica«*, ze dne 25. prosince 1904, stanoví normy přizpůsobené dnešním podmínkám Sv. Stolice, o volbě sv. Otce a ruší všechny předcházející zákony o tomto předmětu kýmkoli, kdekoli a kdykoli, třeba i na obecném sněmu vydané, s výjimkou »*Comissum nobis*« jednajícím o Vetu a Lva XIII. »*Praedecessores Nostri*« i s připojenou »Instrukcí«. Pojednává podrobně, jak si mají vésti kardinálové před volbou papeže, o jejich moci, o kongregacích kardinálů, o t. zv. kamerlengovi a o jiných funkcionářích při pohřbu papeže. Dále jedná o volbě papeže, o voličích, konklavistech, o konklave, o volbě samé a její formě. Stanoví, čeho se vystríhati při volbě (Veto) a končí předpisy o přijetí a oznámení volby nového papeže.

II. *Constitutio Pii X. »Comissum nobis«*, ze dne 20. ledna 1904, pojednává o zrušení t. zv. »Veto či Exclusivae«, jímž si přisvojovaly některé mocnosti jakési právo zasahovati do volby papeže tím, že buď se snažily vyloučit z volby osobu jim nepřijemnou, anebo navrhnouti nějakého kandidáta. Tato konstituce musí býti přečtena hned v prvním slavném shromáždění kardinálů po smrti sv. Otce.

III. *Constitutio Leonis XIII. »Praedecessores Nostri«*

s připojenou »Instrukcí«, ze dne 24. května 1882. Lvu XIII. tanuly na mysli tehdejší poměry. Konklave se nemohlo konati v pokojích Quirínalu, nemohly se zachovávat všechny staré předepsané zvyklosti, a proto, aby volba papeže mohla býti řádně vykonána, vydal tuto konstituci, v níž mluví o době, místu volby a počtu kardinálů. Má býti přítomen alespoň jeden nad polovinu žijících kardinálů. Kdyby z nich některý z tohoto počtu zemřel v konklave, zbývající platně volí dvoutřetinovou většinou papeže. Obsahuje též ustanovení, jak voliti papeže, kdyby sám byl vypuzen a zemřel v cizině. Tu má dignior kardinál zpravit děkana sboru kardinálského o smrti sv. Otce, a kdyby tam, kde papež zemřel, nebylo kardinála, má tak učiniti nuntius nebo ordinarius anebo kterýkoliv prelát. Poté děkan sboru kardinálů s třemi staršími kardinály (kardinál biskupů, kněží a jáhnů) a s kamerlengem, a kdyby těch nebylo pohromadě, s jinými přítomnými kardinály, a kdyby ani těch nebylo, sám děkan určí nějaké vhodné místo pro konklave, kdekoli na světě, a oznámí je ostatním členům kardinálského sboru. Tato dispositice má platnost i v novém zákoníku.

K této konstituci je připojena »*Instructio a sacro Cardinalium Collegio observanda vacante Sede Apostolica donec extraordinaria conditio perduret in qua nunc ipsa versatur*«, která v 32 bodech stanoví, jak si mají vésti kardinálové po dobu osiřelosti Stolce papežova na veřejnosti, s mocnostmi, jak má jednati kamerlengo, děkan, Vicarius Urbis, Praefectus Sancti Palatii etc. Líčí, jak si mají vést, kdyby se chtěl někdo zmoc-

niti vatikánské bibliotéky, museí a archivů, anebo kdyby chtěl odzbrojit vatikánskou stráž. Konečně udávají normy, jak oznámiti mocnářům smrt papeže, co činiti při pohřbu jeho a jak určit místo konklave.

IV. *Constitutio Benedicti XIV.* »Cum illud«, ze dne 14. prosince 1742, pojednává v 21 paragrafech o obsazování farních beneficií per »dignioris electionem« a podává podrobná naučení o farním konkursu. Líčí, co má činiti ordinář, když osiří fara a dává důležité pokyny jak biskupům, tak i žadatelům o farní obročí.

V. *Constitutio Benedicti XIV.* »Sacramentum Poenitentiae«, ze dne 1. června 1741, líčí, jak naložiti se zpovědníkem, »qui aliquem poenitentem, quenumque persona illa sit in actu sacramentalis confessionis vel ante, vel immediate post confessionem, vel etiam extra occasionem confessionis in confes-

sionali, sive in alio loco ad confessiones audientes destinato, aut electo, cum simulatione audienti ibidem confessionem, ad inhonestam, et turpia sollicitare vel provocare, sive verbis, sive signis, sive nutibus, sive tactu, sive per scripturam aut tunc, aut post legendam, tentaverint, aut cum eis illicitos, et inhonestos sermones, vel tractatus temerario ausu habuerint.« Dále stanoví tresty proti těm, kdož nevinného kněze z tohoto hrozného činu obžalují. Rovněž se zde mluví o absoluci »complicis in peccato turpi«.

VI. *Constitutio Pauli III.* »Altitudo«, ze dne 1. července 1537, rozhoduje, jak jednati s novými katolíky »meridionalis Indiae«, kteří se nepamatují, žijíce v mnohoženství, s kým nejdříve před obrácením uzavřeli manželství. V tom případě »conversi ad fidem, unam ex illis accipiant, quam voluerint«.

Dokončení příště.

Prof. PhDr. a JUDr. Josef Kasan

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

MEDITACE

„AČ MNOZÍ, JEDNÍM TĚLEM JSME“ 1 Kor. 10, 17.

»Εν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν«

Tklivá doba dušičková unáší naše myšlenky z tohoto světa na onen svět; z prostředí, ve kterém žijeme, do prostředí, ve kterém žijí duše, které nás předešly na věčnost, s kterými jsme šli kus cesty životem... animae fratrum, propinquorum et benefactorum, qui ex hoc saeculo transierunt. Jsme s nimi spojeni per Christum Dominum nostrum... »Εν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν«.

Jsme s nimi vtěleni do organismu mystického těla Kristova. Neboť:

»Jedno je tělo a jeden Duch. Jeden je Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a Otec všech, jenž je nade všemi a skrze všechny a ve všech nás« (Ef. 4, 4—6), ať jsme zde na zemi a nebo v očistci a nebo na nebi. — »Christus ibi, Christus hic« (Aug. Ep. in ps. 44, n. 20).

Toto vtělení v Krista není jen životní spojení jednotlivce s Kristem, nýbrž veliký princip jednoty všech nás mezi sebou v jednotě mystického těla Kristova.

Všichni tvoříme jednu jedinou realitu, jednu jedinou kolektivní skutečnost, jeden jediný živý organismus, jehož hlavou jest Ježíš Kristus (Kol. 1, 18).

A proto nerozkoňuje a neplatí podle radostné zvěsti svatého Pavla žádný rasový, ani národnostní, ani stavovský rozdíl: »Tu není žid ani pohan, otrok ani pán, muž ani žena, neboť všichni jste jeden v Kristu Ježíši« (Gal. 3, 28).

Všichni máme bez rozdílu, na kterém místě stojíme, jedno poslání: pracovat k zdokonalení sebe a tím též k zdokonalení onoho živého organismu, oné kolektivní skutečnosti, jejíž hlavou jest Kristus.

Jsou dary rozličné, ale tentýž Duch« (1 Kor. 12, 4).

Jest to tatáž společná nám všem síla, která v různých darech duševních, v různých úřadech a schopnostech působí.

Všichni jsme jeden na druhého odkázáni, tak jako oko na ruku a hlava na nohy. »Nemůže oko říci ruce: Nepotřebuji tě, anebo zase nohám hlava: Nepotřebuji vás« (1 Kor. 12, 21). »Trpí-li jeden úd, trpí spolu s ním všechny údy, dochází-li slávy jeden úd, radují se spolu s ním všechny« (1 Kor. 12, 26).

Každá ctnost, ve které se cvičíme, každá zásluha, každá modlitba, každá oběť, každý dobrý skutek, který vykonáme, jako živé údy mystického těla Kristova, každé sebezdokonalování prospívá nejen nám, nýbrž celému živému organismu, jehož hlavou jest Kristus; prospívá i oněm duším na onom světě, ke kterým zalétají v tomto měsíci naše myšlenky, duším fratrum, propinquorum et benefactorum nostrorum, qui ex hoc saeculo transierunt.

Neboť: »Εν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν«.

P. Karel Sahan CSSR

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA
K ČÍSLO DEVÁTÉMU
ROČNÍKU.

Antonín Machourek: SVATÝ KAREL BOROMEJSKÝ

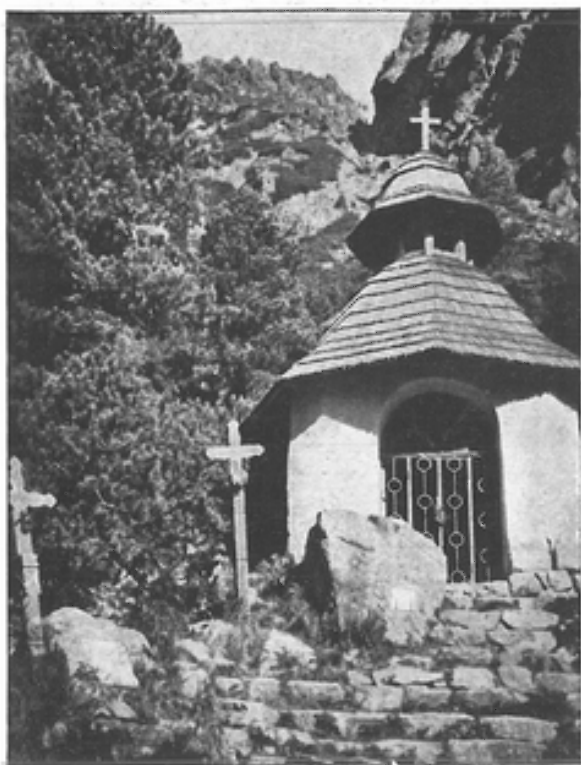
„Kdo svaté svátosti přijímá a přece v srdci
má nenávisť k bližnímu, nevydá ovoce,
nybrž toliko listí.“ Sv. Karel Boromejský

Slavín na vyšehradském hřbitově pražském.

Hřbitovní portál na sv. Gothardu v Hořicích v Podkrkonoší.

Kaplička symbolického cintorínu tatranských obětí pod Ostervou.

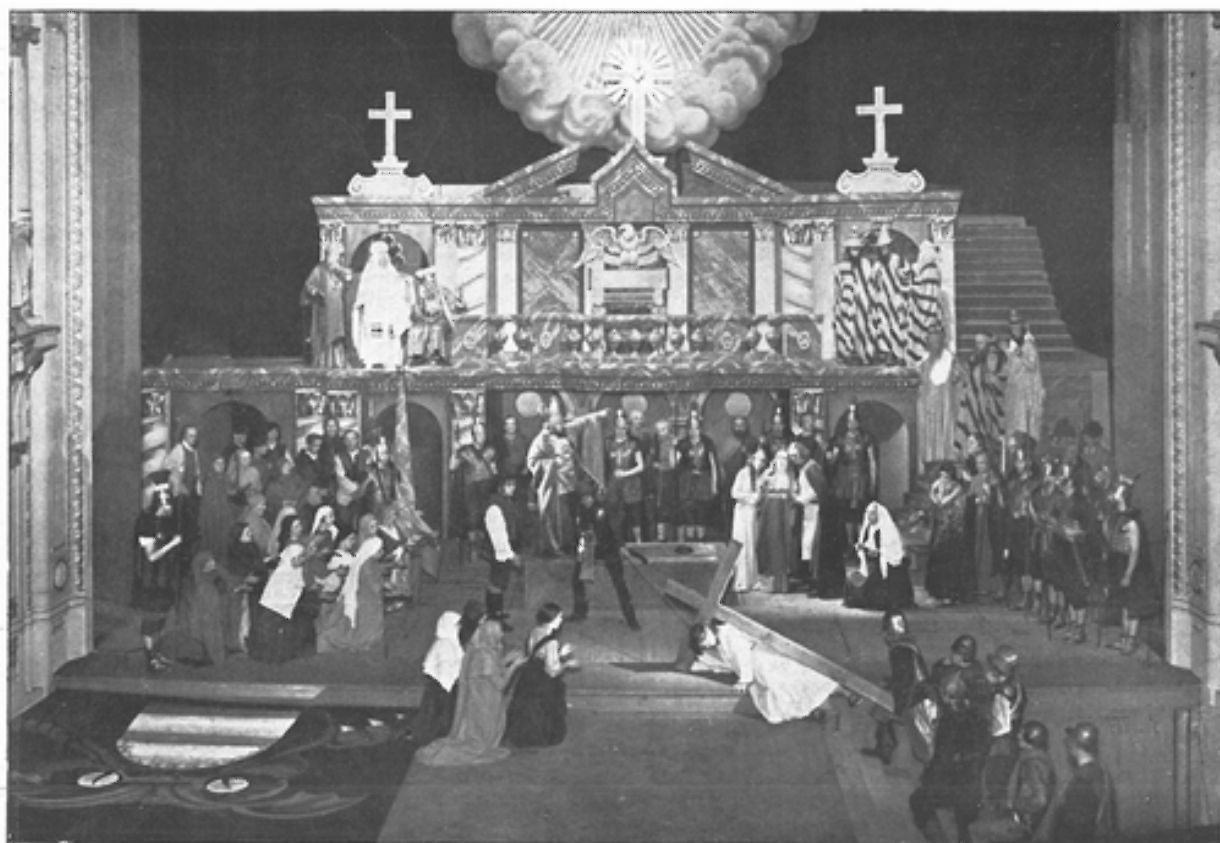
Hroby rudoarmejců na Olšanských hřbitovech v Praze.

Kaple v kostele St. Andrea della Valle jako scéna I. jednání opery Tosca od Giacomo Puccini. Návrh J. M. Gottlieba pro Národní divadlo.

Závěr Českých jesliček od J. Porta a B. Stejskala: Obětování Páně - oslava Pražského Jezulátka. Toto vánoční mysterium ve 4 odděleních, zpracované podle starobylých lidových her a písní adventních a vánočních, s hudbou Fr. Bartoše a výpravou J. Weniga bylo původní předlohou pro operu Jaroslava Křičky České jesličky, provedenou ve Smetanově opeře v Praze.

Scéna z mysteria o umučení a vzkříšení Páně České pašije, jak je zpracovali podle nejstarších českých zlomků dramatických a lidových her šumavských a krkonošských Jan Port a Bohuší Stejskal. Po prvé ve výpravě Josefa Weniga a s hudbou Františka Bartoše provedlo Městské divadlo v Praze v roce 1936.

Nově zvolený děkan theologické fakulty Spectabilis Msgre ThDr Josef Hronek při svém zahajovacím projevu na fakultě.

J. M. nřdp. kapitulní vikář Antonín Stehlik promlouvá k bohoslovciřm při slavnostním zahájení nového studijního roku.

Pohled do auly Řřmskokatolické C. M. bohoslovecké fakulty při slavnostním zahájení nového studijního roku 1952-53.

PÉČE O SVATÉ POLE

V celoročním plánu pastoračních pojednání redakce DP správně pamatovala na péči o svaté pole a vhodně toto thema zařadila na listopad — měsíc zemřelých. Péče o naše hřbitovy je také jednou ze závažných povinností duchovní správy. Proto letos k dušičkovým dnům DP nám chce připomenouti aspoň nejnnutnější zásady a prostředky péče o svaté pole.

Hřbitovy jsou tak staré jako lidstvo samo a měly již od nejstarších dob u všech národů svá práva. Vždy a všude se na ně pohlíželo se zvláštní vážností a úctou jako na místa určená k pohřbívání lidských těl, vyňatá z profánního užívání. »Coemeteria« byla chráněna jako místa bohoslužebná. Hřbitov je místo posledního odpočinku našich drahých, s nimiž jsme byli za jejich života spojeni, k nimž nás víží milé a drahé vzpomínky, kam chodíme za ně se modlit, vzpomínat a udržovat spojení duchem i po smrti. Na znamení toho rovny zemřelých zdobíme, na nich svítíme a o ně všemožně pečujeme.

Náš věřící lid po příkladu dávných křesťanů nazývá hřbitov svatým polem (campus sanctus), v němž se ozývá výrok sv. apoštola Pavla: »Seminatur in corruptione, surget in incorruptione.« (1. Kor. 15, 42.) Na svaté pole se kladou lidská těla do země jako semena, z nichž vyrostou v novém hávu pro život věčný. »Hřbitove, hřbitove, zahrado zelená, co do tebe sejí ta drahá semena!«

Církev katolická pokládá posvěcený hřbitov

za součást kostela a posvátné místo bohoslužebné. V kostele se schází živá farní osada, na hřbitově v klidu spí její zesnulí osadníci v očekávání vzkříšení a opětného spojení duše s tělem ve věčném pokoji a míru. Uprostřed hřbitova stává svatyně, kaple anebo veliký kříž, který je zároveň nejkrásnějším znamením křesťanské naděje ve vzkříšení z mrtvých, neboť jestliže ti, kdož jsou tam pohřbeni, zemřeli s Kristem, zúčastňovali se za života nekrvavé jeho oběti, jeho svátostmi posilovali svůj duchovní život a odumřeli hříchu, mají naději, že budou »s ním žítí« (II. Tim. 2, 11). Všecko na hřbitově připomíná či má připomínati, že »fidelibus vita mutatur, non tollitur et dissoluta terrestis huius incolatus domo, aeterna in caelis habitatio comparatur«. Věnce a květiny se všemi ozdobami na hrobech poukazují na lepší život na věčnosti, světla vyjadřují prosbu, aby zemřelým svítilo světlo věčné, jímž je Ježíš Kristus (Jan 8, 12). Právě na hřbitově, když stojíme v modlitbě u hrobů těch, kdož nás na věčnost předešli, prožíváme takřka dogma o obcování svatých, jež spojuje věřící nejen za života, nýbrž i po smrti a cítíme živé spojení v tomto společenství. Zvláště na hřbitově kolem kostela se krásně naznačuje příslušnost zemřelých ke křesťanské obci na základě učení víry o svatých obcování, když lidé při návštěvě chrámu navštíví hřbitov a pamatují v modlitbách na zemřelé u vědomí této svaté pospolitosti v Kristu, »in quo nobis spes beatæ resurrectionis efful-

NAŠE HŘBITOVY

(K obrazové příloze.)

„Hřbitove, hřbitove,
zahrado zelená...“

Začínáme naši národní písní, v níž náš lid vyjadřil hluboké porozumění pro místo odpočinku po vzdejší putování. Každý hřbitov má svůj půvab a kouzlo a je nám obzvláště drahý, když v jeho půdě spí osoba našemu srdci milá. Jsou však hřbitovy, ke kterým zaletá mysl nás všech, nikoliv pouze jednotlivců, vždy s posvátnou úctou, a to zejména ve dnech památky mrtvých.

Na vysoké skále nad Vltavou, ve stínu kostela kolegiální kapituly u sv. Petra a Pavla, je hřbitov vyše-hradský. V jeho posvátné půdě ukládal národ po řadu desítek let své nejdražší syny. Připomeňme si jen jména: Němcová, Neruda, Aleš, Třebízský a libušský iem-nostpán Marek. Toto národní pohřebiště zasloužilých osob národa, vytvořené v letech sedmdesátých 19. stol. z podnětu vlasteneckého kněze, probošta Václava Štulce ze starého hřbitůvky z r. 1660, architektonicky upravil arch. Wiehl, od něhož jsou na obvodu hřbitova arkády dokončené v r. 1902, jakož i Slavín, společná hrobka nejzasloužilejších žen a mužů národa, zbudovaná z podnětu smíchovského starosty Petra Fischera a vyše-hradského děkana Mikuláše Karlacha.

Tato hrobka je postavena na 44 rakví; dnes je tu pohřbeno 29 osob, z nichž 5 náš lid poctil titulem národního umělce. Sochařská výzdoba Slavína „Genius na rakvi a dvě alegorické postavy“ je od sochaře Maudra z roku 1892.

Na úpatí Krkonoš leží půvabné městečko Hořice. V 11. stol. byly Hořice ještě vsí, jež se rozkládala na vrchu sv. Gotharda. Ves měla již svůj vlastní kostel. Tento kostel postavil asi premonstrátský klášter na

Strahově, jemuž v první polovině 12. století daroval pražský biskup Jan z Lochenic polovici vsi Hořic, kterou byl koupil od Beneše, syna Marka z Hořic. Při této osadě vznikly ve 13. století kostel a fara. O sto let později vystavěna zde byla při kostele tvrz s věžemi, po níž zbylo okrouhlé tvrzíště s hlubokým příkopem. Kostelík byl svědkem veliké bitvy, ve které dne 20. dubna 1423 porazil Jan Žižka pana Čeňka z Vartenberka. Dnešní své podoby nabyl kostelík po hořickém požáru r. 1783. Na úbočí vrchu sv. Gotharda jsou dva hřbitovy: starý z r. 1820, na němž je též pochováno 1100 vojáků z války Rakouska s Pruskem z r. 1866, a nový, který je pohřebištěm od r. 1892. Vchod na hřbitov je ozdoben monumentálním pískovcovým portálem ve tvaru vítězné brány, jež jest nejdokonalejší dílo hořických kameníků. Zdá se vám, že jste zabloudili v antickou krajinu, zíráte-li na mohutné sloupové této renesanční brány, jejíž stavba trvala 14 let, ježto se s pracemi započalo v r. 1893 a dokončeny byly r. 1907. Tvůrcem myšlenky postavit tento veliký hřbitovní portál byl r. 1891 ředitel sochařské a kamenické školy v Hořicích Vilém Dokoupil, jenž vyzval arch. Bohumila Moravce, profesora této školy, k vyhotovení projektu. Podrobné zpracování pak provedl arch. Cechner. Tato vznošená stavba, vysoká 14,5 m, jest doplněna sochami „Anděl míru“, který rozpíná smírně svou náruč a zve k věčnému klidu (od prof. Čermáka), a alegorickými sochami „Smrti“ a „Vzkříšení“ od prof. Kociána.

V klínu mohutného horstva Tater, v půdě bratrského Slovenska, mezi Štrbským a Popradským plesem pod Ostervou leží Tatranský symbolický cintorín.

Idea vybudovat symbolický cintorín na památku hro-lezců, kteří zahynuli ve Vysokých Tatrách, vznikla asi před 30 lety. Jejím původcem a nositelem byl akad. malíř Otakar Štáfl, který sám nešťastně zahynul při náletu na Prahu 14. února 1945. Jde o původní myšlen-

sit, ut quos contristat certa moriendi coditio, eosdem consoletur futurae immortalitatis promissio».

Hřbitov svým účelem a celým zařízením dává všem živým vážné memento: Dnes mně a zítra tobě! Čím jste nyní vy, tím jsme byli kdysi my, a čím jsme nyní my, budete jednou i vy! — Jak se chováte nyní vy k nám, tak se budou chovati jednou k vám ti, kteří po vás přijdou!

Z těchto zásad dlužno čerpat názory pro péči o svaté pole.

Zesnulý prelát J. Pauly, v záležitostech hřbitovních velmi zkušený, stěžuje si ve své příručce o hřbitovech a pohřbívání (»Hřbitovní a pohřební právo«), kterou bychom měli všichni dobře znáti, že »naše hřbitovy, celkem vzato, vykazují mnoho výtek a žalob do své nešťastné polohy a zvláště do své neupravenosti, hlavně na našem venkově. Chybí tu cit, vkus i láska k místu tak posvátnému a vše ukazuje celkem na malou vděčnost živých k zemřelým. Často se dbá jen na tu nejnutnější úpravu a mnohdy ani ne na tu«. »Bohu díky, není tomu tak všude,« můžeme dnes říci my.

Namnoze se stala základní chyba již při volbě místa a při zakládání hřbitova a snad bez viny příslušných činitelů, neboť není vždy snadné pro různost terénu a jiné příčiny vyhledati vhodné místo, na př. na pokračí lesa, háje, v malebném údolí, na pěkném návrší, je-li tam vhodná půda, avšak má se voliti co nejvhodnější místo i za cenu obětí, je-li to spojeno s větším nákladem, který se dá časem uhraditi. Úprava a udržování hřbitova, zbudovaného na vhodném místě, je snadnější a méně nákladná. V tom prý

nás předčili naši pohanští předkové, kteří volívali taková místa, která sama příroda určila za pohřebiště, kdežto novější stavby hřbitovů přechasto se provádějí beze všeho estetického hlediska na místech, která mají nejméně estetické způsobilosti, a pak se vykoná jen to nejnutnější. A přece nelze pohlížeti na hřbitov jako na pouhou instituci hygienickou, kam se ukládají mrtvolky k zpráchnivění. Už jako takové místo zasluhuje hřbitov zřetele, ale ještě více vyžaduje péče, aby byl opravdu důstojným a pietním místem odpočinku pozůstalých těl, která církev s úctou žehná a pohřbívá jako sídlo a nástroj nesmrtelné duše, která budou při těla vzkříšení obnoveny. I když nelze vždy ani při zakládání, ani při úpravě hřbitova učiniti vše, co by bylo záhodno, může a má se státi aspoň to, co za daných okolností vykonati možno.

Úprava hřbitovů se řídí dvojím směrem: veřejně povinnými předpisy zdravotními, stavebními a pak estetickými, které spadají v obor majitele hřbitova. Zákonodárství stanoví hlavní zásady stavební, kultovní a zdravotnické, ostatní se ponechává vkusu majetníka hřbitova. Vnitřní úprava hřbitova vyžaduje smysl pro ladnost a pěkné uspořádání a také určité zkušenosti, které můžeme získávat studiem, návštěvou různých sporádaných hřbitovů, radou zkušených a pod., aby tu bylo spojeno řádně krasocitné a pietní stanovisko s praktičností a náležitým ohledem na citění věřících.

Hřbitov má býti rozdělen na určitá oddělení. Každé oddělení, aspoň na větším hřbitově, má míti své číslo v římské číslici a pak má býti

ku, která nemá obdoby nikde na světě. Poněkud ji lze pouze srovnati se hřbitovem v Zermatte v Alpách, kde však horolezci, kteří v horách našli svou smrt, spí svůj věčný sen, kdežto symbolický cintorin v Tatrách pouze připomíná nešťastné oběti hor.

Přesto však tato pietní myšlenka nepůsobí smutným dojmem ve své realizaci, nýbrž tento vzpomínkový kout vyvolává v duši návštěvníka klid a mír. Uprostřed krásně řezaných detvanských křížů, dovedné práce lidových řezbářů, se jmény v horách zahynulých osob stojí kaplička, vystavěná v r. 1934 podle návrhu arch. Horáka. Její zvonek, na němž je vyryto heslo dárkyně pí Genie Vyskočilové, choti známého spisovatele Quido Maria Vyskočila, »Mrtvým na památku — živým pro výstrahu«, tiše zaznívá po údolích i stránkách horských velikánů.

Poslední obrázek zavádí nás na čestné pohřebiště olšanských hřbitovů v Praze.

Olšanské hřbitovy zabraly větší část území staré osady Olšan, připomínané již r. 1394 jako dobře vybavený statek s dvorem, rybníkem a vinicí kláštera ambrosiánů na Novém Městě pražském, založeného Karlem IV. r. 1355. Za válek husitských, kdy klášter zanikl, zabaveny byly i Olšany, jež připadly obci novoměstské. Pak se tu vystřídala řada soukromých majitelů, z nichž Jakub Štika r. 1679 prodal obci staroměstské zahradu, aby tu mohli býti pohřbíváni obyvatelé zahubení morovou nákazou, jež z důvodů ochrany ostatního obyvatelstva nebylo možno pohřbívati na hřbitovech uvnitř města okolo farních kostelů.

Roku 1680 na tomto hřbitově byl postaven kostel ke cti morových patronů sv. Rocha a sv. Rosalie stavitelem J. Hainricem, snad podle plánů J. Křtitele Matheye. Znovu přišel hřbitov k platnosti za morové nákazy roku

1715 a 1716. Když pak r. 1786 Josef II. zakázal pohřby uvnitř města na farních hřbitovech, založen zde ústřední hřbitov pro celé město, ktený s novodobým růstem Prahy zabíral stále větší plochu, až se z něho vyvinul hřbitov dnešní.

Olšanské hřbitovy jsou místem posledního odpočinku řady vynikajících osobností českých i cizích, kteří dožili svůj úděl v Praze. Mezi těmito osobami uvádíme dnes hroby vojáků Sovětské armády, padlých a zesnulých za osvobození Prahy v květnových dnech r. 1945.

Čestné jejich pohřebiště v rozměru asi 4.600 m² jest na II. obecním hřbitově, kde spí věčný sen přes 300 ruských vojáků. Bylo upraveno arch. Karlem Benešem nákladem města Prahy již v r. 1945. Sochařská výzdoba pochází od sochaře Jaroslava Brůhy z Prahy III. Typisované malé pomníčky z umělého kamene se standardní výzdobou krásí řadové hroby, kdežto místa odpočinku sedmi hrdinů Sovětského svazu v čele s gard. generálem M. E. Kozyrem jsou označena deskami z požárecké žuly. Do prostoru tohoto čestného hřbitova byl přenesen též památník na ruské hrdiny z r. 1813, kteří zemřeli v Praze v době napoleonských válek. Tento pomník stával kdysi před Invalidovnou v Karlíně, kde většinou tito vojíni zemřeli. Později po zrušení tamního hřbitova byl přenesen na Olšany a v r. 1945 umístěn do oddělení krasnoarmějců, čímž symbolicky byla vyjádřena oběť ruských životů v boji za lepší příští lidstva. Tak jako v době Napoleona obětovalo tisíce a tisíce ruských lidí svou krev i životy za svobodu proti tyrani, tak i za druhé světové války v boji proti Hitlerovi.

Chceme věřiti, že tyto oběti nebyly marné a z krve těchto mučedníků vzejde jednou lepší život nejen pro nás, ale i pro celé lidstvo.

Dr. J. N.

uvedeno počáteční a konečné číslo hrobů tohoto oddělení, aby se každý hrob mohl snadno nalézt. Na každém hřbitově, i tom nejmenším, každý hrob má mít své vlastní číslo, označené železným čísílkem, podle něhož je veden v hřbitovních knihách. V jednotlivých odděleních mají být upraveny cesty, aby byl zjednan řádný přístup ke hrobům. S výměrem hrobů má být stanoveno i místo pro zřízení pomníku nebo kříže. Zřizovati řady hrobů tak, že prostředkem se táhne místo pro pomníky dvou řad hrobů, není nijak estetické, ježto stavba pomníků je tu obtížná, pomníky jsou tu nehezky nahromaděny, jeden kryje druhý, jeden leží na druhém buď úplně, nebo jeden zakrývá část druhého, takže taková řada nahromaděných pomníků, zády k sobě obrácených, působí velmi nepěkně. Pravda sice, že se tím ušetří jedna cesta, ale všechny pomníky se tím vlastně znehodnotí a taková hromada pomníků se nijak hezky nevyjímá. Nejlépe se osvědčuje ten způsob ve hřbitovních odděleních, kde každá řada hrobů má své samostatné místo pro pomníky. Mezi jednotlivými hroby má být vymezen určitý prostor a hroby nemají těsně k sobě přiléhati, poněvadž úzké mezery působí nehezky a při kopání hrobů v sousedství ostatní hroby velmi trpí a působí majitelům starých hrobů zbytečně nové výlohy.

Už z důvodu úspory místa je třeba zřizovati zvláštní oddělení pro dětské hroby, které jsou menší než hroby obyčejné.

Důležitým činitelem při rozdělení hřbitova jsou cesty, které dlužno udržovati v náležitém stavu a dbáti hlavně, aby při kopání hrobů zem z hrobu vykopaná byla vždy s cest řádně odstraněna a v novém rovu umístěna a zejména tam, kde je půda hlinitá a mazlavá.

Umrličí komora nemá být skladištěm hrobnického nářadí a odložených věcí, ale má se udržovati v pořádku a čistotě.

Žadoucí je na hřbitově studna a na udržování pumpy lze od stran vybíratí ve schválené výši poplatek za čerpání vody.

Záhodno je mítí nájemní neboli půjčovní hrobku k dočasnému pohřbívání, její potřeba je stále častější.

Správa hřbitova má dbáti, aby na něm byl zachováván hřbitovní řád, který má být sepsán a schválen, a vůbec náležitý pořádek, jak vážnost místa vyžaduje.

Dlužno pečlivě dbáti, aby kosti při kopání starých hrobů nezůstaly nikde na povrchu anebo se dokonce po hřbitově nepovalovaly. Kosti z minulých hrobů mají být při každé vykopávce pečlivě vybrány a pod dnem hrobu uloženy a zasypány. Rovněž zbytky částí dřevěných rakví z hrobů mají být při kopání odstraněny a pak spáleny, nemají se nikde hromaditi a tam strašiti. Staré uschlé věnce třeba včas odstraňovati a na odlehlém místě mimo hřbitov spalovati. Na některých hřbitovech, praví prelát Pauly, »lze pozorovati, sit venia verbo, učiněná hnojiš-

tě, kam se ukládá zem z vykopaných hrobek, uschlé věnce, kousky shnilých rakví, rozbité vázy, svítilny a pod. Tomu všemu má být vyhrazeno místo mimo hřbitov a nemá se to na hřbitově trpět. Hrobník nejenom sám nesmí si dovoliti tento nešvar, ale jemu má i u jiných zamezovati; je služebně povinen dbáti o pořádek na hřbitově, má zameziti nepřípustné a nezákonné jednání a porušování hřbitovního řádu a vinníky, kteří by ho neuposlechli, oznámiti ihned hřbitovní správě.

Pražský Ordin. list z r. 1930 uvádí, že se staly dokonce případy, kdy osoby navštěvující hřbitovy byly zraněny chatrnými, rozpadávajícími se anebo špatně postavenými a nakloněnými pomníky a pak na hřbitovní správu podaly žalobu z titulu povinného ručení na náhradu léčebného a za úraz, a ukládá důtklivě, aby správa hřbitovní (v první řadě farní úřady) prohlédly zádušní hřbitovy, upozornily majitele hrobů a pomníků, aby je dali buď odstraniti anebo opravit, jinak že ponesou následky vzniklé sesutím pomníků nebo zraněním osob a doporučuje jednati o pojištění hřbitovů v příčině povinného ručení. Správa hřbitovní je oprávněna odstraniti pomníky, kříže, pamětní desky, náhrobky, obruby hrobů a pod., o jejichž úpravu se nikdo nestará, které hyzdí hřbitov a zejména je to povinna učiniti, ohrožují-li veřejnou bezpečnost. To platí dokonce o takových předmětech u hrobů proších po uplynutí vyčkávací šesti- nedělní lhůty, po projití zákonného období trvání hrobů, kdy se mají odstraniti a na zvláštním místě uložiti a pakli průběhem jednoho roku nikdo neuplatní k nim vlastnické právo, mohou se prodati ve prospěch hřbitovního fondu anebo jinak s nimi se může naložiti.

Hřbitovní příjmy: Má-li být hřbitov udržován v náležitém pořádku, je nutno zaopatřit na tyto výdaje řádné krytí, a to musí platit ti, kteří hřbitova používají. Bohužel, přes všechna dávná naléhání církevních i státních úřadů jsou prý ještě některé hřbitovy bez hřbitovního řádu a sazebníku, nedbá se příkazů stran vybírání hřbitovních poplatků a vedení hřbitovního fondu. Býv. zemský úřad v Praze prostřednictvím všech biskupských konsistoří v Čechách výnosem ze dne 18. 11. 1936 vyzval všechny farní úřady k revisi hřbitovního řádu a poplatků a pokud se tak ještě nestalo, k založení hřbitovního fondu, do něhož mají plynouti všechny náležitě zvýšené a době obnovující poplatky a veškeré ostatní příjmy hřbitova. Tento hřbitovní fond se účtuje zcela odděleně od ostatního jmění a slouží udržování a případně rozšíření hřbitova. Některé hřbitovy mimo poplatky za hrobová místa vybírají také poplatky za uložení mrtvol v umrlčí komoře do dne pohřbu, za používání hřbitovních cest, z pohřebních vozů, za hřbitovní dozor, na úpravu cest, za věnce a kytice, stavěné na hroby, které pak správa musí odklízovat, za používání nosítek (mar) a

hřbitovního náčiní vůbec a případně za čerpání vody.

Sazebníky po schválení budiž přišit ke schválenému hřbitovnímu řádu a kde se má hřbitovní řád teprve ke schválení předkládati, navrhované poplatky se do něho vpiší, aby byly zároveň s hřbitovním řádem schváleny. Je dobře uvést je vhodným způsobem v místě obvyklým ve všeobecnou známost. To platí též o poplatcích, které si namnoze hrobníci od stran vybírají za kopání, obkládání, zalévání hrobů atd., jednak z ohledu na hrobníka, aby nebyl snad zkracován, a z ohledu na strany, aby nebyly obtěžovány přemrštěnými požadavky. Vhodné je zveřejnit sazby hřbitovní a hrobnické na vývěsce u vchodu hřbitovního a přidat hlavní předpisy hřbitovního řádu, zejména pokud se týkají návštěvníků a jejich chování na svatém poli.

Vedení hřbitovního účetnictví předpokládá vedení knihy pohřbených a knihu hřbitovních příjmů, které se zapisují také do pokladního deníku, a to průběžně jako jmění účelové. Ještě r. 1934 stěžuje si pražský Ord. list, že »na velmi četných místech vede katastr pohřbených stále ještě jen hrobník a jak někteří duchovní sami se nerozpakují dosvědčiti: „málo spolehlivě!“ « Dodává, že nebude velkou námahou nakreslit aspoň jednoduše plánec hřbitova, jeho rozdělení a provést aspoň na tomto plánu očíslování hrobů, pokud nebude možno opatřit čísláky ke hrobům. Přenechání místa pro hrob na dobu delší tlečho turnu se děje smluvně a vyžaduje schválení konsistoře a nyní též ONV, jako dozorčího orgánu kultového.

Netečnost k těmto pokynům a nedbalost o hřbitovní příjmy a fond je jistě nespravedlností vůči hřbitovu. Věřící lid rád dobrovolně přispívá i na sbírky kostelní a jistě rád zaplatí povinné přiměřené poplatky hřbitovní, zejména když vidí, že slouží udržování a zvelebení hřbitova, péči o svaté pole. Proč mají unikat příjmy, které právem církev i stát příkazují vybírat na udržování hřbitova? A z přebytků hřbitovních příjmů s dovolením nadřízených úřadů lze prospět také kostelu v případě potřeby.

Často však hřbitovní příjmy nestačí ani na řádné udržování hřbitova a někde nevyhovuje ani hrobník buď pro stáří, churavost anebo protože na hrobnictví, jako na vedlejší zaměstnání, mívá málo času. Tu se osvědčují dobrovolné brigády. Lidé se jich někdy velmi ochotně z lásky k zemřelým zúčastní. Musí se ovšem volit vhodná doba, aby byl úspěch. Hlavně jarní úklid hřbitova, úpravu před dušičkovými dny, před farní

poutní nebo posvícenskou slavností mohou brigádníci dobře obstarati.

Vikáři mají povinnost při visitaci určitě navštívit po každé osobně zádušní hřbitov a zhlédnout, zda se tam nanalézá žádného zpustlého zákoutí, zarostlého travou a křovím, zda tam není nevhodná skládka, nehodící se na místo posvátné, zda jsou tam upraveny cesty, zda jsou jednotlivé hroby odděleny a ne k nepoznání zaslapány, zda je provedeno číslování hrobů, zda je hřbitov náležitě ohrazen, zda vede farní úřad řádně knihu pohřbených. Kde není dosud zřízen hřbitovní fond, anebo není-li schváleného hřbitovního řádu, mají se vikáři postarat, aby se tak stalo co nejdříve. Příslušné tiskopisy dodá knihkupectví »U zlatého klasu« v Praze II. (Viz. praž. Ord. list r. 1934, str. 25.)

Nejen z důvodů estetických a lidských, ale také pastoračních je naší povinností pečovat o opuštěné hroby kněžské, což může mít vliv i na získávání kněžských povolání, věnuje-li se této věci patřičná pozornost. Také opuštěné hroby těch nejhudších opuštěných občanů lze pomocí dobrých lidí udržovat aspoň tak, aby nebudily hrůzu a aspoň o Dušičkách na nich zazářilo světélko; to jde aspoň na venkovských hřbitovech, kde takových opuštěných hrobů není mnoho a kde více bijí do očí k necti také živých věřících spoluosadníků a jejich duch. správců. Ovšem: ad impossibilia nemo tenetur!

K duchovnímu užitku jak zemřelých, tak živých mluvíme k věřícím také o svatém poli a svěříme se jim, že péče o svaté pole je nám milou povinností a požádáme je případně o jejich zásluhou spolupráci, když toho bude třeba. Vysvětlíme jim hlasy hřbitova: učení o svatých obcování, o pomíječnosti všeho pozemského a nutnosti péče o spásu duše. Nezapomeneme ani na odpustky za návštěvy hřbitova: plnomocné jsou za obvyklých podmínek jednou denně za zemřelé v oktávě Dušiček, kdo navštíví hřbitov a pomodlí se za zemřelé aspoň v duchu; odpustky 7 let, kdo ostatní roční dobu navštíví hřbitov a tam se pomodlí za zemřelé (AAS. 1934, 606). Odpustky mají velký význam. Církev jimi pobádá k dobrým skutkům a pomáhá nám odčinit časné tresty za hříchy na zemi i v očistci.

Nepůjde najednou vše, ale musí se začít, kde se nezačalo a pokračovat, kde se již začalo. Uspokojení našeho lidu, vědomí, že konáme řádně svou povinnost, vděčnost zesnulých ze záhrobí a láska Boží bude nám odměnou.

Děkan P. Václav Šebek

Heslo Kongresu národů na obranu míru ve Vídni:

Mír může být zachován — mír musí být zachován!

NÁBOŽENSKÉ MOTIVY V OPERNÍ TVORBĚ

Povšimneme-li si vývoje umění ve všech jeho fázích, zjistíme, že mimo hlavního řídícího vývojového momentu, to jest sociální, hospodářské a výrobní základny lidstva, a mimo jiné další působící momenty měla velký vliv na uměleckou tvorbu všech národů různá náboženství.

Pohlédneme-li do nejstarších dob, tu vidíme, že zpodobování pohanských bůžků malbou nebo plasticky působilo na uměleckou tvorbu sice primitivní, ale tvořivou, s dávkou fantazie a výrobní techniky uměleckého ztvárnění. Též stavba obětních kamenů, oltářů, hrobů a hrobek, posvátných kamenů a výzdoba svatých v jeskyních nebo na prostranstvích obětních, výroba bohoslužebného náčiní a nádob skýtaly možnost vlivu na vývoj umění.

Vzpomeňme jen na překrásný vývoj ornamentů u národů, jimž náboženství zakazovala zobrazovat člověka a jiné tvory. Jakých překrásných výtvarů dosáhlo umění geometrického nebo rostlinného ornamentu.

Velký zásah do umělecké tvorby národů mělo křesťanství. A kdo by nemiloval něžné a překrásné Madony s Děťátkem a obrazy svatých, malované nejlepšími mistry světa s úctou a zbožností? Kdo by neznal postavy mučedníků vzpínajících se v asketické, zkrivené, strohé linii k nebeskému království doby gotické? Jak pestře a bohatě nás vítají vznášející se buclatí andílkové a cherubini na štukové klenbě obloukovitého baroka. Jak odlšné působí vznošené štíhlé linie gotických chrámů, zvedajících duši člověka k Bohu a bohaté barokní svatyně, velebičí malbami, štukami, sochami, zlatem a purpurem Boha.

Náboženství však neměla vliv jen na malířství, sochařství a stavitelství. Nezapomeňme, že člověk se umělecky vyjadřoval ještě jinými prostředky, a to zvukem, jak vlastním zpěvem a mluvou, tak zvukem různých nástrojů, dále rytmem, jenž způsobil umělecký projev pohybem či tancem a posléze vynalezením písma i uměleckým písemným záznamem. I na tyto umělecké projevy lidstva mělo náboženství veliký vliv.

Posvátné zpěvy ozývaly se prostorami hájů a chrámů a římskokatolické náboženství dalo lidstvu gregoriánský chorál, kláštery zdokonalovaly notový zápis zvuku a mše svatá nám dala formu církevní skladby, nehledě k pašijím, liturgickým hrám a konečně lidové písní duchovní. Nezapomeňme, že samy hudební nástroje byly už používány u starých národů v chrámech a při náboženských slavnostech a samy o sobě byly často uměleckými výtvarnými řezbářskými a tepeckými — zvláště u varhan — i sochařskými a malířskými. Římskokatolická církev nezná posvátné obřadné tance, ale i do umění tanečního učinila náboženství velký zásah. Vzpomeňme jen na tance chrámových tanečnic pohanských náboženství a i to, že David tančil před svatoštěnkem. Samozřejmě, že na umělecký písemný záznam lidstva, to jest na poesi, měla náboženství nebyvalý a velký vliv. Vždyť jen these mnoha náboženství byly sepsány nejen velikými mysliteli, filosofy, ale lidmi zároveň umělecky citlivými a mnohé z těchto vzácných výplodů lidského ducha a vnuknutí Božího jsou překrásnými básnickými díly. Takovým veleedilem uměleckým, odezírajícím od poslání nadpřirozeného, je Starý a Nový Zákon, stojící umělecky a básnicky tak vysoko, že inspiroval mnohé básníky a hudební skladatele, aby z něho čerpali své náměty.

A tu přicházíme k operní tvorbě, která obsahuje náboženské motivy anebo používá příběhů ze Starého a Nového Zákona. Samozřejmě není možno vyčerpat statisticky všechna taková díla. Je možno podat několik ukázek a příkladů ze světové a české operní tvorby. Tyto náměty obsahují třeba jen nějaký náboženský prvek, nebo obřad, či událost, nebo pojednávají výlučně o náboženské otázce a posléze čerpají z katolického náboženství, a to z legend, života světců nebo z Písma sv.

Sledujme několik příkladů ze světové operní tvorby. Již první opera na text, který napsal *Ottavio Rinuccini* a hudbu složil r. 1594 ve Florencii *Jacopo Peri*, nazývala se „*Dafne*“ a jejich druhá opera z roku 1600 „*Eu-*

ridice“, dokonce vydaná tiskem, nám svým názvem osvětlují, co bylo jejich obsahem. Byly to látky z mytologie Řeků a Římanů, kde polobozi a hrdinové prozvali své osudy, jež byly často řízeny hierarchií bohu. Skladatelé té doby, jako *Giuseppe Caccini*, *Claudio Monteverdi* s operami „*L'Orfeo*“ z r. 1609 a „*Arianna*“ asi z r. 1614 a jiní, zabývali se podobnými náměty.

V době barokní nastupují další, jako *Francesco Cavalli* (1600—1676) s operami „*Didone*“ a „*Giason*“, *Marc' Antonio Cesti* (1620—1673) na příklad s operou „*Il Pomo d'oro*“, kde je veliká scéna v pekle, *Alessandro Stradella* (1645—1682), *Alessandro Scarlatti* (1659 až 1725), *Giovanni Battista Pergolesi* (1710—1736) a další, se slavným libretistou oper a básníkem *Pietrem Metastasiem* (1698—1782), až do velkého reformátora opery *Kryštofa Vilibalda Glucka* (1714—1787) používali velkou měrou jako námětů svých oper mytologie řecké a římské. Samozřejmě, že i náměty čerpane z náboženství katolického byly též často užívány.

Tím přecházíme do rokoka a do hudebního klasicismu. Je samozřejmě, že křesťanský světový názor ovládl celé umělecké tvoření, a tudíž i obsah operních děl tomuto odpovídal. Když opera neobsahovala přímo děj z doby předkřesťanské a nebo naopak, neobsahovala přímo legendu, život světce nebo namet z Písma svatého, bylo samozřejmě, že postavy vystupující v ději byli dobří křesťané a věřící. Jen charaktery pochycené a vyložené špatné nebo spolčující se s ďáblem nepoklady a jeho mocnostmi proklínaly třeba Boha a tak pod. Samozřejmě, že závažný vliv na uměleckou tvorbu velikých uměleckých duchů byla doba encyklopedistů v rokoku. *Spinoza*, *Kant*, *Locke*, *Rousseau*, *Hume* a jiní filosofové a konečně Veliká revoluce francouzská byli zásahem tak mocným, že působili na celý kulturní svět. Baroko zúročovalo s vážnou operou. Barok byl otcem osvícenství a dědem klasicismu. Stará italská opera seria (vážná) uchýlila se na katolické dvory a mimo vznikla opera buffa, opera comique, ballad-opera a singspiel.

Klasickou hudební komedii založil *Wolfgang Amadeus Mozart* (1756—1791). Z jeho oper možno jmenovat „*Kouzelnou flétnu*“, v níž je nepatrný náboženský motiv starého Egypta, fantasticky zpracovaný a zastoupený veleknězem Sarastrem, jenž vyzývá bohyni Isis a boha Osirida v překrásné basové světoznámé arii, dále skupinou kněží a rituálním obřadem zkoušky čistoty, poctivosti a věrnosti Paminy a Tamina ohněm a vodou. Libreto napsal *Schikaneder*.

Gounodova opera „*Faust a Markétka*“ (1859) na libreto *Julia Barbiera* a *Michela Carrého* čerpá svůj obsah z prvního dílu Goetheova „*Fausta*“, jenž je nám znám. Střetání ďábla s Bohem je náplní Goetheho básně a scéna zoufalé Markětky v chrámě, kamž ji pronásleduje ďábel, připomínající jí její hřích s Faustem a trest, je jednou z nejsuggestivnějších scén opery.

Náboženský spor katolíků s protestanty a jejich pobítky odehrává se v operě „*Hugenoti*“ od německého skladatele, žijícího v Paříži, *Giacoma Mayerbeera* (1791—1864) na libreto, jež napsali *E. Scribe* a *Deschamps*.

Za zmínku stojí *Giuseppe Verdiho* (1813—1901) opera „*Don Carlos*“, na text *Méryho* a *Camille du Locleho*, která se odehrává za doby Filipa II. a inkvisice ve Španělsku.

Též opery německého skladatele *Richarda Wagnera* (1813—1883), k nimž si psal sám texty, obsahují náboženské motivy. Jednak z germánského bájesloví, jednak katolické. Tak *Lohengrin*, ze stejnojmenné opery, jest rytíř sv. Grálu a jeho modlitba k Bohu přinese rozuzlení příběhu. V operě „*Parsifal*“ vystupuje pouze rytíř sv. Grálu, *Gurnemanz*. Avšak již v dalších operách, v tak zv. „*Prstenu Niebelungů*“, t. j. „*Zlato Rýna*“, „*Valkýra*“, „*Siegfried*“ a „*Soumrak bohů*“, shledáme se s germánskou mytologií a pohanskými germánskými bohy. Posléze obsahem opery „*Tannhäuser*“ jest opěvání lásky rytířskými pěvci a pokání *Tannhäuserovo*. *Wolfram* zpodobňuje lásku s čistým pramenem, který nesmí býti zkalen. *Tann-*

häuser však tvrdí, že pramen jest k tomu, aby se z něho pilo a zpívá vášnivě o lásce Venušině, jejímž kouzlem byl předtím jat. Vzbudí všeobecně pohoršení a odejde pak s pouťníky do Říma poprosit sv. Otce o odpustění. Po dlouhé době se Tannhäuser vrací sešlý, rozedraný a zoufalý, hledá Venušinu horu, neboť sv. Otec mu neodpustí dříve, dokud se jeho hůl nezazelená. Poutníci přinášejí posléze papežovu hůl, která se zazelenala na znamení, že Tannhäuserovi bylo odpuštěno. V té chvíli Tannhäuser umírá nad zemřelou svou věčnou a čistou láskou Alžbětou.

Možno též vzít zřetel k *Pucciniho* (1858–1924) opeře „*Toska*“, na text *V. Sardoua, L. Illica, G. Giacosa*, v jejímž prvním jednání se na jevišti slouží mše svatá.

Z cizích oper jsou zajímavé také ty, jichž obsahem jsou legendy. Jsou to: „*Legenda o Josefovi*“ od německého skladatele *Richarda Strausse* a „*Legenda o sv. Kryštofu*“ od francouzského skladatele *Vincenta d'Indy*. Prvé dílo je jednoaktové a pojednává o mladém Josefovi a Putifarově ženě, která po něm zatouží hříšnou láskou. Josef vytrvá ve své čistotě, obrací se k Bohu. Z pomsty má být mučen, ale je ochráněn archandělem, jenž ho vyvede z paláce a vznese se s ním k nebi. Putifarova žena se zaškrtí šňůrou perel. Druhé dílo je posvátné drama, které nám předvádí siláka a pohana Auferu, jeho hledání pravého Boha, jeho omyly a hříchy, posléze jeho obrácení na víru, odolávání zlu a mučednickou smrt, spojenou se zázrakem.

Zajímavé opery jsou též skladby jihoslovanského skladatele *Ivana Zajce*, „*Otčenáš*“, v níž se řeší problém pomsty a křesťanské morálky a „*První hřích*“, pojednávající alegoricky o ďáblu a vině prarodičů lidstva.

Přecházíme k cizím operám, čerpajícím svůj obsah z Písma svatého. Názvy samy již prozrazují jejich původ. Tak dílo „*Josef a jeho bratři*“ od francouzského skladatele *Št. Méhula* uvádí nás do Egypta, kde Josef hledá svého otce Jakuba, dále nám předvádí jeho shledání s otcem a se svými bratry. Opery, jako „*Sábská královna*“ od rakouského skladatele *Karla Goldmarka*, „*Salome*“ *Richarda Strausse*, „*Samson a Dalila*“ francouzského skladatele *Camilla Saint-Saënsa*, „*Judith*“ francouzského skladatele *Artura Honeggera* určují samy svůj původ.

Mezi ruskými klasickými operami najdeme „*Sestru Beatrici*“ od *Alexandra Tichonoviče Grečaninova*. Je to fantastický legendární námět podle Maeterlincka, z klášterního prostředí. Řeší hřích světské lásky řeholnice s křesťanským pojmem „provinilcům odpouštětí“. Též v slavné *Musorgského* opeře „*Boris Godunov*“, objevuje se markantně náboženský problém boje církve katolické proti pravoslaví, a v další jeho opeře „*Chovanščin*“ jsme účastni potlačení starověrců.

Po těchto několika příkladech ze světové operní tvorby podívejme se na českou operní tvorbu, která nám poskytuje též několik markantních dokladů oper s náboženskými motivy.

Mezi nejstarší provozovatele oper, nebo her se zpěvy, možno považovati u nás studentské koleje. V r. 1559 nebo 1560 hrána v pražském Klementinu několikrát alegorická hra „*Spor těla s duší*“. Opera to nebyla, ale účinkoval orchestr a snad pěvecký sbor. V české řeči hrálo kolejší divadlo po prvé v roce 1567, a to od *Mikuláše Salesia* „*Tragedie o sv. Václavu, mučedníku*“, což ovšem zase nebyla opera. K tomu druhu se blížil více melodram *Jana Dismase Zelinky* r. 1723 „*De S. Venceslao čili Sub olea pacis atd.*“.

Antické náměty obsahovaly opery *Jana Ev. Antonína Koželuha* (1738–1814) „*Demofonte*“ a „*Alessandro nelle Indie*“ na texty *Metastasiovy*. Také slavný Čech *Josef Mysliveček* (1737–1781), jenž prožil skoro celý život v Itálii a napsal velké množství oper, obíral se náměty z mythologie řecké a římské, jak dosvědčují názvy některých jeho oper: *Demetrio*, *Impermnestra*, *Antigone*, *Demofonte*, *Olympiade* a j.

U dalších českých skladatelů nenalézáme operní skladby s náboženskými motivy. Ani první česká opera „*Dráteník*“ z r. 1825 od *Františka Škroupa* k nim nepatří. Až v opeře *Fr. Z. Skuherského* (1830–1892) „*Vladimír, bohův zvolenec*“, seznamujeme se s bojem pohanství s křesťanstvím v Bulharsku ve formě pověsti.

Tím přecházíme k vlastnímu geniálnímu zakladateli a tvůrci české operní tvorby, *Bedřichu Smetanovi* (1824 až 1884). Z jeho děl možno poukázat jen na dvě. V opeře „*Tajemství*“, složené na libreto *Elišky Krásnohorské*, ve druhém jednání setkáváme se s procesím, jdoucím do kaple na Bezděz za zpěvu překrásné mariánské písně „*Matičko Boží, obětuj*“, která zcela zdomácněla v katolických chrámech. V „*Čertově stěně*“, rovněž na libreto *Elišky Krásnohorské*, bojuje Rarach - ďábel proti úmyslu pana Voka z Rožmberka, postaviti klášter a střetává se též s poustevníkem Benešem.

U *Antonína Dvořáka* (1841–1904) se shledáváme s více díly, která nás z našeho hlediska zaujmou. Jímavý je začátek opery „*Jakobín*“ na libreto *Riegrův-Červínkové*, kdy po dlouhých letech vrací se syn hraběte z ciziny do vlasti, ocitá se s manželkou na náměstí městečka před chrámem, z něhož se nese nábožná píseň českého lidu. V „*Armídě*“ složené na libreto *Jar. Vrchlického* ocitáme se v prostředí křížácké války. Oratorium „*Svatá Ludmila*“ na text *V. J. Novotného* podle *Vrchlického* má již přímý náboženský obsah. Pohanská kněžna *Ludmila* pozná křesťanskou víru od sv. Ivana. Kníže *Bořivoj*, spatřiv *Ludmilu* během lovu u poustevny *Ivanovy*, zahoří k ní láskou. Je obrácen též na pravou víru a oba jsou pokřtěni a oddáni sv. Ivanem.

Zdeněk Fibich (1850–1900) má ve své opeře „*Šárka*“ na slova *Anežky Schulzové* pohanskou obětí bohmů a obsahem „*Pádu Arkuna*“, taktéž od *A. Schulzové*, jest vítězství křesťanství v nejsevernější výspě baltických Slovanů, na *Rujaně*, smrt *Svantovitova* velekněze a ztroskotání chrámu pohanských bohů.

Překrásná zpěvohra „*České jesličky*“ od *Jaroslava Křížky*, nar. 1882, na text *Dr. Jana Porta a Bohuše Stejskala*, předvádí nám biblické příběhy z tradic českého lidového podání. Dílo začíná doufáním *Adama* a *Evvy*, že Bůh jim odpustí a sešle *Spasitele*. Děj pokračuje mladím *Pannou Marie*, jejím zasnoubením s *Josefem*, zvěstováním, zrozením *Ježíše* a příchodem sv. *Tří králů*, které ponouká pokušitel, aby navštívili *Herodesa*. Druhé dějství začíná andělskou výzvou pastýřů, kteří pak spěchají do *Betlema*, kde holdují všichni se sv. *Třemi králi* malému *Ježíšku*. Ve třetím dějství oznamuje pokušitel *Herodesovi*, že sv. *Tři králové* se mu vyhnuli a *Herodes* nařizuje pobít všechny chlapce. Anděl varuje *Marii*, která pak prchá na oslátku do *Egypta*. Pokušitel se snaží pomocí vojnů zahubit *Ježíška*, ale ten zázračně vyvázne. *Herodes* je Římány přinucen vzdát se trůnu a pokušitel ho odnáší do pekel. Zpěvohra končí epilogem. *Marie* s *Ježíškem* přichází k *Simeonovi*, jenž prorokuje, že *Dítě* zemře na kříži, vstane z mrtvých a vykoupí lidstvo.

Neméně závažná opera je „*Jidáš Iškariotský*“ od *Rudolfa Zamrly* (1869–1930) na text *Ant. Fencla*. Porobený a pobouřený lid židovský je hnán *Judou* z *Iškariotu* do odboje. *Jidáš* vidí v *Kristu* osvoboditele s nadpozemskou mocí, danou *Bohem*. *Ježíš* napomíná *Jidáše* a ve jménu lásky odmítá jakékoli násilí a když praví: Dejte císařovi, což jeho jest!, tu se zmocní *Jidáš* pochybnost. Je *Ježíš* z *Boha*, či zaprodancem *Říma*? *Není-li Ježíš* z *Boha*, provede odboj *Jidáš*. Před *Pilátem* dychtí *Jidáš* po důkazu a nabádá *Ježíše*: Ukaž, jsi-li z *Boha*! *Touží*, aby *Ježíš* přiměl zázrakem lid ke vzpouře. Když toho nedosáhne, domnívá se *Jidáš*, že nadešla jeho chvíle a stavi se v čelo davu. Ale je prohlášen zrádцем a prodejným. Stěží vyvázne kamenováním. Pod *Golgotou*. Skály pukají, *Jidáš* zoufá. *Kristus* vstává z mrtvých a *Jidáš* je všemi odpuštěn. *Jidáš* ztroskotává a volí smrt.

Velmi zajímavým dílem jsou od *Bohuslava Martinů* nar. 1890 „*Hry o Marii*“, které jsou rozděleny na čtyři oddělení. V prvním „*Panny moudré a panny pošetilé*“, složené na adaptaci francouzského textu *Vítězslavem Nezvalem*, odehrává se známé podobení. V druhém, „*Mariken z Nimegue*“ podle flámské legendy napsal text *Henri Ghéon*, česky upravil *V. Závada*, seznamujeme se s dobrodružnou pannou *Mariken*, s jejím svedením *Belialem*, zhřešením a posléze s pokáním a spasením. V třetím oddělení spatřujeme pastorela na slova lidové poesie moravské „*Narození Páně*“ a ve čtvrtém, nazvaném „*Sestra Paskalina*“, legendu od *Julia Zeyera*.

Opera „*El Christo de la Luz*“, od moravského skladatele *Vladimíra Ambrose*, nar. 1891, na slova *Květy*

Zahradníkové-Krapkové podle jedné legendy od *Julia Zeyera*, z jeho sbírky „*Legenda o Kristu*“, předvádí nám konflikt fanatického izraelity s křesťanstvím, ztělesněným v Kristu.

Možno též jmenovati dílo „*Rácheľ*“ od *Fr. Suchého*, nar. 1891, na báseň *Hviezdoslavovu*, s námětem vyvraždění nemluvněte za Herodesa.

To jest tedy několik markantních příkladů ze světové

a české operní tvorby. Samozřejmě, jak již výše řečeno, nelze vyčerpát všechny příklady. Taková práce by byla pak zaměřena k jinému účelu, než jaký byl vytčen tomuto článku. Vidíme však z těchto několika dokladů, že se často zabývali operní libretisté a skladatelé přímo náměty náboženskými nebo se alespoň v jejich dílech částečně nebo místy objevují.

Miloš Pilát, operní režisér

GALERIE VLASTENECKÝCH KNĚŽÍ

P. VOJTĚCH NEJEDLÝ, VLASTENECKÝ KNĚZ A SPISOVATEL

Neznámé jméno venkovského řezníka Jana Křtitele Nejedlyho v Zembráči měli svými zásluhami o probuzení českého národa proslavit oba jeho synové, Vojtěch a Jan. Prvorozený Vojtěch se narodil 17. dubna 1772, aby se tak stal duchovním vůdcem svého mladšího bratra Jana. Upozorniv na sebe v zembrácké škole neobyčejnou bystrostí a chápavostí katechetu P. Václava Jahodu, byl na jeho popud roku 1783 poslán do Prahy, aby rozšířil své vzdělání nejprve na hlavní škole a pak na piaristickém gymnasiu, hlavně ovšem, aby si důkladně osvojil němčinu a latinu. Skutečnost, že dostal státní stipendium, svědčí, že konal své povinnosti skutečně dobře. Brzo začal projevoval své individuální sklony živým zájmem o světové literatury. Zde nevystačil už se znalostí němčiny a latiny, ale musel se přiučit dalším moderním jazykům, francouzštině, italštině a angličtině, aby mohl v originále číst klasiky Fenelona, Marmontela, Florianu, Adissona, Tassa, Boccaccia, kteří tehdy určovali literární vkus doby. Ještě když se obíral humanitními studiemi, přišel za ním do Prahy o čtyři léta mladší bratr Jan, jehož se vpravdě bratrsky ujal, pomáhal mu ve studiích a svým příkladem a povzbuzením vychoval z něho významného buditele. V té době však se ještě Vojtěch sám vznášel na vzdutých vlnách obdivu k mladé německé literatuře, z níž ho poutal hlavně Bürger, Wieland a Klopstock do té míry, že se nejen pokoušel o německé verše, nýbrž obíral se vážným záměrem, že složí obsáhlou epopeji k oslavě Hermanna a Thusneldy.

Jakmile roku 1789 vstoupí Vojtěch na filosofickou fakultu, nastane překvapující obrát v jeho smýšlení a názorech: přijde do styku s otcovsky laskavým, vysoce učeným exjesuitou profesorem Stan. Vydrou, který ideálně založeného jinocha nadchne pro zneuznávání, posmívání a opovrhování mateřským jazykem. Zájem je probuzen a mladý Vojtěch se s radostným úžasem v univerzitní knihovně seznamuje se spisy českých spisovatelů Veleislavina, Koldína, Komenského a s literaturou bratrskou, o níž neměl dosud ani potuchy. Zanedlouho navazuje známost se stoupenci buditelského hnutí Tomsou, bratry Thámy, F. F. Procházkou, Dobrovským; a když jeho krajan Šebestián Hněvkovský založí roku 1790 mezi univerzitní mládeží a mladšími literáty spolek, který si vytkl za úkol šířit českou literaturu, hlavně básnickou, v nejširších sociálních vrstvách, stane se ihned jeho členem.

Tím je o jeho životním zaměření rozhodnuto: všechny své síly zapojuje plně do služeb myšlenky ovládající tehdy nejušlechtilejší české vzdělance: vzkrisením jazyka a literatury vyburcovat uspané české sebevědomí politické. Od té doby přestal rýmovat německy a hned se pokoušel o veršování v mateřském jazyku podle přízvukné prosodie, jak ji navrhol Dobrovský. Brzy se jeho příspěvky — epické i lyrické — a jeho prosa — duchovní i světská — začaly pravidelně objevovat ve všech tehdejších časopisech a almanších.

Přitom nezanedbával svého odborného studia; roku 1794 vstoupil do pražského generálního semináře a absolvoval jej úspěšně, byl 17. prosince 1797 vysvěcen na kněze. Za kaplana byl ustanoven do Drahoňova Újezda, odkud si ho po dvou letech vyžádal jeho bývalý katecheta P. Václav Lahoda, tehdejší farář u sv. Havla

v Praze. Po návratu do Prahy rozvíjí plně všechny své schopnosti a začíná provádět svůj životní program: účinnou láskou k bližnímu vést farníky k lásce k Bohu, vzdělávat svěřené duše duchovně, rozšiřovat obzor jejich vědomostí a upevňovat v nich lásku k vlasti a mateřskému jazyku: být zkrátka věrným služebníkem lidu. Obětavě vyhledával chudinu, horlivě konal své pastýřské povinnosti, a proto nechyběl nikde, kde bylo zapotřebí pomoci ať duchovní, nebo hmotné, či útěchy, rady, povzbuzení nebo literárního přispění, což mu vyneslo upřímnou lásku farníků a uznání představených. Kruh jeho přátel ještě vzrostl, takže se stýkal téměř se všemi žijícími spisovateli, učiteli a umělci. Své práce uveřejňoval v té době v Puchmírovu *Sebrání básní a zpěvů* i samostatně. Jeho verše byly tehdy ve velké oblibě v Praze i na venkově a při všech společenských zábavách bývaly hojně recitovány, mnohdy z rukopisu. Četné básničky byly zhudebněny Heldem, Vitáskem, J. Skřivánkem, Klatovským, Doležálkem, Rybou a některé z nich znárodněly, jako *Lenka*, *Ukolébavka*, *Hrobařská*, *Spokojený sedlák*, *Veselý pacholík*, *Předlidy*. Na své kaplanování v Praze vzpomínal po celý život jako na nejkrásnější dobu svého života.

Po čtyřech letech roku 1802 byl jmenován lokalistou v Pečicích a pracoval tam jako samostatný duchovní pastýř ještě horlivěji než v Praze. K jeho dosavadním povinnostem přibýlo vyučování náboženství a jiným předmětům ve školách. Pro svou křesťanskou sociální péči o všechny potřebné byl brzy velmi oblíben u lidu a pro velkou vzdělanost a kazatelskou výbornost u ostatních kněží a u šlechty, hlavně u vítěze nad Napoleonem u Lipska, knížete Karla Filipa Schwarzenberga, jehož častým hostem byl na Orlicku. Literárně vydal v této době, a to roku 1806, svá nedělní a roku 1807 svá sváteční a postní kázání. V. M. Kramerius je ocenil v *Příteli lidu* 1806, str. 45, takto: „Tento náš znamenitý vlastenec, jakož všechny své práce jazykem libým a snadno pochopitelným sepsal, tak obzvláště v těchto svatých věcech této nejpřednější vlastnosti pro lid venkovský šetřil. Což pak zvláště tato kázání poručena činí, jest to, že p. spisovatel s přednesením sv. učením i mnohé pěkné příběhy a příklady k vzdělání lidu spojil.“

Když jeho bratr Jan začal roku 1806 vydávat *Hlasatele*, přispívá do něho povídkami, v nichž projevuje opožděné osvícenské názory. Tak v povídce *Rytíř bezhlavý*, označené jako „česká pohádka“, připojuje úvod: „Kde lidé moudrosti nehledí, tam panují hrubé mravy, obyvatelé jako divoká zvířata se pronásledují a svůj život trpký činí. Tohoť důkazem jsou příběhy minulých věků. Nikdy bych na nešťastné časy nevzpomněl, nikdy bych činů hanebného lotra nepřednesl, kdyby za našich dnů nebylo ochránců tuposti, kteří na mravy zkažené žerhají a minulé věky do nebes vychvalují...“ a ovšem na hrdinu jakožto prototyp zkaženosti nakládá hany, již by se pokryla celá armáda. V duchu ukončeného již XVIII. století zle nevráží na středověk. V úvodu k *Svaté vojně na východě* praví: „Ač křesťané žádných skutků křesťanských do sebe neměli, toliho slovy Krista vyznávající již dávno od učení jeho odstoupili: přece žádným způsobem připustiti nechtěli, aby kdo jináče smýšlel, nebo k jinému náboženství se přiznával.“ A zle kráká křížáky za jejich skutečné ne-

bo domnělé zločiny, a u nevěřících naproti tomu jako věrný humanista vidí jasné lidství! Nejzdařilejší je povídka „pro mládež“ *Ladislav a jeho dívky*. Orientální látku zpracovává v povídce *Quido, poslední král jerusalemský* a *Nuredýn* způsobem na mnoha stránkách rozvlácným, ale fabulačně zajímavým a obsahově bohatým. *Vděčná dcera* a *Štěstí* pišti vysoko laděným moralisujícím tónem. Podle intencí bratra Jana sepsal několik idyl, rovněž osvícensky a mravoučně pojatých. Tak *Staroušek* hlásá náboženskou snášenlivost: Hajný za nepohody přijme pod střechem cizince, ale jakmile pozná, že je jiné vry, vyžene ho zpátky do nečasu. Za chvíli, pod tlakem svědomí, jde pro něj a je ze svého náboženského předsudku vyléčen. Vojtěchu Nejedlému, jakožto osvícenci je „humanita“ především. *Starostlivá matka* a *Jitro* jsou idyly již moderněji pojaté a živě vyprávěné. Z básní uveřejnil v *Hlasateli*: *Jaroslav Šternberk aneb vysvobozené Čechy*, *Veselý pacholík*, *Stařec*, *Muž*, *Mládenec*, *Panna*, *Ranní píseň*, *Syn*, *Cest*, *Milostivý hrdina* a *J. Pravý vlastenec* má být nejen dobrým bojovníkem ve válce, nýbrž i v míru „vátku vede s škodnou nocí“, neboť má být špičkou pokroku, vzdělavatelem lidu a zakladatelem jeho hmotného blahobytu, jak nabádá v stejnojmenné básni. *Jak nesmírně předběhl tímto ideálem svou dobu!* Jinak mají jeho verše všechny nedostatky básnické školy Puchmajerovy: jsou rozvlácné, bezduché, byť i libozvučně rýmované a místy vtipné, ale hlavně opožděné, vycházející v době, kdy básnické snahy a vkus byly už jiné.

Nicméně nedbali těchto literárních nedostatků jeho farníci, kteří měli na očích jeho vzorný, pracovitý kněžský život, takže když byl roku 1807 jmenován farářem na Velizi, prosili, desátek slibovali, jen aby jich nepouštěl. Ale jmenování bylo provedeno a Nejedlý přesídlil na Veliz, kde složil dlouhou epopej *Přemysl Otakar v Prusích*, didaktickou báseň *Karel IV.* a prózu *Vratislav*, líčící křížácké války. Z drobných básní měl úspěch *Napoleon*, v níž vyzdvihl — bylo to 1812 — jak téměř všichni evropští panovníci jsou Napoleonem podporováni, jenom Rusko je svobodné a klade odpor. Pro zajímavé thema byla báseň přeložena do čtyř jazyků.

Z Velize odešel roku 1813 do Mirošova, kde byla fara zanedbaná a osada mravně zpustlá. Vojtěch Nejedlý se nezalekl a už v několika málo letech platila jeho osada za vzornou v celém okolí. Vedle epopeje *Svatý Václav* psal příspěvky do obnoveného *Hlasatele* a *Ziegle-*

rova *Přítele dětí* a *Věrného raditele*. Do Mirošova za ním alespoň jednou za rok zajížděli k „přátelským schůzkám“ jeho přátelé bez rozdílu literárních směrů, ježto Nejedlý byl velmi snášenlivý a věc pravopisu a prosodie považoval za podružnou, klada důraz na obsah. Byly sice radostné tyto chvíle přátelského pohovoru, porad a plánů do budoucnosti, ale největší radost Nejedlý zažil, když po třináctileté duchovní práci odcházel na děkanství v Žebráce. Když totiž 14. února 1826 po sedmé hodině ráno vyjel z fary, klečeli muži, ženy, děti a starci dvěma řadami po celé dlouhé vsi, zastavovali vůz a volali: „Proč nás opouštíš, dobrý pastýři! My všichni tě srdečně milujeme!“ děkujice mu tak za duchovní a mravní obrodu, kterou u nich provedl.

Pobyt v Žebráce, i když spadá do podzimu jeho života, je znamenán další činností, ještě energičtější a mnohotvárnější. Jeho vyšší příjmy umožňují, aby ze svého mohl platit kaplana, kterého bylo pro velikou osadu tolik zapotřebí. Zakládá nebo podporuje ústavy pro chudé, dobročinné a vzdělávací instituce, poděluje knihami školní mládež, jež až do konce života zůstává „jeho miláčkem“, opatruje ji šatstvem, obuví a je-li třeba i potravinami. Za jeho správy bylo příslovečné, že nikdo neodcházel z děkanství s prázdnými rukama. Literárně už jenom paběrkuje. Ničím jiným není vydání nebo opět vydání jeho spisů, jež bylo umožněno bohatým dědictvím po jeho zemřelém bratru Janovi. Spisy jeho, hlavně ovšem básně, vycházejí se značným časovým zpožděním, kdy v novém, svěžím literárním ovzduší rychle uvadaly. Těžiště jeho buditelské činnosti nespočívá ostatně v umělecké ceně jeho tvorby, nýbrž v jejím obsahu, který, přiměřeně době, uvědomoval nejširší vrstvy národní a pro svou zajímavost lákal lid k četbě českých povídek a eposů a odváděl od četby německých děl. Přes příznivé kritiky si on sám své literární práce příliš necenil, „jestliže jimi prospějí naší literatuře a schopnějších a mocnějších duchů k lásce vlastenecké a k zvelebení jazyka našeho jimi povzbudím, bude to mé nejsladší potěšení“, píše 1832 K. Havlíkovi.

Zemřel klidně, zaopatřen sv. svátostmi 7. prosince 1844, odkázav všechno své movité jmění místním chudým, škole „Budči“, městskému chorobinci a na mešní fundaci. Knihovnu daroval žebračkému děkanství.

J. B.

NÁŠ ZÁPISNÍK

ZAHÁJENÍ NOVÉHO STUDIJNÍHO ROKU

Ve čtvrtek dne 9. října t. r. zahájila C.-M. římskokatolická bohoslovecká fakulta v Praze svůj nový studijní rok. Při zvuku fanfár, které zahráli Svatohorští ministranti, vstoupil do auly zaplněné bohoslovci profesorský sbor ve svých slavnostních talárech, zástupce SÚC p. odb. přednosta J. Dolek, J. M. nejdp. kap. vikář A. Stehlík, Spectabilis děkan a proděkan fakulty, nový rektor a spirituál semináře, ředitel Přípravného kursu a hosté. J. M. nejdp. ordinář představil nové představené fakulty i kněžského semináře a ve své úvodní řeči zdůraznil význam studia theologie a poslání kněze v lidové demokratické státě. Potom promluvil jménem SÚC p. odb. přednosta J. Dolek, který vyzvedl péči státu o církev, ujistil, že se i v budoucnosti bude stát pečlivě starati o potřeby věřícího lidu a o kněžský dorost, při čemž nežádá od bohoslovců a kněží nic jiného, než upřímnou loyaltitu. Spectabilis děkan fakulty Msgre Dr. J. Hronek a nový rektor semináře J. M. metr. kanovník Dr. J. Kubík pozdravili bohoslovce na počátku nového školního roku a vytyčili jejich úkoly a práce. Závěrem promluvil za své konseminaristy bohoslovec Jelinek. Veni sancte bylo ve středu a celebroval je p. proděkan prof. Dr. J. Merell. Slavnost byla zakončena státními hymny.

CELOSTÁTNÍ MÍROVÝ VÝBOR KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

konal svou pravidelnou schůzi předsednictva ve čtvrtek dne 2. října t. r. za předsednictví br. ministra ThDr

Jos. Plojgara, který také pronesl svůj referát, v němž ukázal nejen na mezinárodní politickou situaci, ale velmi důkladně probral i události vnitřní. Z církevně politických událostí zaujal stanovisko k projevu ministra Kopeckého a vysvětlil také otázku vyučování náboženství. J. M. njdp. kapitulní vikář Stehlík promluvil o našem boji za světový mír, br. povereník Dr. Alexander Horák a br. povereník prof. Jozef Lukačevič ukázali na praktických příkladech výstavby Slovenska na zvyšování životní úrovně v naší vlasti a bohatá diskuse všech přítomných dala bohatou náplň této schůzi. Závěrem schůze odpověděli na dotazy p. náměstek ministra ing. Josef Plíhal a odb. přednosta J. Dolek.

JUBILEA

Na sv. Václava sloužil svou zlatou mši svatou v Praze na Slupi vsdp. P. Josef Nádvorník, děkan v Rožďalovicích, který byl za okupace vězněn gestapem. — Dne 10. m. m. oslavil sedmdesátiny gen. vikář O. Cr. děkan Frant. Borg. Bronec, farář v Řevnicích u Prahy. — V listopadu slaví své narozeniny: JUC Jan Šanda, děkan a spisovatel v Bernarticích (dne 3. 11.), J. M. kanovník Gabriel (5. 11.), J. M. prelát a kanovník Dr. B. Opatrný (10. 11.), prof. F. Panuška CSsR (15. 11.), J. M. njdp. kap. vikář pražský A. Stehlík (24. 11.). — Padesátiny oslaví dne 26. listopadu J. M. kanovník Bohuš Černocký a své čtyřicáté narozeniny vldp. farář a spisovatel P. Václav Zima dne 22. listopadu. — Všem jubilantům hojnost požehnání Božího

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník II. - Číslo 9. - V Praze dne 31. října 1952.

KNĚŽSKÁ BESEDA

Říjnová kněžská beseda byla konána v Kněžském domově ve čtvrtek dne 9. října o 14. hodině. Církevní politickou aktualitu přednesl odb. přednosta Dr. F. Hub, načež následovala velmi živá diskuse přítomného duchovenstva. Druhá přednáška byla na thema Sociální otázka ve světle evangelia, kterou přednesl J. M. kanovník B. Černocký a v diskusi promluvil vsdp. ThLic. M. Rajmon, mimo jiné dpp. se besedy zúčastnilo 71 kněží, neboť jako hosté přišli i dpp. dleci na školení. Příští beseda se koná dne 6. listopadu t. r. a promluví na ní pp. náměstek ministra ing. J. Plíhal a vsdp. vikář J. Košnar. Závěrem budou promítnuty filmy.

CHRÁMOVÉ DRUŽSTVO

Od 25. října t. r. možno obdržeti v prodejnách Chrámového družstva kadidlo (pro slovenské duchovenstvo u Spolku sv. Vojtěcha). Každý farní úřad má nárok na půl kg. Proší proto Chrámové družstvo, aby se duchovní správci farností obrátili na prodejnu ve svém kraji, kde kadidlo obdrží na základě písemného potvrzení farního úřadu, pro který je přiděl určen. Aby bylo zajištěno spravedlivé rozdělení, nesmí prodejna bez tohoto potvrzení kadidlo vydat. Pokud by některý důstojný pán spravoval více farností a má skutečně zvýšenou potřebu kadidla, předá prodejně zvláštní potvrzení rovněž pro další spravovanou farnost.

Postříbřené pateny k zaopatřování (cena Kčs 755.— za kus) možno objednat přímo u ústředí, Chrámové družstvo, Praha II, Vladislavova 12.

PEČE O KOSTELY V GOTTWALDOVSKÉM KRAJI

Jakou péči potřebám církví věnuje naše lidové demokratická republika, dosvědčují číslce o příspěvku státu na opravy a údržbu kostelů a církevních budov v Gottwaldovském kraji v roce 1951. Celkem zde bylo vydáno ze státní pokladny na tyto účely téměř čtyři a půl milionu Kčs. Mezi nejvýznamnější církevní památky a budovy, opravené v tomto kraji v předešlém roce, patří chrám sv. Mořice v Kroměříži, jehož krytina byla opravena nákladem 120.000 Kčs, kostel P. Marie v Kroměříži, kde nová krytina stála přes 300.000 Kčs, dále oprava a renovace kaple sv. Františka Xav. rovněž v Kroměříži, jež stála přes 130.000 Kčs, oprava kostela v Pitíně u Uh. Brodu, kde bylo třeba nákladnými injek-

cemi do základů chrámu a do zdiva zachraňovat stavbu před hrozbou zřícení, kteréžto práce si vyžádaly nákladu 1.244.000 Kčs, a posléze celková oprava a renovace kaple Cyrilly na Velehradě, jež stála přes 323.000 Kčs. Na všechny tyto práce byla poskytnuta cele úhrada ze státní pokladny. Kromě toho byly provedeny další opravy chrámů, na něž rovněž podstatnou částí přispěl stát. Tak na př. na opravu českobratrského kostela v Jasenné u Gottwaldova poskytli stát 219.000 Kčs, na opravu katolického kostela ve Vacenovicích u Kyjova 105.000 Kčs, na opravu kostela v Brumově u Valašských Klobouků 211.000 Kčs, kostela v Brankách u Val. Klobouků 189.000 Kčs a kostela v Syrovíně u Veselí na M. 120.000 Kčs.

OPRAVY KOSTELŮ A CÍRKEVNÍCH BUDOV V KRAJI HRADECKÉM

V roce 1951 bylo v kraji Hradec Králové vyplaceno ze státní pokladny na opravy kostelů, církevních budov a památek všech církví na 2.800.000 Kčs. Jednou z největších oprav byla oprava kostela v Sedloňově v okrese Dobruška, na kterou stát přispěl 256.000 Kčs vedle příspěvku přes 20.000 Kčs na opravu varhan, dále oprava kaple v Petřkovicích u Trutnova, na niž stát věnoval přes 221.000 Kčs, filiální kaple ve Smiřicích, jež si v r. 1951 vyžádala ze státní pokladny 200.000 a v níž se dále pokračuje, oprava arciděkanského chrámu v Jičíně, na kterou stát poskytl 183.000 Kčs, oprava kostela v Deštně v Orlických horách, kde státní pokladna propatila přes 112.000 Kčs a v Levinské Olešnici v okrese Nová Paka, kde na opravu střechy kostela věnoval stát rovněž přes 112.000 Kčs. Největší příspěvek na opravy ze státní pokladny obdrželi však v Náchodě, kde stát přispěl na rekonstrukci severní věže chrámu sv. Vavřince 450.000 Kčs a na opravu starých, památkově chráněných šindelových střech církevních budov dalšími 381.000 Kčs. Kromě toho byl opraven další větší počet kostelů, jejichž opravy si vyžádaly náklad od 50 do 100.000 Kčs.

Slovenský kňaz kúpi „Sborník kontroverzi“ (všetky sväzky — 6). Prosím dpp. o zaslanie na adresu: František Marko, kaplán, Piešťany, Štefánikova ulica 1. Pán Boh zaplať.

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

RAKOUSKO

Podle zprávy švýcarského listu „Neue Zürcher Nachrichten“ promluvil nedávno vídeňský arcibiskup-koadjutor dr. Franz Joachym o situaci katolické církve v Rakousku. M. j. zdůraznil, že počet kněží klesl natolik, že to vzbuzuje obavy. Přitom se začíná projevat přestárlost duchovních. Jen v samotné vídeňské diecézi je 296 kněží starších 60 let. V dalším arcibiskup uvedl, že dělnictvo nemohlo být nábožensky podchyceno tak, jak by si katolická církev přála a v selaských vrstvách že je materialismus stále zdatelnější. Ošklivé následky přináší daleko jdoucí rozrušení manželství a sociální bída mnoha rodin.

POLSKO

Videňský list „Die Furche“ přinesl 23. srpna t. r. zprávu, podle níž „1811 polských duchovních, t. j. 18% celého kněžského stavu Polska v r. 1939, zemřelo jako oběť nacistického režimu podle nedávno uveřejněných údajů univ. profesora Stefana Biskupského v časopise »Ateneum Kaplanskie«. Z nich 1263 přišlo o život v nejruznějších koncentračních táborech, 548 bylo popraveno jiným způsobem. Nejtěžší byla postižena diecéze Włocławek, která počtem 214 obětí svého kleru ztratila téměř polovinu (49,2%) svých kněží. Pak následují diecése Hnězdo (48,8%), Pelplín (47,8%) a Lodž (36,8%).

Polská tisková služba přinesla zprávu, že v souvislosti s vyhlášením volebního programu výborem Národní fronty konala se ve Varšavě dne 9. t. m. všepolská konference Komise intelektuálů a katolických pracovníků při Polském výboru obránců míru. Konference, které předsedal kněz prof. dr. Jan Czuj, děkan katolické theologické fakulty Varšavské university, byla věnována diskusi o referátu známého katolického pracovníka Boleslava Piaseckého: Rozvojové perspektivy Národní fronty v Polsku. — Konference se zúčastnilo 63 kněží a několik desítek světských delegátů krajských komisí intelektuálů a katolických pracovníků při PVOM.

ZÁPADNÍ NĚMECKO

Lehrova západoněmecká policie přepadla nedávno byt katolické spisovatelky Kristiny Thomasové v Düsseldorfu, vypáčila skříně a uzmula všechnu spisovatelčinu korespondenci, množství knih a časopisů. Surový zákrok policie stal se na přímý pokyn t. zv. spolkového ústavního soudu, jenž je nástrojem Adenauerovy politiky. Spisovatelka Kristina Thomasová vystupovala proti Adenauerově válečné politice, proti zatahování Německa do amerických imperialistických záměrů a na obranu míru.

ŠVÝCARSKO

Vynikající švýcarský protestantský theolog profesor Karl Barth vystoupil znovu proti remilitarisaci západního Německa a prohlásil, že stoprocentně stojí na straně pastora Niemöllera, dr. Heinemanna a ostatních protivníků t. zv. generální smlouvy. Ve svém projevu neobyčejně ostře kritisoval generální smlouvu, kterou nazval doslova „nejtěžším politickým omylem od mnichovské »dohody« na podzim roku 1938“.

USA

Republikánský kandidát na presidentský úřad v USA, generál Eisenhower, snaží se zajistit si podporu všech reakčních sil ve Spojených státech ve volební kampani. Proto navštívil také newyorského arcibiskupa kardinála Spellmana, s nímž ho pojí zejména nenávisť proti všemu pokrokovému a hlavní proti Sovětskému svazu a zemím lidové demokracie.

IZRAEL

Nedaleko jordánského břehu bylo právě postaveno první stavení v nově založené zemědělské osadě, ležící na místě někdejší pevnosti, známé z Pisma svatého. — Před 70 lety založilo deset mladých Židů, ruského původu, nedaleko Jaffy skromnou osadu a nazvali ji Rišon de Cion (První v Sionu). Tam se postupně vyvinulo proslulé vinařství, jež je nyní jedním z kvetoucích izraelských průmyslů v někdejší Svaté zemi.

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ

Журнал католического духовенства.

Месяц чехословацко-советской дружбы, в котором этот номер журнала был издан, нашел отклик в передовой статье шефредактора, который под заглавием „Советский Союз и мы“ оденывает отношение чехословацкого католического духовенства к Советскому Союзу и показывает как энтузиазм и строительная сила советского народа могут и должны быть нам образцом и как благородное стремление к улучшению человеческой жизни на земле, торжествующее в Советском Союзе, воздвигает любовь и восторг. В богословской части журнала описывает доктор философии и богословия Франтишек Фалькенауер в своей работе пятое путешествие Святого Фомы и его объективность, тогда как доктор богословия Иосиф Касан продолжает объяснять историческое развитие церковного права. Вопрос о празднике поминовения усопших разбирает журнал в трех местах: в пасторальной статье декана Вячеслава Шебка о попечении духовного управляющего кладбищами, погом в иллюстрированной части четырьмя снимками из наших более известных кладбищ и в фейлетоне помещенном в иллюстрированном приложении. Очень замечательной является статья режисера М. Пилата, который объясняет читателям религиозные мотивы в оперном творчестве; и к этой статье приносит иллюстрированная часть несколько снимков. Гомилетическое приложение сего журнала содержит темы для проповедей на последние недели после праздника Святого Духа и для адвентных воскресений.

THE SPIRITUAL SHEPHERD

The Periodical of Catholic Priests.

The month of the Czechoslovak-Soviet friendship in which the journal has been issued found its repercussion in the leading article entitled "The Soviet Union and ourselves" in which the Chief Editor pays tribute to the attitude of the Czechoslovak Catholic Clergy towards the Soviet Union and shows how enthusiasm and creative ardour of the Soviet people are setting an example which should and must be followed by ourselves and how love and zeal now triumphant in the Soviet Union are being provoked by the generous effort for better life of mankind on the earth. The theological part of the journal refers to the work of Ph. and ThDr. František Falkenauer, on the fifth journey of Saint Thomas and its objectivity, whereas Ph. and JUDr. Joseph Kasan continues to explain the historical development of the ecclesiastical law. The journal deals three times with All Souls' Day holiday issue i. e. in a pastoral article written by the Dean Václav Šebek on the spiritual administrator's care of the God's acre, in the illustrated supplement containing four snapshots from our most important cemeteries and in a commentary to the illustrated supplement. Special attention deserves the article of the stage manager M. Pilát, explaining to the reader the religious motives in opera composition; the article is also accompanied by several photographs in the illustrated supplement. The homiletic supplement of this number contains themes for sermons to be delivered on the last Sundays following the Witsuntide and the Advent Sundays.

LE BERGER SPIRITUEL

Le Journal périodique des prêtres catholiques.

Le mois de l'amitié soviéto-tchécoslovaque, au cours duquel le journal paraît, a trouvé son écho dans l'éditorial du rédacteur en chef, qui sous le titre de «L'Union Soviétique et nous» apprécie l'attitude du clergé catholique en Tchécoslovaquie envers l'U.R.S.S. et démontre combien l'enthousiasme et l'élan constructif du peuple soviétique peut et doit nous servir d'exemple, et comment ce noble effort cherchant à créer une vie meilleure de l'homme sur la terre et triomphant totalement en Russie Soviétique éveille l'amour et l'enthousiasme de l'humanité entière. Dans l'oeuvre du Ph. et ThDr. František Falkenauer, la partie théologique s'occupe du cinquième voyage de Saint Thomas et de son utilité, tandis que Ph. et JUDr. Josef Kasan continue son exposé sur l'évolution historique du droit ecclésiastique. En ce qui concerne la Toussaint, le journal apporte trois articles: l'article pastoral du doyen V. Šebek sur les préoccupation et soins de l'administrateur ecclésiastique concernant le champ de repos, la partie illustrée comportant un feuillet, présente quatre images, représentant nos cimetières les plus importants. M. Pilát a écrit un article remarquable, saisissant les motifs religieux dans la composition des opéras; cet article également, est accompagné de quelques images dans la partie illustrée du journal.

L'annexe homilétique de ce numéro apporte les thèmes des sermons, destinés aux derniers dimanches suivant la Fête de Saint-Esprit et à ceux de l'Avent.

DER SEELENHIRT

Zeitschrift für katholische Priester.

Der Monat der tschechoslowakisch-sowjetischen Freundschaft, in welchem die Zeitschrift erscheint, findet seinen Widerhall im Leitartikel des Chefredakteurs, welcher unter dem Titel „Der Sowjetverband und wir“ die Stellung der katholischen Geistlichkeit der ČSR zum Sowjetverbande würdigt und darauf hinweist, wie die Begeisterung und der schöpferische Elan des sowjetischen Volkes uns ein Vorbild sein können und müssen und wie jenes edle Betsreben nach einem besseren Leben des Menschen auf Erden, welches im Sowjetverband triumphiert, Begeisterung und Liebe weckt. Der theologische Teil der Zeitschrift befasst sich in dem Aufsätze des Dr. phil. und theol. Franz Falkenauer mit der fünften Reise des hl. Thomas und deren Objektivität, während Dr. phil. und jur. Josef Kasan seine Erörterung über die geschichtliche Entwicklung der Kirchenrechtes fortsetzt. Die Frage des Tages Allerseelen wird in der Zeitschrift dreimal berührt: mit einem Pastoralartikel des Dechanten Wenzel Šebek über die Obsorge und Fürsorge des geistlichen Verwalters hinsichtlich des heiligen Feldes, in der Bildbeilage mit vier Aufnahmen aus unseren bedeutendsten Friedhöfen und mit einem zur Bildbeilage verfassten Feuilleton. Sehr beachtenswert ist ein Artikel des Regisseurs M. Pilát, welcher die Leser mit religiösen Motiven in der Opernschöpfung bekannt macht; auch zu diesem Artikel bringt die Bildbeilage einige Aufnahmen. Die homiletische Beilage dieser Nummer enthält Material für Predigten an den letzten Sonntagen nach dem hl. Geist und an den Adventsonntagen.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

M Ě S Í Č N Í K K A T O L I C K É H O D U C H O V E N S T V A

*Delegát na Kongres národů Dr Alexander Horák
ukazuje naše mírové snahy*

*Prof. Dr Jan Merell vzpomíná výročí nalezení Sinaj-
ského kodexu*

*Prof. Dr František Kotalík vysvětluje předvánoční
zvěsti u starozákonních proroků*

*Prof. Ph a JUDr Josef Kasan dokončuje studii o dějin-
ném vývoji církevního práva*

P. Václav Zima vítá vánoce svou poesii

P. František Kašpar zpívá píseň k Nanebevzaté

P. Karel Sahan medituje o konci roku

Děkan Václav Šebek podává námět vánoční pastorace

*Dr Jan Port představuje hlavní obrazy s vánočními
motivy*

*Přednosta Ferdinand Brodský ukazuje na výsledky
péče o zdraví u nás*

*MUDr Miloslav Ort vysvětluje jednu z nejobávaněj-
ších nemocí dneška*

ČÍSLO **10** ROČNÍK DRUHÝ

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

MESÍČNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

CARITAS CHRISTI URGET NOS

REDAKCE: PRAHA II, JEČNÁ ULICE 2 (KNĚZSKÝ DOMOV) - TELEFON 32358

ADMINISTRACE: PRAHA I, ULICE 28 RÍJNA Č. 3 - TELEFON 25815, 22168, 25522

ŠÉFREDAKTOR: PROF. P. JOSEF BENES

S CÍRKEVNÍM SCHVÁLENÍM

RÍDÍ REDAKČNÍ KRUH:

PRO ČAST VĚDECKOU

Prof. ThDr Jaroslav Beneš
Prof. ThDr Václav Bartůněk
Prof. ThDr Antonín Hrdý
Prof. ThDr Josef Hronek
Prof. Ph a JUDr Josef Kasan OPraem.
Prof. ThDr František Kotalík
Prof. ThDr Josef Kubalík
Prof. ThDr Jan Merell
Prof. P. František Pamůška CSSR
ThDr et Sc. Eccl. Or. Dr Antonín Salajka
Prof. ThDr Vojtěch Šanda

PRO ČAST PRAKTICKOU

P. Josef Buchta
P. Jan Dočekal
P. Ladislav Hronek
P. Dominik Jirků OFM
P. Jan Mára OCr.
Msgre PhMg Eduard Oliva
ThDr P. Josef Plojhar
P. Karel Sahan CSSR
Prelát Ph a ThDr Jan Sobota
P. Karel Tomíček
P. František Tripský OMConv.

V měsíci prosinci vděčně vzpomeneme

života i památky zvláště vynikajících a zasloužilých vlastenců, kteří jak buditelskou, tak povznášející činností nám připravovali slavný dnešek národa.

Dne 21. prosince vzpomínáme narozenin velikého praporečníka míru **J. V. Stalina**. Význam jeho díla pro lidstvo je ve světě plně uznáván a oceňován a nám je blízký právě svým důsledným bojem za světový mír a za lepší úděl člověka.

Hned na samý počátek měsíce (1.) připadá 105. výročí narozenin slavného českého malíře **Antonína Chittussiho**, který se z italské rodiny narodil v našem Ronově a od r. 1891 odpočívá na posvátném poli vyšehradském. Umělec zcela moderního pojmání krajiny, jehož vynikající žákyní byla Zdeňka Braunerová, rovněž tam pochovaná. — Dne 3. XII. vzpomeneme 85. narozenin proslulého našeho astronoma univ. prof. dr. **Františka Nušla**, ředitele státní hvězdárny a vynikajícího učenice v přesném vyměřování zemských souřadnic. Zemřel v Břevnově 84letý. — Na 6. XII. připadá 755. výročí nastoupení vlády krále **Přemysla Otakara I.**, obratného politika, ochránce církve a rázného vládce; jeho dcerou byla naše **blahoslavená Anežka Česká** (1208—82), zakladatelka františkánského kláštera v Praze (klarisek) na Františku a jeho první abatyše. Naše sv. patronka, »libovonná růže rodu Přemyslova«.

Na 9. prosince připadnou 90. narozeniny vynikajícího hudebního skladatele **Karla Kovařovice**, pražského rodáka a šéfa opery Národního divadla, autora mnoha významných oper (»Psohlavci«, »Na Starém bělidle«...), jakož i baletů a sborů. — Dne 12. XII. vzpomeneme památky 80. narozenin slavného českého houslisty **Karla Hoffmanna**, primariusa Českého kvarteta i skladatele, a téhož dne před 70. roky se v Čáslavi narodil **Jiří Mahen** (vlast. jménem Ant. Vančura), který velkou část života prožil na Slovensku a Moravě, přilnul tu k divadlu, jež obohatil o četná dramata, veselohry a žertovné vložky (»Janošík«, »Nebe, peklo, ráj«, »Desertér«, »Ulička odvahy«, »Chroust«...). Hojná je také výpravná a cestopisná próza Mahenova, v níž projevil i pěkný sklon k mládeži, jakož i jeho skvěle veršované knížky poesie (»Plamínky«, »Balady«, »Duha«...).

S velikou úctou i láskou vzpomeneme také 17. prosince na den 165. narozenin světově proslulého českého fyziologa, libochovického rodáka MUDr **Jana Ev. Purkyně**, později ryt. řádem počtého univ. prof. v Praze, předtím na universitě ve Vratislavi. Důvěrný přítel Goethův, jenž v něm ctil Bohem nadaného učenice. Purkyně nikdy nezapřel svého českého původu a byv obětavým i nadšeným stoupencem našeho národního obrození, jako učenec nemálo přispěl k oslavě českého jména ve světě. Je geniálním zakladatelem fyziologie pokusné, podepřené o vzácné splehlivá bádání mikroskopická i anatomická. Zvláště slavná jsou Purkyňova pozorování optická, o závratí, o pokožce, bádání však o vzniku vajec živočišných, vrcholící v nález tak zv. »zárodkového měchýřku.« Na jeho pomníku je proto i typický nápis: »Omne vivum ex ovo«. — Téhož dne vzpomeneme i 65. narozenin typického našeho malíře, národního umělce **Josefa Lady**, a pilné spisovatelky **Sofie Podlipské** (mladší sestry Karoliny Světlé), která zemřela před 55 lety a jejíž dceru pojal za choť náš kníže básníků Jar. Vrchlický.

Dne 20. prosince bude tomu 35 let, co zemřel nadaný básník, překladatel a kritik **Otakar Theer**, básnický pokračovatel Sovův a Březinův. — Na den 22. XII. připadá 85. narozeniny **Fr. X. Šaldy**, libereckého rodáka a vynikajícího kritika, opravdu velmi vlivného a široce vzdělaného, ne však vždy spravedlivého. Neuznával plně umělecký význam Jiráskův a značně křivdil Vrchlickému i Raisovi a j. — Dne 27. XII. vzpomeneme 75. narozenin vzácného malíře **Adolfa Kašpara**, rozmlého ilustrátora nejslavnějších knih Jiráskových a Boženy Němcové, a posledního dne v měsíci rovněž 75. narozenin básníka **Viktora Dyka**, rodáka ze Šopky u Mělníka. Oba umělci zemřeli v poměrně mladém věku. —

Z vynikajících osobností zahraničních připadají na 8. prosince 120. narozeniny norského básníka **Björnsta-nerne Björnsona**, zemřevšího v Paříži 1910. — Na 13. XII. 120. narozeniny slavného francouzského bakteriologa **Louisa Pasteura**, profesora Sorbonny, objevitele metody sterilisace a příčin různých záhadných chorob živočišných. — Na 13. XII. 155. narozeniny vynikajícího německého básníka **Heinricha Heine** († 1856), jenž měl značný vliv i na českou poezii, — a na samém konci měsíce (31.) jsou 130. narozeniny nejlepšího maďarského lyrika **Sandora Petöfiho**, vlasteneckého revolucionáře, jenž ve věku 29 let padl v bitvě proti Rakousku u Sigišova (1849).

Duchovní PASTÝŘ

PRÍDU NÁRODY...

ThDr h. c. Alexander H o r á k

člen Svetovej rady mieru a delegát na Kongrese národov za mier vo Viedni

*Reges Tharsis et insulae munera offerent: reges
Arabum et Saba dona adducent. Ps. 71, 10.*

Predvianočné rorátne spevy sa budú ozývať v kostoloch našich snehom zapadlých dedín a adventnou piesňou budú spievať zvony dómu sv. Štefana vo Viedni, keď v rakúskej Viedni, kedysi utlačovateľke národov Rakúsko-Uhorska, budú sa schádzať zástupcovia národov sveta, slobodných aj potláčaných, koloniálnych aj so zbraňou bojujúcich za slobodu a mier, aby na Kongrese národov za mier ich rozhovory a diskúsie dozrely v činy, schopné zemeguľou trhnúť a vyrvať ju z tône smrti a vojny na svetlo mieru medzi národami.

30 mierových delegátov československého ľudu, zvolených na plenárnom zasadnutí Československého výboru obrancov mieru, spolu s delegátmi ostatných národov sveta prinesú 12. decembra do Viedne svoje dary, príspevky k záchrane svetového mieru, výsledky budovateľskej práce našich pracujúcich robotníkov a roľníkov.

Viedenský Kongres národov za mier bude sa konať v znamení hesla: »Mier môže byť zachránený, mier musí byť zachránený!«

U nás často počujeme a zdôrazňujeme, že mierový tábor sveta sa opiera o mierovú politiku Sovietskeho sväzu, ktorý stojí na jeho čele.

Skutočne, keď nestranný a nezaújatý človek sleduje reči a skutky zástupcov sovietskeho ľudu, na pr. na pôde Organizácie spojených národov, alebo na sovietskej zemi, ktorá sa v pracovnom rytme miliónov rúk mení z niekdajšieho slzavého údolia bývalého cárskeho Ruska na kvitnúcu krajinu, dávajúcu chlieb a ruže svojim deťom a porovnáva ich s rečami podpaľačov vojny, s ich nemorálnymi maltuzianskymi teóriami a vražednou praxou, nemožno nevidieť do očí bijúce protiklady.

1. Protiklad nemorálnosti vojnového tábora, v ktorom je človek človeku vlkom — a vysokej morálky mierového tábora, prejavujúcej sa vo všestrannej starostlivosti o dobro človeka na zemi.

2. Protiklad hlásania nútnosti preventívnej vojny, križiackej výpravy — a princípu nútnosti sebaobrany v prípade nespravodlivého napadnutia.

3. Protiklad porušovania doterajších smlúv, dohod a paktov, šliapanie po slobode a prirodzenom práve potláčaných národov — a dožadovanie sa rešpektu dohod a uznania sebaurčovacieho práva všetkých národov, malých aj veľkých.

Pre nás, katolíkov, katolíckych duchovných, je jasné, že učenie Ježiša Krista, naša katolícka morálka a celá naša kresťanská tradícia nám veľ, aby sme boli na strane:

starostlivosti o človeka — dieťa Božie,

sebaobrany v prípade nespravodlivého útoku,

prirodzeného práva, rešpektu uzavretých dohod a sebaurčovacieho práva národov, a aby sme s rovnakou rozhodnosťou a rozhodčím zavrhl:

ničenie človeka a ním utvorených hodnôt,

agresorské úmysly z obavy pred živelnou spravodlivosťou dejín a porušovanie smlúv a práva národov na slobodu.

Kto hlása jedno a kto druhé? Kto je hlásateľom života, slobody, cti a práva a kto stúpencom smrti, poroby, hany a bezprávia? Kto a kde je tábor mieru, kto a kde je tábor vojny?

1. Korejské a vietnamské matky a deti zabíjané pri ich prsiach, zbúrané obydlia, školy, nemocnice a kostoly, rozsievaná morová smrť, napalmom zničené cesty a polia, bombardované elektrárne v Korei ukazujú, ako je bagatelizovaný americkými útočníkmi človek, koruna ľudstva. Plné žaláre a koncentračné tábory v Španielsku, Jugoslávii a Grécku, hladujúce, špinavé a v chatrčiach na mor zomierajúce deti Indie a predčasne zomierajúce deti africké, ktorých len 10 % dosiahne 15. rok života, 10—12roční chlapci a dievčatá, predávané v Benevente na jarmoku detí, ktoré sa konajú s povolením talianskeho ministra práce, dokazujú, že na ľudi patriacich do vojnového tábora nemala ani najmenší účinok 2000 rokov hlásaná Kristova náuka o láske k bližnému

a ak niekedy spomínajú Betlehenské dieťa, ak hlásajú nutnosť záchrany jeho náuky a kresťanskej civilizácie vojnou, je to ruhanie sa a bratie mena Božieho nadarmo.

Na druhej strane, v táboře mieru, v Sovietskom sväze a ľudových demokraciách, aká je starostlivosť o človeka? Detské jasle, sady, školky, školy od najnižších po najvyššie. Celé piaty ošetrovateľiek a vychovávateľiek, pedagógov a lekárov. Nemocnice s bezplatným liečením. Rekreatie pre pracujúcich. Získavanie nových životných priestorov vysušovaním bazín a zaviazovaním púští. Starostlivosť o hromadne budovanie rodinných bytov. Ochrana rodiny ako domova budúcich pokolení. Športová starostlivosť o zdravie. Rukavce pionierov, rozvíjajúce vrodené schopnosti mladce, knižnice, múzeá, divadlá, kultúra, veda a umenie, prístupné širokým masám, zákony prísne trestajúce každé vykorisťovanie. Koisteme proti starobe a práceneschopnosti. Aj vtedy, keď sa pri tom nespomína meno Božie a nauka Ježiša Krista a jeho Evangetium, ale sa púta skutkami, sú iste skutky a ustanovizne bonumne, lebo sa o nich neda povedať odsudzujúci vyrok Ježiša Krista: »Proto pokolenie tú má ustami, ale jeho srdce je ďaleko odo mňa.«

2. Kto vymyslel výraz »preventívna vojna«, bol najneznabožskejším človekom na svete. Jeho náuka je takáto: Sovietsky sväz už svojou nohou existenciou ohrozuje mier narodov, pretože po jeho príklade a po príklade revolúcie, ktorou vznikol, podnecujú sa nepokojní ľudia proti svojmu utiacovateľom do svetovej revolúcie. Akoby revolúcie neboli byvaly aj pred Sovietskym sväzom! Akoby samé Spojené štáty severoamericke neboli vznikly revolúciou! Akoby revolúcie nevznikaly nie príkladom niekoho, ale z vnútorných rozporov, ktoré sú medzi utiacovateľmi a utiacanými, vykorisťovateľmi a vykorisťovanými!

Hlasatelia preventívnej vojny chcú vojnou zničiť Sovietský sväz, aby zachránili svoje panstvo nad svetom a moc vykorisťovateľov nad vykorisťovanými.

Naproti tomu si predstavme hociktorý prejav Stalnov, na pr. ten o atomovej bombe. Prečítajme si prejavy, odznené na XIX. sjazde KSSS, trebárs tie, v ktorých sa hovorí o sile sovietskej armady. Vsaue sa hovorí len o sebaobrane, o použití zbraní len v prípade, že by niekoho napadlo zaútočiť v prípade nespravodlivej agresie. Možeme si predstaviť sebakresťanskejšieho panovníka, možeme si predstaviť sebaprísnejšieho katoického teologa moranistu, ktorý by mohol o zoraniach sebaobrány hovoriť inak?

Keď som bol nedávno v Berlíne, belgickí katolíci mi ukazovali belgický katolícky mierový časopis, v ktorom parafraze citovan istého francúzskeho jezuitu a československého katoického knaza. Prvý napísal, že sovietsky blok je tak zlý, že ho treba zničiť násilím. Druhý tvrdil, že v prípade ohrozenia našej slobody nesmieme sa bať ani paradoxu: so zbranou v ruke brániť svoju slobodu ako naši ľudskí bratia na Korey. Nech rozhodnú naši moralisti, ktorý z dvoch mal pravdu.

3. Pacta sunt servanda je základný princíp kresťanského medzinárodného práva. No francúzsky redaktor katoického časopisu »L'Esprit« Domenach a profesorka bonnskej univerzity pani Fassbinderová, kresťanka, na stretnutí sa Nemcov z bonnského štátu a Nemeckej demokratickej republiky usúdili, že bonnská smluva a smluva o Európskom spoločenstve obrany, protirečí všetkým doterajším smluvám, Charte OSN a Postupínskej dohode a šliape najelementárnejšie práva a právo sebaobrany nemeckého národa a pod rúškou obrany skrýva v sebe útok na bezpečnosť Európy a útok na samú existenciu nemeckého národa.

Nemci zo západu aj východu si 10. novembra podali ruky na Medzinárodnej konferencii pre mierové riešenie nemeckej otázky. Kto iný môže rozhodovať o ich osude ako oni sami?

A kým Sovietský sväz, ktorý porazil Hitlera a jeho nacizmus, ale ústami Stalina vyhlásil, že Hitlerovia prichádzajú a odchádzajú, ale nemecký národ zostáva a bude trvať ďalej, vo svojich viacerých notách žiada pre nemecký národ možnosť uplatnenia sa sebaobrany práva, zatiaľ USA chce držať Nemecko pod okupáciou za 50 rokov a pomocou znovuvzkrieseného nacizmu a hitlerovského militarizmu ovládnuť svet.

Na čej strane je kresťanstvo a jeho morálka?

V tieto dni odznel v Prahe prejav roľníka z Budejovicka. Vo svojom prejave použil obraz z Knihy kráľov o Šalamúnovom rozsudku medzi ženami, v spore o živé dieťa. Dieťa — budúcnosť. Nepravá matka — vojnoví padpalači chcú zabiť budúcnosť, pretože nepatrí im...

My, katolíci, veríme v svoju budúcnosť. Práve preto nikdy nemôžeme byť stúpenkami meča na jej násilné privlastnenie.

Naša pravda a naša budúcnosť musí vziť z toho, že celou svojou silou sa pridáme na stranu spravodlivosti a mieru proti ľži, krivde a vojnám. Spravodlivosť a mier nie je ľahko vydobýť, lebo sily ľži, násilia a vojny sú ešte veľké. Bude to možné len tak, keď vezmeme na seba povinnosť presvedčať, dokazovať, povedať pravdu aj neprijemnú a trhať siete ľži, ktorými vojnoví padpalači opriadajú svet.

Kongres narodov za mier vo Viedni bude mať práve význam a poslanie skonfrontovať dva svety, svet vojny a svet mieru. Pred celým svetom má ukázať nekresťanskosť, neľudskosť a morálnu neudržateľnosť tábora vojny v porovnaní so spravodlivosťou, humanitou a morálnou výškou tábora mieru. Medzi účastníkmi Kongresu môžu byť rozdiely svetonáhľadové, náboženské a národ-

nostné, politické, ale v ponímaní a obrane spoločných hodnôt ľudstva: práva a spravodlivosti, ceny človeka, pravdy, ku ktorých vykrištáľovaniu kresťanstvo prispelo v dejinách nie najmenším podielom, sa deliť nemôžu a nesmú. Ich víťazstvo bude aj víťazstvom Emanuela, po ktorom túžily národy a ktorému prinesú dary, zlato vzájomnej lásky, kadidlo poklony pred superlatívom všetkého Dobra a myrhu disciplinovaného krotenia všetkých nesriadených žiadostí, ktoré by boli na úkor bližného.

THEOLOGIE

VIZTE LEPÉ NOHY POSLA RADOSTI, POSLA POKOJE A MÍRU...

Zamysleme se alespoň trochu nad oním přemutným úsekem dějin židovského národa, nad jejich téměř sedmdesátiletým babylonským zajetím. Tak vzdálení od své milované vlasti, tak násilně odloučení od pýchy, radosti, slávy a hrdosti každého Izraelity, od svého Jerusalema, který po tak značnou dobu je vypálen, rozmetán, v rozvalinách a zcela opuštěn. Vzpomeňme na některé žalmy zajetí, kolik bolesti, pláče, nejsilnější touhy bylo přimíšeno ke každé vzpomínce na Sion, sídlo Hospodinovo. A přichází Cyrus, perský král, pastýř lidu v ústech velkého Izaiáše, a snad již ke konci roku 539, ale zcela určitě příštího roku, dovoluje židovskému národu navrátit se do své vlasti. Jaké to byly radostné, jásající hloučky rozptýleného kdys národa, vracejícího se do země, dané již v dědictví jejich praotcům! Nebude již tak obtížné domyslet si mnohé podrobnosti. Opravdu tehdy nad celým Jerusalemem, paní kdysi nad národy, zněla píseň, chvalozpěv, plesání knížete mezi proroky, téměř apoštola Starého Zákona — *Radujte se a jásejte vespolek, trosky jerusalemské! Neboť potěšil Hospodin svůj národ, vykoupil Jerusalema!* — Iz. 52, 9.

Mohli bychom vůbec pochybovat o tom, že tyto hloučky vyvoleného národa, jdoucího opět do svého domova, by neposlaly napřed mnohé rychlé hlasatele radostné zvěsti zbylému obyvatelstvu, ukrytému a živořícímu v rozvalinách v okolí Jerusalema? Vidíme je již přibíhat od východu, od Jordánu k svatému městu, necítíce únavy, ale puzeni neuvěřitelnou zvěstí, již pospíchají po pahorcích a návrších, rozložených ponejvíce severně od Jerusalema! Vždyť o horách, jež věnčily jako strážné tvrze téměř se všech stran město Davidovo a Šalamounovo, se nepřímou jistě zmiňuje i kniha Josue 15, 63, zcela pak jasně v básnický působivém podání žalm 124 (125), 2 — *Jako hory obkličují kol do ko'a Jerusalema, tak je Hospodin na věky kolem svého lidu.*

Izaiáš, úchvatný básník starozákonní i úžasný malíř radosti i bolesti svého národa, omíloštěn, osvícen Hospodinem, viděl již za svého života v době judských králů Oziáše, Joathama, Achaza a Ezechiáše plesání a naděje Izraele v prvních okamžicích vítězného perského krále Cyra — *Jak lepé a krásné na pohled jsou hbité nohy posla radosti, zvěstujícího pokoj a*

mír, hlásajícího blaho, zvěstujícího spásu, který praví Sionu: »Kraluje nyní tvůj Bůh!« — Iz. 52, 7.

Hebrejský text máh nnáwú... raglé me-bassér — bychom si takto vyjádřili: jaká radost pohlédnout na ztepilé nohy v nepostřežitelném pohybu rychle spěchajícího, letícího posla po výšinách kolem Jerusalema! Ještě však větší radost jímala všechny diváky nad jasným, zářícím poselstvím běžců: šálóm — neporušenost, dokonalost, pokoj, mír, dokonalé uspořádání poměrů; tób — dobro, blaho, spokojenost, fyzická i morální vyspělost; yešú'áh — osvobození, pomoc, vítězství, spása!

Takové nadmíru vznešené dary, touhu to nejen tehdy vracejícího se izraelského národa, ale všeho lidstva všech dob, přinášeli v dychtivém a neúnavném spěchu Izaiášovi poslové a běžci po horách jerusalemských!

(Nerad bych opominul při této příležitosti krásnou a ojedinelou připomínku. Snad totiž především tomuto textu proroka Izaiáše a řeckému překladu LXX: me-bassér — euaggelidzomenos — vděčíme za název evangelia, nejradostnějšího poslání a zvěsti novozákonní, mesiánské doby Ježíše Krista, království spásy, milosti, pokoje a lásky!)

Neprožili jsme také my v uplynulých letech přehořké doby babylonského zajetí, doby poroby, útlatu, nesvobody, násilí, zvěle, nelidskosti a skutečně cynického barbarství?

Nevrátili jsme se také my, jako dávno již tomu Hospodinův národ za Esdráše a Nehemiáše, opět do své vlasti osvobozené, krásné a volně dýchající, kterou toužíme obohatit, okrášlit a zvelebit svou vlastní poctivou, upřímnou a svědomitou prací?

Nechceme již nikdy vidět svou vlast opět pokorenou, válečným běsněním zničenou, zpustošenou, smrtelně zraněnou; nesnesli bychom již pohled na svou vlast, která by měla být znovu dokonalým obrazem biblického Jerusalema sedmdesáti let babylonského zajetí — proto především toužebně upíráme své zraky v této současné době, právě nyní, k městu Vídni, ke *Kongresu národů*, ke sjezdu všech upřímných a poctivých obránců světového míru.

Jediné přejeme tomuto kongresu z čistého srdce a z celého svého nitra — kéž závěrem tohoto světového mírového kongresu se rozběh-

nou v prudkém a neúnavném letu též oni dávní Izaiášovi poslové a hlasatelé do úrodných a požeňnaných krajin naší vlasti a do všech zemí na celém světě s nejradostnějším poselstvím a zvěstí, se vznešenými dary, všemi jásavě očeká-

vanými, s dary a ujištěním trvalého míru a pokoje, společenské spravedlnosti a vyrovnání, vzájemného porozumění a lásky i pomoci všem národům a všemu lidstvu na celém, širém světě!

Prof. Dr. František Kotalík

SINAJSKÝ KODEX, JEHO OBJEVENÍ A DALŠÍ OSUDY

Platí-li o knihách Terentianovo »habent sua fata libelli«, pak jistě toto okřídlené slovo platí o jednom z nejstarších biblických rukopisů, o kodexu Sinajském. Protože právě před s'čtyřicet lety objevitel kodexu Konstantin Tischendorf se vydal na druhou cestu do kláštera na Sinaji, kde jím byl tento rukopis objeven, podáváme stručnou historii tohoto vzácného manuskriptu, který až do roku 1930, t. j. do nálezů papyrů Chester Beatty, byl nejstarším a nejvýznamnějším představitelům řeckého textu Nového Zákona.

V dubnu roku 1844 se plavil do Egypta mladý docent lipské university Konstantin Tischendorf, aby pátral v knihovnách Orientu po starých, hlavně biblických rukopisech. Po různých překážkách se dostal až na úpatí hory Sinaj do kláštera sv. Kateřiny. Klášter, zbudovaný jako pevnost — přístup do kláštera byl možný pouze v koši (viz obrazovou přílohu) — byl ve středověku uchráněn před Beduiny a islamskou invází, a tak K. Tischendorf měl důvodnou naději, že zde mohou být ukryty dosud neprozkoumané staré rukopisy. Jeho očekávání se splnilo. Již se zdálo, že pátrání bude marné, když spatřil koš značných rozměrů, naplněný papírem. Mladý učenec koš vyprázdnil a ke své radosti spatřil na dně pergamenové listy. »Již dvakrát v poslední době jsme spálili obsah koše,« řekl mu bibliotekář Kyrillos. Tischendorf opatrně listy vyňal a zjistil, že obsahem 129 velkých pergamenových listů je řecký překlad (Septuaginta) Starého Zákona. 43 listů mu představený kláštera daroval. »Ale druhé dvě třetiny,« píše Tischendorf, »jsem nedostal. Příliš živá radost, kterou jsem dal najevo, vzbudila jejich podezření o ceně tohoto rukopisu. Přepsal jsem stránky Izaiáše a Jeremiáše a vložil jsem mnichům na srdce, aby věnovali nábožnou péči všem takovým zbytkům, které snad ještě najdou.«¹⁾

Po svém návratu do Lipska uveřejnil Tischendorf 43 pergamenových listů ze Sinaje v pečlivém vydání, v němž každé písmenko a každý bod byl přesně litograficky reprodukován. Tischendorf zatím nevyzradil místa, kde rukopis našel, doufaje, že se na Sinaj vrátí a odkryje zbytek rukopisu. Sinajské fragmenty nazval zatím, pro podporu, které se mu dostalo od saského krále, Codex Friderico Augustanus.

Ale Tischendorf nemohl zapomenouti na vzdálený poklad, který před lety odkryl. Jakmile se mu naskytla nová příležitost (peněžní podpora egyptského místokrále), vydal se v lednu 1853 znovu na Sinaj. Tentokráte jeho cesta výsledku neměla, nedosáhl ani toho, aby si směl opsat zbývajících 86 listů kodexu, který před devíti

lety na Sinaji odkryl. Nikdo z mnichů nevěděl, kam se poděly. Tischendorf se domníval, že snad někdo jiný je odvezl, a očekával jejich vydání. Když však nikdo rukopis nevydával, rozhodl se houževnatý badatel k třetí cestě na Sinaj. Předem si však zajistil podporu a doporučení cara Alexandra II., který pro pravoslavné mnichy kláštera na Sinaji byl nejmocnějším jejich souvěrcem. A tak v lednu 1859 vstoupil Tischendorf po třetí do ticha sinajského kláštera. Tentokráte jeho houževnatost byla odměněna nad očekávání. Nechme opět mluvit Tischendorfa samotného: »Několik dní jsem pátral po rukopisech kláštera a 4. února jsem řekl svým Beduinům, aby byli připraveni vyrazit s velbloudy do Káhiry. Tu náhodná okolnost mne pojednou dovedla k cíli svých cest. Odpoledne 7. února jsem podnikl malou procházku se správcem kláštera po okolí, a když jsme se vrátili při západu slunce, pozval mne, abych s ním v jeho cele přijal malé občerstvení. Vstoupil do cely a navazuje na předmět naší rozmluvy pravil: „Já jsem také četl Septuagintu.“ Přitom vyňal z rohu pokoje ob jemný svazek, zabalený v červeném plátně, a položil jej přede mne. Rozbalil jsem povlak a objevil k svému velikému úžasu nejen ony části, které jsem před patnácti lety našel v koši, nýbrž i ostatní části Starého Zákona, celý Nový Zákon a jako dodatek epištolu Barnabášovu a část Pastýře Hermova. Pln radosti, kterou jsem stěží dovedl ukrýti, prosil jsem, jako by nešlo o nic důležitého, o dovolení, abych si mohl vzít rukopis do své ložnice a ve volném čase se naň podívat. Tam jsem teprve, odloučen od ostatních, mohl dát průchod návalu radosti, kterou jsem cítil. Věděl jsem, že držím v ruce nejcennější biblický poklad, jenž existuje, dokument, jehož stáří a důležitost převyšuje všechny rukopisy, které jsem kdy zkoumal během dvacetiletého studia. Nemohu nyní, přiznávám se, vyvolati všechny záchvěvy, které jsem cítil v tomto pohnutém okamžiku s takovým d'émantem v ruce. Ačkoliv má lampa byla temná a noc studená, okamžitě jsem sedl a opsal epištolu Barnabášovu. Dvě století bylo totiž marně pátráno po řeckém originálu první části této epištoly, která nám byla známa jen ve velmi nedokonalém překladu latinském.« Toto je autentické líčení Tischendorfovo o jeho velkém objevu.

Tischendorf se již nemohl déle na Sinaji zdržeti, a protože převor kláštera Dionysios cestoval přes Káhiru do Cařihradu k volbě nového arcibiskupa, rozhodl se Tischendorf co nejrychleji odcestovati do Káhiry, aby tam ještě převora zastihl. To se mu podařilo a převor Dio-

nysios dal souhlas, aby rukopis po částech byl odeslán do Káhiry Tischendorfovi k opsání. Tischendorf obdržel vždy osm listů. Opsat 110.000 řádek nebyla nijak snadná práce. Aby kodex mohl být vědecky využit, navrhl Tischendorf mnichům, aby věnovali kodex ruskému carovi jako ochránci pravoslavné církve. Jednání nebylo snadné a zdržovalo se hlavně pro spory při volbě nového arcibiskupa. K prozatímnímu odeslání kodexu caru Alexandru II. došlo 19. listopadu 1859. Učinil tak sám Tischendorf a hned si vyprosil, aby směl pořídit přesné faksimilované vydání. Protože bylo nutno odlít podle vzoru kodexu jednotlivá písmena, trvala ediční práce plných 27 měsíců. Podrobnosti kolem darování rukopisu carovi nejsou dosti jasné a trvalo to ještě deset let, než došlo k formálnímu věnování manuskriptu. To se stalo 18. listopadu 1869, kdy mnichové na Sinaji potvrdili, že »věnovali Jeho Veličenstvu Alexandru II. rukopis Starého a Nového Zákona, nalezený profesorem Tischendorffem, zač Jeho Veličenstvo věnovalo knihovně hory Sinaj obnos 7000 rublů a klášteru hory Tábora 2000 rublů«.

Zdá se, že to byla hlavně otázka vyznamenání — v neutěšených poměrech, jež vládly v letech 1859—1869 na Sinaji, nebylo jasno, komu mají být vyznamenání předána — která zdržovala konečnou dohodu. Do doby oficiálního věnování byl rukopis uložen v ohnivzdorném sklepení ministerstva zahraničí a od roku 1869—1933 v petrohradské (dnešní leningradské) knihovně.

Je všeobecně známo, že vedle Vatikánského a Alexandrijského kodexu patří rukopis Sinajský k nejstarším pramenům textu Nového Zákona. Při textově kritických studiích a vědeckém bádání je mnohdy i fototypické vydání nedostačující. Pro jemné paleografické detaily ani nejlepší fototypické vydání nemůže nahradit originál. Uložení v leningradské knihovně však pouť Sinajského kodexu neskončila. V roce 1933 bylo navázáno jednání mezi sovětskou vládou a správou Britského musea o koupi Sinajského rukopisu. S pomocí Státního pokladu bylo zapláceno za rukopis 100.000 liber šterlinků (asi 20.000.000

Kčs). Britská vláda se uvolila věnovat £ 1 za každou £ 1, kterou bude na rukopis přispěno z jiných zdrojů. A tak 15. ledna 1934 se obrátilo Britské museum s výzvou na veřejnost o přispění padesáti tisíci librami na koupi kodexu. Druhých 50.000 £ se uvolila uhradit vláda. Výzva se potkala s takovým porozuměním, že bylo nejenom zajištěno oněch 50.000 £, nýbrž tato suma byla překročena a celková sbírka vynesla 60.500 £ a zmenšila tak podíl vlády. Den, kdy tento kodex byl po prvé přístupný veřejnosti k nahlédnutí, byl takřka národním svátkem.²⁾

V roce 1935 byl kodex znovu ošetřen, převázán a důkladně prostudován. Ukázalo se, že Tischendorf pracoval při opisování a vydávání kodexu velmi svědomitě.³⁾ Celý kodex, jak existuje nyní, obsahuje 393 listy. Listy jsou z velmi jemného pergamenu. Tvrzení však, že pergamen je z kůže antilopy, nelze dokázat. Text je psán většinou ve čtyřech úzkých sloupcích na jedné stránce, takže při otevření vidíme osm sloupců. Každý sloupec má zpravidla 48 řádků. Při psaní tohoto kodexu se vystřídal čtyři pisáři. Písmo je značně velké, uciální, pravidelné a přesné, ale poněkud těžké. Rukopis je pozoruhodný nejenom svým stářím (4. stol.), ale i svým textem, který podle P. Merka patří do redakce skupiny »Egyptské« (Hesichiovy). Spolu s nově objevenými papýry je dokladem věrnosti a neporušenosti biblického textu a proto musíme děkovati Prozřetelnosti, že vzácný rukopis byl v poslední chvíli zachráněn a K. Tischendorf, který právě před sto lety houževnatě a ne bez překážek po rukopise pátral, si jistě zaslouží této malé vzpomínky.

Prof. ThDr Jan Merell

¹⁾ C. Tischendorf, *Novum Testamentum Sinaiticum*, Lipsiae 1863 (Prolegomena); C. v. Tischendorf, *Die Sinaibibel, ihre Entdeckung, Herausgabe u. Erwerbung*, Leipzig 1871.

²⁾ H. Miller, *Britain's New National and International Bible*, London 1934.

³⁾ H. J. Milne—T. C. Skeat, *Scribes and Correctors of the Codex Sinaiticus*, London 1938.

PŘEDZVĚSTI VÁNOČNÍ DOBY U STAROZÁKONNÍCH PROROKŮ

Plným právem nazýváme souhrn mesiánských míst starozákonních proroků prorockým evangeliem. Proto též, jako v evangeliu sv. Matouše a sv. Lukáše, nalézáme dějinnou podstatu radostných a milých svátků vánočních, zajisté neopominuli starozákonní proroci, osvícení nadpřirozeným vlivem Božím, nastíniti vlastní příchod slíbeného Vykupitele. Jak dobře známe všechna ona čelná místa prorocká o narození a dětství Ježíše Krista; než přece hlubší pohled exegetický v podstatné úseky těchto textů nám neuškodí, ba naopak otevrou pravou hloubku i neuvěřitelnou sílu v tolika podrobnostech nadpřirozeného rázu starozákonního prorocství.

Hle, téměř schematický seznam textů, prorockých to předzvěstí doby vánoční! *Rodiště Me-*

siášovo — Betlem — sv. Mat. 2, 6; sv. Jan 7, 42 — a již nám naznívají tak velebné verše proroka Micheáše 5, 2—3... Ale ty, Betleme Efratský... heb. 5, 1—2. Betlem, nazvaný Efrata, Efraťanů, na hranicích Benjaminova kmene, viz Gen. 35, 19, 48, 7 (což netřeba bráti za pouhé pozdní doplňky), je jistě přívlastek typické oblíbenosti proroků ke slovním hříčkám, jak patrné v příštím verši — ephrátáh — párah — fructum tulit, protulit — yésé — egredietur... heb. 5, 1 = Betlem vydá vznešený plod — z Betlema vzejde Vykupitel. Tento Betlem podle značně pravděpodobného hebr. naznačení superlativu je ne-menší mezi rody v judském kmenu, které by počítaly asi tisíc rodin, osob? ... chilas — počet tisíce, množství tisíce. LXX zdůrazňuje též superl. —

oligistos — ovšem mnohé rukopisy řecké přinášejí zápornou vazbu v protichůdném znění hebr. — mé oligistos — odtud i záporný text u Mat. v řečtině i latině — 2, 6. Hebr. kladný superl. jistě plně vyhovuje básnickému zesílení kontrastu — Betlem nepatrný, ale veliký významem. Tento Betlem, nepatrný rozlohou a počtem, zazáří vznešeností a důležitostí vzhledem k v'adaři nad Izraelem, který z tohoto městečka vzejde. Původy pak jeho...nejraději vysvětlují exegeté o věčném, božském původu Mesiášově, ač nikterak neubereme vznešenosti tohoto verše poukazem snad na základní literární smysl o převelike starobylosti Davidova rodu s hlediska doby, kdy se Spasitel narodí.

Pro onu zářivou skutečnost budoucího Mesiáše vydá Hospodin národ izraelský dočasně nepřátelům až po okamžik, kdy rodící — yólédáh — porodí zmíněného vladaře — móšél —, kdy navrátí se zbytky vyvoleného lidu k synům Izraele a utvoří takto dokonalou národní celistvost, což nepochybně, jak jasné z dějin tohoto národa, se splní v dokonalé obsahové šíři pouze ve smyslu mesiánském, totiž v církvi Kristově. Ovšem nemožno vyloučiti literární smysl proctví o širším časovém udání příchodu Mesiáše až po zjetí babylonském, kdy se rozptýlené kmeny navrátily ze zjetí do Palestiny, zaslíbené země.

Matka Spasitelova — panna; Emmanuel — Syn Boží — Mat. 1, 18—25; Luk. 1, 27—34; a může být nám neznámá ona nejmohutnější předzvěst starozákonní k narození Páně — Aj, panna počne a porodí syna... Iz. 7, 14—15.

Hebr. termín — 'almáh — opravdu neznamena formálně pannu, ale více dívku, mladou ženu neprovdanou, tedy ženu spíše neporušenou, která obvykle nedala ještě život dítěti. Pozoruhodný je překlad LXX, kde čteme přesvědčivě — parthenos; úpravy Aq. Sym. a Theodot. přinášejí výraz — neánis — shodným významem — dívka, neprovdaná žena. Vulg. překladem — vocabitur — stírá vzácnou okolnost hebr. textu, kde sama panna dává jméno svému synu — weqárá — rukopisy řecké buď — kaleseis nebo kalesei. Znění to je tak překvapující pro text sv. Luk. v andělském zvěstování — et paries filium et vocabis nomen eius... Luk. 1, 31 — byl v židovském prostředí snad opravdu častěji dává a dítěti jméno matka, ale též i otec — Gen. 19, 37... 16, 15.

Emmanuel — 'immánúél — značí Bůh s námi, jak lze tento hebr. tvar přeložit — viz osob. suffixy u předložky 'im. Překlad je proto velmi přijatelný, neboť přesněji vystihuje samou podstatu Mesiášovu — kde je totiž Mesiáš, je též Bůh, jinak lze říci: Spasitel je sám Bůh. Hluboký náznak starozákonní vtěleného Boha, Ježíše Krista!

Ssedlé mléko — lac spissum — a med bude jisti... ovčí mléko a náhodně nalezený med divokých včel... jsou pokrmy zpuštěného a chudého kraje, viz Mat. 3, 4. Spasitel vzejde z chu-

dého, jednoduchého prostředí a též i jeho pokrm bude jídlem nemajetného obyvatelstva, takže — hebr. leda'tó — ve strážní života pozná dobro a zlo. Tímto výkladem blížíme se jistě místu sv. Pavla v listu k Žid. 5, 8—9.

Spasitel se narodí, až poklesne moc Judova — Luk. 2, 1; malý prorok Aggeus závěrem své druhé řeči v druhém roce krále perského Daria praví toto o budoucí slávě Zorobabelova chrámu: Otrěsu všemi národy a přijde Žádoucí (hebr. hemdat — desiderium, deliciae, nebo v úpravě nikoliv nutné — tallál — ros; první znění pravděpodobnější pro text LXX — kai héxei ta eklakta pantón tón ethnón — všem národům, a naplním tento dům slávou...

Větší bude sláva tohoto nového domu nežli prvního... a na tomto místě dám pokoj... 2, 8—10; hebr. 2, 7—9.

Již od dob sv. Jeronyma křesťanská tradice důsledně hájí ryzí mesiánský smysl tohoto úseku prorocství, kde výraz — ek'ekta, desiderium — možno nahraditi přímo osobou Mesiáše. Ještě Knabenbauer nazývá každého, kdo by naprosto upíral mesiánský význam textu: fere impietatis insimulandus esse videatur! I ve střízlivé exegesi při zdůraznění literárního významu textu o slávě nového chrámu po zjetí, chrámu Zorobabelova, nelze pominouti příliš jasnou předzvěst o novozákonní církvi i o vznešené přítomnosti Mesiášově v hmotném chrámu jerusalemském, kde bude kázat a konat divy jako dárce pokoje, mesiánského blaha — Jan 7, 37—44. Příchodem Mesiáše poklesne i moc Judova, neboť Hospodin podle Aggea otrěse všemi národy. Juda nebude si sám vládnout, ale římský císař Augustus nařídí i vyvolené zemi sčítání — Luk. 2, 1.

Magové se budou klaněti narozenému Mesiáši — Mat. 2, 1—11; opět prorok Izaiáš v závěrečné části svého obsáhlého prorocství o nádheře a blahu nebeského Jerusalema, ve třetí řeči o slávě nového Jerusalema praví: Pohané chodí ve tvém světle a vládci v lesku, kterým jsi zazářil... Záplava velbloudů tě pokryje, dromedáři z Madjanu, z Efy, všichni také ze Sáby přijdou, zlato i kadidlo přinesou, slavné činy Páně budou hlásat. 60, 3—6.

Nový ozářený Jerusalema, předobraz církve a mesiánského království, přivábí pohany i jejich knížata a půjdou k němu jako ke zdroji světla — hebr. lenógah zarhék — ad fulgorem ortus tuae lucis! I bohatství moře přijde k Jerusalemu, obyvatelstvo západního středoziemního přímoří se svými poklady. I Madianité, sídlící nedaleko hory Sinai a Horeb, kolem Elanského zálivu, a jejich příbuzný kmen Efa, přijdou na ve bloudech k záři nového Jerusalema — Gen. 25, 2, 4. V zástupu pohanů budou i potomci slavné královny ze Sáby (hebr. šebá, území v severozápadní Arabii, jihovýchodně od Palestiny, nejpravděpodobněji při pobřeží Rudého moře) a uctí vládu Mesiášovu totožnými dary, jako kdysi jejich královna podarovala moudrého Šalomouna —

3. Král. 10, 1—2; Mat. 12, 42. Jaká úžasná i obsahová blízkost s příchodem mudrců a jejich dary — Mat. 2, 11!

Pobití mláďátek betlemských — Rachelin pláč — Mat. 2, 16—18; druhý velký prorok Jeremiáš praví ústy Hospodinovými: Hlas nářku, žalosti a pláče je slyšeti v Rámě (na výšině), Rachel pláče nad svými syny... 31, 15.

Berámá značí velmi přesvědčivě město Rama, asi 8—9 km severně od Jerusalema, viz Jos. 18, 25, v území Benjamin, kde Jeremiáš popisuje smutné odvádění obyvatel po pádu Jerusalema roku 587 do zajetí v Babylonii. Básnickým způsobem líčí Ráchel, matku Benjaminu, která nyní nejživěji svým mateřským srdcem lká v Rámě, kde jsou shromážděni její synové, potomci Benjaminu, před odvezením do zajetí. Historické oprávnění tohoto výkladu čteme též u Jeremiáše 40, 1. Je pozoruhodné, že LXX v kod. Sⁿ. Alex., v úpravě Aq., Vulg., Targ. k Pent. nevidí v hebr. — rámah — vlastní jméno, nýbrž běžné podstatné jméno významem — výšina, locus, editus, collis.

Útek do Egypta — Mat. 2, 13—15; malý prorok Oseáš příliš tklivě popisuje, jakými dobrodiními zahrnul Hospodin národ vyvolený, který přesto svým Bohem tolikrát pohrdl. Milosrdný Hospodin přece jen rozptýlené shromáždí. V této části je nám známé místo: Když Izrael byl ještě dítě, oblíbil jsem si ho a z Egypta jsem povolal svého syna — 11, 1.

Hebr. rčení — min... qaráti l'bní — lze též přeložit podle Hoonackera: od Egypta volal jsem na svého syna. Předložka min má význam i místní i časový. Tato úprava by neodporovala ani souvislosti textu Oseášova... Od Egypta, totiž od počátku dějin, dával Hospodin svému synu Izraeli důkazy lásky.

Přenesenému smyslu, užitému samým evangelistou — Mat. 2, 15, velmi prospívá nečekaně vhodné umístění slova — na'ar-kí na'ar yisráél — vždyť Izrael již jako jinoch, mladík byl milován Hospodinem a povolán z Egypta, totiž na úsvitě dějin vyvoleného národa. Izrael, předobraz Mesiáše, který též dítě, jinoch, vzhledem k své lidské přirozenosti byl povolán z rozkazu anděla Božího z Egypta do zaslíbené země po smrti krále Heroda.

Abychom ukončili liturgickým rozsahem vánoční dobu, vhodné též připomenout skrytý život Spasitelův v Nazaretu v starozákonní předzvěsti dvěma místy mimoprorockými již z Pent. V Jakobově požehnání Josefovi — Gen. 49, 22—26 — a v posledním požehnání Mojžíšově potomkům Josefovým, zástupům Efraima a Manasse — Dt. 33, 13—27 — čteme totožné hebr. znění — leqodqod nezír eháv — Gen. 49, 26c; Dt. 33, 16b: na temeni hlavy knížete mezi svými bratry — nazír — sacratu, Nasiraeus, princeps. Snad tento hebr. pojem pouze svou blízkou zvukovou asonancí připomínalo městečko Nazaret? Evangelistovo rčení — Quoniam Nazaraeus vocabitur (Mat. 2, 23) zůstává jedním z přetěžkých míst exegese Písma sv. Doslovně uvedený text nikde nenalzáme. Běžně se připomínají kromě dvou zmíněných textů Pent. dvě místa z Izaiáše — 11, 1 — kde hebr. néser — surculus, proutek, výhonek, opět jen asonancí se zvukově blíží jménu Nazaretu. V druhém místě prorokově — 53, 2 — sledujeme totožné obsahové vyjádření prvnímú textu, než surculus, proutek, výhonek je nahrazen jiným hebr. slovem — yónéq — které již ani zvukovou asonancí nepřipomíná městečko skrytého života Ježíše Krista.

Prof. dr. Fr. Kotlík

DĚJINNÝ VÝVOJ CÍRKEVNÍHO PRÁVA

VII. Constitutio Pii V. »Romani Pontificis«,

ze dne 2. srpna 1571, rozhoduje podobně jako konstituce předcházející o sňatku nově pokřtěných Indů. Biskupové tamějších krajů neměli jistotu, zda jsou platna manželství Indů obrácených (kteří často v pohanství zapuzují a mění manželky), když podrží manželku, která se obrátila zároveň s mužem bez ohledu na to, zda byla prvou, kterou často těžko lze nalézt.

VIII. Constitutio Gregorii XIII. »Populis«,

ze dne 25. ledna 1585, jedná o podobné věci jako dvě předcházející. Misionáři ze zámořských misí vyličili sv. Otci, že zvláště muži, kteří v pohanství uzavřeli manželství, bývají odvečeni do otroctví do vzdálených krajů a ženy po nich zbylé, když se obrátí a dají pokřtiti, nemohou se oázati manželů, o nichž ani neví, kde jsou, zda chtějí s nimi pokřtěnými žiti sine contumelia Creatoria. Sv. Otec stanoví, aby v takovém případě zbylá osoba pokřtěná mohla s věřícím uzavřítí platné manželství.

IX. Motu proprio Pii XI. »Cum proxime«,

ze dne 1. března 1922, pojednává o volbě papeže. Stanoví těm kardinálům, kteří jsou vzdáleni od Říma, aby se mohli dostavit k volbě do 15 dnů, nejdéle do 18 dnů, jakmile se dověděl o smrti papeže — místo dosavadních 10 dnů. Dále stanoví, že každý kardinál si může vzít do konklave s sebou k obsluze dva kleriky nebo i laiky, nebo jednoho klerika a jednoho laika, v případě, že by v konklave onemocněl. Toto motu proprio se má čísti přede všemi přítomnými kardinály v prvním slavném shromáždění po smrti sv. Otce.

X. Constitutio Pii XII. »Vacantis Apostolicae Sedis«,

ze dne 8. prosince 1945, pojednává o uprázdnění apoštolského stolce a o volbě papeže. Určuje moc kolegia kardinálů po čas sedisvakance, pojednává o generálním shromáždění, jehož se zúčastní celý kardinálský sbor, a o zvláštním, v němž zasedají vždycky jen camerarius a pak tři kardinálové, z nichž jeden náleží biskupům, druhý kněžím,

třetí jáhnům. Tito tři kardinálové se mění každého třetího dne dle ancienity; dále o některých zvláštních oficiích po čas sedisvakance; camerarius, vrchní poenitentiář, Urbis Vicarius, papežští legáti, nunciové, apoštolští delegáti; dále o posvátných kongregacích římských a Tribunálu, o jejich fakultách po čas sedisvakance a o pohřbu papeže. Dále o volbě papeže, o voličích, konklavistech, o konklave, o klausuře v konklave, o zachování tajemství pod trestem exkomunikace, vyhrazené samému papeži, o všem, co se tam po dobu konklave děje, o formě volby, o tom, co mají zachovávat a čeho se mají vystríhat (Veto čili Exclusiva) a končí předpisy o přijetí a oznámení volby nového papeže. Tato konstituce má být předčítána hned v prvním slavném zasedání kardinálů po smrti papeže.

Působnost a závaznost nového zákoníku.

V bulle »Providentissima« stanoví papež Benedikt XV.: »Praesentem Codicem, sic ut digestus est, promulgamus, vim legis posthac habere pro universae Ecclesiae decernimus, iubemus...« Slova tato sice zdánlivě vylučují všeliké výjimky od závaznosti, jak osobní, tak teritoriální a věcné, přece však sám nový Codex udává v předběžné stati, neoznačené ani titulem, ani rubrikou (can. 1—7), řadu právních oborů, na které se zákony Codexu v plné míře nevztahují, ani starší právo se jimi neruší.

1. *Církevní právo východní* (can. 1). Codex iuris canonici upravuje výlučně kázeň církve latinské. Příslušníků církví východních se týkají předpisy Codexu z dvojí příčiny:

a) buď že jde o záležitost »quae ex ipsa natura rei etiam orientalem afficiunt«, nebo

b) že východňan vstupuje v právní styky s latínem a tím se dostává pod vliv práva církve západní.

Východňan uzavírající manželskou smlouvu s latiněkem musí dbáti předepsané zevní formy, can. 1099, § 1.

2. *Právo liturgické* (can. 2). V Codexu nalézáme jen málo předpisů liturgických a ještě méně změn a oprav dosud platných zákonů. Právo liturgické dlužno tedy většinou čerpat z úředních liturgických spisů, na př. z misálu, breviáře (rubriky), rituálu a ceremoniálu. Též zvykové právo liturgické (contra legem) požívá právní ochrany v can. 5 přesně vymezené.

3. *Právo konkordátní* (can. 3). Všechny smlouvy (conventiones) dříve s Apoštolským stolicem uzavřené, ani když se smluvený článek zjevně odchyluje od kánonu.

4. *Práva nabytá a výsadní* (can. 4). Všechna dosud nabytá práva, privilegia a indulty. Codex ponechává v platnosti i práva vybočující z hranic dnešního zákona. Jen práva výslovně odvolaná, expresse revocata, ztrácejí svou existenci. Ani zřejmé odvolání výsady, na příklad communicatio privilegiorum v právu řeholním (can. 613, § 1) nebrání užívatí dále výhod, čerpaných z výsady nyní snad zrušené, pokud výhody ty jsou ještě v užívání »in usu adhuc sunt« (can. 4).

5. *Právo obyčejové* (can. 5). Opačné obyčeje, pokud v Codexu nebyly výslovně zrušeny, pokud jsou nejméně stoleté anebo od nepaměti zachovávány a pokud biskupové jsou přesvědčeni o nutnosti jejich dalšího trvání, hledíc k místním a osobním poměrům. Ale zákon sám někdy připouští, aby se utvořil místní obyčej, na příklad can. 417, § 2, 418, § 1.

6. *Právo starší* (can. 6). Codex obsahuje kompletní sbírku práva dnes platného (collectio completa). Sbírky starší, Gratianovy dekrety, papežské právo dekretální, reformní zákony tridentské pozbývají po vydání Codexu zákonné platnosti a moci závazné (collectio exclusiva). Tím však právo starší nebylo zbaveno veškerého významu ani pro úřední praxi, ani pro studium práva kanonického.

Zrušují se:

1. všechny staré zákony universální a partikulární, právu kodexovému odporující, pokud Codex výslovně o partikulárních zákonech jinak nestanovil (can. 6, § 1),

2. všechny tresty, bez rozdílu jejich povahy, o nichž se Codex nezmiňuje (can. 6, § 5),

3. všechny zákony o církevní disciplíně, o nichž v novém Codexu se nečiní zmínky ani přímo, ani nepřímo, s výjimkou těch, které jsou obsaženy ve schválených knihách liturgických nebo které jsou původu božského práva pozitivního nebo přirozeného (can. 6, § 6),

4. všechnen opačný obyčej, obecný či místní, byl-li Codexem výslovně zavržen, jako corruptela iuris. Nesmí se ovšem nikdy více tvořit (can. 5).

Interpretace Codexu.

Nové právo má být oceňováno po rozumu starých předpisů a interpretace přijaté od uznávaných spisovatelů, pokud se shoduje úplně nebo částečně se starými předpisy. Zavádí-li však kodex odchylky od práva starého, má býti dbáno smyslu nových ustanovení. V případě pochybném, nastala-li odchylka, dlužno se držeti práva starého (can. 6, § 2, 3, 4).

Congregatio de Seminariis et Universitatibus studiorum

7. VIII. 1917 nařídila, že Codex iuris canonici má býti vykládán na katolických učilištích legálním pořadem, t. j. kánon za kánonem s podáním historického vývoje u jednotlivých částí práva pozitivního.

Nejstarší zdroje kanonického práva v zemích českých.

Hlasatelé evangelia, jako jinde, tak i v krajích českých, přinášeli s sebou mimo knihy liturgické též i knihy obsahující předpisy a pokyny pro zevní kázeň, čili sbírky kánonů pro řízení křesťanských obcí. Již sv. Cyril a Metoděj pořídili překlad nomokánonu o 50 titulech Jana Schoastika zároveň s překladem Pisma sv. pro církev velkomoravskou.

O druhém českém biskupovi sv. Vojtěchovi (983—997) poznamenal Kosmas, že si přivezl

z Magdeburku »nemalou zásobu knih« a můžeme předpokládat, že to byla též sbírka práva kanonického, poněvadž je o něm známo, že po čas své vlády se potýkal s knížetem i s kmeny o zásady křesťanské a podstatná práva biskupská. »*Codex canonum*«, který sestavil koncem V. stol. Dionysius Exiguus, zvaný později »*Codex Hadrianus*«, byl přeložen do řečtiny a Karel Veliký ho zavedl pro svou říši, měli pravděpodobně misionáři ve svých rukou. Decretum Gratianovo bylo do Čech přivezeno již 1158 biskupem Danielem.

Studium kanonického práva u nás.

Nejstarší znalost práva kanonického se šířila jednak styky se zahraničními církevními vrchnostmi, jednak studiem na škole kapituly svato-vítské, později též olomoucké. Mnozí studující z historických zemí navštěvovali cizí university, *pařížskou*: biskup Daniel (1148—1167), Jindřich Břetislav (1182—1197), *bolognskou*: Arnošt z Pardubic před r. 1340, jsa tu žákem proslulého Jana Ondřejova, Neplach, opat kláštera opatovického a český kronikář kol r. 1348, Jan z Jenštejna v letech 1370—1373 se svým bratrem Václavem, Ondřej z Dubé a jiní. Zde tvořili Čechové zvláštní národnost mezi ultramontany a právem na rektorát vždy po 21 letech; *padovskou*: Jan zvaný Paduánský r. 1324, Jan z Pomuka r. 1383—1387, který byl též r. 1386 rektorem ultramontanů, Albík z Uničova r. 1407, Jan Naso roku 1402 po návratu z Padovy byl první promován na doktora obojího práva. Právnícké učení padovské závodilo s bolognským. Již ve XIII. stol. tu tvořili Čechové samostatný národ. R. 1331 byl rektorem ultramontanů Joannes de Boemia, probošt u sv. Jiljí v Praze.

Studium kanonického práva na universitě Karlově.

Z praktických potřeb studovalo se církevní právo již dávno před založením vysokých škol v Praze. Vynikala tu škola u sv. Víta, na níž studovali i cizinci, na př. kolem r. 1274 Volkmar, cisterciák

a opat kláštera fürtenfeldského v Bavořích, a Engelbert, pozdější opat admontský.

Pro vědecké zkoumání práva církevního v Čechách mělo přirozeně velký význam založení *pražské university* r. 1348 *bullou ze dne 7. dubna Karlem IV.* Posluchači byli většinou klerikové. Papež Urban V. (1362—1370) rozkázal všem českým klášterům, v nichž žije alespoň 13 členů, aby poslali po jednom členu do Prahy na studia bohoslovná nebo právnícká.

Na Karlově universitě se zabývala právnícká fakulta většinou jen právem kanonickým, *facultas iuris canonici*, když pak se r. 1373 od ostatních fakult nadobro odloučila s vlastním rektorem v čele, slula *universitas dominorum canonistarum*.

Když r. 1556 král Ferdinand I. (1526—1564) odevzdal jesuitům kolej u sv. Klimenta, otevřeli tam studium filosofie a bohosloví. R. 1622 převzal řád celou universitu Karlovu a církevní právo přiděleno fakultě právnícké.

Avšak r. 1749 bylo církevní právo přeneseno na fakultu theologickou.

Od r. 1675 se církevní právo na přání arcibiskupa Matouše Ferdinanda Sobka z Bilenbergu (1669—1675) přednášelo také v arcibiskupském semináři. Podle úmluvy dodávali profesory kanonického práva řád premonstrátský a cisterciácký. Z nich vynikl zvláště P. Tadeáš Schweiger, premonstrát strahovský.

Avšak rok před zrušením jezuitského řádu roku 1772 zapověděla vláda Marie Terezie (1740—1780) přednášky z církevního práva na fakultě theologické s nařízením, aby bohoslovci poslouchali tento předmět na právnícké fakultě u profesorů světských. Tento stav byl změněn až na základě rakouského konkordátu r. 1885, kdy studium církevního práva bylo opět spojeno s fakultou theologickou. Tento stav trvá až dosavad, kdy veškeré studium theologie bylo soustředěno na Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Praze.

Prof. Dr. Josef Kasan

NÁBOŽENSTVÍ A ŽIVOT

VÁNOČNÍ

Václav Zima

*Díky ti vzdáváme,
chválíme tebe,
přišel jsi mezi nás
z nádhery nebe,
Ježíšku malíčký,
zlatý a milý.
Chceme být jako tví
andělci bílí.*

*Přejasný Paprsku,
betlemské Dítě,
všechno tě chválí dnes,
vše velebí tě,
všichni tě vítají,
všichni tě prosí:
Daruž nám trošičku
nebeské rosy*

*Pokorný Poutníčku,
přišlý k nám z ráje,
krčím se v koutečku
betlemské stáje.
Zazpívám, zahraji,
tak jak jen umím,
jen co hlas naladím
a láskou ztlumím.*

*S úžasem na očích,
tak ztracen v tobě,
píji tvůj tichý dech,
nejsladší robě.
Světlem své radosti
stan noci svímu,
s anděly klaním se
Božímu Synu.*

*Z daleka přicházím,
z daleké země,
prosím tě, Pane můj,
skloň se též ke mně.
Dej, ať sny rozkvetou
tam u nás doma,
políb tu zemi mou
sladkým rtoma.*

*Růžové poupátko,
v jesličkách spící,
dovol mi poprosit,
prosbu svou říci:
Milost a pokoj dej,
zažeh zlo, bídu,
Ježíšku, přitul se
k českému lidu.*

V s t u p

Slavme Sluncem ozářenou
Ženu, vínkem ozdobenou,
v kterém skví se dvanáct hvězd;
pějme píseň novou Pánu,
otevřel jí nebes bránu,
k němu s tělem vzata jest;
skončil žal a ponížení
již se v slávu věčnou mění:
Matce Syn teď vzdává čest.

G l o r i a

Sláva Bohu na nebesku,
není žalu, není stesku,
panuje tam věčný ples.
S výše pokoj na zem splývá,
bohatě se v duše vlívá,
vládu jeho vssajme dnes;
s Pannou slavně v nebe vzatou,
s oslavenců druží svatou
oslava se k Pánu vznes.

G r a d u a l e

Bůh tě žehnal svojí mocí,
Panno, abys ku pomoci
duším v tísní přispěla;
ty jsi radost lidu svého,
zdolala jsi zhoubce, Zlého,
hlavu jeho potřela;
protos slavně vyvýšena,
slitovnicí vyvolena,
bys nám slzy setřela.

C r e d o

Víru v Boha vyznáváme,
darem jeho Matku máme
něhybnou, milostnou;
v Bohu Spáse zaplesala,
jménem jeho díky vzdala;

František Kašpar:

PÍSEŇ KE CTI NA NEBE VZATÉ BL. PANNY MARIE

Zhudebnil Petr Kříčka

(Notový materiál k dispozici v redakci D. P.)

s ní my chválu radostnou
pějme Pánu, pokolení
všecka s námi v jednom pění
spojte vroucí víru svou.

O b ě t o v á n í

Dary naše, Otče, přijmi,
Panno, přimlouvami svými
obět naši podporuj;
s nebe, kam jsi s tělem vzatá
jako archa celá zlatá,
při nás, prostřednice, stůj;
srdce láskou zažehnutá
ať jsou k nebi pozvednuta,
Matko, za nás oroduj.

S a n c t u s

Vzdejme Bohu díky vřelé,
který Matku Spasitele
vznesl k nebes výsosti;
porodila Boha v těle,
přece Pannou trvá cele
divuplnou milostí,
kterou Serafinů hlasy
chválí plesně po vše časy,
i my s nimi s vděčností.

P o p o z d v í h o v á n í

Panno svatá, Boží Tělo,
které na kříž vbíto pnělo,
které spalo v jesličkách,
živé leží na oltáři,

v roušce chleba skryto záti;
v kalich vproudil krve nach;
prosbou tvou ať, v nebe vzatá,
duše naše láskou jata
nad zemský se vznese prach.

A g n u s

Beránku náš, Kriste Pane,
pokoj tvůj nechť v duše skane,
jimiž zmítá žití proud.
Panno slavná nad hvězdami,
v dolu slz ať nejsme sami,
v míru dej nám spočinout;
až se cesta naše skoná,
duchovní ty růže vonná,
raď nás k sobě přivínout.

P o p ř í j í m á n í

Tělem Božím nasyceni,
Krví Boží osvěženi
vroucí díky vzdáváme;
Matko Boží, pros, ať rostem
ze Svátosti, v srdci prostém
sílu její poznáme;
v životě tys Krista nesla;
jehož moc tě v nebe vznesla,
pomoz dorůst, žádáme.

Z á v ě r

Růže, zemi utržená,
nebe, kam jsi přesazena,
plniš vůni opojnou;
jméno tvé je vzácný olej;
lampy naše štědře dolej
líbezností pokojnou;
Panno sladká, přívětivá,
buď nám vezdy milostivá
svojí láskou přehoju.

MEMENTO MORI! – MEMENTO VIVERE!

Starý rok se chýlí ke konci; vbrzku se bude s námi loučiti.

A se starým rokem se loučíme i se vším, co bylo a co již není, co odnesla mohutná vlna času do nesmírného moře minulých věků.

Ve velebném a přísném řádu Trapistů zdraví se mniši na setkání rok co rok a den co den vážnými slovy: »Memento mori!«

Jen jednou v roce, v Hod Boží velikonoční, kdy život přemohl smrt, zdraví pozdravem: »Memento vivere!«

A tak také zdravíme i my sebe v silvestrovské noci na rozhraní starého a nového roku, mezi rakví a kolébkou, mezi životem a smrtí, mezi minulostí a budoucností dvojicí pozdravu: »Memento mori!« a »Memento vivere!«

1. »Memento mori!« Každý rok překročíme jednou »svůj den« ... každý den přežijeme hodinu, která bude jednou poslední v životě našem ... »Qua hora nescis!« — Ale jedno víš: »Statutum est homini semel mori.« — Zpřítomnit si tuto skutečnost, nebát se jí podívat klidně do očí!

Svatý apoštol Pavel píše: »Neboť všechno je vaše ... svět nebo život nebo smrt; ať věci přítomné nebo budoucí ...« 1. Kor. 3, 22.

Tak jako křest pro člověka z víry žijícího není nic minulého, nýbrž trvající a stále se obnovující skutečnost, tak není také smrt pro něho nic dalekého, nýbrž skutečnost stále blízká a účinná, spásu a životní hodnoty tvořící.

»Všechno je vaše.« Užijeme tedy minulého, užijeme i budoucího. Postavme myšlenku, vzpomínku na smrt do služeb života, pozemskou smrt do služeb života věčného.

Pak se budeme na vše dívat »sub specie aeternitatis«, pak jednou s radostí přivítáme smrt jako přítelkyni naší slovy Písma: »Nunc dimittis servum tuum, Domine, iam laetus moriar« (Gen. 46, 30). »Ecce video caelos apertos, et Jesum stantem a dextris virtutis Dei« (Act. 7, 55). »Iam laetus moriar; in domum Domini ibimus« (Ps. 121, 1). »Amen, veni, Domine Jesu« (Apoc. 22, 20).

2. »Memento vivere!« Budeme-li se dívat na vše »sub specie aeternitatis«, budeme využívat každého atomu času, každého okamžiku, každé partikule přítomnosti, abychom se stali, abychom byli pilnými dělníky Páně na tom místě, na kterém stojíme. Musíme podat ruce všem těm milionům a miliardám lidských životů, které od počátku světa až po naše časy budovaly a pracovaly na zdoko-

nalení pokolení lidského, aby bylo více světla, aby bylo více pořádku, aby bylo více krásy, více lásky, více síly, více dobra — aby byl mír a pokoj na světě — aby člověk člověku přestal býti vlkem, aby se stal člověk člověku přítelem. —

Děkujeme Pánu Bohu, že nám dal srdce, kterým dovedeme milovati své bratry a své sestry v Kristu, že nám dal rozum, kterým dovedeme myslet myšlenky pokoje a míru, že nám dal ruce, kterými dovedeme pomáhat budovat lepší zítřek lidstva, že nám dal dar řeči, kterým budeme stále kázat a hlásat:

»Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!«

P. Karel Sahan CSsR

VYUŽITÍ VÁNOČNÍ PASTORACE V BOJI ZA MÍR

Četl jsem vyprávění kněze, které mě zaujalo.

Vypráví, kterak jednou o vánocích dostal jako dárek zarámovaný nevelký obraz s evangelickým výjevem bouře na moři, kterou Pán Ježíš utišil. Kněze zajímala kompozice obrazu; viděl, že malíři dal mnoho přemýšlení a práce, aby vystihl kresbou a barvami, co se praví na několika řádcích v evangeliu o bouři na moři; aby byla zřejmá velikost bouře a hrůza v obličejích apoštolů i v jejich pohybech; každý z nich měl svou individualitu, podoby apoštolů nemohly být jedna jako druhá, a obdivoval i pokus zachytit nadpřirozenou velebnost a moc Pána, rozkazujícího větrům a vlnám. Malíř nezapomněl ani na Jidáše. Ten jediný se nedívá na Pána Ježíše a nevzpíná k němu rukou, ale drží se jen pevně

stězně; přirozeně má za to, že se přece dřevěný stěžeň nepotopí, od Pána nic neočekává, neměl víry. Toto chování Jidášovo je ovšem vtipný doplněk malířův. Potom kněz přemýšlel, zdali ti, kteří mu obrázek dali, myslili také na jeho hluboký smysl. Snad byl jejich dárek něčím podobným jako prosba apoštolů v evangeliu, projevem instinktivní obavy o budoucnost, která obecně vzniká v neklidných, nejistých, rozbouřených dobách, kdy se ještě jen marně touží po míru. Snad byl také projevem víry: »Pán i nás zachrání, utiší i tuto bouři, třeba je jí zmítán celý svět. Ale ty, knězi, musíš k tomu přispět!«

Příběh ukazuje, jak lid chápe význam míru, jsa si vědom, jaké důsledky právě pro něj by měla válka. Lid celého světa chce žít a v radosti

LIDOVÉ HRY PASTÝŘSKÉ

Sledujeme-li výtvarné složky divadla v našich krajích, musíme se zamyslet nad formou samostatných pastýřských her lidových koledníků. Hole, kyje, čákaný, obušky i francouzské beranžerky s lopatkami na konci jsou nezbytnou součástí pasteveckých tanců, protože údery těchto rekvizit vytvářejí často spád pohybů, rozdělující verše, sloky i fáze zpěvohříček. Vidíme-li po prvé křepčit Valachy, s rozechvěním cítíme, jak se před námi otvírá pohled do mytické doby, která odevzdala své zvyky řeckým chórům, latinským salinářům i »plesajícím« Davidům před archou. Rány holemi do podlahy otřásají naší pozorností jako oddělené údery ostěpu a tlukot bubnů nebo tleskání dlaní u národů přírodních. Čím blíže jsme východním oblastem, tím hustěji se udržela forma starodávných rytměů.

Rožnov a Velké Kunčice poskytly Feifalíkovi význam nejdokonalejší. Kojetín, Vsetín i Orlová zachovaly jen některé fáze z celé hry. K plnému obsazení tohoto vánočního baletu stačí anděl a tři pastýři. Klobouky, Valašské Meziříčí, Vsetín obejdou se bez anděla. Pak ovšem jeden pastýř zpívá úlohu andělovu (Val. Meziříčí, pastýř Macek). Kojetínu a Lysicím stačí pastýři jen dva, ale jsou doprovázeni andělem. - Volba koled vyplňujících hru je velmi různá, ale základní čtyři koledy - v různých variantech - se objevují ve všech hrách, nejsou-li ovšem už dávností a zevšeňnutím zestručněny na produkt výdělečný jako »Tres reges« našich koledníků.

1. »Dej Bůh štěstí, milí páni,« bývá koleda úvodní.
2. »Poběžali do Betléma pastýře a ptali se, co to bendže za dítě (Rožnov a Kojetín).
3. »Já som báča, půjdu z předu a vezmu si kúsek kředy« (Rožnov, Velké Kunčice, Vsetín, Kojetín a Orlová).
4. Zakončení masopustní »Ho! chlapi, pod šable, pod obušky, my všechno bereme a i suché hrušky«

(Rožnov, Kojetín), bývá zaměňováno sborem: »Dobří lidé sú Valaši (Velké Kunčice, Orlová).

Sled děje je vcelku podobný: Vejde anděl, postaví jesličky na zem nebo na stůl a odzpívá úvodní píseň, někdy přinese dopis od králů (Rožnov). Po andělu vejde nejstarší pastýř, klepaje holí na dveře. Zpívá dvojverší. Při prvním verši jde dopředu, při druhém dozadu. Zavolá dva nebo jednoho druhu (na Valašsku: »Hudry, hudry« jako čert). Druzí vejdou, třikrát prodají jízbu a zatlukou na dveře. Ve Velkých Kunčicích se pokoušejí o hru na dudy a o sázku. V Rožnově a Kojetíně si raději zatančí pomalým rytmem odzemek a po každé sloce udeří holí do podlahy. Pak si znavení lehnou na zem a tváří se, jako by spali. Anděl zpívá »Gloria«. Nejstarší se probudí a ve Velkých Kunčicích zase bije do země. Anděl vysvětluje. Nejstarší budí druhý, při čemž humor slova je zdůrazňován strkáním i padáním. Anděl vysvětluje dále místo narození. Tu pastýři vstanou a tančí do kolečka bez úderů »do země«, což podle textu má znamenat, že se svátečně oblékají (Rožnov). Když už jsou čisti jako šohaj, točí se do kruhu a s údery se radí, co přinesou. Po úradě tančí zase třetí fázi bez bušení a pochvalují si báču, nejstaršího.

Těžko říci, proč v Rožnově si znovu pastuši lehali na lokte a opakovali pokud možno drastičtější scénu buzení i s andělem, který »Gloria« zpívá česky: »Sláva Bohu...« Po úradách, co Ježíškovi dají, vyskočí, tančí a konec každé sloky doplní skoky při písni »Z města jsem šel, muziku slyšel, hop!«; pak zase chodí bez úderu, zatím co báča zpívá první sloku své písně, kterou dozpívají Valaši a pohupují se. Napodobují pochod k jesličkám, který pestří figurou, že se rozestupují a pouštějí mezi sebe báču. Pak se chopí za ramena, kolébají se, držíce vždy dva jednu valašku, a buší do země zpívající při tom zbojnickou píseň »Ondřej, Juráš, vem si kuráž...«, když předtím odzpívali gargantuovsko-budulínkovský kuplet o nenasytovi. Snad má tato fáze znamenat adoraci, kte-

a klidu chce se vzdělávat a vzorně plnit životní úkoly. V řadách věřícího lidu vidíme mnoho těch, kteří si uvědomují, že v úsilí o mír, mírové snahy stávají se silou, která se stále více uplatňuje nejen v politickém dění, ale i v náboženském životě. Stín války, který obchází světem, musí být vypuzen světlem míru — *ale ty, kněži, musíš k tomu přispět!*

Přinášíme-li po celý rok smírné modlitby a oběti za mír a pokoj, pak zřejmě zmnožíme je u sebe i u věřících k vánocům, svátkům lásky, pokoje a míru, jak to naznačuje v duchu andělského zpěvu nad Betlemem také česká Rybova mše: »Uděl nám všem pokoj svatý, po němž všichni dychtíme!«

Začneme hned posvátnou kající dobou adventní, která má připravit lidská srdce na příchod vtělené Lásky — Knížete pokoje. Naslouchejme pozorně v rozjímání hlasům adventních a vánočních zvonů: *Rorate caeli desuper! — Ejhle, Hospodin přijde! — »Přijď, Pane, navštiv nás pokojem, abychom se z tebe radovali v dokonalém srdci!«* (1. advent. sob. Ant. ad Magn.).

»Audiam, quid loquatur in me Dominus Deus: quoniam loquetur pacem in plebem suam.« (Žalm 84.) A budeme to tlumočit našemu lidu, my kněží, »magna et incluta Dei instrumenta, sacerdotes, a quibus omnis populorum pendet beatitudo.« (S. Carolus in Syn. XI. conc. I.)

rou končí Velké Kunčice, Klobouky, Kojetín v obou verzích, ba i Orlová. Předpokládáme, že v Orlové po písni »Hodní lidé sú Valaši«, druhá varianta konce, oslavující »v žlobě pachole s tváří slunce«, které »podává nám ruce«, děje se v pokleku. Ale i zde je před tím vsunuta »ondrášovská«, kde se pastýř chlubit, že má botýk (hál s bodlem) i pistole a že »buchneme, střelíme, všecko odstrašíme«, jako by byl loupežník.

Jde tu o reminiscenci na legendární příhodu s loupežníky při útěku do Egypta? Rožnovští zbojníci tančí na konec do kolečka a tlukou holemi do dveří. »Do zahrady vyskočila, větvičky utrhala - kyč vadža srdce moje, kyč vadža vadžarum!«, aby ukončili masopustním popěvkem »Hop, chlapci, pod šable i pod obušky«, právě jako kojetínští Valaši, kteří přidávají také někdy baladu o ovčáku, který prodal ovci a byl za to oběšen. Pak končí masopustní »Hola, chaso, už je jiná...«; z valašské hry zapsal nám Kamarýt (Čes. duch. písně I. 24) i ukolébavku »Kolíbala a zpívala matička synáčkovi« i známou koledu »Já bych šel k Betlému« (Fejfalík VI.). V Kloboukách přiznávají venkované, že je naučili koledovat »študenti, nebesští ptáčky«.

Tance v českých krajích jsou nepoměrně kratší. V Sázavě až na konec zazpívají »starodávnu« a chodí po světnici za zpěvu koledy »Poženem«. Jičínsko má nejpečlivěji zaznamenanou choreografii. Pastýři se sešklupí ve středu dějiště (světnice), dají hole šikmo, kráčeji dokola, osmkrát vpravo, pak dva kroky obrát, pak kleknou na jedno koleno a napodobí spánek. Pak je akce herecká. Odchod k jeslím v pochodu za písně »Narodil se Kristus Pán«. V Čechách bývá obvykle před koncem zařaděna scéna s čertem-Raráškem, který se přilísá k pastýřům, kterého zažene »Michal«, co čert »píchal«, nemajíc vždy vzhled anděla, ale vojáka s mečem, kterému se říkává Kilian.

Úvodem bývá nejčastěji zpívána koleda »Co to znamená medle nového...«. Končívá se prosbou k mládežci, který má dát něco na věnec, nebo výzvou k děv-

Na kazatelkách, ve zpovědnících a ve školách budeme vykládati vánoční liturgii, oplývající myšlenkami pokoje. Naše slova, modlitky a zpěvy budou projevem naší veliké touhy po pokoji, lásce a spravedlnosti, kterou přišel na svět rozžehnout Syn Boží, Spasitel a Vykupitel lidstva. Zejména pak obsah zpěvu nebeských duchů při zrození Páně: »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!« Blahoslavení, kteří přijmou toto andělské poselství nebes a Boha samého.

Betlem s narozeným nám Kristem Mesiášem hlásá lásku a vede k míru a jednotě lidí a národů. A v tom je radost lidí dobré vůle, usilujících nejen modlitbou, ale i činy ve jménu bratrství, spravedlnosti a lásky celým životem o trvalý mír v duších i mezi národy, založený na spravedlnosti, lidské důstojnosti a lásce.

Kněz — alter Christus — za příkladem svého božského Mistra a Velekněze musí posilovat co nejvíce myšlenku míru rozhodně a čnorodě. I zde platí křesťanské: Modli se a pracuj! Leonardo da Vinci prý se modlival: »Prodáváš nám, Bože, všechny statky za cenu práce!« A oživován touto vírou, nejen se hodně modlil, ale úžasně pracoval a staletí se obdivují jeho dílům.

Připomínám závažná a závazná slova, pronesená na celostátním mírovém sjezdu katolického duchovenstva: »Máme mír, možno-li jej tak

čatům, které nekoledovaly (podle středověké tradice!), aby teď šly taky Ježíška kolébati. -

Kollár (Národní zpívaný II.) zaznamenává ryze dívčí koledu. Marie svátečně vystrojená přinese kolébku s Ježíškem. Doprovázejí ji družky a sv. Josef. Mužský element je »pod pantofolem«. Třeba se brání děťátko zakolébati: »Zakolibej ho sama, však si mu ty máma,« přece kolíbá a zpívá. Než mužská nemotornost kolébku překotí, proto, aby se obecnost smálo a aby družičky mohly vybírat na novou kolébku i za to, že dovolily různým osobám v hledišti děťátko pochovat. Spojení jeviště s hledištěm zasluhuje si pozornosti.

V úvodním sboru družiček slyšíme svatovojtěšské nařízení (»ofěrujeme vám víru pravou«) i reminiscence na jediný zlomek gotiky v Tegense, který sliboval po smrti radost věčnou. Nejobroštěnější zlomek dramatický je ve hře »na ovčáky« z žebráckého kraje (A. Dostál). Farář Libický prý dovolil před mší sv. pobíhat dětem kolem kostela, ale musely mečet jako ovce. Sháněl je do hromady pastýř, mečící jako beran. Petr Bogatyrev oceňuje magickou složku zvířecích rolí.

V Pokladu koled a duchovních písní mohli bychom sledovat stopy vánočních her do nekonečna. Sběratelé národních písní Erben, Sušil, Bartoš i Kollár, Kamarýt, Jindřich, Weis atd. byli doplněni zájmem nejširších kruhů po Národopisné výstavě r. 1895, kdy Čeněk Zíbrt začal vydávat »Český lid«. Jan Soukup pokusil se tu o srovnávací studii, ve které shrnuje jména přispěvatelů i písmáků z Čech, z Moravy, ze Slezska a Slovenska (Č. L. XX/X). Petr Bogatyrov navázal i na tradice ještě východnější (Lidové divadlo české 1940). Také výstavy jeslí v Plzni, v Litomyšli, v Klementinu i ve Studentském domově v Praze v letech 1923 až 1925 - 700. výročí jeslíček (1223 v Greciu) - nashromáždily mnoho materiálu, který z velké části zpracoval už 1908 Karel Procházka, farář u sv. Prokopa na Žižkově, v knize »O Betlemech«.

Dr Jan Port

Duchovní PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA
K ČÍSLU DESÁTEMU
ROČNÍK II.

MILOSTNÉ PRAŽSKÉ JEZULÁTKO

Tři sta let stará modlitba prvního citele, Cyrila od Matky Boží:

Ó Ježíšku, Tobě se vzdávám,
Na přimluvu Tvé Matičky žádám:
V nouzi mi pomoc a dej mi Sebe.
Hle, já pevně věřím, Pane, v Tebe!
Ze mi Tvoje milost vezdy přispěje,
To jest má jediná v žití naděje.
Ze jsem hněval Tebe, trpce lituji.

Ó Ježíšku můj, k pomoci mi spěj,
K setrvání mi hojnou sílu dej.
Chciť se vpravdě polepšiti,
Nikdy více nehřešiti;
Tvou chci já být obětí.
Můj Ježíšku, Tebe jen miluji,
Navždy se Ti celý dnes věnuji.

Pro lásku však Tvoji, Spasiteli,
Srdce část i druhu dám i nepříteli.
Zbav mne trýzně mojí, dej mi Sebe,
Za to s pokorou, hle! prosím Tebe.
Dej, bych s Tebou, s Josefem, s Tvou
milou Máti,
Na radosti věčné mohl účast bráti!

NEJSTARŠÍ ČESKÉ OBRAZY NAROZENÍ PÁNĚ

Kodex Vyšehradský (1086), Narození Páně.

Pasionál abatyše Kunhuty (1312—1321), Narození Páně.

Liber viaticus Jana ze Středy (1360), Zvěstování pastýřům.

Klatovský kancionál (1560), Zvěstování pastýřům.

NAROZENÍ PÁNĚ U SLAVNÝCH ČESKÝCH MALÍŘŮ

Václav Brožík, Jesličky.

Josef Mánes, Narození Páně.

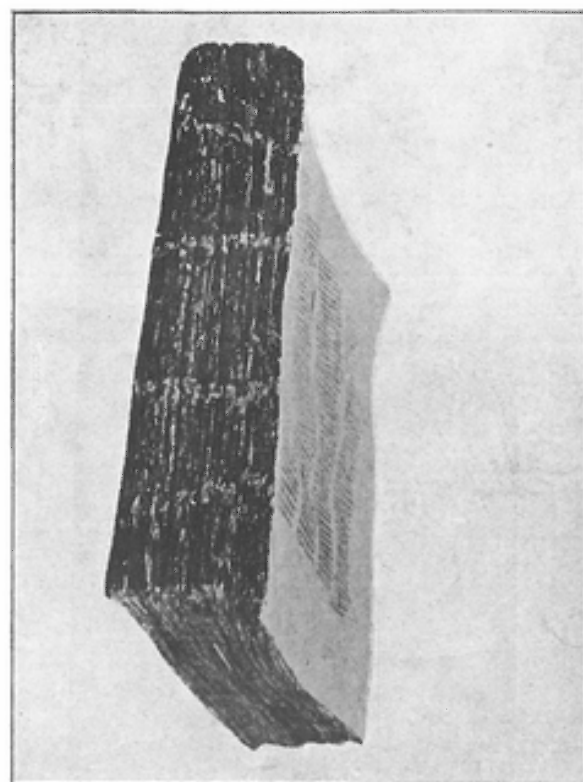
Alfons Mucha, Koledníci na Slovensku.

Mikoláš Aleš, Tři králové.

Jeden list kodexu Sinajského (Luc. XXII, 36—52).

Pohled na celý kodex Sinajský.

Klášter sv. Kateřiny na Sinaji, v němž byl kodex nalezen.

Konstantin Tischendorf, který kodex objevil.

vůbec nazvat, avšak dosud velmi křehký, který nevytrvá a neupevní se leč za cenu vytrvalé péče; mír, jehož ochrana ukládá Církvi, pastýři i stádcí těžké a jemné povinnosti: trpělivou rozvážnost, odvážnou věrnost a ducha obětí! Všichni jsou povoláni, aby se zasvětili tomuto úkolu, každý ve svém povolání a na svém místě. Nikdo nemůže být příliš horlivý a činný v tomto úkolu!»

Audite hoc, sacerdotes!

Naše mírová služba světu znamená směřovat spolu s věřícím lidem, smírem a obětmi, aby mír byl vydobyt mírem, nikoli válkou (myšlenka sv. Augustina). Je to v moci Boha, jenž je Dár-

cem pokoje, a také v moci lidí, od nichž Bůh žádá lásku, spravedlnost a mír, nikoli nesvornost, boje a války. Čím více bude lásky, tím více bude míru!

Jako křesťanství, i když je náboženstvím Lásky, nezná pacifismu s hříchem, tak musí být nesmířitelné s válkou. Boj proti míru je hříchem proti Knížeti pokoje, proti Bohu, zdroji pokoje.

Věříme ve vítězství míru. Konečným výsledkem boje o mír bude: Sláva na výstětech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!»

Děkan Václav Šebek

OHLAS ČLÁNKŮ V ŘADÁCH DUCHOVENSTVA

V říjnovém čísle Duchovního pastýře bylo uveřejněno obšírné pojednání o zavedení nového ritu na Bílou sobotu na základě dekretu SRC »Dominicae resurrectionis« ze dne 9. II. 1951, který opravňuje ke konání liturgické oslavy Zmrtvýchvstání Páně v noci na Hod Boží velikonoční, jak tomu bylo za křesťanského starověku, a zároveň posvátné obřady vhodné a krásně upravuje.

Pojednání vzbudilo u našich čtenářů značný zájem. Na výzvu, aby duchovenstvo zaujalo k uvedenému reformě své stanovisko a podalo návrhy, jak nový ritus u nás nejlépe uskutečnit, došla redakci DP celá řada osobních, telefonických a písemných dobrozdání a připomínek. Důstojní pánové vyjadřovali se k otázce vesměs kladně a návrh nadšeně přijímali.

Tak píše na př. kněz z diecése českobudějovické:

»V posledním čísle Duchovního pastýře je článek o novém ritu Bílé soboty. Bylo by jistě vhodné, aby Ordináři doporučili tento nový způsob a včas zajistili texty. Musíme jistě uvítati tento nový způsob, který jistě značně usnadňuje knězi jeho nejobtížnější práci — velikonoce. Pokud se týče poznámky o Vzkříšení, jistě by v tomto případě plně dostačilo pořádati Vzkříšení toliko v kostele od Božího hrobu k hlavnímu oltáři těsně po půlnoční Mši sv.; tím by se celý obřad prodloužil jen asi o 10 minut. Kromě toho je nutno uvážit, že by tím lidé získali více času k osvěžení, jelikož by jim tato půlnoční Mše sv. o velikonočních platila už za splnění jejich nedělní povinnosti a my jistě nesmíme v tomto směru nic zanedbat, abychom našim věřícím dopřáli co nejvíce volna.«

I když tento poslední důvod nebude právě rozhodující, poněvadž se dá předpokládat, že se převážná většina našeho lidu zúčastní, jako dosud. Mše svatá také na Hod Boží, musíme upřímná slova spolubratrova plně podepsat.

Oslava velikonoční vigilie konala se letos — a to s velikým úspěchem — u nás již na Slovensku. O tom svědčí tato zpráva, uveřejněná v posledním sešitě časopisu Ephemerides Liturgicae:

»In diversis Slovaciae regionibus in multis ecclesiis celebrata est solemnis vigilia paschalis, juxta novum ritum, horis nocturnis. Templi stipata erant fidelibus, qui magna cum jucunditate instauratae liturgiae noctis sanctissimae interfuerunt et intima animi commotione sollemniter baptismalium promissionum renovationem emisserunt. Alicubi baptisma quibusdam catechumenis adultis collatum est. Sacram Communionem quamplurimi receperunt. Post solemnem Missam vigiliae paschalis facta est processio „Resurrectionis“, traditionalis in nordicis regionibus, quae, ob rationes contingentes, locum habuit tantum intra ecclesias.«

Z poslední poznámky lze zároveň poznat, že byla vyřešena otázka Vzkříšení týž způsobem, jaký navrhuje svrchu citovaný dopis.

Doufáme, že se brzo vjadří též naši nřdp. Ordináři v českých zemích, na nichž zavedení nového ritu podle dekretu SRC závisí, a že vše potřebné zařídí, aby se mohlo o velikonočních příštího roku 1953 podle něho již všude postupovat.

K pojednání o hospodářských záležitostech duchovní správy v DP č. 8 došlo redakci i autoru více osobních i písemných poznámek a dotazů. Pojednání dalo také podnět k užitečným diskusím na diecézních a vikariátních konferencích.

Kněží shodně uznávají, že je nutno vynaložiti náležitou péči na vedení farního hospodářství, pokladního deníku a všeho, co s tím souvisí. Aby nevznikaly potíže nadřazeným složkám církevním i státním a také jim samým, zejména, aby se zbytečně nepožadovalo včasné vyplácení čtvrtletních záloh státního příspěvku. Než se toto včasné vyplácení záloh řádně zaběhlo, kněží musili zálohovati z jiných prostředků potřeby duchovní správy a takové zálohy procházely deníkem a pak se vracely. Procházení takových záloh bylo nutné, jelikož účetnictví prý nemohla se diti vydání bez příjmů. Takové věci ovšem působily potíže ve vedení pokladny a deníku a při vyplňování čtvrtletních výkazů a nepodávaly jasný přehled o hospodaření farnosti.

Oceňuje se mezi kněžími zavedení nového pokladního deníku, neboť dřívější průpisový, zvaný »jednoduchý«, byl mnohem obtížnější. Zejména v roce 1951 vedení »jednoduchého« pokladního deníku bylo tuze složité a svízelné ve farnostech s více kostely, když bylo nařizováno vésti odděleně účtování pro každý kostel a drobiti rozpočtové i účetně spotřebu svící, kadidla atd. Jelikož objednávky se činí hromadně a znějí na farní úřad pro všechny kostely farnosti, bylo třeba rozepisovati tyto účty pro každý kostel zvlášť, což byla zbytečná práce a plýtvání papírem. Rozdělení spotřeby bylo odhadem jen na oko, proti skutečnosti. V pokladním deníku se nemohl přesně vymeziti potřebný počet stran pro každý kostel, a i tam to znamenalo plýtvání papírem.

Ve věci přidělu hmotného zásobování na r. 1952 rozeslány farám nákupní listy s příkazem nakoupiti co nejdříve přidělený limit na celý rok výhradně někde v Praze (na př. v Středočeském obchodě, nřr. pod.), ale cesta do Prahy byla zbytečná se ztrátou peněz i času, jelikož tam o věci nebylo nic znřmo, a tu na štěstí brzo na zákrok kněží u ONV a KNV se staly nákupní listy bezpředmětnými a nakupovali jsme zase doma, kde se dalo. Ani v tomto případě by nebylo možno dodržovati nějakou čtvrtletní účetní rovnováhu. Doufá se, že i tento způsob byl jen nepodařeným pokusem a že se nevrátí. Není toho ani třeba, když nyní máme plánovati v dohodě s Chrámovým družstvem, které podle vyhlášky min. vnitřního obchodu a SÚC ustanoveno výhradním monopolním výkupcem, veliko-

a malodistributorem všech potřeb pro duchovní správy. Casem může se zaříditi tak, aby nám obstaralo a dodalo všecko potřebné, na př. včetně potřeb k čištění, osvětlování a pod.

Při tomto rozkladu je záhodno upozorniti na výstrahu VKD č. 8/1952, str. 6, že nutno dbáti, aby každá platební povinnost byla včas splněna a nebyl dán důvod k účtování penále, neboť byla-li faktura zaplacená opožděně, zaplatí penále ten, kdo opoždění zavinil, a to by byl duchovní správce, kdyby nedbal platebních lhůt.

Velmi četné jsou hlasy kněží ve věci nadačí, hlavně fundálních mší sv. Je to pochopitelné, jedná se o záležitost, o níž platí také »graviter onerata conscientia«. Píše jeden pan děkan, že je to sice už vysvětleno ve VKD (č. 5/1952, str. 3), ale asi mnozí to přehlédli, neboť někde nechtějí uznati vydání pro kněze za sloužení nadačních mší sv., ač se jim vysvětluje, že příjem tento plyne z celkového cenného papíru; proto celý obnos vykázal v příjmech v sloupce účt. skupiny 89 a čeká, až se vyjasní, aby mohl provést nějakou opravu. Nyní po uveřejnění ve VKD bylo sjednáno i zde jasno.

Pokyn VKD praví, že vybraný úrok na nadační mše sv. se zapíše do příjmu »Průběžné položky« a »Celkem«. Když částku rozdělíme podle nadační listiny (mezi duchovní a kostelní personál), zapíše se tatáž částka opět do vydání v »Průběž. pol.« a »Celkem«. To je tedy směrodatné pro kněze i církevní tajemníky. Kdo před uveřejněním pokynu ve VKD zapsal úrok nadační do sloupce účt. sk. 89, snad v dohodě s OCT může pak dáti pro tentokrát výdaj na splnění nadačních závazků do některé rubriky výdajové (na př. 36). Napříště pak snad už to půjde hladce podle pokynů VKD.

Na pražské konsistoři se dostalo ujištění, že učiněny kroky, aby nadační závazky se mohly řádně plnit. Pan správce konsistorní pokladny ochotně již začal u Státní banky čs. s rozpisem nadačních povinností, zejména

se zřetelem na mše sv. Ovšem je to úkol dlouhodobý.

Pro minulost dlužno připomenouti: Per rescriptum S. C. Concilii No 1539/49 die 4. VIII. 1949 ad quinquennium concessa est Archiepiscopo Pragensi facultas, ut possit: 1. condonare onera Missarum fundatarum a tempore belli et pro futuro, quarum capitalia dependita sunt sine spe recuperationis; 2. suspendere persolutionem Missarum fundatarum, quarum capitalia nullum emolumentum dant, donec ista capitalia talem censum praestent, ut stipendium Missae fundatae iuxta taxam dioecesanam reductae solvi possit. Někteří kněží gratis ex caritate sloužili aspoň jednu mši sv. ročně za všechny nadační mše sv. Nyní však, když dostáváme nadační úroky, nutno fundální mše sv. řádně persolvovat, případně postarati se o redukci. Viděl jsem na pracovním stolku ndp. preláta Msgr. Dr. Opatrného hodně žádosti o redukce a také biskupský ordinariát hradecký a jinde prý redukce fundací běžně jako dříve vyřizují. Tyto věci nesmíme nechat netečně ležet, je to závažná záležitost svědomí jak duchovních správců, tak ordinářů.

Celkový cenný papír obsahuje někdy také jiné účely než nadační mše sv. a nutno si zjistit, co z úroků patří na sloužení mší sv.

Jsou pochybnosti, když se jedná na př. o udržování hrobů a výnos je tuze malý, že dnes nestačí na tento účel, co počít. V konkrétním případě se mluvilo o 22 Kčs. Řekl bych, když nelze udržovat takový hrob jako dřive, lze snad za takový obnos očistit jej aspoň zhruba od smetí a na Dušičky rozsvítit světélko. Vždyť někteří lidé konají tyto skutky lásky ze šlechetnosti. Je tu i zájem hřbitovů, aby hroby měly aspoň nejnutenější úpravu a vzhled, ale hlavně zájem těch, kteří z rukou své práce pamatovali před smrtí na tyto věci, také asi proto, že viděli, jak hyzdí hřbitovy opuštěné zanedbané hroby a proto i to je pro nás věcí svědomí.

Tolik zatím z námětů kněží. Další náměty vítány.

VÁNOČNÍ IKONOGRRAFIE

Velké bohatství obrazové, vyprávějící oblíbený mariánský cyklus od jedenáctého až do druhé poloviny šestnáctého století, bylo u nás velmi známé.

Již v korunovačním evangeliáři Vratislavově (kodex Vyšehradský z roku 1085) je vyobrazeno narození Páně (viz obrázkovou příl.) velmi dojemně. Celou horní třetinu iluminace zabírá »otevřený nebek«. Sedm polí kruhových mezikruží, v nichž pás druhý, nejširší, zobrazuje sbor zpívajících andělů. Na nejdolejším plánu leží Bohorodička, přikryta na loži. Ale její Jezulátko je vkomponováno nad ní do elipsy, přes níž hledí hlava oslíka a volíka. Jesle jsou zde schematisovány pletivem. V levém rohu vedle zvířátek je sv. Josef se svatozáří. V nádobce snad nese Ježíškovi kašičku. V pravé polovině druhého plánu je naznačena krajina stromem, kolem kterého stojí tři pastýři pasoucí se psem dvě ovečky. Nad pastýři se vznáší anděl. V kodexu Vyšehradském je však také zobrazena i scéna dosti řídká, kterou zaznamenal sv. Matouš (I. 18). Ve zkratkové architektuře zjevuje se jakoby v patře anděl Josefovi, který spí na loži, patrně mezi dvěma rozhrnutými záclonami a radí mu, aby neopouštěl Marii.

Dolní prstenec nástěnné malby z nojemské rotundy z XIII. století zobrazuje zvěstování Marii Panně, navštívení Alžběty, narození Páně, zvěstování dřímajícím pastýřům atd., s dojemnou prostotou simulantního vnímání. Dům Alžbětín je tu znázorněn kulistou naznačující ozubenou věž s úzkým vchodem a lože Bohorodičky elipsoidovou mandorlou v bocích vzdušnou. Jesle jsou zobrazeny jako kamenný hranol, do kterého je uloženo dítě, pevně sevřené do povijanu. Dřímajícímu pastýři ohlašuje radostnou zvěst andělská

hlava s napřaženou pravou dlaní »z oblaků«, jak říká nejedna moravská koleda. Všechny postavy mají svatozáře, dokonce i obě zvířátka, vykukující za kamennými jeslemi.

Vídeňský breviář umísťuje Božské dítě na skalní útes. Josef se opírá o hůl. To je pojetí malířů na památkách románských.

Prohlížíme-li ikonografii gotických památek na půdě české, zdá se nám, že ony mají bezprostřednější spojitost s duší lidových barokních betlemářů i dramatisátorů než umění období renesančního. I vysoká barevnost tohoto umění je lidu blízká: je to přehledné a vypravované citem.

V pasionále abatyše Kunhuty (viz obr. přílohu) leží Jezulátko, vztahující ruku k Matce na hranolu (oltáři), který zastupuje »dům« se dvěma gotickými okny a s římsou. Bezprostředně nad dítětem jsou hlavy osla a volíka. Nad ně umístěna hvězda. Bohorodička leží na oválném loži vlevo, sv. Josef opírající se o hůl s židovským kuželovitým kloboukem sedí vpravo. Andělská hlava a ruka řiti se se zkrabatělého obláčku. Jediný starý pastýř v kukle s kyjem v ruce, pasoucí dvě kozy, ovci i volíka, přijímá andělskou zvěst.

V antifonáři Arnošta z Pardubic (1363) je Jezulátko dosud pevně zavinuté, na soklu (oltáři) ozdobeném dvěma polokruhovitými okénky, mezi nimiž je hvězda. Zvířátka zahrívají děťátko zleva a jsou pod přístřeškem, který snad vinou nedokonalé perspektivy, ale možná že i úmyslně, je až za ložem Ježíškovým. Marie vlevo stojí se sepjatýma ru-

kama, Josef vlevo s holí. Džbáněk mezi rodiči naznačuje už pronikání bonaventurské legendy o koupeli a vaření kašičky.

Skutečně Mistr vyšebrodský zobrazuje na dolním plánu Josefa a porodní babičku u dřevěné vany. Bohorodička leží už pod přístřeškem, doškami krytým a objímá dětský akt Jezulátka. Zvířátka jsou umístěna odděleně až ve třetím plánu; tu se krmit z proutěných jeslí. Jediný obstárlý bosý pastýř, smekající červenou čepici a opírající se o kvj, zastupuje scénu pastýřskou s andělem, klečícím na krajkovitém obláčku (1350).

Josefa vařícího kašičku najdeme po prvé na nástěnných malbách emauzského kláštera v Praze (1350–75). Dřevoryt Olomouckého mistra umísťuje Josefa vedle sedící korunované krásné Madony. Ohřívá na pánvi jablčka (protože brambory tehdy ještě nebyly známy!). Na zadní straně doudlebské adorace (1430), nejbližší lidovému citění, sedí malá figura Josefova u dřevěného sloupu, vzpírajícího Jehlan slamené stříšky. Vařečkou odhání koťátko, která mlsá z pánve kašičku, ohřívanou pro Ježíška. Josef sedí na třínožce a vedle něho je pohozena pastýřská hůl. — Pastýřská scéna se dvěma osobami a andělem v pravém rohu je doplněna příchodem Tří králů za kopcovitým horizontem. Tři korouhve, vynikající nad skupinou šisáků a kopi, mají být asi dostatečnou připomínkou, která je doplněna třemi hvězdami, umístěnými nad pravé křídlo anděla zvěstovatele.

Liber viaticus Jana ze Středy (viz obr. příl.) zobrazuje v písmeně »P« svatého Josefa, jak spí, zatím co Maria tulí k sobě Jezulátka. Pastýřská scéna je zobrazena na téže stránce zvlášť na úponku akantu, s kterého anděl oznamuje dvěma pastýřům narození. Opodál se na pahorku pod stromem pase stádo. I na fresce píseckého hradu vaří Josef kaši.

Od roku 1363 začíná být jesličková scéna předváděna v seskupení adorací, kde Maria neleží na loži, ale modlí se k svému synáčkovi. První zobrazení v antifonári Arnošta z Pardubic z r. 1363 jsme již uvedli. Na adoraci hlubocké z konce čtrnáctého století je Jezulátko ještě tuze ovinuto plénkami. Přístřešek je šindelový, ohrazený. Brokátové lože, na kterém Maria klečí, prozrazuje také starší tradici. Hvězda umístěna na obloze. Radostně nás tu překvapí poletující i sedící ptáčky, o kterých tak mnoho dceďou zpívají lidové a barokní koledy a stali se příznačnou pečeti barokního umění — zase sv. Bonaventura. Čtyři pastýře pokládám za dvě osoby. Po prvé je dvojice vymalována při zvěsti andělské, po druhé je týž pár zachycen na cestě k jeslím.

Od roku 1400 býval už Ježíšek vždycky v mandorlové svatozáři, obklopený pěti anděly (kromě adorace doudlebské). Na všech adoracích je Maria zobrazena prostovlasá, jednoduše oblékaná, skutečně jako děvčátko. Na adoraci českobudějovické i svatojakubské je vynechán sv. Josef. Na budapeštské adoraci mladší pastýř hraje na dudy. I zde se slétli holubi na došky přístřešku, který už zvěcněn přepážkou s kurniky, na níž zpívá kohout. Na adoraci svatojakubské je betlemská hvězda umístěna pod lomenicí doškové střechy.

Doudlebský oltář z konce století (1494) zaměřuje už přístřešek se zříceninou, ze které vykukují dva pastýři. Prozrazuje úsilí o správné perspektivní zobrazení budovy v pravém boku zadního plánu.

Mladší antifonář Hradecký (Jana Mikuláše 1470) komponuje do písmene »P« dokonce pohled do krajiny, kde se pod hradem odehrává scéna pastýřská v téže chvíli, kdy v dále přijíždí průvod tří králů. To je novým důkladem simultánního citění pozdního středověkého výtvarníka.

Z první poloviny století šestnáctého upozorňujeme jen na obrazy jeslíček na Strahově (1510), v Litoměř-

cích (1510 měst. museum), na gotickou archu z Libochovic, na obraz ve Velharticích u Sušice, na zámku v Hořině, na adoraci pastýřů v Brandýse. Josef Opitz upozornil na mariánský cyklus mistra I. W. v Mostě (1538).

V Hracholuskách je barokní fresko v kostele sv. Dis-mase, v Roudnici na zámku dokonce strop a na Orlíku zajímavá kamna z r. 1671.

Barokní období odkazuje nám »Klanění pastýřů« Matyáše Grudenbacha, Karla Škréty (Rychnov), Petra Jana Brandla (1713 Zbraslav) a »Krajinu s pastýři« Norberta Grunda (Rivnáč, Praha). Braunův do skály vytesaný »Betlem« v Kuksu (1731) je nejpádnějším důkladem, jak si všichni ti to velcí umělci nadhodnotili motiv, ve kterém katoličtí básníci i kantorští muzikanti, ba i lidové koledníci sentimentálněli v pastórálce (Pastorální mimus).

Klanění svatých Tří králů nebývá vždycky zobrazeno ve chlévě nebo před chlévem. Podle evangelia sv. Matouše (II. 11) magové našli Dětátko »všedši do domu«. Proto snad Vyšehradský kodex nad výjev umísťuje lustr. Vyšebrodský mistr usazuje Matku Boží s dětátkem do gotického křesla s dvojím baldachýnem na sloupcích, schématisující architekturu dvou věží, olemovaných římsami se zuborezem. Lehká opona za zády sedící Madony připomíná románské ambony, v nichž se převlékal kněz. Křeslo dokládá architektonické zkratky při inscenaci stanovišť, kterým čtrnácté století už vnucuje realistický detail.

Cestovní breviář (Liber viaticus) Jana ze Středy umísťuje svatou rodinu do lehké konstrukce, nezapomíná na oponu v pozadí. Opona se ještě uplatňuje před chýší v obraze svatojakubském v Libiži (1380), zato již Morganovo klanění (1360) i mistr Theodoricus v ostění kaple sv. Kříže na Karlštejně (1357–1367) vrací se k přístřešku slámou krytému, které vystřídají i zříceniny, plně vítězí až ve století šestnáctém.

Přístřešek se v patnáctém století mění v chatu. Bývá posunuta dozadu. Pod její lomenicí je umístěna hvězda jako při »Jeslich« (Želnavá na Šumavě 1420 a oltář sv. Jakuba 1430–40). I ptáci se sem slétají. Konečně se chata umění v budovu s románskými okny (1420), která jsou dokonce přídobována kružbami a barevnou vitráží.

První král je vždy stařík se sňatou korunou. Druhý král si někdy korunu snímá. Třetí král je po prvé zobrazen jako mouřenín až na arše sv. Jiří z roku 1470. Ale v graduále Hradeckém (1505) v iniciále »E« jsou všichni králové zase bílí. Třetí král »mladý« je naopak malován s plavými vlasy. (Vyšší Brod 1350, Morgan 1360, sv. Jakub 1430–40, rám Madony anglického krále a Madony svatoštěpánské.)

Mistr vyšebrodský vybavil druhého krále — nesoucího roh — tmavým inkarnatem. Snad chtěl právě tohoto maga typisovat jako Maura nebo Araba, se kterými se střetli i naši křižáci. Mistr Theodoricus vymaloval na Karlštejně sv. Mauricia jako černocho. — Dějepisci umění (Karl Meyer) ale určili, že pro »černého« krále je rozhodujícím obraz florentského Gentile da Fabriano z r. 1423.

Postavy tří králů můžeme sledovat na freskách ve Slavětíně (1365–7), v Libiži u sv. Jakuba (1380), na Křivoklátě (1490–95) i na Karlštejně (1491). Z šestnáctého století připomínáme zobrazení králů z Jáchymova (1545), z Hořinského zámku, z Radnic u Rokycan, z Vodňan, z Pelhřimova, z Protivína (střed archy z Mehlmarku), dále připomínáme Roudnici a Čimelice.

Petr Jan Brandl zachoval nám Tři krále v Bechyni, na Zbraslavi (1713) a ve Smiřické kapli (1727), kteří zase převyšují úroveň literárních odkazů a lze s nimi těžko ztotožňovat reflexi z vánočních her.

Obrazový doklad o ukrutnosti Herodově našli jsme v publikované literatuře toliko v lounském Slavětíně na mariánském fresku poměrně velmi časném (1365-67). Hojnější příklady hlavně z rozhraní století našli bychom na Slovensku (Bardějov 1500), které navazují na »vraždění nevinátek« z germánského musea v Norimberce.

Zato tím více je ikonografických odkazů k předhistorii Ježíškova narození. Obě mariánská oslovení byla nejen často zhudebněna, ale ještě častěji a hojněji malována.

»Zvěstování andělské«, které — jak jsme slyšeli — dožilo se r. 1438 ve Florencii velkolepé Brunelleschovi inscenace — je v pasionále abatyše Kunhuty zobrazeno prostě, pckorně. Maria naslouchá s nakloněnou hlavou Boží vzkaz a drží v levici moderní modlitby. Posel s křídly, v pluviale, drží v levici žezlo s gotickou lilii. Duch Boží slétá s nebe jako prostá holubice se svatozáří kolem hlavy.

Mistr vyšebrodský usazuje už korunovanou Pannu do křesla s baldachýnem, podobně jako malíř miniatury v »Laus Mariae« Konráda z Haimburku (1364) a malíř Cestovní knihy Jana ze Středy (Liber viaticus) v písmenu »G« (1364). Rozevřené modlitby má Maria po pravici. Archanděl klečí na levém koleně a v levici drží rajske jab'ko, symbol milosrdenství. Holubice se vznáší nad hlavou Marie, zatím co Bůh Otec, vkomponovaný do kružnice, jako by visel na koberci v zelených kadeřích aury.

Vliv italské renaissance je patrný na ilustraci Cestovní knihy Jana ze Středy. Jednak na architektuře křesla s vřetenovitými sloupky, jednak na arkádách lemovaných zubozemem v pozadí obrazu, z nichž Hospodin podává Marii Jezulátko.

Ve »Chvále Marie« (»Laus Mariae«) osvětluje Bůh Otec, podle byzantské tradice, kuzelem světla, z něho vycházejícího.

Mühlhausenská archa (1385) postavila prostovlasou Marii na skalisko před pulpit. Drobná holubička slétá s aury, stísněné do rohu levého křídla oltáře. Andělu s pásem popsaným pozdravem andělským je věnována dolní část pravého křídla.

Z miniatury na rámu Madony jindřichohradecké (1425), ze »Zvěstování vyšebrodského« (1430) a svatojakubského v Brně (1430-40) je už patrna snaha, vkomponovat scénu do polovičního interiéru, ve kterém divadelní badatelé vidí příklad pokročilého mauzionu. Rozhodně je tu patrna snaha umisťovat jednající osoby na zvýšená místa, na podstavce, na podia. Středověký princip nadhledu tedy zcela určité už ustupuje v patnáctém století požadavku lidových vrstev, které stojící v úrovni hry, na zemi, chtějí herce vidět aspoň při hře, u stanovišť. Pražský obraz »Zvěstování« (1480) inscenuje už plně realistický pokoj nizozemských mistrů s trémovým stropem. Z aury Boha Otce zbylo tu jedině barevné kulaté okénko, postrádající jakéhokoliv symbolismu.

Z šestnáctého století zachovaly se nám obrazy »Zvěstování« v Hořicích (míst. museum), na křídle archy sv. Kříže v Chrudimi, řezba v kapli Matky Boží v Jindřichově Hradci, v Chorušicích u Mělníka (1560). Zajímavá je predela z Chudenic, dvě plastiky z Kralovic, hassensteinsko-lotrinský perlový oltářík z Roudnice. Rovněž v rakovnickém kancionálu literátů je scéna »Zvěstování« od Jakuba Špačka (1642), jako v Radostově graduálu z Hradce Králové. Na barokní chebské kasetě Alfonse Pocara v Bechyni je užito téhož výjevu.

Barokní umělci Karel Škréta (Waldesovy sbírky), Petr Brandl (Svatá Hora), Václav Vavř. Reiner (u sv. Jindřicha v Praze), Lazar Widman (Plzeň, museum 1740), D. Gran (Ondřejov 1728), záhadný Oktavian zaměňovaný s Brandlem (Kuks 1709), konečně i Jan Balzer (státní sbírky, Praha), buďtež při tomto thematicu připomenuti, jakož i broumovská plastika z Ruprechtic (1700-10).

Navštívení Panny Marie bývá z počátku také umisťováno před domem rodičů Jana Křtitele. Kolem roku 1430 vzniká řada podobných tabulí, které lokalisují děj do interiéru, který se čím dále, tím více oprostuje od gotické výzdoby (Mistr »Nesení kříže« [1430], oltář svatojakubský [1430-40], zlomek českobudějovický, »Navštívení« švaberské a krumlovské z druhé třetiny patnáctého století). Na rámu Madony svatoštěpánské vrací se umělec ke schématu staršímu, omezujícímu děj dvěma věžovitými portály (1430-60). Též obraz Matěje Zimprehta u křížovníků (1670-80) zasluhuje pozornosti.

Smrt Panny Marie, tak často zobrazovaná, nepředvádí se v žádné české hře mariánského cyklu, ani v lidovém podání.

Pro smrt sv. Josefa, líčenou v lidové hře lastibořské, můžeme uvést toliko obraz z pražské Panny Marie Vítězné, který je často připisován Brandlovi (1725). Škréta umisťuje sv. Josefa do kruhu svaté rodiny (Rakovník a křížovníci v Praze). Samostatně ho portretuje Khol a Preiss (Louny 1700-08). Lazar Widman ve společnosti Pann Marie (Křimice) a s Ježíškem (Zásmuky 1750) a v Pelhřimově. Nezbytný byl na útěku do Egypta (archa z Velhartic v Um-prům. museu v Praze 1500), krajina v Libici u Mělníka, zašlé fresko kapličky na »Betlemu« v Kuksu. Norbert Grund užil však svaté rodiny toliko jako štafáže ke dvěma strahovským krajinám. Velhartická archa (1500) zobrazuje i »Zasnoubení Panny Marie« a tvoří s »Marií v chrámě« asi zlomek mariánského cyklu, které nás seznamují se všemi více nebo méně rozšířenými událostmi, které se udály před narozením Jezulátka i v jeho mládí.

Fresko z kostela sv. Mikuláše v Kašperských Horách u Sušice 1330, řezba z křivoklátského oltáře 1490-95, cyklus z Karlštejna 1491 a Hradce Králové 1490, freska od sv. Jakuba v Libici u Mělníka, reliéfy ze Zelené Hory u Klatov, archa z Němčic u Prachatic, rakovnické archy ze Senomate a od sv. Bartoloměje 1496 zobrazují celý mariánský cyklus.

Nejpodrobněji je celé mariánské mysterium zobrazeno na cyklu z biskupského paláce v Kroměříži (1495). Osudy rodičů Panny Marie, Joachyma a Anny, jsou tu zprávy tak podrobně vypracovány jako legendy o výchově i zasnoubení Matičky-Panny, které jsou dochovány v lidových hrách ze Semil a Lastiboře (Jilemnice).

Jáchyma z r. 1490 mají křížovníci. Objevuje se v pozadí Brandlova obrazu z Manětína 1715, na obraze Siarda Noseckého v Doksanech. Jiří Pacák ho modeluje pro Smiřickou kapli, Ignác Platzer zdobí jeho sochou Zbraslav (1743-56) a Lazar Widman Vejprnice. Tvoří obyčejné protějšek k sv. Anně, která je však častěji malována a modelována jako »sama třetí« s Marií a Jezulátkem. [Khol a Preiss, Brandl (Manětín 1715, Budějovice 1750), Zeliv. Grund, Karla Novotná (Praha), Nosecký (Doksany), Pacák (Smiřice), Platzer (Křimice).]

Dr Jan Port

Heslo Kongresu národů za mír ve Vídni:

Mír zvítězí, budeme-li za něj bojovat!

PÉČE O ZDRAVÍ LIDU V LIDOVĚ DEMOKRATICKÉM STÁTĚ

Abychom pochopili pokrok v péči o zdraví lidu v socialistickém zřízení, musíme si nejdříve nastínit zcela stručný vývoj zdravotnictví v Československu. Do roku 1918 byla pouze samosprávná organizace zdravotnická, ale bez celkového centrálního vedení. Teprve po zřízení Čs. republiky započalo svoji činnost ministerstvo zdravotnictví, které však vyvíjelo svou práci ještě stále pod vlivem zákonů sahajících až do doby Marie Terezie. Za 20 let první republiky byly provedeny některé dílčí úpravy, ale linie soukromo-kapitalistická nebyla měněna. Z význačnějších zákonůch úprav je třeba vzpomenouti zákon o státních obvodních lékařích, zákon o výkonu lékařské praxe, o zubních lékařích a zubních technikách, zákon o povinném očkování proti neštovicím, zákon o potírání pohlavních chorob a dílčí úpravy, týkající se úrazové zabrany a hygieny.

Vcelku však přes veškeré sociální tendence setrvalo zdravotnictví na zásadách kapitalisticko-liberalistické společnosti. Pokud nešlo o nakažlivé choroby — a tu šlo spíše o opatření zdravotně policejní než ryze zdravotní — zůstávala péče o zdraví soukromou záležitostí každého jedince.

Tento celkově nezajem o národní zdraví se projevoval i v ministerstvu zdravotnictví, které bylo podružným resortem, obsazovaným zástupci nevýznamných stran. Také v rozpočtu bylo zdravotnictví nejvíce opomíjeným resortem. Rozpočet ministerstva zdravotnictví r. 1938 činil 166 milionů, to bylo pouze 1,64% z celého státního rozpočtu, zatím co roku 1946 činil 1.330.733.000 Kčs, t. j. 3,42%, roku 1949 5.635.453.000 Kčs, t. j. 6,31%. V roce 1952 dosáhl rozpočet na zdravotnictví 17.772.134.000 Kčs. Kdybychom vyčíslili procento na vlastní zdravotnickou správu z nákladů na státní správu, připadlo by na zdravotnictví asi 18% z rozpočtu na státní správu.

Z uvedených čísel je patrné, jak lidově demokratická republika chape význam zdravotnictví jako jedné z důležitých složek našeho nového života.

Novým podnětem k zdravotnické práci bylo vyhlášení dvouletého budovatelského planu. Úkoly, které dvouletý plán uložil našim pracujícím, vyžadovaly zdravý národ, odolný a populačně aktivní. Z těchto předpokladů rostly i zdravotnické úkoly. Bylo to v první řadě plánovitě vybudování a sjednocení široké, státem řízené zdravotní péče, která by byla v souladu se skutečným stavem lékařské vědy, se zvláštním zřetelem na péči preventivní. Dalšími úkoly byly zvýšená péče o matku a dítě v nejšířším slova smyslu, snížení vysokého procenta kojenecké úmrtnosti a pak podpora opatření pro zvýšení populace. Ministerstvu zdravotnictví byly uloženy určité úkoly ve smyslu planu, mezi jinými i úkol zlepšiti hygienu na vesnici.

Uvedené úkoly dvouletého planu ve zdravotnictví daly již činnosti určitou konkrétní náplň a vedly zdravotnickou péči směrem k socialismu. Tato cesta byla nastoupena jednoznačně a nesmlouvavě v provádění po vítězném únoru r. 1948, neboť šlo především o přeměnu dosavadní struktury zdravotnictví tak, aby právo na dokonalou zdravotnickou péči bylo zaručeno všem občanům státu a aby tato péče byla všem dostupná.

V pětiletém planu byla již výslovně zdůrazněna péče o zdraví, které je třeba plánovitě chránit péčí ochrannou i léčebnou a vytvořit tak jeden z předpokladů pro zvýšení národní výrobnosti. Nebyl to lehký úkol, třeba že dosud chyběl základní kámen, na kterém by bylo lze budovat novou socialistickou zdravotní péči.

Do prvního roku pětiletky vstupovalo zdravotnictví s dědictvím dob minulých, s dědictvím liberalisticko-kapitalistické společnosti a s celým liberalisticko-kapitalistickým názorem na zdravotní péči.

Byla to v první řadě roztržičnost a nestejnorodost zdravotnických zařízení. Nesmíme zapomínat, že zřizování nemocnic a zdravotnických zařízení ústavů a pod. bylo v rukou okresní samosprávy. Podle bohatství okresu jsme měli dobré nebo špatné nemocnice. Při

tom dobré a dobře vybavené byly tam, kde o zdravotnickou péči bylo poměrně dobře postaráno, v krajích bohatých. Chudé okrajové okresy se většinou vyznačovaly špatnými nemocnicemi s jedním, často ještě nedostatečně vybaveným primátiem.

Také nemocniční síť neodpovídala svou hustotou a lůžkovou kapacitou požadavkům, které na zdravotnictví kladl pětiletý plán. Nebylo možno splnit základní úkol, postarat se o zdraví pracujících, dokud byl tento desolátní stav.

Proto jedním z prvních kroků po r. 1948 bylo zabezpečit podmínky k provádění zdravotnické péče v duchu ústavy, zaručující každému právo na zdraví. Stalo se tak zákonem 185/1948 Sb., kterým byly postátněny všechny léčebné ústavy, patřící dosud zemím, okresům, městům nebo soukromníkům.

Zákon jasně vymezil otázku zřizování a správy nemocnic. Hostitelem veškeré ústavní péče — až na malé výjimky, povolené ÚNP — se stal stát. Tomu také byly svěřeny a vyhrazeny určité správní a hospodářské úkoly, aby bylo zaručeno ústavní hospodářství podle jednotných směrnic, jako podmínky celkového zhospodárnění ústavní léčebné péče.

Po prvé v dějinách našeho zdravotnictví byly položeny základy planu pro vysouduvaní moderního léčebného ústavního. Došlo k tomu, že byly konečně vytvořeny předpoklady pro jednotné koncipovanou síť nemocničních ústavů v duchu socialistické lékařské vědy. Co však bylo největším pokrokem, bylo stanovení zásady, že rozsah a povaha poskytované zdravotní péče je závislá jen na zdravotním stavu ošetřovaného a ne na jeho finančních a majetkových poměrech. Byla odstraněna dosavadní instituce tříd a tak byla provedena skutečně demokratická léčebná péče. Byl to rozhodně jeden z nejvýznamnějších pokroků našeho socialistického zdravotnictví, který po této reorganizaci zaručoval nemajetnému stejnou zdravotní péči a stejné ošetření jako tomu, kdo měl dostatek finančních prostředků. Nedobytné ošetřovné za nepojištěné osoby, které nemají prostředků na léčení, hradí stát.

Zákon o postátnění léčebných ústavů umožnil jednotné celostátní plánování a jednotnou zdravotnickou politiku a stal se nástrojem k zlepšení kvality i kvantity léčebné péče.

Ruku v ruce s tímto zákonem jde zákon o zestátnění lázní a léčivých zdrojů. Lázně tvoří podstatnou část léčebné péče, neboť jsou vlastně její nadstavbou a velmi často doplňkem ústavní péče. Postátněné lázně přestaly býti místem vyhledávaných zábav a záležitostí spekulací, neboť provoz lázní přestal býti otázkou zisku, ale stal se v první řadě službou nemocným. Rozšíření lázeňského provozu i na zimní dobu umožnilo poskytování této zvláštní léčebné péče většímu množství pracujících a všem těm, kteří v době letní sezóny nemohou z důvodů pracovních nastoupiti léčení.

Srovnáme-li počet dělníků a úředníků 39.975, kteří byli poslání na léčení r. 1937, s počtem 163.028 dělníků a úředníků, kteří se léčili v lázních r. 1951, vidíme, jak velký prospěch přineslo postátnění lázní nemocným.

Abychom mohli poskytovat lékařskou a léčebnou péči všem, bylo třeba provést rovnoměrné rozmístění zdravotnického personálu. Je nám všem známo, že velká města, hlavně Praha, měla vždy nadbytek lékařů, zatím co malá venkovská města a venkov měl lékařů vždy nedostatek. Na př. v Praze připadl před válkou 1 lékař na 384 obyvatel, zatím co v celostátním průměru se počítá s 1 lékařem na 1218 obyvatel. Ještě zřetelněji jeví se tato nerovnoměrnost u odborných lékařů.

V Praze připadl v roce 1951 jeden dětský lékař na 6386 obyvatel, zatím co v celostátním průměru vychází jeden dětský lékař na 27.287 obyvatel. Podobně je tomu i u zubních lékařů. V Praze mělo 2379 obyvatel k dispozici jednoho zubního lékaře a naproti tomu v celostátním průměru připadá 1 zubní lékař na 10.784

obyvatel, na Slovensku dokonce na 21.811 obyvatel.

Nedostatků lékařů a středně zdravotního personálu hlavně na venkově bylo odpomoženo alespoň poněkud tím, že byly otevřeny nové školy. Dnes máme 7 lékařských fakult a na 70 vyšších odborných zdravotnických škol. Tato možnost získání lékařského vzdělání se projevuje v celkovém vzrůstu počtu lékařů. Jestliže r. 1937 připadal v republice 1 lékař na 1218 obyvatel, roku 1951 připadal již na 832 obyvatel.

Bylo jasno, že chceme-li poskytnouti každému možnost řádného ošetření, chceme-li, aby člověk na venkově měl stejné možnosti ošetření jako v Praze, musí dojít k řádné evidenci zdravotníků a distribuci lékařských kádřů. Směrnice ministerstva zdravotnictví z roku 1951 umožnily rozmístění lékařů a všeho zdravotnického personálu podle krajevých potřeb, neboť ponechání volnosti v usazování lékařů by mělo za následek, že by Praha měla nesčetné přebytky lékařských kádřů, zatím co na venkově a v malých městech by se nikdo nedovolal lékařské pomoci.

Možnost rozmísťování zdravotnických kádřů zajišťuje léčebnou péči všem pracujícím se zvláštní preferencí průmyslových krajů, jako je Ostrava, Plzeň, Ústí n. L. a j.

Všechna dosud uvedená opatření byla jen předchůzím před největším organizačním krokem, který kdy byl u nás ve zdravotnictví proveden, a to před sjednocením zdravotnictví.

Sjednocení zdravotnictví, na kterém se vláda usnesla 3. VII. 1951 a které vstoupilo v platnost od 1. ledna 1952, vytvořilo předpoklad podstatného prohloubení zdravotnické péče, její zhospořádání, nejlepší využití kádřů a věcných prostředků k prospěchu zdraví všech pracujících. Svěření zdravotnické péče do jedné ruky přineslo s sebou velkou odpovědnost mravní a umožnilo přetvořit naše zdravotnictví na socialistické podle vyšších organizačních forem sovětského zdravotnictví.

Po sjednocení, které vešlo v život 1. ledna t. r., přeshly na stát všechny funkce a úkoly zdravotní služby, i ty, které byly dosud řízeny Ústřední národní pojišťovnou. Ambulatoria národního pojištění byla spojena s dosavadními ústavami ve zdravotní střediska a do jednotného zdravotnictví byla včleněna i závodní ambulatoria.

Sjednocené zdravotnictví dalo nám možnost, abychom navázali na nejpokrokovější a nejhodnotnější tradice v našem zdravotnictví a abychom podle zkušeností sovětských zajišťovali našim pracujícím nejlepší zdravotnickou péči. Rok 1952 znamenal dosažení cíle, o který naše zdravotnictví usilovalo od roku 1948.

Vydatným pomocníkem naší socialistické zdravotnické péče byl zákon č. 103/51 Sb. o preventivní a léčebné péči. Podle sovětského vzoru nemá naše zdravotnictví jenom omezený úkol napravovat narušené zdraví, ale vytvářet podmínky k pevnému zdraví a předcházet nemocem. Poslední kámen do výstavby socialistického zdravotnictví byl zákon č. 4 z letošního roku o hygienické a protiepidemické péči. Spolu se zákonem o preventivní léčebné péči dává nejideálnější zákonné předpoklady k zdravému vývoji národa a k růstu jeho biologické hodnoty.

V popředí zájmu socialistického zdravotnictví stojí péče o pracující. Za poslední rok se zvýšil počet ambulatorií na závodech o 83%, ale současně stoupl i počet ordinančních hodin o 90% a počet vyšetřovaných v těchto ambulatoriích o 75%. Tak se stará dnes socialistické zdravotnictví o pracující. Kromě praktických a odborných lékařů jsou zapojováni do této práce i vysoce kvalifikovaní lékaři-universitní profesori, kteří ordinují jak v zdravotních střediscích, tak i v závodních ambulatoriích.

Zvláštní péče je věnována matkám a dětem. Dnes již jen málo matek se vyhýbá nemocnicím a porodnicím. Roku 1937 jen 18,5% matek porodilo v ústavech, zatím co v roce 1952 již 55,1% matek se uchýlilo do odborných ústavů, v Čechách dokonce 71,5%. Por-

adenská péče zachycuje dnes 95% těhotných žen a dětskou poradenskou péči prochází 71% všech dětí.

Se zvýšením lékařské péče a hygieny souvisí i zvýšení porodnosti, která stoupla o 38% proti r. 1937 a snížení úmrtnosti o 13 procent na nejnižší u nás kdy dosažený průměr.

Krásné výsledky ukazuje i boj proti tbc. Zatím co v roce 1937 umíralo na tbc 8,4%, snížilo se toto procento v roce 1951 na 5,8%. Jsou to jistě pozoruhodné výsledky, za které můžeme děkovat jen našemu socialistickému zdravotnictví. Do budoucna můžeme očekávat, že toto procento se ještě značně sníží, protože 80% dětí prošlo t. zv. calmetisační akcí, t. j. ochranným očkováním proti tuberkulóze. Toto opatření nám umožní, aby tbc se stala tak řídkým zjevem, jako se staly neštovice, které po zavedení povinného očkování takřka úplně vymizely.

Zlepšení životních podmínek a zvýšená hygiena se projevuje i v poklesu přenosných chorob. V roce 1937 bylo asi 5,8% a tento počet v roce 1952 se snížil na 2,9%.

Socialisace našeho zdravotnictví přinesla též s sebou zvýšení odborné léčebné a preventivní péče. Nové léky a nové metody, přinášené naším výzkumem, umožňují bojovat účelněji proti chorobám než dříve, dávají nám možnost zkracovat dobu léčení u nejděležitějších chorob a zachraňovat životy tam, kde to dříve nebylo myslitelné. Zasluhu o to mají vyspělejší kádry a zvýšení jejich počtu proti r. 1945 dvojnásobně.

Víme, že namnoze v terénu je ještě nedostatek lékařů, ale musíme uvážit, že je to stále ještě dědictví šestiletého zavření vysokých škol za dob okupace a zvýšená potřeba lékařské péče v socialistickém státě.

Pod zdravotní péči spadá i distribuce léků a léčiv. Po r. 1948 byla odstraněna t. zv. pokladenská »aspirinová« léčba. Dnes, kdy většina pacientů pochází z řad pojištěnců, dostává se všem hodnotným lékům bez ohledu na jejich finanční cenu. V nemocnicích poskytujeme potřebným velmi vzácné léky v hodnotách jdoucích do milionů. Není tajemstvím, že podle počtu obyvatel a spotřeby léků stojíme mezi prvními národy světa. Je to sice závratné číslo, ale u nás v republice se spotřebuje ročně téměř za 4 miliardy léků.

Ještě něco o řízení zdravotnické činnosti. Vrcholným orgánem je ministerstvo zdravotnictví, vedené ministrem dr. Josefem Plojharem od února 1948. V krajích mají převedenou působnost zdravotní referáty KNV a v okresech zdravotní referáty ONV. Všechny tyto složky plánují samostatně a řeší též samostatně problémy spadající do jejich působnosti v příslušném obvodu. Jestliže někde jsou nedostatky v provozu nemocnic, jestliže někde je nedostatečně postaráno o nemocné, pak třeba hledat vinu nejen na ministerstvu zdravotnictví, ale především u zdravotního referátu příslušného okresu nebo kraje. Právě tak je tomu s distribucí lékařů. KNV jsou autonomní také v této otázce. Ministerstvo zdravotnictví přidělí lékaře kraji, který mu pak určí místo a pracoviště. Ministerstvo je pouze řídicím orgánem, koordinuje jednotnou zdravotnickou politiku, ale provoz je svěřen voleným zástupcům lidu, ať už jde o KNV nebo ONV. Samozřejmě, že ministerstvo jako vrcholný orgán má funkci dozorcí a kontrolní a je odpovědné za provádění zdravotnické péče v každém i tom nejmenším středisku.

Aby naše socialistické zdravotnictví bylo skutečně úspěšné a vzorné, nestačí snahy zdravotníků nebo dokonce jen ministerstva zdravotnictví. Je třeba součinnosti všech. Je třeba, aby si každý uvědomil, že je sám strážcem svého zdraví, aby napomáhal zdravotnictví v otázkách hygieny a spolupracoval na velkém díle zdraví národa. Právě nedávno odhlasovaný zákon o Červeném kříži dává každému možnost podílet se na socialistické zdravotnické péči o lid, protože jen ve spolupráci s laickými zdravotníky a členy ČsČK je možno dále úspěšně budovat a provádět zdravotnickou péči tak, aby byla v souladu s naším lepším životem, který tvoříme.

Ferd. Brodský, přednosta sekr. ministra zdravot.

O RAKOVINĚ

Není třeba tajiti, že v poslední době vzrostl značně počet lidí, kteří onemocní a umírají na zhoubné nádory, jež se všeobecně shrnují pod jménem rakovina. Z údajů Stát. statistického úřadu pro Čechy z roku 1948 vyplývá, že v r. 1947 ze všech úmrtí bylo nádorovým onemocněním zaviněno 14%, v hlav. městě Praze 18%, tedy že připadá v Čechách na rakovinu každé sedmé úmrtí, v Praze pak každé páté úmrtí. Úmrtnost rakovinou je překonána jen chorobami srdce a cévního aparátu, které jako příčina smrti jsou na prvním místě. Oproti statistice z r. 1921 je vykázána dnes úmrtnost na rakovinu o polovinu větší. S určitostí lze viděti tento vzestup na rakovině plic. Počet případů této zhoubné choroby z naprosto neznámých důvodů tak stoupl, že není téměř nikoho, kdo by mezi svými blízkými přáteli neměl takového úmrtí.

Na bádání o rakovině se věnují ve všech státech světa miliony peněz. V SSSR, v Německu, ve Francii, v Anglii, v Americe jsou proto zřízeny velké ústavy, kde sta a sta lékařů a biologů pracuje na rozřešení tohoto problému. Výsledkem tohoto bádání je, že dnes víme, odkud vychází bujení rakovinné, které tkáně jsou jím postiženy, a že dovedeme rozpoznati přesné jednotlivé formy rakoviny. Pozorováním lékařů i pokusnými pracemi na zvířatech bylo zjištěno, že za určitých okolností, z určitých zevních podnětů a v určitém terénu se buduje v organismu t. zv. předrakovinný stav, t. j. náklonnost tkáně k bujení nádorovitému, z jehož podstaty pak vzniká a vzrůstá skutečný nádor rakovinný. Avšak, bohužel, jaká je vlastní příčina proměny buněk zdravých v buňky nádorové, zůstava do dnes neobjasněno.

Zmíním se o některých stěžejních pracích, které znamenají největší pokrok v příčině vzniku zhoubných nádorů. V r. 1903 označil Francouz Borrel parazity a viry za původce rakoviny. Roku 1911 Angličan Peyton Rous se domníval, že injekcí čirého filtrátu z rozmělněného nádoru vybavil zhoubný nádor na kuřatech. Ale jeho pokusy byly omylem, neboť jeho nádory se ukázaly býti jen pouhým zánětem. Dánskému vědci Fibigerovi se podařilo vyvolati rakovinu u krys, kterým dal žrát jistý druh švábů. V žaludku krys vznikla typická rakovina, a to účinkem parazitů, kteří žijí ve střevích oněch švábů. V r. 1917 Japonci Išikava a Jamagiva mazali uši králíků dehtem po řadu týdnů a dostali na potíraných místech též typickou rakovinu. Byl prozkoumán i účinek roentgenových paprsků na tvoření rakoviny. Asi před 20 lety vyslovil zajímavou teorii o vzniku rakoviny prof. Pierre Delbet, vynikající chirurg pařížský. Vidí příčinu postupného vzrůstu rakovinných onemocnění v nedostatečném přijímání hořčiku (magnesia) potravou. Podle něho hořčík zabraňuje vzniku předrakovinných stavů a tudíž i karcinomů. Orná půda se ochuzuje vzděláváním rolnickým čím dále tím více o hořčík, jež se nedoplňuje dostatečně umělým hnojením. Na prospěch své teorie vykonal Delbet řadu pokusů na myších. Naočkoval jim různé zhoubné nádory; jedné skupině očkovaných zvířat dával potravu obsahující magnesia, druhé skupině nikoliv. Po magnesiu byl vzrůst přeneseného nádoru velmi zpomalen. Když přeočkoval nádor z myši, jež dostávala magnesia, na jinou zdravou myš, tu štěp se vůbec neujal, ač jinak bez magnesia štěp takový bujně roste. Nádor ztratil tak vlastnost, která ho tak typicky charakterisuje, totiž vlastnost nezadržitelného růstu. Jinými slovy, rakovina přestala být rakovinou.

Nehodlám podrobně líčiti, jak vypadají různé zhoubné nádory, jaké změny a spousty konají v orgánech, kde se usídlí. Je známo, že nádor nezadržitelně roste a destrukuje své okolí; že má schopnost vniknout do cév krevních nebo mizních, uvolnit shluky buněk, které se usazují na vzdálených místech organismu (t. zv. metastasy); konečně nádor působí celkovou zchátralost tělesnou, marasmus, kachexii, jako by vstřebával do sebe všechny síly organismu.

Nejnovější výzkumy v kancerologii týkají se objevu chemických substancí kancerogenních, t. j. rako-

vinu vzbuzujících, dále činnosti hormonů při vzniku a lečení rakoviny a konečně jsou to práce o pravděpodobném původu nádorů.

Nádory, vzniklé z dehtového potírání, vedly k vyhledávání látek uhlikatých, jež by mohly zapříčiniti nádor. Těchto chemických škodlivin je dnes známo již asi 500. Látky ty, podávány zvířatům, jsou samy o sobě neškodné. Ale vyvolaly rakovinu jater u těch zvířat, jichž potrava byla zbavena jistých vitaminů. Při vynechání těchto vitaminů dostávají se nejdříve zánětlivé změny v játrech, jež na konec přejdou v cirrhosu (ztvrdnutí) jater. Cirrhosa pak v některých případech může být stavem předrakovinným, praekancerosním. Cirrhosa a rakovina jater jsou neobyčejně rozšířeny v těch krajích východní Asie, jichž obyvatelstvo se živí výhradně rýží. Rýžový režim je tedy deficitní, pochýbený, protože pravděpodobně uspišuje usídlení kancerogenních látek v játrech. U nás je rakovina jater celkem vzácná, zato daleko častější je rakovina žaludku, jícnu, tlustého střeva a konečníku. Analogicky lze usuzovati, že i naše dieta je nesprávná a podporuje vznik rakoviny ústrojů zažívacích. Rakovině bychom se tedy mohli vyhnouti, kdybychom znali přesné chyby, které ji způsobují. Pro naši potravu je dokázáno, že četné z oněch kancerogenních uhlíků vznikají při škvareni a přepalování tuků, z velké hojnosti tučných součástí v potravě, z tuků ohříváných a oxydovaných. Obě formy nádorů, jater i žaludku, se tedy připravují v kuchyni a možná, že přijde den, kdy vhodnou stravou budeme snad moci oběma těmito druhům nádorů uniknouti.

Uvšem unikneme-li rakovině ústrojů zažívacích, číhají na nás ještě jiné formy nádorů: rakovina plic, rakovina ústrojů genitálních, zvláště u žen, rakovina kůže atd. Leč možno říci, že každá tato forma má snad svůj druh profylaxe, obrany. Před rakovinou plic se možná ochráníme, nebudeme-li prodlévati v určité uzavřené atmosféře a v tabakovém kouři; před rakovinou kůže se ochráníme, chráníce tělo před přílišným vlivem světla, neboť se udava, že 90% kožní rakoviny je zaviněno tímto faktorem. Proti rakovině genitální se budeme brániti tím, že lépe budeme znáti vlivy sexuálních hormonů a jejich poruchy. Snad se dojde tímto způsobem k nalezení ochrany proti všem předrakovinným stavům a tak proti všem druhům rakovin.

Pokud se týče dědičnosti, tu víme určitě v přítomné době, že neexistuje opravdová dědičnost zhoubných nádorů. Nemusí mít tudíž nikdo opavu z rakoviny, když některý jeho příbuzný jí byl postižen. Přes to však se zdá, že určitá dispozice ke zhoubným nádorům se dědí, tak jako se dědí dispozice k tuberkulose, nebo tak jako se dědí dispozice mysliti a jednati určitou cestou.

Velmi mnoho se pracuje na problému vlivu hormonů na vznik zhoubných nádorů. Zvláště to jsou hormony žláz sexuálních, jež v tomto směru jsou předmětem studia, a to od té doby, co bylo zjištěno, že ženské pohlavní hormony mohou úspěšně léčiti rakovinu prostaty. Tento objev, starý několik málo roků, přispěl k velkým terapeutickým úspěchům při léčení této choroby. Po injekcích stilboestrolu nejen že mizí rakovinný nádor samotný, nýbrž i metastasy, které se objevily v jiných orgánech, zvláště v pátěti.

Velmi závažné skutečnosti mluví v poslední době pro to, že příčinou rakoviny je virus. Od prvního objevu v tomto směru, který učinil Borrel a Peyton Rous, nepřestala se vtírati ustavičně domněnka virového původu. V první řadě mluví pro tuto teorii universalnost výskytů zhoubných nádorů. Rakovina je rozšířena po celé zeměkouli a nalézá se ve stejné podobě u většiny tvorů: u člověka, ssavců, ptáků, ryb, u hmyzu i rostlin. Tím liší se od všech ostatních chorob. Dále: ze všech možných vysvětlení jediné virus má jakous takous možnost vysvětliti neukázněný růst nádoru. Viry jsou drobnohledná tělíska, tak malá, že jedině elektronovým mikroskopem je lze pozorovat. Jsou to živé shluky molekul nebo snad velká molekula

sama. Jejich přítomnost uvnitř buňky a schopnost se nekonečně a rychle rozmnožovat neponechává bunce jiné alternativy než zemřít anebo následovat jejich rychlý pohyb a oddat se rovněž bezuzdnému bujení. Toto exaltované množení, poněvadž je zapříčiněno cizím elementem, uniká všeobecným faktorům, které regulují bujení buněk v organismu. Je automaticky přenášeno na všechny buňky dceřinné, protože virus též je přenášen na ně. Autonomie a věčnost, to jsou dva hlavní charaktery nádorového růstu. Snad další bádní ukáží, zda tato virusová hypotéza je pravdivá.

Dnešní medicína se dívá otevřenými očima na problém zhoubných nádorů. Pokroky, které krok za krokem se udály v posledních desetiletích, nám dovolují nésti hlavu vzhůru a mítí hodně naděje. Všechno nás opravňuje k přesvědčení, že rakovina bude přemožena. Neúnávný zápas s touto chorobou v ústavech a laboratořích celého světa, nesmírné sumy na toto bádní vynakládané a ušlechtilé závodění mezi národy na tomto úseku vědy určité odkryjí tento problém. Nevím, kdy skončí vítězná tato světová křížová výprava proti chorobě, která je dle slov anglického chirurga Moynihana »největším břemenem, jaké kdy bylo vloženo na lidstvo«. Hlavním apelem lékaře na veřejnost k pod-

poře tohoto boje má být, aby pacient při každém neobvyklém nádorku, vřídku, neurčitých potížích, krvácení se odebral k lékaři. Bylo by samozřejmě zbytečné hned se děsiti a mysletí na nejhorší. Lékař umí si vysvětliti vznik příslušné afekce, která ve většině případů je třeba neškodná, vyloží její vznik a zařadí patřičné léčení. Bylo dokázáno, že kdyby každý zhoubný nádor byl objeven a léčen do 6 neděl, bylo by vysoké číslo úmrtnosti přivedeno skoro k nule. Bohužel, rakovina není chřestýš, který upozorní na sebe svým chřestěním, nýbrž často se plíží tichá, neviditelná, nebolestná. Chirurgie čekla zatím v léčení rakoviny své slovo: nůž je — vedle paprsků roentgenových a radiových — nejspolehlivější zbraní proti rakovině.

Vědecký svět nebojí se nesmírností úkolu, pátrati po příčině, vzniku a léčení rakoviny. Třebaže jsme jen zatím na počátku cesty, doufejme, že není daleká doba, kdy někde ve světě, třeba v některé malé laboratoři, objeví se předurčený genius-lékař, který učiní ten zázrak a dá nám bezpečný a jistý lék proti rakovině. Že tento člověk bude patřiti mezi největší světce v lékařském nebi, není třeba podotýkati.

MUDr. Miloslav Ort

Z KATOLICKÉHO SVĚTA

POLSKO

Primas Polska Štěpán Wyszyński posvětil letos v září nový chrám sv. Josefa v Inowrocławu. Stavba tohoto chrámu Páně započala již před válkou, ale za okupace rozebrali hitlerovci zdi chrámu skoro do základu. Teprve po válce bylo možno dokončit stavbu kostela za vydatné podpory státu. — J. E. njdp. Kazimír Lagosz, ordinář arcidiecese vratislavské, posvětil ve své katedrále nové velké varhany o 5 manuálech a 153 rejstřicích. Současně se konalo hudební triduum. V katedrále se konaly koncerty a v den svěcení byl velký koncert staropolské duchovní hudby. — Rychlá restaurace chrámů v Polsku se mohla uskutečnit jedině vydatnou pomocí polské vlády. V letech 1945-49 věnoval stát na opravy kostelů v Polsku 500.890.759 zlotých, v roce 1950 věnoval 3.053.700 zlotých a v roce loňském 3.476.000 zlotých. V těchto obnosech není započítáno, co vydala na opravy varšavských kostelů Vrchní rada pro restauraci Varšavy, což činí dva a půl milionu zlotých. Touto akcí bylo dosud zrestaurováno 510 památných polských kostelů.

ANGLIE

V Anglii je dnes 850.000 katolíků, v severním Irsku 28.000, na Maltě 230.000. V Britském imperiu, které má téměř 500 milionů obyvatel, žije jen 25 milionů katolických křesťanů.

V článku — The Catholic Herald — uvažuje lord Pakenham, ministr bývalé vlády Labour Party, o sociálních závazcích katolíků v přítomné době a v současném společenském stavu. Práví výslovně, že věřící se zdráhá připustiti, že by odpovídala vůli Boží skutečnost, kdy ještě dnes více než polovina všeho bohatství země náleží pouze jedinému procentu obyvatelstva. Proto je nutná neustálá snaha o větší spravedlnost ve vlastní zemi i mimo její hranice. Dosud katolíci podle slov Pakenhamových si neučinili žádný konkrétní názor, jak prakticky uskutečnit velké sociální myšlenky, vyplývající z věrouky a mravouky katolické církve. Bývalý ministr Labour Party pokládá onu skutečnost za značný poklesek, který je třeba co nejspěšněji vyřešit v zájmu samých věřících.

ZÁPADNÍ NĚMECKO

V těchto dnech se shromáždili v bonnském Domě studentů významní katolíci a evangeličtí theologové, aby vyjádřili svou touhu po míru, po dorozumění mezi Němci a svůj odpor ke generální smlouvě. Theologové hovořili na thema »Před rozhodnutím o vyzbrojení«. Evangelický profesor theologie Dr. Hans Joachim Iwand

z Bonnu zdůraznil, že západní Německo jde dnes cestou Hitlerovy třetí říše. Na shromáždění promluvil také katolický děkan Josef Emons, přestože kolínský kardinál-arcibiskup Dr. Frings na něj naléhal, aby oznámenou řeč odvolal. Přes všechny pokusy rušit průběh zasedání stala se tato manifestace západoněmeckých duchovních výzvou ke svědomí každého křesťana.

Odpor proti Adenauerově politice, která zavléká západní Německo do dobrodružných plánů amerických podněcovatelů války, v západním Německu neustále roste. Je to vidět i na stále ostřejším odporu a pobouření, které tato politika vyvolává mezi evangelickými věřícími a duchovenstvem. Zejména otázka sjednocení Německa a zabránění tomu, aby Německo se stalo nástupíštěm nové války a aby německý lid dodával americkým imperialistům potravu pro děla, je neobyčejně živá. To bylo vidět velmi názorně v době, kdy se jednalo o cestě zástupců sněmovny lidu Německé demokratické republiky do Bonnu a o jejich přijetí představiteli bonnského t. zv. parlamentu. Mezi tisíci dopisy západoněmeckých občanů, které obdržel předseda t. zv. spojkoveného sněmu bonnského loutkového státu Dr. Ehlers a které zadaly přijetí delegace z Německé demokratické republiky, byly take dopisy dvou evangelických biskupů, Dr. Liljeho a Dr. Meisera. Oba biskupové, z nichž zejména hanoverského biskupa Dr. Lilje nelze podezřívati z nějakých sympatií pro Německou demokratickou republiku, co nejrozhodněji se dožadovali rozhovorů mezi Berlínem a Bonnem a jednomyslně zdůrazňovali, že prání pokojného znovusjednocení Německa odpovídá názoru nejširších kruhů evangelické církve v Německu.

Proti Adenauerově politice postavili se rovněž profesoři a studenti university v Gottinkách, kteří zvláštěním dopisem vyzvali Radu evangelické církve, aby vzhledem na hrozící nebezpečí nové války neustále se zasazovala o vyjednávání a aby žádala od všech odpovědných činitelů, a to jak ve vládě, tak v parlamentě, aby bez podléhání cizímu vlivu a nátlaku pracovali pro sjednocení Německa. Při tom profesoři a studenti university v Gottinkách dožadují se poskytnutí všech politických svobod obyvatelstvu západního Německa a odsuzují Adenauerovo terorizování obyvatelstva, přejícího si mír.

Nactiutrháčskou taktiku a vyslovené terorizování mírumilovných sil v západním Německu se strany Adenauerovy loutkové vlády odhaluje v jednom ze svých prohlášení bývalý bonnský ministr vnitra Dr.

Heinemann, který opustil svůj úřad pro nesouhlas s bonnskou politikou přisluhování válečným paličům. Dr. Heinemann ve svém prohlášení konstatuje, že má spoustu dokladů a prohlášení z celého západního Německa, jež nezvratně dokazují terorizování se strany veřejných orgánů bonnského loutkového státu i se strany zaměstnavatelů, především velkých kartelů, jež jsou plně pod americkým vlivem. Teror jde tak daleko, že nejen zaměstnanci jsou pro svůj boj za sjednocení Německa a proti přípravám války propouštěni ze svých míst, nýbrž že dokonce proti samostatným živnostníkům a obchodníkům, stavicím se proti remilitarisaci a proti rozdělení Německa, je organizován hospodářský bojkot. Bojovníci za sjednocení Německa a proti remilitarisaci západního Německa jsou nadto vystaveni zlomyslným, nactiurthačným kampaním, proti nimž nenalézají žádné ochrany u soudů bonnského loutkového státu. Dosud se nestalo, aby aspoň jedno trestní oznámení pro zřejmé nactiurthačství a pomluvy bylo vůbec soudem projednáno. V jednom případě se dokonce stalo, že bylo zjištěno o jednom z režisérů ostouzečské a teroristické kampaně, že své špinavé dílo provádí pod nepravým jménem. Za celou touto akci, jež má znemožnit opozici proti Adenauerově politice, stojí neprůhledné finanční prameny, disponující obrovskými peněžními fondy.

ČÍNA

Newyorský evangelický čtrnáctideník Christianity and Crisis přináší zprávu Religions News Service, že více jako 1527 čínských křesťanů z různých denominací podepsalo manifest, v němž jsou vytyčeny tyto principy:

Čínské církve a instituce budou z plného srdce podporovat politiku čínské lidové vlády. Pod vedením vlády musí neobomně bojovat proti imperialismu, feudalismu a byrokratickému kapitalismu. A ze všech sil budou pomáhat při budování nezávislé, demokratické, mírumilovné, jednotné, prosperující a silné Číny.

Křesťanské církve a instituce v Číně si uvědomují, jaké zločiny v Číně spáchali imperialisté a jak poškozovali církve. Církve se musí zbavit všech imperialistických vlivů, musí být ostražité před americkými imperialisty, kteří by chtěli získat v Číně vliv zneužitím náboženství. Zároveň musí církve povzbuzovat všechny k účasti na mírovém hnutí. Církve musí neustále osvětlovat význam velkorysých pozemkových reformy. Musí pomáhat dělnictvu, podporovat kulturní činnost, podporovat práci ve zdravotnictví, péči o dítě atd. Podpisování manifestu, k němuž připojily své podpisy význačné osobnosti všech církví a institucí, mezi čínskými křesťany pokračuje.

NÁŠ ZÁPISNÍK

CELOSTÁTNÍ MÍROVÝ VÝBOR

Katolické duchovenstvo ČSR se sešlo k svému zasedání ve čtvrtek dne 27. listopadu t. r. za přítomnosti p. náměstka předsedy vlády Zdr. Fierlingra a svého br. předsedy ministra Dr. Josefa Plojgara. Jednání řídil br. povereník Dr. Alex. Horák.

KNĚŽSKÁ BESEDA

Obvyklá měsíční beseda pražského duchovenstva se konala v první čtvrtek listopadový v Kněžském domově za přítomnosti 49 kněží. Církevně politický referát přednesl p. přednosta V. Klimeš ze SÚC a dp. vikář Jan Košnar promluvil na thema »Přítomnost ve světle katolické mravouky«. Příští beseda se koná dne 11. prosince o 14. hodině a promluví na ní p. sekční šéf Dolek, šéfredaktor D. P. a Dr. Port z Národního musea o vlivu církevního divadla na lidové hry.

ČESKÁ KATOLICKÁ CHARITA

vydala v poslední době dvě církevní hudebniny: Händl, Preludia a Hruškovy Koledy; kapesní kalendáře ČKCH na rok 1953 a stolní kalendář ČKCH na rok 1953 budou expedovány do 20. prosince t. r.

LETNÍ REKREACE ČKCH

Letošní letní rekreace se celkem účastnilo 1142 kněží, řeholních sester a farních hospodyní, tedy o 109 více než loni. Finanční náklad na tuto rekreaci činí 702.801,90 Kčs, z čehož slovenská Ústředná Karita participuje obnosem 105.251,10 Kčs za účastníky slovenské v našich střediscích. Kněží bylo 330, ctihodných sester 129 a farních hospodyní 143.

DIREKTÁŘ 1953

Koncem listopadu se počalo s tiskem Direktáře 1953, který bude po mnohé stránce zdokonalen. Protože byly stížnosti na nevhodnou vazbu drátem, bude Direktář 1953 vázán nití, takže bude snadno rozvíratelný. Bylo pamatováno i na to, aby do direktáře byl zařazen měsíc leden 1954. Autor skutečně velmi pečlivě sestavil direktář a Jihočeské tiskárny, základní závod v Českých Budějovicích, věnovaly veškerou péči, aby jej co nejlépe vypravily. Dpp. budou mít Direktář na svém stole ještě před Novým rokem.

OD KTERÉ DOBY DĚLÍME ROK NA TÝDNY?

Podle nejstarších dochovaných zpráv byli to už staří Egypťané, kteří počali první rozdělovati čas na týdny, při čemž jim bylo šest dní pracovních, sedmým dnem odpočívali. Po nich převzali toto týdenní dělení Assyřané a brzy se rozšířilo skoro po všech národech orientálních. Přitom jim při pojmenování jednotlivých dní posloužila - jako v tak mnohých případech - nebeská obloha a její tehdy známé planety: Luna, Mars, Merkur, Venuše, Jupiter atd. Toto pojmenování převzali po nich potom i jiní národové, zejména Francouzi, přizpůsobivše je podle povahy svých jazyků. Tak se nazývá pondělí lundí (Luna), úterý mardí (Mars), středa mercredi (Merkur), čtvrtek jeudi (Jupiter), pátek vendredi (Venuše), sobota samedi (Saturn).

Též jiní národové si pomáhali při názvu týdenních dní planetami: Angličané jmenují sobotu dnem Saturnovým (saturday), Němci neděli dnem Slunce (Sonntag), pondělí dnem Měsíce (Montag) atd.

Zatím co Egypťané, Assyrové a j. dělili rok na týdny, Řekové počítali v dekadách a Římané v nonách (9 dní). V západních zemích se ujalo dělení na týdny teprve v dobách křesťanských podle šesti dní pracovních, sedmý den odpočinku.

ANGLIKANISMUS A SVOBODNÉ ZEDNÁŘSTVÍ

Velký zájem v náboženských kruzích Anglie vzbudil článek anglikánského duchovního Waltona Hannaka, uveřejněný v časopisu „Theology“ a pojednávající o poměru anglikánské církve k svobodnému zednářství. Autor článku tvrdí, že značná část anglikánských duchovních patří k svobodozednářským lóžím, ačkoliv svobodní zednáři popírají některé dogmatické pravdy křesťanské. Autor uvádí, že svobodní zednáři se nalézají mezi nejvyššími členy anglikánské hierarchie. Hannak oznamuje, že určitá část duchovenstva na nejbližší konvokaci (synodu) církve anglikánské předloží návrh, aby byl prozkoumán poměr anglikanismu k svobodnému zednářství.

ZIMNÍ REKREACE PRO DUCHOVNÍ A FARSKÉ HOSPODYNĚ

Česká katolická Charita připravuje v nadcházející zimní sezóně rekreační a léčebnou akci pro duchovní, farské hospodyně a řádové sestry v Janských Lázních, v Poděbradech a v Dol. Smokovci (Vysoké Tatry). Zimní rekreační sezóna bude zahájena 20. XI. a potrvá do 26. III. 1953. V Poděbradech je léčebný dům »Charita« v provozu po celý rok. I nadále zůstávají v platnosti výhodné platební podmínky pro duchovní a farské hospodyně, t. j. snížená denní pense 72 Kčs. K přihláškám použijte tiskopisů, které jsou vloženy do tohoto čísla Duchovního pastýře a zašlete je co nejdříve rekreačnímu oddělení České katol. Charity, Praha III, Sněmovní 9.

NA DIECÉSNÍ SCHŮZI V BRNĚ

vzpomíná J. M. p. gen. vikář Kristek svatováclavského sjezdu katol. duch. v Praze. Zpytuje svědomí, jak kněží splnili sliby, které na sjezdu s nadšením učinili. Kněží slíbili u vědomí, že věc lidu je věcí kněze, plnit vůli Boží — zbavit se názorů z minulosti a postaviti se do předních řad v zápase o zachování spravedlivého míru. Připomíná slova J. Exc. Dr. Čárského, že nejen chceme zůstat kněžstvem Kristovým a věrnými syny své Církve a sv. Otce, nýbrž že chceme zrovna tak zachováti věrnost svému národu a svému státu. Srovnává život a činnost komunistické strany, jak dokazuje její 19. sjezd v Moskvě, která co lidu slíbila, též i za nejtěžších poměrů také splnila — a jistě i nové závazky také splní. — Splnění našich slibů nedosáhlo téže plnosti jako v komunistické straně. — Výsledky nás nemohou plně uspokojiti, byť i práce vykonaná byla poctivě vykonána. Odporujeme sebekritiku — upřímnou i tvrdou — neb jen v tom případě, že nahlédneme své nedostatky, je možná náprava chyb a je možno dohoniti, co se zmeškalo, anebo co se nedokončilo, dokončiti.

J. M. vdp. probošt Dr. Drábek zmiňuje se o některých posledních událostech, které se zdály narušovati nastoupenou dráhu spolupráce a důvěry mezi církví a státem a o příčinách některých nezdarů při zakládání JZD.

J. M. p. probošt A. Fischer podtrhuje neobomnou vůli SSSR světu zachrániti mír a vidí v mocném SSSR nejlepší záruku trvalého a spravedlivého míru. Mluví o náboženských poměrech v SSSR a doporučuje svým spolubratřím, aby v Měsíci čs.-sovětského přátelství se zúčastnili práce pro toto již vděčností nám diktované přátelství. Do diskuse zasáhl P. Hudec, ThDr. Starý, kanovník Petr Franta a cirk. taj. Kalina.

DROBTY Z ČESKOBUDĚJOVICKÉ DIECÉSE

Kněží ochotně dávají hospodářské a farní budovy k dispozici k uskladnění úrody. Zemědělských prací se zúčastnili ve větším rozsahu tito kněží: dp. Hrubeš, adm. v Brloze (11 dní), dp. Velický, vikář ve Zlaté Koruně (6 dní), dp. Bouza, farář v Cernici, dp. Straka, adm. v Kájově. Zvláště se vyznamenal celý vikariát pelhřimovský, kde všichni duchovní, kromě starých a nemocných, se zúčastňovali hledání mandelínky bramborové, čímž dali dobrý příklad svým farníkům. Též z tohoto vikariátu se zúčastňovali protipožárních hlídek dp. V. Bureš, vikář v Červ. Rečici, adm. Kubů z Chvojnova, Váňa, adm. v Horní Cerekvi, který také pomáhal zajistit úrodu. Vdp. V. Bureš, vikář, pracoval brigádnicky na stát. statku a na stavbě družstevní prádělny. Všichni kněží se rozhodli, že navštíví JZD v Horní Vsi, aby se prakticky přesvědčili o výhodách společného hospodaření a mohli ze zkušenosti věřícím JZD doporučovat. Z ostatních vikariátů se kněží též zúčastňovali zemědělských prací. Na př. dp. V. Matěju, farář ve Mnichu, dp. B. Hassmann, administrátor ve Střížově, dp. Dr. Chalupa, adm. v Nových Hradech, dp. Čížek z Olešnice atd. Též i farní hospodyně vypomáhaly při žňových pracích. Všichni kněží upravovali bohoslužby v době žní, aby vyhovovaly věřícím v splnění jejich náboženských povinností.

VÝROČÍ NAROZENIN VELIKÉHO KAZATELE

Letos připadá 150. výročí velikého kazatele Lacordaire, který se narodil dne 18. května 1802. Po vykonaných studiích se stal advokátem v Paříži, ale jeho touha po kněžském stavu jej přivedla do semináře sv. Sulpicia. Po kněžském svěcení byl ustanoven profesorem náboženství na gymnasiu v Paříži a když se seznámil s knězem Lamennaisem, založili spolu časopis L'Avenir a později školu pro opuštěné a úchylné děti. Největší věhlas získává Lacordaire svými konferencemi, zvláště cyklem postních kázání, které na pokyn svého arcibiskupa přednesl roku 1833 v pařížské Notre Dame. Po několikaletém pobytu v Římě vrátil se Lacordaire do své vlasti jako člen řádu sv. Dominika. Pro svou vynikající činnost kazatelskou si zasloužil, abychom vzpomněli jeho jubilea narození. Do češtiny uvedl jeho dílo Method Zavoral.

PĚT SET LET OD NAROZENÍ SAVONAROLY

Jednou z nejzajímavějších osobností v dějinách církve svaté byl dominikán Jeronym Savonarola, kazatel, reformátor a kněz, tragicky nepochopený svými vrstevníky. Narodil se roku 1452 — tedy před půl tisíciletím — a proto bylo také celebrováno requiem v kapli Medicí ve Florencii, načež se odebral průvod na nádvoří paláce Vecchio, kde 23. května 1498 byl Savonarola upálen.

STOLNÍ KALENDÁŘ ČESKÉ KATOL. CHARITY.

s jehož expedicí bylo již započato, bude nejenom praktickou pomůckou kalendářní, ale i hodnotným kulturním přínosem. Text i obrazové přílohy jsou věnovány Bibli v životě a kultuře našeho lidu. Zárukou hodnoty textu i obrazových příloh je jméno profesora Dr. Jana Merella, který připravil obrazovou i textovou část publikace. Jednotlivé obrazové přílohy podávají historii bible, jak se projevovala v naší kultuře od sv. Cyrila a Metoděje až do nejnovější doby. Vedle legend k jednotlivým obrazovým záběrům obsahuje kalendář hutnou studii Dr. J. Merella o biblí a českém národě. Při zachování historického sledu jsou jednotlivé obrazové záběry tak voleny, aby hlavním svátkům církevního roku odpovídaly příslušné biblické výjevy. Kalendář obsahuje též poučnou a informativní stať o péči našeho státu o církevní památky a kostely.

CHOVORNA REDAKCE

TÍMTO ČÍSLEM

končíme druhý ročník Duchovního pastýře. Příští číslo — první číslo třetího ročníku — vyjde 1. ledna 1953.

Redakce pokládá za svou milou povinnost, aby poděkovala všem svým spolupracovníkům, jichž řady se v tomto roce tak rozrostly, že není možno jmenovati je jednotlivě. Budiž nám však dovoleno, abychom zvláště jmenovali své spolupracovníky v tiskárně Svoboda 04, zvláště metěra Oldřicha Smutného, korektora Antonína Duška a dpp. spolubratry, kteří svými literárními pracemi přispívali pravidelně nebo na požádání redakce. Naším čtenářům děkujeme za podnětné návrhy, kritiku i slova uznání.

V příštím ročníku D. P. připravuje redakce theologické práce profesorů naší fakulty ze všech oborů, zvláště prof. dr. J. Merella výklad některých míst epistol sv. Pavla, prof. dr. Kasana o jednotlivých zajímavých pasážích z církevního práva ve vztahu k naší době, prof. dr. Kotálka, dr. Kouřila, dr. Kubalíka, dr. Salajky a j. Oblíbené meditace dp. spirituála Sahana, pastorační články dp. děkana Šebka a homiletický materiál našich oblíbených kazatelů naleznou opět své místo v příštím ročníku. V galerii vlasteneckých kněží si ukážeme další řadu profilů zasluhujících kněží buditelů a vlastenců.

Požehnané a milostivé svátky vánoční a hořnost požehnání Božího do nového roku 1953
všem svým čtenářům a spolupracovníkům přeje
redakce Duchovního pastýře.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník II. - Číslo 10. - V Praze dne 29. listopadu 1952.

Vydavatel: Hnutí vlasteneckých kněží, Praha II, Ječná 8. a (Kněžský domov). - Administrace: Praha I, ulice 28. Hlasy 3. - Šéfredaktor: Prof. P. Jos. Beneš. Tiskne Svoboda, nár. podnik, závod 4. Praha II, Václavská 12 - Vychází měsíčně mimo prázdniny (10 čísel), předplatné ročně Kčs 50.- - Povolovací výměr č. 79.220 - Novinové výplatné povoleno okresovým poštovním úřadem Praha 022 - Deklárací dár. Praha 022

ДУХОВНЫЙ ПАСТЫРЬ - Журнал католического духовенства.

Доктор богословия Александр Горак, член Всемирного Совета Мира и делегат при Конгрессе Народов в Вене, уполномоченный связи Чехословацкой Республики начинает декабрьский номер сего журнала мировой медитацией, в которой подчеркивает неморальное и нехристианское отношение представителю империалистического лагеря и борьбу за мир у нас. В богословской части журнала содействовали: проф. доктор Франтишек Коталик занимается ветхозаветными темами, проф. доктор Мерелл Синайским кодексом и проф. доктор Иосиф Касан заканчивает свой трактат об историческом развитии церковного права. В практической части журнала помещено рождественское стихотворение священника-поэта патера Вячеслава Зимы, медитация патера Карла Сахана и пастырская статья о практической рождественской пасторалии от декана патера Вячеслава Шебка. Доктор Иван Порт, научный работник Национального музея, занимается в фейлетоне в обширном трактате народными пастырскими играми и разбором рождественской иконографии. В области гигиены приносит журнал статью о гигиене в нашей стране из пера заведующего секретариатом министерства здравоохранения Фердинанда Бродского и техническую статью о раке от доктора медицины Милослава Орта. Гомилетическая часть приносит темы для рождественских проповедей. В иллюстрированном приложении на первой странице находится изображение Пражского Иисуса-младенца одетого в китайское облачение, самые древнейшие чешские рисунки с рождественскими молитвами и четыре картины знаменитых чешских художников представляющие Вифлием. Четвертая страница содержит иллюстрации к статье проф. доктора Мерелла о Синайском кодексе. Обыкновенные обзоры дополняют содержание журнала и приносят известия из различных стран католического мира, касающиеся церковных и религиозных вопросов.

THE SPIRITUAL SHEPHERD - The Periodical of Catholic Priests.

The member of the World's Council and delegate to the Congress of Nations in Vienna, ThDr. Alexander Horák, Commissioner for Czechoslovakian Posts and Telecommunications, opens the December number of this magazine with a peace meditation in which he refers to the immoral and unchristian attitude of the imperialist world's representatives and the peace efforts in this country. In the theological part there are the following contributions: Prof. Dr. František Kotalík dealing with Old Testament themes, Prof. Dr. Jan Merell's article on the Sinaic Code and Prof. Dr. Joseph Kasan, who is completing his study on the historical development of ecclesiastical law. The practical part of the magazine contains the Christmas poem written by the priest-poet the Rev. Václav Zima, the meditation by the Rev. Karel Sahan and the article dealing with practical Christmas pastoral instructions by the Rev. Václav Šebek. Dr. Jan Port, scientific worker of the National Museum deals in a feuilleton with popular pastoral plays and in a lengthy article with the Christmas iconography. In the realm of hygiene there is an article on hygiene in this country written by Ferdinand Brodský, Secretariat Chief of the Ministry of Hygiene and a technical article on cancer by MUDr. Miloslav Ort. The homiletic supplement contains Christmas sermon themes. The illustrated part presents on its first page the image of the Prague Christ-child, clad in Chinese garments, further some of the oldest Czech Christmas drawings and also four pictures of Bethlehem drawn by prominent Czech artists. The fourth page contains the text to the pictures referring to the article on the Sinaic Code by Prof. Dr. Jan Merell. The normal contents of the magazine have been supplemented by articles reviewing the Catholic world and by reports from various countries concerning ecclesiastical affairs and religious matters.

LE BERGER SPIRITUEL - Le Journal périodique des prêtres catholiques.

L'éditorial du numéro de décembre de notre revue est dû à M. Alexandre Horák, docteur en théologie honoris causa, commissaire des posts et des télécommunications de Tchécoslovaquie, membre du Conseil mondial de la Paix et délégué au Congrès des Nations à Vienne; l'auteurs s'y occupe de la question de la paix et attire l'attention sur l'attitude immorale et non chrétienne des représentants du camp impérialiste à laquelle il oppose les efforts faits chez nous dans la lutte pour la paix. Ont contribué à la partie théologique de la revue MM. le professeur František Kotalík, docteur et théologie, par une étude sur des thèmes tirés de l'Ancien Testament, le professeur Jan Merrel, docteur en théologie, par un article sur le Code du Sinaï (Codex Sinaiticus); le professeur Josef Kasan, docteur en théologie, y termine son étude sur l'évolution du droit canonique. La partie pratique comporte une poésie de Noël du P. Václav Zima, prêtre-poète, une méditation du P. Karel Sahan et un article sur l'instruction pastorale pratique à l'occasion de Noël, dû au P. Václav Šebek, doyen. Le docteur Jan Port, historien attaché au Musée National, parle, dans le feuilleton, des Jeux pastoraux populaires, et donne une étude sur l'Iconographie de Noël. La rubrique sanitaire apporte une article sur les soins d'hygiène publique dans notre pays, de la plume de M. Ferdinand Brodský, chef de cabinet au ministère de la Santé publique, et un article médical sur le cancer du docteur en médecine Miloslav Ort. Le supplément homilétique donne des sujets de sermons pour le temps de Noël. Le supplément illustré de la revue apporte, en première page, l'image du Petit Jésus de Prague revêtu d'une robe chinoise, des dessins tchèques les plus anciens sur des motifs de Noël et quatre tableaux d'éminents peintres tchèques représentant la Crèche. La 4e page est réservée aux reproductions illustrant l'article du professeur Merell sur le Code du Sinaï. Les échos du monde catholique apportent des nouvelles concernant les questions ecclésiastiques et religieuses dans les différents pays, la chronique «De chez nous» les faits divers de notre pays.

DER SEELENHIRT - Zeitschrift für katholische Priester.

Das Mitglied des Weltfriedensrates und Delegat auf dem Völkerkongress in Wien Dr. theol. h. c. Alexander Horák, der Beauftragte für Post und Fernmeldewesen der CSR, leitet die Dezember-Nummer dieser Zeitschrift mit einer Friedenserwägung ein, in welcher er auf den unmoralischen und unchristlichen Standpunkt der Repräsentanten des imperialistischen Lagers und auf den Kampf um den Frieden bei uns hinweist. Zu dem theologischen Teile haben beigetragen: Prof. Dr. Franz Kotalík mit alttestamentarischen Themen, Prof. Dr. Johann Merell über den Sinaikodex und Prof. Dr. Josef Kasan, welcher seine Studie über die Entwicklung des Kirchenrechtes abschliesst. Der praktische Teil der Zeitschrift enthält ein Weihnachtsgedicht des Priester-Dichters P. Wenzel Zima, eine Meditation von Dr. Karl Sahan und einen Pastoralartikel des Dechanten P. Wenzel Šebek, behandelnd die praktische Pastoration zur Weihnachtszeit. Der wissenschaftliche Mitarbeiter des Nationalmuseums Dr. Johann Port befasst sich einerseits in einem Feuilleton mit den Volks-Hirtenspielen und in einer längeren Abhandlung mit einer Erörterung der Weihnachts-Ikonographie. Aus dem Gebiete des Gesundheitswesens bringt die Zeitschrift einen Artikel über das Gesundheitswesen in unserem Staate aus der Feder des Vorstandes des Sekretariates des Ministers für Gesundheitswesen Ferdinand Brodský und einen Fachartikel über Krebs von MUDr. Miloslav Ort. Die homiletische Beilage enthält Anregungen zu Predigten in der Weihnachtszeit. Die Bildbeilage bringt auf ihrer ersten Seite das Bild des in chinesische Gewänder gekleideten Prager Jesulein, die ältesten tschechischen Zeichnungen mit Weihnachtsmotiven und vier Bilder bedeutender tschechischer Künstler, Betlehem vorstellend. Die vierte Seite ist der Bildbegleitung zum Artikel des Prof. Dr. Johann Merell über den Sinaikodex gewidmet. Die gewohnten Warten ergänzen den Inhalt der Zeitschrift: Aus der katholischen Welt, indem sie Nachrichten aus verschiedenen Ländern bringen, welche kirchliche und religiöse Fragen betreffen.

NOVÉ KNIHY

Dr. JAN MERELL: ÚVOD DO ČETBY NOVÉHO ZÁKONA. (Nakl. Vyšehrad. Str. 271 + 24 příloh. Cena výt. v celoplát. vazbě 85 Kčs.)

V Merellově Úvodu se dostává kněžím do rukou kniha, která šťastně slučuje úroveň přísně vědeckou se zaměřením praktickým a která bude zejména pro katechety a kazatele nepostradatelnou příručkou. V první, všeobecné části knihy (str. 1—97), Dr. Merell názorně přibližuje našim zrakům božskou a lidskou součinnost při vzniku Písma sv., dokresluje představu originálů N. Z., seznamuje čtenáře s nejstaršími novozákonnými rukopisy a dokazuje na základě nejnovějšího bádání věrnost a neporušenost novozákonného textu. Apologetickou důležitost má zejména pojednání o apoštolské katechesi jakožto mostu mezi evangeliem Kristovým a evangeliem v bibli. Ve zvláštní části (98—200) probírá autor jednotlivé knihy N. Z. Jako poslední kapitola je uveden v novém překladě list Pia XII. o časovém podporování biblických studií (201—236). Ten pak, kdo chce hlouběji studovat N. Z., nalezne poučení v poznámkách a bibliografických odkazech (239—237), jež jsou zároveň orientací po biblické literatuře až do r. 1952. Z nově přidaných kapitol příjemně překvapí kapitola: Bible a český národ. 24 křídových příloh zvyšuje hodnotu knihy, která přes značný náklad — 7000 exempl. — je téměř rozebrána. Vřele knihu doporučujeme i jako vhodný vánoční dárek. —š.

J. B. SOUČEK, UTRPENÍ PÁNĚ. (Nakl. Kalich, str. 228, Kčs. 80.—.)

Kniha určená nejenom evangelickým theologickým odborníkům, nýbrž i vážným čtenářům Písma sv. evangelické církve. Autor podává v knize jednak překlad paralelních míst evangelní historie Utrpení (zpravidla podle HUCKOVY synopse), jednak stručný výklad a nejnütnější poznámky rázu archeologického. V překladě usiluje autor v prvé řadě o věrné vystižení řeckého textu, výklady a poznámky jsou psány v duchu dnešní evangel. theologie. I když v synopsi evangelií je v čele evangelium Matoušovo, klade autor jeho vznik (překroven s Lukášem) do let osmdesátých, až po evangeliu Markově a za autora čtvrtého evangelia považuje neznámou a nejjistitelnou postavu nejstarší církve ze sklonku I. století. Papír, tisk i úprava knihy je vzorná.

ROSTISLAV PETERA, JEDENATŘICET NEZAPOMENUTELNÝCH DNŮ. (Nakl. Vyšehrad. Str. 192, 54 Kčs.)

Šéfredaktor Lidové demokracie Rostislav Petera jako účastník výpravy čs. novinářů do SSSR uložil do této knihy mocné dojmy ze své cesty, které dovede podati čtenáři velmi poutavým vypravěčským uměním. Tato kniha však podává ještě něco víc než jiné podobné: ukazuje velmi pozitivně na náboženské poměry v SSSR a na podkladě důkladných předběžných studií podařilo se autoru vykreslit obraz současnosti jasnými barvami, takže zodpovídá všechny naše otázky beze zbytku.

VESELINA GENOVSKÁ, SVĚTLA. (Nakl. Práce, str. 310, Kčs. 76.—.)

Do prostředí elektrotechnického závodu bratrského Bulharska — do nedávna státu převážně zemědělského — uvádí poutavě čtenáře román význačné bulharské spisovatelky. Hrdinové díla jsou živí, skuteční lidé se všemi lidskými přednostmi a chybami. Jejich boj o to vřárnu, jejich růst, jejich přechodné nezdary a konečně úspěšný nástup na cestu socialismu zaujmou naše čtenáře tím spíše, že ve své každodenní budovatelské práci s tímto problémem bojujeme.

STĚPAN ŠČIPAČEV: SLOKY LÁSKY. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 90, Kčs. 36.—.)

„Sloky lásky“ v nových překladech, které jsou dílem Ladislava Fikara, obohacují českou přeloženou poezii a uchvacují čtenáře prostotou i hloubkou lidského citu, tak příznácnou pro nové sovětské lidi. Je to píseň o hloubce lidského srdce, bez něhož nemůže člověk žít, ani bojovat, ani tvořit a budovat nový svět. A právě touto svou vírou v životodárnost lásky posiluje básník své čtenáře, učí je vpravdě milovat člověka a uskutečňovat čistý a ryzí vztah ke všemu, z čeho se skládá život.

ZDENĚK NEJEDLÝ, BEDŘICH SMETANA. (Nakl. Orbis, str. 496, Kčs. 105.—.)

Pátá kniha velké monografie o Bedřichu Smetanovi je dílo o jeho studentském pobytu v Praze. Jako předchozí svazky není ani tento úzce biografický, ale podává nám široký a živý obraz Prahy čtyřicátých let 19. století, kdy se toto město velkých historických tradic a velkoměstského ruchu takřka před očima mění. Její vzhled a tehdejší umělecký život, zejména hudební a divadelní, dává Bedřichu Smetanovi mnoho životních a národních poznatků pro jeho dílo. V obsáhlé kapitole je osvětlen Smetanův poměr k velkým skladatelům Lisztovi a Chopinovi. Při každé stránce této knihy si znovu uvědomujeme úžasnou píli Zdeňka Nejedlyho, s jakou opatřoval prameny k zachycení společenských jevů dosud v našich kulturních dějinách jen málo nebo vůbec nepovšimnutých a znovu oceňujeme život a barvitost jeho jazyka, s nímž nám vyvolává život minulých generací.

KAREL KONRÁD, PROJÍZDÍŠ NOVÝM POLSKEM. (Vydal Čs. spisovatel v 2. vydání s 24 str. obrazových příloh. Stran 86, brož. Kčs. 31.—, váz. Kčs. 49.—.)

Iljušinem do Varšavy — Varšavskými ulicemi — Bývalým ghettem — Rovinou do Katovic — Starým a novým Krakovem — K Tatrám — Baltickým pobřežím — takové jsou názvy kapitol Konrádovy lyrické prózy z cesty po novém Polsku, malého, ale hutného a postřehy nabitého díla, které bylo počteno Československou cenou míru. Karel Konrád ukazuje v této knize, jak prudce se proměňuje polská země v dílnu budovatelského nadšení, jak novým životem rozkvétá země, tak těžce zkoušená za minulé války, a zejména vzpomíná na posilující a radostná setkání s novými polskými lidmi, na které nelze zapomenout. Obraz nového Polska, Polska lidového, socialistického, budujícího a mírového, to je v souhrnu toto dílo, napsané svěžím básnickým jazykem jako všechny Konrádovy knihy.

G. FLAUBERT, PANÍ BOVARYOVÁ. Román. (Nakl. Práce, str. 330, Kčs. 87.—.)

Známý francouzský spisovatel nás uvádí do prostředí podivného manželství mezi mužem slabé vůle a ženou, která touží po bohatství a přepychu. Manželství končí tragicky: sebevraždou ženy. Spisovatel velmi sytými barvami nakreslil tento výsek života měšťácké třídy, která pod maskou společenských mravů byla prohnílá. Tento román vynesl spisovateli soudní proces, což je největším důkazem, jak pravdivě v románě vylíčil skutečný život tehdejšího měšťanstva.

MARIE MAJEROVÁ VE FOTOGRAFIÍ. (Nakl. Čs. spisovatel, Kčs. 99.—.)

Druhý svazek nové edice »Českoslovenští spisovatelé ve fotografii« přináší za redakce J. Kalaše a s předmluvou Jana Mukařovského soubor fotografií a dokumentů, působivě přibližující čtenářům život i dílo národní umělkyně Marie Majerové. Obsáhle a bohatě vyprávěná publikace usnadňuje pochopení životní cesty velké spisovatelky i její tvorby, zasvěcené zápasu za spravedlivou věc našeho pracujícího lidu.

VLADIMÍR ČAPEK, HISTORIE BIBLIE. (Nakl. Kalich, str. 159, Kčs. 55.—.)

Kniha zachycuje stručně a přehledně dějiny bible od vzniku Starého a Nového Zákona přes křesťanský starověk a středověk až do nejnovější doby. Je pochopitelné, že zvláštní pozornost je věnována bibli doby reformace a bibli Kralické. Křídové přílohy (8) a ukázky překladu evangelia v exotických písmech zpestřují knihu psanou jasně a srozumitelně, bez bibliografického a kritického aparátu.

S. V. NIKOLSKIJ, KAREL ČAPEK. (Nakl. Čs. spisovatel, str. 36, Kčs. 8.60.)

Studie významného sovětského kritika o Karlu Čapkovi je nejobsažnější z kritických studií, které byly o Čapkovi napsány v Sovětském svazu v poválečné době. Poslouží proto i naší kritice a našim čtenářům k správnému pochopení Čapkovy tvůrčí cesty a jeho literárního odkazu, zejména jeho děl protifašistických a protiválečných, jimiž se i dnes, jak říká autor studie, „účastní Čapek spolu s československým lidem velkého boje všeho pokrokového lidstva proti podněcovatelům války, boje za mír a za demokracii na celém světě“.